http://www.dhammadownload.com

အရှင်ပညာသိဟာဘိဝံသ

သ.စ.သ.အ ဓမ္မာစရိယ
ဝိနယပါဠိပါရဂူ
၏

ပါရာဇိကဏ်

စာစဉ်

ဝေရဉ္ဇာ

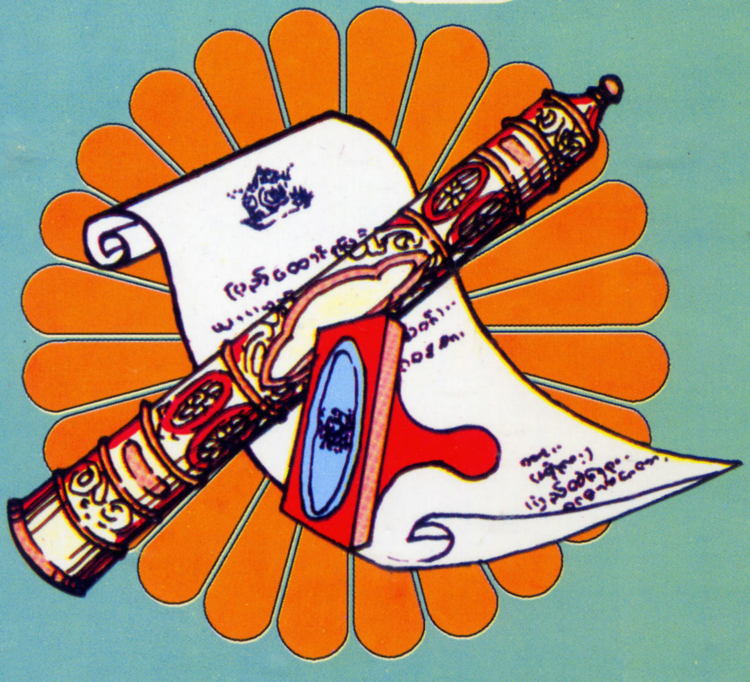

၁၃၅၈ ခုနှစ်တွင် ပို့ချသည်။ ●

http://www.dhammadownload.com

အရှင်ပညာသီဟာဘိဝံသ

သ.စ.သ.အဓမ္မာစရိယ
ဝိနယပါဠိပါရဂူ
၏

ပါရာဇိကဏ်

စာစဉ်

ဝေရဉ္ဇာ

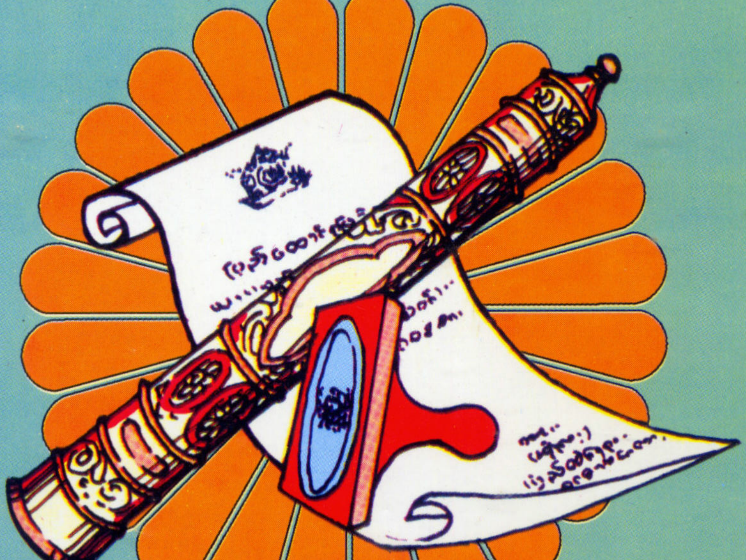

၁၃၅၈ ခုနှစ်တွင် ပို့ချသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤစာအုပ်ကို လေ့လာကြခြင်းဖြင့်–

- ဝါကျပေါင်း (၁၅၀) ကျော်ကို နံပါတ်စုံ ပို့ချစဉ်အတိုင်း စီစဉ်ရေးသားထားသည့်အတွက် ပါရာဇိကဏ်စာဝါကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ စာဝါတက်နေဘိအလား သင် ခံစားရမည်။
- မန္တလေးမြို့ လေးပြင်လေးရပ်ရှိ ပါရာဇိကဏ်စာဝါ နာမည်ကျော်ကြား ဆရာတော်များ၏ အယူအဆနှင့် နယစုံ၊ ဝါဒစုံများကို မိမိအနား၌ လာရောက်၍ ပြောဆိုနေဘိအလား သင်အသိပွားမည်။
- သင်နှင့် အလှမ်းကွာဝေးလွန်းလှသည့် နိသျ၊ ကဏ္ဍို၊ ယောဇနာ၊ ဋီကာ များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါကျမ်းများ၏ အဆိုအမိန့်များကို တစ်အုပ်တည်းဖြင့် အပြည့်အစုံ လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာ လေ့လာနေရသည်ကို သင် အားရကျေနပ်ပေမည်။
- စာချတန်းဝင် အရှင်များအတွက် စာမေးပွဲအောင်မြင်ရန်နှင့် စာချတန်းဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ် အယူအဆများ သွက်လက်ထက်မြက်သော ဉာဏ်ခွန်အားများ အသစ်ရှင်သန်မွေးဖွား (နိုးကြား) လာသည်ကို သင်-အံ့သြစွာ တွေ့ရှိရပေမည်။

အရှင်ပညာသီဟာဘိဝံသ

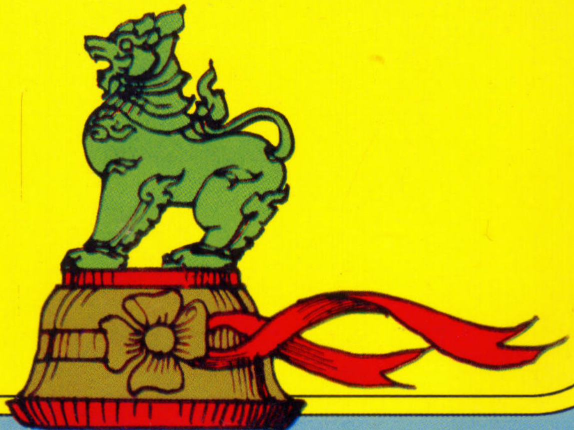

http://www.dhammadownload.com

အရှင်ပညာသီဟာဘိဝံသ
သ.စ.သ.အ ဓမ္မာစရိယ
ဝိနယပါဠိပါရဂူ
ရေး

ပါရာဇိကကဏ်

အဋ္ဌ

ဝေရဉ္ဇ

၁၃၅၈ ခုနှစ်တွင် ပို့ချသည်။

http://www.dhammadownload.com

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၆၄/၉၆ (၁၂)

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၉/၉၇ (၃)

တန်ဖိုး ၂၀၀ ကျပ်

ပထမအကြိမ်

၁၉၆၇ မတ်လ

အုပ်ရေ (၂၀၀၀)

❖ ထုတ်ဝေသူ – ဦးမြသန်း (၀၁၀၅၀)

အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ

၃၅၊ သမာဓိလမ်း၊ ဖွဲ့ဆုံရပ်၊

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

❖ ပုံနှိပ်သူ – ဦးခင်မော် (၀၅၀၄၂)

သောခင်ဝင်းပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ် (၆၆/က)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ပြကွင်း

ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ၊ ရန်ကုန်မြို့။

(ဖုန်း – ၅၄၈၁၂၉)

http://www.dhammadownload.com

စာမိတ်ဆက်

ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ စာပေများကို ခေတ်ကာလနှင့်အညီ စာသင်သားများ အသိရရှိစေရန် ဘက်စုံထောက်စုံမှ ပြည့်စုံအောင် အာစရိယမုဋ္ဌိနှင့် လက်လှမ်းမှီနိုင်သမျှသော ဂန္ထန္တရကျမ်းစာများတို့ကို ကြည့်ရှု၍ လေ့လာကာ မိမိတို့ဘဝတူ စာချဘုန်းတော်ကြီးများသည် ရေးတုန်းကရော ယခုပါ၊နောင်လဲအမြဲ စဉ်ဆက်မပြတ် ပို့ချခြင်းတို့ဖြင့် အဖမြတ်စွာ၏ ပရိယတ်သာသနာကို အုတ်တစ်ချပ် သဲတစ်ပွင့်စီဖြင့် ကာလကြာရှည်စွာ စီလာခဲ့ကြရာ နှစ်ပေါင်း(၁၅၄၀)ကျော် ကာလတိုင်ခဲ့ပေပြီ။ကာလကြာသည့်နှင့်အမျှ သဘာဝအားလျော်စွာ ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ကြီးများ၏ ပို့ချချက် အယူအဆ အတွေးအခေါ်တို့ ကွဲပြောက်လုနီးပါး ရှိလာချေပြီ။ စာသင်သားတို့ တစ်ဆင့်ချင်း အဆင့်ဆင့်တက် စာဝါလက်ရေးမှု အနေဖြင့်သာ ကူထားကြရသဖြင့် ခိုင်မာမှုမရှိ။ထိုတို့ကိုလည်း အပြစ်ဟု မဆိုသာချေ။

သို့အတွက် ယခုအခါ စာချတန်းစာဝါများကို ရေးဆရာများနည်းတူ မိမိတို့လည်း ပို့ချနေရပြီးဖြစ်ရာ မိမိစာဝါများကို မှတ်တန်းမှတ်ရာအဖြစ် တည်ရှိခဲ့စေရန်နှင့် စာချတန်းဝင်အရှင်များ လွယ်ကူပြည့်စုံစွာ တစ်အုပ်တည်း လေ့လာနိုင်စေရန် အလင်္ကာ သကျသီဟ၊စေတီယင်္ဂဏ၊အစိုးရဓမ္မာစရိယတန်း စာဝါများကို သင်ယူစဉ်က လေ့လာခဲ့ဖူးသော ဘုရားကြီးတိုက် အမရပူရကျောင်းဆရာတော်၊နယားဆရာတော်များ၏ မှတ်စုများ၊ပေါက်မြိုင်တိုက်-ဆရာတော်ထံမှ ပို့ချချက် တက်စာဝါ မှတ်စုများကို အခြေခံမူထား၍ ယခင်စာချတန်းစာစဉ်များနည်းတူ ဝေဖြာစာစဉ်ကိုလည်း ပဌမကျမ်းစာအဖြစ် ရေးသားပုံနှိပ်လိုက်ရပါသည်။

ဝါကျများကို ပို့ချစဉ်အတိုင်း ရေးသားထားပါသည်။ဝါကျစဉ်အတိုင်း သေခြာစွာ နှိုင်းတိုက်၍လေ့လာခြင်း၊သက်ဆိုင်ရာနံပါတ်များ၌ အလားတူ ပုံစံများကိုပါ ချသွင်း၍ ဖြစ်သင့်ရာကို တွေးခေါ်ကြံဆ၊တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှု အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ဖတ်ရှုမှတ်သားခြင်းဖြင့် စာချတန်းဝင် အရှင်များအတွက် ထိမိသောအထောက်အကူနှင့် စာမေးပွဲအောင်မြင်စေရန် ကျေးဇူးပြုမည်မှာ မလွဲပေ။ကြိုးစား၍သာ လေ့လာကျက်မှတ်ရန်ကိုအထူးတိုက်တွန်း နှိုးဆော်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော စာချတန်းစာဝါကြီးများကို အရွယ်ငယ်ငယ်ဖြင့် ပို့ချနိုင်စွမ်း ရေးသားနိုင်စွမ်းများ ရှိစေရန် စာချတန်းဆိုင်ရာ ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးခြင်းဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူခဲ့ကြကုန်သော အနန္တဂိုဏ်း တုနှိုင်းမရ ကျေးဇူးတော်အရှင် ဆရာတော်များ၊မိမိအား ပစ္စည်းလေးပါး ကူပံ့ကြသည့် အမေနှင့်ပစ္စယဒါယကာ၊ဒါယိကာမများ၊ ကွန်ပျူတာကုသိုလ်ရှင် ဦးယုကြည်+ဒေါ်လှလှဝင်းမိသားစု၊အမြဲကွန်ပျူတာကို စရိတ်ငြိမ်းစေတနာဖြင့် ပြင်ပေးလေ့ရှိသော ပါမောက္ခဦးမြသိန်း (ကွန်ပျူတာတက္ကသိုလ်)နှင့် မိမိကျမ်းစာအုပ်များကို အလေးထား ပုံနှိပ်ပေးသည့် ဦးခင်မော်၊ဦးကျော်ကျော်(အောင်တိုးပုံနှိပ်တိုက်)တို့အား ဤကျမ်းစာဖြင့် လေးမြတ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါ၏။ ကျေးဇူးတုန့်ပြန် ပေးဆပ်ပါ၏။(ဒုအကြိမ်ရိုက်၌ ဝါကျများဖြည့်စွက်ထားပါသည်။)

အရှင်ပညာသီဟာဘိဝံသ
(ပဋ္ဌနိကာယ်၊ရန်ကင်း)
ဖုန်း-၅၆၁၂၇
ဒုအကြိမ်ပုံနှိပ်-၁၀/၆/၂၀၀၃။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၁။	ဝါကျစဉ် (၁) တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ	၁။
၂။	ဝါကျစဉ် (၂) ဇွတ္တာဟ "အထ ကသ္မာ	၇။
၃။	ဝါကျစဉ် (၃) ဝေရဉ္ဇာတိ အညတရဿ	၁၃။
၄။	ဝါကျစဉ် (၄) နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေတိ	၁၈။
၅။	ဝါကျစဉ် (၅) မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ	၂၂။
၆။	ဝါကျစဉ် (၆) အဿောသီတိ သုဏိ	၂၆။
၇။	ဝါကျစဉ် (၇) ဝေရဉ္ဇာယံ ဇာတော	၂၉။
၈။	ဝါကျစဉ် (၈) ဣဒါနိ ယမတ္တံ	၃၂။
၉။	ဝါကျစဉ် (၉) ဘောတိ ဗြာဟ္မဏ	၃၅။
၁၀။	ဝါကျစဉ် (၁၀) သကျပုတ္တောတိ ဣဒံ	၃၈။
၁၁။	ဝါကျစဉ် (၁၁) ကလျာဏောတိ	၄၁။
၁၂။	ဝါကျစဉ် (၁၂) ဣဒါနိ ဝိနယရောနံ	၄၃။
၁၃။	ဝါကျစဉ် (၁၃) အထ ဝါ သံသာရစက္ကံ	၄၆။
၁၄။	ဝါကျစဉ် (၁၄) အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာစ	၄၈။
၁၅။	ဝါကျစဉ် (၁၅) သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ	၅၁။
၁၆။	ဝါကျစဉ် (၁၆) ဝိဇ္ဇာဟိ ပန စရဏေနစ	၅၃။
၁၇။	ဝါကျစဉ် (၁၇) စရဏန္တိ သီလသံဝရော	၅၆။
၁၈။	ဝါကျစဉ် (၁၈) သောဘနဂမနတ္တာ	၆၀။
၁၉။	ဝါကျစဉ် (၁၉) သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ	၆၃။
၂၀။	ဝါကျစဉ် (၂၀) အတ္တနော ပန ဂုဏေဟိ	၆၅။
၂၁။	ဝါကျစဉ် (၂၁) ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ	၆၈။
၂၂။	ဝါကျစဉ် (၂၂) အထဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီ	၇၁။
၂၃။	ဝါကျစဉ် (၂၃) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ	၇၄။
၂၄။	ဝါကျစဉ် (၂၄) ဒေဝမနုဿာနန္တိ	၇၇။
၂၅။	ဝါကျစဉ် (၂၅) ယံ ပန ကိဉ္စိ	၇၉။
၂၆။	ဝါကျစဉ် (၂၆) ဘဂဝါတိ ဣဒံ ပနဿ	၈၂။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၂၇။	ဝါကျစဉ် (၂၇) သဒ္ဒေဝကန္တိ သဟ ဒေဝေဟိ	၈၄။
၂၈။	ဝါကျစဉ် (၂၈) အဘိညာတိ အဘိညာယ	၈၇။
၂၉။	ဝါကျစဉ် (၂၉) သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ	၉၀။
၃၀။	ဝါကျစဉ် (၃၀) သာဓု ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ	၉၃။
၃၁။	ဝါကျစဉ် (၃၁) ယေနာတိ ဘုမ္မတ္ထေ	၉၅။
၃၂။	ဝါကျစဉ် (၃၂) ဘဂဝတော သဒ္ဒိံ သမ္မောဒီတိ	၉၈။
၃၃။	ဝါကျစဉ် (၃၃) ကေမန္တန္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော	၁၀၁။
၃၄။	ဝါကျစဉ် (၃၄) ဓိဇ္ဈောတိ ဓဇ္ဇရီဘူတော	၁၀၃။
၃၅။	ဝါကျစဉ် (၃၅) အပိစ ဓိဇ္ဈောတိ	၁၀၇။
၃၆။	ဝါကျစဉ် (၃၆) န ဝန္ဒတိ ဝါ နာသနာ	၁၀၉။
၃၇။	ဝါကျစဉ် (၃၇) အယံ ကိရဿ	၁၁၂။
၃၈။	ဝါကျစဉ် (၃၈) တတ္ထ ပရိယာယောတိ	၁၁၄။
၃၉။	ဝါကျစဉ် (၃၉) အတ္ထိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ	၁၁၇။
၄၀။	ဝါကျစဉ် (၄၀) တတ္ထ ပဟီနာတိ	၁၁၉။
၄၁။	ဝါကျစဉ် (၄၁) ယသ္မာ ပန ဧဝံ	၁၂၂။
၄၂။	ဝါကျစဉ် (၄၂) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ	၁၂၄။
၄၃။	ဝါကျစဉ် (၄၃) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ	၁၂၆။
၄၄။	ဝါကျစဉ် (၄၄) ဘဂဝါ စ တာနိ	၁၂၉။
၄၅။	ဝါကျစဉ် (၄၅) ဘဂဝါ ပန ယေ	၁၃၁။
၄၆။	ဝါကျစဉ် (၄၆) ပုန ဗြာဟ္မဏော တံ	၁၃၄။
၄၇။	ဝါကျစဉ် (၄၈) အပိစ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ	၁၃၈။
၄၈။	ဝါကျစဉ် (၄၉) တတ္ထ သေယျာထာတိ	၁၄၀။
၅၀။	ဝါကျစဉ် (၅၀) ဘော ဂေါတမ သော	၁၄၃။
၅၁။	ဝါကျစဉ် (၅၁) ပဓာယာတိ သတ္တာဓိဝစနမေတံ	၁၄၅။
၅၂။	ဝါကျစဉ် (၅၂) သမ္မာသမ္ဗောဓိန္တိ	၁၄၇။
၅၃။	ဝါကျစဉ် (၅၃) ပဿဒ္ဓေါကာယော အသာရဒ္ဓေါတိ	၁၅၀။
၅၄။	ဝါကျစဉ် (၅၄) ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ကာမေဟိ	၁၅၂။
၅၅။	ဝါကျစဉ် (၅၅) တတ္ထ သိယာ ကသ္မာ	၁၅၅။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၅၆။	ဝါကျစဉ် (၅၆) ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ	၁၅၆။
၅၇။	ဝါကျစဉ် (၅၇) ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ	၁၅၈။
၅၈။	ဝါကျစဉ် (၅၈) ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ	၁၆၀။
၅၉။	ဝါကျစဉ် (၅၉) သော ပန နေသံ ဝိသေသော	၁၆၂။
၆၀။	ဝါကျစဉ် (၆၀) ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ	၁၆၅။
၆၁။	ဝါကျစဉ် (၆၁) အယဉ္စ ပီတိ ဣဒဉ္စ သုခံ	၁၆၈။
၆၂။	ဝါကျစဉ် (၆၂) ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော	၁၇၀။
၆၃။	ဝါကျစဉ် (၆၃) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ	၁၇၃။
၆၄။	ဝါကျစဉ် (၆၄) ကတမေသု ပဉ္စသု?	၁၇၅။
၆၅။	ဝါကျစဉ် (၆၅) ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ဥပဂန္တွာ	၁၇၇။
၆၆။	ဝါကျစဉ် (၆၆) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ	၁၇၉။
၆၇။	ဝါကျစဉ် (၆၇) သမ္ပသာဒနန္တိ	၁၈၁။
၆၈။	ဝါကျစဉ် (၆၈) ဧကော ဥဒေတီတိ	၁၈၃။
၆၉။	ဝါကျစဉ် (၆၉) နနု စာယံ သဒ္ဓါ	၁၈၅။
၇၀။	ဝါကျစဉ် (၇၀) အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ	၁၈၇။
၇၁။	ဝါကျစဉ် (၇၁) သမာဓိဇန္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော	၁၈၉။
၇၂။	ဝါကျစဉ် (၇၂) ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိ	၁၉၁။
၇၃။	ဝါကျစဉ် (၇၃) ကာမဉ္စေ တေ ဝိတက္ကဝိစာရာ	၁၉၄။
၇၄။	ဝါကျစဉ် (၇၄) ဥပေက္ခာကောစ ဝိဟာသီန္တိ	၁၉၆။
၇၅။	ဝါကျစဉ် (၇၅) ဧတ္တာဟ နနုစာယ	၁၉၉။
၇၆။	ဝါကျစဉ် (၇၆) တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ဣဒံ	၂၀၁။
၇၇။	ဝါကျစဉ် (၇၇) ကိဉ္စ ဘိယျော-ယထာပိ	၂၀၄။
၇၈။	ဝါကျစဉ် (၇၈) ဣဒါနိ သုခဉ္စ ကာယေန	၂၀၆။
၇၉။	ဝါကျစဉ် (၇၉) ကသ္မာ ပန တံ တေ	၂၁၀။
၈၀။	ဝါကျစဉ် (၈၀) တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော	၂၁၂။
၈၁။	ဝါကျစဉ် (၈၁) သုခဿစ ပဟာနာ	၂၁၄။
၈၂။	ဝါကျစဉ် (၈၂) ဧတ္တုပ္ပန္နံ သောမနဿိန္ဒြိယံ	၂၁၆။
၈၃။	ဝါကျစဉ် (၈၃) ဧတ္တာဟ အထေဝံ	၂၁၉။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၈၄။	ဝါကျစဉ် (၈၄) ယထာ ဝါ အညတ္တ ပဟီနာပ	၂၂၂။
၈၅။	ဝါကျစဉ်(၈၅) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ	၂၂၄။
၈၆။	ဝါကျစဉ် (၈၆) ယာယစ ဥပေက္ခာယ တေ	၂၂၈။
၇၇။	ဝါကျစဉ် (၈၇) ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာန	၂၃၀။
၈၈။	ဝါကျစဉ် (၈၈) ဘဂဝတာ ပနိဒံ	၂၃၃။
၈၉။	ဝါကျစဉ် (၈၉) သမာဟိတေတိ	၂၃၇။
၉၀။	ဝါကျစဉ် (၉၀) သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ	၂၃၉။
၉၁။	ဝါကျစဉ် (၉၁) မုဒုတ္တာယေဝစ ကမ္မနိယေ	၂၄၂။
၉၂။	ဝါကျစဉ် (၉၂) ဧတေသပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု	၂၄၅။
၉၃။	ဝါကျစဉ် (၉၃) အပရေ နယော-	၂၄၇။
၉၄။	ဝါကျစဉ် (၉၄) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယာတိ	၂၄၉။
၉၅။	ဝါကျစဉ် (၉၅) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတီတံ	၂၅၄။
၉၆။	ဝါကျစဉ် (၉၆) သောတိ သော အဟံ	၂၅၆။
၉၇။	ဝါကျစဉ် (၉၇) အနုဿရာမီတိ	၂၅၈။
၉၈။	ဝါကျစဉ် (၉၈) သေယျထိဒန္တိ	၂၆၁။
၉၉။	ဝါကျစဉ် (၉၉) ဣတီတိ ဧဝံ	၂၆၄။
၁၀၀။	ဝါကျစဉ် (၁၀၀) ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ	၂၆၇။
၁၁၁။	ဝါကျစဉ် (၁၀၁) အဝိဇ္ဇာတိ တသောဝ	၂၆၉။
၁၀၂။	ဝါကျစဉ် (၁၀၂) သော ဧဝံ။ပ။စုတူပပါတဉာဏာယာတိ	၂၇၂။
၁၀၃။	ဝါကျစဉ် (၁၀၃) သော ဒိဗ္ဗေန။ပ။ပဿာမီတာ	၂၇၄။
၁၀၄။	ဝါကျစဉ် (၁၀၄) ဒိဗ္ဗေနာတိ အာဒီသု	၂၇၆။
၁၀၅။	ဝါကျစဉ် (၁၀၅) ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု	၂၈၀။
၁၀၆။	ဝါကျစဉ် (၁၀၆) မနုဿူပစာရံ	၂၈၃။
၁၀၇။	ဝါကျစဉ် (၁၀၇) စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ	၂၈၆။
၁၀၈။	ဝါကျစဉ် (၁၀၈) သုဂတေတိ သုဂတိ ဂတေ	၂၈၈။
၁၀၉။	ဝါကျစဉ် (၁၀၉) ဣမဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ	၂၉၁။
၁၁၀။	ဝါကျစဉ် (၁၁၀) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ	၂၉၄။

http://www.dhammadownload.com

ဝေ ရ ဉ္ဇာ တ စဉ်

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၁၁၁။	ဝါကျစဉ် (၁၁၁) ကာယဿ ဘေဒါတိ	၁၉၇။
၁၁၂။	ဝါကျစဉ် (၁၁၂) အထဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန	၂၀၀။
၁၁၃။	ဝါကျစဉ် (၁၁၃) ဥပပန္နာတိ ဥပဂတာ	၂၀၂။
၁၁၄။	ဝါကျစဉ် (၁၁၄) သောဧဝံသမာဟိတေ စိတ္တေတိ	၂၀၄။
၁၁၅။	ဝါကျစဉ် (၁၁၅) တဿစ ဒုက္ခဿ	၂၀၇။
၁၁၆။	ဝါကျစဉ် (၁၁၆) တဿ မေ ဧဝံဇာနတော	၂၁၀။
၁၁၇။	ဝါကျစဉ် (၁၁၇) ခီဏာ ဇာတီတိ	၂၁၂။
၁၁၈။	ဝါကျစဉ် (၁၁၈) ဝုသိတံ	၂၁၄။
၁၁၉။	ဝါကျစဉ် (၁၁၉) ကတံ ကရဏီယန္တိ	၂၁၆။
၁၂၀။	ဝါကျစဉ် (၁၂၀) အထဝါ အဘိက္ကန္တန္တိ	၂၁၉။
၁၂၁။	ဝါကျစဉ် (၁၂၁) ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ	၂၂၁။
၁၂၂။	ဝါကျစဉ် (၁၂၂) ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ	၂၂၄။
၁၂၃။	ဝါကျစဉ် (၁၂၃) ဧတ္ထ ဟိ ရာဂဝိရာဂေါ	၂၂၆။
၁၂၄။	ဝါကျစဉ် (၁၂၄) အဇ္ဇတဂ္ဂေတိ ဧတ္ထ	၂၂၉။
၁၂၅။	ဝါကျစဉ် (၁၂၅) ပါဏုပေတန္တိ	၂၃၁။
၁၂၆။	ဝါကျစဉ် (၁၂၆) ဧဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ	၂၃၃။
၁၂၇။	ဝါကျစဉ် (၁၂၇) ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ	၂၃၆။
၁၂၈။	ဝါကျစဉ် (၁၂၈) တတ္ထ ဒွီဟိတိကာတိ	၂၃၈။
၁၂၉။	ဝါကျစဉ် (၁၂၉) အထဝါ ဒွီဟိတိကာတိ	၂၄၀။
၁၃၀။	ဝါကျစဉ် (၁၃၀) ဝပ္ပကာလေ သုဗဟု	၂၄၃။
၁၃၁။	ဝါကျစဉ် (၁၃၁) ပတ္တပတ္တပုလကန္တိ	၂၄၆။
၁၃၂။	ဝါကျစဉ် (၁၃၂) ပညတ္တန္တိ	၂၄၉။
၁၃၃။	ဝါကျစဉ် (၁၃၃) နိဝါသေတွာတိ	၂၅၁။
၁၃၄။	ဝါကျစဉ် (၁၃၄) ဧဝံ ပုစ္ဆိတွာပိ	၂၅၄။
၁၃၅။	ဝါကျစဉ် (၁၃၅) ကုဒါနိ အတ္ထသဉ္ဟိတန္တိ	၂၅၇။
၁၃၆။	ဝါကျစဉ် (၁၃၆) ယောဇနိမတလံ သမန္တန္တိ	၂၅၉။
၁၃၇။	ဝါကျစဉ် (၁၃၇) အာယသ္မာတိ	၂၆၃။
၁၃၈။	ဝါကျစဉ် (၁၃၈) သာဓာဟံ ဘန္တေတိ	၂၆၅။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၁၃၉။	ဝါကျစဉ် (၁၃၉) တတ္ထ အလန္တိ	၃၆၈။
၁၄၀။	ဝါကျစဉ် (၁၄၀) ဣဒါနိ အာယသ္မာ ဥပါလိ	၃၇၀။
၁၄၁။	ဝါကျစဉ် (၁၄၁) တတ္ထ ကော နုခေါ ဘန္တေတိ	၃၇၂။
၁၄၂။	ဝါကျစဉ် (၁၄၂) ဣဒါနိ တံ ဟေတုဉ္စ	၃၇၅။
၁၄၃။	ဝါကျစဉ် (၁၄၃) တံ ကိဿ ဟေတု	၃၇၇။
၁၄၄။	ဝါကျစဉ် (၁၄၄) အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒန္တိ	၃၈၀။
၁၄၅။	ဝါကျစဉ် (၁၄၅) ခန္တိပရမံ တပေါ	၃၈၂။
၁၄၆။	ဝါကျစဉ် (၁၄၆) ဧတေနေဝ ဥပါယေန	၃၈၅။
၁၄၇။	ဝါကျစဉ် (၁၄၇) အနုပါဒါယ အာသဝေဟ	၃၈၇။
၁၄၈။	ဝါကျစဉ် (၁၄၈) တတြာတိ ပုရိမပေက္ခဝစန	၃၉၀။
၁၄၉။	ဝါကျစဉ် (၁၄၉) အထဝါ တတြာတိ	၃၉၂။
၁၅၀။	ဝါကျစဉ် (၁၅၀) ဣဒါနိ အယံ ခေါ သာရိပုတ္တ	၃၉၄။
၁၅၁။	ဝါကျစဉ် (၁၅၁) တတ္ထ အာဂမေဟိ တွန္တိ	၃၉၇။
၁၅၂။	ဝါကျစဉ် (၁၅၂) တတ္ထ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ	၃၉၉။
၁၅၃။	ဝါကျစဉ် (၁၅၃) တတ္ထ ယတောတိ	၄၀၂။
၁၅၄။	ဝါကျစဉ် (၁၅၄) ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ	၄၀၄။
၁၅၅။	ဝါကျစဉ် (၁၅၅) ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ	၄၀၇။
၁၅၆။	ဝါကျစဉ် (၁၅၆) လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ	၄၀၉။
၁၅၇။	ဝါကျစဉ် (၁၅၇) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တိ	၄၁၁။
၁၅၈။	ဝါကျစဉ် (၁၅၈) တတ္ထ နိရဗ္ဗုဒေါတိ	၄၁၃။
၁၅၉။	ဝါကျစဉ် (၁၅၉) နိရာဒီနဝေါတိ	၄၁၆။
၁၆၀။	ဝါကျစဉ် (၁၆၀) သုဒ္ဓေါတိ	၄၁၈။
၁၆၁။	ဝါကျစဉ် (၁၆၁) အဝိနိပါတဓမ္မောတိ	၄၂၀။
၁၆၂။	ဝါကျစဉ် (၁၆၂) အာစိဏ္ဏန္တိ	၄၂၄။
၁၆၃။	ဝါကျစဉ် (၁၆၃) တဒ္ဓခေါ နော အသန္တန္တိ	၄၂၆။
၁၆၄။	ဝါကျစဉ် (၁၆၄) ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ	၄၂၉။
၁၆၅။	ဝါကျစဉ် (၁၆၅) တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီတိ	၄၃၂။

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇာ စာစဉ်

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၁၁၁။	ဝါကျစဉ် (၁၁၁) ကာယဿ ဘေဒါတိ	၂၉၇။
၁၁၂။	ဝါကျစဉ် (၁၁၂) အထဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန	၃၀၀။
၁၁၃။	ဝါကျစဉ် (၁၁၃) ဥပပန္နာတိ ဥပဂတာ	၃၀၂။
၁၁၄။	ဝါကျစဉ် (၁၁၄) သောဧဝံသမာဟိတေ စိတ္တေတိ	၃၀၄။
၁၁၅။	ဝါကျစဉ် (၁၁၅) တဿစ ဒုက္ခဿ	၃၀၇။
၁၁၆။	ဝါကျစဉ် (၁၁၆) တဿ မေ ဧဝံဇာနတော	၃၁၀။
၁၁၇။	ဝါကျစဉ် (၁၁၇) ခီဏာ ဇာတီတိ	၃၁၂။
၁၁၈။	ဝါကျစဉ် (၁၁၈) ဝုသိတံ	၃၁၄။
၁၁၉။	ဝါကျစဉ် (၁၁၉) ကတံ ကရဏီယန္တိ	၃၁၆။
၁၂၀။	ဝါကျစဉ် (၁၂၀) အထဝါ အဘိက္ကန္တန္တိ	၃၁၉။
၁၂၁။	ဝါကျစဉ် (၁၂၁) ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ	၃၂၁။
၁၂၂။	ဝါကျစဉ် (၁၂၂) ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ	၃၂၄။
၁၂၃။	ဝါကျစဉ် (၁၂၃) ဧတ္ထ ဟိ ရာဂဝိရာဂေါ	၃၂၆။
၁၂၄။	ဝါကျစဉ် (၁၂၄) အဇ္ဇတဂ္ဂေတိ ဧတ္ထ	၃၂၉။
၁၂၅။	ဝါကျစဉ် (၁၂၅) ပါဏုပေတန္တိ	၃၃၁။
၁၂၆။	ဝါကျစဉ် (၁၂၆) ဧဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ	၃၃၃။
၁၂၇။	ဝါကျစဉ် (၁၂၇) ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ	၃၃၆။
၁၂၈။	ဝါကျစဉ် (၁၂၈) တတ္ထ ဒွိဟိတိကာတိ	၃၃၈။
၁၂၉။	ဝါကျစဉ် (၁၂၉) အထဝါ ဒွိဟိတိကာတိ	၃၄၀။
၁၃၀။	ဝါကျစဉ် (၁၃၀) ဝပ္ပကာလေ သုဋ္ဌု	၃၄၃။
၁၃၁။	ဝါကျစဉ် (၁၃၁) ပတ္တပတ္တပုလကန္တိ	၃၄၆။
၁၃၂။	ဝါကျစဉ် (၁၃၂) ပညတ္တန္တိ	၃၄၉။
၁၃၃။	ဝါကျစဉ် (၁၃၃) နိဝါသေတွာတိ	၃၅၁။
၁၃၄။	ဝါကျစဉ် (၁၃၄) ဧဝံ ပုစ္ဆန္တာပိ	၃၅၄။
၁၃၅။	ဝါကျစဉ် (၁၃၅) ကဒါနိ အတ္ထသဉ္ဟိတန္တိ	၃၅၇။
၁၃၆။	ဝါကျစဉ် (၁၃၆) ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နန္တိ	၃၅၉။
၁၃၇။	ဝါကျစဉ် (၁၃၇) အာယသ္မာတိ	၃၆၃။
၁၃၈။	ဝါကျစဉ် (၁၃၈) သာဓာဟံ ဘန္တေတိ	၃၆၅။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

****

စဉ်	ဝါကျစဉ်	စာမျက်နှာ
၁၃၉။	ဝါကျစဉ် (၁၃၉) တတ္ထ အလန္တိ	၃၆၈။
၁၄၀။	ဝါကျစဉ် (၁၄၀) ဣဒါနိ အာယသ္မာ ဥပါလိ	၃၇၀။
၁၄၁။	ဝါကျစဉ် (၁၄၁) တတ္ထ ကော နုခေါ ဘန္တေတိ	၃၇၂။
၁၄၂။	ဝါကျစဉ် (၁၄၂) ဣဒါနိ တံ ဟေတုဥ္စ	၃၇၅။
၁၄၃။	ဝါကျစဉ် (၁၄၃) တံ ကိဿ ဟေတု	၃၇၇။
၁၄၄။	ဝါကျစဉ် (၁၄၄). အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒန္တိ	၃၈၀။
၁၄၅။	ဝါကျစဉ် (၁၄၅) ခန္တိပရမံ တပေါ	၃၈၂။
၁၄၆။	ဝါကျစဉ် (၁၄၆) ဧတေနေဝ ဥပါယေန	၃၈၅။
၁၄၇။	ဝါကျစဉ် (၁၄၇) အနုပါဒါယ အာသဝေဟ	၃၈၇။
၁၄၈။	ဝါကျစဉ် (၁၄၈) တတြာတိ ပုရိမပေက္ခဝစန	၃၉၀။
၁၄၉။	ဝါကျစဉ် (၁၄၉) အထဝါ တတြာတိ	၃၉၂။
၁၅၀။	ဝါကျစဉ် (၁၅၀) ဣဒါနိ အယံ ခေါ သာရိပုတ္တ	၃၉၄။
၁၅၁။	ဝါကျစဉ် (၁၅၁) တတ္ထ အာဂမေဟိ တွန္တိ	၃၉၇။
၁၅၂။	ဝါကျစဉ် (၁၅၂) တတ္ထ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ	၃၉၉။
၁၅၃။	ဝါကျစဉ် (၁၅၃) တတ္ထ ယတောတိ	၄၀၂။
၁၅၄။	ဝါကျစဉ် (၁၅၄) ရတ္တညုတာ ဓာနန္တိ	၄၀၄။
၁၅၅။	ဝါကျစဉ် (၁၅၅) ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ	၄၀၇။
၁၅၆။	ဝါကျစဉ် (၁၅၆) လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ	၄၀၉။
၁၅၇။	ဝါကျစဉ် (၁၅၇) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တံ	၄၁၁။
၁၅၈။	ဝါကျစဉ် (၁၅၈) တတ္ထ နိရဗ္ဗုဒေါတိ	၄၁၃။
၁၅၉။	ဝါကျစဉ် (၁၅၉) နိရာဒီနဝေါတိ	၄၁၆။
၁၆၀။	ဝါကျစဉ် (၁၆၀) သုဒ္ဓေါတိ	၄၁၈။
၁၆၁။	ဝါကျစဉ် (၁၆၁) အဝိနိပါတဓမ္မောတိ	၄၂၀။
၁၆၂။	ဝါကျစဉ် (၁၆၂) အာစိဏ္ဏန္တိ	၄၂၄။
၁၆၃။	ဝါကျစဉ် (၁၆၃) တဥ္စခေါ နော အသန္တန္တိ	၄၂၆။
၁၆၄။	ဝါကျစဉ် (၁၆၄) ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ	၄၂၉။
၁၆၅။	ဝါကျစဉ် (၁၆၅) တိစီဝရေန အဝိပ္ပဝါသောတိ	၄၃၂။

http://www.dhammadownload.com

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ
(ပါရာဇိကဏ်)
ဝေ ရ ဉ္ဇာ စာ စဉ်
ဝါကျစဉ် (၁)

(က) တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။

(ခ) တဿ သရူပေန အဝုတ္တေနာပိ အပရဘာဂေ အတ္ထတော သိဒ္ဓေန ယေနာတိ ဣမိနာ ဝစနေန ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာတဗ္ဗော။

(ဂ) အပရဘာဂေ ဟိ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ။

(ဃ) တသ္မာ ယေန သမယေန သော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။)

****

နံပါတ် (၁)

တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ (ပါဠိတော်)

တေနသမယေန-ထိုအခါ၌။(အနိယမကြံ)တေနသမယေန-အရှင်သာရိပုတြာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြံဖြစ်ရာထိုအခါ၌။(နိယမကြံ)

အနိယမဝါကျထည့်။ ။ယေနသမယေန အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။

(က) အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ-သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော သမယကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။(ဘာဋီ)ဝါ-ရှေးဦးစွာ မှတ်ခြင်းမရှိသော အနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်တည်း။ဝါ-မိမိအနက်ကို သရုပ်အားဖြင့်မှတ်၍ ညွှန်ပြအပ်သည်မဟုတ်သောအနက်ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်သည်။ ဝါ-ယံသဒ္ဒါဖြင့် မမှတ်မူ၍ ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဒါတည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

(ခ) တဿ-ထိုတေနသဒ္ဒါ၏။(**တဿာတိ တေနာတိ ဧတဿ**) သရူပေန ၊ယေန-ဟုသရုပ်အားဖြင့်။(ပါဠိယံ-၌။)အဝုတ္တေနာပိ-ဆိုအပ်ပြီးမဟုတ်ပါသော်လည်း။ပဋိနိဒ္ဒေသော-အကျယ်ညွှန်ပြခြင်းကို။ (**ပဋိနိဒ္ဒေသောတိ စ ဝိတ္ထာရနိဒ္ဒေသောတိ အတ္ထော။**) ဝိညုနှာ။ (ကတ္တား)

(ဂ) ဟိ-ချဲ့။တစ်နည်း။ဟိ-ယသ္မာ။(**ဟိသဒ္ဒေါ ဟေတုမှိ၊ယသ္မာတိအတ္ထော။**) ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော-ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။

မှတ်ချက်။ ။ (ခ)ဝါကျ ဟေတုမန္တဝိသေသန ကြံသော်။အတ္ထတော-အားဖြင့်။သိဒ္ဓေန -ထင်ရှားသော။(**တစ်နည်း**) သိဒ္ဓတ္တာ-ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

ရှင်းချက်။ ။ ဝိသေသနပုဒ်ကို ဟိတ်ပုဒ်ပြင်၍ အနက်ပေးခြင်းသည် ဟေတုမန္တဝိသေသန အနက်ပေးနည်းမည်၏။ "တ္တာ၊ တာယ" တို့ဖြင့် ဟိတ်ပြင်ရသည်။

(ဂ)ဝါကျ။ ။ဟိ -ကို ဟိတ်ကြံသောကြောင့် ဝါကျအပြန်အလှန် မေးနိုင်သည်။

(ဂ) ကသ္မာ ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာတဗ္ဗော-နည်း? ဟိယသ္မာ-ကြောင့်။အပရဘာဂေ။ပ။သိဒ္ဓေါ-ပြီးစီး၏။

http://www.dhammadownload.com

တသ္မာ-ကြောင့်။ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာတဗ္ဗော။

ရှင်းချက်။ ။ဟိ-ပါသောဟိတ်ဝါကျ၏ ရှေ့ဝါကျသည် ဖလဝါကျမည်၏။ ယင်းဖလဝါကျ၏ကတ္တား၊ ကံ။ကြိယာတို့ကို ကသ္မာ? ဟူသော ပုစ္ဆနတ္ထနိပါတ်ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးပြီးနောက်၊ဟိတ်ဝါကျ အနက်ပေး ရသည်။ယင်းနောင် တသ္မာဖြင့် ဖလဝါကျကို ပြန်၍အနက်ပေးအပ်၏။

(ဃ) တသ္မာ-ထိုသို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ် သောအကြံ၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ်(၂)

(ခ)ဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ။ ။ဤသို့ (က) ဝါကျဖြင့် တေန၌ တ-သဒ္ဒါ၏ အနိယမနိဒ္ဒေသစကားဖြစ်သည် ကိုပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ယ+တ သဒ္ဒါတို့၏ အမြဲစပ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တေန၌ တ-၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကို ပြလိုရကား (ခ)ဝါကျ စသည်မိန့်။ **(ယံတံသဒ္ဒါနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဘာဝတော အာဟ "တဿ သဠ္စယေန အဝုတ္တေနာပိ" တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၅။)**

(ခ) သို့ပုစ္ဆာ ။ ။ ဆရာ (အာလုပ်) ဆရာသည် (ကတ္တား)(က)ဝါကျဖြင့်တေန၌ တ-သဒ္ဒါသည် အနိယမ နိဒ္ဒေသ စကားဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ (ဠပနာ)ထိုတ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကို မပြဆိုပြီလော။ (တစ်နည်း)ယနှင့်တ-တို့သည် အမြဲစပ်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ယ-ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်လော။(အာဘော်) တ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဖြစ်သော ယ-ကား အဘယ်နည်း။(ပုစ္ဆာ)ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။တ-သဒ္ဒါ၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓ ဖြစ်သော ယ -သဒ္ဒါကို (ခ) ဝါကျဖြင့်ငါပြဆို၏ ဟူလိုသော်၊

(ဂ)သို့ အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ။ ။ဆရာ၊ဆရာသည်(ခ)ဖြင့် ထိုတေန-ဟူသော ပုဒ်၏သရုပ်ကို ပါဠိတော် ၌ တိုက်ရိုက်မဟောအပ်သော်လည်း နောင်အဖို့၌ အနက်အားဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဤယေန-ဟူသောသဒ္ဒါဖြင့် အကျယ်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ ဆိုသည်ရှိသော် ယေန-ဟူသော အနိယမနိဒ္ဒေ သကို သရုပ်အားဖြင့် မဟောအပ်သောကြောင့် ယေနသမယေန။ပ။ဝိဟရတိ-ဟူ၍ ပဋိနိဒ္ဒေသကို မပြုသင့် သည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် တ-၏ ပဋိနိဒ္ဒေသ ယ-ကို ပြုအပ်ပါသနည်း။ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စောဒနာဖွင့် ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ပါဠိတော်၌ သရုပ်အားဖြင့် မဆိုအပ်သော်လည်း နောင်အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ဝိနည်း ပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သောအကြံသည် ထင်ရှား ပြီးစီး၏။ထို့ကြောင့် ယေန သမယေန-ဟူ၍ပဋိနိဒ္ဒေသကို ပြုအပ်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

(ဃ) သို့။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် နောင်အခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော အကြံသည် ထင်ရှား၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးရရှိအပ်ပါသနည်း။အကျိုးမရ နိရတ္ထက-ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ဤသို့စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(၂)နံပါတ်ရှင်းချက်။ ။ကျမ်းတက်ရာတွင် အနုသန္ဓေတက်၊ပုစ္ဆာတက်၊စောဒနာတက်၊ အဘိယာစက တက် ဟူ၍ ၄ မျိုးရှိရာ စာမေးပွဲ၌ အနုသန္ဓေတက်၊ပုစ္ဆာတက်၊စောဒနာတက် ဤသုံးမျိုးကိုသာ မေးလေ့ရှိ၏။

အနုသန္ဓေတက်၌ ရှေးဝါကျကို မြန်မာပြန်ဆိုခြင်း၊ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေနှင့် နောက်ဝါကျ ဆိုလိုရင်းကိုပြန် ဆိုခြင်း အပရာနုသန္ဓေ ဤနှစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်ကို အနုသန္ဓေတက်တို့၌ သတိပြုအပ်၏။

ပုစ္ဆာတက်၊ စောဒနာတက် ဟူသည် ရှေးဝါကျ မြန်မာပြန်ဆိုမှု ဠပနာ နောက်ဝါကျ ဆိုလိုရင်းကို ရှောင်လွဲ၍ သင့်ရာ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသွင်းအာဘော် အဖြေကြည့်၍ မေးမြန်းခြင်း ပုစ္ဆာ၊ စောဒနာတို့ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

တန်ဆာဆင်၍ တက်ခြင်းတည်း။ကျမ်းတက်ပြီးပါက တက်သောဝါကျကို အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုရပေမည်။ဝါကျကို မြန်မာပြန်ရုံမျှသာတည်း

မှတ်ချက်။ ။ စာမေးပွဲ၌ ပုစ္ဆာတက်ကို ထပနာတိကပုစ္ဆာတက်၊ သာဘောဂပုစ္ဆာတက် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စောဒနာတက်ကို အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ၊အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ၊ဒေါသာရောပနစောဒနာတက်-ဟူ၍ လည်းကောင်းမေးလေ့ရှိသည်။ထူးခြားမှုကား မရှိ။ဌာပနာ၊အာဘော်၊ပုစ္ဆာ၊ဒေါသ တို့ဖြင့် တက်ပြရုံသာ။

လီနတ္ထရစောဒနာတက် ဟူ၍လည်း တစ်ခါတစ်ရံ မေးတတ်ပြန်သည်··

ဆောင်။ ။**အမေး မထင်ရှား၊ ဖြေထင်ရှား၊ မှတ်သားလီနတ္ထရ။**

နံပါတ်(၃)

(က) **ပဏ္ဍတ္ထရ။** ။တေန-သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏ အဖွင့်အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(ခ) **ဝါကျာရမ္ဘ။** ။ပဋိနိဒ္ဒေသပြုထိုက်ပုံကို ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့်။

(ဂ) **ကာရဏ။** ။ပဋိနိဒ္ဒေသပြုရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့်။

တစ်နည်း-**ဝိတ္ထာရ။**။ပဋိနိဒ္ဒေသာကာရကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။ တစ်နည်း ဒဠှီ။

နိယံ ။ ။ ဝိသဇ္ဇန၊အာကာရနှင့်၊သရူပဟိတ်၊ကင်းဆိတ်ပမာ၊ငတ်ကျဉ်းရာ ချဲ့ပါဝိတ္ထာရ။

(ဃ) **လဒ္ဓဂုဏ။** ။(ဂ) ဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးကို ပြသောကြောင့်။

ဝစနေနာတိပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိပဒေ ကာရဏံ၊ပဋိနိဒ္ဒေသောတိ ပဒေဝါ တတိယာဝိသေသနံ။ (ယောဇနာ)**စာစပ်။** ။တဿာ-ကြောင့် ပေးသောကြောင့်၊ဝေဒိတဗ္ဗော၌အကြောင်းဟိတ်၊ဝေဒိတဗ္ဗောကား အကျိုး ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

နံပါတ် (၄)

အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။ ။**နိယမနံ နိယမော၊ နတ္ထိ နိယမော ဧတဿာတိ အနိယမော။**

နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ နိဒ္ဒေသော။ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ။

နိဒ္ဒေသောယေဝ ဝစနံ နိဒ္ဒေသဝစနံ။အနိယမဿ နိဒ္ဒေသဝစနံ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။

နိယမနံ-သတ်မှတ်ခြင်း။နိယမော-သတ်မှတ်ခြင်း။နိယမနံ ကား ဘာဝသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊နိယမော-ကား ဘာဝသာဓန ကိတ်ပုဒ်၊နိပုဗ္ဗ+ယမုဓာတ်+အပစ္စည်း၊

ဉာဏ်ကောက်။ ။ဘာဝသာဓနတို့ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် သတ်မှတ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ဧတဿ-ဤသမယသဒ္ဒါအား။နိယမော-သတ်မှတ်ခြင်းသည်။နတ္ထိ-မရှိ။ဣတိ-ထို့ကြောင့်။ အနိယမော-အနိယမ မည်၏။နတ္ထိ နိယမော ဧတဿာတိကား ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂြိုဟ်၊အနိယမောကား ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။န-ပုဒ်၊ နိယမပုဒ်၊ ဧတပုဒ်။

ဉာဏ်ကောက်။ ။န+နိယမ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရ-သတ်မှတ်ခြင်း မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ထို-၏ ဧတ-ဟူသော အညပုဒ်အရ သမယသဒ္ဒါနှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေးအဖြစ်ဖြင့် စပ်သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။ဧတဟူသော အညပုဒ်အရ-ထိုမုချ+ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော သမယသဒ္ဒါရ၏။

ဧတေန-ဤသဒ္ဒါဖြင့်။အတ္ထော-အနက်ကို။နိဒ္ဒိသီယတိ-ညွှန်ပြအပ်၏။ဣတိ-ထို့ကြောင့်။နိဒ္ဒေသော-နိဒ္ဒေသမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ-ကား၊ကရဏသာဓနကိတ် ဝိဂြိုဟ်။နိဒ္ဒေသော-ကား ကာရဏ သာဓနကိတ်ပုဒ်။ နိပုဗ္ဗ၊ ဒိသ-ဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်း။

ဒိသဓာတ်အရ-ကတ္တုဠ္ဌကြိယာကား-အနက်ကို ညွှန်ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သောစိတ္တု ပ္ပါဒသည်မှချ။**တစ်နည်း**-တေနသဒ္ဒါ၏ ဝါစကသတ္တိသည် မှချ။ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား အနက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည်။ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ဏ-ပစ္စည်းအရ ထိုမှချ/ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သဒ္ဒါရ၏။

နိဒ္ဒေသော့ယေဝ-ညွှန်ပြကြောင်းသည်ပင်။ဝစနံ-သဒ္ဒါတည်း။ နိဒ္ဒေသဝစနံ- ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါ။

နိဒ္ဒေသော့ယေဝ ဝစနံ-ကား သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝိဂြိုဟ်။နိဒ္ဒေသဝစနံကား သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပုဒ်၊နိဒ္ဒေသပုဒ်၊ဝစနပုဒ်။

ဉာဏ်ကောက်။ ။နိဒ္ဒေသ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ညွှန်ပြကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘော ဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ ဆိုကြောင်းဖြစ်သော တေနသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည်ဠာန္။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထိုမှချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော တေန သဒ္ဒါရ၏။

အာယသ္မာ။ ။ **အာယု အဿ အတ္ထီတိ အာယသ္မာ။**

အဿ-ထိုအရှင်အား။အာယု-အသက်သည်။အတ္ထိ-ရှိ၏။ဣတိ-ထို့ကြောင့်။သော-ထိုအရှင်သည်။ အာယသ္မာ-အာယသ္မာမည်၏။အာယု အဿ အတ္ထီတိ-ကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝိဂြိုဟ်၊အာယသ္မာကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊အာယုပုဒ်၊မန္တုပစ္စည်း။

ဉာဏ်ကောက်။ ။အာယု-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အသက်သည်မှချ။ထို၏ မန္တုပစ္စည်းအရ အရှင်သာရိပုတ္တ ရာနှင့် နိဿယ+နိဿိတ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဌာနူပစာ။မန္တု ပစ္စည်းအရ ထိုမှချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော အသက်ရှိသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရ၏။

သာရိပုတ္တ။ ။ **သာရိယာ ပုတ္တော သာရိပုတ္တော။**

သာရိယာ-သာရီပုဏ္ဏေးမ၏။ပုတ္တော-သားတည်း။သာရိပုတ္တော-သာရီပုဏ္ဏေးမ၏သား။သာရိယာ ပုတ္တော-ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊သာရိပုတ္တော-ကား ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ သာရိပုဒ်၊ ပုတ္တပုဒ်။

ဉာဏ်ကောက်။ ။သာရိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ သာရီပုဏ္ဏေးမသည် မှချ။ထို-၏ သားဖြစ်သောအရှင် သာရိပုတ္တရာနှင့် ဇနက+ဇည အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန္ဓသည် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထိုမှချ ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သာရီပုဏ္ဏေးမ၏ သားဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာ ရ၏။

ပုတ္တ။ ။ **ပေါသီယတေ၊ဣ ပုတ္တော။**

ပေါသီယတေ-မွေးမြူအပ်၏။ဣတိ-ထို့ကြောင့်။ပုတ္တော-ပုတ္တမည်၏။ပေါသီယတေ-ကား ကမ္မသာဓ နကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ပုတ္တော-ကား ကမ္မသာဓနကိတ်ပုဒ်။ပုသဓာတ်+တ-ပစ္စည်း။

ဉာဏ်ကောက်။ ။ပုသဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကြိယာကား မွေးမြူတတ်သောမိဘတို့၏ ဂေဟာသိတပေမ(ဝ်)မေတ္တာ ကရုဏာသည် မှချ။ကမ္မဋ္ဌ ကြိယာကား သားဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တ - ပစ္စည်းအရ - ထိုမှချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော သားဒြပ်ရ၏။

တစ်နည်း - ပုနာတိ သောစေတိ ဧတေနာတိ ပုတ္တော။

ဧတေန-ဤသားဖြင့်။ပုနာတိ သောစေတိ စင်ကြယ်တတ်၏။ဣတိ-ထို့ကြောင့်။ပုတ္တော-ပုတ္တမည်၏။ ပုနာတိ သောစေတိ ဧတေနာတိ ကား ကရဏသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်၊ ပုတ္တောကား ကာရဏသာဓနကိတ်ပုဒ်၊

http://www.dhammadownload.com

ပုဓာတ်၊ တပစ္စည်း။

ညှိကောက်။ ။ပုဓာတ်အရ ကတ္တုရှု ကြိယာကား စင်ကြယ်တတ်သော အမျိုးအနွယ်သည် မုချ။ကရဏတ္ထ ကြိယာကား သား၏ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တပစ္စည်းအရ ထိုမုချ ဖလူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ် သော သားရ၏။

ပရိဝိတက္က။ ။ ပရိဝိတက္ကေတီတိ ပရိဝိတက္ကော။

ပရိဝိတက္ကေတိ-အာရုံသို့ တက်ရောက်တတ်၏။ဣတိ-ထိုကြောင့်။ ပရိဝိတက္ကော-ပရိဝိတက္ကမည်၏။ ပရိဝိတက္ကေတီတိ-ကတ္တုသာဓနကိတ်ဝိဂြိုဟ်။ပရိဝိတက္ကေဘကား ကတ္တုသာဓနကိတ်ပုဒ်။ ပရိရှေး ဝိရှေးရှိသော တက္ကဓာတ်၊ အပစ္စည်း။

ညှိကောက်။ ။တက္က-ဓာတ်အရ အာရုံသို့ တက်ရောက်ခြင်း လက္ခဏာရ၏။အ-ပစ္စည်းအရကား ထိုလက္ခ ဏာရှိသော ဝိတက်စေတသိက်ရ၏။

နိယံ။ ။ဝိဓ္ဓမာနသဒ္ဒါ ဝိဂြိုဟ်ပြုရကား ဓာတ်အရမှာ လက္ခဏာ သဘာဝ ကောက်ရာမချို့ ပစ္စည်းဖို့မှာ လက္ခဏာဝန် သဘာဝန်ကို ကေန်အရ ညွှန်းသတည်း။

နံပါတ်(၄)ပုစ္ဆာ၌ ဝိဂြိုဟ်နှင့် ညှိကောက်ကို မေးသည်။ ထို၌ (၁) ဝိဂ္ဂဟပြုခြင်း။(၂) အနက်ပေး ခြင်း။(၃) အမည်မှည့်ခြင်း။(၄) ဓာတ်+ပစ္စည်း၊ပုဒ်+ပစ္စည်း၊ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ် ခွဲခြားဝေဖန်ခြင်း။ (၅) ညှိ ကောက်ခြင်းဟူ၍ ဆစ်ပိုင်း ၅-ခုရှိပါသည်။ ထိုအတိုင်းရေးသားထားသည်ကို သတိပြုရန်။

ဝိဂ္ဂဟအားလျော်စွာ သမာသ်ပုဒ်၌ သမာသ်ညှိကောက်၊တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၌တဒ္ဓိတ်ညှိကောက်၊ ကိတ်ပုဒ် ၌ ကိတ်ညှိကောက်တို့ကို အခြေခံအားဖြင့် လေ့လာအပ်၏။

နံပါတ် (၅)

နိယမ။ ။ နိ ပုဗ္ဗ ယမု + အ။ **နိဒ္ဒေသ။** ။ နိပုဗ္ဗ ဒိသ + ဏ။

အတ္ထ။ ။ အရ + ထ။ (အရီယတေ ဉာယတေတိ အတ္ထော)

ဝိနယ။ ။ ဝိပုဗ္ဗ နီ + ဏ။ ဝိနေတိ ဧတေနာတိ ဝိနယော။

ပညတ္တိ။ ။ ပ-ပုဗ္ဗ- ဉပ + တိ။ **ယာစန။**။ ယာစ + ယု။

ဟေတု။ ။ ဟိ + တု။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု။

သိဒ္ဓေါ။ ။ သိဓ + တ။ **သမယ။** ။သံပုဗ္ဗ-ဣ+ဏ။ **သမ္ဗန္ဓ။** ။ သံပုဗ္ဗ ဗန္ဓ + အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ**-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် တေန-၌ တ-သဒ္ဒါသည် သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော သမယကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။

(သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

(ဂ) **ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော**-စသည်ဖြင့်(ခ)ဝါကျလာ အပရဘာဂအရ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြံဖြစ်ရာအခါကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေသည်။ (အရကောက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ၊တသ္မာ-ဖြင့် အတ္ထတော၌ အတ္ထဟူသည် အရှင်သာရိပုတြာ၏ အကြံပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊သိဒ္ဓေန၌ နာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။(အဓိပ္ပါယ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။နာဝိဘတ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဝိဘတျတ္တ)

(ဃ) **ယေနသမယေန**-စသည်ဖြင့် တေနသမယေန၌ သမယ-အရ ဝိနည်းပညတ်ဖို့ရန် တောင်းပန်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အကြံဖြစ်ရာအခါကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊တေန သမယေန-စသော နိယမဝါကျ၌ ယေန သမယေန သော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ-ဟူသော အနိယမ ဝါကျထည့်စွက်၍အနက် သမ္ဗန်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။(အရကောက်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။အစပ်ပုဒ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာ။)

နံပါတ် (၇)

ဝေမတ္တ/ဝေမတ္တ...

ဤ၌ ဝိသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းစရာ အနက်တစ်မျိုးမရှိသောကြောင့် ဝေမတ္တ ပါဌ်သာသင့်။

အဝုတ္တေနာပိ/အဝုတ္တေန...

ပါဌ်တော်၌ တိုက်ရိုက်မဟောအပ်သော်လည်း သိအပ်သေး၏။ဟောတော်မူသော်ကား ဆိုဖွယ်မရှိ ဟု သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြသောကြောင့် အဝုတ္တေနာပိ ပါဌ်သာသင့်။

ဘာ-ဋီ ၌ အပိသဒ္ဒါ အရုစျတ္တဓောတက ဟုဆို၏။

မှားထားချက်။ ။ပါဌ်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အဓိကအားဖြင့် ဓာတ်+ပစ္စည်း၊ဋီကာ၊ယောဇနာနိဿယတို့ဖြင့် ကိုးကားဖြေဆိုရမည်ကို သတိပြုအပ်၏။

နံပါတ် (၈)

ဝိနယပညတ္တိ။ ။အပေါင်း၏အမည်ကို အစိတ်၌ ဟင်စား၍ ဆိုခြင်းသည် ကေဒေသျူပစာ သဒ္ဒါမည်၏။ ပြယုဂ်ကား- ဝိနယပညတ္တိတည်း။ဤ၌ အပေါင်းဖြစ်သော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်၊ မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ ဝိနယပညတ္တိအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာသဒ္ဒါမည်၏။**ဝိနယပညတ္တိယာတိ ပုဗ္ဗေ အပညတ္တသိက္ခာပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ**။ (သာရတ္ထ)၊ ၁။ ၄၃၈။)

နိယံ။ ။ **ကေဒေသျူ သမီပူ သဒိသူ ရုဠှီသာ။**

ထို၌ ထင်သောအမည်ကို ဤ၌တင်စား၍ ဆိုခြင်းသည် ရုဠှီနည်းမည်၏။ပြယုဂ်ကား-ဝိနယပညတ္တိတည်း။ဤ၌ပညတ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်၊မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏ ထို၌ ထင်သောဝိနယပညတ္တိအမည်ကို မပညတ်အပ်သေးသော သိက္ခာပုဒ်ဟူသော ဤ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်းမည်၏။

ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ ။ ။အနီးရှိသော ဝတ္ထု၏ အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဝတ္ထု၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်းသည် သမီပူပစာမည်၏။ပြယုဂ်ကား-ဝေရဉ္စာယံဝိဟရတိ တည်း၊ဤ၌ အနီးရှိသောပုစိမန္ဒ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် သမီပူပစာသဒ္ဒါမည်၏။ရုဠှီနည်း။**ဣဓ ပန သမီပေ အဓိပ္ပေတော**။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။)

အဝုတ္တေနာပိ။ ပ ။**သိဒ္ဓေန**-ဖြင့် အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းကို ပြသည်။

ရှင်းချက်။ ။ ဥပစာဖြေရာ၌ မုချ+ဥပစာ-အရတို့ကို သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်လှ၏။သို့မှသာ ဝါကျ၌ ဥပစာတင်တတ်မည်။ **"နာမည်ပေါက်ရာ ဥပစာ၊မှန်စွာ ဉာဏ်ဖြင့်ရှု"**

နံပါတ် (၁၀)

ပရိဝိတက္ကော အရ-အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သန္တာန်ကြံစည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မဟာကြံယာဉာဏသမ္ပယုတ်၌ရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ ဟူသော်ကား-

လက္ခီယန္တိ ဧတေန အဝုတ္တာပိ ဓမ္မာတိ လက္ခဏံ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ်၌ ဟောအပ်သောတရားနှင့် ကေလက္ခဏာ၊သဟစာရီ၊သမာနကိစ္စ၊သမာနဟေတု၊သမာနဖလ၊သမာနာရမ္မဏ၊ဓာတ်၊ဂုဏ်၊ကြိယာ၊ဒြပ်နာမ်အားဖြင့်တူသော မဟောအပ်သော တရားတို့ကိုလည်း မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရ မည်၏။(နိဒါန်း)

အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဟူမူကား - ပရိဝိတက္ကော-အရ ဝိတက်ကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့် အာရုံ၌စိတ်သို့တက်ရောက်ခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊အတူတကွဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊အာရုံကိုထိနိုက်ခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ထိုနှင့် အလောဘ၊အဒေါသ၊အမောဟ-ဟူသော ဟိတ်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊အလုံးစုံအာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊အဗျာကတ ဓာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ကြံစီခြင်းကြိယာအားဖြင့်လည်းကောင်း တူသောဝိတက်၏ သဟဇာတစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။(စာကိုယ်)

ဤသို့လျှင် သုတ်၌ မလာအပ်သောတရားတို့ကို ကေလက္ခဏ စသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။(နိဂုံး)

ရှင်းချက်။ ။တရားကိုယ်တစ်ပါးသာ ကောက်ရာ၌ လက္ခဏာဟာရ-နေတ္တိမေးတတ်သည်။သဟဇာတစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ထုတ်ရုံသာ။မဂ်စိတ်ကောက်ရာ၌ကား ဆရာတော်ဗုဒ်မှုအတိုင်း ရေးသားကြရမည်။

****

ဝါကျစဉ် (၂)

(က) ဧတ္တောဟ "အထ ကသ္မာ ယထာ သုတ္တန္တေ '**တံ သမယံ**'န္တိ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော၊ အဘိဓမ္မေစ '**ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ**'န္တိ ဘုမ္မဝစနေန၊ တထာ အကတွာ ဣဓ '**တေန သမယေနာ**'တိ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော'တိ။

(ခ) တတ္ထ တထာ, ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။

(ဂ) ကထံ ? သုတ္တန္တေ ဘဂဝါ ဗြဟ္မဇာလာဒီနိ သုတ္တန္တာနိ ဒေသေသိ၊အစ္စန္တမေဝ တံ သမယံ ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ။(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဧတ္တ၊ ဤတေနသမယေန ဟူသောပါဋ္ဌ်၌။(ဋ္ဌတ္တာ၊ဝိတဏ္ဍာဝါဒီ-ဝိတဏ္ဍာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။) အာဟ။

နိယံ။ ။ **ဧတ္တောဟမှာ၊ကြိယာဝိသေသန၊ကတ္တုမှုနှင့်၊ကမ္မနှစ်ချက်၊ထည့်ကာစွက်၊အနက်သမ္ဗန်မြဲ။**

အထ ပုစ္ဆာမိ၊မေးဦးအံ့။(အထကား ပဉ္စအနက်)**တစ်နည်း**-အထ၊ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။(ဝေါဟာရတ္ထ) သုတ္တန္တေ၌။တံသမယန္တိ-ဟူ၍။ဥပယောဂဝစနေန၊ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့်။နိဒ္ဒေသော၊ညွှန်ပြခြင်းကို။ကတော ယထာစ၊ ပြုအပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ဘုမ္မဝစနေန၊သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်။ (နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာစ) တထာ၊ထို့အတူ။အကတွာ-ဥပယောဂဝစန,ဘုမ္မဝစနတို့ဖြင့် မပြုမူ၍။

(ခ) ၊ တတ္ထ၊ထိုသုတ္တန်ပိဋကတ်,အဘိဓမ္မာပိဋကတ်တို့၌။တထာ၊ထိုဒုတိယာဝိတ်ဘတ်,သတ္တမီဝိဘတ်တို့ဖြင့်။အတ္ထသမ္ဘဝတော၊အနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ဣဓ၊ ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌။အညထာ၊ဒုတိယာသတ္တမီမှတစ်ပါးသော တတိယာဝိဘတ်ဖြင့်။အတ္ထသမ္ဘဝတော၊ လည်းကောင်းတည်း။ (ဟေတုပိဋ္ဌိ)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) တတ္ထ၊ ၌။ တထာ၊ တို့ဖြင့်။ အတ္ထသမ္ဘဝတော စ၊ လည်းကောင်း။ ဣဓ၊ ၌။ အညထာ၊ ဖြင့်။ အတ္ထသမ္ဘဝတော စ၊ လည်းကောင်း။ သုတ္တန္တေ၊ ၌။ ကေံသမယန္တိ၊ ဟူ၍။ ဥပယောဂဝစနေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ကတောယထာ စ၊ လည်းကောင်း။ အဘိဓမ္မေ၊ ၌။ ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရန္တိ၊ ဟူ၍။ ဘုမ္မဝစနေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ကတော ယထာ စ၊ လည်းကောင်း။ တထာ အကတွာ ဣဓ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော တေန သမယေနာတိ၊ ဟူ၍။ ကရဏဝစနေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒေသော ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။

ရှင်းချက်။ ။ "ပုစ္ဆာဝါကျမှ လိုက်သင့်ရာပုဒ်တို့ကို လိုက်၍ အနက်ပေးခြင်းသည် လိုက်၊ လှမ်း၊ ပြန်ထည့်၊ ပြင်တုံဘိ ငါးရှိအစပ်မျိုး" ဟူသော နိယံနှင့်အညီ အနက်ပေးခြင်း ဖြစ်၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ဆရာ (က) ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ ဧကံသမယံ-ဟူ၍ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်၌ ယသ္မိံ သမယေ-ဟူ၍ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သကဲ့သို့၊ ဤ၌မပြုမူ၍ တေန သမယေန-ဟူ၍ ကရိဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ခြင်းကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ အပ်၏။ (ဌပနာ)အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဝိဘတ်သုံးမျိုးခွဲခြား၍ ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ (စောဒနာ)ဝိဘတ်သုံးမျိုးခွဲခြား၍ ဟောဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ **(တစ်နည်း)** သုတ္တန်ပိဋကတ် အဘိဓမ္မာပိဋကတ် ဝိနည်းပိဋကတ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသိတပါဝစန အဖြစ်ဖြင့် တူကြသည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘော်) ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ဤသို့ စတုက္ကနည်း ကျမ်းတက်၏..

ဆရာ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် တေန သမယေန ဟူ၍ ကရိဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်၏-ဟာဖွင့်ဆို၏။ သုတ္တန်ပိဋကတ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်တို့၌ "ဧကံ သမယံ" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ယသ္မိံ သမယေ" ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ သတ္တမီဝိဘတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြသကဲ့သို့ညွှန်ပြခြင်းကိုပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌ တေန သမယေန-ဟူ၍ ကရိဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

(က) နနု သုတ္တန္တေ 'ဧကံသမယ'န္တိ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော အဘိဓမ္မေစ 'ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရ'န္တိ ဘုမ္မဝစနေန။

(ခ) အထ ကသ္မာ တထာ အကတွာ ဣဓ 'တေန သမယေနာ'တိ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

(ဂ) တတ္ထ တထာ ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။

(ဂ) သို့။ ။ဆရာ (ခ)ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်တို့၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက်၊ အဓိကရဏအနက် ဖြစ်သင့်သော်လည်း ဤဝိနည်းပိဋကတ်၌ ထိုတို့မှ တစ်ပါးသော ဟိတ်အနက်၊ ကရိဏ်းအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် တေန သမယေန-ဟူ၍ တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သည်ကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ (အနက်သုံးမျိုးအဖွင့် အကျယ်ကို မျှော်သည်။)

(တစ်နည်း) ဆရာ (ခ) ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဧကံ သမယံ-ဟူ၍ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ (ဂ-ဝါကျသာ မျှော်)ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အနက်များစွာတို့၌ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ **တစ်နည်း**-သုတ္တန်၌ ဖြစ်သင့်သော အနက်သည် သာမန်သာ ဖြစ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။

http://www.dhammadownload.com

အဘာယ်သို့လျှင် သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ ကျမ်းတက်ရာ၌ တက်နိုင်းသည့်ဝါကျကို မြန်မာပြန်ဆိုခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်ကို ပုံသေမှတ်ထားအပ်၏။

(ဃ) သို့။ ။ဆရာ (ဂ) ဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အဘာယ့်ကြောင့် အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ၎င်းအနက် ဖြစ်သင့်သည်ကို အကြောင်းနှင့်ကင်း၍ သိအံ့လော။(ဂဏ္ဌိဟောင်း) **တစ်နည်း**-အဘိဓမ္မာဝိနည်းတို့နှင့် ဘုရားဟောအဖြစ်ဖြင့် တူသောကြောင့် ထိုတို့နည်းတူ တစ်ပါးသော ဘုမ္မတ္ထ၊ကရဏတ္ထ အနက်တို့လည်း ဖြစ်သင့်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်၏ဟုဆိုသော ဆရာစကား အသို့သင့်အံ့နည်း၊ယုတ္တိကင်းသော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ သုတ္တန်ကို ဟောသောအခါ၌ မပြတ်မစဲ ကရုဏာတော်ဖြင့် နေသည်ဖြစ်၍ အစ္စန္တသံယောဂ-အနက် ဖြစ်သင့်ရကား သင်တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ ဟူလို၊

နံပါတ် (၃)

(က) **စသည် ဝါကျာရမ္ဘ။** ။ ဝိတဏ္ဍာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာကိုပယ်လို၍ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။ထို့တွင်အထကသ္မာ။ပ။ဘုမ္မဝစနေနတိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ။တထာအကသ္မာ ။ပ။ ကတော တိုင်အောင် စောဒနာ။

(ခ) **ပရိဟာရဘောဂ။** **(တစ်နည်း)** ပက္ခန္တရ။ပရိဟာရဘောဂ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(ဂ) **ဝိတ္ထာရ။** ။ အတ္ထသမ္ဘဝတော၌ အတ္ထသရုပ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။

(ဃ) **ဝိတ္ထာရ။** ။ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။

(တစ်နည်း)ကာရဏ။ ။ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသောကြောင့်။

(တစ်နည်း)ဒဠှီကရဏ။ ။ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်နိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့်။

စာစပ်။ ။ယံ သမယံကား ပတ်လုံး-ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်၊ဒေသေသိ၌ အစ္စန္တသံယောဂ/ဝန္တ စပ်။

နံပါတ် (၄)

သုတ္တံ။ ။ **အတ္ထေ သူစေတီတိ သုတ္တံ။** (သူစ+တ) **အတ္ထေ သဝတီတိ သုတ္တံ။** (သု+တ)

သူစ ဓါတ်အရ အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော် ပြခန်းသော ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ရှေးရှေးဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခကို လိုလားတော်မူခြင်းသည်ဖလူပစာ။နောက်နောက်ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ကာရဏူပစာ။တပစ္စည်းအရ-ထိုမုချ၊ဖလူ၊ကာရဏူပစာတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော သုတ္တန်ပိဋကတ် ရ၏။

သုတ္တန္တ။ ။ **သုတ္တမေဝ သုတ္တန္တံ။** (တဗ္ဗာဝုတ္တိ ကမ္မဓာရနည်း)

ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်-အရ မထူးသောကြောင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်ပင် ရ၏။

ဥယောဂဝစနံ။ ။ **ဥပယုဇ္ဇတီတိ ဥယောဂေါ။ဥပယောဂမေဝ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။**

(တစ်နည်း) **ဥပယောဂဿ ပရိဒီပကံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။**

ဥပယောဂဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ကပ်ယှဉ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဗာဝနာဘော

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏ်သည် မှချ။ထိုဒုတိယာဝိဘတ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး အစပ်သမ္ဗန် ဌာနူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏။(တစ်နည်း) ဥပယောဂဟူသော ဝိသေသနပုဒ်-အရ ဒုတိယာအနက်သည် မှချ။ ထို၏ ပြတတ်သော ဒုတိယဝိဘတ်နှင့် ဝါစ္စ/ဝါစက အစပ်သမ္ဗန် ဌာနူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏။

အာဓိမ္မွ။ ။**အာဘိ အဓိကော ဓမ္မော အာဘိဓမ္မော။**

အာဘိ ဝိသေသနပုဒ်အရ အဓိကဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ ဓမ္မအရ တရားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ် သမ္ဗန် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အာဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်ရ၏။

ဘုမ္မဝစန။ ။ **ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ။ ဘူမိ ဝိယာတိ ဘုမ္မံ။** (ဘူမိ+ဏျ)

ဘုမ္မမေဝ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။

ဘူမိဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပကတိမြေကြီးသည် မှချ။ထို၏တည်ရာ အာဓာရနှင့် သဒိသ/သဒိသီ အစပ်သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ။ဏျပစ္စည်းအရ ထို-သော မြေကြီးနှင့်တူသော အာဓာရအနက်ရ၏။

အညထာ။ ။ **အညေန ပကာရေန အညထာ။**

အညဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အညဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ ထာ-ပစ္စည်းအရ ပကာရဘောဂုဏ် နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး အစပ်သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ။ထာပစ္စည်းအရ ထို-သော ပကာရဘောဂုဏ် ရ၏။

ဝိဟာရ။ ။ **ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော။** (ဝိ+ဟရ+ဏ)

ဘာဝသာဓနတို့၏ သဘောသည် ဓါတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ပရဟိတပဋိပတ္တိ ရ၏။(ညာသ်ကောက်ရာတွင် ဘာဝသာဓနသည် အလွန်လွယ်ပါသည်။)

နိယံ။ ။**ဘာဝသာဓန ဟူတုံက ဓာတ်ရ အပစ္စည်း တူသည်သာ။**

ကရုဏာ။ ။ **ကံ သုခံ ရုန္ဓတီတိ ကရုဏာ။**

ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတိ ဇနေတီတိ ကရုဏာ။

က အရ-သုခသည်မှချ။ထို၏ ကရုဏာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာန။ရုဓ ဓာတ်အရ သုခကို ပိတ်ဆို့ခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာသည်မှချ။သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် ကုန ပစ္စည်းအရကား ထိုသောလက္ခဏာဝန္တဖြစ်သော ကရုဏာရ၏

ကရုဏာဝိဟာရ။ ။ **ကရုဏာဝသေန ပဝတ္တော ဝိဟာရော ကရုဏာဝိဟာရော။**

ကရုဏာ ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ မဟာကရုဏာတော်သည် မှချ။ထို၏ မဟာကရုဏာ သမာပတ်နှင့် အစိတ်/အပေါင်း နိဿယ/နိဿိတ အစပ်သမ္ဗန် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကရုဏာသမာပတ်ရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဤအရာ၌ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် ထိုကရုဏာသမာပတ်လျှင် အကြောင်းရှိသော ပရဟိတပဋိပတ်ရ၏။

အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော။ ။ **အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ အစ္စန္တသံယောဂေါ။**

အစ္စန္တသံယောဂမေဝ အတ္ထော အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော။

နံပါတ် (၅)

သုတ္တ။ ။ သူစ+ (သူဒ/သုပုဗ္ဗ တာ/သု။သုပုဗ္ဗ+ဝစ/) တ။

ဥပယောဂ။ ။ ဥပ-ယုဇ + ဏ။ **ဘူမိ။** ။ဘူ + မိ။ **အစ္စန္တ။** ။အတိ-အမ + တ။

ကရုဏာ။။ ကရ+ (ကိရ/ကံ-ရုဓ/ကီ /) ဥန။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **အစ္စန္တသံယောဂတ္ထေဖြင့်** အတ္ထသမ္ပဝတ္တောသဒ္ဒါသည် တတ္ထတို့နှင့် စပ်ယှဉ်ခိုက် အတ္ထအရ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။
(သရုပ်အရကောက်ကိုပြသောကြောင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

(ဃ) **အစ္စန္တမေဝဖြင့်** သုတ္တန်ပိဋကတ်၌ ဇော် သမယံဝယ် အံဝိဘတ်သည် ရိုးရာကံအနက်၌ မသက်၊အစ္စန္တသံယောဂအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။
(ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိဖြင့် ထိုအခါ ပရဟိတပဋိပတ္တိဟု ဆိုအပ်သော ကရုဏာဝိဟာရဖြင့် အကြားမရှိ နေခြင်းကြောင့် အစ္စန္တသံယောဂဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။
(အဓိပ္ပါယ်အနက်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

ယံ သမယံ စသည်ဖြင့် ဇော် သမယံ၌ သမယဟူသည် ဗြဟ္မဇာလစသော သုတ္တန်တို့ကို ဟောရာ အခါပင် ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(တစ်နည်း) ကရုဏာဝိဟာရဖြင့် နေရာအခါပင် ဖြစ်၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

တတ္ထ/တသ္မိံ...

တတ္ထာတိ တေသု သုတ္တာဘိဓမ္မေသု-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် တတ္ထပါဠ်သာ သင့်။

ကရုဏာဝိဟာရေန/ကရုဏာဝိဟာရေန...

"သမာသ်လယ်မှာ၊ ထီမြဲအာ၊ ရဿာမပြုရာ" ဟူသော နိယံအရ ကရုဏာပုဒ်သည် နိယတ ဣတ္ထိလိင်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ရဿမပြုရကား ကရုဏာဝိဟာရေန ပါဠ်သာ သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်ပုဒ်တို့၌ ပုံသေမှတ်သား ဖြေဆိုရမည်။

တိန္တုကာစီရေ/တိန္တုကစီရေ...

စီယတေတိ စီရံ။ ။ တိန္တုကာနံ စီရံ တိန္တုကစီရံ။တိန္တုကစီရံ ယဿ အတ္ထီတိ တိန္တုကစီရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တည်ပင်အနက်ဟော တိန္တုကပုဒ်နှင့်၊အစဉ်တန်းအနက်ဟော စီရပုဒ်တို့ စပ်၍ ပြီးသော ကြောင့် တိန္တုကစီရေ-ဟု ရဿဖြင့် ရှိသောပါဠ် သင့်။

စီဓာတ်သည် အာစယပုဒ်ကဲ့သို့ စီခြင်းအနက်ဟောရာ၌ အာ ဥပသာရ ရှေးရှိလေ့ဖြစ်သောကြောင့် တိန္တုကပုဒ် အာစီရပုဒ်တို့ဖြင့် တိန္တုကာနံ အာစီရံ ယဿာတိ တိန္တုကာစီရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးရကား တိန္တုကာစီရေ-ဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဠ်လည်း သင့်။

နံပါတ် (၈)

ကရုဏာဝိဟာရ။ ။ အကြောင်း၏အမည်ကို အကျိုး၌တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည် ကာရဏူပစာမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-ကရုဏာဝိဟာရတည်း။ ဤ၌ အကြောင်းဖြစ်သော ကရုဏာဝိဟာရ၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပရဟိတပဋိပတ်၌ တင်စား၍ အကျိုးဖြစ်သော ပရဟိတပဋိပတ်ကို ကရုဏာဝိဟာရ-ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ကြောင့် ကာရဏူပစာ မည်၏။

မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောနည်းသည် နာန္တရီကနည်းမည်၏။ပြယုဂ် ကား-ကရုဏာဝိဟာရတည်း။ဤ၌ မကင်းရာဖြစ်သော ကရုဏာဝိဟာရကို ဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော

http://www.dhammadownload.com

ပရဟိတပဋိပတ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာ့နန္တရိကနည်း မည်၏။(တသ္မာ ကရုဏာဝသေန ပဝတ္တော ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတော ဝိဟာရော ဣဓ ကရုဏာဝိဟာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၉။)

နိယံ။ ။ **နာနန္တရိကမ္မ ကာရုဏ္ဏ ဌာန္ဒဉ္ပစာ။**

အတ္ထသမ္ဗန္ဓတော။ ။ သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက်၊အဘိဓမ္မာ၌ အဓိကရဏာအနက်၊ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏာအနက်၊ဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်၊ကရိုဏ်းအနက် ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်း မည်၏။

နံပါတ် (၁၀)

သုတ္တန္တနိ ဒေသေသိဦ ဓာတ်- အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

ပဒဋ္ဌာနဟာရ ဟူသော်ကား-ပဒဋ္ဌာနံ ဝိစာရေတိ ဓာတေနတိ ပဒဋ္ဌာနော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ်၌ ဟောအပ်သောတရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်ကို သြရုယှော်ယုအားဖြင့် လည်းကောင်း၊အာရုယှာရုယှ အားဖြင့်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပဒဋ္ဌာနာဟာရ မည်၏။

အဘယ်သို့ စိစစ်သနည်းဟူမူကား-ဒေသေသိဦ ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်တော်တည်း။

ထိုဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား .သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တည်း။

ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း။

။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တည်း။

။ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တည်း။

။ အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တည်း။

။ မဟာဝဇီရဉာဏ်တော်တည်း။

။ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်တည်း။

။ စတုရင်္ဂဝီရိယတည်း။

။ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်း။

။ ပါရမီ ၁၀-ပါး၊ အပြား ၃၀၊စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး၊စရိယ ၃-ပါးတည်း။

။ မဟာဘိနီဟာရတည်း။

။ မဟာကရုဏာတော်တည်း။

။ သတ္တဝါပညတ်တည်း။

ဤသို့ အောက်သက် သြရုယှော်ရုယှအားဖြင့် လည်းကောင်း။

ထိုသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ မွေ့သနကုသိုလ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။

ထိုသည် ဝေနေယျဝတ္တဝါတို့၏ ဟိတသုခသည်လည်းကောင်း၊စိတ္တာမယ၊သုတမယဉာဏ်၏ နီးစွာသောကြောင့်တည်း။

ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှော်ရုယှအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်အပ်၏။

ဤသို့စသည်ဖြင့် သြရုယှော်ရုယှ၊အာရုယှာရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ နေတ္တိနည်းမည်၏ ဟူလိုသောဝ်။

****

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျစဉ် (၃)

(က) ဝေရဉ္ဇာတိ အညတရသ္မႃ နာဂရသေ်ာတံ အဓိဝစနံ။
(ခ) တသ္မႃ ဝေရဉ္ဇာယံ။
(ဂ) သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။
(ဃ) ဝိဟရတီတိ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရဝိဟာရ သမင်္ဂိပရိဒီပနမေတံ။
(င) ဣဓ ပန ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ဣရိယာပထေသု အညတရဣရိယာပထ သမာယောဂပရိဒီပနံ။
(စ) တေန ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟရတိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။
(ဆ) သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အပရေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။)

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ) တော၊ ဤသတ္တမီဝိဘတ်သည်။သမီပတ္ထေ၊ ဌ။ ဘုမ္မဝစနံ၊ တည်ရာအာဓာရ အနက်ကို ဟောသော ဝိဘတ်တည်း။

နိယံ။ ။ တော်မလွဲ ဝိဘတ်စွဲမှု ထင်အောင်ဝိဘတ် မှတ်၍ ပေးမြဲ။

တစ်နည်း။။ တော၊ ဤဝေရဉ္ဇာယံ ဟူသောပုဒ်သည်။သမီပတ္ထေ၊ဌ။ဘုမ္မဝစနံ၊သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော ပုဒ်တည်း။

နိယံ။ ။ ပုဒ်စွဲရှိက အဿတ္ထိအနက် ထွက်အောင် သမ္ဗန်မြဲ။

(ဃ) ဝိဟရတီတိ တော၊ ဝိဟရတိ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။အဝိသေသေန၊ အထူးမှကင်းသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ မထူးသောအားဖြင့်။ (သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ၊သာမညအားဖြင့်။(ဝေါဟာရတ္ထ)အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီနံ၊ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(င) ပန၊ ထိုသို့ပင် အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီကို ပြပါသော်လည်း၊ (အရုစျတ္တ) ဘာ-ဋီ။

ပန၊ အတ္တုဒ္ဒါရ သာမညမှတစ်ပါး၊အတ္တုဒ္ဒေသ ဝိသေသကို ဆိုဦးအံ့။ (ဝိသေသတ္တ)

နိယံ။ ။ သစေ ဣဓ နောက်ပန ဝိသေသဟုစွဲ။

ဣဓ၊ ဤဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ ဟူသောပါဌ်၌။ ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု၊ ရပ်ခြင်း သွားခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်း အပြားရှိကုန်သော။ ဣရိယာပထေသု၊ဣရိယာပုထ်တို့တွင်။အညတရဣရိယာပထ သမာယောဂပရိဒီပနံ၊ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုတ်နှင့် ယှဉ်ပုံကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(စ) တေန၊ ထိုသို့ ဝိဟရတိသဒ္ဒါ၏ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကိုပြ ကြောင်းသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကြောင့်။

(ဆ) ဟိ၊မှန်၏။**တစ်နည်း** -ဟိ ယသ္မာ။သော၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။ ဝါ၊ သည်။ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ၊ တစ်ပါးသော ဣရိယာပုတ်၏ ညောင်းညာတော်မူခြင်းကို။ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ဖြစ်တော်မူ၍။အပရိပတန္တံ၊မလဲကျအောင်။

ဝိဟရတိ၊ ဣရိယာတစ်ပါး ညောင်းညာများကို တစ်ပါးဖြင့်ဖြတ် မကျလတ်အောင် အတ္တဘောကို ဆောင်တော်မူ၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ၊ အတ္တဘောကို တာရှည်စွာ ဖြစ်စေတော်မူ၏။(အဓိပ္ပာယတ္ထ) ဝါ၊ နေတော်မူ၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ လီနတ္ထဇောဒနာ။ ။ ဆရာ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-ဟုပါဠိတော်၌ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းဝေရဉ္ဇာသဒ္ဒါသည် ဝိဂတော ရဇော ဧတ္ထာတိ ဝေရဉ္ဇာ။ဝေရဉ္ဇသ ဣသိနော ဌာနေ ကတာ ဝေရဉ္ဇာ-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထပြု၍ပြီးသော အနွတ္ထသဒ္ဒါဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ အနွတ္ထအမည်ဟူ၍ မမှတ်သားအပ်၊ရုဠီအမည်-ဟု မှတ်သားအပ်၏ ဟူလို။

မှတ်ချက်။။လီနတ္ထရတက်ရာ၌ ပါဠိတော်ကို ဋ္ဌပနာထား၍တက်လေ့ရှိသည်ကို ဆရာများပို့ချက်တို့၌တွေ့ရ၏။

(ခ) သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ဝေရဉ္ဇာ-ဟူသော သဒ္ဒါသည် ထိုမြို့အပေါ်၌ ထင်ရှားသော ရုဠီအမည်၏အဖြစ်ကို ဒဠ္ဍွေဒနနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းဝေရဉ္ဇာသဒ္ဒါသည် သတ္တမီဝိဘတ် အဆုံးရှိ၏-ဟု ဒဠ္ဍသောနေနည်းကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့ ပုစ္ဆာ။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဝေရဉ္ဇာယံ-သဒ္ဒါသည် သတ္တမီဝိဘတ်အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသတ္တမီဝိဘတ်သည် လေးမျိုးသောအာဓာရ ဩကာသအနက်တို့၌ သက်သောကြောင့် ဤ၌ သို့ဝိဘတ်သည် ဗျာပိက ဩပသိလေသိက ဝေသယိကာဓာရတို့၌ ဖြစ်ပါသလော။အဘယ်အာဓာရ၌ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ သာမီပိကာဓာရ၌ ဖြစ်၏ ဟူလို။

(င) သို့ ။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝိဟရတိဟူသော ပါဠိရပ်၌ သာမညအားဖြင့် ဣရိယာပထ စသော လေးပါးသော ဝိဟာရတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဝိဟာရနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဤ၌ ဝိဟရတိ-အရ ဝိဟာရလေးပါးလုံးကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော၊ဤ၌ အဘယ်ဝိဟာရကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။အလိုရှိအပ်သော ဝိဟာရကို မပြက ဆရာ၌ အတိဗျာပိတဒေါသ-သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား။။ (င)ဖြင့် ဣရိယာပထဝိဟာရကို အလိုရှိအပ်၏-ဟု ငါပြဆိုရကား သင်တင့်သော အတိဗျာပိတဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ ဟူလို။

နိယံ။ ။**အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ဟူလတ်က၊ အတိဗျာပိတတင်။**

(စ)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဤ၌ ဝိဟရတိသဒ္ဒါသည် ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်နှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရရှိအပ်ပါသနည်း။အကျိုးမရ နိရတ္ထက-ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊ သည် (င)ဖြင့် ဝိဟရတိအရ ဣရိယာပထဝိဟာရကို ဤ၌ အလိုရှိအပ်-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုတွင် ရပ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုသာ။ပ။လျောင်းတော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဟရတိ-ဟူ၍ သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(ဆ) သို့ လီနတ္ထရ။ ။ ဆရာ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် ပါဠိတော်၌ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-ဟုမိန့်ဆိုတော်အပ်၏။အဘယ်ကို အဘယ်ဖြင့် ဖြတ်အပ်ပါသနည်း။အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်စေအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

တတ္ထ ကာယ ကေန ဝိစ္ဆိန္နန္တိ၊ ကထံ ကာယ ပဝတ္တန္တန္တိ အဇ္ဈောလီနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ "သော ဟိတိ" အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀၄။)

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) သို့ စောဒနာ။ ။ ဆရာ၊ သည် (စ)ဖြင့် ရပ်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော။ပ။ကျောင်းတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော ဘုရားရှင်ကို ဝိဟရတိ-ဟူ၍ သိအပ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဝိဟရတိ-သဒ္ဒါသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် အနက်တို့သည် များပြားနေသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် ရပ်တော်မူသည်လည်းဖြစ်သော။ပ။ကျောင်းတော်မူသည်လည်းဖြစ်သော ဘုရားကိုဝိဟရတိ-ဟူ၍ သိအပ်၏-ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားအသို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။သဒ္ဒါအနက်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ကန္တရ ။ ။ ဝေရဉ္ဇာပုဒ်၏အဖွင့် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ ။ ။ ဒန္တစ္ဆေဒန နည်းမှတစ်ပါး ဒန္တသောဓနနည်းကို ဆက်လက်အား ထုတ်သောကြောင့်။

(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ ။ ။ ဝိဘတျတ္ထကို ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။

(ဃ) ပက္ကန္တရ။ ။ ။ ဝေရဉ္ဇာအဖွင့်မှ ဝိဟရတိအဖွင့် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(င) ဝိသေသ ။ ။ အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ အတ္ထုဒ္ဓေသဝိသေသကို ပြသောကြောင့်။

(စ) လဒ္ဓဂုဏ ။ ။ (င) ဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးကို ပြသောကြောင့်။

(ဆ) ဝိတ္ထာရ ။ ။ ဣရိယာပုထ်လေးပါးကို ဝိဟရတိ-ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။(တစ်နည်း) ဒဠှီ (တစ်နည်း) ကာရဏ။

ဣရိယာပထေသု-တို့တွင် ပေးသောကြောင့် အညတရ-၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယစပ်။
(ဆ) သော ကား ကိုပေးသောကြောင့်၊ဝုစ္စတိ၌ ဝုတ္တကံ/ဝုစ္စတိကား ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။
(တစ်နည်း) သည်ပေးသောကြောင့်၊ဟရတိ ပဝတ္တေတိ-၌ ကတ္တား/ကတ္တား၏ ကြိယာစပ်။

နံပါတ် (၄)

နဂရ။ ။ **နဂါ ပါသာဒါဒယော ဧတ္ထ သန္တီတိ နဂရံ။**(တဒ္ဓိတ်) **နံ သမ္မုဠှံ့ ဃရံ ဧတ္ထာတိ နဂရံ။**
(သမာသ်) ဉာဏ်ကောက် ဒ္ဒပါရာ-စာစဉ်ရှု။

အဓိဝစန ။ ။ **အဓိနံ ဝစနံ အဓိဝစနံ၊ (တစ်နည်း) အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။**

အဓိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ စပ်ဆိုင်ခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ စကားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီစပ် ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို သော စပ်ဆိုင်သော စကားရပ်ရ၏။

ဘုမ္မဝစန။ ။ **ဘုမ္မေ ဝိဟိတံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။ဘုမ္မဿ ပရိဒီပကံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။**

ဘုမ္မ-ဝိသေသအရ တည်ရာအာဓာရ အနက်သည် မုချ။ထို-၏ စီရင်အပ်သော သတ္တမီဝိဘတ်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သတ္တမီအနက်၌ စီရင်အပ်သော ဝိဘတ်ရ၏။

သမီပတ္ထ ။ ။ **သမီပမေဝ အတ္ထော သမီပတ္ထော။**

အဝိသေသ။ ။ **ဝိသေသီယတီတိ ဝိသေသော။ ဝိသေသနံ ဝိသေသော။ န ဝိသေသော အဝိသေသော။**

န-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဝိသေသ-အရ အထူးမပြုအပ်သော ဝိဟရတိသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ+ဂုဏီးစပ် ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို သော အထူးမပြုအပ်သော ဝိဟရတိ-သဒ္ဒါရ၏။

ဣရိယာပထဝိဟာရ။ ။ **ဝိဟရဏံ ဝိဟာရော။ ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝိဟာရော။**
ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ။(ကာယပယောဂေါ ကာယကိရိယာ။)

http://www.dhammadownload.com

ဣရိယာယ ပထော ဣရိယာပထော။ဣရိယာပထော စ ဝိဟာရော ဣရိယာပထဝိဟာရော။

ဒိဗ္ဗ။ ။ ဒိဝိ ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော။

ဒိဝ-ဟူသောတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဗြဟ္မာ့ပြည်သည် မုချ။ထို-၏ဏျ-ပစ္စည်းအရ ဖြစ်သောလောကီဈာန်နှင့် ဠာန+ဠာနီ စပ် ဠာနူ။ဏျ-ပစ္စည်းအရ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သော လောကီဈာန်ရ၏။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရ။ ။ ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရော စာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော။

ဗြဟ္မဝိဟာရ။ ။ ဗြူဟန္တိ ဝုပ္ပန္တိ ဂုဏေဟီတိ ဗြဟ္မာ။ဗြဟ္မာနံ ဝိဟာရော ဗြဟ္မဝိဟာရော။

ဗြဟ္မ-ဝိသေအရ မြတ်ကုန်သော သူတို့သည် မုချ။ထို-၏ နေကြောင်းဖြစ်သော အပ္ပမညာတရားတို့နှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ် ဠာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ မြတ်သူတို့၏ နေကြောင်းဖြစ်သော အပ္ပမညာတရားလေးပါးရ၏။

အရိယဝိဟာရ။ ။ ကိလေသေဟိ အာရကာ အရိယာ။အရိယာနံ ဝိဟာရော အရိယဝိဟာရော။

အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီပက။ ။ သမာဂမနံ သမင်္ဂေါ။အညမေဝ အညတရော။ အညတရော စသော ဝိဟာရော စာတိ အညတရဝိဟာရော။ တေန သမင်္ဂေါ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂေါ။ သော အဿ အတ္ထီတိ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ။ တဿ ဘာဝေါ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီဘာဝေါ။ တဿ ပရိဒီပနံ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီပရိဒီပနံ။ (ဘာဝပ္ပဓာနော သမင်္ဂီသဒ္ဒေါ)

နံပါတ် (၅)

ဗြဟ္မ။ ။ ဗြူဟ+မ။ **အရိယ**။ ။ အရ+ဏျ။ **သမင်္ဂ**။။ သံ-အင်္ဂ+(ဂမု+အဂိ/အဠ) အ။

ပရိဒီပန။ ။ ပရိ-ဒီပ+ယု။ **နိဿိတ**။ ။ နိ-သဒ+ဏျ။ **သယန**။။ သီ+ယု။

ပဘေဒ။ ။ ပ-ဘိဒ+ဏ။ **သမာယောဂ**။ ။ သံ-အာ-ယုဇ+ဏ။

ကေ ။ ။ဣ+ က။ **ဗာဓေ**။ ။ ဗာဓ + ယု (ဗဓိ)။ **ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ**။။ ဝိ-ဆိဒိ+တွာ။

ပတန္တ။ ။ ပတ+အန္တ **အတ္တ**။ ။ အဒ+မံန်။(အတ+တ။အာ+ဓာ+တ။အတ္တ+အ။)

နံပါတ် (၆)

(က) **သံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ဝေရဥ္ဇာအမည်သည် ဝေရဥ္ဇာ အမည်ရသော မြို့တစ်မြို့အပေါ်၌ တင်စား၍ ဆိုအပ်သော ရှင်ဦးအမည်ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒါနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် သဒ္ဒါဟော အာဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) **တဿံ ဝေရဉ္ဇာယံဖြင့်** ဝေရဥ္ဇာနောင် သတ္တမီ သဒ္ဒါဘတ်ကို ယံပြု၍ ပြီးသည်ကို သိစေပါသည်။ (နာမ်ဝိဘတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။)

(ဂ) **သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံဖြင့်** ယင်းသို့ဝိဘတ်သည် သာမီပိကာဓာရ၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ်နက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဝိဘကျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

(ဃ) **ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဖြင့်** ဝိဟရတိ၌ ဝိ-ဥပသာရသည် ဝိစ္ဆေဒန-အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

ပဝတ္တေသီဖြင့် ဆောင်ခြင်းဟူသည် အတ္တဘောကို တာရှည်စွာ ဖြစ်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

ကေ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေနဖြင့် ဖြတ်ခြင်းဟူသည် ညောင်းညာနေသော ဣရိယာပုထ်ကို တစ်ပါးဣရိယာပုထ်ဖြင့် ပြောင်းလွှဲခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

http://www.dhammadownload.com

အတ္တဘာဝဖြင့် ဆောင်၏ ဖြစ်စေ၏-ဟူသည် အတ္တဘောကို ဆောင်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)**အပရိပတန္တံ** ဖြင့် အတ္တဘောကို ဆောင်ခြင်းဟူသည် မလဲကျအောင် ဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

နံပါတ် (၇)

ဣရိယာပထ/ဣရိယပထ…

ဣရိယပုဒ်သည် နိယတဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ သမာသ်အလယ်၌ ရောက်သော အာ-ကို ရဿမပြုအပ်သောကြောင့် ဣရိယာပထဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

ဝိဟာရသမင်္ဂီ/ဝိဟာရသမံဂီ…

သမာသ်အလယ်၌ ရောက်သည်ဖြစ်၍ ရဿ-ပြုရကား ဝိဟာရသမင်္ဂီ-ဟု ရဿဖြင့်ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

အပရိပတန္တံ/အပတန္တံ…

အပရိပတန္တန္တိ အပတန္တံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် အနက်မထူးရကား နှစ်ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝေဓူ။ ။ များစွာသော အရပ်၏ ထို၌ထင်သော ဝေဓ္ဘာအမည်ကို ဝေဓ္ဘာအမည်ရှိသော ဤမြို့တစ်ခု၌ ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရ။ ။ အပေါင်း၏အမည်ကို အစိတ်၌တင်စား၍ ဆိုခြင်းသည် ကေဒေသျူပစာ သဒ္ဒါမည်၏။ ပြယုဂ်ကား-ဒိဗ္ဗဝိဟာရတည်း။ ဤ၌ အပေါင်းဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်အားလုံး၏ ဒိဗ္ဗဝိဟာရအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း၊ ပါရိသေသနည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း၊ ပုညညာဏသမ္ဘာရနည်း။

ဒိဗ္ဗ။ ။ ဌာနဖြင့် ဌာနီကိုမှတ်၍ အများကိုဆိုသဖြင့် အနည်းကိုလည်း ရသောနည်းသည် တဗ္ဗဟုလ္လနည်းမည်၏-ပြယုဂ်ကား ဒိဗ္ဗ ဟူသည်တည်း။ဤ၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်တည်းဟူသော ဌာနဖြင့် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ဟူသော ဌာနီကိုမှတ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌နေခြင်းဟူသော အများကိုဆိုသဖြင့် ကာမသုဂတိ ခုနစ်ဘုံ၌ နေခြင်းဟူသော အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗဟုလ္လနည်း။

ဝိဋ္ဌိနိတ္တာ။ ။ ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထု၏အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ဝတ္ထု၌ တင်စား ၍ဆိုခြင်းသည် တဒ္ဓမ္မူပစာမည်၏။ ပြယုဂ်ကား- ဝိဋ္ဌိနိတ္တာတည်း။ ဤ၌ ထင်ရှားရှိသော ဖြတ်နိုင်စွမ်းသော ဓား စသည်တို့၏ အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ဖြတ်ခြင်း၌ မစွမ်းနိုင်သော ဣရိယာပုထ်၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာမည်၏။

ဝိဟာရတိ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗ-ဗြဟ္မ-အရိယ-ဣရိယာပထ ဝိဟာရတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဣရိယာပထဝိဟာရ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(ဃ) ဝါကျသည် အတ္ထုဒ္ဒါရဝါကျဖြစ်၍ ဋီကာများအလို သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။နျာသစသည်အလို ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။ပဒီပနည်း။ကေသေသနည်းတို့လည်း ရနိုင်သည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၃၄၆။)

နံပါတ် (၁၀)

ဣရိယာပထဝိဟာရအရ။ ။ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်းစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်တို့၏ အစဉ်။**ဗြဟ္မဝိဟာရအရ။** ။ မေတ္တာဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၌ ရှိသောအပ္ပမညာ

http://www.dhammadownload.com

လေးပါး။အရိယဝိဟာရ-အရ။ ။ အရဟတ္တဖိုလ် စတုတ္ထဈာန် ဖလသမာပတ်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၄)

(က) **နဋ္ဌေရုပုစိမန္တမူလေတိ** ဧတ္ထ နဋ္ဌေရု နာမ ယဂ္ဂေါ။

(ခ) **ပုစိမန္ဒောတိ** နိမ္ဗရုက္ခော။

(ဂ) **မူလန္တိ** သမီပံ။

(ဃ) အယဉ္ဟိ မူလသဒ္ဒေါ "မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ အန္တမသော ဥသီရနာဠိမတ္တာနိပိ"တိ အာဒီသု မူလမူလေ ဒိဿတိ။ "လောဘော အကုသလမူလ"န္တိ အာဒီသု အသာဓာရဏဟေတုမှိ။ "ယာဝမဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဆာယာ ဖရတိ၊နိဝါတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ၊ ဧတ္တာဝတာ ရုက္ခမူလ" န္တိ အာဒီသု သမီပေ။

(င) ဣဓ ပန သမီပေ အဓိပ္ပေတော။

(စ) တသ္မာ နဋ္ဌေရုယဂ္ဂေန အဓိဂ္ဂဟိတဿ ပုစိမန္ဒဿ သမီပေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ ။၁။၈၁။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) **နိယံ။ ။ အပေါင်းတည်ထ အစိတ်ပြ ဧတ္ထမရှိ ထည့်လေဘိ။**

(ခ) ပုစိမန္ဒောတိ၊ပုစိမန္ဒ ဟူသည်ကား။နိမ္ဗရုက္ခော-တမာပင်တည်း။(ဣတိသဒ္ဒေါ သဒ္ဒပဒတ္ထက) နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒောနာမ၊ပုစိမန္ဒမည်၏။(ဣတိသဒ္ဒေါ နာမဝါစက) နိမ္ဗရုက္ခော၊တမာပင်သည်။ ပုစိမန္ဒော နာမ၊ ပုစိမန္ဒမည်၏။ (တုလျတ်/လိင်္ဂတ်)

ယော နိမ္ဗရုက္ခော၊အကြင်တမာပင်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။သော နိမ္ဗရုက္ခော၊ထိုတမာပင်သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒော နာမ၊မည်သည်။ဟောတိ၊ ၏။ (နိယမာနိယမ)

နိမ္ဗရုက္ခော၊သည်။ပုစိမန္ဒောတိ ပုစိမန္ဒော နာမ၊မည်သည်။ဟောတိ၊ ၏။ (ပကတိ+ဝိကတိ)

နဋ္ဌေရုပုစိမန္ဒမူလေ၊ နဋ္ဌေရုနတ် သိမ်းပိုက်အပ်သည့် တမာပင်၏အနီး အောက်၌။(ဝါ)သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်သော တမာပင်၏အနီး အောက်၌။(ဝါ)ကျူတောင်၌ ပေါက်သော တမာပင်၏အနီး အောက်၌။(ဝါ) ကြီးသောအခေါင်းရှိသော တမာပင်၏အနီး အောက်၌။**သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်။**

(ဃ) ဥဒ္ဓရေယျ၊ နုတ်ရာ၏။ဥသီရနာဠိမတ္တာနိပိ၊ပန်းရင်းရိုးမျှတို့ကိုလည်း။အသာဓာရဏဟေတုမှိ၊ မဆက်ဆံသောအကြောင်း၌။ယာဝ၊အကြင်မျှလောက်သော အရပ်၌။မဇ္ဈန္ဟိကေကာလေ၊မွန်းတည့်သောအခါ၌။(ဝါ) လေငြိမ်ရာအခါ၌။ပဏ္ဏာနိ၊သစ်ရွက်တို့သည်။ပတန္တိ၊ကြွေကျကုန်၏။ဧတ္တာဝတာ၊ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်သည်။ (**နိဝါတေတိ ဝါတရဟိတေ ပဒေသေ၊ ဝါတဿ အဘာဝေ ဝါ**)။

နံပါတ် (၂)

(က)**သို့ လီနတ္ထစောဒနာ။** ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့သည် နဋ္ဌေရုပုစိမန္ဒမူလေ-ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ဤ၌ နဋ္ဌေရု-အရ အဘယ်ကို အရကောက်ယူအပ်ပါသနည်း။နဋ္ဌေ ရုဟာတီတိ နဋ္ဌေရု-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သစ်ခေါင်း၌ပေါက်သော သစ်ပင်ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ကျူတောင်၌ ပေါက်သောသစ်ပင်ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်။ ။ (က) ဝါကျ ကျမ်းတတ်လျှင် လီနတ္တရဆန်ဆန် ပါဠိတော်ကို ဥပနာထား တက်ရသည်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက် ဟောနိုင်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။အဘယ်သို့လျှင် မူလသဒ္ဒါသည် သမီပအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဥပနာတူ။ မူလသဒ္ဒါသည် အရင်းအမြစ်ဟူသော အနက်၌သာ ထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမီပအနက်၌ ဖြစ်၏-ဟု ထူးဆန်းစွာ ဆိုသောဆရာ့စကား အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း၊လောကနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

နိယံ။ ။**"ထူးဆန်း၍ကား၊ နှစ်ဆူပြားလျက်၊ လှုပ်ရှားမနိုင်၊ ရှေ့ပါဠ်ယှိုင်၊ မြဲနိုင်ဒဠ္ဌီခင်း"**။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည်(ဃ)ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် မူလမူလအနက်၊အသာဓာရဏဟေတုအနက်၊သမီပအနက်တို့၌ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ဤနန္ဒေရုပုစိမန္ဒမူလေ-ဟူသောပါဠ်၌ မူလအရ ထိုအနက်သုံးမျိုးကို ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က)ပက္ကန္တရ(ခ)ပက္ကန္တရ(ဂ)ပက္ကန္တရ(ဃ)ဝိတ္ထာရ။မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက် ဟောနိုင်ပုံကိုချဲ့ပြသောကြောင့်။**တစ်နည်း-ဒဠှီကရဏ**။မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက် ဟောနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့်။**(င)ဝိသေသ**။အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ် အတ္ထုဒ္ဒေသဝိသေသကို ပြသောကြောင့်။

(စ)လဒ္ဓဂုဏ။ (င)ဝါကျဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးကို ပြသောကြောင့်။

စာစပ်။ ။ နန္ဒေရုယက္ခေန ကား သည်-ကြောင့်။အဓိဂ္ဂဟိတသ၌ အဝုတ္တကတ္တား၊အဓိဂ္ဂဟိတသ ကား-အဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

နန္ဒေရု။ ။ **နန္ဒေ ရုဟတီတိ နန္ဒေရု**။ (ကိတန္တသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်)

နန္ဒ ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ သစ်ခေါင်းသည် မှချ။ထို၏ ပေါက်သော သစ်ပင်နှင့် ဌာန+ဌာနီ အစပ်သမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ။နန္ဒေရု ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်အပ်သော သစ်ပင်ရ၏။

ယက္ခ။ ။ **ယတတီတိ ယက္ခော။တစ်နည်း-ယက္ခီယတေ ပူဇီယတေတိ ယက္ခော**။

ယက္ခ ဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကြိယာကား ပူဇော်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ကမ္မဋ္ဌကြိယာကား ရက္ခစိုးနတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာအားဖြင့် ရ၏။ အ ပစ္စည်းအရ ထို သော ရက္ခစိုးနတ်ရ၏။

ရုက္ခ။ ။ **ရုဟတိ ဇာယတီတိ ရုက္ခော**။

ရုဟဓာတ်အရ အဋ္ဌကလာပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ခ ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော သစ်ပင်ရ၏။

မူလ။ ။ **မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ မူလံ**။

မူလဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကြိယာကား တည်နေသောသစ်ပင်၏ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်-မှချ။အဓိကရဏဋ္ဌ ကြိယာကား သစ်ပင်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။အ-ပစ္စည်းအရ ထို သော သစ်မြစ်ရ၏။

အန္တိမ။ ။ **အန္တေ ဘဝေါ အန္တိမော**။

လောဘ ။ ။ **လုဗ္ဘတီတိ လောဘော**။

http://www.dhammadownload.com

အကုသလမူလ။ ။ အကုသလဿ မူလံ အကုသလမူလံ။

နိဝါတ။ ။ နတ္ထိ ဝါတော ဧတ္ထာတိ နိဝါတော။

နိဝါတ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်ပုဒ်လုံးအရ လေ၏မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ တေအညပုဒ်-အရ အချိန်အခါနှင့် ကာလ/ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။တေ-ဟူသော အညပုဒ်အရ လေမရှိသော အချိန်အခါ ရ၏။

အဓိပ္ပေတ။ ။ အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆီယတေတိ အဓိပ္ပေတော။

ဣ ဓာတ်အရ ကတ္တာ့ဌကား အလိုရှိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန် ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား မူလသဒ္ဒါ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တပစ္စည်းအရ အလိုရှိအပ်သောမူလ သဒ္ဒါ ရ၏။

နန္ဒေရုယက္ခ။ ။ နန္ဒေရု စ သော ယက္ခော စာတိ နန္ဒေရုယက္ခော။

နန္ဒေရု-ဝိသေ အရ နန္ဒေရု ဟူသောအမည်သည် မုချ။ထို ၏ ဘီလူးနှင့် သညာ/သညီ စပ်ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ နန္ဒေရု မည်သော ဘီလူးရ၏။

နံပါတ် (၅)

နန္ဒေရု။ ။ နန္ဒသဒ္ဒါ ရုဟ+ကွိ။ **နိမ္ဗ**။။ နမု+(နိ) +ဗ။နမတိ ဖလဘာရေနာတိ နိမ္ဗော။

ဉသီရ။ ။ ဝသ+(ဉသ) ဤရ။(ဝသတိ ဝါသံ ကရောတိ ဧတေနာတိ ဉသီရံ။)

နာဠိ။ ။ နလ+ဣဏ်။ **ကုသလ** ။။ ကု-သဒ္ဒါ+လာ (လု) ကွိ။ကု-သဒ္ဒါ+သလ+အ။

ဆာယာ။ ။ ဆေ+ယ။ ဆေတိ ဆိန္ဒတိ သံသယန္တိ ဆာယာ။ **ပဏ္ဍ**။ ။ပူရ (ပ်တ)+အ။

(ပတတိ အစိရေနာတိ ပဏ္ဍံ။)

နံပါတ် (၆)

(က) **ယက္ခော-ဖြင့်** နန္ဒေရု-အရ နန္ဒေရု အမည်ရသော ဘီလူးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ခ) နိမ္ဗရုက္ခောဖြင့် ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည် တမာပင်အနက်ကိုဟော နိမ္ဗရုက္ခသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) **နိယံ။ ပုဒ်ချင်းလဲကာ ဖွင့်၍လာ နာမလိင်္ဂတ္ထ။**

(ဂ) **သမီပံ-ဖြင့်** မူလသဒ္ဒါသည် မူလမူလစသော အနက်တို့၌မဖြစ် သမီပအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိ စေပါသည်။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဃ) **နန္ဒေရုယက္ခေန အဓိဂ္ဂဟိတဿ ပုစိမန္ဒဿဖြင့်** နန္ဒေရုပုစိမန္ဒော၌ နန္ဒေရုပုဒ်၊ပုစိမန္ဒပုဒ်၊နန္ဒေရု-အရ နန္ဒေရု-အမည်ရသော ဘီလူးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊နန္ဒေရုနာ အဓိဂ္ဂဟိတော ပုစိမန္ဒော နန္ဒေရုပုစိမန္ဒော-ဟု မဇ္ဈေလောပီတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝဇနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂတ္ထ)(နန္ဒေရုဿ ပုစိမန္ဒော နန္ဒေရုပုစိမန္ဒော။နန္ဒေရုစ သော ပုစိမန္ဒော စာတိ နန္ဒေရုပုစိမန္ဒော-ဟုလည်း ဋီကာ၌ တစ်နည်းဆိုသည်။)

သမီပေ-ဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သမီပ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။ (သဒ္ဒါဟောအဘိဓေယျတ္ထ) **အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** နန္ဒေရုပုစိမန္ဒဿ မူလံ နန္ဒေရုပုစိမန္ဒမူလံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝဇနတ္ထပြုအပ် သည်ကို သိစေသည် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ပုစိမန္တ/ပုစိမန္တ…

ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ပုစိမန္တော-ဟု ရှိသော်လည်း ပုစိ ဝုစ္စတေ ကုဋ္ဌာ။တေ မန္တယတိ နာသယတီတိ ပုစိမန္တော။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ) ပုစိ ကုဋ္ဌံ မဒ္ဒတီတိ ပုစိမန္တော။ဗိန္ဒာဂမော။(အဘိဓာန်ဋီကာ) တို့ကိုကောက်၍ ပုစိမန္တောပါဌ်သာ သင့်။

နိမ္မရုက္ခ/နိမ္မရုက္ခ…

နိမ္ဗ ဟု "မ" သံယုဂ် တတိယက္ခရာ ဗနှင့်သာလိုသည်။နိ နယေ၊ဗော မန္တောစ။နိမ္ဗအာဒ္ယော ဗန္ဓာ နိပ္ပဒ္ဓန္တေ။နမိဿ အဿိ၊နမတိ ဖလဘာရေနာတိ နိမ္ဗော။အရိဋ္ဌ (မောဂ္ဂလာန်)ကို ထောက်၍ နိမ္ဗရုက္ခ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

မဇ္ဈန္တိကေ/မဇ္ဈန္တိကေ…

မဇ္ဈန္တိကန္တိ အဟာဿ မဇ္ဈံ မဇ္ဈန္တံ၊ အဟာသဒ္ဒဿ နာဒေသော၊မဇ္ဈန္တံယေဝ မဇ္ဈန္တိကံ၊ပေါတ္ထကေသု ပန မဇ္ဈန္တိကန္တိ ပါဌော အတ္ထိ၊သော အပါဌောယေဝ။(ပါစိတ်ယောဇနာ)ကိုထောက်၍ မဇ္ဈန္တိကေ-ပါဌ်သာသင့်။

ပတန္တိ/နိပတန္တိ…

ပတန္တီတိ နိပတန္တိ အယမေဝ ဝါ ပါဌော-ဟု သာရတ္ထဋီကာ၌ ဖွင့်သောကြောင့် အနက်မထူးရကား နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

နဋ္ဌေရု။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်သောသစ်ပင်၊ကျူတော၌ ပေါက်သောသစ်ပင်၊နဋ္ဌေရု မည်သောဘီလူး၏ နဋ္ဌေရုအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နဋ္ဌေရုမည်သောဘီလူး၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရှုဋ္ဌီနည်း။

မူလ။ ။ အသာစရဏ အနက်ဟောခဲ့သော် အတူဖြစ်သော သစ်မြစ်၏ မူလအမည်ကို အတူရှိသော အသာစရဏ ဟိတ်တရားတို့၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

မူလန္တိ သမီပံ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော သစ်မြစ်၏ မူလအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော သစ်မြစ်၏မီရာ မြေအရပ်၌တင်စား ဌာနျူပစာ (ဋီကာ)(တစ်နည်း) အနီးရှိသော သစ်မြစ်၏အမည်ကို အနီးဖြစ်သော သစ်မြစ်၏ ပတ်ဝန်းကျင် အကိုင်းအခက်တို့၏ အောက်အရပ်၌တင်စား သမီပူပစာ။(ဘာဋီ)

နံပါတ် (၁၀)

အကုသလ မူလ-အရကောက်၍ ပဒဋ္ဌာနာဟာရနေတ္တိနည်း။ လောဘ ဒေါသ မောဟ ကောက်။

အဘယ်သို့ စီစစ်သနည်းဟူမူကား အကုသလမူလအရ အကုသိုလ်မူလသုံးခုတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အယောနိသောမနသိကာရတည်း။

ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား	အသဒ္ဓမ္မဿဝန တည်း။
။ ။	အဋ္ဌကဏ္ဌ တည်း။
။ ။	အသပ္ပုရိသူပနိဿယ တည်း။
။ ။	မိစ္ဆာပဏိဓိ တည်း။
။ ။	အပ္ပဋိရူပဒေသ တည်း။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား	ပုဗ္ဗေစ အကတပုညတာတည်း။

ထို ပုဗ္ဗေ စ အကတပုညတာသည် သခ်ါရတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထို၏ ကား အဝိဇ္ဇာတည်း
" " တဏှာတည်း
" " ဇရာမရဏာမုစ္ဆာတည်း
" " ဇာတိတည်း
" " ဘဝတည်း

ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှော်ရုယှ အားဖြင့်လည်းကောင်း။

ထို အကုသိုလ်မူလသုံးခုသည် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

ထိုသည် အနိဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

ထိုသည် ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ၌ ဘဝဝိပတ္တိ ဘောဂဝိပတ္တိ-စသော အကျိုး၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်လည်းကောင်း စိစစ်အပ်၏။ဤသို့လျှင်··

****

ပါဠိကျေးစဉ် (၅)

(က) **မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိန္တိ** ဧတ္ထ **မဟတာတိ** ဂုဏမဟတ္တေနပိ မဟတာ, သင်္ချာမဟတ္တေနပိ။

(ခ) သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃော ဂုဏေဟိပိ မဟာ အဟောသိ၊

(ဂ) ယသ္မာ ယော တတ္ထ ပစ္ဆိမကော၊ သော သောတာပန္နော။

(ဃ) သင်္ချာယပိ မဟာ၊ ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ။

(င) ဘိက္ခူနံ သံဃေန **ဘိက္ခုသံဃေန**။

(စ) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေန သမဏဂဏေနာတိ အတ္ထော။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) မဟာတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိန္တိဧတ္ထ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) ဟိ၊ ချဲ့။ သော ဘိက္ခုသံဃော၊ သည်။ ဂုဏေဟိပိ၊ တို့ဖြင့်လည်း။ မဟာ၊ မြတ်သည်။ အဟောသိ။

(ဂ) ကသ္မာ၊ နည်း။ တတ္ထ၊ ထိုရဟန်းအပေါင်း၌။ (ဝါ) တွင်။ ယော၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ ပစ္ဆိမကော၊ ဂုဏ်အားဖြင့် နောက်ဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ၏ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ သောတာပန္နော၊ တည်း၊ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။

(ဃ) လိုက်သင့်သောပါဌ်များလိုက်၊ သော ဘိက္ခုသံဃော၊ အဟောသိ။

ဟေတုပိဋ္ဌိနည်းအနက် သင်္ချာယပိ မဟာ အဟောသိ ကသ္မာ? ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ၊ တည်း။

ဟိတ်အတွင်းသွင်း သင်္ချာယပိ၊အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း။မဟာ၊များသည်။အဟောသိ၊ ကသ္မာ ဝိညာယတိ၊နည်းဟူမူကား? ပဉ္စသတသင်္ချတ္တာ သင်္ချာယပိ မဟာ အဟောသိ။ တသ္မာ ဝိညာယတိ။

ဟိတ်သမ္ဗန် ဘိက္ခုသံဃသာ။

(စ) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေန၊ဒိဋ္ဌိသီလ၏ တူမျှသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်အားဖြင့် ပေါင်းစပ်အပ်သော။ **အတ္ထော သမ္ဗန် ဘိက္ခုသံဃေနာတိ** ပဒဿ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(က) သို့ လိန္တရစောဒနာ။ ။ဆရာ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် မဟာတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ဟု မိန့်ဆိုအပ်၏။ဤ၌ မဟာတာ-သဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ပူဇာ သမ္ဗတ္တိ ဣဿရိယ ဝုဓိ-လေးနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား။ ။ ယင်းလေးနက်တို့၌ မဖြစ် ဥတ္တမ ပစုရ အနက်တို့၌ ဖြစ်၏ ဟူလို။

ရှင်းချက်။ ။ ပူဇုတ္တမ ပစုရေသု၊ သမ္ဗတ္တိဿရိယေသု စ။

ဝုဒ္ဓိစေဝါတိ အဋ္ဌေသု၊ မဟန္တော ဆသု ဝတ္တတိ။

မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ခြောက်နက်တို့တွင် ဥတ္တမ၊ပစုရ နှစ်နက်မှကြွင်းသော ကျန်လေးနက်သည် ကျမ်းဆရာ၏ ဆန္ဒေတဗ္ဗဖြစ်၍ စောဒက၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ အာဘော်ဖြစ်သည်-ဟု ပုံသေနည်းမှတ်သားအပ်၏

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် မဟန္တသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမ၊ ပစုရ အနက်တို့၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ မဟန္တ သဒ္ဒါသည် တစ်ခုတည်းဖြစ်၍ အနက်သည်လည်း တစ်နက်တည်းဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမ၊ ပစုရ နှစ်နက်၌ဖြစ်၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့နည်း။သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်မိန့်။

(တစ်နည်း) မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ဥတ္တမ၊ ပစုရ နှစ်နက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်ပုံအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ (ဝိတ္ထာရတက်ရန်)

(ဂ)သို့။ ။ဆရာသည်(ခ)ဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းသည် ဂုဏ်အားဖြင့်လည်း မြတ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းအပေါင်းသည် ဂုဏ်အားဖြင့်လည်း မြတ်ပါသနည်း။ရဟန်းအပေါင်း၏ ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်ကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နိယံ။ ။ ဒဋ္ဌီ၌တွင် ဟိတ်ငတ်လျှင်က တူပြန်ပြ အတ္ထယုတ္တိ အကြောင်းတည်း။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် (င)ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃောကို ဘိက္ခူနံ သံဃော ဘိက္ခုသံဃော-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဘိက္ခုအရ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထ အားလျော်စွာ ပရိသတ်လေးပါးကို ယူအပ်ပါသလော။ သံဃော သတ္တော ဇန္တု-အရ ဇာတ်မတူသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သံဃအရ ယူအပ်ပါသလော။ဘိက္ခုအရနှင့်သံဃအရကား အဘယ်ပါသနည်း။ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နိယံ။ ။ ဝဂ်တ္ထနောက် အဋ္ဌောရောက် မဖောက်ဥစ ကြံလေပါ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ တစ်နည်း ဒဋ္ဌီကရဏ။ (ဂ)ကာရဏ (ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င)ပက္ခန္တရ။

(စ) ဝိတ္ထာရ။ ဘိက္ခုသံဃ-အရကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။

နိယံ။ ။ အစိပ္ပါယ်ယော အဋ္ဌောရှိက ဝုဋ္ဌတ်ဖော်ပြ ဝိတ္ထာရ။

ပဉ္စသတာသချိုတ္ထာ-ကား ကြောင့် ပေးသောကြောင့်၊မဟာ အဟောသိ၌ အကြောင်းဟိတ်၊အကျိုးဖိုလ်စပ်။(ဂ)တတ္ထ-၌ ပေးသောကြောင့် ယော-၌ အပေါင်းအာဓာရ၊အစိတ်အာဓေယ်။

တစ်နည်း-တို့တွင် ပေးသောကြောင့်။ ယော ၌ နိဒ္ဓါရဏာသမုဒါယ။ နိဒ္ဓါရဏီယ။

နံပါတ် (၄)

ဂုဏမဟတ္တ။ ။ ဂုဏေတိ ပကာသေတီတိ ဂုဏော။မဟီယတေ ပူဇီယတေတိ မဟာ။

ဂုဏေဟိ မဟာ ဂုဏမဟာ။ ဂုဏမဟန္တဿ ဘာဝေါ ဂုဏမဟတ္တံ။

ဂုဏမဟန္တ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်ခြင်းသည် မုချ။ထို-၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ဂုဏ်နှင့်

http://www.dhammadownload.com

နိဿယ+နိဿိတ စပ်၊ ဋ္ဌာနူ။ တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော အမြတ်ဂုဏ်ရ၏။

ပစ္ဆိမကာ။ ။ **ပစ္ဆာ ဘဝေါ ပစ္ဆိမော၊ ပစ္ဆိမော ယေဝ ပစ္ဆိမကော။**

ပစ္ဆာ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အဝသာနဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော ရှင်အာနန္ဒာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဋ္ဌာနူ။ ဣက-ပစ္စည်းအရ အဆုံးအစွန်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာ ရ၏။

သောတ ။ ။ သဝတိ ပေလတီတိ သောတော။

အာပန္န ။ ။ အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နော။

သောတာပန္န။ ။ သောတံ အာပန္နော သောတာပန္နော။

သောတ အရ အရိယမဂ်သည် မုချ။ ထို-၏ ရောက်သော အရှင်အာနန္ဒာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်ဋ္ဌာနူ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ အရိယာမဂ်တည်းဟူသော အရေအယဉ်သို့ ရောက်သော အရှင်အာနန္ဒာ ရ၏။

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညာ။ ။ ဒိဋ္ဌိ စ သီလာနိ စ ဒိဋ္ဌိသီလံ။ သမာနဿ ဘာဝေါ သာမညံ။

ဒိဋ္ဌိသီလဿ သာမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ။

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ ဣတိ သင်္ခါတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတော။

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတေန သင်္ဃာတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတော။

ဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ဒိဋ္ဌိသည် မုချ။ ထို-၏ သီလနှင့်တူခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဋ္ဌာနူပစာ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ = အယူသီလ ရ၏။

ဒိဋ္ဌိသီလ ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဒိဋ္ဌိသီလသည် မုချ။ ထို၏ တူသည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဋ္ဌာနူပစာ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမည ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ အယူသီလ တူသည်၏ အဖြစ်-ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ် ရ၏။

နံပါတ်(၅)

ဘိက္ခု ။	။ ဘိက္ခ+ရူ။ ဘယသဒ္ဒူ+ ဣက္ခ+ရူ။ ဘိဒ+ရူ။ ကိလေသေ ဘိန္ဒတီတိ ဘိက္ခု။				
သံဃ ။	။ သံ-ဟန+ရ။ သမဂ္ဂံ သံဃကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံဃော။				
သောတ ။	။ သု+တ။	**အာပန္န**။	။ အာ-ပဒ+တ။	**သမဏ**။	။ သမု+ဏ။
ဒိဋ္ဌိ ။	။ ဒိသ+တိ။	**သီလ**။	။ သီလ+အ ။ သိ+လ။		
သင်္ခါတ ။	။ သံ-ခါ+တ။	**သင်္ဃာတ**။	။ သံ-ဟန+ဏ။		

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝုဏ္ဏမဟာဌ္ဌေနယိဖြင့်** မဟာတဉ္ဓ မဟန္တသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ တာသည် နာမ်ဘာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။(သဒ္ဒါဟောအဘိဓေယျတ္တ။ဝိဘတ္တိပဒ)

သင်္ချာမဟာဌ္ဌေနယိဖြင့် မဟာတဉ္ဓ မဟန္တသဒ္ဒါသည် ပစုရအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (နာမလိင်္ဂတ္တ သဒ္ဒါဟောအဘိဓေယျတ္တ။)တာသည် နာမ်ဘာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။ (ဝိဘတ္တိပဒသံဝဏ္ဏနာ။)**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** မဟာတဉ္ဓ မဟန္တကို မဟန္တောစ မဟန္တောစ မဟာ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။(ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိဓာနတ္တ)

(ခ) **သမဏဂဏေနဖြင့်** ဘိက္ခုသံဃေနဉ္ဓ ဘိက္ခုသဒ္ဒါ၏ သမဏအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ သံဃ သဒ္ဒါသည် ဂဏသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေနဖြင့် ထိုရဟန်းတို့၏ အပေါင်းဟူသည် ဒိဋ္ဌိသီလ၏ တူမျှသည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်အားဖြင့်ပေါင်းစပ်အပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

သင်္ဃာတေနဖြင့် သံဃော၌ သံ ပုဗ္ဗ ဟန ဓာတ်၊ရပစ္စည်း၊ ယင်းရ ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သံ ဟညတေတိ သံဃော-ဟု ကမ္မသာဓနေ၁စနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း။ သိစေပါသည်။(ဒု-ဓာတုပဒ၊ဒု-ပစ္စယပဒ၊ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ။)

နံပါတ် (၇)

သင်္ခါတသင်္ဃာတေန/သင်္ဃာတသင်္ခါတေန...

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတသင်္ခါတေနာဝါ **ပါဌေနေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ**-ဟု ဝိမတိဋီကာ၌ ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာသစ်တို့၌လည်း ပါဠ္ဌရ အဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သင်္ဃာတသင်္ခါတေန-ဟု သင်္ဃာတ သဒ္ဒါ ရှေးရှိသော ပါဌ်သင့်။

ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ ဝုတ္တာနဥ္စ သီလာနံ သာမညသင်္ခါတေန သံဃာတော သံဃဋိတော သမေတော-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေနဟု သင်္ခါတ သဒ္ဒါ ရှေးရှိသော ပါဌ်လည်းသင့်။

မှတ်ချက်။ ။ အချို့နေရာ၌ သင်္ခါတမပါမူ၍ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန-ဟုသာ ရှိ၏။ဋီကာကို ထောက်၍ သင်္ခါတသဒ္ဒါ ပါမှသာသင့်။

နံပါတ် (၈)

မဟတာ။။ အမြတ်ဂုဏ် အများဂုဏ်၏ မဟတာ အမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော ရဟန်းအပေါင်း၌တင် ဂုဏူပစာ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်၍ ဂုဏူပစာ တင်သည်။)

အမြတ်ဟောမဟန္တသဒ္ဒါနှင့် အများဟောမဟန္တသဒ္ဒါတို့ကို တစ်ခုတည်းပြုသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

ဘိက္ခုသံဃေန။ ။ရဟန်းနှင့်အပေါင်းကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ တင်စား အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။ (ဘိန္နာဓိကရဏ ဝါကျပုဒ်တို့၌ ဥပစာထုတ်ခိုင်းလျှင် အဘေဒဘေဒူပစာ ထုတ်ရတတ်၏)

တစ်နည်း။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာသံဃာ ပုထုဇဉ်သံဃာတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရိယာသံဃာ၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ခါတသင်္ဃာတေနသမဏဂဏေန၌ ဒိဋ္ဌိ အရ လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်း။

လက္ခဏာဟာရ ဟူသော်ကား - လက္ခီယန္တိ ဧတေန အဝုတ္တာပိ ဓမ္မာတိ လက္ခဏံ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ်၌ ဟောအပ်သော တရားနှင့် ဧကလက္ခဏ သဟစာရီ သမာနကိစ္စ သမာနဟေတု သမာနဖလ သမာနာရမ္မဏ ဓာတ် ဂုဏ် ကြိယာ ဒြပ် နာမ်အားဖြင့်တူသော မဟောအပ်သော တရားတို့ကိုလည်း မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဟူမူကား-ဒိဋ္ဌိအရ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို ယူသဖြင့် ထိုမဂ္ဂင်နှင့် နီယျာနိက လက္ခဏာတူသော မဂ္ဂင်(၇)ပါးကိုလည်းကောင်း၊ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသော၊ထိုနှင့် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်းတည်းဟူသော တူသောကိစ္စရှိသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ထိုနှင့် မဂ္ဂပစ္စည်းတည်း ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ဟိတ်၊ဟေတွတ္တတည်းဟူသော ဟိတ်၏အဖြစ်ဖြင့် တူသော မဂ္ဂင်(၇)ပါး၊အလောဘ အဒေါသ-ဟူသောတူသော ဟိတ်ရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို လည်းကောင်း၊ထိုနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော တူသောအကျိုးရှိသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို လည်းကောင်း၊ထိုနှင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော တူသော အာရုံရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် မဂ်ဇာတ်အားဖြင့် တူသောမဂ္ဂင် (၇)ပါး ကုသိုလ်ဇာတ်အားဖြင့် တူသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊လောကုတ္တရာအားဖြင့် တူသော လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကိုလည်းကောင်း၊ထိုနှင့် ဂုဏဝိသိဋ္ဌအားဖြင့် တူသောသီလစသော ဂုဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ထိုနှင့် ပဓာနန ကြိယာအားဖြင့် တူသော တစ်ပါးသော ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ပရမတ္ထမွေဒြပ်အားဖြင့် တူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထမွေဒြပ်ကို လည်းကောင်း၊ထိုနှင့် မဂ်တည်းဟူသော အမည်အားဖြင့် တူသောမဂ္ဂင်(၇)ပါးကို လည်းကောင်း ယူအပ်၏။

ဤသို့လျှင် သုတ်၌ မလာအပ်သောတရားတို့ကို ဧကလက္ခဏာ စသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် လက္ခဏာဟာရ မည်၏ဟူလို..။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၆)

(က) **အသောသိတိ** သုဏံ ဥပလာဘိ။

(ခ) သောတဒွါရသမ္ဗတ္တဝစနနိဋ္ဌောါသာနုသာရေန အညာသိ။

(ဂ) **ခေါတိ** ပဒပူရဏမတ္တေ အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါတော။

(ဃ) တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန အသောသိ ဧဝ၊

(င) နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသီတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) အသောသိ-ကြားပြီး။(သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ-ရပြီ။ဝါ-သိပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ခ) သောတဒွါရသမ္ဗတ္တဝစနနိဋ္ဌောါသာနုသာရေန-သောတဒွါရသို့ ရောက်လာသော စကားသံကို အစဉ် လိုက်သော မနောဒွါရဝီထိဖြင့်။

(ဂ) ခေါတိ-ခေါဟူသော။ယောသဒ္ဒေါ-အကြင်သဒ္ဒါသည်။အတ္ထိ။သောသဒ္ဒေါ-သည်။ပဒပူရဏမတ္တေ-ပုဒ်၏ ပြည့်ကြောင်းမျှ၌။ပဝတ္တော-သော။နိပါတော-တည်း။ဝါ-တစ်နည်း။အဝဓာရဏတ္ထေ-၌။ပဝတ္တော-နိပါတော-တည်း။ [နိယမာနိယမ။]

(ဃ) အသောသိခေါ-ကြားသည်သာ။(င) အသောသိခေါ-ကြားရခြင်း၌ တစ်စုံတစ်ရာသော အန္တရာယ် မရှိ။(စ) အသောသိခေါ-ကြားရပြီ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အသောသိပုဒ်ကို ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ရခြင်းသည် ကာယလဗ္ဘန, ဉာဏလဗ္ဘန-ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ဤ၌ ကာယလဗ္ဘနကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။ [ဂဏ္ဌိ] အဘယ်လဗ္ဘနကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

တစ်နည်း။။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုရခြင်းဟူသည်ကို ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ဝါ-ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုကို ရသကဲ့သို့ ရအပ်ပါသလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း]

http://www.dhammadownload.com

။ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ရခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ဘာ-ဋီ]

(ဃ)သို့။ ။ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ခေါ သဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏအနက်၊အဝဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်၏-ဟုဖွင့်ပြ အပ်၏။အဘယ်သို့လျှင် ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ခေါသဒ္ဒါ၏ အဝဓာရဏ အနက်၌ ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နိယံ။ ။ တတ္ထ ချီလျက် စကားတတ်မူ မှတ်ယူ ဝိတ္ထာရ။

(င)သို့။ ။ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အသောသိခေါ်၌ ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဝေအနက်ရှိ၏-ဟုဖွင့်ပြ အပ်၏။ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဝေတ္ထဖလကား အဘယ်ပါနည်း။ဝေသဒ္ဒါဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးအနက်ကို မပြဆို ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဃ+င)တို့ဖြင့် အသောသိခေါ်၌ ခေါသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ ဝေအနက်ရှိ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝေတ္ထဖလ အနက်ကိုလည်းကောင်း ပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ပဒပူရဏ အနက် ရှိသော ခေါသဒ္ဒါ၏ ရအပ်သော အကျိုးကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (စ) ဝါကျ မိန့်။

အထ ပဒပူရဏတ္ထေန ခေါသဒ္ဒေန ကိံ ပယောဇနံ ႇ အာဟ "ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ မတ္တမေဝ" တိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၂။]

(စ)သို့ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ခေါသဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏ အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ပဒပူရဏ အနက်ရှိသော ခေါသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးကို ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။ခေါသဒ္ဒါမဖက် အသောသိပုဒ် သက်သက်ဖြင့်လည်း ကြားခြင်းအနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား။ ။ အသောသိပုဒ်သည် ခေါသဒ္ဒါမဖက် သူ့ချည်းသက်သက်ရှိက ရွတ်ဆိုခြင်း၌ ညက်ညောမှု မရှိ။ခေါသဒ္ဒါ ထည့်စွက်သည့်အတွက်ကြောင့် ရှေ့နောက်ပုဒ်တို့ ညက်ညောချောမောလာ၏။ထို့ကြောင့် အနက် အထူးမပြနိုင်သော်လည်း ရှေ့နောက်သဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ်ချောမော ညက်ညောခြင်း အကျိုးကို ရစေနိုင်၏ ဟူ လိုသောဝ်။ **။မှတ်ချက်။** ။ ပဒပူရဏ ခေါသဒ္ဒါသည် တစ်စုံတစ်ခုသော အနက်ထူးကို မပြဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု အာဘော်ထား၍လည်း တက်နိုင်၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ။အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါတော-သို့ ကျမ်းတက်လိုသော်··

နယန္တရ ဝါသဒ္ဒါကိုရှု၍ ပဒပူရဏအနက်မျှသာ ဖြစ်ပါသလော။(ဝါ)သဗ္ဗမ္ပိ ပဒံ သာဝဓာရဏံ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အသောသိ ဧဝ ၊နာသု ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိ-ဟူသော အဝဓာရဏ အနက်လည်း ပြီးရာသည် ဖြစ်သောကြောင့် ခေါသည် တစ်စုံတစ်ခုသော အနက်မျှမဖြစ်-ဟု မှတ်ရကောင်း အံ့လော။အဘယ်သို့ မှတ်အံ့နည်း။စောဒနာရန်ရှိ၍ "အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ" မိန့်။(အမရပူရဆရာတော်)

နံပါတ် (၃)

(ခ) **ဝါကျာရမ္ဘ။** ။ ရခြင်းဟူသည် အဘယ်ကြောင့်နည်းဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ် သောကြောင့်။

(ဂ) **ပကန္တရ။** ။ (ဃ-င) ဝိတ္ထာရ။ ခေါသဒ္ဒါ၏ အဝဓာရဏတ္ထ အနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။ ထိုတွင် (င) သည် **ဝါကျရမ္ဘ။** ဝေတ္ထဖလကို ဆက်လက်ပြသောကြောင့်။

(စ) **ပကန္တရ။** အဝဓာရဏတ္ထမှတစ်ပါး ပဒပူရဏတ္ထ အနက်အကျယ်အဖို့ တစ်ပါးကိုပြသောကြောင့်။

နံပါတ် (၄)

သောတဒ္ဒါရသမ္ဗန္ဓ။ ။ **သောတဒ္ဒါရံ သမ္ဗန္ဓံ သောတဒ္ဒါရသမ္ဗန္ဓံ။**

http://www.dhammadownload.com

ဝစနန္တိစ္ဆေါသ။ ။ ဝစနမေဝ နိစ္ဆေါသော ဝစနနိစ္ဆေါသော။
သောတဒွါရသမ္ဘဝ္တေော ဝစနနိစ္ဆေါသော သောတဒွါရသမ္ဘဝ္တောဝစနနိစ္ဆေါသော။

ပဒပူရဏာမတ္တံ။ ။ **ပူရယတိ အနေနာတိ ပူရဏံ။ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ။ပဒပူရဏံ ဧဝ ပဒပူရဏာမတ္တံ။**

ပဒ-ဝိသေသအရ အသေယာသိဟူသော ပုဒ်သည် မုချ။ထို၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ခေါသဒ္ဒါနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ပုဒ်ပြည့်ကြောင်း ခေါ် သဒ္ဒါရ၏။

အဝတာရဏာတ္တံ။ ။ **အဝတာရဏာမေဝ အတ္တော အဝတာရဏာတ္တော။**

အဝတာရဏာ ဝိသေသအရ ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အဝတာရဏာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ပိုင်းဖြတ်ခြင်းသည်သာဖြစ်သော အနက်ရ၏။

သဝနန္တရာယ။ ။ **သဝနဿ အန္တရာယော သဝနန္တရာယော။**

ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တံ။ ။ **ဗျဥ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌော ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌော။ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ။**
[ယောဇနာ]သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။
ဗျဥ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌတာ ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ။ [ဘာဋီ]

သိလိဋ္ဌ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သော အသေယာသိ သဒ္ဒါ၊ခေါသဒ္ဒါတို့သည် မုချ။ ထို၏ တာပစ္စည်းအရ ပြေပြစ်ညက်ညောခြင်း ကြိယာနှင့် (ဝါ)ဂုဏ်နှင့် နိသျ+နိဿိတစပ်ဌာနူ။တာပစ္စည်းအရ ထို-သော အသေယာသိသဒ္ဒါ၊ခေါသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောခြင်း ကြိယာ။(ဝါ)ဂုဏ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သောတ။။ သု + တ။ **ဒွါရ**။ ။ ဒွိ သဒ္ဒူ+ အရ + ဏ။**တစ်နည်း**-ဒွရ+ဏ။
သမ္ဘဝ္တ။ သံ ပဒ(အပ) +တ။ **နိစ္ဆေါသ**။။ နိ-ဃုသ+ဏ။**အနုသာရ**။ ။ အနု+သရ+ဏ။
နိပါတ။ ။ နိ-ပတ+ဏ။ **သဝန**။ ။ သု + ယု။ **အန္တရာယ**။။ အန္တရ သဒ္ဒူ-ဣ+ဏ။
[သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ အန္တရာယော။]
ဗျဥ္ဇန။ ။ ဝိ-အဉ္ဇ+ယု။ **သိလိဋ္ဌ**။ ။ သိလိသ+တ။ [သိလိဿန္တိ သိလိဋ္ဌာနိ။]

နံပါတ် (၆)

(က) **သုံဏာဖြင့်** အသေယာသိဒ္ဓိ သုတာတ် သိဝိဘာတ်၊ အ-သည် ပဋိသေဓအနက်ယူ၍၊မနာ-ဟူသော အနက်၌ မဖြစ်၊သုတာတ်အဖျွတ္တနိ ဤဝိဘာတ်၊အ-အက္ခရာ အာဂုံလာ၍ ရုပ်ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊သုတာတ်၏ သွာဒိဂဏိကဖြစ်၍ ဘူဝါဒိဂဏိကတာတ် မဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

ဥပလာဘိဖြင့် သု တာတ်သည် ပဿဝန ဟိံသန အနက်၌မဖြစ်၊ဥပလဗ္ဘနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိ။ [တွေတ္တ] **တစ်နည်း**-ဥပလာဘိ ဖြင့် ကြား၏ဟူသည် ရခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိ။[ဘာဝတ္တ]

(ခ) **အညာသိဖြင့်** ရခြင်းဟူသည် ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိ။ [ဘာဝတ္တ။]

(တစ်နည်း) ကာယူပလဗ္ဘန ဉာဏူပလဗ္ဘန နှစ်မျိုးတို့တွင် ဤ၌ ဉာဏူပလဗ္ဘနကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိ။ [သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္တ။]

သောတဒွါရသမ္ဘဝ္တဝစနနိစ္ဆေါသာနုသာရေနဖြင့် သိခြင်းဟူသည် သောတဒွါရိကဝီထိနှင့် တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရိကဝီထိ ဖြစ်ပြီးနောက် ထိုဝီထိသို့ အစဉ်လိုက်သော သုဒ္ဓမနောဒွါရိကဝီထိများဖြင့် သိခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိ။ [ဘာဝတ္တ။]

(ဂ) **ပဒပူရဏာမတ္တေ နိပါတော ဖြင့်** ခေါသဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်ကို သိ။[နိပါတလိင်ပဒ]

http://www.dhammadownload.com

အဝစာရဏာဝေ့ နိပါတော့ဖြင့် ခေါ်သဒ္ဒါသည့် အဝစာရဏာအနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သိ။ [နိပါတလိင်္ဂတ္ထ။]

နံပါတ် (၇)

ပဒပူရဏေန/ပဒပူရဏာတ္ထေန...

ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ၊ပဒပူရဏာမေဝ အတ္ထော ယဿာတိ ပဒပူရဏာတ္ထော-ဟု ဆိုလိုချက်အတ္ထ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ၍ ပြီးသောကြောင့် ပဒပူရဏေန ပါဠိသာသင့်။ [ဂဏ္ဍိသစ်။]

ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ/ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ...

ပဒဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌော ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌော။တဿ ဘာဝေါ ပဒဗျဉ္ဇန သိလိဋ္ဌတာ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝသင့်။ [ယောဇနာအလို။]

ယင်း ယောဇနာ၌ပင် **ဋီကာယံ ပန "ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝါ"တိ ပါဠော ဒိဿတိ** ဟု ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ ပါဠိလည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

(ခ) ရှု၍ (က) ဥပစာ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယူပလဗ္ဘန ဉာဏူပလဗ္ဘန နှစ်မျိုးတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏူပလဗ္ဘန၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် **ဧကဒေသူပစာ။** ရှုဋီနည်း။

(ဃ) ၌ နည်း။ ။ အစဉ်အတိုင်းမဆိုမူ၍ အနီးမှစ၍ ဆိုသောနည်းသည် ပစ္စာသတ္တိနည်း မည်၏။ ပြယုဂ်ကား-အဝစာရဏာတ္ထေန တည်း ဤအဝစာရဏာတ္ထေန ဟူသောနည်းသည် အစဉ်အတိုင်း ပဒပူရဏေနကို ဦးစွာမဆိုမူ၍ အဝစာရဏာတ္ထေန-ဟု အနီးမှစ၍ ဆိုသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း မည်၏။

အဝစာရဏာတ္ထေန။ ။ အဝစာရဏာနှင့်အတ္ထ မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ **မှတ်ချက်။** ။ မတ္တ ဧဝ-ပါလျှင် အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်း ဗျတိရေကနည်းတို့ ရနိုင်သည်။

နံပါတ် (၁၀)

အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဓာတ်အရ။ ။ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၇)

(က) ဝေရဉ္ဇာယံ ဓာတော ဝေရဉ္ဇာယံ ဘဝေါ။

(ခ) ဝေရဉ္ဇာ ဝါ အဿ နိဝါသောတိ **ဝေရဉ္ဇော။**

(ဂ) မာတာပိတူဟိ ကတနာမဝသေန ပနာယံ "ဥဒယော"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ **ဗြာဟ္မဏော။**

(င) မန္တေ သဇ္ဈာယတီတိ အတ္ထော။

(စ) ဣဒ ဓေဝ ဟိ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိဝစနံ။

(ဆ) အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။ [ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။]

****

နံပါတ်(၁)

(က) ဝေရဉ္ဇော-ဝေရဉ္ဇာမြို့၌ မွေးဖွားသော။ဝါ-ဝေရဉ္ဇာမြို့၌ ဖြစ်သော။

(ခ) ဝါ-ဝေရဉ္ဇာမြို့ဟူသော နေရာရှိသော။ဗြာဟ္မဏော-ဥဒယပုဏ္ဏားသည်။ဝါ-မန္တာန်ကို ရွတ်အံ့တတ်

http://www.dhammadownload.com

သူသည်။(သဂုဏပေက္ခဒဗ္ဗတ္တ။)

(င) အဋ္ဌော-၏ သဒ္ဒါသမ္မန်-ဗြာဟ္မဏောတိပဒဿ။အဋ္ဌော-ဝါ-ဗြာဟ္မဏဟူသောပုဒ်၏ အနက်တည်း။ (ဤကားအနက်သမ္ဗန်။)

(ဆ) ဟိတ် သမ္ဗန်။ အရိယာန်-တို့၏/တို့ကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့ ပုစ္ဆာ။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် ဝေရဉ္စာကို ဝေရဉ္စာယံ ဇာတော ဝေရဉ္စော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍ ဏ-ပစ္စည်း ဇာတ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထို ဝေရဉ္စော-ဟူသောပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထသာ ဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်ဝစနတ္ထလည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့ ပုစ္ဆာ။ ။ ဆရာသည် (က)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ပုဏ္ဏားအား နေရာဌာနနှင့်စပ်၍ ရအပ်သောအမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုမျှသာ ဆိုချေသော် ပုဏ္ဏားအား ပကတိနာမည်မရှိ ဟူသော အနံက်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုပုဏ္ဏား၏ ပကတိနာမည်ကား အဘယ်ပါနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ) သို့ စောဒနာ။ ။ ဆရာ (ဃ)ဖြင့် ဗြာဟ္မဏောပုဒ်ကို ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြာဟ္မဏော ဟူ၍လည်းကောင်း၊ဗြဟ္မတော ဇာတော ဗြာဟ္မဏော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ဝစနတ္ထတို့တို့လည်း ပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုသာ ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား။ ။ ဤ ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော ဟူသော ဝါကျသည်သာ ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့အား ထုတ်ဆိုအပ်သော ဝိဂြိုဟ်ဖြစ်၍ ငါဆိုသောစကား သင့်၏ ဟူလို။

(ဆ) သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဃ) စသော ဝါကျဖြင့် ဗြာဟ္မဏနှစ်မျိုး ရှိရာတွင် ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **နယဥ္ဇနပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။** ပုဏ္ဏား၏ပကတိအမည်ကို ဆက်ပြသော ကြောင့်။(တစ်နည်း) **ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င)ဝိတ္ထာရ။** ဗြဟ္မ၏အနက် အဏဓာတ်၏ အနက်တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။**(စ) ဒဠှီကရဏ။** ဗြဟ္မံ အဏာတိ ဟူသောဝိဂြိုဟ်ကို ထောက်ခံသောကြောင့်။**(ဆ)ပက္ခန္တရ။**

ဣဒမေဝ ကား သည် ပေးသောကြောင့်။ နိရုတ္တိဝစန်-၌ တုလျက်/လိင်္ဂတ် စပ်။

နံပါတ် (၄)

မာတာပိတာ။ ။ **မာနေတီတိ မာတာ။ထည် ပါယေတီတိ မာတာ။ပါတိ ရက္ခတီတိ ပိတာ။မာတာ စ ပိတာ စ မာတာ ပိတရော။**

မာန ဓာတ် အရ မြတ်နိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော မိခင်၏ မေတ္တာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ရာတု ပစ္စည်းအရ အမေ ရ၏။

မာတု ရှေ့ပုဒ်အရ အမေသည် မုချ။ထို ၏ ပိတာ-အရ အဖေနှင့် ဆိုခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော အမေအဖေ ရ၏။

ဇာတိဗြာဟ္မဏ။ ။ **ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော ဇာတိဗြာဟ္မဏော။**

http://www.dhammadownload.com

ဇာတိ ဝိသေအရ ပုဏ္ဏားဇာတ်သည် မုချ။ထို ၏ ဗြာဟ္မဏအရ ပုဏ္ဏားတို့နှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ဇာတ်အားဖြင့် ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရဏ်။

နိရုတ္တိဝစနံ။ ။ **နီဟရိတွာ ဝုစ္စတေတိ နိရုတ္တိ။ နိရုတ္တိမေဝ ဝစနံ နိရုတ္တိဝစနံ။**

ဗာဟိတပါပ။ ။ **ဗာဟိတံ ပါပံ ယေဟီတိ ဗာဟိတပါပါ။**

ဗာဟိတပါပ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ပုဒ်လုံးအရ မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုသည် မုချ။ထို ၏ ယ အညပုဒ်အရ အရိယာ ဗြာဟ္မဏတို့နှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို သော မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော အရိယာဗြာဟ္မဏတို့ ရဏ်။

နံပါတ် (၅)

ဝေရဉ္ဇ။ ။ ဝိ-ရဇ + ဏ။ **နိဝါသ**။ ။ နိ +ဝသ + ဏ (နိဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဝါသော။)

မာတာ။ ။ မာန(ပါ) + ရာတု။ **ပိတာ**။ ။ ပါ + ရိတု။ **မန္တ**။ ။ မန္တ + အ

ဇာတိ။ ။ ဇန + တိ။ **နိရုတ္တိ**။ ။ နိ +ဝစ + တိ။ **အရိယ**။ ။ အရ + ဏျ။

ဗာဟ။ ။ ဝဟ + ဏ။ **ပါပ**။ ။ ပ+ အပ + ဏ

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝေရဉ္ဇာယံ ဇာတောဖြင့်** ဝေရဉ္ဇော၌ ဝေရဉ္ဇပုဒ်+ဏ ပစ္စည်း၊ယင်းဏပစ္စည်း၏ ဇာတ အနက်၌ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊(ပစ္စယတ္ထ)ဝေရဉ္ဇာယံ ဇာတော ဝေရဉ္ဇော-ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ (အဘိဓာနတ္ထ)

(င) **မန္တေ အဏာတိဖြင့်** ဗြာဟ္မဏော၌ ဗြဟ္မသဒ္ဒူပပဒ၊အဏဓာတ်၊ဗြဟ္မသဒ္ဒါသည် နပုလ္လိင်ဖြစ်၍ ဝေဒ(မန္တ) အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဏဓာတ်၏ သဒ္ဒအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ဒု-ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။)

(ဆ) **ဗာဟိတပါပတ္တာဖြင့်** ဗြာဟ္မဏော၌ ဗြဟ္မပုဒ်+အဏပုဒ် ဗြာဟ္မ၌ ဗာဟဓာတ် (တစ်နည်း) ဗာဓောတ် တပစ္စည်း၊ယင်း တပစ္စည်း ကံ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဏသဒ္ဒါသည် ပါပ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဗာဟိတ-သဒ္ဒါကို ဗြာဟ္မပြု၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊ ဗာဟိတော အဏော ယေဟီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဒု ပစ္စယတ္ထ ပရိယာယ်ပြု အဘိဓေယျတ္ထ ဘာဝတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ)(**တေသု ဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ ဗာဟိတသဒ္ဒဿ ဗြာဟ္မာဒေသော**)

တစ်နည်း။ ။ **ဗာဟိတပါပတ္တာဖြင့်** ဗြာဟ္မဏော၌ ဝဟဓာတ်၊ယုပစ္စည်း၊ယင်းယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်၍ ပါပေ ဝဟယန္တီတိ ဗြာဟ္မဏာ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဝကို ဗပြု၊ဗဟကို ဗြာဟ္မပြု၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဋ္ဌီ)

အရိယာ ဝုစ္စန္တိဖြင့် မျှောစေတတ်သော မကောင်းမှုရှိသောကြောင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဗြာဟ္မဏ တို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဗြာဟ္မဏ/ဗြဟ္မဏ...

ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြာဟ္မဏော၊နာဂမော ဏတ္တံ၊ဒီဃာဒိ။(ဓာန်-ဋီ)၌ ဖွင့်သောကြောင့် ဒီဃဖြင့် ရှိသောဗြာဟ္မဏ ပါဠိသာ သင့်။(သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံ-ဟူသော ပရိဘာသာအရ သံယုဂ်နှောင်းသော ကြောင့် ဗြဲ၌ ဒီဃမရှိသင့်-ဟု ဆရာတော်ဦးဗုဓ် ရူပသိဒ္ဓိနိဿယ သမာသ်၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။)

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟိတပါပတ္တာ/ဗာဟိရပါပတ္တာ...

ဗာဟိရပါပတ္တာတိပိ အတ္ထိ၊ ဗာဟိရေ ကတပါပတ္တာတိ အတ္ထော-ဟု (ယောဇနာ) ၌ ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဗာဟိရပါပတ္တာ သင့်။

ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဗြာဟ္မဏဝဂ် ဓမ္မပဒ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊**ဗာဟိ ယိတ္တာတိ ဗာဟိတံ၊ဗာဟိတံ ပါပံ ယေတိတိ ဗာဟိတပါပါ၊တေသံ ဘာဝေါ ဗာဟိတပါပတ္တံ**-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုသောကြောင့် လည်းကောင်း ဗာဟိတပါပတ္တာ ပါဌ်လည်းသင့်။

သဇ္ဈာယတိ/သဇ္ဈယတိ...

သံ+အဓိ+ဣဓာတ်၊အဓိကိုအဇ္ဈ၊ဣကိုဧ၊ဧကိုအယ ပြု၍ပြီး၏။ဒီဃမရှိသင့်။ထို့ကြောင့်သဇ္ဈယတိ သင့်။

တစ်နည်း။။ အယ၏အ-ကို ဒီဃပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် သဇ္ဈာယတိ-ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိသောပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

မန္တေ သဇ္ဈာယတိ။။ ပြဋ္ဌာန်းသော မန္တဝေဒကို ဆိုသဖြင့်၊မပြဋ္ဌာန်းသော ဗြဟ္မဝေဒ၊ကပ္ပဝေဒတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

ဌာနဖြစ်သော မန္တဝေဒ၏အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဗြဟ္မဝေဒ ကပ္ပဝေဒတို့၌လည်း တင်စား ဌာနူပစာ။

ဣတရေ ပန တန္နိဿယေန ဇာတာ၊ တေန ပဓာနသောဝ ဂဟဏံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂။)

တစ်နည်း။။ အပေါင်းဖြစ်သော ဗိတာမဟ၊ဗိနစသော အနက်တို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေဒ အနက်၌ တင်စား ဧကဒေသျူပစာ။ရှဋ္ဌီနည်း။

ဝေရဉ္ဇ ။။ ဌာနဖြစ်သောမြို့၏ ဝေရဉ္ဇာ-အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဥဒယပုဏ္ဏားဉ်တင်စား ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သဇ္ဈယတိ အရ။ ။ သတိ ဉာဏ် ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက် ဒေသနာဟာရနေတ္တိ ထုတ်။

****

ပါဌ်ကျချဉ် (၈)

(က) ဣဒါနိ ယမတ္ထံ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော အဿောသိ၊ တံ ပကာသေန္တော **"သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"** တိ အာဒိ မာဟ။

(ခ) တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ "သမဏော" တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ဝုတ္တဉှေတံ**"ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊သမိတပါပတ္တာ"သမဏော"**တိ ဝုစ္စတီတိ။

(ဃ) ဘဂဝါစ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။

(င) တေနဿ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမမေတံ နာမံ ယဒိဒံ သမဏောတိ။

(စ) **ခလူတိ** အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က). ပကာသေန္တ ၏ ကရိုဏ်း-သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိနာ။

မှတ်ချက်။။ အာဟ၏အာကာရသည် ဒဿေန္တ၊ ပကာသေန္တတို့၏ ကရိုဏ်း ပြန်ဖြစ်သည်ကို ပုံသေမှတ်သားပါ။

နိယံ။ ။**အာကာရနှင့် အာဟ၏က် ဤနှစ်တန် အမှန် ဒဿန ကရိုဏ်းဖြစ်မြဲ**။

(ခ) တတ္ထ-သာမဏော ခလု ဘော ဂေါတမာ အစရှိသော စကားရပ်၌။

http://www.dhammadownload.com

သမိတပါပတ္တာ-၏ သမ္ဗန်-ဘောဟော ဂေါတမဿ။

(ဂ) ဟိ-သာဓကကား။တော်(သုတ္တံ)-ဤပါဠိတော်ကို။ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ဗာဟိတပါပေါ-မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိ၏ ။(ဝုတ္တဥ္စေသ အာဂမ တဝဒၓိယာ။)

(င) ယဒိဒံ သမဏောတိ-ယောအယံ သမဏော-အကြင်သမဏဟူသော အမည်သည်။(တစ်နည်း) သမဏောတိ ယံ ဣဒံ နာမံ။(အတ္ထိ)။တော်-ဤအမည်သည်။အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ယထာဘုစ္စဂုဏာ ဓိဂတံ-ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်တော်ကြောင့် ရအပ်သော အမည်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ ဥပါလိမထေရ်သည် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော-အစရှိသော စကားကို မိန့်ဆိုအပ်၏။အသေဿာသိ ခေါ ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့်ပင် ဝေရဉ္စာ ပုဏ္ဏားၡ၏ ကြားခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် တစ်ဖန် ဆိုအပ်ပါသနည်း။မဆိုသင့်ပဲ လျက် ဆိုချေသော် ဂန္ထဂရုဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

ကား ။ ။ ကြားခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသော်လည်း ကြားပုံအခြင်းအရာကို ထင်ရှားမပြအပ်။ထို့ကြောင့် ကြားပုံ အခြင်းအရာကို ထင်ရှားပြလိုရကား သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော-စသော စကားကိုပြဆိုရသည်ဖြစ်ဘိ သော်။ထိုသို့ ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်သော ဂန္ထဂရုဒေါသနိရတ္ထကဒေါသ ငါ၌မရောက်ကင်းပျောက်၏ဟူလို။

နိယံ။ ။ ရှေ့နောက်ဝါကျ၊ သန္ဓေစပ်က၊ ရှေ့ဥဿနုကို၊ စောဒကအာဘော်၊ ဟိတ်ခတ်လျှော်၍၊ ရှမျှော်တာဝ၊ နောက်ဥဿနုကြိ၊ အာဟာက်မှာ၊ စောဒနာ၊ သေသာကြွင်းလတ် အဖြေမှတ်။

(ဂ) သို့။ ။ ဆရာသည်(ခ)ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသောကြောင့် သမဏ-ဟူ၍ သိထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ပါဠိတော်၌ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ရှိသောကြောင့် သမိ တ-ဟု ဖွင့်ဆိုက လိုအပ်သော အနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမိတပါပတ္တာ-ဟု ပါပကို အထူးပြု၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာအံ့နည်း။သာမညဝိသေသ ဆန့်ကျင် သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ) သို့။ ။ ဆရာသည်(ခ+ဂ)တို့ဖြင့် ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝုစ္စတိ ဟူ၍ ဘုရားစကားကို ထောက်၍ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသောကြောင့် သမဏ-ဟူ၍ သိထိုက် ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ဤ၌ သမဏ-အရ အလိုရှိအပ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ပါပတို့ကို ငြိမ်းစေသော်ဆရာ စကား သင့်နိုင်ရာ၏။မငြိမ်းစေသော် မသင့်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ). မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။(တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။ (ဂ)အာဂမဒင်္ဂ။(ဝုတ္တမေဝတ္တံ ဥဒါဟရဏော ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ဝုတ္တဥ္စေတ" န္တိ အာဒိ။)(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ။တစ်နည်း ယုတ္တိဒင်္ဂ။ မြတ်စွာဘုရား၏ သမိတ ဖြစ်ပုံကို ဆက်ပြသောကြောင့်။ (င) လဒ္ဓဝုဏ။(စ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

သမဏ။ ။ ပါပေ သမေတီတိ သမဏော။

သမု-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တား၌ ကြိယာကား ငြိမ်းသော ပါပတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ဟေတုကတ္တား ၌ ကြိယာကား ငြိမ်းစေတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်၏သမုစ္ဆေဒသတ္တိသည် ဖလူ။ယုပစ္စည်းအရ

http://www.dhammadownload.com

ထို သော သမဏဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ပါပ။ ။ ဒုဂ္ဂတိံ ပါပေတီတိ ပါပေါ။ (ပါပံ)

အပ-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌကား ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဌကား အကုသိုလ်စေတနာ၏ နာနာက္ခဏိကကမ္မ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော အကုသိုလ် စေတနာ ရ၏။

ယထာဘုစ္စ။ ။ ယော ယော ဘူတော ယထာဘူတံ။ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ။

ယထာဘုစ္စံ စ တံ ဂုဏော စာတိ ယထာဘုစ္စဂုဏော။

ယထာဘုစ္စဂုဏေန အဓိဂတံ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတံ။

ယထာ-ဝိသေ အရ ဝိစ္ဆတ္ထ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ထင်ရှားရှိခြင်း ဂုဏ်နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ။ ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော အကြင်ကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော် ရ၏။

ယထာဘုစ္စဂုဏ-ဝိသေ-အရ အကြင်ကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော်သည် မုချ။ထို-၏ ရအပ်သော သမဏ-အမည်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံး-အရ ထို-သော အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော်ကြောင့် ရအပ်သော သမဏ အမည်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပကာသေန္တ။ ပ-ကာသ+အန္တ။ **သမိတ**။ ။ သမု + တ။(သမီယိတ္ထာတိ သမိတံ)

ဥတ္တရ။ ။ ဥ-တရ + အ။ **မဂ္ဂ**။မဂ+အ။ (နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတေ ဂဝေသီယတေတိ မဂ္ဂေါ)

အနုဿဝန။ အနု+ သု+ယု။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **သမိတပါပတ္တာ** ဖြင့် သမဏော၌ သမုဓာတ်၊ယု ပစ္စည်း၊ ယင်းယု ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓန၌ သက်၍ ပါပေ သမေတီတိ သမဏော-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိ။ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ။)

နိယံ။ ။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အသဿတ္ထိနှင့် ဖွင့်၍ရှိမှတ် ကတ္တုသာဓ်။

(စ) **အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတောဖြင့်** ခလုနိပါတ်ပုဒ်သည် အဝဓာရဏစသော တစ်ပါးအနက်တို့၌ မဖြစ်၊ အနုဿဝနအနက်၌ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်း ခလု ပုဒ်သည် နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ၊ နိပါတလိင်္ဂပဒ)

နံပါတ် (၇)

အနုဿဝနတ္ထေ/အနုဿဝနတ္ထေ...

သု ဓာတ်သည် အပွဲ့သုတော စသည်ကဲ့သို့ ဒွေဘော်ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် အနုဿဝနတ္ထေ ဟု ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိသော ပါဌ်သင့်။(ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ဒွေဘော်မဲ့ အနုသဝနတ္ထေဟု ရှိ။)

နံပါတ် (၈)

သမိတပါပတ္တာ ။ ။ အလွန်အားဖြင့် ယူအပ်သောနည်းသည် အတိသယနည်း မည်၏။ပြယုဂ်ကား-သမိတပါပတ္တာတည်း။ ဤ၌ အကြွင်းမရှိ ဝါသနာနှင့်တကွ ပါပတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အလွန်အားဖြင့်ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော ဗာဟိရကသမဏဗြာဟ္မဏ၊သေက္ခ၊အသေက္ခ၊မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သမိတပါ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ တင် ဧကဒေသျူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

အရိယမဂ္ဂေန။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်အားလုံး၏ အရိယမဂ္ဂအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်၌ တင် ကေဒေသျူပစာ။ ဥတ္တဋ္ဌနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။
သမဏ ။။ မကောင်းမှု ငြိမ်းခြင်းဂုဏ်၏ သမဏအမည်ကို ဂုဏ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌တင် ဂုဏူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

****

နံပါတ် (၁၀)

ပကာသေန္တ အရ ။ ။ ကရုဏာရှေ့ရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၉)

(က) **ဘောတိ** ဗြာဟ္မဏာဇာတိကာနံ ဇာတိသမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တံ။
(ခ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ- **"ဘောဝါဒီနာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော"**တိ။
(ဂ) **ဂေါတမောတိ** ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိ။
(ဃ) တသ္မာ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ ဧတ္ထ သမဏော ကိရ ဘော ဂေါတမ ဂေါတ္တောတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဘောတိဣဒံပဒံ၊သည်။ဗြာဟ္မဏာဇာတိကာနံ၊တို့၏။ဇာတိသမုဒါဂတံ၊ဇာတ်အားဖြင့်လာသော။(သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) ဇာတ်အားဖြင့် ပြီးသော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) အာလပနမတ္တံ-ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သသူတို့ကို ခေါ်ဝေါ်ကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်သာတည်း။
(ခ) ကတ္တား-ဘဂဝတာ။ယော၊အကြင်သူသည်။သကိဉ္စနော၊ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်သည်။(ဝါ) အပြစ်ဒေါသနှင့်တကွ ဖြစ်သည်။
(ဃ) တသ္မာ၊ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားကို အနွယ်တော်နှင့်စပ်သဖြင့် ဂေါတမ-ဟူ၍ ပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ) **သို့**။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဘော ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဗြာဟ္မဏာတို့၏ ဇာတ်အားဖြင့်လာသောအာလုပ် စကားမျှသာဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုဘောသဒ္ဒါသည် ဗြာဟ္မဏ ဇာတ်ရှိသူတို့၏ ဇာတိအာဂတ အာလုပ် ဖြစ်ကြောင်းကို ဆရာသာ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။
ကား ။ ။ ဘောသဒ္ဒါသည် အာလုပ်မျှ ဖြစ်ကြောင်းကို ငါသာ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ဘုရားရှင်လည်း ဟောတော်မူအပ်၏ ဟူလို။(ဝိရှ) **နိယံ**။ ။ **သမုစ္စယ အဖြေပြ ဇဝ အာဘော်ဆင်**။
တစ်နည်း။ ။ ဋ္ဌပနာတူ၊ ဆရာ၏ စကားမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။(ဝါ) အာလုပ်သည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။(ဟိ-ရှ) ထိုသို့ ဖြစ်ကြောင့် အာလပနမတ္တံ-ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားကို မြဲစေ ပြီးစေသော အာဂမသာဓကဉာပက စကားကား အဘယ် ပါနည်း ။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပဿယဏ္ဏိပါတာစ၊ ပစ္စယေစ လူမေ တယော။
အနေကတ္တဗ်သယာ စ၊ လူတိ ခိရတ္တိကာဘာဗျုံ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) အာဂမဒဋ္ဌိ။ ဘော၏ အာလုပ်မှု ဖြစ်ပုံကို အာဂုမ်အားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့်။

(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ ။

စာစပ်။ ။ ဂေါတ္တဝသေနကား အားဖြင့်ပေးသောကြောင့်၊ပရိကိတ္တေတိ-၌ ကြိယာဝိသေသန/ကြိယာဝိသေသျ။

နံပါတ် (၄)

ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ ။ ။ **ဗြာဟ္မဏာနံ ဇာတိ ဗြာဟ္မဏဇာတိ။**
ဗြာဟ္မဏဇာတိ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ။

ဗြာဟ္မဏဇာတိ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဗြာဟ္မဏ ဇာတ်သည် မုချ။ထို၏ က ပစ္စည်းအရ ဗြာဟ္မဏဇာတ် ရှိသူနှင့် နိဿယ၊နိဿိတ စပ် ဋ္ဌာနူပစာ။က ပစ္စည်းအရ ထို သော ဗြာဟ္မဏဇာတ် ရှိသူတို့ ရ၏။

ဇာတိသမုဒါဂတ ။ ။ **ဇာတိယာ သမုဒါဂတော ဇာတိသမုဒါဂတော။**

ဘောဝါဒီ။ ။ **ဘော ဘောတိ ဝဒတီတိ ဘောဝါဒီ။**

သကိဉ္စန။ ။ **ရာဂါဒယော သတ္တေ ကိဉ္စေန္တိ မဒ္ဒေန္တိ ပလိဗုန္ဓေတီတိ ကိဉ္စနာနိ။**
သဟ ကိဉ္စနေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သကိဉ္စနော။

သကိဉ္စန-ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပုဒ်လုံးအရ ဖိစီးနှိပ်စက်တတ်သော ရာဂတို့နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သမဝါယ ဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ရာဂစသည်ရှိသူ ဘောဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ် အရ ထို သော ရာဂစသည်နှင့် တကွဖြစ်သော ဘောဝါဒီပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဘော-သဒ္ဒါသည် နာမ်ပုဒ်၊နိပါတ်ပုဒ်နှစ်မျိုးတို့တွင် နာမ်ဖြစ်သော် ပုလ္လိင်၊နပုလ္လိင်၊ဧကဝုစ်၊နိပါတ် ဖြစ်သော်ကား တိလိင်၊ဒွိဝုစ်။ပုဂ္ဂိုလ်၊ဓမ္မ၊နိဒ္ဒိဋ္ဌ အာလုပ်အားဖြင့် သုံးပါးဖြစ်၏။ထိုတွင် ဓမ္မ၌ ဧကဝုစ်သာ။ ကြွင်းနှစ်ပါး၌ကား ဒွိဝုစ်။

သမုဒါဂတ။ သံ-ဥ-အာ-ဂမု + တ။ **အာလပန**။ အာ-လပ + ယု။
မတ္တ။ မာ + တ။ **ဘောဝါဒီ**။ ဘောသဒ္ဒူ-ဝဒ + ဏီ။ **ကိဉ္စန**။ ကိဉ္စ(ကိစိ)+ယု။
ဂေါတ္တ။ ဂံ သဒ္ဒူ- တာ + တ ။(ဂံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ)

နံပါတ် (၆)

(က) **အာလပနမတ္တံ ဖြင့်** ဘောသဒ္ဒါသည် ခေါ်ဝေါ်ခြင်း အာလုပ်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိ။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။**ဗြာဟ္မဏ ဇာတိကာနံ စသည်ဖြင့်** ယင်းအာလုပ်သည် သဇီဝအာလုပ်ဖြစ်၍ ဗြာဟ္မဏဇာတ် ရှိသူတို့ကို ဇာတ်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိ။

(ဂ) **ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိဖြင့်** ဂေါတမသဒ္ဒါသည် ဇာတိသဒ္ဒါကို အကြောင်း ပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍ဖြစ် သည်ကို သိ။ (သဒ္ဒတ္ထ)**ဘဂဝန္တံ ဖြင့်** ထို ဂေါတမဟူသော အနွယ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ခေါ်ဝေါ်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) **ကိရဖြင့်** ခေါ်နိပါတ်သည် အနုဿဝနအနက်(ဝါ)ကိရအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိ။(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) **ဂေါတမဂေါတ္တောဖြင့်** ဂေါတမသဒ္ဒါသည် ဇာတိသဒ္ဒါဖြစ်သည်ကို သိစေ။(နာမလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

အာလပနမတ္တံ/အာလပနမတ္တ...

မတ္တသဒ္ဒါကား အဝဓာရဏတ္ထ၊ယင်းဖြင့် ပုဏ္ဏားဇာတ်ရှိသူတို့၏ ဇာတ်အားဖြင့်ပြီးသော အာလုပ်သာ၊ ယင်းဖြင့် အနက်ထူးရှိသည်မဟုတ်၊ဂဏ္ဍိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် အာလပနမတ္တံ-ဟု ပဌမကွဲရာဖြင့် ရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

ဝုတ္တဋ္ဌေတံ/ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ...

ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတန္တိ ဟိသဒ္ဒံ ဇော် ဝစနံ ဓမ္မပဒေ ဝုတ္တမ္ပိ။အပိသဒ္ဒေါ အတ္တနော ဝုတ္တဝစနံ အပေက္ခတိ- ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ ပါဌ်သာ သင့်။

ဘောဝါဒီနာ/ဘောဝါဒီနာမ...

ဘော ဣတိ ဝဒတိ သီလေနာတိ ဘောဝါဒီ ဟု ဤကာရန္တဖြင့် ဖြစ်သော်လည်း ဝါစာသိလိင်္ဂအကျိုး ငှာ ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဘောဝါဒီနာမ ဟု ရဿဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်။ (ဘာ-ဋီ)

ဂါထာပါဒ-အစတစ်လုံး နောင်ဖြစ်၍ သ-န-ဂိုဏ်း လွတ်ရကား ဆန္ဒာနုရက္ခဏ အကျိုးငှာလည်း ကောင်း၊ဝါစာသိလိင်္ဂ အကျိုးငှာလည်းကောင်း ရဿပြုဖွယ်မလို။ထို့ကြောင့် ဝဒဓာတ်ဏီပစ္စည်းဖြစ်၍ ဘောဝါဒီ နာမသော-ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိသောပါဌ်လည်း သင့်။ (စာချ)

နံပါတ် (၈)

ဘော။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗိဝါလပန၊သဗ္ဗိဝါလပနတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗိဝါလပန၌ တင် ကေဒေသျူပစာ။ရုဠ္ဌီနည်း။ (အာလပနမတ္တံ-ရှု။)

ဂေါတမ ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဂေါတမအမျိုးအနွယ် အစဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂေါတမအမည်ကို အကျိုး ဖြစ်သော ဂေါတမအမျိုးအနွယ်ဝင် သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏သား မြတ်စွာဘုရား၌တင် ကာရဏူပစာ။နာနုန္တရိကနည်း။ (ဂေါတမဿ အပစ္စံ ဂေါတမော) အပစ္စတဒ္ဓိတ်၌ ကာရဏူပစာ ရသည်-ဟု ပုံသေမှတ်ပါ။

တစ်နည်း။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဂေါတမအမျိုးအနွယ်ဝင် အားလုံး၏ ဂေါတမအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သကိဥ္စနောဥ္စကိဥ္စန အရ။ ။ရာဂစသောအကုသိုလ်တရားများ။(ရာဂေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေသာဒုစ္စရိတာ)

****

ဝါကျစဉ် (၁၁)

(က) **သကျပုတ္တောတိ ဣဒံ** ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

(ခ) **သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ** သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။

(ဂ) ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏံယေဝ တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) တတော ပရံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

(င) **တံ ခေါ ပနာတိ** ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။

(စ) တဿ ခေါ ပန ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အတ္ထော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။)

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ - မြင့်မြတ်သော အမျိုးကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(ဂ) ပါရိဇုညေန-ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း စည်းစိမ်တို့၏ပျက်စီးခြင်းစသော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။အနဘိဘူတော-မလွှမ်းမိုးအပ်သည်။ဝါ-မနှိပ်စက်အပ်သည်။ (ဟုတ္တာ)

(ဃ) တတော-ထိုသကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောပုဒ်မှ။ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-ဟူသော ပုဒ် အပေါင်းသည်။

(င) ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ-ဤဥဂ္ဂါမနကြိယာဟူသော အပြားသို့ရောက်သော ကိတ္တသဒ္ဒဟု ဟောကြားခြင်းအနက်၌။ဝါ-ကိတ္တိသဒ္ဒါသည် ဤသို့ ဥဂ္ဂါမနကြိယာ ဟူသော အပြားဖြစ်၏-ဟု ဟောခြင်းအနက်၌။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့ လိနတ္ထရ။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သကျပုတ္တော သကျာကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ပုဒ်တို့တွင် တစ်ပုဒ်ကိုဆိုက မဟာသမ္မတ မင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္နမင်းမျိုးကို ပြဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးရာသည်မဟုတ်လော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ထိုနှစ်ပုဒ်တို့ကို မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (က)စသည် မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ဆရာ (ခ) ဖြင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-သဒ္ဒါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ အဖြစ်ကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟု ပါဠိရှိ၍ အမျိုးမြတ်သည်ကိုသာ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်နည်းဖြင့် ဝါ-အဘယ်သို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတအဖြစ်ကို ပြဆို၏-ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား သင့်နိုင်အံ့နည်း။ ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော ပျက်စီးခြင်းသည် မလွှမ်းမိုးစဉ် မကုန်ခန်းသေးမီ ထိုအမျိုးကို စွန့်၍ ရဟန်းပြုသောကြောင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-သဒ္ဒါသည် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတအဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ပဗ္ဗဇိတောပုဒ်မှ နောက်ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-စသော ပုဒ်အပေါင်း၏ အနက်ကိုအဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်မှတစ်ပါးသော အနက်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် တံ ခေါ ပန-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၌ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုစကား အဘယ်သို့သော အတ္ထယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-ဟု ဆိုသောကြောင့် ကံအနက်၌သာ ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ဝိတ္ထာရ** ။သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ အဖြစ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။(တစ်နည်း)ဒဠှီ။

(ဃ) **ဝါကျာရမ္ဘ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။**

(စ) **ယုတ္တိဒဠှီ** ။ဣတ္ထမ္ဘူတာချာန ဖြစ်နိုင်ပုံ အတ္ထယုတ္တိကို ပြသောကြောင့်။
(တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။

ပါရိဇုညေန သည် ပေးသောကြောင့်၊အနဘိဘူတောဝယ် တပစ္စည်း၌ အဝုတ္တကတ္တား၊အနဘိဘူတော-ကား ထိုကတ္တားကို မဟောသော ကိတ်ကြိယာ။

နံပါတ် (၄

သကျပုတ္တ။ ။ **သက္ကောတိတိ သကျော။သကျဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော။**

http://www.dhammadownload.com

သကျ ဝိသေ အရ သုဒ္ဓေါဒနမင်းသည် မှချ။ထို၏ သားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဇနက+ဇညေ စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော သာကီဝင်မင်း၏သား မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဥစ္စာကုလပရိဒီပန ။ ။ ကုလတိ သန္တာနံ ဗန္ဓတီတိ ကုလံ။ ဥစ္စံ ကုလံ ဥစ္စာကုလံ။

တစ်နည်း။ ။ ဥစ္စံ ကုလံ ယဿာတိ ဥစ္စာကုလော။ပရိဒီပေတိ ဓောနာတိ ပရိဒီပနံ။

ဥစ္စာကုလဿ ပရိဒီပနံ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

ဥစ္စာကုလ ဝိသေ အရ မြတ်သောအမျိုးသည် မှချ။ထို ၏ ပြကြောင်းဖြစ်သော သကျပုတ္တောသဒ္ဒါ နှင့် နိဿိတ+နိဿယအကြောင်း+အကျိုးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ဥစ္စာကုလကို ပြကြောင်း သကျပုတ္တ သဒ္ဒါ ရ၏။

ပါရိစ္ဆည ။ ။ ပရိဟာယနံ ပရိဟာနိ။ ပရိဟာနိ ယေဝ ပါရိစ္ဆည်။ (ယောဇနာ)

ပရိစ္စိရတီတိ ပရိစ္ဆေဒော။ ပရိစ္ဆေဒဿ ဘာဝေါ ပါရိစ္ဆည်။ (သီ၊ငြို၊သစ်။)

ပရိစာနိ ယေဝ ပါရိစ္ဆည်။(ဘာ၊ငြိ) ပရိဟာယတီတိ ပရိဟာနိ။

ပရိဟာနိယာ ဘာဝေါ ပါရိစ္ဆည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

သဒ္ဒါပဝတ္တိတ။ ။ သဒ္ဒါယ ဧဝ ပဝတ္တိတော သဒ္ဒါပဝတ္တိတော။

ဝုတ္တတ္ထ ။ ။ ဝုတ္တော အတ္ထော ယေနာတိ ဝုတ္တတ္ထံ။

ဝုတ္တတ္ထ-ဗဟုဗ္ဗီ အရ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သည် မှချ။ထို ၏ ယအညပုဒ်အရ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိ ဟာရတိ-ဟူသော ပုဒ်နှင့် အကြောင်း+အကျိုး စပ် ဌာန။ယ အညပုဒ်အရ ထိုသော ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိသော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟာရတိ-ဟူသော ပုဒ်အပေါင်း ရ၏။

ကထေတုမ္ပုတာချာနတ္ထ။ ။ အယံ ပကာရော ကထေတုံ။ကထေတုံ ဘူတော ပတ္တော ကထေတုမ္ပုတော။

ကထေတုမ္ပုတဿ အာချာနံ ကထေတုမ္ပုတာချာနံ။

ကထေတုမ္ပုတာချာနမေဝ အတ္ထော ကထေတုမ္ပုတာချာနတ္ထော။

နံပါတ် (၅)

သကျ။ သက+ဏျ။ **ဥစ္စ။** ဥ+စိ+အ။ **ကုလ။** ကုလ+အ။

ပရိဒီပန။ ပရိ+ဒီပ+ယု။ **အပရိက္ခိတ ။** အ+ပရိ+ခီ+တ။

အနဘိဘူတ ။ န+အဘိ+ဘူ+တ။ **ပဟာယ ။** ပ+ဟာ+တွာ။

သဒ္ဒါ။ သံ+ဓာ+အ။ **ပဝတ္တိတ။** ။ ပ +ဝတ + တ။ **အာချာန။** အာ+ချာ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် သကျပုတ္တော သဒ္ဒါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာကုလကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ (ဘာဝတ္ထ)

(င) **ဥပယောဂဝစနံ** ဖြင့် တံ ခေါ ပန ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ၌ အံဝိဘတ်သည် ဒုတိယာဝိဘတ် ဖြစ်သည်ကို သိ။ **ကထေတုမ္ပုတာချာနတ္ထောဖြင့်** ယင်းဒုတိယာဝိဘတ်သည် ပဓာနအားဖြင့် ကံအနက်၌ ဖြစ်သော်လည်း အပဓာနအားဖြင့် ကထေတုမ္ပုတာချာန အနက်ကို ထွန်းပြသည်ကို သိ။

(စ) တဿ ခေါ ပန စသည်ဖြင့် အစ္ဆရိယတော၌ အဘိဥပသာရနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သာမိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ဥစ္စာကုလ/ဥစ္စကုလ...

ဥစ္စပုဒ်နှင့်ကုလပုဒ်ကို စပ်၍သမာသ်ပြီးသော်လည်း သုခုစ္စာရဏာအကျိုး၌ါ အ-ကို အာပြု၍ ပြီးသော ကြောင့် ဥစ္စာကုလပါဠိသာ သင့်။

ပါရိစ္ဆုသေန/ပါရိစ္ဆေသေန...

ပရိစ္ဆေးရှိသော ဟာဓာတ်၊တိပစ္စည်း၊တိကို နိပြု၊ဟာ၏အာကို ဥပြု၊ဟာကို ဓပြု၊နိ၌ ဣကို ယပြု၊ချကို ည-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပါရိစ္ဆုသေန ပါဠိသင့်။ဟာ၏အာကို ဥ-မပြုသော် ပါရိစ္ဆေသေန ပါဠိသင့်။

ပါရိစ္ဆေပတ္တသာတိ ပရိဟာယတီတိ ပရိစ္ဆာနိ။ဣဿရိယဘောဂါဒိ၊တဿ ဘာဝေါ ပါရိစ္ဆေ၊ ဣဿရိယဘောဂါဒိက္ခယော၊တံ ပတ္တောတိ ပါရိစ္ဆေပတ္တော၊တဿ။ပါရိစ္ဆုပတ္တဿာတိပိ ဥကာရေန သဟ ပါဠော အတ္ထိ။ (ပါစိတ်ယော၊၂၅၈။)

နံပါတ် (၈)

သကျပုတ္တော။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော သာကီဝင်မင်း၏ သားအဖြစ်သကျပုတ္တအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဥစ္စာကုလအဖြစ်၌ တင် ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော။ ။ ဤ၌သကျပုတ္တောဖြင့် ဥစ္စာကုလ အဖြစ်ကို ပြပြီးဖြစ်သော်လည်း အလွန်အား ဖြင့် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ အဖြစ်ကို ပြသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနံသွေ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနအနက်၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယင်းအနက်ကို ဟောသော တံ ခေါ် ပန ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ-သဒ္ဒါ၌ တင် ကာရဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော၌ ဓာတ်အရ = ဩတရဏာဟာရ နေတ္တိနည်း။

ဩတရဏာဟာရနေတ္တိ ဟူသော်ကား-

ဩတရိယန္တိ အနုပဝေသီယန္တိ ဧတေန သုတ္တာဂတဓမ္မာ ခန္ဓာဒီသူတိ ဩတရဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ္တာဂတဓမ္မတို့ကို ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ဣန္ဒြေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၌ သွင်းချကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဩတရဏာဟာရနေတ္တိ မည်၏။

အဘယ်သို့ သွင်းချသနည်း ဟူမူကား...

ဤသဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော-အရ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူအပ်၏။ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာ မည်၏။ဝေဒနာသည် ဝေဒနက္ခန္ဓာမည်၏။သညာသည် သညက္ခန္ဓာမည်၏။ ဝေဒနာသညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ဆတ္တိသသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ကုသိုလ်စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။ဤသို့လျှင် သုတ္တာဂတဓမ္မတို့ကို ခန္ဓာ၌ သွင်းချခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏာဟာရနေတ္တိမည်၏ဟူလိုသော်။

****

ပါကျစဉ် (၁၁)

(က) **ကလျာဏောတိ** ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော။

(ခ) သေဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ** ကိတ္တိ ဧဝ။

(ဃ) ထုတိဃောသော ဝါ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒိသု ပန အယံ တာဝ ယောဇနာ။
(စ) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပ။ဣတိပိ ဘဂဝါတိ ဣမိနာစ ဣမိနာစ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဝိ၊ ၠ၊ ၁။ ၈၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကလျာဏော-ကောင်းသော။ဝါ-ကောင်းဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ဝါ-မြတ်သော။(ဂ+ဃ)သံဝဏ္ဏနာရှု။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်သတင်းသံသည်။ဝါ-ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ကျော်စောသံသည်။(င)ပန-အယူတစ်ပါးကား။တာဝ-ပဒတ္ထမှ ရှေးဦးစွာ။အယံ-ဤဆိုလတ္တံ့.ကား။ယောဇနာ-ပုဒ်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ကလျာဏ-ကောင်းခြင်းဟူသည် အကောင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထို အကောင်းဂုဏ်နှင့် ပြည်စုံခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ကလျာဏသဒ္ဒါသည် ဂုဏသဒ္ဒါ သက်သက်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။
(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါကို ကိတ္တိ ဇဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု အရတူ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထသာ ဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်ဝစနတ္ထလည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။
ကား ။ ။ ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ကိုလည်း ဆိုအပ်သေး၏ ဟူလို။
(င)သို့ အပရာနုသန္ဓေ။ ယခုအခါ၌ ဂုဏ်တော်ပါဠိရပ်၌ ပုဒ်ကိုယောဇနာခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော အနက်ကို ပြလိုရကား (င) မိန့်။

ဣဒါနိ တတ္ထ ပဒယောဇနာပုဗ္ဗက် အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိ အာဒီသု ပန အယံ တာဝ ယောဇနာ" တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၅။)

(စ) သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-စသော ပါဠိရပ်တို့၌ ပုဒ်ကို ယှဉ်ခြင်း ပဒယောဇနာကိုဆို အပ်၏-ဟု ပဋိညာဉ်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ပဋိညာဉ်သည် ပဋိညာတဗ္ဗ ယောဇနာကာရနှင့် မကင်းရာသည်မဟုတ် ပါလော၊ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စပ်ပုံ ပဒယောဇနာ၊ပဋိညာတဗ္ဗယောဇနာကာရကား အဘယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ)ဝိတ္ထာရ။ ကလျာဏဂုဏ် ဖြစ်ပုံကို ဥဇုကတ္တအားဖြင့် ချဲ့ပြသောကြောင့်။
(ဂ)ပက္ခန္တရ။(ဃ)နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ ။ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ဝိဂ္ဂဟတစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။
(င-စ) ပက္ခန္တရ။ ။ ထိုတွင် (င) သည် စကားဖျိုးသခေပ (စ) သည် စကားရိုး ဝိတ္ထာရ။
စာစပ်။ ။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါသည်ပေးသောကြောင့် ။ အဗ္ဘုဂ္ဂတော၌ တုလျက်/လိင်္ဂတ်။

နံပါတ် (၄)

ကလျာဏ ။ ။ ကလိတဗ္ဗော သေဝိတဗ္ဗောတိ ကလျာဏော။
ကလဓာတ်အရ ကတ္တာ၌-ကား ရေတွက်တတ်သော သညာပညာ ပြည့်စုံသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မှချ။

http://www.dhammadownload.com

ကမ္မဒ္ဓ-ကား ဂုဏ်တော်၏ အာရမ္မဏပစ္စယတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယာဏာ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ကောင်းသော ဂုဏ်တော် ရ၏။

သေဋ္ဌ ။ ။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသော သေဋ္ဌော။ (ပသတ္ထပုဒ်+ဣဋ္ဌ ပစ္စည်း)

ကိတ္တိ။ ။ ကိတ္တိယတေတိ ကိတ္တိ (ဂ-ရှု) ကိတ္တိယေဝ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။

ကိတ္တဓာတ်အရ ကတ္တဒ္ဓ ကား ချီးမွမ်းပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဒ္ဓ ကား မနသာဝဝတ္တပိတသဒ္ဒ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။စိတ္တသေဒ္ဒ၏ သ ဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူပစာ။တိ ပစ္စည်းအရ ထို သော ချီးမွမ်းအပ်သော အသံရ၏။

တစ်နည်း။ ။ ကိတ္တနံ အဘိတ္ထဝနံ ကိတ္တိ။ (ဃ-ရှု) ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။

သဒ္ဒ ။ ။ သဒ္ဒိယတေ ဥစ္စာရီယတေတိ သဒ္ဒေါ။

နံပါတ် (၅)

ထုတိ။ ထု+တိ (ထဝနံ အဘိတ္ထဝနံ ထုတိ)။**ဃောသော။** ဃုသ+ဏ။

ဃောဇနော။။ယုဇ + ယု။ **ကရဏ။** ။ကရ + ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **ကလျာဏဂုဏာသမန္နာဂတောဖြင့်** ကလျာဏပုဒ်၏ အဿတ္တိတဒ္ဓိတ် ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ကလျာဏသဒ္ဒါ၏ ဂုဏသဒ္ဒါဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

တစ်နည်း-ကလျာဏေန သမန္နာဂတော ကလျာဏော-ဟု သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္တပြု၍ ပြီးသည်ကိုလည်း ကောင်း၊(ယောဇနာ)။**တစ်နည်း**-ကလျာဏသဒ္ဒါသည် ဘဒ္ဒကအနက်ဟော ဂုဏသဒ္ဒါတည်း။ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝ ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သည် ကောင်းသော အရဟံစသော ဂုဏ်လျှင်အရာရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။

(ခ) **သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ စသည်ဖြင့်** ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူသည် အရဟံစသော ကိုးဌာနတို့၌ အသီးသီး ဣတိပိသဒ္ဒါကို ယှဉ်စပ်၍ ဗုဒ္ဓဂုဏ် အမှတ်ရသကဲ့သို့ထို့အတူ ဗုဒ္ဓဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ကိုးဌာနတို့၌ ဣတိပိသဒ္ဒါကို ယှဉ်စပ်၍ ရွတ်ဆို ချီးမွမ်းအပ်သည်ကို သိစေသည်။

ဣမိနာစ ဣမိနာစဖြင့် ဣတိသဒ္ဒါ၏ ဂုဏဝိစ္ဆာ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းပုံနှံ့စေအပ်သော အနက်၏ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏကို လည်းကောင်း၊**စ သဒ္ဒါနှစ်ခုဖြင့်** ဣတိပိ၌ အပိသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍန အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းအပိသဒ္ဒါ၏ သာမတ္ထိယအားဖြင့် ဂုဏ်တော်တို့၏များသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊**ကာရဏေန** ဖြင့် ဣတိ နောင် နာဝိဘတ် ကျေသည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းနာ ဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**တစ်နည်း** ဂုဏဝိစ္ဆာဖြင့် အသီးသီး များစွာသော ဂုဏ်အပေါင်းကို ခွဲ၍ဖြစ်သည်ကို သိစေ။(ဝိမတိ)သောဘဂဝါ **စသည်ဖြင့်** ပဒယောဇနာကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သမန္နာဂတ/သမန္နာဂတ/သမ္မန္နာဂတ...

သံ+အနု+အာ+ဂမုဓာတ်+တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သမန္နာဂတ ပါဠိသင့်။

အနု၏ ဥကို ဝ ပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် သမန္နာဂတ ပါဠိလည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

ကလျာဏ။ ။ ဖြစ်ရာဌာန ဂုဏ်၏ ကလျာဏအမည်ကို ဖြစ်တတ်သောဌာနီ ကိတ္တိသဒ္ဒ၌ တင်စား၍

http://www.dhammadownload.com

ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း (သာရတ္ထ)။

တစ်နည်း ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏အမည်ကို၊အကျိုးဖြစ်သော ကိတ္တိသဒ္ဒ၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကာရဏူပစာ။(ဘာ+ဋီ)။

နံပါတ် (၁၀)

ကိတ္တိသဒ္ဒ အရ ။ ။ စိတ္တဇသဒ္ဒရုပ် ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂)

(က) ဣဒါနိ ဝိနယရောန် သုတ္တန္တနယကောသလ္လတ္ထံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ဗုဒ္ဓဂုဏပဋိသံ-ယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စ ဓေသံ ပဒါနံ ဝိတ္ထာရနယေန ဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမိ။

(ခ) တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟန္တိ အာဒိ။

(ဂ) တတ္ထ အာရကတ္တာ၊အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ၊ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ၊ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ **အရဟန္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဋ္ဌိတော။

(င) မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ **အရဟံ**။(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) သုတ္တန္တနယကောသလ္လတ္ထံ-သုတ္တန်နည်း၌ ကျွမ်းကျင်သူတို့၏ အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်အကျိုးငှါ လည်းကောင်း။ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ-ဝိနည်းအဖွင့်ကို အားထုတ်စအခါ၌။စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စ-စိတ်၏ ရွှင်လန်းခြင်းအကျိုးငှါ လည်းကောင်း။(သဒ္ဒတ္ထ) ဝါ-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ခ) တသ္မာ-ထိုသို့ဝိနည်းခိုရ်တို့၏ သုတ္တနယကောသလ္လအကျိုး၊စိတ္တသမ္ပဟံသနအကျိုးငှါ အရဟံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို အကျယ်ပြုမည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

(ဂ) အရီနံ-ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့မှ။ အာရကတ္တာစ-ဝေးကွာတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။အရီနံ-ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့၏လည်းကောင်း။(ဝါ)တို့ကို လည်းကောင်း။အရာနံ-သံသရာတည်းဟူသောစက်၏ အကန့်တို့ကို လည်းကောင်း။ဟတတ္တာ-သတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ပစ္စယာဒီနံ-ပစ္စည်းအစရှိသည်တို့အား။(ဝါ)တို့ကို။အရဟတ္တာ-ထိုက်တန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ရဟာဘာဝါ-ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။တာဝ-သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ စသော ဂုဏ်တော်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။

(ဃ) သုဝိဒူရဝိဒူရေ-ကောင်းစွာဝေးသော အဖြစ်ဖြင့်လျှင် ဝေးသောအရာ၌။(ဝါ)ကောင်းစွာဝေးသည် ဖြစ်၍ ဝေးသောအရာ၌။(သဒ္ဒတ္ထ)ဝါ-အလွန့်အလွန် ဝေးသောအရာ၌။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

နံပါတ် (၂)

(က-ခ) သို့။ ။ ဆရာသည်၊သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ-စသည်ဖြင့် ဂုဏ်ပုဒ်တို့၏ ပဒယောဇနာ အကျယ်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ထို ဂုဏ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အကျယ်ပြုပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနည်းအရာ

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဤ၌ မဖွင့်ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်အကျိုးငှါ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က-ခ) မိန့်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သဗ္ဗာကာရတော သံဝဏ္ဏိတတ္တာ အဝတ္တုံ ဣစ္ဆာပိ ဝိတ္ထာရရုစိတ္တာ ဒေသေတုကာမော တဏ္ဍ ပယောဇနမာဟ။ ဣဒါနိ ဝိနယရောနန္တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၆။)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ၌ အာရကတ္တာဖြင့် ဝေးကွာတော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အရဟ-ဟူ၍ သိထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်တို့မှ ဝေးကွာတော်မူပါသနည်း။အမှတ်မရှိသောအရာမှ ဝေးကွာတော်မူပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "အာရကာ ဟိ သော" တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၆။) နိယံ။ ။ ဟောတုနောင်မှ ဟိနှင့်ပြ ချဲ့ထသည်ညီ ဝိတ္ထာရီ။

(င) သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ ဝေး၏။ဝေးကွာသော အရပ်၌ တည်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။အခြားသော ခီဏာသဝရဟန္တာတို့သည်လည်း ကိလေသာအားလုံးနှင့် ဝေးကွာကြသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နနု အညေသမ္ပိ ခီဏာသဝါနံ တေ ပဟီနာ ဝါတိ အနုယောဂံ မနသိကတွာ ဝုတ္တံ "သဝါသနာန" န္တိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၇။)

နံပါတ် (၃)

(ခ) လဒ္ဒဂုဏာ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ ။အရဟာမည်ရခြင်း အကြောင်းကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။

(ဃ) ဝိတ္ထာရ။အာရကတ္တာ ဟိတ်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။ (င) ကာရဏာ (တစ်နည်း) နိဂုမ်း။

စာစပ်။ ။ အရိန်ကား တို့၏ ကြောင့်၊ဟာတတ္တာဝယ် တွဲ၌သမ္ဗန်သတ္တိ၊တ္တကား သမ္ဗန္ဓိ၊သတ္တိမန္တ စပ်။ တို့ကို ကြောင့်၊ဟာတတ္တာဝယ် ဟာတ၌ ကမ္မ+ကမ္မီ စပ်။

နံပါတ် (၄)

သုဝိဒူရဝိဒူရော။ ။ **သုဋ္ဌု ဝိဒူရော သုဝိဒူရော။သုဝိဒူရေနေဝ ဝိဒူရော သုဝိဒူရဝိဒူရော။**

(တစ်နည်း) သုဝိဒူရော ဟုတွာ ဝိဒူရော သုဝိဒူရဝိဒူရော။

ကောသလ္လ။ ။ **ကုသလဿ ဘာဝေါ ကောသလ္လံ။**

သုတ္တန္တနယကောသလ္လ ။ ။ **သုတ္တန္တနယေ ကောသလ္လံ သုတ္တန္တနယကောသလ္လံ။**

သုတ္တန္တနယ ဝိသေသန အရ သုတ္တန်နည်းသည် မုချ။ထို၏ ကျွမ်းကျင်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဉာဏ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော သုတ္တန်နည်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်ရ၏။

ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ ။ ။ **ဝိနယဿ သံဝဏ္ဏနာ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ။**

ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ အာရမ္ဘော ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘော။

အာရမ္ဘ ။ ။ **အာရမ္ဘန္တိ ဧတ္ထာတိ အာရမ္ဘော။**

ဗုဒ္ဓဂုဏာ ။ ။ **ဗုဒ္ဓဿ ဂုဏော ဗုဒ္ဓဂုဏော။**

ဗုဒ္ဓဂုဏာပဋိသံယုတ္တ ။ ။ **ဗုဒ္ဓဂုဏေန ပဋိသံယုတ္တာ ဗုဒ္ဓဂုဏာပဋိသံယုတ္တာ။**

ဓမ္မိယာ ။ ။ **ဓမ္မော ဧတိဿာ အတ္ထီတိ ဓမ္မီ။**

စိတ္တသမ္ပဟံသန ။ ။ **စိတ္တဿ သမ္ပဟံသနံ စိတ္တသမ္ပဟံသနံ။**

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယာဒီနံ ။ ။ **ပစ္စယော အာဒိ ယေသန္တိ ပစ္စယာဒယော။**
ဝိတ္ထာရနယ ။ ။ **ဝိတ္ထာရမေဝ နယော ဝိတ္ထာရနယော။**
ဟတတ္တံ ။ ။ ။ **ဟညိံသူတိ ဟတာ။ဟတာနံ ဘာဝေါ ဟတတ္တံ။**

ဟတ တဒ္ဓိတ် အရ ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့သည် မုချ။ထို၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူ။တ္တ ပစ္စည်း အရ ထိုသော ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာရ၏။

အရဟတ္တ ။ ။ **အရဟန္တဿ ဘာဝေါ အရဟတ္တံ။**

အရဟာ-တဒ္ဓိတ်အရ အလှူခံထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားမုချ။ထို-၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ အလှူခံထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သောဂုဏ်နှင့် နိဿ+နိဿိတ စပ် ဌာနူ။တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော အလှူခံထိုက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အလှူခံထိုက်ခြင်း ဂုဏ်ရ၏။

သဝါသနာ ။ ။ **သဟ ဝါသနာယ ယေ ဝတ္တန္တီတိ သဝါသနာ။**
ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ ။ ။ **ဝိဒ္ဓံသိယိံသူတိ ဝိဒ္ဓံသိတာ။ ဝိဒ္ဓံသိတာနံ ဘာဝေါ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တံ။**

ခံသ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကား မဂ်၏သမုစ္ဆေဒသတ္တိသည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ ကား ကိလေသာတို့၏ ပကတူပနိသျှသတ္တိ ဖလူပစာ။တ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဖျက်ဆီးအပ်ကုန်ပြီးသော ကိလေသာတို့ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ကောသလ္လ။ ကုသလ+ဏျ။ **သံဝဏ္ဏနာ**။ သံ-ဝဏ္ဏ+ယု။ **အာရဗ္ဘ**။ အာ-ရဘ+တ။
ပဋိသံယုတ္တ။ ပဋိ-သံ-ယုဇ + တ။ **ဟံသန**။ ဟံသ+ယု။ **ဝိတ္ထာရ**။ ဝိ-ထရ+ဏ။
အရိနံ။ အရ+ဣ။ပုံလိင်။ **အရာနံ**။ အရ+အ။ **အရဟာ**။ အရဟ+အန္တ။
ဒူရ။ ဒု+အရ+အ။ **ကိလေသ**။ ကိလိသ + ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **အာရကတ္တာ**-ဖြင့် အရဟံပုဒ်ကို အာရကာဟု ဆိုလိုလျက် အာ-ကို အ-ရဿ၊က-ကိုဟ၊နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် တကွ အရဟံ ဟု နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။ (ဋီကာ)

အရီနံ ဟတတ္တာ-ဖြင့် အရဟံ၌ အရိသဒ္ဒူပပဒ၊ဟနဓာတ်+ကွိပစ္စည်း၊ယင်းကွိပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာခနေ၌သက်၍ အရိယော အဟနီတိ အရဟံ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊အရိဟာဟု ဆိုလိုလျက် ဣကို အပြု။နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်တကွ အရဟံဟု ပြုပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊ကိလေသာ ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သောကြောင့် အရဟ မည်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ (အရာနံ ဟတတ္တာ နည်းတူဖော်၊ အရသဒ္ဒူ ဟနဓာတ်)

ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ-ဖြင့် အရဟံ၌ အရဟဓာတ် အန္တ ပစ္စည်း၊ယင်းအန္တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာခနေ၌ သက်၍ ပစ္စယာဒယော အရဟတီတိ အရဟံ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ပစ္စည်းလေးပါးကို အလှူခံထိုက်သောကြောင့် အရဟ မည်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

ရဟာဘာဝေါ-ဖြင့် အရဟံ၌ န ပုဒ်+ရဟပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊နတ္ထိ ရဟော ယဿာတိ အရဟံ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အ-သည် န-၏ ကာရိယ ဖြစ်၍ အဘာဝ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

ပါပကာရဏေ-ဖြင့် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ ဟူသည် မကောင်းမှုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ဘဂဝါဖြင့် အရဟံအရ မြတ်စွာဘုရားကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ-ဖြင့် ဣတိနိပါတ်သည် ကာရဏအနက်၌ ဖြစ်၍ယင်းနောင် ဟိ-ဝိဘတ် ကျေသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝေဒိတဗ္ဗော/ဝေဒိတဗ္ဗံ...

ကိတကာ အဘိဓေယျလိင်္ဂါ-ဟူသည်နှင့်အညီ သော ဘဂဝါ ဟူသော ပုလ္လိင်ပုဒ်တို့နှင့် အရတူ ကောက်ယူအပ်သောကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗော ဟု ပုလ္လိင် ဖြင့်ရှိသော ပါဠိသင့်။

ပစ္စယာဒီနံ/ပစ္စယာနံ...

အာဒိဖြင့် ပူဇာဝိသေသကို ယူအပ်သောကြောင့် ပစ္စယာဒီနံ ပါဠိသင့်။**ပစ္စယာဒီနန္တိ စီဝရာဒိပစ္စယာနဉ္စေဝ ပူဇာဝိသေသာနဉ္စ**။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၆။)

နံပါတ် (၈)

အရီနံ ။ ။ အတူဖြစ်သော ရန်သူ၏ အရီနံ-အမည်ကို အတူရှိသော ကိလေသာ၌ တင် သဒိသူပစာ။
အရီနံ ။ ။ အရီနံ-ကိလေသာရန်သူတို့မှ။အာရကတ္တာ၊ဝေးကွာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။အရီနံ၊ ကိလေသာရန်သူတို့ကို။ဟတတ္တာ၊ ပယ်သတ်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ဤသို့ အာရကတ္တာ ဟတတ္တာ နှစ်ပုဒ်ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကန နည်း။
အရာနံ။ ။ သဒိသူပစာ ရှဥ္စိနည်း။
သဗ္ဗကိလေသေဟိ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ကိလေသာ၏ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကိလေသာနှင့် ယှဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ (ဉပလက္ခဏနည်း။)

နံပါတ် (၁၀)

မဂ္ဂေန အရ၊ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ် ကောက်။ (ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိ။)

****

ဓါကျစဉ် (၂၃)

(က) အထ ဝါ **သံသာရစက္ကန္တိ** အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ။
(ခ) တဿ စ အဝိဇ္ဇာ နာဘိ,မူလတ္တာ၊
(ဂ) ဇရာမရဏံ နေမိ,ပရိယောသာနတ္တာ၊
(ဃ) သေသာ ဒသ ဓမ္မာ အရာ,
(င) အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာ စ။
(စ) တတ္ထ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇာ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ-နှစ်ရာထောင်လျှောက် ဉာဏ်ဖြင့်လျှောက်လည်း အစဉ်လိုက်၍ အစဉ်လိုက်၍ မဖေါက်မပြန် ကေန်သိအပ်သော အစမရှိသော သံသရာစက်ဝိုင်းကို။(ဘာဋီ)ဝါ-အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် မသိအပ်သော ရှေးအစွန်းအစရှိသော။(သဒ္ဒတ္ထ)(ဝါ)အချင်းခပ်သိမ်းအားဖြင့် အစဉ်လျှောက်သော သူတို့သည်လည်း မသိအပ်သော အစွန်းအစရှိသော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)
(ခ) တဿစ-ထိုသံသရာစက်၏လည်း။နာဘိ-ပုံးတောင်းချက်မတည်း။ကသ္မာ-နည်း။မူလတ္တာ-အရင်းခံ

http://www.dhammadownload.com

၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(ဂ) နေမိ-အကွပ်တံကူတည်း။ကသ္မာ-နည်း။ပရိယောသာနတ္တာ-အဆုံး၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(ဃ) သေသာ-အဝိဇ္ဇာ,ဇရာမရဏတို့မှကြွင်းကုန်သော။ဓမ္မာ-သင်္ခါရအစ ဇာတိအဆုံးရှိကုန်သော တရားတို့သည်။အရာ-အကန့်ထောက်ဆန့်တို့တည်း။

(င) ကသ္မာ-နည်း။အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ-အဝိဇ္ဇာအရင်းခံ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ ဇရာမရဏပရိယန္တတ္တာစ-ဇရာမရဏ အဆုံးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်းတည်း။

(စ) တတ္ထ-အဝိဇ္ဇာအစရှိသည်တို့တွင်။အညာဏံ-သိခြင်း၏ဆန့်ကျင်ဖက် မောဟသည်။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ဆရာ၊(က) ဖြင့် အနမတဂ္ဂသံသရာဝဋ်ကို သံသရာစက်ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသံသရာစက်၏ ပုံတောင်း,အကွပ်,အကန့်-ဟုဆိုအပ်သော အလုံးစုံသော အချင်းအရာတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ထိုအလုံးစုံကို မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ခ)စသည် မိန့်။

(င)သို့။ ။ဆရာ (ဃ) ဖြင့် သင်္ခါရအစအဝိဇ္ဇာအဆုံးရှိကုန်သော ဆယ်ပါးသောတရားတို့သည် 'အရ'မည်ကုန်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ်ကြောင်း ထိုဆယ်ပါးသောတရားတို့သည် 'အရ'မည်ကုန်ပါသနည်း။ အဝိဇ္ဇာ ဇရာ မရဏတို့နှင့်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် အတူတူမဟုတ်လော။(ဂဏ္ဌိသစ်)ဤသို့ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) စသည် ဝိဂ္ဂဟ။တစ်နည်း-ဝါကျာရမ္ဘ။တစ်နည်း ဝိဂ္ဂဟ။(ခ)ပက္ခန္တရ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။
(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ။(စ) ဝိဂ္ဂဟ။ထိုအဝိဇ္ဇာစသည်ကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့်။
စာစပ်။ ။အဝိဇ္ဇာကား ကြောင့်ပေး။မူလကတ္တာဝယ် မူလဩ တုလျတ်/ဝါစ္စ/ကတ္တား။မူလကား-လိင်္ဂတ်/ဝါစက/ကတ္တိ စပ်။

နံပါတ် (၄)

အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ။ ။ **န မတော အမတော။အနု အနု အမတော အနုမတော။မညတေတိ မတော။ မတော ယေဝ အမတော။အနုမတော အဂ္ဂေါ ယဿာတိ အနမတဂ္ဂံ။**

တစ်နည်း- **နတ္ထိ အမတော အဂ္ဂေါ အဿာတိ အနမတဂ္ဂံ။(အမရပူရဆရာတော်) ဝဋ္ဋတီတိ ဝဋ္ဋံ။အနမတဂ္ဂံ စ တံ ဝဋ္ဋံ စာတိ အနမတဂ္ဂဝဋ္ဋံ။**

အနမတဂ္ဂ-အရ မသိအပ်သော အစရှိခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ အဆက်ဆက်လည်သော ဝဋ်တရားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏော အစပ် သမ္ဗန်သည် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ- မသိအပ်သော အစရှိသော အဆက်ဆက်လည်သော ဝဋ်တရား ရ၏။

အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ။ ။ **အဝိဇ္ဇာ မူလံ ယေသန္တိ အဝိဇ္ဇာမူလကာ။**
အဝိဇ္ဇာမူလကာနံ ဘာဝေါ အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တံ။

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရ-အဝိဇ္ဇာဟူသော မူလသည် မုချ။ထို၏ ယ-အညပုဒ်အရ ဒသဓမ္မနှင့် အာဒိ/အာဒိဝန္တ၊ဂုဏ်/ဂုဏောစပ် ဌာနူ။ယ-အညပုဒ်အရ အဝိဇ္ဇာဟူသော မူလရှိသော ဒသဓမ္မတို့ရ၏။

အဝိဇ္ဇာမူလကာဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ-အဝိဇ္ဇာဟူသောမူလရှိသော ဒသဓမ္မတို့သည် မုချ။ထို၏ တ္တပစ္စည်းအရ-အဝိဇ္ဇာဟူသောမူလနှင့် နိဿယ/နိဿိတအစပ်သမ္ဗန် ဌာနူ။တ္တပစ္စည်းအရ ထို သော အဝိဇ္ဇာ

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော မူလ ရ၏။

အညာဏံ။ ။န ညာဏံ အညာဏံ။

နဉ်-ဝိသေ အရ ဝိရုဒ္ဓဘောဂဏံသည် မုချ။ထို၏ မသိခြင်းမောဟနှင့် ဂုဏ်/ဂုဗျွေး စပ် ဋ္ဌာန။ အညာဏ-အရ သိခြင်း၏ဆန့်ကျင်ဘက် မသိခြင်းမောဟ ရ၏။

စက္က။ ။စက္ကတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တတီတိ စက္ကံ။

နံပါတ် (၅)

သံသာရ။ သံ+သရ+ဏ။ **စက္က**။ စက္က+အ။စရ+က။စစ+က။ကရ+ရ။

အမတ။ န+မန+တ။ **နာဘိ**။ နဘ+ဣဏ်။ **နေမိ**။ နီ+မိ။

ပရိယန္တ။ ပရိ+အမ+တ။ **ပရိယောသာန**။ ပရိ+အဝ+သာ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋ ဝုစ္စတိဖြင့်** သံသာရစက္ကံအရ မသိအပ်သော အစရှိသော အဆက်မပြတ်လည်အပ်သော ဝဋ္ဋတရားကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) **အညာဏံဖြင့်** အဝိဇ္ဇာအရ ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟကိုအရကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

နာဘိ/နာဘီ

နာဘိ ဣတ္ထိ၊ဤပစ္စယေ နာဘီစ။အဘိဓာန်ဋီကာ ၃၇၄-ဂါထာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

နံပါတ် (၈)

(က) အတူဖြစ်သော စက်ဘီး၏အမည်ကို အတူရှိသောသံသရာစက် အနမတဂ္ဂဝဋ္ဋ၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ။

မှတ်ချက်။ ။နာဘိ၊နေမိ၊အရာတို့၌လည်း သဒိသူပစာ တင်ရမည်ကို သိအပ်၏။

နံပါတ် (၁၀)

ဒသဓမ္မ။ ။သင်္ခါရ၊ဝိညာဉ်၊နာမ်ရုပ်၊သဠာယတန၊ဖဿ၊ဝေဒနာ၊တဏှာ၊ဥပါဒါန်၊ဘဝ၊ဇာတိ-ကောက်။

အဝိဇ္ဇာမူလကတ္တာ၌ အဝိဇ္ဇာမူလက အရလည်း ထိုဆယ်ပါးတို့ပင်တည်း။တ္တ-အရ အဝိဇ္ဇာ ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၁၅)

(က) အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာစ စီဝရာဒိပစ္စယေ အရဟာတိ ပူဇာဝိသေသဥ္စ။

(ခ) တေနေဝ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ ယေကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ၊န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။

(ဂ) တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တေန ရတနဒါမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ။

(ဃ) ယထာဗလဉ္စ အညေပိ ဒေဝါ မနုဿာစ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇာဒယော။

(င) ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိစ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောကမဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီတိ ဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

(စ) ကော ပန ဝါဒေါ အညေသံ ပူဇာဝိသေသာနန္တိ။ (ပါ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။)

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) စ၊အဖို့တစ်ပါးကား။အင္ဂုဒက္ခိဏေယျတ္တာ၊မြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါ)မြတ်သောအလှူကို အစီးအပွားအလို့ငှါ တူသောအကျိုးကြီးသည်ကို ပြုခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် စင်ကြယ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။(ဝါ)အလှူကို ခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် မြတ်သည့်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

(ခ) မဟေသက္ခာ၊ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော။ဒေဝမနုဿာ၊(သန္တိ) တော။ ထိုနတ်လူတို့သည်။အညတ္တ၊ မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။

(ဂ) သိနေရုမတ္တေန၊မြင့်မိုရ်တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ရတနဒါမေန၊ရတနာပန်းဆိုင်းဖြင့်။

(ဃ) စ၊ သည်သာမကသေး။ယထာဗလံ၊အကြင်အကြင် စွမ်းအားရှိသလောက်။(ယထာ-ဝိစ္ဆာအနက်။) (ဝါ)စွမ်းအားလျော်စွာ။(ယထာ-အနုရူပတ္ထ။)(ဝါ)စွမ်းအားကိုမလွန်မူ၍။(ယထာ-အနတိက္ကမနတ္ထ။)

(င) ဆန္ဒဝုတိကောဋိခန်၊ကိုးဆယ့်ခြောက်ကုဋေသောဥစ္စာကို။(သချေယျပဓာန)(ဝါ) ဥစ္စာ ကိုးဆယ့်ခြောက်ကုဋေကို။ (သချာပဓာန)။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည်·(က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အင္ဂုဒက္ခိဏေယျ၏ အဖြစ်ကြောင့် သက်နိုးစသော ပစ္စည်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ပူဇော်အထူးကို လည်းကောင်း ထိုက်တန်တော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်လည်း သက်နိုးစသော ပစ္စည်းတို့ကို လည်းကောင်း၊ပူဇော်အထူးကိုလည်း ကောင်း၊အလှူခံထိုက်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ထူးခြားမှု မရှိနိုင်သည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက် (က)ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည်(ခ) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်လတ်သော် မဟေသက္ခနတ်လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပူဇော်မှုကို မပြုကြကုန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်သို့သော ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်သောကြောင့် ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ထူးခြားစွာ ပူဇော်ပုံ ဥဒါဟရဏ် အထူးကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာသည် မြင့်မိုရ်တောင်မျှသော ရတနာပန်းဆိုင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ပြီ-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာသာ မြတ်စွာဘုရားကို ထိုသို့ ပူဇော်အပ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း အဘယ်သို့ ပူဇော်ကြပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ)ယုတ္တိဒဋ္ဌိ ။ အင္ဂုဒက္ခိဏေယျဖြစ်ပုံကို ထောက်ခံပြသောကြောင့်။

(ဂ)ဝိတ္ထာရ ။ မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပူဇော်၏-ဟု အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ရောက်သော အနက်ကိုချဲ့ပြသောကြောင့်။ **(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ။(င)ဝါကျာရမ္ဘ။**

(တစ်နည်း) (ခ-ဂ-ဃ-င) သမ္ဘာဝနာဝါကျ။(စ)ဂရဟာဝါကျ။

စာစပ်။ ။ တေနေဝကား ကြောင့်ပေးသောကြောင့်။န ပူဇံ ကရောန္တိ-၌ အကြောင်းဟိတ်၊အကျိုးဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဒက္ခိဏာ ။ ။ **ဒက္ခန္တိ ဝုဍ္ဎန္တိ သတ္တာ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ။ (ဒက္ခ + ဏ္ဏ)**

ဒက္ခိဏေယျ ။ ။ **ဒက္ခိဏံ အရဟာတီတိ ဒက္ခိဏေယျော။**

အဂ္ဂ ။ ။ **အဇတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။**

http://www.dhammadownload.com

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျံ။ ။ **အဂ္ဂေါ ဟုတွာ ဒက္ခိဏေယျော အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော။အဂ္ဂါ ဒက္ခိဏာ အဂ္ဂဒက္ခိဏာ။ အဂ္ဂဒက္ခိဏံ အရဟတီတိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော။ဒက္ခိဏေယျာနံ အဂ္ဂေါ အဂ္ဂ ဒက္ခိဏေယျော**။

အဂ္ဂဒက္ခိဏာ အရ မြတ်သော စီဝရာဒိဝတ္ထုသည် မုချ။ထို၏ ဘုရားနှင့် ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ/ပဋိဂ္ဂါဟက အဖြစ်ဖြင့်စပ် ဌာနူပစာ။ဏေယျပစ္စည်းအရ မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ။ ။**အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာနံ ဘာဝေါ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တံ**။

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ မြတ်သော အလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ထို၏ တ္တ-ပစ္စည်းအရ မြတ်သောဂုဏ်နှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေးအစပ် သမ္ဗန် ဌာနူ။တ္တပစ္စည်းအရ-ထို-သော မြတ်သော အလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မြတ်သော ဂုဏ်ရ၏။

ဤသ ။ ။ **ဤသန္တိ အဘိဘဝန္တီတိ ဤသာ**။

မဟေသာ။ ။ **မဟန္တော ဤသာ ယေသန္တိ မဟေသာ**။ (**မဟန္တော ဤသာ မဟေသာ**)

မဟေသက္ခာ။ ။ **မဟေသာ ဣတိ အက္ခာယန္တီတိ မဟေသက္ခာ**။

မဟေသာ ဝိသေ အရ ကြီးသောတန်ခိုးရှိသူတို့၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည်မုချ။ အက္ခ ဓာတ်အရ ကတ္တုဒွ-ကား ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မုချ။ ကမ္မဒွ-ကား မဟေသက္ခ နတ်လူတို့၏ အာရုမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရနှင့် အပစ္စည်း အရ ထို သော ကြီးသောတန်ခိုးရှိသူဟု ဆိုအပ်သော နတ်လူတို့ ရ၏။

ဒီပ။ ။ **ဒွိဓာ အာပေါ အသ္မိန္တိ ဒီပေါ**။

ပုဗ္ဗဝိဒေသ။ ။ **ပုဗ္ဗေတဗ္ဗာတိ ပုဗ္ဗာ။ပုဗ္ဗာ စ သာ ဝိဒေသောစာတိ ပုဗ္ဗဝိဒေသော**။

သိနေရုမတ္တ။ ။ **သိနာတိ သုစိ ကရောတီတိ သိနေရု။သိနေရုမေဝ သိနေရုမတ္တံ**။

ရတနဒါမ။ ။ **ရတနေန နိဗ္ဗတ္တော ဒါမော ရတနဒါမော**။

ဆန္နဝုတိ ။ ။ **ဆဟိ အဓိကာ နဝုတိ ဆန္နဝုတိ**။

နံပါတ် (၅)

စီဝရ။ ။စိ + ဤဝရ။ (ဝတ္ထကမ္မေဟိ စီယတေတိ စီဝရံ) **ဖြဟ္မ**။ ။ဗြူဟ + မ။

ဒါမ။ ။ဒါ + မ။ **ပရိနိဗ္ဗုတ**။ ။ပရိ-နိ+ဝု + တ။ **ကောဋိ**။ ။ကုဋ္ဌ + ဣ။

ဓမ္မ။ ။ဓမု (ဓန) + ဗု။ (ဓာယတီတိ ဓမ္မ။)

နံပါတ် (၆)

(က) **အရဟတီ-ဖြင့်** အရဟံ၌ အရဟ-ဓာတ်၊အန္တပစ္စည်း၊ယင်းအန္တ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်၍၊ အရဟတီတိ အရဟံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။**စီဝရာဒိပစ္စယေ ပုဗ္ဗဝိဒေသဥ္စ-ဖြင့်** ပစ္စယာဒိနံ-၌ ပစ္စယ-အရ သက်နံးစသောပစ္စည်းနှင့် ပုဗ္ဗဝိဒေသကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**တစ်နည်း**။အရ ဟံ၏ ကံပုဒ်နှင့် လှူဒါန်းပူဇော်ဖွယ်တို့ကို သိစေ။**အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ-ဖြင့်** သက်နံးစသော လှူဒါန်းဖွယ်တို့ကို အလှူခံထိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

စတုရာသီတိ/စတုရာသီတိ...

ဒသ ရှစ်ခုကို အာသပြုယောဝိဘတ်ကို ဤတိ ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် စတုရာသီတိ ပါဠိသင့်။

http://www.dhammadownload.com

ဆန္ဒဝုတိကောင္ဇိမန်/ဆနဝုတိကောင္ဇိမန်...

ဆ-သချာနှောင် ဒွေဘော်အမြဲဆောင်အပ်သောကြောင့် ဆန္ဒဝုတိကောဋိမန်-ဟု ဒွေတော်ဖြင့် ရှိသော ပါဠိသင့်။

နံပါတ် (၉)

န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။ ။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပူဇော်မှုကို မပြုဟုဆိုသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပူဇော်မှုကို ပြု၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

အညေပိ ဒေဝါ၌ ဒေဝါ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော နတ်ဗြဟ္မာအားလုံး၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာမှကြွင်းသော နတ်ဗြဟ္မာအားလုံး၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသျူပစာ။(ပါဠိရိသေသနည်း)

(ဂ) ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ စသည်၌။ ။ ကျောင်းသည် မုချ။ ယင်း၏ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥပစာ။ထိုကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော ကျောင်း၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အာရမ္မဏိက စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင် ကာရဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပတိဋ္ဌာပေတိ-အရ သဒ္ဓါ ဒါနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅)

(က) သမ္မာ သာမဥ္စ သမ္ဗုဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။**

(ခ) တထာ ဟေသ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဥ္စ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဂ) အဘိညေယျေ ဓမ္မေ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါ၊ပရိညေယျေ ဓမ္မေ ပရိညေယျတော, ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော။ (ပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) တသ္သ ဘဂဝတော-ဟု သမ္ဗန်ခံလျက်၊ဗုဒ္ဓတ္တာကို (ကတ္တားဟောကြံ) သိတော်မူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ။

(ဂ) အဘိညေယျေ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို။ အဘိညေယျတော၊အထူးသဖြင့် သိခြင်းဖြင့် ။(ဝါ) အထူးအားဖြင့် သိအပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။(ဘာဝပ္ပဓာနဘာဝ လောပ။)ဗုဒ္ဓေါ-ပြီ။ပရိညေယျေ၊ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို။ပရိညေယျတော၊ ပရိညေယျ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ဗုဒ္ဓေါ၊ပြီ။ပဟာတဗ္ဗေ၊ပယ်ထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊သမုဒယအဖို့တွင် ပါဝင်သော တရားတို့ကို။ပဟာတဗ္ဗတော၊ပဟာတဗ္ဗ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ဗုဒ္ဓေါ၊ပြီ။သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ၊မျက်မှောက်ပြုထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊ နိရောဓသစ္စာ တရားတို့ကို။သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော၊သစ္ဆိကာတဗ္ဗ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ဗုဒ္ဓေါ၊ပြီ။ဘာဝေတဗ္ဗေ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်ကုန်သော။ဓမ္မေ၊မဂ္ဂသစ္စာ တရားတို့ကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် မဖောက်မပြန် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတတ်သော ကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်အားလျော်စွာ သမ္မာ သာမဥ္စ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဖွင့်က လိုအပ်သော အနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ **တစ်နည်း**။အနဝသေသမွေတို့ကို အလုံးစုံ အကုန် အစဉ် မသိသော် သဗ္ဗဓမ္မာန်-ဟူသောပုဒ်ကို မဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။(ဂဏ္ဌိ)ထိုသို့ ဖြစ်လျက် သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဟု အပိုစွက်၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗဓမ္မေတို့ကို မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိ၏ဟုဖွင့် ပြအပ်၏။သိသောတရားနှင့် သိပုံအခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။အဘယ်တရားကို အဘယ် သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဋ္ဌိ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။(ဂ) ဝိတ္ထာရ။

စာစပ်။ ။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ-တို့ကို ပေးသောကြောင့်။ဗုဒ္ဓတ္တာဝယ် ဗုဓဓာတ်၌ ကမ္မ+ကမ္မီ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ပရိစ္ဆေယျာ။ ။ **ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဉာယန္တေတိ ပရိစ္ဆေယျာ**။

ဗုဒ္ဓတ္တာ ။ ။ **အဗုဇ္ဈီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ဗုဒ္ဓဿ ဘာဝေါ ဗုဒ္ဓတ္တံ**။

ဗုဒ္ဓ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သိတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ထို၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ သိတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော သိခြင်း အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်ဌာန။တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသော သိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သိခြင်း အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ရ၏။

အဘိညေယျ။ ။ **ဉာတဗ္ဗာတိ ဉေယျာ။ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉေယျာ အဘိညေယျာ**။

အဘိဥပသာရ အရ အတိသယတ္ထ ဘောဂဏ်ရ၏။ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သိတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ဉာဏ်တော်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား သစ္စာလေးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ ဏျ ပစ္စည်း အရ ထိုသော သိအပ်သော သစ္စာလေးပါးတရား ရ၏။

မှတ်ချက်။ ။ အဘိညေယျတောမှ အဘိညေယျကို မေးသော် ဤအဘိညေယျပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အထူးအားဖြင့် သိအပ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သိခြင်း ကြိယာ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည်သာ မုချအားဖြင့်ရ၏။ဤသို့ ဆက်ကောက်။

နံပါတ် (၅)

သဗ္ဗ ။။ သရ+ဝ။ **သမ္မာ**။ ။ အဝိပရီတတ္ထနိပါတ်။(ပထမာဝိဘတ်ကျေ)

တစ်နည်း။ ဒုတိယာဝိဘတ်ကျေ။ **သာမံ**။ ။သယမတ္ထနိပါတ်(တတိယာဝိဘတ်ကျေ)

တစ်နည်း။ ပထမာဝိဘတ်ကျေ။(**နိယံ**။။ဦးနှောင် သတ္တ၊ နိနှောင်ပ၊ ကျေကြိဂုရဆို)

နံပါတ် (၆)

(က) သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓတ္တာဖြင့် သမ္မာသ_ဗုဒ္ဓေါ၌ သမ္မာရှေး၊သံရှေးရှိသော ဗုဓဓာတ်၊တပစ္စည်း၊သာမံ နိပါတ်၏ သယမတ္ထအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊တပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊သမ္မာ သာမဉ္စ အဗုဇ္ဈီတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

သဗ္ဗဓမ္မာနံဖြင့် ဗုဓ ဓာတ်၏ ကံကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

သဗ္ဗဓမ္မာနံ/သဗ္ဗဓမ္မေ...

သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ အနဝသေသာနံ နေယျဓမ္မာနံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗဓမ္မာနံဟု ဆဋ္ဌီဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော ပါဠိသင့်။

သန္တိကာတမ္ဗေဟု ဗဟုဝုစ် ဆိုရကြောင်း။ ။ အပစ္စယာ ဓမ္မာ၊အသင်္ခတာ ဓမ္မာတို့ကဲ့သို့ အပရိစ္ဆေဒတ္တ (မည်သည့်တရားဟု မပိုင်းဖြတ်အပ်သေးသောအနက်) ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊သဉပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊နိဗ္ဗာန်ကိုသာမက ဖိုလ်ကိုပါ ယူအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သန္တိကာတမ္ဗေ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုသည်။

နံပါတ် (၉)

ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ။ ။ ပြဋ္ဌာန်းသော သမုဒယသစ္စာကို ဆိုသဖြင့်၊မပြဋ္ဌာန်းသော အဝိဇ္ဇာစသော သမုဒယအဖို့ တွင် ပါဝင်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။နာနန္တရိကနည်း၊သဟစရဏနည်း။

သန္တိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်၏ သန္တိကာတဗ္ဗဓမ္မ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ဖိုလ်လေးပါး အပေါ်၌တင် ဧကဒေသူ ။ဥပလက္ခဏနည်း။

တစ်နည်း။ ။ အကြောင်းအာရုံ နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိကာတဗ္ဗ အမည်ကို အကျိုးအာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဖိုလ်၌ တင် ကာရဏူပစာ။

သဗ္ဗဓမ္မာနံ။ ။ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်မှ ဒုတိယာဝိဘတ်သို့ ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

အာဘိဉ္ဉေယျံ။ ။ဆိုအပ်လတ္တံ့သော မဂ္ဂသမုဒယမှ ကြွင်းသော ဒုက္ခ၊နိရောဓနှစ်ပါးကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေနနည်း။(ဂါထာ)

ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ။ ။ အကြောင်းမဂ္ဂသစ္စာကို ဆိုသဖြင့် အကျိုးနိရောဓသစ္စာကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အဘိဉ္ဉေယျ အရ ။ ။ သစ္စာလေးပါး တရားကောက်။ဓာတ်အရ-ဗုဒ္ဓ၏မဂ်ဉာဏ်ကောက်။

ဒေသိယတိ သံဝဏ္ဏီယတိ သုတ္တန္တော တေနာတိ ဒေသနာ-ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် အဿာဒ စသည်ကို ထုတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဟာရသည် ဒေသနာဟာရမည်၏။

ထိုတွင် အဘိဉ္ဉေယျ-အရ သစ္စာလေးပါးတရားကို ယူအပ်၏။

ထိုတွင် သမုဒယသစ္စာသည် အဿာဒ မည်၏။ ဒုက္ခသစ္စာသည် အာဒီနဝ မည်၏။မဂ္ဂ နိရောဓ နှစ်ပါးသည် နိဿရဏမည်၏။သစ္စာလေးပါးကို သိ၍ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်၏။ပ။ ဥပါယာ သတို့ ချုပ်ကုန်၏။ ယင်းသို့ သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းစသော အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးသည် ဖလမည်၏။သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပုညဉာဏသမ္ဘာရသည် ဥပါယမည်၏။သံသရာပြတ်၍ ဝဋ်တရားတို့၌ တွေ့ကြုံရလတ္တံ့သော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ခြင်းအစ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးကို အလိုရှိသော အမျိုးကောင်းသားတို့သည် ငါကဲ့သို့ ပုညဉာဏ သမ္ဘာရကို ပြုကြလော့ဟု မတိုက်တွန်းသော်လည်း တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်သော အစီအရင်သည် အာဏတ္တိ မည်၏။ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါးကို ဟောသောဒေသနာ၌ အဿာဒစသည်ကို ဖွင့်ပြခြင်းသည် ဒေသနာဟာရ မည်၏ ဟူလိုသော်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၆)

(က) ဝိဇ္ဇာဟိ ပန စရဏေနစ သမ္ပန္နတ္တာ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။**

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တတ္ထ **ဝိဇ္ဇာတိ** တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ။
(ဂ) တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဘယဘေရဝသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ။
(ဃ) တတြ ဟိ ဝိပဿနာဉာဏေန မနောမယိဒ္ဓိယာစ သဟ ဆ အဘိညာ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ။ (ပါ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၈၈။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝိဇ္ဇာဟိ-သိခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သောတရားတို့ဖြင့် လည်းကောင်း။(ဝါ)အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ကိလေသာပိုက်ကွန်ကို ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သော တရားတို့နှင့် လည်းကောင်း။စရဏေနစ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်းအကျင့်နှင့်လည်းကောင်း။သမ္ပန္နတ္တာ၊ပြည့်စုံတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။(သဒ္ဒတ္ထ။)(ဝါ)မချို့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ။)
(ခ) တတ္ထ၊ ထို ဝိဇ္ဇာစရဏတို့တွင်။
(ဃ) တတြ-တသ္မိံ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ။ ဝိပဿနာဉာဏေန-ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် လည်းကောင်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏပုဒ်၏ သမာသ်ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဝိဇ္ဇာ ဟူသော သရူပဝန္တ၊သင်္ချေယျ၊ပရိစ္ဆိန္နတဗ္ဗဖြစ်သော တရားသည် သရုပ်၊သင်္ချာ၊ပရိစ္ဆေဒနှင့် မကင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာ၏ သရုပ်၊သင်္ချာ၊ပရိစ္ဆေဒကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။
(ဂ) သို့။ ။ ဆရာသည် ခ-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ ဟူသည် သင်္ချာအားဖြင့် သုံးပါး (တစ်နည်း) ရှစ်ပါးရှိ၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဆရာစကားသည် အသို့လျှင် အသင်ယုတ္တိ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။သင်္ချေယျ၊သရူပဝန္တ ဖြစ်သောတရားသည် ဝိဇ္ဇာတစ်မျိုးတည်းဖြစ်လျက် သရုပ်သင်္ချာသည် သုံးပါး(တစ်နည်း) ရှစ်ပါး-ဟူ၍ မကွဲပြားသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။
(ဃ) သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ ရှစ်ပါးကို အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးကို မဟောသော် ဆရာစကားသည် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **ဝိတ္ထာရ**။ ဝိဇ္ဇာအရ သရုပ် သင်္ချာကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။
(ဂ) **ယုတ္တိဒဋ္ဌိ**။ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး ရှိနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိပြသောကြောင့်။
(ဃ) **ယုတ္တိဒဋ္ဌိ။တစ်နည်း:ဝိတ္ထာရ**။အမ္ဗဋ္ဌသုတ်၌ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး ဟောဆိုပုံ အသင့်ယုတ္တိ ပြသောကြောင့်။

နံပါတ် (၄)

ဝိဇ္ဇာ ။ ။ **ဝိဒိတံ ကရောတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ ဝိဒန္တိ ဧတာယာတိ ဝိဇ္ဇာ**။
ဝိဒ-ဓာတ်အရ သိခြင်းလက္ခဏာ သိခြင်းသဘောသည် မုချ။ဏျ-ပစ္စည်းအရ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တ ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာသုံးပါး။(တစ်နည်း) ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးရ၏။
စရဏ။ ။ **စရတိ ဧတေနာတိ စရဏံ**။
စရ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဖြစ်ကား နိဗ္ဗာန်သို့သွားတတ်သော အရိယသာဝက၏ သဒ္ဓါ၊ပညာ၊ဝီရိယ

http://www.dhammadownload.com

ပြတန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မှချ။ကာရကတ္တကား-အကျင့် စရဏ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိ-ဖလူ။ယု-ပစ္စည်းအရ ထို-သော စရဏ (၁၅)ပါး ရ၏။

ဝိပဿနာဉာဏ။ ။ **ဝိဝိဓံ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။ ဇာနန္တီတိ ဉာဏံ။**

ဝိပဿနာ ယေဝ ဉာဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ။

ဝိပဿနာ အရ အထူးထူးအပြားပြား ရှုတတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ် သည် မှချ။ထို-၏ ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဋ္ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ဝိပဿနာဉာဏ် ရ၏။

မနောမယိဒ္ဓိ။ ။ **မနေန နိဗ္ဗတ္တာ မနောမယာ။မနေန နိဗ္ဗတ္တံ မနောမယံ။(သရိရ ရစေ။)**

မနောမယာ စ သာ ဣဒ္ဓိစာတိ မနောမယိဒ္ဓိ။ဣဇ္ဈတိ ဓောယာတိ ဣဒ္ဓိ။

နံပါတ် (၅)

ဘယ။ ။ ဘီ+ဏ။ဘေရဝ။ဘီ+ရဏ်။ [ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘီရု။ဘီရုနော ဣဒံ ဘေရဝံ။]

ဣဒ္ဓိ။ ။ ဣဓ+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဝိဇ္ဇာပဟိ စရဏေနစ-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၌ ဝိဇ္ဇာစရဏကို ဝိဇ္ဇာ စ စရဏံစ ဝိဇ္ဇာစရဏံ ဟု ဒွန် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

နိယံ။ ။ **သမာနဝိဘတ္တိကဖွင့်၍ပြကမ္မဓာရယ ကြံစရာ။သမာနဝိဘတ္တိက စ ဒွယနှင့် ဖွင့်၍ပြ ဒွန္ဒသမာသာ။**

သမ္ပန္နတ္တာ-ဖြင့် သမ္ပန္နော-၌ သံပုဗ္ဗပဒဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ သမ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ပန္နော ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာ**-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏေဟိ သမ္ပန္နော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သမ္ပန္နတ္တာ/သမန္နာဂတတ္တာ…

သမ္ပန္နတ္တာတိ သမန္နာဂတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ ဝါ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် သမင်္ဂီသမ္ပန္နကို ပြ၏။ပရိပုဏ္ဏတ္တာဖြင့် ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္နကို ပြသည်၊ထို့ကြောင့် သမ္ပန္နတ္တာ ပါဌ်သာသင့်။

တိဿော ဝိဇ္ဇာ/တယော ဝိဇ္ဇာ…

• ဝိဇ္ဇာသဒ္ဒါသည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ တိသင်္ချာသဒ္ဒါကို တိဿောပြု၍ ပြီးသောကြောင့် တိဿော-ပါဌ်သာ သင့်။ [တိစတုန္နံ တိဿော စတဿော တယော စတ္တာရော တီဏိ စတ္တာရိ-သုတ်။]

နံပါတ် (၈)

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၌ ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိဇ္ဇာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

အကြောင်းဝိဇ္ဇာ၏ ပြည့်စုံခြင်း ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္န၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၌တင် ကာရဏူပစာ။

စရဏသမ္ပန္န။ ။ အပေါင်းဋ္ဌာနဖြစ်သော စရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အစိတ်ဋ္ဌာနီ ဖြစ်သော မဟာကရုဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ဋ္ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပဋိပက္ခဝသေန ပရိဝတ္တီယန္တိ ဣမိနာ သတ္တေ ဝဋ္ဋတော့မှာတိ ပရိဝတ္တနော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်

http://www.dhammadownload.com

အညီ သုတ်၌ ဟောအပ်ကုန်သော အကုသိုလ်မွေတို့ကို ထို၏ပဋိပက္ခ ကုသိုလ်မွေဖြင့်၊ကုသိုလ်မွေတို့ကို ထို၏ပဋိပက္ခ အကုသိုလ်မွေဖြင့် ပယ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပရိဝတ္တနာဟာရ မည်၏။

စရဏ၌ စရဏတ်အရ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မဂ် ဖိုလ် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်တို့ကို ယူအပ်၏။ယင်းတို့ကိုဆိုသဖြင့် ယောနိသောမနသိကာရ စသော အကြောင်းတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ယောနိသောမနသိကာရရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အယောနိသောမနသိကာရ ကင်းပျောက်၏။အယောနိသောမနသိရ လျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရား တို့သည်လည်း ကင်းပျောက်ကုန်၏။မဂ်ဉာဏ်၊ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခ ဏာဉာဏ်နှင့်တကွ ယောနိသောမနသိကာရလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ အကျိုးတို့သည် လည်းကောင်း၊ကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း စည်ပင်ပြန့်ပွားများပြားကုန်၏။

ဤသို့လျှင် သုတ္တာဂတမွေတို့ကို ပဋိပက္ခအားဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် ပရိဝတ္တနာဟာရ မည်၏။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၇)

(က) **စရဏဏ္ဍိ** သီလသံဝရော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယာ နုယောဂေါ သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဈာနာနိတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ခ) ဣမေယေဝ ဟိ ပန္နရသဓမ္မေ ယသ္မာ စေတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ၊ တသ္မာ စရဏန္တိ ဝုတ္တာ။

(ဂ) ယထာဟ "ဣဓ မဟာနာမ အရိယသာဝကော သီလဝါ ဟောတိ" တိ ဝိတ္ထာရော။

(ဃ) ဘဂဝါ ဣမာဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ ဣမိနာစ စရဏေန သမန္နာဂတော၊တေန ဝုစ္စတိ **ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နောတိ**။

(င) တတ္ထ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ ဘဂဝတော သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ဌိတာ၊စရဏသမ္ပဒါ မဟာကာရုဏိကတံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) သီလသံဝရော-စောင့်စည်းကြောင်း သီလလည်းကောင်း။ဣန္ဒြိယေသု-စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၌။ ဂုတ္တဒွါရတာ-စောင့်ရှောက်အပ်သော တံခါးရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။မတ္တညုတာ-အတိုင်းအရှည်ကိုသိသူ ၏အဖြစ်လည်းကောင်း။ဇာဂရိယာနုယောဂေါ-နိုးကြားခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်၌အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။

(ခ) အမတံ-သေခြင်းကင်းသော။ဒိသံ-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လိုသော သူတို့သည် ရှုအပ်သောနိဗ္ဗာန် ဟူသောဒိသာသို့။[ဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထိကေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒိသာ။ နိဗ္ဗာန်မှချ၍။]ဝါ-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ပ။နိဗ္ဗာန်ဟူသော အရပ်သို့။ [ဒိသာကား အရပ်မျက်နှာကို မှချ။ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဥပစာ။ ဒိသာဝိယာတိ ဒိယာဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြု။]တသ္မာ-ထိုသို့နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။(တစ်နည်း) တသ္မာ- ထိုသို့ ဤ(၁၅)ပါးသော တရားတို့ကို စရဏတို့ဟူ၍ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

(ဂ) ယထာဟ အနက်ပေးနည်း။

[နိုယ်]ယထာဟသာ တွေ့လေ့မှုကား ယထာ+အာဟ နှစ်ပုဒ်ယူမြဲ။ယေနကာိခိ ကရိဿကံ အမှန်ကောစမြဲ]

(င) တတ္ထ-ထိုဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါတို့တွင်။မဟာကာရုဏိကတံ-မဟာကာရုဏိက၏အဖြစ်ကို။ဝါ-မဟာက ရုဏာ သမာပတ်ကို။ [ပူရေတွာ၊ ဌိတာ]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် သီလသံဝရ စသော (၁၅)ပါးသော တရားတို့ကို စရဏတို့ဟူ၍ သိထိုက်၏ဟုဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် ထို(၁၅)ပါးသော တရားတို့ကို စရဏတို့ဟူ၍ သိအပ်ပါသနည်း။(၁၀ဂ)ကွက်စက်လက္ခဏာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ခြေတော်အစုံကိုလည်း စရဏ ဟူ၍ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်လော[ဂဏ္ဍိ] စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဣမေယေဝဌ် ဝေကိုရှု၍ "ဤ ၁၅-ပါး အောက် [ဦနစောဒနာ] ဤ ၁၅-ပါးအထက်အလွန် [အဓိကစောဒနာ] တရားတို့ကို စရဏဟုလည်း သိအပ်ပါသလော။"ဟု- အာဘော်ထားနိုင် သည်။

နိယံ။ ။ သရုပ်နှင့်ပြ ဖြေဝါကျ ဦနာဓိကသွင်း။

"ကသ္မာ ပနေတ္တ သီလာဒယောယေဂ ပန္နရသ "စရဏတ္ထိ" ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ၊ "ဣမေယေဝ ဟိ "တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၅။]

(င) သို့။ ။ ဆရာသည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။သာဝကတို့သည်လည်း ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ရအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်အထူးရှိ၍ ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

ကား။ ။ ဝိဇ္ဇာစရဏတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို သာဝကတို့သည် ရအပ်ပါသော်လည်း ဘုရားရှင်၏ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် သာဝကတို့နှင့်မတူ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစေ၍ တည်၏၊ စရဏသမ္ပဒါသည် မဟာကရုဏာသမာပတ်ကို ပြည့်စုံစေ၍ တည်၏။ဤသို့ သာဝကတို့၏ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါထက် ထူးသောကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုသာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏ ဟူလို။(အတိသယနည်း ရနိုင်)

နနု စာယံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါ သာဝကာနမ္ပိ လဗ္ဘတီတိ? ကိဉ္စာပိ လဗ္ဘတိ၊ န ပန တထာ ယထာ ဘဂဝတောတိ ဒဿေတုံ "တတ္ထ ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။[သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၆။]

နံပါတ် (၃)

(ခ) ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဒဠှီကရဏ။ထိုတွင် တသ္မာ စသည် ဖလ။

(ဂ) အာဂမဒဠှီ။ [ဣဒါနိ တဒတ္ထသာဓကာယ အာဂမံ ဒဿေန္တော "ယထာဟာ" တိ အာဒိ မာဟ။] [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၅။] (ဃ) နိဂမ။ ထိုတွင် တေန စသည် လဒ္ဓဂုဏ။

(င) ဝိတ္ထာရ။ သာဝကတို့၏ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နထက် ထူးခြားမှုကို အကျယ်အားဖြင့် ပြသောကြောင့်။ **တစ်နည်း-ဝိသေသ။**

စာစပ်။ ။ တတ္ထ-တို့တွင် ပေးသောကြောင့်။ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါသည် နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ။

နိယံ။ ။ **ခွဲထုတ်ဖို့ရာ အပေါင်းမှာ မှတ်ပါနိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ။**

ခွဲထုတ်အပ်ပြား အစိတ်များ မှတ်သားနိဒ္ဓါရဏီယ။(ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါ၌လည်းနည်းတူစပ်)

နံပါတ် (၄)

သီလသံဝရ။ ။ **သံဝရီယတိ ဧတေနာတိ သံဝရော။သီလမေဝ သံဝရော သီလသံဝရော။ သီလဿ သံဝရော သီလသံဝရော။**

ဂုတ္တဒွါရတာ။ ။ **ဂေါပီယတေတိ ဂုတ္တံ။ ဂုတ္တံ ဒွါရံ ယေနာတိ ဂုတ္တဒွါရော။ ဂုတ္တဒွါရဿ ဘာဝေါ ဂုတ္တဒွါရတာ။**

http://www.dhammadownload.com

ဝုတ္တဒ္ဓါရ-တဒ္ဓိတ်အရ စောင့်ရှောက်အပ်သော စက္ခုစသော ဒွါရရှိသူသည် မုချ။ထို၏ တာ ပစ္စည်းအရ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဒွါရရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သတိနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။တာ ပစ္စည်းအရ စောင့်ရှောက်အပ်သော ဒွါရရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သတိ ရ၏။

မတ္တညုတာ။ ။ **မတ္တံ ဇာနာတီတိ မတ္တညူ။မတ္တညုနော ဘာဝေါ မတ္တညုတာ။**

ဇာဂရိယာနုယောဂ ။။ **ဇာဂရတီတိ ဇာဂရော။ဇာဂရဿ ဘာဝေါ ဇာဂရိယံ။**

ဇာဂရိယေ အနုယောဂေါ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ။

သဒ္ဓမ္မ။ ။ **သတံ ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မာ။**

အမတ။ ။ **နတ္ထိ မတံ ဧတ္ထာတိ အမတံ။**

သဗ္ဗညုတာ။ ။ **သဗ္ဗံ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညူ။သဗ္ဗညုနော ဘာဝေါ သဗ္ဗညုတာ။**

သဗ္ဗ-ဝိသေသတန အရ အလုံးစုံသော ဉေယျတရားသည် မုချ။ထို၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ဉာ ဓာတ်အရ အလုံးစုံသော ဉေယျတရားကို သိတတ်သော ဉာဏ်သည် မုချ။ရှေးရှေး၌ ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဖလူပစာ။နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ် အာသယာနုသယဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရလည်းဖြစ်၊ရူ ပစ္စည်းအရကား ထိုသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဒီသ။ ။ **ဒုက္ခနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒီသာ။**

ဒိသ ဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်လိုသူတို့၏ ဉာဏ်၊ ဝီရိယ ပြဓာန်းသောကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မဌ ကား နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

တစ်နည်း။ ။ **ဒီသာ ဝိယာတိ ဒီသာ။**

ဒီသ-တဒ္ဓိတ်အရ အရပ်မျက်နှာသည် မုချ။ထို-၏ အ ပစ္စည်းအရ နိဗ္ဗာန်နှင့် သဒိသီ+သဒိသစပ် ဌာနူ။အ ပစ္စည်းအရ ထို-သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

မဟာကာရုဏိကတာ။ ။ **မဟတီ ကရုဏာ ယဿာတိ မဟာကာရုဏိကော။**

မဟာကာရုဏိကဿ ဘာဝေါ မဟာကာရုဏိကတာ။

နံပါတ် (၅)

သီလ။ ။ သီ+လ။(သိနောတိ ဗန္ဓနံ စိတ္တံ ဓောနာတိ သီလံ။)**တစ်နည်း** ။သီလ+အ။

ဣန္ဒြိယ။ ။ ဣဒိ+ဏျ။ [ဣန္ဒတိ ပရမိဿရိယံ ကရောတီတိ ဣန္ဒြိယံ။]

ဒွါရ။ ။ ဒွိသဒ္ဒါ အရ + အ။**တစ်နည်း** -ဒု-သဒ္ဒါ+ဝရ+ဏ။[**တစ်နည်း**] ဒွရ+ဏ။

မတ္တ။ ။ မာ+တ။ **ဒီသ**။။ ဒိသ+အ။

နံပါတ်(၆)

(က) သီလသံဝရော ။ပ။ ဝေဒိတဗ္ဗော-ဖြင့် စရဏ-အရ သီလသံဝရ စသော ၁၅-ပါးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) ဓောဟိ စရတိ-ဖြင့် စရဏ်၌ စရဓာတ်၊ယုပစ္စည်း။ယင်း ယု ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနေ၌ သက်၍ စရတိ ဓောနာတိ စရဏ်-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။ဂစ္ဆတိ-ဖြင့် စရတိ ၌ စရဓာတ်သည် ဂတိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိ။အရိယသာဝကော အမတံ ဒိသံဖြင့် စရဓာတ်၏ ကတ္တားနှင့် ကံကို သိစေ။

ဣမေယောဝ ။ပ။ စရဏန္တိ ဝုတ္တာဖြင့် စရဏ အရ တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော တရားတို့ကို ကောက်

http://www.dhammadownload.com

ယူအပ်သည်ကို သိ။ **ယသ္မာ စသည်ဖြင့်** စရဏ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိ။

နံပါတ် (၇)

မဂ္ဂညုတာ/မဂ္ဂညူတာ...

တာပစ္စယေ ရဿတ္တံ ဟု ဆိုသောကြောင့် တာ ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ သုတ်ကြီးဖြင့် ရဿပြု၍ပြီး၊ရကား မဂ္ဂညုတာ ဟု ရဿဖြင့် ရှိသော ပါဠိသင့်။

ယထာ တံ/ယထာယံ...

ယထာ တံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောတိ ဧတ္ထ တန္တိ နိပါတမတ္တံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် ယထာ တံ ပါဠိသာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

စရဏ (ခ) မျှော် ။။အတူဖြစ်သော ခြေထောက်၏ စရဏအမည်ကို အတူရှိသော သီလသံဝရ စသော တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။

အမတံဒိသံ ။ ။ အတူဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာ၏ ဒိသာအမည်ကို အတူ ရှိသော နိဗ္ဗာန်၌တင် သဒိသူပစာ။

သဗ္ဗညုတံ ပူရေတွာ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဒသဗလဉာဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

(ဂ) ဝါကျ ။ ။ သီလနှင့်ပြည့်စုံခြင်း အစိတ်ကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် ဣန္ဒြေကို လုံခြုံစေခြင်းစသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။ အာဒိဒီပက နည်း။

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဗုဒ္ဓ၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ခီဏာသဝတို့၏အမည်ကို အစိတ် ဗုဒ္ဓ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ အတိသယနည်း။(ကျမ်းတက်ရှု)

နံပါတ် (၁၀)

ဝိဇ္ဇာအရ ။ ။ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးကို ယူအပ်၏။ ဝိဇ္ဇာကို ယူသဖြင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မောဟသည်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏အကြောင်းဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရစသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း ကင်းပျောက်ကုန်၏။ ထိုဝိဇ္ဇာလျှင် အကြောင်းရှိသော ယောနိသောမနသိကာရ နိရာနုသယသန္တာနစသော အကြောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်စသော ဒသဗလဉာဏ်တော်တို့သည်လည်းကောင်း စည်ပင်ပြန့်ပွား များပြားကုန်၏။

အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ပဒံ၌ ပရိဝတ္တနာဟာရ။ ။ဤ၌ အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် သွားခြင်းကိုသာ ရနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ်ကုသိုလ် ပစ္စဝေက္ခဏာကုသိုလ် ဖလသမာပတ်ဖိုလ်စိတ် ပစ္စဝေက္ခဏာကြိယာတို့ကို သုတ်ပုဒ်အရ ယူအပ်၏။ ယင်းတို့ကို ဆိုသဖြင့် ယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းတို့ကိုလည်း ယူနိုင်သည်။ ထိုတရားတို့သည် ယောနိသောမနိကာလျှင် အကြောင်းရှိ၏။ ယောနိသောမနသိကာရရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အယောနိသောမနသိကာရ ပျောက်ကင်း၏။ အယောနိသောမနသိကာရ ပျောက်ကင်းလျှင် အယောနိသော မနသိကာရလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်ပျောက်ကင်းကုန်၏။ အကုသိုလ်တရားတို့ ပျောက်ကင်းသည်ရှိသော် ကုသိုလ်တရားတို့သည် တိုးပွားစည်ပင်ကုန်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် လည်စေခြင်းကြောင့် ပရိဝတ္တနာဟာရ မည်၏။

****

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျေးစဉ် (၁၈)

(က) သောဘနဂမနတ္တာ,သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ,သမ္မာဂတတ္တာ,သမ္မာ စ ဂဒတ္တာ **သုဂတော**။

(ခ) ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) တဉ္စ ဘဂဝတော သောဘနံ ပရိသုဒ္ဓမနဝဇ္ဇံ။

(ဃ) ကိံ ပန တန္တိ? အရိယမဂ္ဂေါ။

(င) တေန ဟေသ ဂမနေန ခေမံ ဒိသံ အသဇ္ဇမာနော ဂတော။

(စ) ဣတိ သောဘနဂမနတ္တာ **သုဂတော**။

(ဆ) သမ္မာ စ ဂတော, တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန အပစ္စာဂစ္ဆန္တော။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁။ ၈၉။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) သောဘနဂမနတ္တာစ-တောက်ပထွန်းလင်းသော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။[သုဒ္ဓတ္တ] ဝါ-တင့်တယ်သော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။[သင်္ကေတတ္တ] ဝါ-စင်ကြယ်သော[ဝါ]အပြစ်ကင်းသော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။[အဓိပ္ပာယတ္တ]သုန္ဒရံ-ကောင်းသော။ဌာနံ-နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သောအရပ်သို့။ဂတတ္တာစ-သွားတော်မူ တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။သမ္မာ-ကောင်းစွာ။ဂဒတ္တာစ-ဆိုသော်မူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။

(င) ခေမံ-ယောဂါလေးပါးတို့မှ ငြိမ်းသော။ ဝါ-ဘေးမရှိရာဖြစ်သော။ ဝါ-ရာဂစသည်တို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်းဖြစ်သော။ဝါ-ဘေးရန်စသည်တို့၏ ကုန်ခမ်းရာဖြစ်သော။အသဇ္ဇမာနော-ဆီးတားတတ်သော ဘေးရန်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သုဂတိသို့ သွားခြင်း၌သော်လည်း မငြိမကပ်တော်မူသည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)၌ သောဘနဂမနတ္တာ-ဖြင့် သုဂတ၏ ဝိဂြိုဟ်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဂတသဒ္ဒါသည် ကတ္တု,ကမ္မ, ဝါစကသာဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဂမနံ-ဟု ဘာဝဝါစကဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င)ဝါကျသို့ ။။ ဆရာသည်(ဃ)ဖြင့် ဂမန-အရ အရိယမဂ်ကို ယူအပ်၏-ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ သောဘနဂမနတ္တာ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် "သာမညဝစနံသာဝသာဓာရဏံ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဂမန-အရ ဂမနသုံးမျိုးလုံးကို ယူသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။[ဝါ] ဂမနအရ ဣရိယာပထဂမန စသည်ကိုလည်း ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ဂမနအရ အရိယာမဂ်-ဟု ဆိုအပ်သော ဉာဏဂမနကိုသာ ယူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) ဝါကျ မိန့်။

ကား ။ ။ထိုအရိယာမဂ်တည်းဟူသော သွားခြင်းဖြင့် ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဘဝတို့၌ ကပ်ငြိတော်မမူသည်ဖြစ်၍ ယောဂလေးပါးတို့မှ ငြိမ်းသော[ဝါ]ဘေးရန်စသည်တို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ သွားတော်မူခြင်းကြောင့် ဂမန-အရ အရိယမဂ်ကိုသာ ယူအပ်သည် ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ)ဒဋ္ဌီ ။ဂတာကို ဂမနဖွင့်ဆိုရခြင်း၏ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင်း။

(ဂ)ဝါကျာရမ္ဘ ။သောဘနအရ တင့်တယ်ခြင်းဂုဏ်ကို ဆက်လက် အားထုတ်ပြသောကြောင်း။

(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ။ ဂမနအရ ဂမနသုံးမျိုးလုံးကိုပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော[ဝါ]ဂမနအရ ဣရိယာပထဂမနစသည်ကိုလည်း အလိုရှိအပ်ပါသလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင်း။

(င)ကာရဏာ။ အရိယာမဂ်၏ ဂမနမည်ရာ၌ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့်

[တစ်နည်း]ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏာ။ (စ) နိဂုမ်း ။(ဆ) ပက္ခန္တရ ။

စာစပ် ။။ အသဇ္ဇမာနော သည်ကြောင့် ။ဟုတ္တာ-၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ ဂတော၌ တုလျက်/လိင်္ဂတ်။

နံပါတ် (၄)

အနဝဇ္ဇံ ။ ။ဝဇိတဗ္ဗံ ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ။ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ။ နတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ယဿာတိ အနဝဇ္ဇံ။

အနဝဇ္ဇ-ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ အပြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ယ-အညပုဒ်အရ ကြွသွားတော်မူခြင်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ်ဌာနူ။ယ-အညပုဒ်အရ ထိုသော အပြစ်မရှိသော ကြွသွားတော်မူခြင်းရ၏။

ခေမ ။ ။ ခီယန္တိ ဧတ္ထ ရာဂါဒယောတိ ခေမံ။

ခီဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကား ရာဂစသော ကိလေသာတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသည် မုချ။အဓိကရဏတ္တကား နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏပဟာနသတ္တိသည် ဖလူပစာ။မာန် ပစ္စည်းအရ ထိုသော ရာဂစသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

အသဇ္ဇမာန။။ သဇ္ဇတီတိ သဇ္ဇမာနော။ န သဇ္ဇမာနော အသဇ္ဇမာနော။

န-ဝိသေသန အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဘဝတို့၌ ငြိကပ်တော်မမူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ဘဝတို့၌ ငြိကပ်တော်မမူသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

နံပါတ် (၅)

သောဘန ။။ သုဘ + ယု။ **သုန္ဒရ**။။သု-ဒရ+အ ။ [ဒါရဏတ္ထ၊ကမ္မသာဓန။]

တစ်နည်း။။ သု-ဥန္ဒ+အရ။ [အာဒရတ္ထ၊ကတ္တုသာဓန။] **ပရိသုဒ္ဓ**။ ။ပရိ-သုဓ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သောဘနဂမနတ္တာ-ဖြင့်** သုဂတော၌ သု-ဥပသာရ၏ သောဘန-အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း။ဂတော၌ ဂမုဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓန၌ဖြစ်၍ ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း။သောဘနံ ဂတံ ယဿာတိ သုဂတော ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ-ဖြင့် သုဂတော-၌ သု-ဥပသာရ၏ သုန္ဒရ-အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းသုန္ဒရ-အရ နိဗ္ဗာန်အရပ်ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဂတော၌ ဂမုဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌သက်၍ ဂစ္ဆတီတိ ဂတော ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတော သုဂတော ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

သမ္မာ ဂတတ္တာ-ဖြင့် သုဂတော၌ သု-ဥပသာရ၏ သမ္မာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဂမု

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်း တ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနၞ် သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊သမ္မာ ဂစ္ဆတီတိ သုဂတော-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။**သမ္မာ ဂဒတ္တာဖြင့်** သု-ဥပသာရ၏ သမ္မာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဂဒဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ သမ္မာ ဂဒတီတိ သုဂတော-ဟု ကိတန္တ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဒကိုတပြု၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) **ဂမနံ ဟူသော သံဝဏ္ဏေနာပါဠ်ဖြင့်** ဂတဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ဂမနံ ဂတံ ဟု ဘာဝသာဓနေ ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊တပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) **ပရိသုဒ္ဓံ-ဖြင့်** သောဘန သဒ္ဒါသည် ပရိသုဒ္ဓ စင်ကြယ်ခြင်းအနက်ဟောသည်ကို သိစေ။**အနဝဇ္ဇံ-ဖြင့်** စင်ကြယ်ခြင်းဟူသည် အနဝဇ္ဇ-အပြစ်မရှိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(ဃ) **အရိယာမဂ္ဂေါ-ဖြင့်** ဂမန-မည်သည် ဉာဏဂမနတည်း၊ယင်းဉာဏဂမနသည်လည်း ပါရမီဉာဏ် စသည်ဖြင့် များသော အခြားရှိသော်လည်း ဤ၌ ဂမန-အရ အရိယာမဂ်ဉာဏ်ကိုသာ ယူအပ်သည်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

သောဘန/သောဘဏ...

သုဘ ဓာတ်၊ယု ပစ္စည်း၊ယုကို အနပြု၊သုဘဓာတ်နောင် နကိုဏပြန်မှု မရှိနိုင်သောကြောင့် သောဘန ဟု န-ဖြင့်ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်။

မှတ်ချက် ။ ။ ယောဇနာ၌ သောဘဏ ဟု ဏ-ဖြင့် ရှိသည်။

ပဟီနော/ပဟီနေ...

ပပုဗ္ဗ၊ဟာဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ဘိဒါဒိတော ဣန္န အန္န ဤဏာဝါ-သုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဤဏပြု၊ ကွစိ ဓာတု အစရှိသော သုတ်ကြီးဖြင့် ဏ ကို န ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပဟီနေ ဟူသော ပါဠ်သာသင့်။

ဂမနမ္ပိ/ဂမနံ...

ဂတ ၌ တ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တု၊ကမ္မ၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ် ဘာဝအနက်၌လည်း ဖြစ်၏-ဟု သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပြဆိုသောကြောင့် ပိသဒ္ဒါပါမှ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဒိသံ ။ ။ အတူဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာဒြဗ်၏ ဒိသာအမည်ကို အတူရှိသော နိမ္မာန်၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

သမ္မာဂတတ္တာ။ ။ သမ္မာ အာဂတတ္တာဟူ၍ လည်းကောင်း၊သမ္မာ ဂတတ္တာ ဟူ၍လည်းကောင်း ပုဒ်ဖြတ်၍ နှစ်နက်ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေသနည်း၊သိလေသနည်း၊ပဒီပနည်း၊တန္တနည်း၊ဧကသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းတို့ ရနိုင်သည်။

နံပါတ် (၁၀)

ဂမနေန-အရ မဂ်လေးပါးကိုကောက်။လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ။ဆရာတော်ဦးဗုဓ် မှုအတိုင်းရေး။

****

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျစဉ် (၁၉)

(က) သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန **လောကဝိဒူ**။

(ခ) သော ဟိ ဘဂဝါ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓတော နိရောဓူပါယတောတိ သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။

(ဂ) ယထာဟ-ယတ္ထ ခေါ အာဝုသော န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတိ န စဝတိ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒိဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျန္တိ ဝဒါမိ။

(ဃ) နစာဟံ အာဝုသော အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ ဝဒါမိ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉/၉၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဟိ-ချဲ့။ **တစ်နည်း**။ဟိ-သစ္စံ။ သဘာဝတော-ဒုက္ခသစ္စာဟူသော သဘောလည်းကောင်း။ လောကံ-သင်္ခါရလောကကို။ ဝါ-ခန္ဓာစသောလောကကို။(ဝိမတိ)

(ဂ) ယတ္ထ-အကြင်သင်္ခါရလောကအဆုံး၌။နဇာယတိ-ဖြစ်လည်းမဖြစ်ရ။တံ အန္တံ-ထိုအဆုံးကို။ဂမနေန-ပကတိသွားခြင်းဖြင့်။တံ၊ခန္ဓာစသောလောကကို။တံ-ထိုသို့ဇာတိစသည်မှ ကင်းသောသဘောရှိသော။အန္တံ-အဆုံးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။

(ဃ) အာဝုသော-ငါ့ရှင် ရောဟိတနတ်သား။အဟံ-ငါဘုရားသည်။လောကဿ-သင်္ခါရလောက၏။အန္တံ-အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။အန္တကိရိယံ အဆုံးပြုခြင်းကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် လောကဝိဒူကို လောကံ သဗ္ဗတ္ထ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိတိ လောကဝိဒူ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ဆိုအပ်သော် လောကဝိဒူ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဋ္ဌိရပ်၌ သဗ္ဗထာ မပါသောကြောင့် ဝိဒိတလောကတ္တာ-ဟု ဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် သဗ္ဗထာဟု အပိုထည့်စွက်၍ ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်အံ့ နည်း။ သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။ (ခ) သည် သဗ္ဗထာ၏ သရုပ်ပြ အကျယ်စကားဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် ထိုအလို ဝိတ္ထာရတက်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည်(ဂ)ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် ပဒဂမနဖြင့် လောက၏အဆုံး နိဗ္ဗာန်ကို မသိအပ်။ မရောက်အပ်ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသို့သာ ဆိုချေသော် နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်ငြားသော်လည်း ဝဋ်ဆင်းရဲအဆုံးကို ပြုနိုင်သည် ဟူ၍ကား မှတ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဋ္ဌီကရဏာ။(တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။(ဂ)အာဂမဒဋ္ဌီ။(တစ်နည်း) ဇုတိရေက။(ဃ)ဥပနျာသ စာစပ်။ ။သဘာဝတော ကား ကြောင့်ပေး၊ ဣတိ၌ သရူပ+သရူပဝန္တ စပ်။

တစ်နည်း ဖြင့် ပေးသောကြောင့်၊ အဝေဒိ စသည်၌ ကြိယာဝိသေသန+ဝိသေသျစပ်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ဝိဒိတလောကတ္တာ ။ ။ ဝေဒိတဗ္ဗောတိတိ ဝိဒိတော။ဝိဒိတော လောကော ယေနာတိ ဝိဒိတလောကော။ ဝိဒိတလောကဿ ဘာဝေါ ဝိဒိတလောကတ္တံ။

ဝိဒိတလောက တဒ္ဓိတ် အရ သိအပ်ပြီးသော လောကရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ထို၏ တ္တ -ပစ္စည်းအရ လောကကို သိခြင်းကြိယာနှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ် ဌာန။တ္တပစ္စည်း အရ ထို သော သိအပ်ပြီးသော လောက ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လောကကို သိခြင်းဉာဏ်(ဝါ)ကြိယာ ရ၏။

သမုဒယ ။ ။ သမုဒေတိ ဧတသ္မာတိ သမုဒယော။

နိရောဓ ။ ။ နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓော။

ရုဓ ဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌ ကား ဒုက္ခ၊သမုဒယတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။အဓိကရဏတ္ထကား နိဗ္ဗာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဏပစ္စည်း အရ ထိုသော နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

နိရောဓုပါယ ။ ။ နိရောဓဿ ဥပါယော နိရောဓုပါယော။

ပဗ္ဗေယျ ။ ။ ပဗ္ဗတေ ပါပုဏီယတေတိ ပဗ္ဗေယျံ။

ပဒ ဓာတ် ကတ္တုဠ္ဌကား နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသော ကလျာဏပုထုဇဉ်၊အရိယာတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ ကား နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ဏေယျပစ္စည်း အရ ထို သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သဘာဝတော။ ဣတိ၌ စပ်အပ်သောကြောင့် တောပစ္စည်း လင်္ဂတ္ထ၌ သက်သည်။ [ဘာ-ဋီ]

တစ်နည်း။ ။ အဝေဒိ ကြိယာကို အထူးပြုသောကြောင့် ကြိယာဝိသေသနန၌ သက် [မအူ]

လောက ။ လုစ + ဏ။ **သမုဒယ** ။ သံ+ဥ+ဣ+ဏ။ **ဥပါယ** ။ ဥပ-ဣ+ဏ။

အန္တ ။ အမ + တ။ **ဒုက္ခ**။ ဒုက္ခ + အ။ **တစ်နည်း**။ ဒုသဒ္ဒါ ခါဒ + [ခနု] ကွိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဝိဒိတလောကတ္တာဖြင့် လောကဝိဒူ၌ လောကသဒ္ဒါပုပဒ+ဝိဒဓာတ+ ဦပစ္စည်း၊ယင်း ဦ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ လောကံ ဝိဒတိ ဇာနာတီတိ လောကဝိဒူ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။**သဗ္ဗထာ** ဖြင့် လောကကို သိရာ၌ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ သိသည်မဟုတ်။သိဖွယ်ဟူသမျှ အလုံးစုံ အကုန်အစင် သိ၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ခ) အညာသိဖြင့် လောကဝိဒူ၌ ဝိဒဓာတ်သည် ရခြင်းအနက်၌ မဖြစ်၊သိခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုသိစေ။ ပဋိဝိဇ္ဈိဖြင့် အညာသိ၌ ဉာဓာတ်သည် ဇာဂရဓသော အနက်တို့၌ မဖြစ်၊ပဋိဝေဓအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဝေဒိ၊ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ တို့၌ ဤ ဝိဘတ်တို့ဖြင့် ဦ ပစ္စည်း၏ အဘီတတ္ထကို သိစေ။

သဘာဝတော စသည်ဖြင့် ထို အကြွင်းမရှိ သိခြင်း ဟူသည်လည်း သဘာဝ,လောကသမုဒယ, လောကနိရောဓ,လောကနိရောဓုပါယအားဖြင့် သိပြီ-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

သော အဂဝါဖြင့် လောကဝိဒူ အရ မြတ်စွာဘုရားကို အရ ကောက်ယူအပ် သည်ကို သိစေ။ (ကြွင်း (က)ဝါကျအတိုင်း ဖေါ်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ဉာတေယျံ/ဉာတာယံ...

ဉာ ဓာတ် တေယျ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဋီကာ၌ ဓာနိတဖွံ့ဟု တေယျ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဉာတေယျံ ပါဌ်သင့်။

ဉာတာယံ ပုဒ်ကို ဉာတာ+အယံဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ ဉာတာ၌ ဉာဓာတ်+တု ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊အယံ၊ဤနိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသူသည်။ဉာတာ-သိ၏။ဒိဋ္ဌာ၊မြင်၏။ပတ္တာ၊ရောက်၏။ဣတိ န ဝဒါမိ-ဟု အတ္ထယုတ္တိ ရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဉာတာယံ ပါဌ်လည်းသင့်။

'ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယ' န္တိ ပါဌော။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၀။]

ဒဋ္ဌေယျ/ဒိဋ္ဌေယျ...

ဒိသဓာတ်၊တေယျပစ္စည်း။တေယျ၌ တ ကို ရိဋ္ဌပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဒိဋ္ဌေယျ သင့်။[ဘာ + ဋီ]

ဒဋ္ဌေယျန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊တေယျ၌ တ ကို ရဋ္ဌ ပြု၍ ဓာတွန်နှင့်တကွ ရ-အနုဗန်ကိုချေ ဒိ-၌ ဣကို ချေပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း ဒဋ္ဌေယျ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

နာဟံ တံ ဂမနေန၌ ဂမန။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဂမန ဉာဏဂမနတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဂမန၌ တင်စား ဧကဒေသူပစာ။ **[ယောဇနာ]**

လောကဿ အန္တံ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော လောကသုံးပါး၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သင်္ခါရလောက၌ တင်စား ဧကဒေသူပစာ။ **(လောကဿအန္တန္တိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။) သာရတ္ထ။**

ကဠေဝရ။။ ဒေသဋ္ဌာနဖြစ်သော ကိုယ်၏ ကဠေဝရ အမည်ကို အဒေသဋ္ဌာနီဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ တင်စား ဋ္ဌာနူပစာ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၀။]

တစ်နည်း။။ နိဗ္ဗာန်၌မှီတတ်သော သတ္တဝါမရှိပါဘဲလျက် ကဠေဝရဟူ၍ မှီတတ်သကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

လောကဝိဒူ၌ ဝိဒ ဓာတ်အရ ပဒဋ္ဌာနာဟာရ နေတ္တိ။အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၂၀)

(က) အတ္တနော ပန ဂုဏောဟိ ဝိသိဋ္ဌတရဿ ကဿစိ အဘာဝါ နတ္ထိ တေဿ ဥတ္တရောတိ အနုတ္တရော။

(ခ) တထာ ဟေဿ သီလဂုဏောနာပိ သဗ္ဗံ လောကမဘိဘဝတိ။

(ဂ) သမာဓိ ။ပ။ ပညာ ။ပ။ ဝိမုတ္တိ ။ပ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏောနာပိ။

(ဃ) သီလဂုဏောနာပိ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေါ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော ။ပ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏောနာပိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။)

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) အတ္တနောမိမိထက်။[**အတ္တနောတိ နိသက္ကတ္ထေ သာမိဝစနမေတံ**] ဂုဏေဟိ၊ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ဟူသော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့်။ဝိသိဋ္ဌတရဿ၊သာလွန်ထူးကဲသော။ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်၏။**တစ်နည်း**-ကဿစိပိ-တစ်စုံတစ်ယောက်၏လည်း။ အဝိသဒ္ဒါကား လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ။ [**ကဿစီတိ ကဿစိပိ**] သာရတ္ထ။

(ခ) သီလဂုဏေနာပိ-လောကီလောကုတ္တရာဖြစ်သော သီလဂုဏ်ဖြင့်လည်း။လောကေ၊သတ္တလောကကို။

(ဂ) အသမော၊တစ်ခါတစ်လေမျှ အတူရှိတော်မမူ။အသမသမော၊အတူမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့်သာတူတော်မူ၏။(**တစ်နည်း**)အသမသမော။အတူမရှိသော ရှေးဘုရားရှင်များဟူသော အတူရှိတော်မူ၏။အပ္ပဋိမော၊ ဂုဏ်အားဖြင့် အတူရှိတော်မမူ။အပ္ပဋိဘာဂေါ၊ဂုဏ်အားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိတော်မမူ။အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော၊ဂုဏ်အားဖြင့် ပြိုင်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ် ရှိတော်မမူ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကိုယ်တော်ထက် ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် အလွန်အားဖြင့်ထူးသော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ မရှိခြင်းကြောင့် အနုတ္တရမည်တော်မူ၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဘုရားရှင်သည် အခြားသော ရဟန္တာတို့နှင့် အသေက္ခအဖြစ်ဖြင့် တူသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် တစ်စုံတစ်ယောက်သော တူသူမရှိ-ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

မှတ်ချက် ။ ။(ခ)သည် ဂုဏေဟိအရနှင့် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် သာလွန်မြင့်မြတ်ပုံကို ချဲ့ပြသည်။ ထိုအလို ဝိတ္ထာရ တစ်နည်းတက်။

(ဃ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သီလစသော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် ဘုရားရှင်ထက်သာလွန်မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူ ပြီး၍။ ယခုအခါ၌ ယင်းဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့်တူသူ သဒိသပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

ဧဝံ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဒိသဿာပိ အဘာဝံ ဒဿေတုံ 'သီလဂုဏေနာပိ အသမော'တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၈၈။]

မှတ်ချက်။ ။စောဒနာတက်ရာ၌ ဘုရားရှင်အား ဝိသိဋ္ဌတရပုဂ္ဂိုလ်သာမရှိသည်၊သဒိသပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှိသေး၏ဟု မှတ်ရအံ့လော။ ဤသို့ အာဘော်ထား၍ တက်ပါ။

နံပါတ် (၃)

(ခ)ဝိတ္ထာရ။**တစ်နည်း-ဒဠှီ**။**(ဂ)ဝါကျာရမ္ဘ**၊**(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ**။မိမိထက်ဝိသိဋ္ဌတရ ပုဂ္ဂိုလ်သာမရှိသည်၊ သဒိသပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှိသည်ဟု မှတ်ယူရအံ့လောဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။

စာစပ်။ ။ အတ္တနော ကား ထက်-ကြောင့် ဝိသိဋ္ဌတရဿ၌ ဝိဘတ္တအပါဒါန်/ဝိဘတ္တအပါဒ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိသိဋ္ဌတရ ။။ အတိသယေန ဝိသိဋ္ဌောတိ ဝိသိဋ္ဌတရော။

ဝိသိဋ္ဌတဒ္ဓိတ် အရ သာမန်ထူးသူသည် မချ။ထို၏ တရ ပစ္စည်းအရ အထူးသဖြင့် ထူးသော

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန္နပစာ။တရ ပစ္စည်းအရ ထို-သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

သီလဂုဏာ။ ။ သီလမေဝ ဂုဏော သီလဂုဏော။

သီလ ဝိသေသန အရ သီလ၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန္န။ပုဒ်လုံး အရ ထို-သော သီလဟူသော ဂုဏ်တော်ရ၏။

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ။ ။ ဝိမုစ္စတိ ဝိမုတ္တိ။(တစ်နည်း) ဝိမုစ္စတ္တာတိ ဝိမုတ္တိ။

ဉာဏဉ္စ တံ ဒဿနဉ္စာတိ ဉာဏဒဿနံ။

ဝိမုတ္တိယာ ဉာဏဒဿနံ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။

ဝိမုတ္တိ-ဝိသေသန အရ အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။ထို၏ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန္နပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ရ၏။

အသမ ။ ။ နတ္ထိ ဧတဿ သီလာဒိဂုဏေန သမောတိ အသမော။

အသမသမော ။ ။ အသမေဟိ သမော အသမသမော။

အသမ ဟူသော ဝိသေသန အရ အတူမရှိသော ရှေးဘုရားရှင်တို့သည်မုချ။ထို၏ ဂေါတမ ဘုရားရှင်နှင့် သဒိသ/သဒိသီ စပ်၊ ဌာန္န။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အတူမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့် တူတော်မူသော ဂေါတမ ဘုရားရှင် ရ၏။

အပ္ပဋိမ ။ ။ နတ္ထိ ပဋိမာ ဧတဿာတိ အပ္ပဋိမော။

အပ္ပဋိဘာဂ ။ ။ နတ္ထိ ပဋိဘာဂေါ ဧတဿာတိ အပ္ပဋိဘာဂေါ။

လောက ။ ။လောကိယန္တိ ပတိဋ္ဌယန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ တဗ္ဗိပါကောတိ လောကော။[သတ္တလောက ရ]

နံပါတ် (၅)

ဝိသိဋ္ဌ။ ဝိ-သိသ+တ။ **ဥတ္တရ။** ဥ-တရ + အ။ **သမာဓိ။** သံ-အာ-ဓာ+ဣ။

ပညာ။ ပ-ဉာ+အ။ **ဝိမုတ္တိ။** ဝိ-မုစ+တိ။ **ပဋိမာ။** ပဋိ-မာ+အ။ **သမ ။** သမ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရောဖြင့်** အနုတ္တရော-၌ နပုဒ်+ဥတ္တရပုဒ် န ဥတ္တရော အနုတ္တရောဟုဝစနတ္ထမပြုရ၊ နတ္ထိ ဥတ္တရော ဧတဿာတိ အနုတ္တရော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအုပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊န ကို အန် ပြု၍ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊န နိပါတ်၏ အညစသော အနက်တို့၌မဖြစ် အဘာဝအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အတ္တနောစသည်ဖြင့် ကိုယ်တော်မြတ်ထက် သီလစသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် သာလွန်မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အနုတ္တရမည်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

အတ္တနော/အတ္တနာ…

အတ္တနောတိ နိဿက္ကတ္ထေ သာမိဝစနမေတံ။အတ္တတောတိ အတ္ထော-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် အပါဒါန်အနက်၌ သာမိဝိဘတ်သက်၍ ပြီးရကား အတ္တနော ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

လောကမဘိဘဝတိ/လောကမဘိဘုယျတိ...

သေဟူသောကဲတွားနှင့် သဗ္ဗဟူသောဝိသေသနပုဒ်တို့ကို ထောက်၍ လောကမဘိဘဝတိဟူသော ကတ္တားဟော ကြိယာပါဠ်သာ သင့်။

ရှင်းချက် ။။ သေကတ္တားသည် ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိနေခြင်း သဗ္ဗ ဝိသေသနသည် သဗ္ဗောဟု ပဌမာဝိဘတ် မရှိမူ၍ သဗ္ဗဟု အဝုတ္တကံဖြင့် ဝိသေသနရှိနေခြင်းတို့ကြောင့်တည်း။

နံပါတ် (၉)

အတ္တနော ။။ အတ္တနာဟု ပဉ္စမီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် အတ္တနော-ဟု ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ နည်း။

သီလဝုဏေနာပိ ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော သီလဂုဏ်ဖြင့် လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ မေတ္တာ ကရုဏာ သဒ္ဓါ သတိ ဝီရိယ ပညာတို့ဖြင့်လည်း လွှမ်းမိုးခြင်း၌ တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

သမာဓိ ပညာ အရ - လောကီ လောကုတ္တရာ သမာဓိ ပညာကိုကောက်။

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန အရ- လောကီပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၂၁)

(က) ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ **ပုရိသဒမ္မသာရထိ**။

(ခ) ဒမေတိ ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ **ပုရိသဒမ္မာတိ** အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ မနုဿပုရိသာပိ အမနုဿပုရိသာပိ။

(ဃ) တထာ ဟိ ဘဂဝတာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ အပလာဠော နာဂရာဇာ စူဠောဒရော မဟောဒရော အဂ္ဂိသိခေါ ဓူမသိခေါ အရဝါလော နာဂရာဇာ ဓနပါလကော ဟတ္ထီတိ ဧဝမာဒယော ဒမိတာ နိဗ္ဗိသာ ကတာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ။ (ဝိ၊၁၊ ၉၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပုရိသဒမ္မေ-ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို။သာရေတိ-လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင် သွားစေတော်မူနိုင်၏။

ပုရိသသဒမ္မသာရထိ-ဆုံးမထိုက်သော လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ား တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့ကို လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင် သွားစေနိုင်၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] ဝါ-ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမနိုင်၏ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(ခ) ဒမေတိ-ငြိမ်သက်စေတော်မူနိုင်၏။ဝိနေတိ-ဆုံးမတော်မူနိုင်၏။

(ဂ) တတ္ထ-ထို ပုရိသဒမ္မသာရထိ ပုဒ်၌။အဒန္တာ-မဆုံးမအပ်ကုန်သေးသော။[ဝါ]မယဉ်ကျေးကုန်သေးသော။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) နိဗ္ဗိသာ-ဒေါသတည်းဟူသော အဆိပ်အတောက် မရှိသည်တို့ကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုရိသဒမ္မသာရထိကို ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိဟု ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဆုံးမထိုက်သော ယောက်ျားတို့ကို လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောင်သွားစေခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။လိုရာအရပ်သို့ ရောက်အောက် သွားစေပုံ ဥဇုကတ္တကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

(ဂ)သို့။။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပုရိသဒမ္မသာရထိကို ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟု ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ ပြဆိုသည်ရှိသော် ပုရိသဒမ္မသာရထိ၌ ဈျ-ပစ္စည်းသည် ကိစ္စပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ကတ္တုသာဓနေ စသည်ဖြစ်လေသလော။ဒမ္မ-အရ အဘယ်ကို ယူအပ်ပါသနည်း။ပုရိသနှင့်ဒမ္မကိုအဘယ်သမာသ် တွဲစပ်အပ်ပါသနည်း။တပ္ပုရိသ်သမာသ်စသည် တွဲစပ်အပ်ပါသလော။ယင်းပုရိသနှင့် ဒမ္မကို ယထာရုတ ပါဠိရှိတိုင်း ရှေ့နောက်အနက် မှတ်ရအံ့လော။အဘယ်သို့ မှတ်ရအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ]မိန့်။

(ဃ) သို့။။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် ပုရိသဒမ္မအရ ဆုံးမခြင်းငှာ ထိုက်သော တိရစ္ဆာန်ယောက်ျားတို့ကိုလည်းယူအပ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထို၌တိရစ္ဆာနပုရိသအရ အဘယ်တိရစ္ဆာန်ယောက်ျားတို့ကို ယူ၍ အဘယ်သို့ဆုံးမတော်မူအပ်ပါသနည်း။တိရစ္ဆာနပုရိသအရ ဆုံးမပုံ အခြင်းအရာကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌပနာတူ။ပုရိသဒမ္မအရ တိရစ္ဆာန်ယောက်ျားတို့သည် မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ လူယောက်ျားတို့ကိုသာ ကောက်ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ တိရစ္ဆာန်ယောက်ျားတို့ကိုလည်း ပုရိသဒမ္မအရ ကောက်ယူခြင်းသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ တစ်နည်း-ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။တစ်နည်း-ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။

စာစပ်။ ။ဘဂဝတာကား သည် ကြောင့်၊ဒမိတာ ကတာ ပတိဋ္ဌာပိတာတို့၌ အဝုတ္တကတ္တား/ကိတ်ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

ဒမ္မ။- ။ **ဒမိဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ။**

ဒမုဓာတ် အရ ကတ္တုဋ္ဌကား မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ မဟာကရုဏာ၊မေတ္တာ၊ဉာဏ်တော်တို့သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ယောက်ျားတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဈျပစ္စည်းအရ ထို-သော ဆုံးမထိုက်သော ယောက်ျား ရ၏။

တိရစ္ဆာန ။ ။ **တိရော အဉ္စန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။[တိရေ+အဉ္စ+ယု]**

တိရန္တိ အဓော ဂစ္ဆန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။ [တိရ + စ္ဆာန] [သဒ္ဒနီတိ]

တိရစ္ဆာနပုရိသ။ ။ **တိရစ္ဆာနာ စ တေ ပုရိသာ စာတိ တိရစ္ဆာနပုရိသာ။**

တိရ-အရ ဖီလာဖြစ်ခြင်း မုချ။ထို၏ သွားခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီ စပ် ဌာနူ။အဉ္စ ဓာတ်အရ

http://www.dhammadownload.com

သွားတတ်သော ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပက စိတ္တုပ္ပါဒ်[ဝါ]တိရစ္ဆာန်တို့၏ စတုဇရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ယု-ပစ္စည်းအရ ထိုသော တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ားတို့ ရ၏

မနုဿာ။ ။ **မနော ဥဿံ ယေသန္တိ မနုဿာ။န မနုဿာ အမနုဿာ။**

န ဝိသေသနအရ အရ သဒိသဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ မနုဿအရ လူ မဟုတ်သော နတ်စသည်တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဋ္ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော လူမဟုတ်သော နတ်စသူတို့ ရ၏။

ဝိသ ။။ ဝိသတိ ပဝိသတိ လောဟိတာနုသာရေန သရီရေ ဗျာပတီတိ ဝိသံ။ ဝိသံ ဝိယာတိ ဝိသံ။

နိဗ္ဗိသာ။ ။ **နတ္ထိ ဝိသံ ယေသန္တိ နိဗ္ဗိသာ။**

သရဏာ။ ။ **သရတိ ဘယံ ဟိံသတီတိ သရဏံ။**

သရ ဓာတ်အရ ဘေးကိုဖျက်ဆီးတတ်သော သရဏဂုံသုံးပါး၏ ပကာတူပနိဿယသတ္တိ မုချ။သတ္တဝါတို့၏ ဘယ ဟိံသန ဟိတသုခ စသော အကျိုးသည် ကာရဏူ။ယု-ပစ္စည်းအရ ထိုသော သရဏဂုံသုံးပါး ရ၏

အဒဏ္ဍာ။ ။ **ဒမ္မန္တိ ဒမ္မိံသူတိ ဝါ ဒဏ္ဍာ၊ န ဒဏ္ဍာ အဒဏ္ဍာ။** [ဂဏ္ဌိသစ်။]

နံပါတ် (၅)

ပုရိသာ။ ပူရ သဒ္ဒါ၊ သီ+အ ။ (ပူရ + ဣသာ။) **ဒမ္မ။** ဒမု + ဏျ။ **ဒဏ္ဍ။** ဒမု + တ။

တိရစ္ဆာန။ တိရ သဒ္ဒါ၊ အဥ္စ + ယု။ **မနုဿ။** မန + ဥဿ။ **အဂ္ဂိ။** အဂ+ ဂိ

သိခ။ သိ + ခ။ **စူမ။** စု + မန်။ **ခန။** ခန + အ [ခနိယတေ သဒ္ဒိယတေတိ ခနံ]

နံပါတ် (၆)

(ခ) **ဒမေတိ** ဖြင့်-သာရထိ၌ သာရထိတ်သည် ဒုဗ္ဗလျတ္တ အနက်၌မဖြစ်၊ဒမနတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုသိစေ။ **ဝိနေတိ**-ဖြင့် ဒမန-ဆုံးမခြင်းဟူသည် သံဝရာဒိဝိနည်း၌ တည်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။

(ဂ) **ဒမေတုံ ယုတ္တာ**-ဖြင့် ဒမ္မ၌ ဏျပစ္စည်း၊ယင်းဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌သက်၍ ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ-ဟု ဝဓနတ္တပြုအပ်သည်ကိုသိစေ။**အဒန္တာ**ဖြင့် ဒမ္မာအရ အလုံးစုံ အကုန်အစင် မဆုံးမရသေးသော သတ္တဝါတို့ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**(တစ်နည်း)** တစိတ်တဒေသ ဆုံးမအပ်ပြီးသော သတ္တဝါတို့ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဒမ္မာ စ တေ ပုရိသာ စာတိ ပုရိသဒမ္မာ-ဟု ဝိသေသနပရနိပါက ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝဓနတ္တပြုအပ်သည်ကို သိစေ။**[ဝိသေနပရနိပါတောယံ]** ဋီကာ။

နံပါတ် (၇)

ဒမေတိ/ဒမ္မေတိ...

ဒမု ဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ ဒိဝါဒိ စုရာဒိ တိဂဏိက ဓာတ်ဖြစ်၍ ဒမတိ ဒမ္မတိ ဒမေတိ ဟုသာ ရုပ်ထင်နိုင်၏။ ဒမ္မေတိ ရုပ်မထင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဒမေတိ ပါဠ်သာ သင့်။ဒမ္မေတိပါဠ်မသင့်။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ဒမ္မေတိ-ဟု ရှိနေ၏]

နံပါတ် (၈)

ပုရိသဒမ္မ။ ။ပြင္ဒန်းသော ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားကိုဆိုသဖြင့် မပြင္ဒန်းသော ဆုံးမထိုက်သော မိန်းမတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ [ဥက္ကဋ္ဌနည်း] ဋီကာ၊ ဓကဒေသူ။

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗိသာဒ္ဓိဝိသ။ ။အတူဖြစ်သော ပကတိအဆိပ်၏အမည်ကို အတူရှိသော ဒေါသ၌ တင် သဒိသူပစာ။ (ဂ) အဒန္တာ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော လုံးဝမယဉ်ကျေးသူ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးသူတို့၏ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လုံးဝမယဉ်ကျေးသူ၊တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးသူ၊အလုံးစုံ ယဉ်ကျေးပြီးသူတို့၌ တင် ကေဒေသူပစာ [ဥပလက္ခဏာ၊] ကေသေသ။သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ **[အထဝါ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဒန္တာ ကေဒေသေန ဒန္တာစ ဣဓ အဒန္တဂဟဏေန သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။** [သာရတ္ထ ၁။၂၉၀။]

နံပါတ် (၁၀)

သာရေတိအရ။ ။ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

သမာရောပနဟာရ ဟူသော်ကား။ သမာရောပိယန္တိ ဧတေန ပဒဋ္ဌာနာဒိမုခေန ဓမ္မာတိ သမာရောပနော -ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ္တာဂတဓမ္မတို့ကို ပဒဋ္ဌာန်၊ ဝေဝစ်၊ ပဟာန်အားဖြင့် ကောင်းစွာတင်ကြောင်း ဖြစ်၍ သမာရောပနဟာရ မည်၏။

ဒေသနာဉာဏ်တော်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တည်း။ယင်း၏ပဒဋ္ဌာန်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တည်း။ယင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တည်း။ယင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တည်း စသည်ဆို။ဤသို့ ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် တင်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနသမာရောပန မည်၏။

ပုရိသဒမ္မေ၊ပုရိသဒမ္မနိယေ၊ ပုရိသသမ္မေ၊ ပုရိသသမနိယေ၊ ပုရိသဝိနီတဗ္ဗေ၊ပုရိသဝိနယေ၊အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တေ၊အသန္တာ သမေတုံ ယုတ္တေ၊အဝိနယေ ဝိနေတုံ ယုတ္တေ ဤသို့ပါဌာနုသာရီ သမ္ဗန်စသည်ဖြင့် အထူးအထူးဆိုခြင်းသည် ဝေဝစနသမာရောပနမည်၏။

ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်သောအခါ သဒ္ဓါဒိပဋိန္ဒြေတို့ တိုးပွားကုန်၏။ထိုတွင် သတိန္ဒြေတို့ တိုးပွားခြင်းကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် တိုးပွား၏။စသည်သွားလေ။ဤကား ဘာဝနာသမာရောပန တည်း။

သဒ္ဓိန္ဒြေတိုးပွားသဖြင့် သဒ္ဓါ၏ဆန့်ကျင်ဘက် အသဒ္ဓိယ၊သတိန္ဒြေ၏ဆန့်ကျင်ဘက်မုဋ္ဌသစ္စ၊သမာဓိန္ဒြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဥဒ္ဓစ္စ၊ဝီရိယိန္ဒြေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကောသဇ္ဇ၊ပညိန္ဒြေ၏ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟတို့သည် ပယ်ခြင်း စွန့်ခြင်းသို့ရောက် ကုန်၏။ ဤကား ပဟာနသမာရောပနတည်း။

ဤသို့ ပဒဋ္ဌာန် ဝေဝစ် ဘာဝနာအားဖြင့် တင်ခြင်းသည် သမာရောပနဟာရ မည်၏ဟူလိုသော်။

****

ဝါကျစဉ် (၂၂)

(က) အထဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သောတာပန္နာဒီနဉ္စ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒံ အာစိက္ခိတွာ ဒန္တေပိ ဒမိတောယေဝ။

(ခ) အထဝါ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီတိ ဧကမေဝိဒံ အတ္ထပဒံ။

(ဂ) ဘဂဝါ ဟိ တထာ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိ၊ ယထာ ဧကပလ္လင်္ကေနေဝ အဋ္ဌဒိသာ အသဇ္ဇမာနာ ဓာဝန္တိ။

(ဃ) တသ္မာ **"အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီ"**တိ ဝုစ္စတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။]

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ အာစိက္ခန္တောပိ ဒမေတိယေဝ၊ သောတာပန္နာဒီနဉ္စ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ။ [လိုက်သင့်သောပုဒ်လိုက်၍ အနက်ပေးသည်။]

ပုရိသဒမ္မသာရထိ-တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးပြီးသော ဝိသုဒ္ဓသီလပုဂ္ဂိုလ်စသူ၊သောတာပန် စသူတို့ကို ပဌမဈာန်စသည် အထက်မဂ်အကျင့်တို့ကို ပြောပြလျက် ဆုံးမတော်မူတတ်၏။

အနုတ္တရော -မိမိထက် သီလစသော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့်မြတ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်မရှိ။ ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ဆုံးမထိုက်သော လူယောက်ျားတိရစ္ဆာန်ယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်၏။[ဒွိအတ္ထပဒကြံ] **(တစ်နည်း)**အနုတ္တရော။အခြားဆရာများနှင့် တူတော်မမူပဲ သာလွန်ကျွမ်းကျင်တော်မူသော။ပုရိသဒမ္မသာရ ထိ၊ ဆုံးမထိုက်သော ယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမတော်မူနိုင်၏။[ဧကအတ္ထပဒ ကြံ။]

(ဂ) အဋ္ဌဒိသာ၊အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေပါကုန်သော်လည်း ရောနှောခြင်းမရှိ မြင်အပ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါး အရပ်တို့ကို [သဒ္ဒတ္ထ-မုချတ္ထ](**တစ်နည်း**) အရပ်ရှစ်မျက်နှာနှင့်တူသော သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို။[သဒ္ဒတ္ထ-ဥပစာရတ္ထ]အသမ္ဘိန္နာ၊ဝသီတော်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် မကပ်ငြိကုန်ပဲ။ဓာဝန္တိ၊ဓာဖြစ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော ကြောင့်ပြေးကုန်၏။ **[အသမ္ဘိန္နာတိ န သမ္ဘိန္နာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ နိဿင်္ဂစာရာ။ ဓာဝန္တီတိ ဓေနုဝုတ္တိယောဂတော ဓာဝန္တိ။] [သာရတ္ထ ၊ ၁။ ၂၉၂။]**

နံပါတ် (၂)

(က)အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် အချင်းခပ်သိမ်း ဆုံးမခြင်းသို့ မရောက်သေး သူတို့ကို ဆုံးမတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဆုံးမအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ် မပြီးသေး၊အချင်း ခပ်သိမ်း ဆုံးမအပ်ပြီးသူ၏ အဖြစ်ကို မလွန်သေးသူတို့ကို ဆုံးမတော်မူသည့်အဖြစ်ကို ပြလိုရကား အထဝါ စသည် မိန့်။

(ဂ) သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဟူသောပုဒ်သည် တစ်ပုဒ်တည်းသာလျှင် ဖြစ်သော အနက်ကိုပြသော ဝါကျပုဒ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။နှစ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အဓိပ္ပာယ်နှစ်နက်ကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ဖြစ်လျက် တစ်နက်ကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဂ) မိန့်။ **(တစ်နည်း)** ဆုံးမတော်မူရာ၌ အတုမရှိ ကျွမ်းကျင်တော်မူပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။[ဘာ-ဋီ]

နံပါတ် (၃)

(ခ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ ။ နှစ်ပုဒ် နှစ်နက်မှတစ်ပါး နှစ်ပုဒ်တစ်နက် အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(ဂ) ဝိတ္ထာရ [တစ်နည်း] **ကာရဏ** [တစ်နည်း] **ဒိဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ)ဖလ** [တစ်နည်း] **နိဂုမ်း။**

စာစပ် ။ ။ ဘဂဝါကား သည် ကြောင့်၊ သာရေတိ၌ ကတ္တား/ကတ္တိ စပ်။
ဘဂဝါကား ကို ကြောင့် ဝုစ္စတိ၌ ကမ္မ/ကမ္မိ။

နံပါတ် (၄)

ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ။ ။ **ဝိသုဒ္ဓံ သီလံ ဝိသုဒ္ဓသီလံ။ဝိသုဒ္ဓသီလံ အာဒိ ယေသန္တိ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒယော။**

ဝိသုဒ္ဓသီလာဒိ ဗဟုဗ္ဗီအရ စင်ကြယ်သော သီလဟူသော အစသည်မှုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ သီလရှိသူစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်အာဒိ/အာဒိဝန္တစပ် ဌာန။ယ အညပုဒ်အရ ထိုသော စင်ကြယ်သော သီလ

http://www.dhammadownload.com

အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

ပဌမဇ္ဈာနာဒီ။ ။ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ။ဈာပေတီတိ ဈာနံ။ပဌမံ ဈာနံ ပဌမဇ္ဈာနံ။
ပဌမဇ္ဈာနံ အာဒိ ယေသန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ။

ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒေါ။ ။ ဥတ္တရိ စ သော မဂ္ဂေါစာတိ ဥတ္တရိမဂ္ဂေါ။ပဋိပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပဒါ။
ဥတ္တရိမဂ္ဂဿ ပဋိပဒါ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒါ။

ကောပလ္လက်။ ။ ပရိသမန္တတော အင်္ဂီယတေတိ ပလ္လင်္ကော။ကော ပလ္လင်္ကော ကောပလ္လင်္ကော။

ဒိသာ။ ။ အညမည် သမ္ဗန္ဓါဝိ အသံကိဏ္ဏာဘာဝေန ဒိဿန္တီတိ ဒိသာ။ [ဂဏ္ဌိသစ်။]

ဒိသ ဓာတ် ကတ္တုရုကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်တ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မရုကား သမာပတ်ရှစ်ပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလုံ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော သမာပတ်ရှစ်ပါးရ၏။

(တစ်နည်း) ဒိသာ ဝိယာတိ ဒိသာ။

ဒိသတဒ္ဓိတ်အရ အရပ်ရှစ်မျက်နှာသည် မုချ။ထို၏ အပစ္စည်းအရ သမာပတ်ရှစ်ပါးနှင့် သဒိသ/သဒိသီ ဌာနူပစာ။အ ပစ္စည်းအရ ထို-သော အရပ်ရှစ်မျက်နှာနှင့်တူသော သမာပတ်ရှမ်ပါးရ၏

အတ္တပဒ ။ ။ အတ္တာသ အာဘိဗျဉ္စနက် ပဒံ အတ္တပဒံ။

နံပါတ် (၅)

ဝိသုဒ္ဓ။ ဝိ-သုဓ[သုဓိ]+တ။ **ပဌမ။** ပဌ + အမ။ **ဈာန။** ဈေ + ယု။
ပလ္လင်္က။ ပရိ+အင်္ဂ+ဏ။ **သဇ္ဈာယ။** သဓ + ဒိဝါဒိ ယ+ယာန

နံပါတ် (၆)

(က) ဒမေတိယေဝဖြင့် သာရထိဋ္ဌ သာရ ဓာတ်သည် ဆုံးမခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၍၊ထိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းနောင်ဝေသဒ္ဒါဆောင်၍ အနက် မှတ်သားအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ဒန္တေဝိဖြင့် ပုရိသဒမ္မ အရ-မယဉ်ကျေးကုန်သောသူတို့ကိုသာ ကောက်ယူအပ်သည်မဟုတ်၊တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးပြီး သူတို့ကိုလည်း ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ စသည်ဖြင့် ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပုံ အခြင်းအရာကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ပဌမ/ပထမ...

ပဌ ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊အမော။ပထ သင်္ချာနေဝါ၊အမော၊ဝဏ္ဏဝိကာရော ပဌမံ၊ပထမန္တိပိ။[ဓာန် ဋီ။ ၇၁၅။]ကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့်။

(က) အထဝါ/အပိစ...

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပဌမအုပ် ဗုဒ္ဓါနုဿတိအဖွင့်၌ အပိစ ဘဂဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာနံပုံ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကြောင်း,အကျိုး သဒ္ဒါ,အနက်တစ်မျိုးမျိုးကို ပြောင်းလွဲဆိုရာ၌သာ အထဝါ-(ထို့ပြင်တစ်နည်းကား)ဟု ထားလေ့ရှိ၏။

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းမှ မပြောင်းလဲမူ၍ ထပ်လောင်း ထည့်စွက်ရာ၌ကား အပိစ-သည်သာ မကသေး-

http://www.dhammadownload.com

ဟု ထားလေ့ရှိ၏။ဤသို့ အဒန္တတို့ကို ယဉ်ကျေးစေပုံကို ပြပြီး၍ တစ်ရှိုတစ်ဝက် ဒန္တဖြစ်ပြီးသူတို့ ယဉ်ကျေးစေပုံကို ထပ်လောင်းဖွင့်ပြသောကြောင့် အပိစ-ဟု ရှိခြင်းသည် ကောင်း၏

နံပါတ် (၉)

အဠ ဒိသာ။ အတူဖြစ်သော အရပ် ရှစ်မျက်နှာ၏ အဠ ဒိသာ-အမည်ကို အံ့တူရှိသော သမာပတ်ရှစ်ပါး၌တင် သဒ္ဒိယူပစာ။

သမာပတ်ရှစ်ပါးဟူသော အထင်ကို ဆိုသဖြင့် လောကလူသားတို့ မရောက်နိုင်သော နိရောဓဒိသ၊အမတဒိသတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် နိဒဿန နည်း။

အဠ ဒိသာတိ စ နိဒဿနမတ္တမေတံ၊လောကိယေဟိ အဂတပုဗ္ဗံ နိရောဓသမာပတ္တိဒိသံ အမတဒိသဥ္စ ပက္ခန္ဒနတော။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၂။]

အသမ္ဗမာနာ ဓာဝန္တိ။ ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါတို့၏ ပြေးသွားခြင်းအမည်ကို ပြေးသွားခြင်းထင်ရှား မရှိသော ဝသီဘော်သို့ရောက်သော ဓော၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အာစိက္ခန္တော အရ။ ဒေသနာဉာဏ် ကောက်။

****

ဗါကျစဉ် (၂၃)

(က) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ။

(ခ) အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ **သတ္ထာ**။

(ဂ) ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။

(ဃ) "ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ။စောရကန္တာရံ တာရေတိ။ ဝါဠကန္တာရံ တာရေတိ၊ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ တာရေတိ၊ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ ဥတ္တာရေတိ နိတ္တာရေတိ ပတာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ။

(င) ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သတ္ထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ ဇာတိကန္တာရံ တာရေတိ" တိ အာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(က)သံဝဏ္ဏနာအလို။ သတ္ထာ-မျက်မှောက်တမလွန် ဘဝ၌ယှဉ်သောစီးပွား၊ပရမတ္ထဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားတို့ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်၏။

(ခ)သံဝဏ္ဏနာအလို။ သတ္ထာ-ကုန်သည်အကြီးအမှူးနှင့်တူတော်မူ၏။

(ဂ) သတ္ထဝါဟော- ကုန်သည်မှူးကြီးသည်။သတ္တေ-ကုန်သည်အပေါင်းတွင် ပါဝင်သော လူတို့ကို။ ကန္တာရံ-ခရီးခဲကို။တာရေတိ. ယထာ-လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့။ဝါဠကန္တာရံ-သားရဲ ခရီးခဲကို။ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ-ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားသော ခရီးခဲကို။နိရုဒကကန္တာရံ-ရေမရှိသော ခရီးခဲကို။တာရေတိ ယထာ-သို့။ဥတ္တာရေတိယထာ-ဘေးကင်းရာ အရပ်သို့ ကပ်ဆောင်လျက် လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့။နိတ္တာရေတိ ယထာ

http://www.dhammadownload.com

-ဘေးရှိရာအရပ်မှ ထုတ်ဆောင်လျက် လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့။ပတာရေတိ ယထာ-သိမ်းသိမ်းပိုက်ပိုက် လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့။ခေမန္တဘူမိ-ဘေးကင်းရာ နယ်မြေသို့။သမ္ပာပေတိ ယထာ- ကောင်းစွာရောက်စေ သကဲ့သို့။

သတ္ထာ-ကုန်သည်တည်းဟူသော မြတ်စွာဘုရား။(ရူပကတ္ထ)။ဝါ-ကုန်သည်နှင့်တူသောမြတ်စွာဘုရား။ (သဒိသတ္ထ။)ဝါ-ကုန်သည်ကဲ့သို့သော မြတ်စွာဘုရား။ (ဥပမာနတ္ထ)ဝါ-ကုန်သည် မြတ်စွာဘုရား။(သမူပက္ခတ္ထ)

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သတ္ထာ၌ သာသတော်၊ရတ္တုပစ္စည်း၊ယင်းရတ္တုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာနေ၌ ဖြစ်၍ သာသတိ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ-ဟု ကိတ်ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ ကိတ်ဝစနတ္ထ သာ ဆိုအပ်ပါသလော။အဘာယ်ဝစနတ္ထလည်း ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ + င) သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြု၍ ဘုရားတည်းဟူသော ကုန်သည်မှူးကြီးကို ကောက်ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ကုန်သည်မှူးကြီးသည် ကုန်သည် မှူဖြစ်၍ ဘုရားရှင်သည် အပ္ပဋိပုဂ္ဂလ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ဘုရားရှင်သည် ကုန် သည်မှူးကြီးနှင့်တူ၏ဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ဥပမာ ဥပမေယျ ဆန့်ကျင်သောဝိရော ဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ + င) မိန့်။ (ဂဏ္ဌိ)

တစ်နည်း။ ။ ဘုရားရှင်သည် အဘယ်သို့လျှင် ကုန်သည်မှူးကြီးနှင့် တူပါသနည်း။ဘုရားရှင်၏ ကုန်သည်မှူးကြီးနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော့။စုဒ်ကြောင့် (ဃ + င) မိန့်။

ဣဒါနိ တမတ္ထံ နိဒ္ဒေသပါဠိနယေန ဒဿေတုံ ယထာ "သတ္ထာဝါဟော" တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။
(သာရတ္ထ၊၁။၂၉၃။)

နံပါတ် (၃)

(ခ+ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။(တစ်နည်း) နယန္တရပက္ခန္တရ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ+င) ဝိတ္ထာရ (တစ်နည်း)တပ္ပါကဋိကရဏ။(တစ်နည်း) ဒဠှီကရဏ။ထိုတွင် (ဃ)ဥပမာန။(င) ဥပမေယျ။

နံပါတ် (၄)

ဒိဋ္ဌဓမ္မိက ။ ။ **ဒိဋ္ဌော ဓမ္မော ဒိဋ္ဌဓမ္မော။(ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော)ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိယုတ္တော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော။**

ဒိဋ္ဌဓမ္မ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တွေ့မြင်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောသည် မုချ။ထို၏ ဣက အရ ဟိတ သုခနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာန။ဣက အရ ထိုသော ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ ယှဉ်သောစီးပွား ရ၏။

သမ္ပရာယိက ။ ။ **ကမ္မကိလေသေဟိ သမ္ပာရေတဗ္ဗောတိ သမ္ပရာယော။**
သမ္ပရာယေ နိယုတ္တော သမ္ပရာယိကော။

ဣဓာတ်အရ ကတ္တုရှိ ကား ကံ ကိလေသာတို့၏ ဇနက ဥပထမ္ဘက သတ္တိသည် မုချ။ ကမ္မရှိ ကား ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်။(ဝါ) ယင်းတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထိုသော တမလွန်လောက ရ၏။

ပရမတ္ထ ။။ ပရမော အတ္ထော ပရမတ္ထော။

ပရမ-ဝိသေသန အရ အမြတ်ဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ

http://www.dhammadownload.com

ထိုသော အမြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန် ရ၏။

သတ္တဝါဟ ။ ။ **သတ္တေ ဝါဟတီတိ သတ္တဝါဟော။**

ကန္တာရ ။ ။ **ကံ ဥဒကံ တာရေန္တိ ဧတ္တာတိ ကန္တာရော။**

ကံ ဝိသေသန အရ ရေသည် မှချ။ထို၏ လွန်မြောက်နိုင်ခြင်းခရီးခဲနှင့် ကမ္ဘ/ကမ္ဘီစပ် ဋ္ဌာန။တရ ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား လွန်မြောက်ကုန်သော ခရီးသွားတို့၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တပ္ပါဒ်သည် မှချ။အဓိကရဏတ္တကား ခရီးခဲ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။သမသ်ပုဒ်အရနှင့် ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ရေကို လွန်မြောက်ရာ ခရီးခဲ ရ၏။

စောရကန္တရ ။ ။ **စောရေဟိ အဓိဋ္ဌိတော ကန္တာရော စောရကန္တာရော။**(ဝါဠကန္တာရ နည်းတူ)

ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရ ။ ။ **ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခော။**

ဒုဗ္ဘိက္ခောစ သော ကန္တာရော စာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တရော။

နိရုဒက ။ ။ **နတ္ထိ ဥဒကံ ဧတ္တာတိ နိရုဒကော။**

ခေမန္တ ။ ။ **ခေမမေဝ ခေမန္တာ။**

ဇာတိကန္တာရ။ ။ **ဇာတိမေဝ ကန္တာရော ဇာတိကန္တာရော။**

နံပါတ် (၅)

ပရမ။ ပရ သဒ္ဒူပပဒ- မှ (ဝိ +မဲ) ကြိ။ **(တစ်နည်း)** ပရ + အမ။

ဝါဠ။ ဝိ-အာ-လာ + အ။ (ဝါ+အဠ။ဝလ+ဏ။) **ကန္တာရ**။ ကတိ + အရ။

ဘိက္ခ။ ဘိက္ခ + အ။ **ဥဒက**။ ဥဒိ + ဏွု။ **သတ္တ**။ သဥ+ တ။.

နံပါတ် (၆)

(ခ) သတ္တာ ဝိယာဖြင့် သတ္တာကို သဟ အတ္တေန ယော ဝတ္တတီတိ သတ္တော။(ကုန်သည်ရ)သတ္တော ဝိယာ တိသတ္တာ။ (မြတ်စွာဘုရားရ) ဟု ဝစနတ္တပြုသည်ကို လည်းကောင်း၊အ ပစ္စည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊သတ္တော ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဩကို အာပြု၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

(ဂ) **ဘဂဝါ သတ္တဝါဟောဖြင့်** သတ္တအရ ကုန်သည်ကြီးမှူးနှင့် တူသော မြတ်စွာဘုရားကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကို သိ။

(ဃ) **စောရကန္တာရေ စသည်ဖြင့်** ကန္တာရံ တာရေတိ၌ ကန္တာရ အရ စောရကန္တာရ စသော လေးမျိုးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိ။**ဥတ္တာရေတိဖြင့်** ဥပသာရမဲ့သော တရ ဓာတ်သည် ဥပသာရနှင့်တကွ ဖြစ်သော တရ ဓာတ်ကဲ့သို့ လွန်မြောက်ခြင်း အနက်ကိုပင် ဟောသည်ကို သိစေ။

(တစ်နည်း) လွန်မြောက်စေ၏-ဟူသည် ဘေးကင်းရာအရပ်သို့ ကပ်ဆောင်လျက် လွန်မြောက်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။**နိတ္တာရေတိဖြင့်** ဘေးကင်းရာအရပ်သို့ ကပ်ဆောင်စေခြင်း ဟူသည် ဘေးမကင်းရာဒေသမှ ထွက်မြောက်စေလျက် လွန်မြောက်ခြင်းပင် ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိ။

ပတာရေတိ ဖြင့် ဘေးမကင်းရာမှ ထွက်မြောက်စေ၏ဟူသည် လက်ဖြင့် ပွေ့ပိုက်သကဲ့သို့ သိမ်းပိုက်၍ လွန်မြောက်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။**ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိဖြင့်** လွန်မြောက်စေခြင်းစသည် ဟူသည် ဘေးကင်းရာနယ်မြေသို့ ရောက်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

(ဃ) သတ္တေ ကန္တာရံ/သတ္တေ ကန္တာရံ...

ဥပမေယျ ဝါကျ၌ သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဥပမာန ဝါကျ၌ သတ္တေတိ သတ္ထိကေ ဇနေ-ဟု ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဥပမာ၌ သတ္တေ ကန္တာရံ ပါဌ်သင့်။

ဥပမေယျ၌ သတ္တေ ကန္တာရံ ပါဌ်သင့်။(ဘာ ဋီ၌ သတ္တေ-ပါဌ်သာ သင့်ကြောင်း ရေးသား၏။)

(ခ) အပိစ သတ္ထာ၀ိယာတိ သတ္ထာ/အပိစ သတ္ထာ...

သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ "သတ္ထာ ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော" ဟု ဝိမတိ၌ ဖွင့်သောကြောင့် ယင်းအလို အပိစ သတ္ထာ ပါဌ်သာသင့်။

သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ "သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ၊ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော" တိ။(သာရတ္ထ၊၁။ ၂၉၂။)၌ ဖွင့်သောကြောင့် ယင်းအလို အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ကန္တာရ ။။ အတူဖြစ်သော ရေမရှိရာအရပ်၏ ကန္တာရအမည်ကို အတူရှိသော အသွားအလာ ခက်ခဲသော စောရကန္တာရ စသည်၌ တင် သဒ္ဒိသူပစာ၊ရဉ္စီနည်း။

စောရာဒီဟိ အဓိဋ္ဌိတအရညပ္ပဒေသာပိ ဒုဂ္ဂမနဋ္ဌေန တံသဒိသတာယ ကန္တာရာတွေဝ နိရုဋ္ဌာတိ သာမညတော ".ကန္တာရံ တာရေတိ" တိ ဝတ္တာ တံ ဝိဝရန္တော စောရကန္တာရန္တိ အာဒိမာဟ။ (ဝိမတိ၊၁။၅၇)

(င)သတ္တေ ကန္တာရံ၌ သတ္တေ-အရ ဝေနေယျသတ္တဝါကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ ထုတ်ပါ။ **(သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ။)** သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၃။

နံပါတ် (၁၀)

(က)ဝါကျ ကြိယာအရ ။ ။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၂၅)

(က) **ဒေဝမနုဿာနန္တိ** ဒေဝါနဉ္စ မနုဿာနဉ္စ။

(ခ) ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေတံ ဝုတ္တံ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေန စ။

(ဂ) ဘဂဝါ ပန တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ အနုသာသနိပ္ပဒါနေန သတ္ထာယေဝ။

(ဃ) တေပိ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မဿဝနေန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ပတွာ တာယ ဧဝ ဥပနိဿယ သမ္ပတ္တိယာ ဒုတိယေ တတိယေဝါ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ဟောန္တိ။

(င) မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တေ-ဤ ဒေဝမနုဿာနံ ဟူသော သဒ္ဒါကို။ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန-မြတ်သောသတ္တဝါတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း။ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေနစ-ကျွတ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြင်း၏

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း။

(ဃ) ဟိ-ချဲ့။တေပိ-ထို တိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း။

(င) စ-ဆက်။တွေ-ဤ မဂ္ဂဖလဘာဂီ ဖြစ်ရာ၌။ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြအပ်သော သက်သေတည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု မိန့်ဆိုအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် ဒေဝမနုဿာနံဟု မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည် ဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမ ပေးတော်မူသော အနုသာသနိကို နာခံသူမရှိဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ နာခံသူရှိလျက် ဘုရားသခင်သည် တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဆရာ မခံထိုက်သူ ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ဒေဝမနုဿာနံ-ဟုသာ ဆိုအပ်လေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ သဒ္ဒါကို မြတ်သောသတ္တဝါတို့ ပိုင်းခြားသည်၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ကျွတ်ထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏-ဟု ဝဏ်ဝုတ္တိအနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသဒ္ဒါသည် ဥဇုကသဒ္ဒါဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ဝဏ်ဝုတ္တိအနက်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား။ ။ ဥဇုကသဒ္ဒါ ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဘုရားရှင်သည် လူ့နတ်တို့၏သာ ဆရာဖြစ်သည်မဟုတ်၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်တော်မူသောကြောင့် ငါဆိုသောစကားသည် သင့်တန် မှန်ကန်ပါ၏ ဟူလို။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် လူ့နတ်တို့အားသာ ဆုံးမသည်မဟုတ်၊ တိရစ္ဆာန်တို့အားလည်း အနုသာသနိကို ပေးခြင်းဖြင့် ဆရာ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဥက္ကဋ္ဌဘဗ္ဗဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးအပ်သော အနုသာသနိမွေကထာသည်သာလျှင် အကျိုးရှိသောကြောင့် လူ့နတ်တို့အားသာ အနုသာသနိကို ပေးသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် တိရစ္ဆာန်တို့အားလည်း အနုသာသနိကို ပေး၏-ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ကာရဏ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်တည်း) ဒဠှီကရဏ။

(ဃ) ဝိတ္ထာရ (တစ်နည်း) ဒဠှီကရဏ။ (င) အာဂမဒဠှီ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ကား တို့၏ ကြောင့်၊သတ္တာ၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓီ စပ်။

တစ်နည်း -တို့အား ကြောင့်၊ဒါနေန ၌ သမ္ပဒါန+သမ္ပဒါနီ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလ ။ ။ **ဘဝိတဗ္ဗောတိ ဘဗ္ဗော။ဘဗ္ဗော စ သော ပုဂ္ဂလော စာတိ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလော။**

ဘူ ဓာတ် အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကား မဂ်ဖိုလ်ကို သိနိုင်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည်မှချ။ ကမ္မဋ္ဌ ကား မဂ်ဖိုလ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။တဗ္ဗ ပစ္စည်းအရ ထို - သော ကျွတ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အတ္တဘာဝ ။ ။ **အတ္တာ ဣတိ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ ဧတ္ထ တေသွာတိ ဝါ အတ္တဘာဝေါ။**

အတ္တ-ဝိသေ အရ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော ငါ ဟူသော အနက်သည် မှချ။ထို-၏ ခန္ဓာပဥ္စက နှင့် နိသျ+နိဿိတ၊ဝိသယ+ဝိသယီ စပ် ဌာန။ဘူဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကား အသိဉာဏ် သဒ္ဒါတို့၏ ဝါစကသတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

သည် မုချ။အဓိကရဏဿ ကား ထို အားတပ်သော ခန္ဓာပဥ္စက၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံး၏ အရလည်း ဖြစ်သော ဏပစ္စည်းအရ ထို-သော ခန္ဓာပဥ္စကဖြစ်ရ၏။

မဏ္ဍူကာ ။ ။ မဏ္ဍေတိ ဥဒကံ ဘူသေတီတိ မဏ္ဍူကော။

မဏ္ဍ ဓာတ်အရ ဖားဖြစ်၏ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ဦက ပစ္စည်းအရ ဖားဖြစ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဒေဝ။ ဒိဝု + အ။ ဒိဗ္ဗန္တိ ပဥ္စဟိ ကာမဂုဏေဟီတိ ဒေဝါ။ **ဥတ္တဋ္ဌ**။ ဥ-ကာသ + တ။ **ပရိစ္ဆေဒ**။ ပရိ-ဆိဒိ + ဏ။ **ပုဂ္ဂလ**။ ပုတိသဒ္ဒူ-ဂိလ + အ။ ပုဂ္ဂ+လာ+ကွိ။ ပုတိသင်္ခါတံ အာဟာရံ ဂိလတိ ဘက္ခတီတိ ပုဂ္ဂလော။ **ဥပနိဿယ**။ ဥပ+နိ+သိ + ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဒေဝါနဉ္စ မနုဿနဉ္စဖြင့်** ဒေဝမနုဿာနံ၌ ဒေဝပုဒ် မနုဿပုဒ် ဒေဝါစ မနုဿာစ ဒေဝမနုဿာ ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြ၍ ယင်းသမာသ်သည် သမုစ္စယအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

မဂ္ဂဖလဘာဂိနော/မဂ္ဂဖလလာဘိနော...

အနက်အဓိပ္ပါယ် မထူးခြားသော်လည်း နိဿျဂဏ္ဍိတို့၌ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော-မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အဖို့ ရှိကုန်သည်-ဟု အဋ္ဌယောဇနာတော်မှုသောကြောင့် မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ပါ၌သင့်။

မဂ္ဂဖလမေဝ ဘာဂေါ မဂ္ဂဖလဘာဂေါ။ မဂ္ဂဖလဘာဂေါ **ဧတေသံ အတ္ထီတိ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော**။

ဒုတိယ/ဒုတိယ...

တိယ ပစ္စည်း/တီယ ပစ္စည်း နှစ်မျိုးရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဒေဝမနုဿာနံ။။ ပြဋ္ဌာန်းသော နတ်,လူကို ဆိုသဖြင့်၊ မပြဋ္ဌာန်းသော တိရစ္ဆာန်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ဥက္ကဋ္ဌနည်း။**ဒေဝမနုဿာ ဧဝ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌသတ္တာ၊ န တိရစ္ဆာနာဒယော**။ (သာရတ္ထ၊ ၁။၂၉၃။)

မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ ။။ဖားတည်းဟူသော ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အလားအားဖြင့်နတ်သားတည်း ဟူသောဤ၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

ဘဂဝတော။။ ဘဂဝတာဟု ဆိုအပ်သော ပဉ္စမီဝိဘတ်ကို ဆဋ္ဌီဝိဘတ်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။ **ဘဂဝတောတိ နိဿက္ကေ သာမိဝစနံ**။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၃။)

နံပါတ် (၁၀)

ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ၌ ဥပနိဿယ အရ။ ။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေကို ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၂၅)

(က) ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဥဒေယျံနာမ၊တဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ) ယသ္မာ ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ၊အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) တသ္မာ ဝေမာဒိဟိပိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဃ) ဣမဿ စတ္ထဿ ဝိညာပနတ္ထံ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ။ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော သဗ္ဗောပိ နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။

(ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပန-အဖို့တစ်ပါးကား (ပက္ခန္တရတ္ထ။)ပန-သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဂုဏ်တော်မှ အထူးကား။(ဝိသေသတ္ထ) ယံကိဉ္စိ၊အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ညသို့ အလုံးစုံသော။ဉေယျံမှာမ၊သိသင့်သိထိုက်သော တရားမည်သည်။အတ္ထိ၊ရှိ၏။ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန၊ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့်။(ဝါ)အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်၌ ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဘုရားဉာဏ်တော်၏ အစွမ်းဖြင့်။

ဗုဒ္ဓေါ-ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသော ဉေယျတရားကို သိတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (က-သံဝဏ္ဏနာရှုသည်။)ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်း သိပြီးဖြစ်၍ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ (ခ-သံဝဏ္ဏနာရှုသည်)

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုအကြောင်း ဗျုပ္ပတ်ကြောင့်သာ ဗုဒ္ဓမည်တော်မူပါသလော။အဘယ်အကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓ-မည်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ(ခ)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်း သိပြီး၍ အခြားသတ္တဝါတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သော ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အကျိုးဗုဒ္ဓသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် အကြောင်းဗျုပ္ပတ်သည် နှစ်နက်ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ထို့ကြောင့် (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ဗျုပ္ပတ်အနက်ကို နှစ်နက်တို့ဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သောယုတ္တိတို့ဖြင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ (တစ်နည်း) ဝိသေသ။ (ခ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဖလ။

(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ (တစ်နည်း) ယုတ္တိဒဋ္ဌိ။

စာစပ်။ ။ တဿ သဗ္ဗဿကား ကို-ကြောင့် ဗုဒ္ဓတ္တာဝယ် ဗုဒ္ဓဲ့ ကမ္မ၊ဝါစ္စ/ကမ္မီ၊ဝါစက စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဉေယျ။ ။ ဓာနိတဗ္ဗန္တိ ဉေယျံ။

ဉာဓာတ်အရ ကတ္တုပ္ပ ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ ကား ဉေယျဓံတရားငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ဏျ-ပစ္စည်းအရ ထို- သော ဉေယျဓံတရားငါးပါး ရှ၏။

ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ။ ။ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမုက္ခော။ (အဂ္ဂမဂ္ဂေါ)

ဝိမောက္ခဿ အန္တော ဝိမောက္ခန္တော။(အဂ္ဂဖလံ)ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ ဝိမောက္ခန္တိကံ။

ဝိမောက္ခန္တိကဉ္စ-တံ ဉာဏဥ္စာတိ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏံ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိမောက္ခန္တ-တဒ္ဓိတ်အရ အရဟတ္တမဂ်အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။ထို-၏ ဣက ပစ္စည်းအရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဥာနူ။ဣက ပစ္စည်းအရ ထို-သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

စိ နိပါတ်အဆုံးရှိသော ယံကိဉ္စိကား အနဝသေသပရိယာဒါနတ္ထ။

ဝိမောက္ခ ။ ဝိ-မုစ + ဏ။ **သစ္စ**။ သတ + ယ။ **ဗုဇ္ဈိတာ**။ ဗုဓ + ဒိဝါဒိ ယ+တု။

ဝိညာယန ။ ဝိ-ဉာ + ဏာပေ + ယု။ **ပဇာ** ။ ပ-ဇန + ကွိ။

ဗောဓေတာ။ ဗုဓ+ဏေ+တု။ **နိဒ္ဒေသ**။ နိ+ဒိသ+ဏ။

ပဋိသမ္ဘိဒါ ။ ပဋိ-သံ-ဘိဒ + အ + အာ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဗုဒ္ဓတ္တာ** ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ၌ ဗုဓဓာတ်+တပစ္စည်း၊ယင်း တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိစေ။**ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန**-ဖြင့် သိရာ၌ အရဟတ္တမဂ်၏ အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်၌ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်၏အစွမ်းဖြင့် သိခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။**ယံ ပန ကိဉ္စိ-စသည်ဖြင့်** ဉေယျခံတရားငါးပါးကို အလုံးစုံ အကုန်အစင် အကြွင်းမရှိသိ၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(ခ) **အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ** ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ၌ ဗုဓဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏အတိတ် ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ အဗုဇ္ဈီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိ စေ။**စတ္တာရိ သစ္စာနိဖြင့်** အခြားတရားတို့ကို သိအပ်သည် မဟုတ်၊သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို သိခြင်းတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ် သိစေ။

ဗောဓေသိ ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါဖြင့် ဗုဓဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ အတိတ် ဟေတုကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ ဗောဓေသီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။**အညေပိ သတ္တေဖြင့်** ဝေနေယျသတ္တဝါများကို သိစေခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဗုဒ္ဓေါ/ဗောဒ္ဓေါ...

ဟေတုကတ္တုသာဓ်၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းကျေ၊ထိုဏာအနုဗန် ကာရိတ်ကြောင့် ဗောဒ္ဓေါဟု ဝုဒ္ဓိမပြုခြင်းကား ဝုဒ္ဓိအပြု မမြဲသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဥပမာ-ပဏ္ဍသောသာ၊သစ်ရွက်တို့ကို ခြောက်သွေ့စေနိုင်သော လေတို့။-ဟူရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုပဲ၊ပဏ္ဍသုသာ-ဟုလည်း ရှိနိုင်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဝုဒ္ဓိ မပြုမူ၍ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ပါဌ် ရှိနိုင်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓေါ ပါဌ်သာသင့်။

နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ/နိဒ္ဒေသနယော ဝါ ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ...

နိဒ္ဒေသနည်း၏ ပဋိသမ္ဘိဒါနည်းနှင့် အထူးမရှိသောကြောင့် တစ်နည်းနည်းကို ယူလျှင် ပြီးနိုင်ရကား ဝါ သဒ္ဒါ နှစ်လုံးမလို။ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ ပါဌ်သာ သင့်။

ယသ္မာ စေတ္ထ တသ ပဋိသမ္ဘိဒါပါဠိယာ သာဒေါ နတ္ထိ။တသ္မာ ဒ္ဒိသု ဧကေနပိ အတ္ထသိဒ္ဓီတိ

http://www.dhammadownload.com

ဒသသနတ္ထံ ''ပဋိသန္ဓိဒါနယောဝါ''တိ အနိယမတ္ထော ဝါသဒ္ဒေါ ဝုတ္တော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၆။)

နံပါတ် (၉)

ဗုဒ္ဓေါ ။ ။ ဂုဏ်ဖြစ်သော သိခြင်း ဗုဒ္ဓ၏ အမည်ကို ဂုဏ်းဖြစ်သော ဘုရားဒြဗ်၌တင် ဂုဏူပစာ။

ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါစ ဗုဒ္ဓေါ-ကိုယ်တိုင်လည်းသိ ဝေနေယျတွေကိုလည်း သိစေ၏။ဤသို့ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါ နှစ်ခုကို တစ်ခုကြွင်း ပြုထားသောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

အဋ္ဌေပိ သတ္တေ။ အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တဝါအားလုံး၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါ၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ဝိမောက္ခ အရ အရဟတ္တမဂ်။ **ဝိမောက္ခန္တ** အရ အရဟတ္တဖိုလ်။

ဝိမောက္ခန္တိက အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၂၆)

(က) ဘဂဝါတိ လှဒံ ပနဿ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ။

(ခ) တေနာဟု ပေါရာဏာ -

''ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိ ဝစနံ မုတ္တမံ။

ဂရုဂါရဝယုတ္တော သော၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီ'' တိ။

(ဂ) စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ နာမံ အာဝတ္ထိကံ လိင်္ဂိကံ နေမိတ္တိကံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ။

(ဃ) အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ နာမ လောကိယဝေါဟာရေန ''ယဒိစ္ဆက'' န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၁။ ၉၅။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပန-အဖို့ တစ်ပါးကား။ဘဂဝါတိ လှဒံ-ဘဂဝါဟူသော ဤအမည်သည်။အဿ-ထို မြတ်စွာဘုရား၏။ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ-သီလအစရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် ထူးကဲသော အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ထက်မြတ်သော အလေးပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရိုသေလေးစားသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော အမည်တည်း။

(ခ) ဘဂဝါတိ ဝစနံ -ဘဂဝါဟူသော သဒ္ဒါသည်။သေဋ္ဌံ-အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော သဒ္ဒါတည်း။(တထာဂတော-သည်။)ဂါရဝယုတ္တော-အလေးပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်တော်မူ၏။(ယေန ကာရဏေန-အကြင်အကြောင်းသုံးပါး အပေါင်းကြောင့်။ယော တထာဂတော)ဂရု-ဂရုမည်တော်မူ၏။ တေန ကာရဏေန သော တထာဂတော-ကို။

(ဂ) အာဝတ္ထိကံ-အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ထင်ရှားသော နာမည်လည်းကောင်း။လိင်္ဂိကံ- အသွင်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ထင်ရှားသော နာမည်လည်းကောင်း။နေမိတ္တိကံ-အကြောင်းမှလာသော နာမည်လည်းကောင်း။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ-တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကို မစွဲမူ၍ ဖြစ်သော နာမည် လည်းကောင်း။(ဝါ)ပဝတ္တိနိမိတ်

http://www.dhammadownload.com

ကိုလွန်၍ လောကလူတို့ အလိုအားလျော်စွာ ခေါ်ဝေါ်ဟု ပညတ်အပ်သော နာမည်လည်းကောင်း။

(အာဝဏ္ဍာယ ဝိဓိတ် အာဝဏ္ဍိက်။လိင်္ဂေန ဝိဓိတ် (ဝေါဟာရိတ်) လိင်္ဂိက်။နိမိတ္တတော အာဂတ် နေမိတ္တိက်။ အဓိစ္စ နိမိတ္တံ အတိကမ္မ သမုပ္ပန္နံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)၌သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘဂဝါဟူသောသဒ္ဒါသည် သီလစသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်ထူးသော သတ္တဝါတို့ထက်မြတ်သော အလေးပြုအပ်သောသူ၌ အလေးပြုတတ်သူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော ရုဠှီသဒ္ဒါ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော်လည်း ဘဂေါ အဿ အတ္ထီတိ ဘဂဝါ-စသော ဝစနတ္ထဖြင့်လည်း ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက် ရုဠှီသဒ္ဒါဟု ဆိုသောဆရာစကား အဘယ်သို့သော ပရဝစနသာဓကဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။(ဝါ)ယုံကြည်လေးစား မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ဖြင့် (က) ဖြင့် ဘဂဝါ ဟူသော နာမည်သည်ဂုဏနာမ် တစ်မျိုး ဖြစ်သည်ကိုဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ထိုဘဂဝါ နာမည်နှင့်စပ်၍ နာမည်အမျိုးအမျိုးကို ချဲ့ပြတော်မူလိုသာ အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) အမိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဘဂဝါဟူသော အမည်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်မှလာသော အမည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ဝိဘာဂဝန္တဖြစ်သော နာမ်တို့၏သဘောကို ထင်စွာပြခြင်းသည် ဝိဘာဂကို အဦးမူသဖြင့်သာ ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ထို့ကြောင့် ဝိဘာဂဝန္တဖြစ်သော နာမ်တို့၏ အကျယ်ဝိဘာဂကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) အာဂမဒဠှီ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋိကရဏ။

နံပါတ် (၄)

ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရု။ ။ **ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌော ဂုဏဝိသိဋ္ဌော။သတ္တေဟိ ဥတ္တမော သတ္တု တ္တမော။ ဂုဏဝိသိဋ္ဌော စ သော သတ္တုတ္တမော စာတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမော။ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမော စ သော ဂရု စာတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရု။**
(ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရည်း သမာသ်)

ဂုဏဝိသိဋ္ဌ ဝိသေသန အရ ဂုဏဝိသိဋ္ဌဘောဂုဏ်သည် မုချ။သတ္တုတ္တမ-ဝိသေသန အရ သတ္တုတ္တမဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝိသေသန + ဝိသေသျ စပ်ဌာန။သမာသ် ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့်လည်းထူး၊သတ္တဝါတို့ထက်လည်း မြတ်သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရု။ ။ **ဂရုကာတဗ္ဗောတိ ဂရု။ဂိရတိ ဝမတီတိ ဂရု။ဂရတိ သိဋ္ဌတီတိ ဂရု။**

ဂရုဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ-ကား လေးစားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဒါဒိပုဗ္ဗင်္ဂမ စိတ္တုပ္ပါဒ်မုချ။ ကမ္မဋ္ဌ-ကား အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ ဥ-ပစ္စည်းအရ ထိုသော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ဂါရဝ ။ ။ **ဂရုံ ကရောတီတိ ဂရု။ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝေါ။**

http://www.dhammadownload.com

ဂရု-တဒ္ဓိတ်အရ မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ထို ၏ ဏ အရ လေးစားအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သီလစသော သေဋ္ဌဂုဏ်နှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ်၊ ဌာနူ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို သော လေးစားအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သီလစသော သေဋ္ဌဂုဏ်ရ၏။

ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုနော ဂါရဝါဓိဝစနံ ဂုဏာဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ။(ဘာ+ဋီ)။

နံပါတ် (၅)

ဝိသိဋ္ဌ။ ဝိ-သိသ + တ။ **ဂရု**။ ဂိရ (ဂရ) + ဉ။ **ပေါရဏ**။ ပုရာဏာပုဒ်+ဏ။ (ပုရေ ဘဝါ ပေါရဏာ)။ **အာဝဏ္ဏ**။ အာ-ဝိ-ဏ + အ။

နိမိတ္တ။ နိ-မာ + တ။ **လိင်္ဂ**။ လိင် သဒ္ဒါ ဂမု + ဏွိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ဂုဏ်ထူးလျှင်အကြောင်းရှိသော ဘဂဝါဟူသော အမည်သည် ဘဂေါ အဿ အတ္ထီတိ ဘဂဝါ-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်ယှဉ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်မှလာသော ရုဋ္ဌီအမည် အဖြစ်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဗလီဗဒ္ဒေါ/ဗလီဗဒ္ဒေါ/ဗလီဗဒ္ဒေါ/ဗလီဗဒ္ဒေါ...

ဉာ် စ ဝရော စ ဉာ်ဝရော။ ဗလံ အဿ အတ္ထီတိ ဗလီ၊ ဉာ်ဝရေ ဒေတီတိ ဉာ်ဗဒ္ဒေါ၊ ဗလီ စ သော ဉာ် ဗဒ္ဒေါ စာတိ ဗလီဗဒ္ဒေါ (သဏ္ဌူ)အ ိ ဗလီ-ဟု ဉာ် ဒီဃရှိလျက် ဒွ သဒိသ သံယုတ်ဖြင့် ရှိသော ဗလီဗဒ္ဒ ပါဋ်သင့်။

ဗလိနာ ထာမဝန္တေန ဗဒ္ဓတိ အဟာမိတိ ကရောတီတိ ဗလိဗဒ္ဒေါ။ (အုတ်ကျောင်း) ဗလံ ဝဒ္ဓယတီတိ ဗလိဗဒ္ဒေါ။(ဓာတ်+ဋီ) တို့ကို ထောက်၍ ဒွ အသဒိသ သံယုတ်ဖြင့် ရှိသော ဗလိဗဒ္ဒ သင့်။

ဂရု/ဂုရု...

ဂါရဝေါ ဟူသော တဒ္ဓိတ်ရုပ်ပြီးကို ထောက်၍ ဂရုပါဋ်သာသင့်။

ရှင်းချက် ။။ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝေါဟု ဝိဂ္ဂဟတ်၌ ရှိ၏။ ဂုရုနော ဘာဝေါ ဂေါရဝေါ ဟု မရှိ။

နံပါတ် (၈)

ဘဂဝါ သေဋ္ဌ။ ။ ဝိသယ သေဋ္ဌဂုဏ်တော်၏ အမည်ကို ဝိသယီသဒ္ဒါ၌ တင်စား ကာရဏူ။ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိက သဟစရဏနည်း။တစ်နည်း-အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ်ဂုဏ်၏ သေဋ္ဌအမည်ကို အကျိုးဘဂဝါ သဒ္ဒါ၌တင် ကာရဏူပစာ။**သေဋ္ဌန္တိ သေဋ္ဌဝါစကံ ဝစနံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော**။ (ဝိမတိ ၁၊ ၅၈။) **ဂရုဂါရဝ ယုတ္တော**။။ လေးစားခံထိုက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အလွန်အကဲ လေးစားခြင်းငှါထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားကိုယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။ (ဧကဒေသျူပစာ။)

နံပါတ် (၁၀)

ဂါရဝ အရ ။ ။ သဒ္ဒါဓိပ္ပာယ်မ ဣသိုလ် ကြိယာ ဓိတ္တပ္ပါဒ်။

****

ဓါတ်ကျစဉ် (၂၅)

(က) ~~သဒေဝကန္တိ~~ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကံ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဧဝံ သဟ မာရေန **သမာရကံ**။သဟ ဗြဟ္မုနာ **သဗြဟ္မကံ**။

(ဂ) တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌ ကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။

(ဃ) ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ၊သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿ ဂ္ဂဟဏံ။

(င) ဧဝ မေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကော၊ ဒွီဟိ ပဇာဝသေန သတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။)

****

နံပါတ် (၁)

ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ။ (ပါဠိတော်)အနက်ပေး။

သဒေဝကံ-အောက်နတ်ပြည်ငါးထပ်ရှိ နတ်တို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။သမာရကံ-မာရ်နတ်၏ တည်နေရာဖြစ်သော ခြောက်ခုမြောက် ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်ရှိ နတ်အပေါင်းနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။သဗြဟ္မကံ- ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။(ဝါ) မကောင်းမှုမှ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော သမဏ၊မကောင်းမှု ကိုမျောအပ်ပြီးသော ဗြာဟ္မဏတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။ပဇာ-သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော လောကကိုလည်း ကောင်း။သဒေဝမနုဿံ-သမ္မုတိနတ် ဟူသောမင်း၊ကြွင်းသောလူတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။ ဣမံ လောကံ- ဤဩကာသလောကကိုလည်းကောင်း။သဒေဝမနုဿံ ပဇံ-ကိုလည်းကောင်း။

(င) ဧတ္ထ၊ဤငါးပုဒ်တို့တွင်။တီဟိ-သုံးပါးကုန်သော။ပဒေဟိ-သဒေဝကံ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်။ဒွီဟိ- ကုန်သော။ပဒေဟိ-သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ အစရှိသောပုဒ်တို့ဖြင့်။ပဇာဝသေန-ပဇာသဒ္ဒါ၏အစွမ်းဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ) သို့။ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် သဒေဝကံ၊သမာရကံ၊သဗြဟ္မကံ-ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သဒေဝကံ သမာရကံ ပုဒ်တို့ဖြင့် ရသင့်တိုင်းသော နတ်တို့ကို ယူအပ်ပါသလော။အဘယ်ပုဒ်ဖြင့် အဘယ်ကို ယူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င) သို့။ ဆရာသည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် သဒေဝကံ စသော ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ၊အဘိဓေယျတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ **(တစ်နည်း)** ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် သဒေဝကံ စသော ငါးပုဒ်ကို ဟောဆိုတော် မူအပ်၏။ဣမံ လောကံ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်ပင် ထိုသဒေဝကံစသောပုဒ်တို့၏ လိုအပ်သောအနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် သဒေဝကံစသော ငါးပုဒ်ကို ဟောဆိုအပ် ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။(တစ်နည်း)ပက္ခန္တရ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့်။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ပဇာ။ ။ ယထာသကံ ကမ္မကိလေသသခါတေဟိ ပကာရေဟိ ဇနီယတေတိ ပဇာ။

ဇန ဓာတ်အရ ကတ္တုဒြ ကား ကံ ကိလေသာတို့၏ ဇနက-ဥပထမ္ဘက သတ္တိသည်မှချ။ဟေတုကမ္မဒြ ကား ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ် (ဝါ) ယင်းတို့၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူပစာ။ ကွိ ပစ္စည်းအရ ထို-သော သတ္တဝါအပေါင်း ရ၏။

ပကာရ အရ ကံ ကိလေသာ အပြားရ၏။ထို၏ သတ္တဝါတို့နှင့် ဇနက/ဇေ့ စပ် ဌာနူ။ပဇာ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို သော သတ္တဝါ အပေါင်း ရ၏။

မာရ ။ ။ ကုသလဓမ္မေ မာရေတီတိ မာရော။

သမ္မုတိ။ ။ သမ္မာ မညတေတိ သမ္မုတိ။ သမ္မတေတိ သမ္မုတိ။

မန ကတ္တုဒြ ကား တိုင်းသားပြည်သူတို့၏ ပီတိသောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ ကမ္မဒြ ကား မင်း၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တိပစ္စည်းအရ ထို သော မင်းရ၏။

သြကာသ ။ ။ အဝကာသန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထာတိ သြကာသော။(အဝ+ကာသ+ဏ)

နံပါတ် (၅)

မာရ။ မရ + ဏ။ **အဝသေသ**။ အဝ-သိသ + ဏ။ **ဆဋ္ဌ**။ ဆပုဒ်၊ဋ္ဌပစ္စည်း

သဒေဝက။ ပုလ္လိင် (လောက ကို အရကောက်အပ်သောကြောင့်)

နံပါတ် (၆)

(က) သဟ ဒေဝေဟိဖြင့် သဒေဝကံ၌ သဟပုဒ် ဒေဝပုဒ်၊သသည် သန္တ၏ ကာရိယမဟုတ်၊သဟ၏ကာရိယ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သဟ ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သဒေဝကော-ဟု ပဋ္ဌမာဗဟုဗ္ဗီဟိဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊က ၏ သမာသန္တ အဖြစ်တို့ လည်းကောင်း သိစေပါသည်။(ခ)နည်းတူဖော်။

(ဂ) **ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ** ဖြင့် ပဇံ သဒ္ဒါသည် သဒေဝကံ စသော ပုဒ်တို့နှင့် တုလျတ္ထ ဖြစ်ငြားသော်လည်း သြကာသလောကကို မယူအပ်။သတ္တလောကကို ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ **သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံဖြင့်** သဒေဝမနုဿံ၌ ဒေဝအရ ဥပပတ္တိနတ်ကို မယူအပ်။သမ္မုတိနတ်ကို ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊မနုဿအရ ယင်းသမ္မုတိနတ်မှ ကြွင်းသော လူတို့ကို ယူအပ်သည်ကိုလည်း ကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ/သတ္တလောကဂဟဏံ...

ဂဟ ဓာတ်၏ အာဒိ ဗျည်းသည် ဒွေဘော် ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိသော သတ္တလောက ဂ္ဂဟဏံ ပါဌ်သာသင့်။

ပစ္စတ္တိက/ပစ္စတ္ထိက...

ပဋိပက္ခံ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တီတိ ပစ္စတ္ထာ၊ပစ္စတ္ထာ ဧဝ ပစ္စတ္ထိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပဋိပုဗ္ဗ+အတ္ထ ဓာတ်+ဏ္ဍက ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပစ္စတ္ထိကာ ပါဌ်သာ သင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၉)

သဒေဝကံ ။ ။ ဆိုအပ်လတံ့သော သမာရက်အရ ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်မှကြွင်းသော အောက်နတ်ပြည်ငါးထပ်ရှိ နတ်အပေါင်းကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ ကေဒေသျှုပစာ။

သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပရိသေသညာယေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဂ္ဂတရေသံ ပဒန္တရေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၁။)

သမာရကံ ။ ။ မာရ်နတ်နှင့်နီးသော ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်ရှိ နတ်အားလုံးကို ယူအပ်သောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း။ **သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပစ္စာသတ္တိညာယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။** (သာရတ္ထ၁။၃၂၁)

ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်၌ မာရ်နတ်မင်းနှင့် အတူတကွနေဖော်နေဖက် ဖြစ်သောကြောင့် သဟာစရဏနည်း။(ဝိမတိ)

နံပါတ် (၁၀)

စတုန္နံ ဗျူဟော ဗြဲ့တွာတိ စတုဗျူဟော-ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ လေးပါးကုန်သော ဝိဂြိုဟ်၊အလို၊ နိဒါန်း၊အနုသန္ဓေ-တို့၏ ပေါင်းရာဖြစ်သောကြောင့် စတုဗျူဟာဟာရမည်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်းသည် နေရုတ္တမည်၏။ဤသဟ ဒေဟတိ သဒေဝကံ ဟူသော ဝါကျ၌ သဟသဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် နေရုတ္တကို မရအပ်။ဒေဝေဟိ၌ ဒိဝုဓာတ်၊ဏ ပစ္စည်း။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိတိ ဒေဝါ ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိ၊ပျော်မြူးကြကုန်၏။ဣတိ - ထို့ကြောင့်။ဒေဝါ-မည်၏။ ဒိဝုဓာတ်အရ နတ်တို့၏ ပျော်မြူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။ဏ ပစ္စည်းအရကား နတ်တို့ရ၏။ထိုနတ်တို့၌မှီသော သန့်ရှင်းသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဝိသဒါကာရပုလ္လိင်။ဒြပ်၌မှီသော အများ၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဗဟုဝုစ်သင်္ချာ။ အတူတကွဖြစ်ခြင်း ကြိယာဖြင့် ပြီးစေအပ်သော ကြိယာသာဓန တမသတ္တိသည် ကာရကာကာရက မည်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၂၈)

(က) **အဘိညာတိ** အဘိညာယ။

(ခ) အဓိကေန ဉာဏေန ဉတွာတိ အတ္တော။

(ဂ) **သစ္ဆိကတွာတိ** ပစ္စက္ခံ ကတွာ။

(ဃ) ဧတေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။

(င) **ပဝေဒေတီတိ** ဗောဓေတိ ဉာပေတိ ပကာသေတိ။

(စ) **သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ။ပ။ပရိယောသာနကလျာဏန္တိ** သောဘဂဝါ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဟိတွာပိ အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊

(ဆ) တဉ္စ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။)

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) အဓိကေန-လွန်ကဲသော။ဉာဏေန-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဓာတေန-ဤ သစ္စိကတ္တာဟူသော ပါဠိဖြင့်။အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ-အနုမာနအစရှိသောသိခြင်းကို ပယ်ခြင်းသည်။(ဝါ)ကို။

(ဆ) တဥ္စ-ထို တရားတော်ကိုလည်း။အပ္ပံဝါ၊အနည်းငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း။ဒေသေန္တော- ဟော တော်မူလတ်သော်။

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သစ္စိကတ္တာ၌ သစ္စိနိပါတ်၏ ပစ္စက္ခအနက် ဟောသည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ် ၏။သယံ အဘိညာ-ဟု ဟောလျှင်ပင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ သိခြင်းကိုစွ ပြီးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်း သို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် သစ္စိကတွာ-ဟူသောပုဒ်ကို ထပ်၍ဟောဆိုပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ သယံ အဘိညာ-ဟု ဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးငြားသော်လည်း၊သစ္စိကတွာ ဟူသောပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မျက်မှောက်အားဖြင့် သိ၏။မှန်းဆ၍ သိသည်မဟုတ်။ထို့ကြောင့် သစ္စိ ကတွာ-ဟု ထပ်၍ ဟောဆို၏ ဟူလို။

(စ)သို့ လိနတ္ထရစောဒနာ။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ-စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား တရား ဟော၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် တရားဟောပါသနည်း။လောကာမိသကိုငဲ့၍ တရားဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဆ)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် သော၌ တ-သဒ္ဒါသည် ဘဂဝါ ပုဒ်ကို စွဲယူသုံးသပ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ သနားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အနုတ္တရဝိဝေကသုခကို စွန့်၍သော်လည်း တရားဟော ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် အာဒိကလျာဏံ စသော ပုဒ်တို့သည် ဓမ္မံဟူသောပုဒ်မှ အသီးအခြားဖြစ် ကုန်၏။ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မံဟူသောပုဒ်၏ အသီးအခြားဖြစ်သော အာဒိကလျာဏံ စသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သိကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဥာပနာတူ။သော ဓမ္မံ ဒေသေတိဟုဆိုက လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အာဒိကလျာဏံ စသည်ကို အဘယ်ကို ပြလို၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့် (ဂဏ္ဌိဟောင်း)

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

(င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ အာဒိကလျာဏံ-ကား သော ကြောင့် ဓမ္မံ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသျစပ်။**တစ်နည်း**။။အောင်ပေးသောကြောင့် ဒေသေတိ၌ ကြိယာဝိသေသန + ဝိသေသျ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ကာရုဉတာ ။ ။ **ကရုဏာယေဝ ကာရုဉ်။ကာရုဉ် ယဿ အတ္ထိတိ ကာရုဉော။**
ကာရုဉဿ ဘာဝေါ ကာရုဉတာ။

ကာရုဉ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကရုဏာ ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။ထို၏ တာ ပစ္စည်းအရ မဟာကရုဏာနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဥာန္န။တာ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ကရုဏာရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဟာကရုဏာတော် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဝေကသုခ ။ ။ ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော။ဝိဝိစ္စတိ ဝိဝေစေတိ ဝါ ကိလေသေဟိ ဝိဝေကော။
ဝိဝေကတော ဇာတံ သုခံ ဝိဝေကသုခံ။

ဝိဝေက ဝိသေ အရ ဖလသမာပတ်သည် မုချ။ထို၏ ချမ်းသာခြင်းနှင့် အပေါင်း+အစိပ် စပ်ဌာန။ ပုဒ်လုံး အရ ထို-သော ဖလသမာပတ် ချမ်းသာ ရ၏။

ဝိဝေကေ ပဝတ္တံ သုခံ ဝိဝေကသုခံ။ (ဘာ+ဋီ) ၌ တစ်နည်းဆို။

နံပါတ် (၅)

ပစ္စက္ခ။ ပတိ-အက္ခ+အ ။ (အက္ခာနံ ပတိ ပစ္စက္ခံ) **အနုမာန**။ အနု-မန+ဏ။
ပဋိကွေပ။ ပတိ-ခိပ+ဏ။ **ဟိတွာ**။ ဟာ+တွာ။ **အပ္ပ**။ အလ+ပ ။(အပ+ပ။)
ဗဟု။ ဗဟ + ဥ။ **ပရိယောသာန**။ ပရိ-အဝ-သာ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **အဘိညာယဖြင့်** အဘိညာ၌ ပဋိသင်္ခါယောနိသောကဲ့သို့ ယကျေသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။

(ခ) **အဓိကေန ဉာဏေန ဖြင့်** အဘိညာ၌ အဘိ ဥပသာရသည် ပူဇိတ၊လက္ခဏ-စသော အနက်တို့၌မဖြစ်၊ အဓိက အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း။ကရိုဏ်းဖြစ်သော ဉာဏ်ကို အဦးမူသောအားဖြင့် ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း။ဝါ-ဉာဏ်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဉတွာ-ဖြင့် အဘိညာယ၌ ယ-သည် နာ-စသော ဓာတ်ဝိဘတ် ငါးလုံးတို့၏ ကာရိယမဟုတ်၊ တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို သိစေ။

(ဂ) **ပစ္စက္ခံ-ဖြင့်** သတ္တိနိပါတ်၏ ပစ္စက္ခအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းနောင် ဒုတိယာ အံဝိဘတ် ကျေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) **ဗောဓေတိ-ဖြင့်** ပဝေဒေတိ၌ ဝိပုဗ္ဗ+ဝိဒဓာတ်သည် လာဘ+တဋ္ဌိစသော အနက်တို့၌မဖြစ် ဗုဇ္ဈနတ္ထ၊ သိခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**ဉာပေတိ-ဖြင့်** ဗုဓ ဓာတ်သည် ဇာဂရိယ စသော အနက်တို့၌ မဖြစ်။ ဉာဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။(**သိ၊ ဖွင့်၊ ရောက်၊ နိုး၊ ဤလေးမျိုး ဟောရိုး ဗုဓနက်**)

ပကာသေတိ-ဖြင့် သိစေ၏ ဟူသည် ထင်စွာပြခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဟိတွာဝိ/ဟိတွာ...

ဝိ-သဒ္ဒါ အဇဟိတွာတိ ဉာပေတိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဖလသမပတ် ချမ်းသာနှင့်ရောလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်သည် တစ်ခါတစ်ရံ၌ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟိတွာဝိဟု အဝိ သဒ္ဒါဖြင့် ရှိသောပါဌ်သင့်။

အဝိစေတ္တ။ပ။သာဝေန္တော/အဝိစေတ္တ။ပ။သာဝေန္တော...

ကိတ္တိသဒ္ဒေါ သယံ **အတ္တနော အဝယဝဘူတေန သဒ္ဒေဝကာဝစနေန တံ သုဏန္တာနံ**-ဟူသော သမ္ဗန္ဓကို ဆိုသောကြောင့် သာဝေန္တောဟု သမ္ဗန္ဓရှိသော ပါဌ်သာသင့်။ (ဝိမတိဋီကာ)

နံပါတ် (၈)

ဉာဏေန ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အားလုံး၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌ တင်

http://www.dhammadownload.com

ကေဒေသျှပစာ၊ ရှဉ်း။

သန္တိ ကတွာ ။ ။ အဘိညာဖြင့် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းကိစ္စပြီးပါလျက် မျက်မှောက်သိခြင်း ကိစ္စကို အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

တစ်နည်း။။ ပစ္စက္ခအသိကို ဆိုသဖြင့်မှန်းဆ၍သိခြင်း အနုမာနစသည်မဟုတ်-ဟု အနက်ရောက်သောအား ဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတ္တာပန္နနည်း။

အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော လောကီသမာပတ် လောကုတ္တရာ သမာပတ်တို့၏ အမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော လောကုတ္တရာ သမာပတ်၌ တင် ဧကဒေသျှပစာ။

အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခန္တိ။ ဖလသမာပတ္တိ သုခံ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၃။)

နံပါတ် (၁၀)

သော ဘဂဝါ သတ္တေဟု ကာရုညတ်-အရ မဟာကရုဏာ ကောက်။

ဝိဝေကသုခ အရ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၂၉)

(က) သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဗြဟ္မဘူတေဟိ သေဋ္ဌေဟိ စရိတဗ္ဗတော တေသဉ္စ စရိယ ဘာဝတော **ဗြဟ္မစရိယံ။**

(ခ) တသ္မာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ။ပ။ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီတိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) အပိစ ယသ္မာ သနိဒါနံ သဥပ္ပတ္တိကဉ္စ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏံ ဒေသေတိ ဝေနေယျာနံ အနုရူပတော အတ္ထဿ အဝိပရီတတာယစ ဟေတုဒါဟရဏယုတ္တတောစ မဇ္ဈေကလျာဏံ၊ သောတူနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘေန နိဂမနေနစ ပရိယောသာနကလျာဏံ ဒေသေတိ။

(ဃ) ဧဝံ ဒေသေန္တော စ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၉၉။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ-ဟိတ်သမ္ဗန်။ဗြဟ္မစရိယဿ။ဗြဟ္မဘူတေဟိ-ဗြဟ္မာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ သေဋ္ဌေဟိ-မြတ်သော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝကတို့သည်။တေသံ-ထို မြတ်သောဘုရား၊ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ၊အရိယာသာဝကတို့၏။

(ဂ) သနိဒါနံ-ဒေသ ဒေသက ပရိသတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နိဒါန်းနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော၊ (သဒ္ဒတ္ထ၊ သရူပတ္ထ)သဥပ္ပတ္တိကဉ္စ၊ဒေသနာတော် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထုနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော၊ (သဒ္ဒတ္ထ)ဝေနေယျာနံ-ဆုံးမခြင်း၌ ထိုက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈာသယအား။အတ္ထဿ-သီလစသော အနက်၏။ဟေတုဒါဟရဏယုတ္တတောစ-ဟိတ် ဉဒါဟရဏ်တို့နှင့်ယှဉ်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း။

(ဃ) ဗြဟ္မစရိယံ-သာသနဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ။။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် သာတ္ထ၊သဗျဉ္ဇနံ၊ကေဝလပရိပုဏ္ဏာ၊ပရိသုဒ္ဓ၊ဗြဟ္မစရိ

http://www.dhammadownload.com

ငါးပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ၊အဓိပ္ပါယတ္ထနှင့်တကွ အတ္ထယောဇနကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းငါးပုဒ်တို့၏ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ပရိယာယ်ဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ထင်စွာပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်(ဂ) မိန့်။ (ဝိမတိဋီကာ။)

(ဃ)သို့။။ ဆရာသည်(ဂ)ဖြင့် သနိဒါန သဥပ္ပတ္တိက ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် အာဒိကလျာဏ မဇ္ဈေကလျာဏ ပရိယောသနကလျာဏ ဓမ္မကို ဟောသည်မည်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အာဒိကလျာဏ။ ပ။ပရိယောသာနကလျာဏတို့သည် ဓမ္မနှင့် တုလျာဓိကရဏဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မ၏ အာဒိကလျာဏစသောဂုဏ်ကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်ကိုလည်း ပြဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။ ဓမ္မ၏ အာဒိကလျာဏစသော ဂုဏ်ကိုသာ ပြဆိုသည်မဟုတ်၊ဖြပ္ပစရိယကိုလည်း ထင်ရှားအောင် ပြဆိုသေး၏ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဖလ။(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ကိုပင် တစ်ပါးသော ပရိယာယ်ဖြင့် ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။**(တစ်နည်း) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။**

မှတ်ချက်။ ။ နိဂုမ်းဟူ၍ ယူဆတတ်၏။ ဝါကျ၌ သမုစ္စယ စနိပါတ်ပါသည်ကို သတိပြုပါ။

နံပါတ် (၄)

သိက္ခတ္တယ ။ ။ တိဏ္ဏံ သမူဟော တယံ။ သိက္ခာနံ တယံ သိက္ခတ္တယံ။

သိက္ခ-ဝိသေ-အရ သိက္ခာသုံးပါးသည် မုချ။ထို၏ သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သမူဟ/သမူဟစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော သိက္ခာတို့၏သုံးပါးတို့၏ အပေါင်းရ၏။

သနိဒါန ။။။ နိဒဿေတိ ဧတေနာတိ နိဒါနံ။သဟ နိဒါနေန ယော ဝတ္တတီတိ သနိဒါနော။

သဟနိဒါနဟူသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ အရ နိဒါန်းနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟတ္တဘောဂုဏ်သည် မုချ။ ထို၏ တရားတော်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ယ အညပုဒ်အရ နိဒန်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော တရားတော်ရ၏။

သဥပ္ပတ္တိက ။ ။ သဟ ဥပ္ပတ္တိယာ ယော ဝတ္တတီတိ သဥပ္ပတ္တိကော။

(အတ္ထဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊သဟ အတ္ထုပ္ပတ္တိယာ ယော ဝတ္တတီတိ သဥပ္ပတ္တိကော။ သအတ္ထုပ္ပတ္တိက ဟု ဆိုလိုလျက် အတ္ထပုဒ်ကျေ)

သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတံ ။ ။ သိက္ခတ္တယေ ပရိဂ္ဂဟိတံ သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတံ။

အာဒိကလျာဏ ။ ။ အာဒိမှိ ကလျာဏော အာဒိကလျာဏော။

ကလျာဏော အာဒိ ယဿာတိ အာဒိကလျာဏော။

ဝေနေယျ ။ ။ ဝိနေတဗ္ဗာတိ ဝေနေယျာ။

ဝိ-နီဓာတ် ကတ္တုရူ ကား ဆုံးမတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာ ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မရူ ကား ဝေနေယျတို့၏ ဟိတာသုခဟူသော အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ (ဏ) ပစ္စည်းအရ ထို သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သိက္ခာ။ သိက္ခ+အ။ **နိဒါန။** နိ-ဒါ+ယု။ **ဥပ္ပတ္တိ။** ဥ-ပဒ+တိ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိပရီတာ။ ဝိ-ပရိ-ဣ+တာ။ ဥဒါဟရဏာ။ ဥ-အာ-ဟရ+ယု။

မဇ္ဈူ။ မဇ+ဈူ။ (မဇ္ဇတိ သံသုဒ္ဓဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ မဇ္ဈော). သောတု ။ သု+တု။

နံပါတ် (၆)

(က) သေဋ္ဌေဟိ-ဖြင့် ဖြဟ္မစရိယံ၌ ဖြဟ္မသဒ္ဒါသည် ဒါနစသော အနက်တို့၌မဖြစ်၊သေဋ္ဌအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းဖြဟ္မသဒ္ဒါ၏ ပုလ္လိင်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။စရိတဗ္ဗတော-ဖြင့် ဖြဟ္မစရိယံ၌ စရိယသဒ္ဒါသည် စရဓာတ်၊ဏျပစ္စည်း။ယင်းဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနေ၌ သက်၍ စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။ဖြဟ္မာဘူတေဟိ စရိတဗ္ဗတောဖြင့် ဖြဟ္မစရိယံကို ဖြဟ္မေဟိ စရိယံ ဖြဟ္မစရိယံ-ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ဠီကာ၌ ဖြဟ္မဘူတံ စရိယံ ဖြဟ္မစရိယံဟု တစ်နည်းဆို)

တေသဥ္စ စရိယ ဘာဝတောဖြင့် ဖြဟ္မစရိယံကို ဖြဟ္မာနံ စရိယံ ဖြဟ္မစရိယံဟု တစ်နည်းလည်း ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာဖြင့် ဖြဟ္မစရိယအရ သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော အလုံးစုံ သာသနာဟု ဆိုအပ်သော သာသနာ့ဖြဟ္မစရိယကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ)။

နံပါတ် (၇)

သိက္ခတ္တယ/သိက္ခာတယ...

တယ၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံ-ပရိဘာသာ-အရ ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း သိက္ခတ္တယဟု ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

အဝိပရီတတာယ/အဝိပရီတတာယ

အ-ဝိ-ပရိ-ဣ + တာ။ပရိ၏ ဣကို ချေ၊နောက် ဣရဿကို ဤဒီဃပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အဝိပရီတတာယ-ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဖြဟ္မစရိယ။။ အပေါင်းဖြစ်သာ သာသနဖြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဖြဟ္မစရိယတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သိက္ခာသုံးပါးဟူသော သာသနာ့ဖြဟ္မစရိယ ၌ တင်. ဧကဒေသူပစာ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဣဒမေဝ"ဖြဟ္မစရိယ"န္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ "သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ" တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၄။)

ဖြဟ္မစရိယံ၌ ဖြဟ္မ။။ အပေါင်း ဝေဒ၊ ဖြဟ္မာကြီး၊ သေဋ္ဌစသော အနက်တို့၏အမည်ကို အစိတ်သေဋ္ဌအနက် ၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။ (ဂဏ္ဌိဟောင်း)

ဌာနီ ဂုဏ်ဖြစ်သော အမြတ်ဂုဏ်၏ သေဋ္ဌအမည်ကို ဌာနဂုဏေးဖြစ်သော ဘုရားစသည်တို့၌ တင် ဌာန္ယူပစာ၊ဂုဏူပစာ။

ဝေနေယျာနံ။။ ဌာနဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဝေနေယျအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝေနေယျတို့သန္တာန်ရှိ စရိုက်စသည်၌တင် ဌာနူပစာ။

ဝေနေယျာနံ အနုရူပတောတိ ဝေနေယျာနံ စရိယာဒိအနုရူပတော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၄။)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

သိက္ခတ္တယ အရ။ ။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဟူသော သိက္ခာသုံးပါး ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၃၀)

(က) သာဓု ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ ပန။

(ခ) အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **တထာရူပါနံ အရဟတန္တိ** ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော။

(ဃ) ဧဝရူပါနံ ယထာဘူတဂုဏာဓိဂမေန လောကေ အရဟာန္တောတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ အရဟတံ။

(င) **ဒဿနံ ဟောတီတိ** ပသာဒသောမ္မာနိ အက္ခီနိ ဥမ္မီလိတွာ ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီတိ ဧဝံ အဇ္ဈာသယံ ကတွာ **အထ ခေါ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီတိ**။ (ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၀။)

****

နံပါတ် (၁)

သာဓု ခေါပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိ အထခေါ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ)

သောဘဝံဂေါတမော၊ယထာရူပေါ-အကြင်အရဟံစသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။တထာရူပါနံ၊ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။(ဝါ) ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်တော်ကို ရခြင်းကြောင့် လောကဧ် ရဟန္တာဟူ၍ ရအပ်သော ကျော်စောသံရှိကုန်သော။အရဟတံ၊တို့ကို။ဒဿနံ၊ဖူးမြင်ရုံမျှသည်။သာဓု ကောင်းသည်။(ဝါ) စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်သည်။ဟောတိ၊ ၏။ဧဝံ အဇ္ဈာသယံ ကတွာ "အထခေါ။ ပ။ တေနုပသင်္ကမိ" တိ။

(ခ) အတ္ထာဝဟံ -မျက်မှောက်၌ဖြစ်သော အစီးအပွား၊တမလွန်၌ဖြစ်သော အစီးအပွား၊ပရမတ်ဖြစ်သော အစီးအပွားကို ဆောင်တတ်သည်။သုခါဝဟံ-မျက်မှောက်၌ဖြစ်သောချမ်းသာ၊တမလွန်၌ဖြစ်သောချမ်းသာ ၊ ပရမတ်ဖြစ်သောချမ်းသာကို ဆောင်တတ်သည်။

(ဃ) ယထာဘူတဂုဏာဓိဂမေန-ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်တော်ကို ရခြင်းကြောင့်။

(င) ပသာဒသောမ္မာနိ-ကြည်လင်အေးမြကုန်သော။အက္ခီနိ-မျက်လုံးတို့ကို။ဥမ္မီလိတွာ-ဖွင့်၍။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါသည် ဤ၌ သုန္ဒရအနက် ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ သုန္ဒရ-ကောင်းခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ-အကောင်းဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား ။ ။ သာယာဖွယ်၏အဖြစ်ကို သုန္ဒရ-အကောင်းဟူ၍မဆိုအပ်၊ဖူးမြင်ရသူတို့အား ဟိတသုခကို ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သုန္ဒရ-အကောင်းမည်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ဘဒ္ဒကတာစ ပဿန္တဿ ဟိတသုခါဝဟာဘာဝေနာတိ အာဟ "အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟံ"န္တိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၅)

(ဃ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် တထာဂတရုပါနံပုဒ်၏ အနက်ကို အနိယမ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြပြီး၍ယခု အခါ၌ သရုပ်နိယမ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း ပြခြင်းငှါ အလိုရှိသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်(ဃ)မိန့်။(သီဋီသစ်)

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။(င) ပက္ခန္တရ။

စာစဉ်။ ။ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေန ကြောင့်ပေး၊လဒ္ဓ၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

အတ္ထ။ ။ **အရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ အနေနာတိ အတ္ထော။**

အရ-ကတ္တုဋ္ဌကား သွားလာသူတို့၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကရဏတ္ထကား ဥစ္စာ၏အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ထ ပစ္စည်းအရ ထို-သော စီးပွားဥစ္စာရ၏။

ပသာဒသောမ္မ။ ။ **ပသီဒန္တီတိ ပသာဒါနိ။သ၀တီတိ သောမော။ သောမော ဣဝ သောမ္မံ။**

(တစ်နည်း) **သောမဿ ဣမာနိ သောမ္မာနိ။ပသာဒါနိစ တာနိ သောမ္မာနိစာတိ ပသာဒသောမ္မာနိ။**

ပသာဒဝိသေသန အရ ကြည်လင်ခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။သောမ္မာနိ ဝိသေသန အရ အေးမြခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ မျက်လုံးတို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကြည်လင်အေးမြကုန်သော မျက်လုံးတို့ရ၏။(ဝိသေသနောဘယကမ္မဓာရည်း)

(တစ်နည်း) ။ ။ **ပသာဒေန သောမ္မာနိ ပသာဒသောမ္မာနိ။**

နံပါတ် (၅)

သာဓု။ သာဓ+ဉ (အတ္တနော ပရေသံ ဟိတံ သာဓေတီတိ သာဓု။)

သုန္ဒရ။ သု-ဒရ+အ။ **သောမ။** သု + မာန်။ **အဂ္ဂိ။** ဣက္ခ+ဣ ။(အသု + ခိ။)

(ဣက္ခတိ အနေနာတိ အက္ခိ။) **ဥမ္မီလိတွာ။** ဥ-မီလ + တွာ။

နံပါတ် (၆)

(က) သုန္ဒရံ ဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် ဒဠီကမ္မစသော အနက်တို့၌ မဖြစ်၊သုန္ဒရအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေန **စသည်ဖြင့်** ဓမ္မပမာဏ လူခပမာဏကို ကြည်ညိုကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ဘုရားရှင်၏ ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ)**(တစ်နည်း)** ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေန **စသည်ဖြင့်** တထာဂတရူပ အရ-အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်တော်ကြောင့် လောက၌ ရဟန္တာ-ဟူ၍ ရအပ်သော ကျော်စောသံကို (ဝါ) ကြည်ညိုမှုကို အရကောက်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ **(တစ်နည်း)** ဝေရှုပါနံဖြင့် တထာကား တံသဒ္ဒတ္ထ၊ယင်းလည်း ပသိဒ္ဓဝိသယ-ဟု သိစေပါသည်။ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေနဖြင့် တထာရူပါနံ၌ ရူပသဒ္ဒါသည် သဘာဝတ္ထအနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။လောကေ **စသည်ဖြင့်** တထာရူပါနံ၌ တဖြင့် လောက၌ ရဟန္တာဟူ၍ ရအပ်သော ကျော်စောသံရှိသောမြတ်စွာဘုရားကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ/လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ...

လဒ္ဓသဒ္ဒါနန္တိ လဒ္ဓသဒ္ဒဟာနံ ပရဇနေသု သဒ္ဓံ ပတိလာဘန္တာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊လဒ္ဓသဒ္ဒါနန္တိ ဝါ ပတိလဒ္ဓကိတ္တိသဒ္ဒါနံ တို့ကို ထောက်၍ နှစ်ပါဋ္ဌ်သင့်။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ ပါဋ္ဌ်သည် ယုတ္တတရ။

လဒ္ဓါ သဒ္ဒါ ယေဟီတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ။လဒ္ဓေါ သဒ္ဒေါ ယေဟီတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ။

ဥမ္မီလိတွာ/ဥမ္မီလေတွာ...

မီလဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်က ဥမ္မီလိတွာသင့်။စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်က ဥမ္မီလေတွာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

(က)သာဓု။ အကျိုးဖြစ်သော ကောင်းခြင်း၏ သာဓုအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဖူးမြင်ရခြင်း အပေါ်၌ တင် ဖလူပစာ။

(ဃ)ရှု။ ။ မကင်းတတ်သော ဓမ္မပမာဏ၊လူခပမာဏတို့၏ ကြည်ညိုဖွယ် ဆောင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုသဖြင့် မကင်းရာဖြစ်သော ရူပပမာဏ ဃောသပမာဏတို့၏ ကြည်ညိုဖွယ် ဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ် ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

သောမ္မာနိ။ အတူဖြစ်သော လ,ရေ တို့၏ အအေးဓာတ် သောမ္မာနိအမည်ကို အတူရှိသောမျက်လုံး၌ တင် သဒိသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အက္ခိနိ၏ ဝေဝစနာဟာရ = စက္ခု နေတ္တံ အစ္ဆိ နယနံ။

အက္ခိအရ = စက္ခုပသာဒ ဓီဝိတ၊ အဝိနိဗ္ဘောဂ (၈) ပါး-ဟူသော စက္ခုဒသကကလာပ် ရ၏။

****

ဝါကျစဉ် (၃၁)

(က) ယေနာတိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။

(ခ) တသ္မာ ယတ္ထ ဘဂဝါ တတ္ထ ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ယေန ဝါ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဃ) ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပါယေန၊ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော ဝိယ။

(င) **ဥပသင်္ကမီတိ** စ ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။)

နံပါတ် (၉)

(ဂ) ယေန ကာရဏေန၊အကြင်အထူးထူး အပြားပြားရှိသော ဂုဏ်အထူးကို ရခြင်းသိခြင်းငှါ အလိုဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ဘဂဝါ၊သို့။ဒေဝမနုဿေဟိ၊တို့သည်။ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊အပ်၏။တေနကာရဏေန၊ကြောင့်။

(ဃ) ရှု (ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ သံဝဏ္ဏတဗ္ဗ အနက်)

သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန-ကောင်းသောအရသာရှိသော အသီးတို့ကို စားခြင်း၌ဖြစ်သော အလို

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်။ဒိဇဂဏောဟိ၊ငှက်အပေါင်းတို့သည်။နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော၊အမြဲအသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီးသို့။ဥပသင်္ကမိတောဝိယ၊ချဉ်းကပ်သကဲ့သို့။တထာ၊တူ။နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပါယေန၊အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဂုဏ်အထူးကို ရခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဟူသော။ယေနကာရဏေန ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမိ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ယေန၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်သော ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ယေန၌ နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်၏ဟု ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့ ရအပ်သော အကျိုးရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က+ခ) တို့ဖြင့် ယေန၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်၍ ယတ္ထ ဘဂဝါ တတ္ထ ဥပသင်္ကမိ-ဟု အနက်မှတ်ထားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုဘုမ္မအနက်နှင့် ယတ္ထ ဘဂဝါ တတ္ထ ဥပသင်္ကမိ ဟူသော အနက်ကိုသာ မှတ်သားထိုက်ပါသလော။ အဘယ်အနက်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ ယေန၌ နာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ ဖြစ်၍ ယေန ကာရဏေနစသဖြင့် အနက် မှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းယေန ကာရဏေနဝယ် ကာရဏအရ သရုပ်အရကောက်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) ဝါကျမိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိဇ္ဇာရုတပ္ပါကဋီကရဏ။(င) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။.သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန-ကား ကြောင့်ပေးသောကြောင့်၊ဥပသင်္ကမိတောဝိယ၌ အကြောင်း ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယ။ ။ **သာဒီယန္တိ အဿာဒီယန္တီတိ သာဒူနိ။**

သာဒူနိစ တာနိ ဖလာနိစာတိ သာဒုဖလာနိ။

သာဒုဖလာနံ ဥပဘောဂေါ သာဒုဖလူပဘောဂေါ။

သာဒုဖလူပဘောဂေ ပဝတ္တော အဓိပ္ပါယော သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယော။

သာဒုဖလူပဘောဂ-ဟူသော ဝိသေ အရ ကောင်းသောအရသာရှိသော အသီးကို စားခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ဖြစ်သောအလိုဆန္ဒနှင့် နိဿယ/နိဿိတ အစပ်သမ္ဗန်သည် ဋ္ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ- ကောင်းသောအရသာရှိသော အသီးကို စားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒ ရ၏။

ဒိဇဂဏာ ။ ။ **ဒွိက္ခတ္တုံ ဇာယန္တီတိ ဒိဇာ။ဒိဇာနံ ဂဏာ ဒိဇဂဏာ။**

နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခ။ ။ **ဖလာနိ သဉ္စာတာနိ အဿ အတ္ထီတိ ဖလိတော။**

ဖလိတော မဟာရုက္ခော ဖလိတမဟာရုက္ခော။

နိစ္စံ ဖလိတမဟာရုက္ခော နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော။

နိစ္စ ဝိသေအရ မြဲခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ အသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီးနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်

http://www.dhammadownload.com

ဠာနူ။ပုဒ်လုံးအရ-ထို သော အမြဲ အသီးရှိသော သစ်ပင်ကြီး ရှ၏။

နံပါတ် (၅)

သာဒု။ သာဒ+ဥ။ **ဒိဓေ**။ ဒွိသဒ္ဒူပပဒ+ဓေ+ကွိ။ **နိစ္စ**။ နိပါတ်ပုဒ်။

ရုက္ခ။ ရုဟ+ခ။ **ဝိသေသ**။ ဝိ+သိသ+ဏ။ **အဓိပ္ပါယ**။ အဓိ+အပိ+ဣ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ယတ္ထဖြင့် ယေနဌ နာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌မသက်၊ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်သည်ကို သိစေ။ **တတ္ထဖြင့်** တေနုပသင်္ကမိကို တေန+ဥပသင်္ကမိ ဟူ၍ ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊တေန၌ နာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊(ဝါ)ကံအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) **ကာရဏေနဖြင့်** ယေနဌ နာဝိဘတ်သည် ဟေတွတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗောဖြင့်** ယေနဌ စပ်ပုဒ်ကိတ်ကြိယာကိုထည့်စွက်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကို သိစေ။**ဒေဝမနုဿေဟိဖြင့်** ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၏ ကတ္တားကိုလည်းကောင်း(ဝါ)ချဉ်းကပ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း သိစေ။**တေန ကာရဏေနဖြင့်** တေနုပသင်္ကမိကို တေန+ဥပသင်္ကမိ ဟူ၍ ပဒစ္ဆေဒပြု၍၊တေနဌ တသဒ္ဒါဖြင့် ကာရဏကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊နာဝိဘတ်၏ ဟေတွတ္ထ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(င) **ဂတောဖြင့်** ဥပသင်္ကမိ၌ ကမုဓာတ်သည် ဂတိအနက်၌ဖြစ်၍၊အဇ္ဈတ္တနီဤဝိဘတ်သည် အတိတ်အနက်၌ သက်သည်မဟုတ်၊ဥပသင်္ကမိတွာ ဟူသော သဒ္ဒန္တရိတ်ကို ထောက်၍ အလုံးစုံးသွားခြင်းကြိယာ၏ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပ၏ အနက်မဲ့ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

(ဂ) ဓဝမေတ္တ/ဓဝမ္ဗေတ္တ...

အပိသဒ္ဒါသမုစ္စည်းအနက်ကို နယန္တရ-ဝါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပိသဒ္ဒါ၏ သမုစ္စည်းအနက် မလိုအပ်ရကား ဓဝမေတ္တ ပါဌ်သာသင့်။

သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန/သာဓုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန...

သာဓေတိ အတ္တဟိတံ ပရဟိတဉ္စ သာဓု၊ဤသာဓုကား ပြီးစေတတ်၏-ဟူသော အနက်ကိုဟော သာဓဓာတ်ဖြင့် ပြီး၏။ဤ၌ သာဒုကား သာဒ-အဿာဒေ-ဟု ဓာတ်ကျမ်း၌ လာသောကြောင့် ဖလကို ထောက်၍ သာယာခြင်းအနက်ဟော သာဒဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ဒုန္တတေတိယကမ္မရာဖြင့်ရှိသော သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

(က)၌ နည်း။ ။ သတ္တမီဝိဘတ်မှ တတိယာဝိဘတ်သို့ ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော ယေနဓ၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နာဝိဘတ်၌တင် ဧကဒေသူ။

ဒိဇဂဏ။ ။ အဘေဒဘေဒူပစာ။ငှက်နှင့်အပေါင်းကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့်။

နံပါတ် (၁၀)

သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယ-အရ ရသတဏှာ။တစ်နည်း- ဆန္ဒစေတသိက်ကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိမေးခွန်း (၃၂)

(က) **ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတိ** ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော ဘဂဝါ တေန၊ ဧဝံ သောပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ အဟောသိ။

(ခ) သီတောဒကံ ဝိယ ဥဏှောဒကေန သမ္မောဒိတံ ဧကီဘာဝံ အဂမာသိ။

(ဂ) တံ ပီတိပါမောဇ္ဇသင်္ခါတံ သမ္မောဒံ ဇနနတော သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော စ **သမ္မောဒနီယံ**။

(ဃ) အတ္ထဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟရူပတော သရိတဗ္ဗဘာဝတော စ **သာရဏီယံ**။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၀၀။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဘဂဝါ-သည်။ခမနီယာဒီနိ-ခမနီယစသည်တို့ကို။ပုစ္ဆန္တော-လျက်။(သာရတ္ထ)**တစ်နည်း**-ခမနီယာဒီနိ-တို့ကို။ပုစ္ဆန္တော-သော။ဘဂဝါ-သည်။(ကာရကဝိသေသန)တေန ဗြာဟ္မဏေန-နှင့်။သဒ္ဓိံ သမပ္ပမောဒေါ-အညီအမျှ ဖြစ်သောနှီးနှောခြင်း ရှိတော်မူသည်။အဟောသိ ယထာ-၏သို့။ဧဝံ-ဤအတူ။သောပိ ဗြာဟ္မဏော-သည်လည်း။ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပမောဒေါ အဟောသိ။

(ခ) သမ္မောဒိတံ-နှီးနှောရောပြွမ်းခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။ဧကီဘာဝံ-သမ္မောဒနကြိယာဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သို့။

နံပါတ် (၂)

(က) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရှု၍ သံဝဏ္ဏနာသို့ ကျမ်းတက်...

ဆရာ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်မထေရ်တို့သည် ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ-ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောပြောဆိုဆို၊ သဒ္ဓိံဟူသော သမဝါယဇောတက သဒ္ဒါကို ဟောကောင်းအံ့လော။သဒ္ဓိံ ဖြင့်ထွန်းပြအပ်သော သမဝါယအားဖြင့် ရအပ်သော သမ္မောဒနကြိယာကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (က) သံဝဏ္ဏနာ မိန့်။ **(ခ)သို့**။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ(သမပ္ပဝတ္တမောဒန) ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သမပ္ပဝတ္တမောဒန ဖြစ်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွအဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ဒေါသနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဏ္ဏားသည် ဝီတဒေါသ(ဒေါသကင်းသော)မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူမျှသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိ၏ဟူသော စကားသည် မလျော်သည်မဟုတ်ပါလော။(ဂဏ္ဌိဟောင်း)စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ၌ ယထာစသည် ဥပမာန။ဧဝံစသည် ဥပမေယျ။**(ခ) တပ္ပါကဋီကရဏ**။ သမပ္ပဝတ္တနဖြစ်ပုံ ဥပမာနှင့်တကွ ထင်စွာပြသောကြောင့်။**(ဂ) ပကတ္တရ**။ **(ဃ) ပကတ္တရ**။

နံပါတ် (၄)

သမပ္ပဝတ္တမောဒ။ ။ **သမံ ပဝတ္တမောဒေါ ယဿာတိ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ**။

သမပ္ပဝတ္တမောဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်

http://www.dhammadownload.com

အရ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားနှင့် ဌာနီ/ဌာနအစပ် သမ္ဗန် ဌာန။ယ အညပုဒ် အရ ထိုသော အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား ရ၏။

သီတောဒက။ ॥ **သီတဥ္စ တံ ဥဒကဥ္စာတိ သီတောဒကံ**။

သမ္မောဒိတာ။ ॥ **သမံ မောဒေါ သမ္မောဒေါ**။ **သမ္မောဒေါ ယဿ အတ္ထီတိ သမ္မောဒီ**။ **သမ္မောဒိနော ဘာဝေါ သမ္မောဒိတာ**။

သမ္မောဒိ-ဟူသောတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ရောနှောခြင်းရှိသော ရေ့ရေနွေးတို့သည် မုချ။(ဥပမာန)**တစ်နည်း**-ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားနှင့်မြတ်စွာဘုရားသည် မုချ။(ဥပမေယျ)ထို၏ တာပစ္စည်းအရ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန။တာပစ္စည်း အရ ထို သော ရောနှော(ဝါ)ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရောနှောခြင်းကြိယာ ရ၏။

ပီတိပါမောဇ္ဇသခိါတ။ ॥ **ပမောဒနံ ပမောဒေါ။ပမောဒေါယေဝ ပါမောဇ္ဇံ။ပီတိ စ ပါမောဇ္ဇံ စ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဣတိ သခိါတော ပီတိပါမောဇ္ဇသခိါတော**။

ပီတိပါမောဇ္ဇ ဝိသေသအရ ပီတိပါမောဇ္ဇ ဟု ဆိုအပ်သော သမ္မာဝနာဘောဂဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဆိုအပ်သော သမ္မောဒနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ပီတိပါမောဇ္ဇ-ဟု ဆိုအပ်သော သမ္မောဒ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ခမနီယ။ ခမု +အနီယ။ခမိတဗ္ဗန္တိ ခမနီယံ။ **မောဒ**။ မုဒ +ဏ။
သီတ။ သိ +တ။ **ဉဏှ**။ ဥသ + ဟ။ **ပီတိ**။ ပီန+ တိ။(ပါ+တိ)
မဓု။ မန(မဓ) +ဥ။(မဓတိ ဥန္ဒတိ ကိလေဒတီတိ မဓု။မဓုရံ မညတီတိ မဓု)
ကာလ။ ကရ(ကလ)+ဏ။ **အန္တရ**။ အတိ +အရ

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **သမ္မောဒံ ဇနေနတောဖြင့်** သမ္မောဒနိယံ၌ သမ္မောဒပုဒ်၊ဏ္ဍကပစ္စည်း၊ယင်းဏ္ဍကပစ္စည်း၏ ဇနေတိ အနက်၌သက်၍ သမ္မောဒံ ဇနေတီတိ သမ္မောဒနိကာ-ဟု ဆိုလိုလျက် ကကိုယပြု၊န-လာ၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊**ပီတိပါမောဇ္ဇသခိါတံဖြင့်** သမ္မောဒအရ ရောနှောခြင်းအနက်ကိုမယူအပ်၊ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်ကို ယူအပ် သည်ကို သိစေ။(ဘာဋီ)**သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတောဖြင့်** သမ္မောဒနိယံ၌ သံပုဗ္ဗ၊မုဒဓာတ်၊အနီယပစ္စည်း၊ ယင်း အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာနေ၌ သက်၍ သမ္မောဒိတဗ္ဗာတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) **သာရေတုံ အရဟရူပတောဖြင့်** သာရဏီယံ၌ သရဓာတ်၊အနီယပစ္စည်း၊ယင်းအနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာနေ၌သက်၍ သာရေတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။(ဘာဋီ)**တစ်နည်း**- သာရပုဒ် +ဏ္ဍကပစ္စည်း၊ယင်းဏ္ဍကပစ္စည်း၏ အရဟတိအနက်၌ သက်၍၊သာရေတုံ အရဟတီတိ သာရဏီယာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။(သီဋီသစ်) **နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ ဖြင့်** သရဓာတ်၏ ဂတိသရဏဟိံ သန(၃)နက်တို့တွင် ပဝတ္တနဂတိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။(ဂဏ္ဌိ) **သုစိရမ္ပိ ကာလံဖြင့်** တစ်ခဏသာ အမှတ်ရအပ်သည်မဟုတ်၊ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အမှတ်ရအပ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။ **အတ္ထဗျဥ္ဇန**

http://www.dhammadownload.com

မစုရတာယဖြင့် အနက်သဒ္ဒါတို့၏ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အမှတ်ရ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။သရိတဗ္ဗာဘာဝတောဖြင့် သာရဏီယာဌ် သရဓာတ်+အနီယပစ္စည်း၊ယင်း အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်၍ သရိတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊သရဓာတ်၏ သရဏာတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သမ္မောဒနိယံ/သမ္မောဒနီယံ...

သံပုဗ္ဗ၊မုဒဓာတ်၊အနီယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနိယံ-ဟု ဒီဃဖြင့် ရှိသောပါဌ်သင့်။ သမ္မောဒပုဒ်+ဏ္ဍကပစ္စည်း ကကို ယပြု၊နအာဂုံလာ၍ ပြီးသောကြောင့် ရဿဖြင့် သမ္မောဒနိယံ ပါဌ်သင့်။

သာရဏီယံ/သရဏီယံ...

သရဏီယန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွာ သာရဏီယန္တိ ဝုတ္တံ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် အာ-ဒီဃဖြင့်ရှိသော သာရဏီယံ ပါဌ်သာ သင့်။

ဇေိဘာဝံ/ဇေိဘာဝံ...

စီ ကြိယဗ္ဗေ ဟိ။ (၃။၁၄။မောဂ်)သုတ်အရ ကြိယာအနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါနောင် စီပစ္စည်း သက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဇေိဘာဝံ ပါဌ်သာသင့်။အဗ္ဘူတတ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရ စီ။(နီတိသုတ် ထောက်၍လည်း ဖြေဆိုနိုင်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဘူကရာ သဗ္ဗဓာတွတ္ထဗျာပကာ။ဘူကရဓာတ်နောင် စီပစ္စည်း သက်သည်။

နံပါတ် (၈)

(ခ) အနုပသန္တသဘောရှိသော ပုဏ္ဏားသည် ရေပူနှင့်တူ၏။ဥပသန္တသဘောရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ရေအေးနှင့်တူ၏-ဤသို့ အစဉ်မဟုတ်မူ၍ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။ **တစ်နည်း**-ဉာဏတေဇသဘောမရှိသော ပုဏ္ဏားသည် ရေအေးနှင့်တူ၏။ဉာဏတေဇသဘောရှိသော မြတ်စွာ ဘုရားသည် ရေနွေးနှင့်တူ၏-ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ယူအပ်သောကြောင့် ယထက္ကမနည်း။(ဝိမတိ)

သမ္မောဒိ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ရောနှောခြင်းအနက်၊ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနက်တို့၏ သမ္မောဒအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရောနှောခြင်းအနက်၌တင် စေဒေသျူ။(ဇေိဘာဝံ-ရှု)

(သမ္မောဒိ-ခမနီယစသည် သဘောမေမြန်းပြောလျက် နီးနှောမိလေပြီ။မုဒသဒ္ဒေါ့ ဟေတ္ထ သံသန္ဒနာယေဝ။

အတ္ထဗျဥ္စနမဓုရတာယ။ ။ ထင်ရှားရှိသောချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော စားသောက်ဖွယ်၏ မဓုရအမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သော စကား၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ။**တစ်နည်း**-သဒိသူ။

နံပါတ် (၁၀)

ပီတိပါမောဇ္ဇ- ပီတိအရ ဗလဝပီတိ။ ပါမောဇ္ဇအရ တရုဏပီတိ ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၃၃)

(က) **ကေမန္တိ** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော "ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ " တိ အာဒီသု ဝိယ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တသ္မာ ယထာ နိသိန္နော ကေမန္တိ နိသိန္နော ဟောတိ၊တထာ နိသီဒီတိ ဝေမေတ္တ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ဘုမ္မတ္တေ ဝါ တော ဥပယောဂဝစနံ။

(ဃ) **နိသီဒီတိ** ဥပါဝိသိ။

(င) ပဏ္ဍိတာ ဟိ ပုရိသာ ဂရုဋ္ဌာနိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာသနကုသလတာယ ကေမန္တိ နိသီဒန္တိ။

(စ) အယဉ္စ တေသံ အညတရော။

(ဆ) တသ္မာ ကေမန္တိ နိသီဒိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဥပမာအတွင်းသွင်း-ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ တိ·အာဒီသု၊တို့၌။ဝိသမန္တိ၊ဝိသမံဟူသောသဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော-ဘာဝနပုံးကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါသည်။ဟောတိ ဝိယ-ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊တူ။ကေမန္တွိ-ကေမန္တိဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော ဟောတိ။

ဥပမာအပြင်ထုတ်-ကေမန္တွိ-ကေမန္တိဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော ဟောတိ။ ကေသုဝိယ-အဘယ်တို့၌ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။"ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ "တိ အာဒီသု၊တို့၌။ ဝိသမန္တိ၊ဝိသမံဟူသော သဒ္ဒါသည်။ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော-ဘာဝနပုံးကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါသည်။ဟောတိ ဝိယ-ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

(င) ကေမန္တိ-တစ်ခုသောအရပ်အစုကို။(ကတွာ-၍)ကေမန္တိ-၌။(သဒ္ဒတ္ထ)ကေမန္တိ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ။ဝါ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ဤသို့ (က)ဖြင့် ကေမန္တိ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထအနက်၌လည်း ဖြစ်သေး၏-ဟု နည်းတစ်ပါးကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ကေမန္တိ နိသီဒိ-စသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ (တစ်နည်း)ပါဠိတော်၌ ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု ဧကမန္တံ သဒ္ဒါကို မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ဥပသင်္ကမိတွာ နိသီဒိ-ဟု ဆိုက ကပ်ဝင်၍နေခြင်းဟူသော လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု ကေမန္တံ သဒ္ဒါကို ထည့်စွက်၍မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည်(င) ဖြင့် ပညာရှိကုန်သော ယောကျ်ားတို့သည် အလေးပြုအပ်သော အရပ်သို့ကပ်သော် နေရာ၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သင့်အပ်လျောက်ပတ်စွာ ထိုင်ကုန်၏-ဟုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ပညာရှိယောကျ်ားတို့သည်။ပ။သင့်အပ်လျောက်ပတ်စွာ ထိုင်ကုန်သော်လည်း ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် ပညာရှိမဟုတ်က ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တိ နိသီဒိ-ဟု မဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတွာ ကေမန္တံ နိသီဒိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသမှ ဘုမ္မတ္တနိဒ္ဒေသကို ပြသော ကြောင့်။(ဃ) ပက္ခန္တရ။(င) ဝါကျာရမ္ဘ။(သံဝဏ္ဏနာရု)တစ်နည်း ဉာပကာဒဋ္ဌ။(သံဝဏ္ဏောတဗ္ဗ ပါဋ္ဌိရု) တစ်နည်း- ဝိတ္ထာရ (နိသျ) (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ တစ်နည်း (င+စ) ကာရဏ။ (ဆ) ဖလ၊တစ်နည်း- နိဂုံး။

နံပါတ် (၄)

ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသ။ ။ ဘာဝေ ဝတ္တမာနံ နပုံသကံ ဘာဝနပုံသကံ။

တစ်နည်း- ဘာဝံ အနုဂတံ နပုံသကံ ဘာဝနပုံသကံ။

ဘာဝနပုံသကဿ နိဒ္ဒေသော ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။

ဘာဝနပုံသကေန နိဒ္ဒေသော ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။(ဂဏ္ဌိ)

ဘာဝ ဝိသေသအရ ကြိယာသည် မုချ။ ထို၏ ဖြစ်သော နပုံလိင်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ကြိယာ၌ဖြစ်သော နပုံလိင်ရ၏။

စန္ဒိမသူရိယ။ ။ စန္ဒော ဧတ္ထ အတ္ထီတိ စန္ဒိမာ။သူရံ ဧနေတီတိ သူရိယော။(သူရပုဒ်+ဏျယပစ္စည်း) သရတိ အန္ဓကာရံ ဝိဓမတီတိ သူရိယော။(သရ+ဏျယ)

စန္ဒိမာ စ သူရိယော စ စန္ဒိမသူရိယာ။

စန္ဒိမာ ရေးပုဒ်အရ လမိမာန်သည် မုချ။ထို၏သူရိယအရ နေနှင့်လှည့်လည်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်း ပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော လနေတို့ရ၏။

ဥပယောဂဝစန။ ။ ဥပယောဂေ ဝိဟိတံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။

ပဏ္ဍိတ။ ။ ဂမ္ဘီရဋ္ဌေနေသု ပဍတိ ဂစ္ဆတီတိ ပဏ္ဍာ။ပဏ္ဍာ သဉ္ဇာတာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ပဏ္ဍိတော။

အာသနကုသလတာ။ ။ အာသနေ ကုသလော အာသနကုသလော။အာသနကုသလဿ ဘာဝေါ အာသနကုသလတာ။

ဂရုဋ္ဌာနိယ။ ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနိယော။ ဂရုနော ဌာနိယော ဂရုဋ္ဌာနိယော။

နံပါတ် (၅)

အန္တ။ အမ+တ။စန္ဒ။ စဒိ+ဏ။ နိသိန္န။ နိ+သဒ+တ။ ပဏ္ဍိတ။ပဍိ+တ။ ကုသလ။ ကုသ+အလ။တစ်နည်း ကုသဒ္ဒူ+သလ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသောဖြင့် ကေမန္တံကား ဒုတိယာဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုံလိင်သဒ္ဒါမဟုတ်၊နိသီဒိ ကြိယာကိုအထူးပြုသော နပုံလိင်သဒ္ဒါ အဖြစ်ကို သိစေ။ဝိသမံစသည်ဖြင့် ဝိသမံသဒ္ဒါသည် ပရိဝတ္တန္တိ၌ ပရိဝတ္တနကြိယာကို အထူးပြုသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ကေမန္တံ သဒ္ဒါသည် နိသီဒိကြိယာကို အထူးပြုသတည်း ဟု သိစေ။

(ဃ) ဥပါဝိသိဖြင့် နိသီဒိ၌ နိပုဗ္ဗ သဒဓာတ်သည် ဝိသရဏတ္ထ၌ မဖြစ်၊ဂတျာဝသနတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

ကောင်း၊ထိုထိုင်နေခြင်းဟူသည်လည်း ချဉ်းကပ်၍ဝင်နေခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။(ဂဏ္ဌိ)

နံပါတ် (၇)

ယတ္ထ နိသိန္နော။ပ။တတ္ထ နိသီဒိ/ယထာ နိသိန္နော။ပ။တထာ နိသီဒိ...

ဤ၌ ကြိယာဝိသေသနအဖြစ်ကို ဆိုရခြင်း၏အကျိုးကို ပြသောကြောင့် ယထာ နိသိန္နော။ပ။ တထာ နိသီဒိပါဌ်သာ သင့်။

သူရိယော/သုရိယော...

ပါဌမပါရာဇိကဏ်စာစဉ် ဝါကျ (၇၇)ရှု။

နံပါတ် (၈)

အာသနကုသလတာယ။။ မကောင်းရာဖြစ်သော နေရာ၌ လိမ္မာသည်ကို ဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော နိသဇ္ဇဒေါသ၌လည်း လိမ္မာ၏-ဟူသော အနက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း၊ကာရဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(က) ဝါကျရှု။ **စတုဇ္ဇုဟာဟာရနေတ္တိ။** ။(က)ဝါကျကို ဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုသည် အဓိပ္ပါယမည်၏။ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ-ဟူသော ဥပမာကို ဆိုသဖြင့် ဝိသမံသဒ္ဒါသည် ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဧကမန္တံ သဒ္ဒါသည်လည်း ကြိယာဝိသေသနပုဒ်အဖြစ်ကို သိစေခြင်း၊ယင်းသို့ သိစေခြင်းဖြင့် ကျမ်းကိုကောင်းစွာသင်ခြင်း၊ဆောင်ခြင်းစသော အစဉ်သဖြင့်ရအပ်သော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို သဘောပေါက် သိနားလည်ခြင်းဟူသော ပညာရှိတို့၏ခပ်သိမ်းသော ဟိတသုခကိုပြီးစေလိုခြင်းစသည်သည် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတော်မည်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၃၅)

(က) **စိဏ္ဍောတိ** ဇမ္ဗုရီဘူတော ဇရာယ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝံ အာပါဒိတော။

(ခ) **ဝုဗ္ဗေတိ** အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဝုပိမရိယာဒပ္ပတ္တော။

(ဂ) **မဟလ္လကောတိ** ဇာတိမဟလ္လကတာယ သမန္နာဂတော။

(ဃ) စိရကာလပ္ပသုတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) **အဒ္ဓဂတောတိ** အဒ္ဓါနံ ဂတော။

(စ) ဒွေတယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ အတီတောတိ အဓိပ္ပါယော။

(ဆ) **ဝယောအနုပ္ပတ္တောတိ** ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တော။

(ဇ) ပစ္ဆိမဝယော နာမ ဝဿသတဿ ပစ္ဆိမော တတိယဘာဂေါ။(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁/၂။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) စိဏ္ဍော-ဆွေးမြေ့ယိုယွင်းပြီးကုန်သော။(သဒ္ဒတ္တ။)ဝါ-အရွယ်လျော့သက် ဇရာတွက်ကြောင့် သွားကျိုးခြင်း ဆံဖြူခြင်း အရေတွန့်ခြင်းစသည်သို့ ရောက်ကုန်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ခ) ဝုဗ္ဗေ-အင်္ဂါကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့၏ ကြီးရင့်ပြီးသော အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်ကုန်သော။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) မဟာလ္လကေ-မွေးဖွားခဲ့ရာ ချိန်ခါမှီး၍ ကြီးရင့်သူ၏ အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော။(သဒ္ဒတ္ထ)ဝါ-မွေးဖွားပြီးသော ပုဏ္ဏားတို့၏ ကြာမြင့်သော ကာလရှိကုန်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ဃ) စိရကာလပ္ပသုတေ-မွေးဖွားသော ပုဏ္ဏားတို့အား ကြာမြင့်သောကာလရှိကုန်သော။(သဒ္ဒတ္ထ)ဝါ-မွေးဖွား၍ကြာမြင့်ကုန်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(င) အဒ္ဓဂတေ-ရှည်သောအခွန့်သို့ ရောက်ပြီးကုန်သော။(သဒ္ဒတ္ထ)ဝါ-မင်းနှစ်ဆက်သုံးဆက် လွန်ပြီးကုန်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် မဟလ္လကအရ စည်းစိမ်ဥစ္စာအားဖြင့် များခြင်းဂုဏမဟလ္လကကိုမယူအပ်။ ဇာတိမဟလ္လကကို ယူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဇာတိမဟလ္လက-အရ အမျိုးအားဖြင့် မြတ်ခြင်းကို ယူအပ်ပါသလော။အဘယ်ကို ဇာတိမဟလ္လက ဟူ၍ ဤ၌ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ ဇာတိသဒ္ဒါသည် ပဋိသန္ဓေအနက်ဟောသောကြောင့် ဤ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအားဖြင့် ကြီးရင့်ခြင်းကို(ဝါ)ကြာမြင့်စွာကာလမှ မွေးဖွားခဲ့ပြီးသည်ကို ဇာတိမဟလ္လကအရ ယူအပ်၏ ဟူလို။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် (င)ဖြင့် အဒ္ဓဂတပုဒ်ကို အဒ္ဓါနံ ဂတာ အဒ္ဓဂတာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဤ၌ ရှည်သောကာလသို့ ရောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ရှည်သောကာလသို့ ရောက်ပုံကို(ဝါ)ရှည်သောကာလအရကို မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

(ဈ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဆ)ဖြင့် ဝယောအနုပ္ပတ္တောကို ဝယံ အနုပ္ပတ္တော ဝယောနုပ္ပတ္တော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ သမာသ်အလယ် ဩလာ၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝယ-အရ ပစ္ဆိမအရွယ်ကို ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဤ၌ ပစ္ဆိမအရွယ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ပစ္ဆိမအရွယ်ကို မပြဆိုပြီလော။**တစ်နည်း**-သက်တမ်းတစ်ခု နောက်ဆုံးဖြစ်သော သေလွန်ခါနီး အရွယ်ကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။(ဂ) ပက္ခန္တရ(ဃ) ဝိတ္ထာရ။တစ်နည်း ဝါကျာရမ္ဘ။(င) ပက္ခန္တရ။

(စ)ဝိတ္ထာရ (ဆ)ပက္ခန္တရ (ဈ) ဝါကျာရမ္ဘ။ပစ္ဆိမအရွယ်ကို ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။

နံပါတ် (၄)

ဇရာ။ ။ **အဇရီတိ ဇရော။(ဇရ+ဇရ)မောဂ္ဂလာန်။တစ်နည်း-ဇရာဇာ ဇရော(ဇရ+အရန်)ထောမနီတိ။**

ဇရဓာတ် အရ နိပ္ပန္နရုပ်တို့ ဆွေးမြေ့ယိုယွင်းခြင်းဟူသော ဇိရဏတေဇော၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ ဇရပစ္စည်း အရ ဇရာဖြင့်အိုးမင်းကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။စရဒရဇရဂရမရေဟိ တော။(မော်၇။၁၅၂။)

ခဏ္ဍိစ္စ။ ။ **ခဏ္ဍိသူတိ ခဏ္ဍိတာ။ခဏ္ဍိတာ ဧဝ ခဏ္ဍိစ္စံ။ခဏ္ဍိစ္စံ အဿ အတ္ထီတိ ခဏ္ဍိစ္စော။**(ရေးနိသျ+ယော)

တစ်နည်း။ ။ **ခဏ္ဍော သဉ္စာတော အဿ အတ္ထီတိ ခဏ္ဍိတော။ခဏ္ဍိတဿ ဘာဝေါ ခဏ္ဍိစ္စံ။**(ဘာဋီ)

ခဏ္ဍိစ္စံ အာဒိ ယေသန္တိ ခဏ္ဍိစ္စာဒယော။ခဏ္ဍိစ္စာဒီနံ ဘာဝေါ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝေါ။

ခဏ္ဍိတတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကျိုးသောသွားရှိသူသည် မှချ။ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ ကျိုးသောသွားနှင့်(ဝါ)

http://www.dhammadownload.com

သွားကျိုးခြင်းနှင့် နိသျ/နိဿိတစပ်ဌာန။ဇာျပစ္စည်းအရ ထို သော ကျိုးသောသွား(ဝါ)သွားကျိုးခြင်း ရ၏။

ခဏ္ဍိစ္စ အာဒိ ဗဟုဗ္ဗီအရ သွားကျိုးခြင်းအစသည် မှဉ။ထို ၏ ယအညပုဒ်အရ ဆံဖြူခြင်း အရေတွန့်ခြင်း တို့နှင့် အာဒိ/အာဒိဝန္တစပ် ဌာန။ယအညပုဒ်အရ ထိုသော သွားကျိုးခြင်းအစရှိသော ဆံဖြူခြင်း အရေတွန့်ခြင်း တို့ရ၏။

အာပါဒိတော။ ॥ **အာပါဒီယိံသူတိ အာပါဒိတာ။တစ်နည်း-အာပါဒီယန္တေတိ အာပါဒိတာ။**

အာပုစ္ဆ ပဒဓာတ်သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌ အရ ကျိုးသောသွားရှိသူတို့၏ အဖြစ်သို့ရောက် ပြီးကုန်သော ပုဏ္ဏား အိုတို့၏သန္တာန် ရောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ခန္ဓာ(၅)ပါးတို့၏ ဥပါဒ်သည်မှဉ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာကား ဓိရဏတေဓာဟုဆိုအပ်သော ဇရာ၏ သဟဓာတာဒိသတ္တိ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ တ ပစ္စည်း အရ ထို သော ကျိုးသောသွားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဏ္ဏားတို့ရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားပါသော်လည်း ဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်၍ ဂုဏ်ကိုသာ ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ရောက် စေအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

မဟလ္လက။ ॥ **မဟန္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော။**(မဟန္တ သဒ္ဒူပပဒ+လာ+ဏွု။)

မဟန္တံ ဟူသော ဝိသေသနအရ ကြီးသည်၏အဖြစ်သည် မှဉ။ထို ၏ ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားနှင့်နိသျ /နိဿိတစပ် ဌာန။လာဓာတ်အရ ကြီးရင့်သည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ရင့် ရော်ခြင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောသည် မှဉ။သမာသ်ပုဒ် အရနှင့်ဏွုပစ္စည်း အရ ကြီးရင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

ဒွေတယော။ ॥ **ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပရိမာဏာ ဧတေသန္တိ ဒွေတယော**(ဘာဋ္ဌိ)

ဒွေတယော ဗဟုဗ္ဗီ အရ နှစ်ဆက်သုံးဆက်သော အတိုင်းအရှည်ပမာဏသည် မှဉ။ထို ၏ ဧတအည ပုဒ်အရ မင်းအဆက်ဆက်တို့နှင့် ပမာဏ/ပမာဏဝန္တစပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ ထို သော နှစ်ဆက်သုံးဆက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော မင်းတို့၏အဆက်ဆက် ရ၏။

တစ်နည်း။ ॥ **ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ရာဇာနော ဒွေတယောရာဇာနော၊**

ဒွေတယော ရာဇာနံ ပရိဝဋ္ဋာ ဒွေတယောရာဇပရိဝဋ္ဋာ။ အလုတ္တသမာသ် (ဂဏ္ဍိသစ်)

စိရကာလပ္ပသုတ။ ॥ **စိရံ ကာလံ ပသုတာနံ ဧတေသန္တိ စိရကာလပ္ပသုတာ။**(ဘိန္နာဒိ)

စိရကာလဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်အရ ကြာမြင့်သောကာလသည်မှဉ။ထို ၏ ပသုတာဟူသော နောက်ပုဒ်တစ်စိတ်နှင့်ဧတအညပုဒ်တို့ အရ မွေးဖွားခဲ့ပြီးသော ပုဏ္ဏားတို့နှင့် ကာလ/ကာလဝန္တစပ် ဌာန။ သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်နှင့် ဧတအညပုဒ်အရ ထိုသော ကြာမြင့်သော ကာလမှမွေးဖွားခဲ့ပြီးသော ပုဏ္ဏားတို့ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဇရာ။ ဇရ+အ+အာ။**အဂ်ီ။** အဂ်+အ။**ဝုပိ။** ဝုပ+တိ။**မရိယာဒ။** ပရိ+အာ+ဒါ+အ။

ပသုတ။ ပ+သု+တ။**အဒ္ဓ။** အသု+တ။အာကာရန္တ ပုံလိင်။ပုမာဒိဂိုဏ်း။

အတီတ။ အတိ+ဣ+တ။ **ဝယ။** ဝယ+အ။(ဝါ+ဝေ+ဏ) **ဝဿ။** ဝဿ+ဏွု။

နံပါတ် (၆)

(က) ဓမ္မရိဘူတော-ဖြင့် ဓိဋ္ဌေ၌ ဇရဓာတ်+တပစ္စည်း၊ယင်း တပစ္စည်း၏ ဒ တိတ်ကာလ ကတ္တုသာနေ

http://www.dhammadownload.com

အနက်၌ သက်၍ အဓိရိသူတိ ဓိဏ္ဍော-ဟု ဝစနတ္တပြု၍၊ဓိဏ္ဍအရ သူအိုတို့ကိုကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊ယင်းဓိဏ္ဍပုဒ်သည် ဗြာဟ္မဏာသဒ္ဒါ၏ ဝိသေသနဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နိယံ။ ။ ဝိသေသနဖြစ်လတ်က ဘူတပုဒ်နှင့် ဖွင့်စမြဲ။(ဂဏ္ဌိသစ်။)

ဇရာယစသည်ဖြင့် အိုမင်းခြင်းဟူသည် သွားကျိုးခြင်းစသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းပင် ဖြစ်၏ ဟူသော ဇရာ၏သဘောကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ဓာတိမဟာလ္လကတာယ သမန္နာဂတောဖြင့်** မဟာလ္လက၌ မဟန္တသဒ္ဒါပုပဒ၊လာဓာတ်၊ဏွုပစ္စည်း၊မဟန္တ သဒ္ဒါ၏.ဘာဝပစာနဘာဝလောပ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဏွုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌သက်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊မဟန္တံ(မဟန္တဘာဝံ)လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော-ဟု ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊မဟန္တ ကို မဟာပြု၍လဒ္ဒေဘော်လာ၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊မဟာလ္လက အရ ဓာတိမဟာလ္လကကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း .သိစေ။

(င) **အဒ္ဓါနံ ဂတောဖြင့်** အဒ္ဓဂတော၌ အဒ္ဓပုဒ်+ဂတပုဒ်၊အဒ္ဓပုဒ်၏ကာလဝါစက၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါနံ ဂတာ အဒ္ဓဂတာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(သာမတ္တိယ ဖေါ်လိုက-ဂတော၌ ဂမုဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်း တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍၊ ဂစ္ဆတီတိ ဂတော-ဟု ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကို သိစေ။)

နိယံ။ ။ အဝုတ်ကတ္တား၊ဖွင့်ပြခြားက၊ကမ္မသာဓန ကြံစရာ။

။ အဝုတ်ကမ္မ၊ဖွင့်ပြက၊ကတ္တုသာဓန ကြံစရာ။

(ဆ) **ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တောဖြင့်** ဝယောအနုပ္ပတ္တော၌ ဝယအရ ပစ္ဆိမအရွယ်ကို အရကောက်ယူအပ်သည် ကိုလည်းကောင်း၊အနုပ္ပတ္တသဒ္ဒါသည် သမ္ပတ္တသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝယံ အနုပ္ပတ္တာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္တ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝယသဒ္ဒါ၏မနောဂဏာဒိဂိုဏ်းဖြစ်သောကြောင့် သမာသ်အလယ် ဩလာ၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၃)

ဒွေတယော/ဒွတ္တယော…

ဋီကာများ၌ ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ ရာဇူနံ-ဟု ရာဇ၏ဝိသေသနပုဒ် အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဒွေတယော ဘိက္ခူစသည်တို့ကဲ့သို့ ဝါကျအနေဖြင့်ရှိသော(ဝါ)အလုတ္တသမာသ် အနေဖြင့်ရှိသော ဒွေတယောပါဌ်သာသင့်။

ဝယအနုပ္ပတ္တော/ဝယောအနုပ္ပတ္တော…(၆) နံပါတ်ရှု။

ဇဇ္ဇရီဘူတ/ဇဇ္ဇရီဘူတ…

စီ ကြိယတ္တေဟိ-သုတ်။အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရ စီ-သုတ်တို့ကို ထောက်၍ စီပစ္စည်း သက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဇဇ္ဇရီဘူတ ဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်။

ယထာရဟမိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု-သုတ်ကိုထောက်၍ ဣဝဏ်လာ၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ် ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝယောအနုပ္ပတ္တော။ ။ အဒ္ဓဂတော-ဟု ဆိုက အရွယ်ကြီးခြင်းဟူသော လိုအပ်သောအနက် ပြီးကောင်း

http://www.dhammadownload.com

ပါလျက်၊ဝယောအနုပ္ပတ္တေ-ဟု အလွန်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော အရွယ်သုံးပါး၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္ဆိမအရွယ်၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

မဟလ္လကာ။ ။ ကေဒေသျူပစာ။

မှတ်ချက်။ ။ သူအိုအထူးပြု ဝိသေသနပုဒ်များ ဖြစ်သောကြောင့် (၅)ပုဒ်လုံးဂုဏူပစာလည်းရနိုင်သည်။

****

ဝါကျစဉ် (၃၅)

(က) အပိစ **ဓိဗ္ဗေတိ** ပေါရာဏော။

(ခ) စိရကာလပ္ပဝတ္တကုလန္ဝယေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **ဝုဍ္ဎေတိ** သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဍ္ဎိယုတ္တေ။

(ဃ) **မဟလ္လကေတိ** ဝိဘဝမဟတ္တတာယ သမန္နာဂတေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ။

(င) **အဒ္ဓဂတေတိ** မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နေ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ အဝီတိက္ကမ္မ စရမာနေ။

(စ) **ဝယောအနုပ္ပတ္တေတိ** ဇာတိဝုဍ္ဎဘာဝံ အန္တိမဝယံ အနုပ္ပတ္တေတိ ဝေမေတ္တ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၂။)

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) စိရကာလပ္ပဝတ္တကုလန္ဝယေ -ကြာမြင့်သောကာလ၌ဖြစ်သော အမျိုးအနွယ်ရှိကုန်သော။

(ဃ) (ဗြာဟ္မဏာနံ-သမ္ဗန္ဓ်။)ဝိဘဝမဟတ္တတာယ-စည်းစိမ်များသည်၏အဖြစ်နှင့်။မဟဒ္ဓနေ-များသော ဥစ္စာရှိကုန်သော။

(ဃ) မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နေ-လမ်းကိုသွားကုန်သော။ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ-အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းအပိုင်အခြားကို။ **သံဝဏ္ဏနာကို ရှု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်။** ။ ဓိဗ္ဗေ-ဆွေးဟောင်းမျိုးဟောင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော။ဝုဍ္ဎေ-ကြီးရင့်သော သီလအာစာရစသော ဂုဏ်ရှိကုန်သော။မဟလ္လကေ-များစွာသော စည်းစိမ်ကိုယူတတ်ကုန်သော။အဒ္ဓဂတေ-ပုဏ္ဏားထုံတမ်း ကျင့်စဉ်လမ်းကို ဖြောင့်တန်းမတ်မတ် လိုက်သွားတတ်ကုန်သော။ဝယောအနုပ္ပတ္တေ-မွေးဖွားခဲ့ရာ ချိန်ခါမှီး၍ အန္တိမအရွယ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ဗြာဟ္မဏေ-တို့ကို။

နံပါတ် (၂)

(က) သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဓိဗ္ဗအရ အရွယ်အားဖြင့် ဆွေးမြေ့ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်းဟူသော ဇာတိဓိဗ္ဗကို ပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ အမျိုးစဉ်ဆက်အားဖြင့် ရေး၌ဖြစ်၏-ဟု ကုလပရိဝတ္တန ဓိဗ္ဗကိုလည်း ယူနိုင်ပုံ နည်းတစ်ပါးကို ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) ဝါကျ မိန့်။

(ခ) သို့။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် ဓိဗ္ဗေကို ပေါရာဏော-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ရေး၌ဖြစ်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါ နည်း။ရေး၌ဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။

ကား။ ။ ရေး၌ဖြစ်ခြင်းဟူသည် ယင်းပုဏ္ဏားတို့၏ အမျိုး၏အစွမ်းအားဖြင့် ဥဒိတောဒိတ(ထင်ရှား) ဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။တစ်နည်း-တပ္ပါကဋီကရဏ။ကြွင်းဝါကျအားလုံး ပဏ္ဏတ္တိ။

နံပါတ် (၄)

ဓိတ္ထာ။ ။ အဓိရီတိ ဓိတ္ထံ။(ကုလံ) ဓိတ္ထေ ဘဝါ ဓိတ္ထာ။တစ်နည်း-ဓိတ္ထံ ယေသံ အတ္ထီတိ ဓိတ္ထာ။

ဓိတ္ထ ပုဒ်အရ ဆွေဟောင်းမျိုးဟောင်းသည် မုချ။ထို ၏ အပစ္စည်း အရ ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတို့နှင့် နိသျ/နိသိတစပ် ဠာန။အပစ္စည်း အရ ဆွေဟောင်းမျိုးဟောင်း၌ ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

စိရကာလပ္ပဝတ္တကုလန္ဝယ။ ။ အန္ အန အယတီတိ အန္ဝယော။ကုလဿ အန္ဝယော ကုလန္ဝယော။

စိရကာလံ ပဝတ္တော စိရကာလပ္ပဝတ္တော။

စိရကာလပ္ပဝတ္တော ကုလန္ဝယော ယေသန္တိ စိရကာလပ္ပဝတ္တကုလန္ဝယာ။

မဟာလ္လက။ ။ မဟန္တံ လာန္တိ ဂဏှန္တီတိ မဟာလ္လကာ။

မဟန္တ-အရ များသောစည်းစိမ်သည် မုချ။ထို၏ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားတို့နှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဠာန။ လာဓာတ်အရ-ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ လောဘပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ နှင့်ဏွုပစ္စည်းအရ ထို သော များသောစည်းစိမ်ကို ယူတတ်သော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

ဝိဘဝ။ ။ ဝိဘဝန္တိ ပဘဝန္တိ အနေနာတိ ဝိဘဝေါ။(ဝိ+ဘူ+အ)

မဟဒ္ဓန။ ။ မဟန္တံ ဓနံ ယေသန္တိ မဟဒ္ဓနာ။

မဟဒ္ဓန ဗဟုဗ္ဗီဟိ အရ များသောစည်းစိမ်သည် မုချ။ထို၏ ယအညပုဒ်အရ ပုဏ္ဏားတို့နှင့် သံ/သာမီစပ် ဠာန။ယအညပုဒ် အရ ထို သော များသောဥစ္စာရှိသော ပုဏ္ဏားတို့ ရ၏။

အန္တိမဝယ။ ။ အန္တေ ဘဝေါ အန္တိမော။အန္တိမော စ သော ဝယော စာတိ အန္တိမဝယော။

နံပါတ် (၅)

အန္ဝယ။ အနု+ဣ+ဏ။ **ဝုပ်ိ။** ဝပ+တိ။ **ပဋိပန္န။** ပဋိ+ပဒ+တ။

အဝီတိက္ကမ္မ။ န+ဝိ+အတိ+ကမု+တွာ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **သီလာစာရာဒိဂုဏဝုပ်ိယုတ္တော ဖြင့်** ဝုပ္ပအရ သီလအာစာရစသော ဂုဏ်ကြီးရင့်ခြင်းကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝုပ္ပ၌ ဝုပ္ပပုဒ်+အပစ္စည်း၊ယင်းအပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်၌ သက်၍၊ဝုပ္ပော ယေသံ အတ္ထီတိ ဝုပ္ပာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) **ဝိဘဝမဟတ္တတာယ သမန္နာဂတေဖြင့်** မဟာလ္လကအရ ဇာတိမဟာလ္လကကို မယူအပ်၊ဝိဘဝမဟာလ္လကကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊မဟန္တံ လာန္တိ ဂဏှန္တီတိ မဟာလ္လကာ-ဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထပြု၍၊ဏွုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ **မဟဒ္ဓနေ ဖြင့်** ဝိဘဝသဒ္ဒါသည် ဓန နိဗ္ဗာန သမ္ပတ္တိဝိနာသ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ-အနက်တို့တွင် ဤ၌ ဓနအနက်ဟော ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**မဟာဘောဂေဖြင့်** ဓနအရ စည်းစိမ်အသုံးဆောင် စသော ပစ္စည်းများစွာကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(င) **မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နေဖြင့်** အဒ္ဓဂတေ၌ အဒ္ဓသဒ္ဒါသည် ကာလအနက်၌ မဖြစ်၊ပထ-လမ်းဟူသော အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းလမ်းဟူသည်လည်း ပကတိလမ်းမဟုတ်၊သဒိသူပစာအားဖြင့် ကျင့်စဉ်

http://www.dhammadownload.com

လမ်းကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဗြဟ္မထာနံ ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ ဖြင့် ယင်းကျင့်စဉ်လမ်းဟူသည်လည်း ပုဏ္ဏားတို့၏ ဝတ စရိယ-စသောအပိုင်းအခြားကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**အဝီတိက္ကမ္မ စရမာနေဖြင့်** လမ်းကိုသွားခြင်းဟူသည် ယင်း ဝတ စရိယစသောအပိုင်းအခြားကို မလွန်ကြူးမူ၍ ကျင့်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝိဘဝမဟန္တတာယ/ဝိဘဝမဟတ္တတာယ…

ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဝိဘဝမဟန္တတာယ-များသောစည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသော သူ၏အဖြစ်နှင့်-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိဘဝမဟန္တတာယ-စည်းစိမ်များသည်၏အဖြစ်နှင့် ဟူ၍လည်းကောင်း။(ဘာဋီ)ဤသို့ အနက် ယောဇနာတော် မူသောကြောင့် ဝိဘဝမဟန္တတာယ ပါဌ်သင့်။

ဝိဘဝါနံ မဟန္တတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟလ္လကော။(ဝိမတိ)မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟ လ္လကော။(သာရတ္ထ)ဤသို့ တစ်ခုသော ဘာဝပစ္စည်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဋီကာဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သောကြောင့် ဝိဘဝမဟန္တတာယ ပါဌ်သာ သင့်။

ဝတာသ စရိယာဒီနံ မရိယာဒံ/ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ…

ဝတာသ စရိယာဒီနံ မရိယာဒံ-ဟူ၍ ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ထိုအလို ဝတာသ စရိယာ ဒီနံ မရိယာဒံ ပါဌ်သင့်။

ဝါကျနှင့် သမာသ်သာထုး၍ အနက်မထူးသောကြောင့် ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

မဟလ္လကော။ ။ ဝယောအနုပ္ပတ္တေဖြင့် ဇာတိမဟလ္လကကို ဆိုလတ့်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ မဟလ္လကအရ ကြွင်းသော ဝိဘဝမဟလ္လကကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နေ။ ။ အတူဖြစ်သော ပကတိလမ်း၏ မဂ္ဂအမည်ကို အတူရှိသော ပုဏ္ဏားတို့၏ ကျင့်စဉ်လမ်း၌ တင်စား၍ ဆိုအပ်သောကြောင့် သဒိသူပစာ။

နံပတ် (၁၀)

ဝတအရ-ပုဏ္ဏားတို့၏ မိဘဆရာတို့အပေါ်၌ ရှိခိုးခြင်း၊ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း၊နေရာဖြင့် ပင့်ဖိတ်ခြင်း၊ စသည်တို့ကို ပြသော အချင်းအရာဖြင့် ဖြစ်သော နိဝါတနိမာန ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

စရိယအရ-ဗေဒင်သင်ခြင်း၊ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကိုပြသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပြဓာန်းသော အကုသိုလ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၃၆)

(က) န ဝန္တတိ ဝါ နာသနာ ဝုဋ္ဌဟတိ ဝါ နာပိ ဣဓ ဘဝန္တော နိသီဒန္တူတိ ဓေဝံ အာသနေန ဝါ ဥပနိမန္တေတီတိ။

(ခ) ဓတ္တေ ဟိ ဝါသဒ္ဒေါ ဝိဘာဝနေ နာမ အတ္ထေ "ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ" တိ အာဒီသု ဝိယ။

(ဂ) ဓဝံ ဝတ္တာ အထ အတ္တနော အဘိဝါဒနာဒီနိ အကရောန္တံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အာဟ"

http://www.dhammadownload.com

တယိဒံ ဘောဂေါတမ တုာထေဝါ '' တိ။

(ဃ) ယံ တံ မယာ သုတံ တံ တထေဝ။

(င) တံ သဝနဥ္စ မေ ဒဿနဉ္စ သံသန္ဒတိ သမေတိ အတ္ထတော ဧကီဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။

(စ) န ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော ။ပ။ အာသနေန ဝါ နိမန္တေတီတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၁။၁၀၂။)

****

(၁) (က) သံဝဏ္ဏနာရှ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်··

န အဘိဝါဒေတိ ဝါ-ရှိလည်းမခိုးတတ်။ဝါ-ရှိခိုးထိုက်၏ဟူ၍လည်း မမှတ်ထင်။ဝါ-ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။န ပစ္စုဋ္ဌေတိဝါ-ခရီးဦးလည်း မကြိုဆိုတတ်။ဝါ-ခရီးဦးကြိုဆိုရခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။**တစ်နည်း**-ဗြာဟ္မဏော-တို့ကို။ဒိသွာ-၍။ နပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ-နေရာမှလည်း မထတတ်။ဝါ-နေရာမှထခြင်းကိုလည်း ထင်စွာမပြု။

(ဃ) ဘောဂေါတမ။ ယံတံ-အကြင်အကြောင်းအရာကို။မယာ သုတံ ။တယိဒံ(တံ ဣဒံ)-ထိုကြားအပ်သော အကြောင်းအရာသည်။တထေဝ-ထိုကြားအပ်သည့်အတိုင်းသာ။ဝါ-ကြားတိုင်းမသွေ မှန်လေသည်သာ။

(စ) ဝါကျအပြန့်အလှန်။ ကသ္မာ တယိဒံ(တံ ဣဒံ)-ထိုကြားအပ်သော အကြောင်းအရာသည်။တထေဝ-နည်း။ဟိ ယသ္မာ။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့ ။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အဘိဝါဒေတိဝါ စသော ပုဒ်တို့၏ အတ္ထယောဇနာကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုပုဒ်တို့၌ ဝါသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ပဒပူရဏအနက်၌ဖြစ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ) သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ န သမဏော ဂေါတမော-စသော စကားကို ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားသည် ဆိုအပ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အာသနေန ဝါ နိမန္တေတိ တိုင်ရုံသာ ဗြာဟ္မဏ ကြားအပ်သောစကားပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။**တစ်နည်း**-ထိုသို့ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားဆိုအပ်သော် န သမဏော ဂေါတမော စသော စကားဖြင့်ပင် ကြားခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် အပြစ်ကိုပြဆိုပြီး၊ကဲ့ရဲ့ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် တယိဒံ ဘောဂေါတမ တထေဝ-ဟု ဆိုရပြန်ပါသနည်း။ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(စ) သို့။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ကြားခြင်း မြင်ခြင်း အကြောင်းနှစ်ပါးသည် နီးနှော၏၊ညီညွတ်၏၊ အနက်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် ထိုအကြောင်းနှစ်ပါးသည် နီးနှော ညီညွတ် တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ရောက်အပ်ပါသနည်း။လောက၌ အကြားနှင့်အမြင်သည် လွဲစင်တတ် သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။(တစ်နည်း)ကာရဏာ၊ဒဋ္ဌိ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။(ဃ+င) ဝိတ္ထာရ။

တယိဒံကို အကျယ်ချဲ့၍ ပြသောကြောင့်။ထို့တွင် **(င)သည် တပ္ပါကဋီကရဏ။**

(တစ်နည်း)နေယျဖြစ်သော အနက်ကို ဖြေလို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်

ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ကာရဏာ။

http://www.dhammadownload.com

စာစပ်။ ။ ဝွေ့ ကား၌ ပေးသောကြောင့်၊ ဝါသဒ္ဒေါ်၌ အာဓာရ/အဓေယ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိဘာဝနံ။ ။ **ဝိဘာဝေတိ ပကတိသဘာဝံ ပကာသေတီတိ ဝိဘာဝနော။**(ဝိ+ဘူ+ဏေ+ယု)

ဘူဓာတ် သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကား သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒ ဝါသဒ္ဒါ၏ ပကတူပနိဿယ/အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ဝါသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။ဏော ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓမတ္တုပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂဏ် ရ၏။ယုပစ္စည်း အရ ထို သော ဝါသဒ္ဒါရ၏။

တစ်နည်း။ ။ **ဝိဘာဝီယတေ ပကာသီယတေ ဝိဘာဝနံ။**

ဘူဓာတ်အရ ပင်ကိုယ်သဘောကို ပြခြင်း နိဿယသတ္တိ ရ၏။ယု ပစ္စည်းအရ ဘာဝသာနေတို့ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ပင်ကိုယ်သဘောကိုပြခြင်း နိဿယသတ္တိပင်ရ၏။

အာသနံ။ ။ **အစ္စန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသနံ။**

အာသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား နေထိုင်ကြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်သည် မုချ။ အဓိကရဏတ္တကား နေရာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တသည် ဖလူ။ယု ပစ္စည်းအရ ထို သော နေရာ ရ၏။

ကေဘာဝ။ ။ **ကေဿ ဘာဝေါ ကေဘာဝေါ။**

အနိစ္စ။ ။ **န ဣစ္ဆံ န ဂန္တဗ္ဗန္တိ အနိစ္စံ။**

နံပါတ် (၅)

နိစ္စ။ န္+ဣ+ယ။ **အဘိဝါဒန။** အဘိ+ဝဒိ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **န ဝန္တတိ ဝါဖြင့်** အဘိဝါဒေတိ၌ အဘိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဖြစ်၍ ဝဒိဓာတ်သည် ထုတိ အနက်၌ မဖြစ်၊ဝန္ဒနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊န သမဏော၌ နနိပါတ်ပုဒ်ကို အဘိဝါဒေတိစသော ကြိယာသုံးပုဒ်နှင့်စပ်၍ အနက်သမ္မန်အပ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**အာသနာဖြင့်** ထခြင်းဟူသည် နေရာမှထခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ် သိစေ။

နာသနာ ဝုဋ္ဌဟတိဝါ ဖြင့် ပစ္စုဋ္ဌာနဟူသည် အာသနာ ဝုဋ္ဌဟနပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။ **ဥပနိမန္တေတိဖြင့်** ဥပ ဥပသာရပုဒ်မဲ့သော နိမန္တေတိ ကြိယာသည်လည်း ဂုတ္တဘာသနအနက်၌ မဖြစ်၊ဖိတ်မံခြင်း အနက်ဟောသည်ကို သိစေ။

နာပိ ဣစ္ဆတေသည်ဖြင့် ဖိတ်မံပုံ အချင်းအရာကို သိစေ။**ဝုဋ္ဌဟတိဖြင့်** ပစ္စုဋ္ဌေတိ၌ ပတိ+ဥ+ရှေးရှိသော ဌာဓာတ်သည် ဝုဋ္ဌာနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝုဋ္ဌဟတိ/ဝုဋ္ဌာဟတိ...

ဥပုဗ္ဗ၊ဌာဓာတ်၊တိဝိဘတ်၊ဌာဓာတ်နောင် သုတ်ကြီးဖြင့် ဟလာ၊ဌာ၏အာကို အရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဝုဋ္ဌဟတိ-ဟု ရဿဖြင့် ရှိသောပါဠိသာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

နာသနာ ဝုဋ္ဌဟတိ။ ။ ပစ္စုပဋ္ဌာနဟူသော အဓိတ်ကိုမှတ်၍ ပစ္စုပဋ္ဌာန၊ပစ္စုဂ္ဂမန နှစ်ပါးကိုလည်းရသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း၊ကေဒေသူပစာ။(ဋီကာ)

သဝနဥ္စ မေ ဒဿနဉ္စ။ ။ သဝန ဒဿန နှစ်ပုဒ်လုံးကို ငဲ့သောကြောင့် မေဉ္စ ကာကောလောကန နည်း။

ဌာနဖြစ်သော မေ၏အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ်၊သောတဝိညာဉ်၌ တင် ဌာနူပစာ။

တစ်နည်း-ဌာနီဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဉ် သောတဝိညာဉ်၏အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော မေ၌တင် ဌာနျူပစာ။

ဝါသဒ္ဒေါ ဝိဘာဝနေ- ကေဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(ဂ) **အာဟဉ္စ ဓာတ်အံရ**။ ။ ပုဏ္ဏားသန္တာန်၌ ကဲ့ရဲ့သော အချင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါး...(၃၅)

(က) အယံ ကိရဿ အမိပ္ပါယော-

(ခ) ယံ လောကေ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဉ္ဇလိကမ္မသာမိစိကမ္မံ "သာမဂ္ဂိရသော" တိဝုစ္စတိ။

(ဂ) တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ။

(ဃ) တသ္မာ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော အရသဇာတိကော အရသသဘာဝေါတိ။

(င) အထဿ ဘဂဝါ စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝံ ပရိဟရန္တော အညထာ တဿ ဝစနဿတ္ထံ အတ္တနိ သန္ဒဿေန္တော **"အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"** တိ အာဒိ မာဟ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ ၊၁ ။ ၁၀၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ) အရသရူပေါ-အဘိဝါဒနစသော သာမဂ္ဂိရသ မရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော။(ပုဏ္ဏားအလို) ဝါ-အရသရူပေါ-ကာမချမ်းသာ သာယာဖွယ်ဟု ဆိုအပ်သော ရူပါဒိရသမရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော။(ဗုဒ္ဓအလို)

(င) အထ-ပြောဆိုရာ ထိုအခါ၌။အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား။စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ-စိတ်၏နူးညံ့သည်၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ၊ပရိဟရန္တော-ရှောင်လွှဲတော်မူလျက်။အညထာ-ပုဏ္ဏားရည်ရွယ်အပ်သော အနက်မှ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်။တဿဝစနဿ-ထို အရသရူပေါဟူသော သဒ္ဒါ၏။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ)ဖြင့် လောက၌ အဘိဝါဒနစသော အမှုကို သာမဂ္ဂိရသဟူ၍ ဆိုအပ်၏-ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ထိုသာမဂ္ဂိရသသည် မြတ်စွာဘုရားသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိပါ၏လော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော-စသော စကား ကို မိန့်ဆိုအပ်၏။ပုဏ္ဏားသည် အသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဖြောင့်ဖြောင့်ပင် ဆိုထားသည် ဖြစ်သောကြောင့် နာဟံ အရသရူပေါ-ဟုလည်းကောင်း၊မာဒိသာ အရသရူပါ-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ဥဇုဝိပစ္စနီကအဖြစ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

မိန့်ဆိုတော်မူသင့်သည် မဟုတ်လော။(ဂဏ္ဍိသစ်)ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အတ္တိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော-စသော စကားကို မိန့်ဆိုတော် မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) စကားပျိုးသခင်ပ။(ခ) စသည် စကားရှိုးဝိတ္တာရ။ ထိုတွင် (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ) လဒ္ဒဂုဏ။(င) ဝါကျာရမ္ဘ။တစ်နည်း ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ အဿ-၏ ပေးသောကြောင့်၊စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ ဝယ် စိတ္တံ၌ သမ္ပန်/သမ္ပန္ဓိစပ်။

တစ်နည်း -အား ပေးသောကြောင့်၊သန္နသေယျော၌ သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါနိ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ရသ။ ။ **ရသီယတိ အဿာဒီယတီတိ ရသော။**

ရသဓာတ်အရ ကတ္တုသြ ကြိယာကား သာယာတတ်သော လောကသားတို့၏သန္တာန် လောဘတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မသြ ကား အဘိဝါဒနစသော ရှိသေမှု၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။အ ပစ္စည်း အရ ထို သော အဘိဝါဒနစသော ရှိသေမှု ရ၏။

သာမဂ္ဂီရသ။ ။ **သမံ အဇ္ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တီတိ သမဂ္ဂါ။သမဂ္ဂါနံ ဘာဝေါ သာမဂ္ဂီ။**

တစ်နည်း- ။ **သမဂ္ဂါနံ သော သာမဂ္ဂီ။သာမဂ္ဂီယေဝ ရသော သာမဂ္ဂီရသော။**

။ **သာမဂ္ဂီ စ သာ ရသော စာတိ သာမဂ္ဂီရသော။(ဘာဋီ)**

သာမဂ္ဂီ ဝိသေ အရ ညီညွတ်သူတို့၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဝနာ့ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ အဘိဝါဒနစသော အမှုနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံး အရ-ထို သော ညီညွတ်သူတို့၏ အဖြစ်ဟုဆို အပ်သော အဘိဝါဒနစသော ရှိသေမှု ရ၏။

စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနတ္ထံ။ ။ **မုဒုနော ဘာဝေါ မုဒုဘာဝေါ။စိတ္တဿ မုဒုဘာဝေါ စိတ္တမုဒုဘာဝေါ။**

စိတ္တမုဒုဘာဝဿ ဇနနံ စိတ္တမုဒုဘာဝဇနနံ။

ဥဇုဝိပစ္စနိကဘာဝ။ ။ **ဝိဝိဓော ပစ္စနိကော ဝိပစ္စနိကော။ဥဇုမေဝ ဝိပစ္စနိကော ဥဇုဝိပစ္စနိကော။**

တဿ ဘာဝေါ ဥဇုဝိပစ္စနိကဘာဝေါ။

သာမိစိ။ ။ **သမ္မာ ဘာဝေါ သာမိစိ။**

သန္နသေယျော။ ။ **သန္နသေယတီတိ သန္နသေယျော။**

သံ ပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုသြ ကား မြင်တတ်သော ပုဏ္ဏားဘ်၏ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုသြကား အတ္တိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော စသော စကားကို ပြဆိုသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကစိတ္တုပ္ပါဒ် ဖလ။အန္တ ပစ္စည်း အရ ထို သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

အရသရူပေါ။ ။ **ရသော ရူပေါ ရသရူပေါ။မတ္ထိ ရသရူပေါ ဧတဿာတိ အရသရူပေါ။**

တစ်နည်း **နတ္ထိ ရသော ယဿာတိ အရသော၊အရသော ရူပေါ ယဿာတိ အရသရူပေါ။**

နံပါတ် (၅)

အဥ္စလိ။ အဥ္စ+အလိ။(အဥ္စတိ ဗျတ္တိံ ပကာသေတီတိ အဥ္စလိ။) ဥဇု။ အရ+ဇု။

သာမဂ္ဂီ။ သံ+အဇ+ဏ+ဣတ္ထီဇောတက ဤ ပစ္စည်း။ မုဒု။ မုဒ+ဥ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) ·. **သာမဂ္ဂိရသော ဝုစ္စတိ** ဖြင့် အရသရူပေါ်၌ ရသရူပအရ သာမဂ္ဂိရသကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။ **ယံ လောကောစသည်ဖြင့်** ယင်းသာမဂ္ဂိရသ ဟူသည် လောက၌ လူတို့ပြုအပ်သော အဘိဝါဒနစသော အမှုပင် ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(ဂ) **သံဝဏ္ဏနာ** ဖြင့် အရသရူပေါ် ကို နတ္ထိ ရသရူပေါ် တေသာ်တိ အရသံရူပေါ်-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) **အရသဇာတိကော** ဖြင့် ရူပအရ ရုပ်အဆင်းစသော အနက်ကိုမယူအပ်၊ဇာတိအနက် ယူအပ်သည်ကို သိစေ။ **အရသသဘာဝေါ** ဖြင့် ဇာတိအရ အမျိုးဇာတ်ဟူသော အနက်ကိုမယူအပ်၊သဘာဝအနက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝိပစ္စနိက/ဝိပစ္စနီက···

နတ္ထိ တေသ္မာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော၊(မိတ္တော)တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော၊သော ဧဝ ပစ္စနီကော၊တဿ ကော။(ဓာန်၊ဋီ)ကို ထောက်၍ ဒီဃဖြင့် ရှိသော "ပစ္စနီကော" ပါဌ် သင့်။

သာမိစီ/သာမီစိ/သာမိစိ/သာမီစီ···

သမ္မာ+ဏ+ဤ၊သမ္မာ ဘာဝေါ သာမိစီ၊ဏပစ္စည်း သက်၊"တဒမိနာဒီ"သုတ်ဖြင့် စလာ၊အာကို ဣပြု၊မသံယုတ် ချေ၊အာဝုဒ္ဓိပြု၊ဤပစ္စည်းသက်၊(မောဂ်နိသျ၊ဒု၊နှာ၊၁၀၃။) ကို ထောက်၍ သာမိစီ ပါဌ်သင့်။

သမ္မာ=သံ+အဉ္စ+ကွိ=သမျဉ္စ+ဏ။သံ+ဣဥ်စ=သမိစ=သာမိစ+ဤ=သာမိစီ။ပဋိကရဏ-အစားပေးသောနည်းဖြင့် သံ ဣဉ်စ=သမိစ ဟု ဒီဃနှင့် ဖြစ်သည်။သာမိစီ-သံ။သာမိစိ၊သာမိစီ-သက္ကတပိဋကေ။ (ပါဠိပဒပိဋကကျမ်းညွှန်း အပိုင်း၊၄။၇၇။)ကို ထောက်၍ သာမိစီ၊သာမိစိ- နှစ်ပါဌ် သင့်။

နံပါတ် (၈)

အရသရူပေါ်၌ အရသ။ ။ ဌာနအဘိဝါဒနစသော သာမဂ္ဂိရသ မရှိသူ၏ အရသအမည်ကို ဌာနီအဘိဝါဒနစသောအမှု မရှိခြင်း၌ တင် ဋ္ဌာနူပစာ။

သာမိစိကမ္မ။ ။ ရှိခိုးခြင်းအမှု၊ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းအမှု၊လက်အုပ်ချီမှု (၃) မျိုးမှ ကြွင်းသော ယပ်ခပ်ပေးခြင်း၊ ရေခပ်ပေးခြင်းစသော ကြွင်းအရှိအသေ ပြုမှုများကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အဘိဝါဒနအရ-ရှိခိုးခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကာယဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကစိတ္တုပ္ပါဒ်၊(ကာယဝိညတ်)

****

ပါကျစဉ် (၃၈)

(က) တတ္ထ **ပရိယာယောတိ** ကာရဏံ။

(ခ) အယဉှိ ပရိယာယသဒ္ဒေါ ဒေသနာဝါရကာရဏေသု ဝတ္တတိ။

(ဂ) "မဓုပိဏ္ဍိကပရိယာယောတွေဝ နံ ဓာရေဟိ" တိ အာဒီသု ဟိ သော ဒေသနာယံ ဝတ္တတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ''ကသ္သ နု ခေါ အာနန္ဒ အဇ္ဇ ပရိယာယော ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒိတု'' န္တိအာဒီသု ဝါရေ။

(င) ''သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ အညံ ပရိယာယံ အာစိက္ခတု၊ယထာယံ ဘိက္ခုသံဃော အညာယ သဏ္ဌဟေယျာတိ'' တိ အာဒီသု ကာရဏေ။

(စ) သွာယမိဓ ကာရဏေ ဝတ္တတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(င)အာကာရဝါကျအနက်...ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား။သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ဘဂဝါ-သည်။ယထာ ယေန အာကာရေန၊အာစိက္ခန္တေ အညာယ-အပိုင်းအခြားကို လွန်၍သိတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၌။(သဂုဏပေက္ခ ဒုဗ္ဗ)ဝါ-အရဟတ္တဖိုလ်၌။(ကေဝလဒဗ္ဗပေက္ခ)သဏ္ဌဟေယျ-တည်ရာ၏။တထာ တေနအာကာရေန။အသုဘ ဘာဝနာယ၊မှ။အညံ-တစ်ပါးသော အာနာပါဏာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသော။ပရိယာယံ-အကြောင်းကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်၌ ဖြစ်၏ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏတ္တ၌ ဖြစ်နိုင်ကောင်းအံ့လော။ဝါ-ကာရဏတ္တသည် ပရိယာယသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏတ္တမဖြစ်သော် ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ) သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏ သုံးနက်တို့၌ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သဒ္ဒါတို့သည် သကတ်စသော အတ္ထပဋ္ဌကမတ္တကို စွဲ၍တည်ကုန်၏၊တစ်ခုတည်းသော ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာဝါရကာရဏ သုံးနက်တို့ကို မဟောနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ပရိယာယသဒ္ဒါတစ်ခုတည်းက ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏ သုံးအနက်တို့ကို ဟော၏-ဟု ဆိုသောဆရာ့ စကား အသို့သင့်အံ့နည်း။သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(စ) သို့။ ။ဆရာ(ခ+ဂ)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏ သုံးနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်ပုံကို သာဓကနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ထိုသုံးနက်တို့ကိုပင် ဤ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဋ္ဌိကရဏ။တစ်နည်း-ဝိတ္ထာရ(ဂ) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။တစ်နည်း-(ဂ+ဃ+င)ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဃ) ပက္ခန္တရ (င) ပက္ခန္တရ (စ) ဝိသေသ။

နံပါတ် (၄)

ပရိယာယ။ ။ **ပရိယာယတိ ဒေသေတဗ္ဗံ အတ္ထံ အဝဂမေတိ ဗောဓေတီတိ ပရိယာယော။** (ဒေသနာ)**ပရိယာယတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တတီတိ ပရိယာယော။**(ဝါရ) **ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တတီတိ ပရိယာယော။**(ကာရဏ)

ပရိ-ဣတတ် သုဒ္ဓကတ္တုဌကား သိတတ်သော တရားနာသူတို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြခြင်း

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ဟေတုကတ္တုဒွ ကား ဒေသေတဗ္ဗမေ္မ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ၊ပကတူပနိသျသတ္တိ ဖလူ။**တစ်နည်း**-တရားဟောသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖလူ။ဏ ပစ္စည်း အရ ထို သော ဒေသနာတော် ရ၏။

အညာ။ ॥ **အာမရိယာဒံ အဇာနိတ္တ အညာသီတိ အညာ**။

အာ-ဥပသာရ အရ မရိယာဒတ္တဘောဂုဏ် မုချ။ဉာဓာတ် အရဟတ္တဖိုလ် ပညာ၏ သိခြင်းလက္ခဏာ သည် မုချ။အောက်မဂ်/အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။(**တစ်နည်း**)မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဖလူ။နောက်နောက် ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်ချမ်းသာသည် ကာရဏူ။အ(ကွိ)ပစ္စည်းအရ ထိုသော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝါရ။ ဝရ+ဏ။ **ပဏ္ဍိတ**။ ပိဍိ+အ (တ)။ **အဇ္ဈ**။ ဣမ+ဓ္ဓ(ဣမသဒ္ဒါ ဒိဝသေ အဇ္ဈ)

သဏ္ဌာပေယျ။ သံ ဌာ+ဏေယျ။(ဟလာ၍ ပြီးသည်)

နံပါတ် (၆)

(က) **ကာရဏ် ဖြင့်** ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**တစ်နည်း**-ပရိယာယ သဒ္ဒါသည် ကာရဏသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝေမေတ္တ ဒဠှမ္ဗော။ပ။**သချိံ ဂစ္ဆေယျ/ဂစ္ဆေယျာတိ**...

ဝေမေတ္တ ဒဠှမ္ဗော၌ ဓဝ်၏ နိဒေ္ဒသေတဗ္ဗ၊ဒဠှမ္ဗော၏အာကာရကား ဂစ္ဆေယျတွင် ဆုံး၏။ကတမော ပန စသည်ဖြင့် ပါဠိ၌ ယေဝေ သမဏဗြာဟ္မဏ စသောဝါကျသည် အတ္တိခွေသ စသောဝါကျ၏ သရုပ်ပြ ဝါကျ၏ အဖြစ်ကို ဝက်ဝုတ္တိအားဖြင့် ပြသည်။ထိုကြောင့် ဣတိသဒ္ဒါပါမှ သင့်။

ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း သမ္ဘာသဒ္ဒါ၏ အဝိပရီတအနက်ကို ပြလိုရကား အဝိတထဝါဒီတိ သချိံ ဂစ္ဆေ ယျ မိန့်။ဣတိကို ဝေမတ္တောသို့ ပြန်၏-ဟုဆို၏။ထိုကြောင့်လည်း ဣတိသဒ္ဒါပါမှ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပရိယာယ။ ॥ပရိယာယ သဒ္ဒါသုံးခုကို တစ်ခုကြွင်းပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ကေသေသနည်း။သိလေသနည်း။ ပဒီပနည်း၊တန္တနည်း၊ဘိန္နသတ္တိသမေဝတနည်း။အတ္ထုဒ္ဒါရဝါကျမှန်သမျှ နည်းတူသိပါ။

အပေါင်းဖြစ်သော ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏတို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏ၌တင် ကေသေသူပစာ။

အည်း။ ॥ အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော မကင်းရာကိုဆိုသဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူ သော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနုန္တရိက နည်း။**တစ်နည်း** ။ပညာတည်းဟူသောမကင်း တတ်သည်ကို ဆိုသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော မကင်း ရာကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝ နည်း၊သဟစရဏနည်း။ဖလူပစာ။ကေဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အညာ အရ မုချ။ ॥ ပညာကောက်။ဥပစာအရ အရဟတ္တဖိုလ်ကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျစဉ် (၃၉)

(က) အတ္ထိ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ ဧတံ ကာရဏံ, ယေန ကာရဏေန မံ ''အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော'' တိ ဝဒမာနော ပုဂ္ဂလော သမ္မာ ဝဒေယျ၊အဝိတထဝါဒီတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆေယျ။

(ခ) ယေ တေ္တမံ လောကံ ဂီဝါယ ဗန္ဓိတွာ ဝိယ အာဝိဉ္ဆန္တိ၊

(ဂ) ဝဏ္ဏာရမ္မဏာဒိသာမဂ္ဂိယဥ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ သာမဂ္ဂိရသာတိ ဝုစ္စန္တိ၊တေ သဗ္ဗေပိ တထာ ဂတဿ ပဟီနာတိ။

(ဃ) မယှံ ပဟီနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေပိ မမာကာရေန အတ္တာနံ အနုပက္ခိပန္တော ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊

(င) ဒေသနာဝိလာသော ဝါ ဧသ ဘဂဝတော။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ယေ-ယင်း ရူပရသစသည်တို့သည်။(ယ-သဒ္ဒါကို နိယမကြံလိုက 'ယင်း' ဟု အနက်ပေး၊ အနိယမကြံလိုက 'အကြင်' ဟု အနက်ပေးပါ။)တ္တမံ လောကံ-ဤသတ္တလောကကို။ဂီဝါယ-လည်ပင်း၌။ ဗန္ဓိတွာ ဝိယ-ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့။အာဝိဉ္ဆန္တိ-ဆွဲငင်ကြကုန်၏။

(ဂ) စ-ဆက်။ဝဏ္ဏာရမ္မဏာဒိသာမဂ္ဂိယံ-ဝဏ္ဏအာရုံ အစရှိသော အကြောင်းတို့၏ ပေါင်းဆုံညီညွတ်ခြင်းသည်။(သတိ-သော်၊ဝါ-ကြောင့်။)တေ-ထို ရူပရသစသည်တို့ကို။တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပဟီနာ-ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။တ္တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။(စသဒ္ဒါကို အဝ္ဗာနုပယုတ်ကြံသော် သာမဂ္ဂိရသာတိစ-သာမဂ္ဂိရသ တို့ဟူ၍လည်း-ဟု အနက်ပေး။)

(ဃ) မမာကာရေန-ငါဟူသောအချင်းအရာဖြင့်။ အတ္တာနံ-ကိုယ်တော်ကို။အနုက္ခိပန္တော-ချီမြှောက်တော် မမူလိုသည်။

(င) ဧသ-ဤတထာဂတဿ ပဟီနာ-ဟူသော စကားတော်သည်။ဒေသနာဝိလာသော-ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေတတ်သော ဉာဏ်တော်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ဆရာပါဠိတော်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် 'ယေ တေ ဗြာဟ္မဏ။ပ။တထာဂတဿ ပဟီနာ-ဖြင့် ရူပရသစသည်တို့ မရှိခြင်း၏အကြောင်းကို မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုရူပရသစသည်တို့ကို အဘယ်ကြောင့် သာမဂ္ဂိရသ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ရူပရသစသည်ဟုသာ ဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့်(ဂ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ဆရာ ပါဠိတော်၌ တထာဂတဿ ပဟီနာ-ဟု ဝဏ်ဝုစ်အားဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ပုဏ္ဏား သည် ကိုယ်တော်ကို အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့် မယှံ ပဟီ နာ-ဟု ဥဇုဝုစ်အားဖြင့်သာ မိန့်တော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် တထာဂတဿ ပဟီနာ- ဟု ဝဏ်ဝုစ်အားဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား။ ။ဆိုသင့်သော်လည်း အတ္တုက္ကံသနအားဖြင့် မိန့်တော်မူသည်ရှိသော် ပုဏ္ဏားအား သပ္ပါယမဖြစ် သောကြောင့် ငါ၏-ဟု ဆိုခြင်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ပင့်မြှောက်တော်မမူပဲ မိန့်တော်မူအပ်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ယင်းရူပရာသစသည်တို့ ဖြစ်သကဲ့သို့ အတ္တရာသဓမ္မရာသ တို့လည်း ဖြစ်သလော-ဟူသော စောဒနာကို ပယ်လို၍ ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့်။

(ဂ) ကာရဏာ။ရူပရာသစသည်တို့ကို သာမဂ္ဂိရာသဆိုရခြင်း အကြောင်းကို ပြဆိုသောကြောင့်။

(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) နယန္တရပက္ခန္တ။

နံပါတ် (၄)

သမဂ္ဂိရသာ။ ။ သမံ အဇ္ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တီတိ သမဂ္ဂါ။(သံ+အဇ+ဂ)ရသီယတိ အဿာဒီယတီတိ ရသော။

သမဂ္ဂါနံ ဘာဝေါ သာမဂ္ဂီ။သာမဂ္ဂိယာ ဥပ္ပန္နာ ရသာ သာမဂ္ဂိရသာ၊

သာမဂ္ဂီ ဝိသေသအရ ဝတ္ထုအာရုံစသည်တို့၏ ပေါင်းဆုံညီညွတ်ခြင်းသည်မှချ။ထို၏ဖြစ်သော တဏှာနှင့်တကွ သုခဝေဒနာတို့နှင့် အကြောင်း/အကျိုး အစပ်သမ္ဗန် ဋ္ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ- ထို သော သာမဂ္ဂိရသတို့ ရ၏။

မဟာကာရု။ , ။ မမံ ဣတိ ပဝတ္တော အာကာရော မမာကာရော။

မမံ ဣတိ ကရီယတိ ဥစ္စာရီယတီတိ မမာကာရော။

ဒေသနာဝိလာသ။ ။ ဝိလာသေတီတိ ဝိလာသော။ဒေသနာယ ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော။

ဝိ+လသ ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌ-တင့်တယ်သောဒေသနာတော်သည် မှချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌ-သဗ္ဗ ညုတဉာဏ်တော်၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏ္ဍ။ဏာပစ္စည်း အရ ထို သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော် ရ၏။

ဒေသနာ-ဝိသေသန အရ ဒေသနာတ်သည် မှချ။ထို ၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့် အကြောင်း/အကျိုး စပ် ဋ္ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံး အရ ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဂီဝါ။ ဂါ+ဤဝ။ ဂါယန္တိ ဧတာယာတိ ဂီဝါ။**သဗ္ဗ။** သရ+ဝ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အတ္ထိ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ တေ ကာရဏံဖြင့်** အတ္ထိ ခွေသကို အတ္ထိ+ခေါ+သေ ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ် သည်ကိုလည်းကောင်း၊သေဒ္ဓိတေသဒ္ဒါသည် ပယောဂဝန္တဖြစ်၍ ယင်း၏ပယောဂဖြစ်သော ပရိယာယပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏာအနက်ဟော ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သစေ။**ယေန ကာရဏေနဖြင့်** ယေနဖြင့် ပရိယာယကို စွဲယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပရိယာယသဒ္ဒါ ကာရဏဝါစကဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သဒ္ဒက္ကမ,အတ္ထက္ကမ နှစ်မျိုးတို့တွင် အတ္ထက္ကမအားဖြင့် အနက် ယောဇနာအပ်သည်ကိုလည်းကောင် သိစေ။

အဝိတထဝါဒီဖြင့် သမ္မာနိပါတ်သည် အဝိတထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

(က) အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော/အရသရူပေါ သမဏော ဂေါတမော

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိတော်၌ သမဏော-ဟု ရှိသောကြောင့် အရသရူပေါ် သမဏော ဂေါတမော ပါဌ်သင့်(ဘာ့ဋီ)

အာဝိဋ္ဌန္တိ/အာဝိဋ္ဌန္တိ...

အာဝဋ္ဋန္တိ အာဝိဋ္ဋန္တိစ ဒွေ ပါဌာ-ဟု ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆိုအပ်သော်လည်း အဝပုဗ္ဗ၊အဒိ(အဋ္ဌ)ဓာတ်၊ အာယာမတ္တအနက်ဟော၊အဒိ အဋ္ဌောစ ဘွာယာမေ။(ဓာတွတ္ထ)အာဝိဋ္ဌန္တီတိ အာကပုန္တိ။(ဋီကာ)တို့ကို ထောက်၍ အာဝိဋ္ဌန္တိ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

သာမဂ္ဂိရသ။ ။ အတူဖြစ်သော အမွှရသစသည်တို့၏အမည်ကို အတူရှိသော ရူပါဒိရသစသည်တို့တင်စားဆို သောကြောင့် သဒိသူပစာ၊ရုဠှီနည်း။

မယှံ (တထာဂတဿ)ပဟီနာ။ ။ ဌာနဖြစ်သောကိုယ်တော်၏ အမည်ကို၊ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်တော်၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင် ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

သာမဂ္ဂိရသ အရ-တဏှာနှင့်လောဘမူသောမနဿ(သုခ)ဝေဒနာကောက်။

ဒေသနာဝိလာသ အရ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၄၀)

(က) တတ္ထ **ပဟီနာတိ** စိတ္တသန္တာနတော ဝိဂတာ ဇဟိတာ ဝါ။

(ခ) တေသံ ပနေတ္ထ ကရဏော သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဂ) အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန ဥစ္ဆိန္နံ တဏှာဝိဇ္ဇာမယံ မူလမေတေသန္တိ **ဥစ္ဆိန္နမူလာ**။

(ဃ) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။

(င) ယထာ ဟိ တာလရုက္ခံ သမူလံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿ ဝတ္ထုမတ္တေ တသ္မိံ ပဒေသေ ကတေ န ပုန တဿ တာလဿ ဥပ္ပတ္တိ ပညာယတိ၊ ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန သမူလေ ရူပါဒိရသေ ဥဒ္ဓရိတွာ တေသံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ သဗ္ဗေပိ တေ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုစ္စန္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၀၄။)

****

နံပါတ် (၁)

တေ-ထိုရူပါဒိရသစသည်တို့သည်။တထာဂတဿ-၏။စိတ္တသန္တာနတော-စိတ်အစဉ်မှ။ပဟီနာ-ကင်းကွာကုန်ပြီ။**တစ်နည်း**-တေ-ထိုရူပရသစသည်တို့ကို။တထာဂတဿ-သည်။ပဟီနာ-ပယ်စွန့်အပ်ကုန်ပြီ။

(ဂ) ရှု။ဥစ္ဆိန္နမူလာ-အရိယာမဂ်ဓာတ် လက်နက်မြန်ဖြင့် ဖြတ်အပ်ပြီးသော တဏှာအဝိဇ္ဇာဟူသော ဘဝ မြစ်ရင်းရှိကုန်သည်။တာလဝတ္ထုကတာ-ထန်းပင်၏တည်ရာ ဖြစ်ဖူးသော မြေအရပ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော တည်ရာ စိတ်အစဉ် ရှိကုန်သည်။

(င) ပုဗ္ဗေ-ရှေးပုထုဇဉ် သေက္ခအခါ၌။(ဝါ) ရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်ရာအခါ၌။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က)၌ ဒုတိယာဝိကပ်ဖြင့် ပဟီနာဟူသောပုဒ်၏အနက်ကို ဖပဲတာဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပဟီနာပုဒ်သည် ဖပဲတာအနက်ကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် တထာဂတဿ၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် အာဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။သမ္ဗန်အနက်၌သာ ဖြစ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် တာလဝတ္ထုကတာပုဒ်ကို တာလဝတ္ထု ဝိယ ဝတ္ထု ကတံ ယေသန္တိ တာလဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာနုဂဗ္ဘဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်စနတ္တကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုမျှသာဆိုချေသော် လျှို့ဝှက်ဖုံးကွယ်သော အနက်သည် အကျယ်ဖြစ်သော အနက်နှင့်မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ဝါ-ကင်း၍ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ဂုဋ္ဌပဋ္ဌိစ္ဆန္န သခေ်ပမျှသာဖြစ်၍ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မဆိုသည်ရှိသော် ဆရာ၌ သခေ်ပဝိတ္ထာရဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ။အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။အကျယ်ဝိတ္ထာရ အနက်ကား အဘာယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကထံ ပန တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ အာဟ"တထာ ဟိ"တိ အာဒိ။(သာရတ္ထ။)

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။

ထိုတွင် ယထာ ။ပ။ ပညာယတိသည် **ဥပမာန**၊ဧဝံ ။ပ။ ဝုစ္စန္တိ သည် **ဥပမေယျ**။

နံပါတ် (၄)

ပဟီနာ။ ။ ပဟာယိံသု ဝိဂစ္ဆိံသူတိ ပဟီနာ။

ပ ဥပသာရပုဒ် အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂဏ် ရ၏။ဟာဓာတ်အရ ရူပါဒိရသတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသတ္တိသည် မုချ။မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။တ ပစ္စည်းအရ ထို သော အနုပ္ပါဒနိရောဓသို့ ရောက်ပြီးသော ရူပါဒိရသ ရ၏။

တစ်နည်း- ပဟီယိံသူတိ ပဟီနာ။

ဟာ ဓာတ် ကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ သမုစ္ဆေဒသတ္တိသည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ ကား ထိုအားတပ်သော ရူပါဒိရသစသည်တို့၏ ပကတူပနိသျှသတ္တိသည် ဖလူ။တ ပစ္စည်း အရ ထိုအားတပ်သော ရူပါဒိရသတို့ ရ၏။

သတ္တ။ ။ **သာသတိ ဟိံသတိ ဓောနာတိ သတ္တံ။ သတ္တံ ဝိယာတိ သတ္တံ။**

သာသဓာတ် အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ညှင်းဆဲတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒေါသပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကာရဏတ္ထကြိယာကား လက်နက်၏ပကတူပနိသျှသတ္တိ၊အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ထ ပစ္စည်း အရ ထို သော ဓားစသောလက်နက် ရ၏။

သတ္တပုဒ် အရ ဓားစသောလက်နက်သည် မုချ။ထို၏ အပစ္စည်း အရ အရိယာမဂ်နှင့် သဒိသ/သဒိသီစပ် ဥာန။အပစ္စည်း အရ ထို သော ဓားစသောလက်နက်နှင့်တူသော အရိယာမဂ် ရ၏။

အရိယမဂ္ဂသတ္တ။ ။ **အရိယဿ မဂ္ဂေါ အရိယမဂ္ဂေါ။အရိယမဂ္ဂေါ ဧဝ သတ္တံ စာတိ အရိယမဂ္ဂသတ္တံ။**

ဥစ္ဆိန္န။ ။ **ဥစ္ဆိန္ဒိယိတ္ထာတိ ဥစ္ဆိန္နံ။**

တဏှာဝိဇ္ဇာမယ။ ။ **တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာစ တဏှာဝိဇ္ဇာ။တဏှာဝိဇ္ဇာမေဝ တဏှာဝိဇ္ဇာမယံ။**

http://www.dhammadownload.com

ဝတ္ထု။ ။ **ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု။**

ဝသ ဓာတ် ကတ္တုဒြကား ထန်းပင်ဟု ဆိုအပ်သော ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဥပ္ပါဒဘောဂဟာသည် မုချ။ အဓိကရဏဟတ္တကား တည်ရာမြေ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္ထု ပစ္စည်း အရ ထို သော ထန်းပင်၏ တည်ရာမြေ ရ၏။

ဥပမေယျပက္ခ-ဝသဓာတ် ကတ္တုဒြကား ရူပါဒိရသစသည်တို့၏ ဥပ္ပါဒဘောဂဟာသည် မုချ။ အဓိကရဏဟတ္တကား တည်ရာစိတ်အစဉ်၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ရတ္ထု ပစ္စည်း အရ ထို သော ရူပါဒိရသစသည်တို့၏ တည်ရာ ရ၏။

တာလရုက္ခ။ ။ **တာလမေဝ ရုက္ခော တာလရုက္ခော။ တလတိ ပတိဋ္ဌာတီတိ တာလော။**

သမူလ။ ။ **သဟ မူလေန ယော ဝတ္တတီတိ သမူလော။**

နံပါတ် (၅)

သန္တာန။ သံ+တနု+ဏ။ **ဖေဟိတာ**။ ဟာ+တ။ **တဏှာ**။ တသ+ဟ။

တာလ။ တလ+ဏ။ **ပဒေသ**။ ပ+ဒိသ+ဏ။ **ပုပ္ဖ**။ ပုဗ္ဘ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝိဂတာဖြင့်** ပဟီနာ၌ ပပုဗ္ဗ ဟာဓာတ်၊ ပ ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္တဝိသေသကအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ဟာဓာတ်၏ ဂတိ စာဂ ဟာနိ-သုံးနက်တို့တွင် ဂတိအနက်၊ တပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်၍ ပဟာယိံသုတိ ပဟီနာ-ဟု ဝစနတ္ထုပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ တပစ္စည်းကို ဣန-ပြု၍ ပြီးသည် ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ **စိတ္တသန္တနတောဖြင့်** ကင်းခြင်းဟူသည် စိတ်သန္တာန်မှ ကင်းခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

ဖေဟိတာဖြင့် ပဟီနာ၌ ဟာဓာတ်သည် စာဂအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ တ ပစ္စည်းကမ္မ သာဓနေ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟီယိံသုတိ ပဟီနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) **တဏှာဝိဇ္ဇမယံ ဖြင့်** ဥစ္ဆိန္နမူလံ၌ မူလအရ သဒိသူပစာအားဖြင့် တဏှာအဝိဇ္ဇာ ဟူသော ဘဝ မြစ်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။ **အရိယမဂ္ဂသတ္ထေနဖြင့်** အဝိဇ္ဇတဏှာဟူသော ဘဝမြစ်ကို အရိယာ မဂ်တည်းဟူသော လက်နက်ဖြင့် ပယ်သတ်အပ်သည်ကို သိစေ။ **အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ဥစ္ဆိန္န မူလံ ဧတေသန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) **တာလဝတ္ထု ဝိယစသည်ဖြင့်** တာလာဝတ္ထုကတာကို တာလဿ ဝတ္ထု တာလဝတ္ထု၊ တာလဝတ္ထု ဝိယ ဝတ္ထု ကတံ ဧေသန္တိ တာလဝတ္ထုဝတ္ထုကတာ-ဟု ဆိုလိုလျက်၊ ဝတ္ထုဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဥပမာနဂဗ္ဘဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ တာလဝတ္ထုဟု ဆိုလိုလျက် သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှါ အကို အာပြု၍ တာလာဝတ္ထု-ဟု ဆိုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလဝတ္ထုကတာ...

တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာတိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ ဩဋ္ဌမုခေါတိ အာဒီသုဝိယ မဇ္ဈေပဒလောပံ ကတွာ အတာရှ

http://www.dhammadownload.com

ဒီဃံ ကတ္တာ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုတ္တံ-ဟူသော သာရတ္ထကို ထောက်၍ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူ၍ ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၉)

(င)တာလာဝတ္ထုကတာ။ ။ အရိယာမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏ စိတ်အစဉ်သည် ရူပရသစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော်လည်း ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော အလားအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိက နည်း။

မှတ်ချက်။ ။ တာလာဝတ္ထုကိုတင်လိုသော်- ရှေးထန်းပင်ရှိစဉ်အခါက ခေါ်ဝေါ်အပ်ဖူးသော အမည်ကို ထန်းပင်မရှိရာအခါ၌လည်း ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိက နည်း။

အတူဖြစ်သော ပယ်နှုတ်အပ်ပြီးသော ထန်းပင်၏ တည်ရာမြေ၏ တာလာဝတ္ထုဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ပယ်သတ်အပ်ပြီးသော ရူပါဒိရသစသည်တို့၏ နောက်ထပ်ဖြစ်ရာမဟုတ်သော စိတ်အစဉ်၌ တင် သဒိသူပစာ။(**တာလဿ ဝတ္ထုဘူတပုဗ္ဗတ္တာ "တာလာဝတ္ထု"တိ ဝုစ္စတိ ။ သာရတ္ထ၊ ၁။၃၄၀။)**

အရိယမဂ္ဂသတ္တေန။ ။သဒိသူပစာ တင်။

ရူပါဒိရသ။ ။ အတူဖြစ်သော အမ္ဗရသစသည်တို့၏ ရသအမည်ကို အတူရှိသော ရူပါရုံကို သာယာတတ်သော တဏှာနှင့်ယှဉ်သော သောမနဿဝေဒနာ၌ တင် သဒိသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

စိတ္တသန္တာန။။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဝင်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။**တစ်နည်း**-မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်။

****

ပါကျစဉ် (၄၁)

(က) ယသ္မာ ပန ဇဝံ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ ဟောန္တိ၊ယထာ နေသံ ပဏ္ဏာဘာဝေါ န ဟောတိ၊တထာ ကတာ ဟောန္တိ၊တသ္မာ အာဟ"**အနဘာဝံကတာ**"တိ။

(ခ) အယံ ဟေတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ၊အနုအဘာဝံ ကတာ **အနဘာဝံကတာတိ**။

(ဂ) အနဘာဝံဂတာတိပိ ပါဌော။

(ဃ) တဿ အနု အဘာဝံ ဂတာတိ အတ္ထော။

(င) ၊ဝတ္တ ပဒစ္ဆေဒေါ အနု အဘာဝံ ဂတာ အနုအဘာဝံဂတာတိ ယထာ အနုအစ္ဆရိယာ အနစ္ဆရိယာတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) တာလာဝတ္ထုကတာ-ထန်းပင်၏တည်ရာမြေကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးကုန်သော တည်ရာစိတ်အစဉ်ရှိကုန်သော ရူပရသစသည်တို့သည်။(ဝါ)အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သာ ထန်းပင်ငုတ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်သည်။ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြုအပ်ကုန်လသော်။နေသံ-ထိုရူပရသစသည်တို့၏။ ပဏ္ဏာဘာဝေါ နဟောတိ၊တထာ-ဖြင့်။ကတာ ဟောန္တိ၊တသ္မာ-ထိုသို့ တာလဝတ္ထုကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာစိတ်အစဉ်ရှိကုန်သော ရူပရသစသည်တို့၏ နောက်၌ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင် ပြုအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဟိ-ဆက်။ဧတ္ထ-ဤအနဘာဝံကတာ ဟူသောပါဌ်၌။အန-နောက်၌။အဘာဝံ-ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင်။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ **လီနတ္ထရဗောဓနာ။** ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်၏။တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဟောလျှင်ပင် အလိုရှိအပ်သော အနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်လော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အနဘာဝံကတာ-ဟု ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (က) ၌ ယထာ နေသံ စသည်ဖြင့် အနဘာဝံကတာ ဟူသောပုဒ်၏ နောက်၌မ ဖြစ်ခြင်းကို ပြုအပ်ကုန်၏-ဟု အနုသဒ္ဒါ၏ ပစ္ဆာအနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပ်၏။သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိ၌ အနု+အဘာ ဝံကတာဟုမရှိ၊အနဘာဝံကစာ-ဟု ရှိသောကြောင့် အနိဿရော စသည်ကဲ့သို့ ပဋိသေဓအနက်သာ မှတ် ကောင်းသည် မဟုတ်လော။အဘယ်ကြောင့် အနုသဒ္ဒါ၏ ပစ္ဆာအနက်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ဆရာ (ဂ) ဖြင့် တတိယကွရာ ဂ-ငယ်၏အစွမ်းဖြင့် အနဘာဝံဂတာဟူ၍လည်း ပါဌ်တစ်မျိုး ရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။တတိယက္ခရာ ဂ-ငယ်ဖြင့်ရှိသော ပါဌ်၌ အနုသဒ္ဒါသည် ရှေးကဲ့သို့ ပစ္ဆာအနက် ဟော ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဝါကျာရမ္ဘ။ထိုတွင် ယသ္မာမှ တထာ ကတာ ဟောန္တိ တိုင်အောင် ဟေတုဝါကျ။ တသ္မာ စသည် ဖလဝါကျ။ထိုတွင် ယထာ စသည် အနဘာဝံကတာ၏ အနုသဒ္ဒါ၏အ နက်ကို ထင်ရှားအောင်ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ။ (ခ) ကာရဏ။

(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဒဠှီကရဏ။ (င) ဝိတ္ထာရ။တစ်နည်း-တပ္ပါကဋီကရဏ။

နံပါတ် (၄)

ပဒစ္ဆေဒ။ ။ **ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္တော ဧတေနာတိ ပဒံ။ဆေဒနံ ဆေဒေါ။ပဒဿ ဆေဒေါ ပဒစ္ဆေဒေါ။**

ပဒ ဝိသေသနအရ အနဘာဝံကတာဟူသော ပုဒ်သည် မှချ။ထို၏ ဆေဒ နောက်ပုဒ်အရ အနု ဟူသော အဘာဝံဟူသော ကတာဟူသောပုဒ်တို့နှင့် အပေါင်းအစိတ်စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သောပဒစ္ဆေဒ၊ ပဒဝိဘာဂ ရ၏။

အဇ္ဈရိယ။ ။ **အဇ္ဈရံ ပဟာရိတုံ ယုတ္တန္တိ အဇ္ဈရိယံ။**

အဇ္ဈရတဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ လက်ဖျောက်သည်မှချ။ထို၏ ပုတ်ခတ်ခြင်းငှါထိုက်သော အံ့ဩဖွယ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန။ကွယပစ္စည်း အရ ထို သော လက်ဖျောက်တီးခြင်းငှါ ထိုက်သော အံ့ဩဖွယ် ဂါထာ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပါဌ။ ပဌ+ဏ။(ပဌီယတေ ဥစ္စာရီယတေတိ ပါဌော။) **အဇ္ဈရိယ။** အာပုဗ္ဗ+စရ+ဏျ။ (အာဘုသော စရိတဗ္ဗန္တိ အဇ္ဈရိယံ) **အဇ္ဈရ။** အသု+ဆရ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) **နေသံ ပစ္စာဘာဝေါ န ဟောတိဖြင့်** အနဘာဝံကို အနု+အဘာဝံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနု ဥပသာရပုဒ်၏ ဘာဂ ဝိသ-စသောအနက်တို့၌ မဖြစ်၊ပစ္စာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဘာဝံကို နတ္ထိ ဘဝေါ ယေသန္တိ အဘာဝါ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနု ပစ္ဆာ အဘာဝါ အနဘာဝါ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ယထာ။ပ။တထာ ဖြင့် အနဘာဝံ၌ ဒုတိယာအံဝိဘတ်သည် ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေ။(အနုသဒ္ဒေါ ပစ္ဆာသဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ'' ယထာ နေသံ ပစ္ဆာဘာဝေါ န ဟောတိ'' တိ အာဒိ။သံရတ္တ၊၁။၃၄၁။)

အနဘာဝံကတာဖြင့် အနဘာဝံကတာကို အနဘာဝံ ကတာ အနဘာဝံကတာ-ဟု အလုတ္တသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာ**ဖြင့် အနဘာဝံကတာဟု ထပ်ဟောရခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အာယတိံ/အာယတိ-..

အာယတိ အာယတိန္တိ စ ဒွေ ပါဌာ ဒိဿန္တိ-ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့်။**တစ်နည်း**-အာဂါမိကာလေ ဒီဃတ္တော၊ပဘာဝေ စ မတာယတိ။-ဟူသော အဘိဓာန်အရ အနာဂတ်အနက် အာယတိသဒ္ဒါနှောင် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်၍ ဗာရာဏသိ အဟု ရာဇာ ကဲ့သို့ ပြီးရကား အာယတိံ ပါဌ်သာ သင့်။(ဂဏ္ဌိသစ်)

နံပါတ် (၈)

တာလာဝတ္ထုကတာ။ ။ အတူဖြစ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်၏ တာလာဝတ္ထုအမည်ကို အတူရှိသော ရူပါဒိရသစသည်၌တင် သဒိသူပစာ။ရှုဦး။(ဒုတိယအဖွင့်ကို ရှုသည်)တစ်နည်းကို ရှေးဝါကျရှု။

နံပါတ် (၁၀)

အနဘာဝံကတာ၌ -ဓာတ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယာမဂ်(ဝါ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရ၏။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၄၂)

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော '' အယံ လ္လမ် လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ ဝိနေတိ ဝိနာသေတိ၊

(ခ) အထဝါ ယသ္မာ တေ သာမိစိကမ္မံ န ကရောတိ၊တသ္မာ အယံ ဝိနေတဗ္ဗော နိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗော''တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ ''ဝေနယိကော''တိ အာဟ။

(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော။

(ဃ) **ဝိနယတီတိ ဝိနယော။**

(င) ဝိနာသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။)

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က)ရှု။ ဝေနယိကော-လောက၌ ကြီးသူတို့အပေါ် ပြုထိုက်သော ရိုသေမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတည်း။
(ခ)ရှု ဝေနယိကော-ကြီးသူတို့အား ရိုသေမှုကို မပြုတတ်သဖြင့် နှိပ်ကွပ် ဆုံးမထိုက်သူတည်း။
လောကဇေ္ဇကကမ္မံ-လောကဝယ် ကြီးသူတို့အပေါ်၌ ပြုထိုက်သောရိုသေမှုကို(ဝါ)လောက၌ အမြတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ရိုသေမှုကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ဆရာ၊သည် (က)ဖြင့် ဝေနယိကော၌ ဝိရှေးရှိသော နိဓာတ်၏ ကာရိတ-န္တောဂဓ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အတ္တာတိသယနည်းအားဖြင်း ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိနေတိ ဝိနာသေတီတိ ဝိနယော၊ဝိနယောယေဝ ဝေနယိကော-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုဝေနယိကော၌ ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်နှင့် ဝစနတ္ထတို့ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။(အထဝါ)ရှု။အဘာယ်အနက်နှင့် အဘာယ်ဝစနတ္ထတို့ကိုလည်း သိနိုင်ပါသေးသနည်း၊စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။
ကား။ ။ နိဓာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်နှင့်(ဝိနေတဗ္ဗော)ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှနံ(နိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗော)ဝိနယော၊ဝိနယံ အရဟာတီတိ ဝေနယိကော-ဟူသော ဝစနတ္ထကိုလည်း မှတ်သားအပ်၏ ဟူလို။
(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် ဝိနယံတီတိ ဝိနယော-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်း၌ နိဓာတ်သည် အဘာယ် အနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ဆောင်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်ပါလော၊စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **နယန္တရုပက္ခန္တရ**။ထိုတွင် ယသွာစသည် ကာရဏ။တသွာစသည် ဖလ။
(ဂ) **စကားဖျိုးသခေ်ပ**။ (ဃ+င) **စကားရိုးဝိတ္ထာရ**။
ထိုတွင် (င) **တပ္ပါကဋီကရဏ**။နိဓာတ်၏အနက်ကို ထင်ရှားအောင် ပြသောကြောင့်။

နံပါတ် (၄)

လောကဇေ္ဇကကမ္မံ။ ။ **ဝိသေသန ဝုဍ္ဎော ဇေဋ္ဌော ။ ဇေဋ္ဌောယေဝ ဇေဋ္ဌကော။**
ဇေဋ္ဌကာနံ ကမ္မံ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ။ လောကေ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ လောကဇေ္ဇကကမ္မံ။
(တစ်နည်း) **ပသတ္ထာနံ ဝိသေသံ ဇေဋ္ဌကံ။ ဇေဋ္ဌံ ဣတိ သမ္မတံ ဇေဋ္ဌကံ။**
ဇေဋ္ဌကဥ္စ တံ ကမ္မဥ္စာတိ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ။
လောကေ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ လောကဇေ္ဇကကမ္မံ။

လောက ဝိသေ အရ သတ္တလောကသည် မုချ။ထို ၏ ကြီးသူတို့အပေါ် ပြုအပ်သော အဘိဝါဒန စသော အမှုနှင့် ဌာန/ဌာနီစပ်။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သတ္တလောက၌ ကြီးသူတို့အပေါ် ပြုအပ်သော-အဘိဝါဒနစသော အမှုရ၏။

ဝိနေတီတိ ဝိနယော အာချာတ်ဉာဏ်ကောက်။ ။ဝိရှေးရှိသောနိဓာတ်ကတ္တုဋ္ဌကား ရှိခိုးခြင်း အမှု၏ အဘာဝသည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ပျက်စီးစေတတ်သော ဘုရား၏ သန္တာန်၌တည်သော ပုဏ္ဏား ရည်ညွှန်း၍ ဆိုအပ်သော မောဟမာနစသည့် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူပစာ။

အယောနိသော မနသိကာရစသော ရှေးရှေးသော အကြောင်းသည် ဒုတိယဖလူ။

http://www.dhammadownload.com

ရှိခိုးခြင်းစသည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် မလိမ္မာသည်၏အဖြစ်၊ပညာရှိတို့၏ ဟဒယကို တုန်လှုပ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ကာရဏူ။အ ပစ္စည်းအရ ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာ ဘောဂုဏ်ရ၏။တိဝိဘတ်အရ ထို-သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ပုဏ္ဏားရ၏ သန္တာယ ဘာသိတဖြစ်၍ ဘုရားပင်ဖြစ်သော်လည်း အကုသိုလ်စိတ်ကို ကောက်သည်။ [အထူးသတိပြုပါ။]

နံပါတ် (၅)

ဓေဋ္ဌ၌ အန္တပုဒ်၏ ဓာတ်ပစ္စည်း ဝုမု +. အ။

နံပါတ် (၆)

(ဃ) **ဝိနယတိဖြင့်** ဝေနယိကော၌ ဝိနယပုဒ် ဏိကပစ္စည်း ဝိနယ၌ ဝိ+နီဓာတ်၊ဏပစ္စည်း။ယင်း ဏ ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်၍ ဝိနယတီတိ ဝိနယော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိနယောဝ ဝေနယိကော-ဟုပြု၍၊ ဏိကပစ္စည်း သွတ္တအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(င) **ဝိနာသေတိဖြင့်** ဝိနယော၌ ဝိပုဗ္ဗ၊နီဓာတ်သည် ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿံ-ကဲ့သို့ ပယ်ဖျောက် ဖျက်ဆီးခြင်း အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဟိရီယတိ/ဟိရာယတိ/ဟရာယတိ...

ဟိရေဓာတ်၏ ဓာတွန်မကျေသော ဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဟိရာယတိ ပါဌ်သင့်။

ဟရေဓာတ်ဖြစ်က ဟရာယတိ ပါဌ်သင့်။ [ဤကား ဂဏ္ဌိသစ် အလိုတည်း။]

ဟိရီ ဒိ လဇ္ဇနေ ဟောတိ ဟု ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆိုသောကြောင့် ဟိရီယတိ ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝေနယိက။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ဖျက်ဆီးတတ်သူ ဆုံးမခြင်းငှာ ထိုက်သူ ဟု ဆိုနိုင်ခြင်း၏ ဝေနေယိက အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော မိမိအပေါ် အဘိဝါဒန စသော အမှုကို မပြုခြင်း၌ တင် ဖလူပစာ။

ဝိနေတိ ။ ။ ဟောမြဲဖြစ်သော ဆုံးမခြင်းအနက်မှ လွန်သော ဖျက်ဆီးခြင်း အနက်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အတ္ထာတိသယနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

သာမိစိကမ္မံ န ကရောတိ အရ ။ ။ မောဟ မာန ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။[ဤကားပုဏ္ဏားအလို]

****

ပါကျစဉ် (၄၃)

(က) ဝိနယံ ဝါ အရဟာတီတိ ဝေနယိကော။

(ခ) နိဂ္ဂဟံ အရဟာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဂါဒီနံ ဝိနယာယ ဂူပသမာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊တသ္မာ ဝေနယိကော ဟောတိ။

(ဃ) အယမေဝ စေတ္ထ ပဒတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ **ဝေနယိကော**။

(စ) ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဒိတဝုတ္တိ။

(ဆ) သွာယံ တံ ဝေနယိကဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ဘာသမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။
[ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆ ။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝေနယိကော-ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက် ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ တရားတော်ကို ဟောတော်မူတတ်၏။ [ဘုရားအလို။]

(ဃ) စ-ဆက်။တ္တွေ-ဤဘုရားအလိုတော်ကို ပြသောအတ္ထဝိကပ်၌။အယမေဝ-ဤ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟူသော အနက်သည်ပင်။ ပဒတ္ထော-ဝေနယိကောပုဒ်၏ အနက်တည်း။

(စ) ဟိ-မှန်၏။ တဒ္ဒိတဝုတ္တိ-တဒ္ဓိတ်ဟူသော ဝုတ္တိသည်။ ဝိစိတြာ-ဆန်းကြယ်၏။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(က+ခ)တို့ဖြင့် ဝေနယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထကို ပုဏ္ဏားဏ်၏ အလိုအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းဝေနေယိကောပုဒ်၏ ပဒတ္ထကို ဘုရားရှင် အလိုအားဖြင့် အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ ပုဏ္ဏားဏ်၏ သန္တာယ ဘာသိတ နည်းတူ မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (င)ဖြင့် ဝေနယိကောကို ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု ပဒတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဆိုခဲ့ပြီးသော နှစ်ဝိကပ်တို့ဖြင့် သကတ္တ အရဟတ္တတို့၌ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် ထင်ရှား၏။ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟူသော အနက်၌ကား ဏိကပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါကျမ်း၌မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။ထို့ကြောင့် ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ-ဟု ဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။ သဒ္ဒါကျမ်းနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား။ ။ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသည် အနေကဘာဝအားဖြင့် ဆန်းကြယ်သည် မဟုတ်။ တစ်ခုတည်းပင်ဖြစ်သော်လည်း များစွာသော အနက်တို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လောကပမာဏအားဖြင့် ဆန်းကျယ်၏။လောကီလူတို့ ခေါ်ဝေါ်တိုင်းသော အနက်၌ပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို။

နနုစ ပဠမံ ဝုတ္တေသု ဒွိသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု သကတ္တေ အရဟတ္တေစ တဒ္ဒိတပစ္စယော သဒ္ဒလက္ခဏာတော ဒိဿတိ နေ ပန "ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီ" တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊တသ္မာ ကထမေတ္ထ တဒ္ဒိတပစ္စယောတိ အာဟ "ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဒိတဝုတ္တိ"တိ။ [သာရတ္ထ ၊ ၁။ ၃၄၈။]

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရရ။ ။ ဝိနယ၏ ဝိဂ္ဂဟအနက်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်[တစ်နည်း] **တပ္ပါကဋီကရဏ** [ပေါက်မြိုင်။](ဂ) **ပကာသနရ**။ ဝေနယိကပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ ပုဏ္ဏားဏ်၏သန္တာယ ဘာသိတမှ ဝေနယိကောပုဒ်၏ သဒ္ဒါရုပ်ပြီးပုံ မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာယ ဘာသိတကို ပြသောကြောင့်။ထိုတွင်ယသ္မာ စသည် ကာရဏ။ တသ္မာ စသည်သည် ဖလ။**(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ**။။ပဒတ္ထကို ဆက်ပြသောကြောင့်။

(င) **ဝိတ္ထာရရ။(စ)ကာရဏ**[တစ်နည်း]ဒဠှီ။ ဝေနယိကောပုဒ်၏ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဆိုနိုင်ပုံ ယုတ္တိ

http://www.dhammadownload.com

ကြောင်းပြသောကြောင့် ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်တိုင် ဝေနယိကော ဆိုနိုင်ပုံကို ဆက်လက် အားထုတ်ပြသောကြောင့် ။

နံပါတ် (၄)

ဝိနယော ။ ။ **ဝိနယနံ ဝိနယော။**

နိဂ္ဂဟော ။ ။ **နိဂ္ဂဏှနံ နိဂ္ဂဟော။** [နိ-ဂဟ + အ။]

ဘာဝသာဓနတို့ သဘောသည် ဓာတ်အရပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် နှိပ်ကွပ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ရာဂါဒယော ။ ။ **ရာဂေါ အာဒိ ယေသန္တိ ရာဂါဒယော။**

ရာဂေါ အာဒိ -ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ရာဂအစရှိသည်သည် မုချ။ထို၏ ယအညပုဒ်အရ ကြွင်းကိလေသာနှင့် အာဒိ/အာဒိဝန္တ စပ် ဌာနူပစာ။ ယ အညပုဒ်အရ ထို-သော ရာဂနှင့်တကွ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာရ၏။

တဒ္ဓိတဝုတ္တိ ။ ။ **တေသံ ဟိတံ တဒ္ဓိတံ။တဒ္ဓိတသင်္ခါတံ ဝုတ္တိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။**

(တစ်နည်း) ။ ။ **တဒ္ဓိတာနံ ဝုတ္တိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။**

တဒ္ဓိတ-ဟူသော ဝိသေအရ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့သည် မုချ။ထို ၏ ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရဏ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော တဒ္ဓိတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဥဒါဟရဏ် ရ၏။

ပဒတ္ထ ။ ။ **ပဒဿ အတ္ထော ပဒတ္ထော။**

နံပါတ် (၅)

ဝူပသမာထ။ ဥပ-သမု+အ။ **ဝိစိတြ။** ဝိ-စိတ+တြဏ်။ **သမ္ပသမာန။**သံ-ဒိသ+ မာန။

တဒ္ဓိတ၌ နောက်ပုဒ် **ဓါတ်ပစ္စည်း** ဟိ+တ။ **ဝုတ္တိ။** ဝတု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝူပသမာယဖြင့်** ဝေနယိကောဝယ် နီဓာတ်သည် ဝူပသမတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဝိနယနံ ဝူပသမော ဝိနယော ဟု ဘာဝ**သာဓနဝစနတ္ထ**ပြ၍၊ဏ ပစ္စည်း ဘောအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ သိစေပါသည်။

ဓမ္မံ ဒေသေတိဖြင့် ဝေနယိကော **ကို ဝိနယာ**ယ ဓမ္မံ ဒေသေတိတိ ဝေနယိကော ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ ဏိကပစ္စည်း ဓမ္မံ ဒေသေတိ အနက်၌ **သက်သည်ကို သိစေ။ရာဂါဒီနံ စသည်ဖြင့်** ရာဂစသော ကိလေသာကို ငြိမ်းအေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ် **သိစေ။ယသ္မာ။ပ။တသ္မာဖြင့်** ဗုဒ္ဓ၏ သန္တာယ ဘာသိတအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေနယိက အမည်ဖြစ်ကြောင်း **သိစေပါသည်။**

နံပါတ် (၇)

သ္မာယံ/သ္မာဟံ...

အနုဓာနာတိဟူသော ပဌမပုရိသ် တိဝိဘတ်ကို ထောက်၍ သ္မာယံ ပါဌ်သာသင့်။

ရာဂါဒီနံ/ဏဂါဒယော...

ဝိနယာယ ဥပသမာယတို့၌ ဘောဟော ဏ ပစ္စည်းရှိသောကြောင့် ယင်း၏ ကံသည် ဒုတိယာကံ မဖြစ်နိုင်၊ ဆဋ္ဌီကံသာ ဖြစ်ရကား ရာဂါဒီနံ ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

ရာဂါဒီနံ ။။ အစိတ်ဖြစ်သော ရာဂါဒိကိလေသာကို ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ် အားလုံးကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ကေဒေသူပစာ။

ဝိစိတြ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ ။ ။အကျိုးဖြစ်သော တဒ္ဓိတ်တို့၏ ဆန်းကြယ်ခြင်း၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော လောကီလူများ၏ ဝေါဟာရ ဆန်းကြယ်ခြင်း၌ တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အတ္တနိ သမ္ဘာဝိသမာနော အရ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကောက်။

တစ်နည်း။ ။ ကိုယ်တော်မြတ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၄၅)

(က) ဘဂဝါ စ တာနိ န ကရောတိ၊တသ္မာ "အယံ ဝယောဝုဒ္ဓေ တပတိ" တိ မညမာနော သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ ဝါ ကပဏာပုရိသော အယန္တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "**တပဿီ**" တိ အာဟ။

(ခ) တတြာယံ ပဒတ္ထော။

(ဂ) တပတီတိ တပေါ။

(ဃ) ရာသေတိ ဝိဟေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) သာမီစိကမ္မကရဏာသေတံ နာမံ။

(စ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ **တပဿီ**။

(ဆ) ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဗျဉ္ဇနာနိ အဝိစာရေတွာ လောကေ ကပဏာပုရိသော တပဿီတိ ဝုစ္စတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စ-ဆက်။တာနိ-ထို ရိုသေမှုတို့ကို။အယံ-ဤရှင်ဂေါတမသည်။တပတိ-လောင်မြိုက်တတ်၏။သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-သူတော်ကောင်းအကျင့်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။အယံ-ဤရှင်ဂေါတမသည်။ ကပဏာပုရိသော-အထီးကျန်မွဲ ဆင်းရဲသော ယောကျ်ားတည်း။

တပဿီ-ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော အဘိဝါဒန စသော ရိုသေမှုကို မပြုခြင်းရှိသူတည်း။ ဝါ-သူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့် မပြည့်စုံသဖြင့် လူနံ လူမွဲ လုံဆင်းရဲတည်း။

နံပါတ် (၂)

(က)ဝါကျ ဝါသဒ္ဒါ-ရှု။ ဆရာ၊သည် (က) အယံ ဝယောဝုဒ္ဓေ တပတိ-ဖြင့် အရွယ်အားဖြင့် ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ မှတ်ထင်သည် ဖြစ်၍သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သည် ဖြစ်၍လည်း မြတ်စွာဘုရားကို တပဿီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

ဝါ စသည် မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် တပသီဠ် တပေါကို တပတီတိ တပေါဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ဤဌ် တပ ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။တပ-မည်ပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) တို့ဖြင့် စိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော သဘောသည် 'တပ' မည်၏-ဟု တပသဒ္ဒါ၏ အဘိဓာနတ္ထ သဘာဝတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဤဌ် တပ-အရ အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ပူပန်စေတတ် ညှဉ်းဆဲတတ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါ သင်္ခါရနှင့် ကိလေသာတို့ကို ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် [င] မိန့်။

နိယံ။ ။ **သကတ်တစ်ခု အစုများစွာ ဆက်ဆံပါလျက် ထင်ရာစွဲလည်း အမြဲ ဤရှုဋ္ဌပင်တည်း။**

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ)စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ပဌမဝိကပ်အရ တပဿီပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ၊သဘာဝတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုသော် ဒုတိယဝိကပ် အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓေနတ္ထ စသည်ကိုလည်း ဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။[တစ်နည်း] တပဿီ၏ သဒ္ဒတ္ထသို့ လိုက်၍ပင် ကပဏ ပုရိသော ဟု ဆိုအပ်ပါသလော။ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ စသည်ကို အဘယ်သို့မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။မဖွင့်ဆိုချေသော် အဗျာပိတ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့်[ဆ] မိန့်။

ကား။ ။ ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီပုဒ်သည် ကပဏပုရိသဝါစက ရှုဋ္ဌိ အနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓာနတ္ထစသည်ကို မစိစစ်တော့ ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **စသည် ဝိတ္ထာရ** ထိုတွင် **(ခ) စကားမျိုးသခ်ေပ။(ဂ)စသည် စကားရိုး ဝိတ္ထာရ။** ထိုတွင် **(ဃ) တပ္ပါကဋီကရဏ။[တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။**

(င) **ပက္ခန္တရ။** တပ၏ အဘိဓာနတ္ထမှ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသောကြောင့်။ **(စ) ဝါကျာရမ္ဘ။**

(ဆ) ပက္ခန္တရ။ပဌမဝိကပ်အဖွင့်မှ ဒုတိယဝိကပ်အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့်

နံပါတ် (၄)

ကပဏပုရိသ။ ။ **ပဏတိ ဗျဝဟရတိ ဓေနာတိ ပဏော။ကပိတဗ္ဗော ဒယိတဗ္ဗောတိ ကပဏော။**

ကပဏော စ သော ပုရိသောစာတိ ကပဏပုရိသော။

ကပိ ကတ္တုဠ်ကား သနားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကရုဏာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ၊ ကမ္မဌ-ကား လူဆင်းရဲ ယောက်ျား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယု ပစ္စည်းအရ ထိုသော လူဆင်းရဲ ယောက်ျားရ၏။

ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ ကပဏော။ [ဓာန်-ဋီ]

တပ။ ။ **တပတိ ရောသေတိ ဝိနာသေတီတိ တပေါ။**

တပ ဓာတ် သုဒ္ဓကတ္တုဠ် ကား ကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒေါမနဿစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဠ်ကား ရှိခိုးခြင်းစသည်ကို မပြုသောသူ၏ မာနစသည်ပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်[ဝါ]ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။အ ပစ္စည်းအရ ထိုသော အကုသလဓမ္မ(ဝါ)သာမိစိကမ္မအကရဏ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

သပ္ပုရိသာစရဝိရဟိတတ္တာ။ ။ ဝယေန ဝုမှာ ဝယောဝုမှာ။သပ္ပုရိသာနံ အာစာရော သပ္ပုရိသာစာရော။ သပ္ပုရိသာစာရသ္မာ ဝိရဟိတော သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတော။တဿ ဘာဝေါ။

သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်မှကင်းသူသည် မှချ။ထို၏ တ္တပစ္စည်းအရ သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်းအမှုနှင့် နိယဿ/နိဿိတ စပ် ဖလူ။တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသော သာမီစိကမ္မကို မပြုခြင်း အမှုရှ၏။

နံပါတ် (၅)

မညမာန။ မန + ဒိဝါဒိ ယ+ မာန။ **ဝိရဟိတ**။ ဝိရဟ + တ။

ဗျဉ္ဇန။ ဝိ+အဉ္ဇ + ယု။ **ဝယ**။ ဝယ+ဏ။ **ဝိကပ္ပ**။ ဝိ + ကပ္ပ + အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အယံ ဝယောဝုဓော တပတိဖြင့်** တပဿီ၌ တပပုဒ်+သီ ပစ္စည်း၊ယင်းသီပစ္စည်းသည် အဿတ္ထိ အနက်၌ သက်၍ တပေါ အဿ အတ္ထိတိ တပဿီ-ဟု ဝစနတ္တ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း။ကြီးသူတို့ကို လောင်မြိုက်စေတတ်သောကြောင့် တပဿီဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ဘဂဝါ စသည်ဖြင့် တပဿီအရ ပုဏ္ဏားအလို မြတ်စွာဘုရားကို အရကောက်၍၊အဘိဝါဒနစသော သာမီစိကမ္မကို မပြုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား တပဿီ-ဟု ဆိုရကြောင်းကို သိစေ။**ကပဏောအယံ** ဖြင့် တပဿီပုဒ်သည် ကပဏပုရိသဝါစက ရှဋ္ဌီ အနိပ္ပန္န ပါဋိပဒိကပုဒ် ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ရောသေတိ/ဒေါသေတိ···

ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တီ အဖွင့်ကို ထောက်၍ ဒုသ ဓါတ်ဖြင့် ပြီးသော ဒေါသေတိ ပါဠ်သင့်။

ရုသ ဓာတ်သည်လည်း ညှဉ်းဆဲခြင်း ဟိံသန အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ရောသေတိ-ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီး၏။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ် မပျက်သောအနက် ရနိုင်ရကား ရောသေတိ ပါဠ်လည်း သင့်။

တပဿီ/တပသီ···

တပဿီ ယသဿီ တေဇသီတိ ဧတ္ထေစ ပုရိမေသု ဒွိသု သုခုစ္စာရဏတ္ထံ သဿ ဒွိတ္တံ။ပစ္ဆိမေန ပန သုဒ္ဓေါ သကာရော-ဟူသော သဒ္ဒနီတိကို ထောက်၍ တပဿီဟု ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ပါဠ်သင့်။

ကပဏပုရိသ/ကပ္ပနပုရိသ··· နံပါတ် (၄) ထောက်ဖြေ

နံပါတ် (၈)

(င)**တပဿီ** ။။ အပေါင်းဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ၊ ပူပန်စေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သာမီစိကမ္မအကရဏတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ(ဝါ)သာမီစိကမ္မ အကရဏ၌တင် ကေဒေသျူပစာ။ရုဋ္ဌီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

· **ဝိဟောသေတိ** အရ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ် ကောက်။(**တစ်နည်း**) ဒေါမနဿဝေဒနာ။

****

ဝါကျစဉ် (၄၅)

(က) ဘဂဝါ ပန ယေ အကုသလာ ဓမ္မာ လောကံ တပန္တိ တပနီယာတိ ဝုစ္စန္တိ၊

http://www.dhammadownload.com

တေသံ ပဟီနတ္တာ ယသ္မာ တပသီတိ သချံ ဂတော၊ တသ္မာ တံ တပဿိတံ အတ္တနိ သမ္ဘာသမာနော အပရဖ္ဖို ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ခ) တတြာယံ ပဒတ္ထော၊တပန္တီတိ တပါ။

(ဂ) အကုသလဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။

(ဃ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ "ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ" တိ။

(င) တထာ တေ တပေ အဿိ နိရဿိ ပဟာသိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိတပဿီ။(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။)

****

နံပါတ် (၁)

တပဿီ၊မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို လောင်မြိုက်တတ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ပယ်တော်မူပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။**တပနတောဟိတ် သမ္ဗန်-ယေသံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။တေသံ ပဟီနတ္တာ၌** ကတ္တား-ဘဂဝတာ။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင် တပဿီ-ဟူ၍ ဝန်ခံပြောဆိုအပ်ပါသနည်း။ပုဏ္ဏား၏ သန္တာယ ဘာသိတ-အားလျော်သော တပဿီ မည်သည် မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် [က]မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ)ဖြင့် တပ ဟူသည် အကုသလဓမ္မ တို့၏ အမည်ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ တပ သဒ္ဒါသည် သာမညဖြစ်၍ အမည်အားလုံးတို့နှင့် ဆက်ဆံနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အကုသလဓမ္မ-ဟု ယင်း၏ အနက်ကို ဝိသေသ ထုတ်၍ပြဆိုခြင်းသည် အလို့သင့်နိုင်အံ့နည်း။၊ဝစန+ဝစနီယဆန့် ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

ကား။ ။ ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ-ဟူသော သာဓကစကားကို ထောက်၍ ငါဆိုရကား သင်တင် တိုင်းသော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့၌မရောက် ကင်းပျောက်ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ ။ထိုတွင် တေသံ စသည် ကာရဏ။တသ္မာစသည် ဖလ။

(ခ) **စသည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် [ခ] စကားမျိုးသခ်ေပ။**

(ဂ) **စသည် စကားရိုး ဝိတ္ထာရ [တစ်နည်း]ပက္ခန္တရ။ (ဃ) အာဂမဒဋ္ဌိ။**

(င) ပက္ခန္တရ။တပ ပုဒ်၏အဖွင့်မှ တပဿီ ပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့်။(**တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။**

စာစပ် = တပနတော ကား ကြောင့်-ကြောင့် ဝုစ္စတိ ၌အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်။

နံပါတ် (၄)

တပနာ ။ ။ **တပန္တီတိ တပနာ။**

တပနီယာ။ ။ **တပန္တီတိ တပနီယာ**

တပ ဓာတ်အရ လောင်မြိုက်တတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ သတ္တိသည် မုချ။ယု ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ ရ၏။ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဤတပန သဒ္ဒါသည် ဘာဝပဓာ န၊ဘာဝလောပ ဖြစ်သောကြောင့် လောင်မြိုက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်-ဟု ဆိုအပ်သော လောင်မြိုက်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာသည်သာ မုချပဓာန အားဖြင့် ရ၏။

ပဟီနတ္တ ။ ။ **ပဟီယိံသူတိ ပဟီနာ။ပဟီနာနံ ဘာဝေါ ပဟီနတ္တံ။**

ပဟီန-တဒ္ဓိတ် အရ ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော အကုသိုလ်မွေတို့သည် မုချ။ထို ၏ တ္တ အရ အကု**သလဓမ္မတို့၏** မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ် ဌာနူ။တ္တအရ ထို-သော ပယ်အပ်ပြီးကုန်သော **အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏** ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသလဓမ္မတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။

တပဿိတာ ။။ **တပေ အဿိ တပဿိ။တပဿိနော ဘာဝေါ တပဿိတာ။**

နံပါတ် (၅)

သချာ။ သံ-ချာ+အ+အာ။ **အဿိ**။ အသု+ဣ။ [အသတိ နိရဿတီတိ အဿိ။]

နံပါတ် (၆)

(က) **တပနတော တပနီယာတိ ဝုစ္စန္တိ ဖြင့်** တပဥ္စ တပဓာတ် အပစ္စည်း၊ယင်း အ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊တပန္တီတိ တပါ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။**ယေ အကုသလာ ဓမ္မာဖြင့်** တပအရ အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**ပဟီနတ္တာ-ဖြင့်** အဿိ၌အသု **ဓာတ်၏** ခေပနတ္တ(ဝါ)စာဂတ္တ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာဖြင့်** တပဿိအရ ဘုရားရှင်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဿိ၌ ဣပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အသတီတိ အဿိ-ဟုဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊တပေ အဿိဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစန တ္တပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်းသိ စေ။ **အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ဘုရားရှင်၏ တပ္ပဿိ မည်ရခြင်း အကြောင်းနှင့် အတ္ထိ ခွေသ စသည်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် တပဿိ-ဟု ဝန်ခံပြောဆိုရခြင်း အကြောင်းကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဿိ/အဿီ...

အသု ဓာတ် ခေပနအနက်ဟော၊ဤဝိဘာတ်၊ ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်း၊ဤကို ဣရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အဿိ-ပါဌ်သာ သင့်၊အာချာတ်ပုဒ်။

ကိတ်ပုဒ်ဟူ၍ ယူဆသော် အသုဓာတ်၊ဏီ ပစ္စည်း၊ပုံလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ယင်းအလို အဿီ-ပါဌ်သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ တပဿိ/တပဿိ၌ လည်း နည်းတူသိပါ။

နိရဿိ/နိဒ္ဓဿိ/နိဓဿိ...

ဂဏ္ဌိဟောင်းအလို နိဒ္ဓဿိ၊ယောဇနာအလို နိဓဿိ ဟု ရှိငြားသော်လည်း ဤ၌ အသုဓာတ်၊ခေပနတ္တ၊နိ ဥပသာရပုဒ်နောင် ရ-လာ၍ ပြီးသောကြောင့် နိရဿိ-ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

တပနီယာ ဝုစ္စန္တိ ။ ။အပေါင်းဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ သာမိစိကမ္မ အကာရဏာတို့ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကုသလဓမ္မ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရုဋ္ဌီနည်း။

တပနတော။။ လောင်မြိုက်တတ်သော သတ္တိမရှိသော အကုသလဓမ္မ၏အမည်ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ကတ္တုသတ္တိ ရှိသကဲ့သို့ တင်စားဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

(ဃ) ဣစ္ဆ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတိ ၌ တပ္ပတိ အရ ဒေါ့မနဿဝေဒနာ။ (တစ်နည်း) ဝိပ္ပဋိသာရစိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၄၆)

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တံ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဒေဝလောကဂစ္ဆသမ္ပတ္တိယာ ဒေဝလောကပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတီတိ မညမာနော ဘဂဝတိ စဿ အဘာဝံ ဒိသွာ ဘဂဝန္တံ **"အပ ဂဗ္ဘော"**တိ အာဟ။

(ခ) ကောဓဝသေန ဝါ ဘဂဝတော မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ ဒေါသံ ဒဿေန္တောပိ ဧဝမာဟ။

(ဂ) တတြာယံ--ပဒတ္ထော ဂဗ္ဘတော အပဂတောတိ **အပဂဗ္ဘော**။

(ဃ) အဘဗ္ဗော ဒေဝလောကူပပတ္တိံ ပါပုဏိတုန္တိ အဓိပ္ပါယော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။]

****

နံပါတ် (၁)

အပဂဗ္ဘော-နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေမှ ကင်းသူတည်း။ဝါ-ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေ ရှိမည့်သူတည်း။ ဝါ-ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေ ရှိခဲ့သူတည်း။

(က) ဒေဝလောကဂစ္ဆသမ္ပတ္တိယာ-နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေ၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ။ဒေဝလောကပဋိလာဘာယ - နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းငှါ။အဿ-ထိုအဘိဝါဒန စသောအမှု၏။

(ခ) ကောဓဝသေန-အမျက်ဒေါသနှင့် စပ်သောအားဖြင့်။(ဝါ) အမျက်ဒေါသ၏ အစွမ်းဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(က) ဘဂဝတိ စဿ-သို့။ ။ ဆရာသည် ပုန ဗြာဟ္မဏော စသည်ဖြင့် နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေကိုရခြင်းအကျိုးငှာဖြစ်၏ဟု မှတ်ထင်လျက် အပဂဗ္ဘော ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အောက်မေ့ မှတ်ထင်ကာမျှဖြင့်သာ ဆိုအပ်လေသလော(ဝါ) ဘုရားရှင်၌ ရှိခိုးခြင်း စသည်ရှိက မဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကိုမြင်၍လည်း အပဂဗ္ဘော ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ဘဂဝတိ-စသည်မိန့်။

(ခ)သို့ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ ယခုအခါ၌ အမိအဖို့မှ မစင်ကြယ်သည်၏ အပြစ်ကိုပြ၍ ဆဲရေးလိုသောသူအား ကျွန်မ၏သားဟူ၍ ကျွန်မဝမ်း၌ အပြစ်ကိုပြ ဆဲရေးသကဲ့သို့ ဥပမာလင်္ကာရ]ထို့အတူ ဘုရားရှင်အား အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေအပြစ်ကို ပြ၍ ဆဲရေးလိုသော ပုဏ္ဏားသည် (ခ)မိန့်။

(ခ)သို့ ပုစ္ဆာ။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်း အကြောင်းနှစ်မျိုးကိုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုအကြောင်း နှစ်မျိုးကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် အပဂဗ္ဘော-ကို ဂဗ္ဘတော အပဂတော အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဆရာဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂြိုဟ်အနက်ကို အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ မပြဆိုပြီသော။အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို မည်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) နယန္တုရပက္ခန္တုရ။(ဂ)ဝိဣာရ။ထို-တွင် တတြာယံ ပဒဝွောသည် စကားမျိုးသင်္ခေပ။
ဂဗ္ဘတော စသည်သည် စကားရိုး ဝိဣာရ။(ဃ) ဝိဣာရ။

နံပါတ် (၄)

ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ဘတ္တိ။ ။ ဒေဝဿ လောကော ဒေဝလောကော။

ဒေဝလောကဿ ဂဗ္ဘော ဒေဝလောကဂဗ္ဘော။

ဒေဝလောကဂဗ္ဘဿ သမ္ဘတ္တိ ဒေဝလောကဂဗ္ဘသမ္ဘတ္တိ။

ဒေဝလောကဂဗ္ဘ ဝိသေသန အရ နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။ထို၏ ပြည့်စုံခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော နတ်ပြည် ပဋိသန္ဓေ၏ ပြည့်စုံခြင်းရ၏။

မာတာကုစ္ဆိ။ ။ မာနေတီတိ မာတာ။ဓီရံ ပါယေတီတိ မာတာ။

ကုသီယတိ အဏ္ဍောသီယတီတိ ကုစ္ဆိ။[ကုသ+ဆိတ်။]

မာတုယာ ကုစ္ဆိ မာတုကုစ္ဆိ။

မာတု ဝိသေသန အရ မိခင်သည် မုချ။ထို၏ ဝမ်းတိုက်နှင့် အဝယဝီ/အဝယဝ စပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မိခင်၏ ဝမ်းရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဂဗ္ဘ။ ဂု +အဘ။(ဂဘ+အ။ဂရ+အဘ) ဟီန။ ဟာ + ဣန။ ကုစ္ဆိ။ ပုံလိင်+ဣတ္ထိလိင်။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **မာတုကုစ္ဆိသို့ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဖြင့်** ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ၏ ပဋိသန္ဓိဝါစက အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။**ကော ဓဝသေနဖြင့်** အပဂဗ္ဘော ၌ အပသဒ္ဒါ၏ ဟီနဝါစက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ဟီနော ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ဒေါသံ ဒဿေန္တောပိဖြင့် အထက်ပါအကြောင်း နှစ်မျိုးကြောင့်သာ အပဂဗ္ဘော-ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊အမိမှစ၍ မစင်ကြယ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေ နေခဲ့ရကြောင်းကိုလည်း ကောင်း ပြလို၍ အပဂဗ္ဘော-ဟူ၍ ဆိုရခြင်း အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဒဿေန္တောပိ/ဒဿေန္တော...

အပိ သဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗနယေ ဝုတ္တံ မညနံ အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ ဒဿေန္တောပိဟု အပိသဒ္ဒါပါမှသင့်။ [အပဂဗ္ဘော သင့်။ ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ အပ္ပဂဗ္ဘ-ဟု ရှိသည်။ ဋီကာနှင့်မညီ။]

နံပါတ် (၈)

ဂဗ္ဘ ။ ။ ဌာနဝမ်းတိုက်၏အမည်ကို ဌာနီ ပဋိသန္ဓေအပေါ်၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

အတူဖြစ်သော ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တဝါအမည်ကို အတူရှိသော ပဋိသန္ဓေ၌တင် သဒိသူပစာ။ [ဂဏ္ဌိ။]

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော လူစသော ပဋိသန္ဓေ၏ ဂဗ္ဘအမည်ကို အတူရှိသော အမိဝမ်းမရှိသော နတ်ပဋိသန္ဓေ၌ တင် သဒိသူပစာ။[ဘာဋီ။] **[ဂဗ္ဘတောတိ ဒေဝလောကပဋိသန္ဓိတော။]** [သာရတ္ထ ၊ ၁။ ၃၄၈။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

(ဂ)ဂဣ-အရ ။ ။ နှတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေဟု ဆိုအပ်သော မဟာဝိပါက်ရှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး။
(ခ) အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နှစ်ပါး။

****

ပါဠိမေးခွန်း (၆၇)

(က) တတြ စ ယဿ ခေါ ဖြာဟ္မဏ အာယတိ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာတိ စေတော် ပဒါနံ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ခ) ဖြာဟ္မဏ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အနာဂတေ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝေစ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန ဝိဟတကာရဏတ္တာ ပဟီနာတိ။

(ဂ) ဂဗ္ဘသေယျဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဇလာဗုဇယောနိ ဂဟိတာ။

(ဃ) ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဂ္ဂဟဏေန ဣတရာ တိဿောပိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဂဗ္ဘသေယျာ-ဇလာဗုဇ သတ္တဝါ အဖြစ်ဖြင့် အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်းကို လည်းကောင်း။ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ အဏ္ဍဇ သံသေဒဇ ဩပပါတိက သတ္တဝါ အဖြစ်ဖြင့် ဘဝသစ်၌ အသစ်ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း။

(ခ) ဂဗ္ဘသေယျာစ-အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်းကိုလည်းကောင်း။ပုနဗ္ဘဝေ-ဘဝသစ်၌။အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ-ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း။မဂ္ဂေန-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟုဟောတော်မူ အပ်၏။ယင်းတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗ တရားများ မဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ ဟု-ပဋိသန္ဓေတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းကို ဟောဆို အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ]မိန့်။

ကား။ ။ ယင်း ပဋိသန္ဓေတရားများသည် စင်စစ် ပဟာတဗ္ဗ တရားများ မဟုတ်ကြလည်း၊ယင်းတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာပြဓာန်းသော ကိလေသာတို့ကို ဖလူပစာအားဖြင့် ပယ်အပ်သည်ကိုပြလို ရကား ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏ ဟူလို။

(ဂ+ဃ) သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု ဟောတော်မူအပ် ၏။ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အဖြစ်ဖြင့် တူကြသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ဟောက လိုအပ်သော အနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိ-ဟု နှစ်ပုဒ်ကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ+ဃ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။(ဂ+ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ထိုတွင် (ဃ) ပကာသန။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ဂဗ္ဘသေယျာ ။ ။ **ဂဗ္ဘေ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ။**

ဂဗ္ဘ-အရ အမိ ဝမ်းတိုက်သည် မုချ။ထို-၏ ကိန်းခြင်းနှင့် ဌာန+ဌာနီစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်း ရ၏။

ဝိပာတကာရဏာတ္တ ။။ ဝိပာတံ ကာရဏံ ဧတဿာတိ ဝိပာတကာရဏာ။ဝိပာတံ-ကာရဏံ ဝိပာတကာရဏံ။

ဝိပာတကာရဏာနံ ဘာဝေါဝိပာတကာရဏတ္တံ။

ဝိပာတကာရဏ-တဒ္ဓိတ် အရ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ ကိလေသာ ဟူသော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော အကြောင်းရှိသော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်သည် မုချ။ထို ၏ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာနူ။တ္တပစ္စည်းအရ ထို သော ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အဘာဝဘော ဂုဏ် ရ၏။

လောဗုဓာ ။ ။ **ဓရံ ဓိရဏံ ဘောဒံ ယာတိ ဥပေတီတိ လောဗု။လောဗုမှိ ဓာတာ လောဗုဓာ။**

ယောနိ။ ။ **ယဝတိ သတ္တာ အနေန ဓေါဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ယောနိ။**

နံပါတ် (၅)

သေယျ ။ သိ + ဏျ။ **နိဗ္ဗတ္တိ**။ နိ-ဝတု + တိ။ **ပဟီနာ**။ ပ+ဟာ + တ။

လောဗု ။ ဓရသဒ္ဒူ+ဌူ +[ယာ] ဏု။ **ယောနိ**။ ယု +နိ

နံပါတ် (၆)

(က) ပုဂ္ဂလဿ ဖြင့် ယဿဒ္ဒ ယ သဗ္ဗနာမ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ဓေါ နိပါတ်၏ ပဒပူရဏတ္တ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။အနာဂတေဖြင့် အာယတိ ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊အာယတိသဒ္ဒါ၏ အာဂါမိကာလ အနာဂတ်အနက်ဟော သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။(တစ်နည်း) အာယတိ ၌ နိဂ္ဂဟိတ်သည် ဗာရာဏသိ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

ပုနဗ္ဘဝေစ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ နှစ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သမုစ္စည်းနှင့်တကွ ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိကို ပုနဗ္ဘဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝဓနတ္တပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

အနုတ္တရေန မဂ္ဂေနဖြင့် သမာဓိဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်သည်မဟုတ်၊အနုတ္တရအရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သည်ကိုသိစေ။**ဝိပာတကာရဏတ္တာဖြင့်** အမိဝမ်း၌ ကိန်းခြင်း၊တစ်ဖန်ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ပဋိသန္ဓေကို ပယ်အပ်သည်မဟုတ်၊ယင်းပဋိသန္ဓေကို တစ်ဖန် ဖြစ်စေနိုင်သော ကိလေသာကို ပယ်အပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ပုနဗ္ဘဝေစ/ပုနဗ္ဘဝေ...

စ-သဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘော၊စ-သဒ္ဒေါ ဂဗ္ဘသေယျာစ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစာတိ ယောဇေတဗ္ဗော-ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ စ-သဒ္ဒါပါမှ သင့်။

http://www.dhammadownload.com

ပုနဗ္ဘဝေ/ပုနဘဝေ…

ပုနရ် ဟု သက္ကတ ၌ ရှိသောကြောင့် ပါဠိ၌ ပျောက်သွားသော ရ အစား နောက်ပုဒ်၌ ဒွေတော်လာရသည်။ထို့ကြောင့် ပုနဗ္ဘဝေ ပါဌ်သင့်။ [ဘာဋီ]

နံပါတ် (၉)

ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ။ ။အကျိုးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ပယ်ခြင်း၏ အမည်ကို ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း ကံ ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း၌ တင် ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ။ ။ဖလာဗုဓယောနိမှ ကြွင်းသော'အဏ္ဍဇ သံသေဒဇ ဩပပါတိက ယောနိသုံးပါးကိုလည်း ရသောကြောင့်ပါရိသေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန အရ ။ ။ အရဟတ္တမဂ်ကောက်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၄၈)

(က) အပိစ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ **ဂဗ္ဘသေယျာ**။

(ခ) ပုနဗ္ဘဝေါ ဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ **ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တီတိ** ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ယထာစ ဝိညာဏဋ္ဌိတီတိ ဝုတ္တေပိ န ဝိညာဏတော အညာ ဌီတိ အတ္ထိ၊ ဧဝမိဓာပိ န ဂဗ္ဘတော အညာ သေယျာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ ယသ္မာ ပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အတ္ထိ၊ဣဓ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ။

(င) တသ္မာ ဝုတ္တံ "ပုနဗ္ဘဝေါ ဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ"တိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဂဗ္ဘသေယျာ-ကိုယ်ဝန်သူငယ်၏ ကိန်းခြင်းကို။

(ခ) ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟူသော ဖြစ်ခြင်းကို။

(ဂ) စ-ဆက်။[တစ်နည်း]စ-ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ဣဓာပိ-ဤ ဂဗ္ဘသေယျာ ဟူသော ပါဌ်၌လည်း။ ဂဗ္ဘတော-ကိုယ်ဝန်သူငယ်မှ။အညာ-အခြားသော။သေယျာ-ကိန်းခြင်းသည်။

(ဃ) ပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ-တစ်ဖန် ဘဝဖြစ်၍ဖြစ်သော အဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် လည်းကောင်း။အပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ-တစ်ဖန် ဘဝမဟုတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော အဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် လည်းကောင်း၊(ဝါ)ယခုဘဝမှာပင် တစ်ဖန် အသစ်မဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ အသစ်သစ်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ ယခုအခါ၌ သတ္တဝါကို ဟောသော ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိဂြိုဟ်အထူးကို ပြခြင်းငှာ အပိစ စသည်မိန့်။ဣဒါနိ **သတ္တပရိယာယဿ ဂဗ္ဘသဒ္ဒဿ ဝသေန ဝိဂ္ဂဟနာနတ္တံ ဒဿေန္တော အာဟ "အပိစာ" တိ အာဒိ။** [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၉။]

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သို့။ ။ဆရာသည်(က)ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာကို ဂဗ္ဘသ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ-ဟု အနက်မှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ဆိုသော် ဘုရားရှင်သည် ဂဗ္ဘ၏ ကိန်းရာကိုသာ ပယ်သည်၊ဂဗ္ဘကိုကား မပယ်-ဟူ၍ မှတ်သားအပ်ပါလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား ။ ။ ဝိညာဏပုဒ်နှင့် ဌိတိပုဒ် မကွဲပြားသကဲ့သို့၊ဤ၌လည်း ဂဗ္ဘမှတစ်ပါး သေယျာပုဒ် သီးခြားမရှိနိုင်သောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာအားဖြင့် ဂဗ္ဘကို ပယ်အပ်၏ ဟူလို။

နနု စ "အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ" တိ ဝုတ္တတ္တာ ဂဗ္ဘသ သေယျာဝ ပဟီနာ၊န ပန ဂဗ္ဘော တိ အာပဇ္ဇတီတိ အာဟ "ယထာစာ" တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၉။]

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိကို ပုနဗ္ဘဝေါဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု အနက်မှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြသော်မူအပ်၏။ယင်းနှစ်ပုဒ်တို့သည် တုလျာဓိကလျာဏဖြစ်၍ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟူ၍သာ ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ပုနဗ္ဘဝ-ဟူသော ဝိသေသနကို ထည့်စွက်၍ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဟု ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။(ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)[ဂ] ဝါကျထောက်သော် ပက္ခန္တရ၊ [ခ]ဝါကျထောက်သော် ဝါကျာရမ္ဘ။ ဣစ စသည် အတ္ထုဒ္ဒေသ။(င)လဒ္ဓဂုဏ [တစ်နည်း] နိဂုမ်း။

နံပါတ် (၄)

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ ။ **ဝိသေသေန ဇာနာတီတိ ဝိညာဏံ။ ဌိယတေ ဌိတိ။**

ဝိညာဏဿ ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။(တစ်နည်း) ဝိညာဏမေဝ ဌိတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။

ဝိညာဏ-ဝိသေသန အရ စိတ် ဝိညာဉ်သည် မှုချ။ထို၏ တည်ခြင်းကြိယာနှင့် အဘေဒ/ဘေဒူပစာအားဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်။[**တစ်နည်း**]ဌာန/ဌာနီစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဝိညာဉ်၏ တည်ခြင်း ရ၏။

အပုနဗ္ဘဝဘူတာ။ ။ **ပုနော ဘဝေါ ပုနဗ္ဘဝေါ။န ပုနဗ္ဘဝေါ အပုနဗ္ဘဝေါ။**

အပုနဗ္ဘဝေါ ဟုတွာ ဘူတာ အပုနဗ္ဘဝဘူတာ။

အပုနဗ္ဘဝ ဝိသေသန အရ ဓာစ်ဖန် ဘဝမဟုတ်ခြင်းဟူသောအဘာဝဘောဂဏ်[**တစ်နည်း**] အဝဓာရဏ ဘောဂဏ်သည် မှုချ။ထို၏ ဖြစ်၍ ဖြစ်ဆဲသော ယခုဘဝ ရုပ်နာမ်တရားတို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီစပ်ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော တစ်ဖန်ဘဝမဟုတ်သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ယခုဘဝဖြစ်ဆဲသော ရုပ်နာမ်တို့ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပုန ။နိပါတ်ပုဒ်။ **ဝိညာဏ**။ ဝိ+ဉာ+ယု။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တိ**။ အဘိ+နိ+ဝတု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ပုနဗ္ဘဝေါ စေဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဖြင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိကို ပုနဗ္ဘဝဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထမပြုအပ်၊အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ၌ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၌ အဝဓာရဏကမ္မဓာရည်းသမာသ် အနက်တို့ကို နည်းတစ်ပါးအားဖြင့် သိထိုက်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ဝေမေတ္တ/ဝေမ္မေတ္တ...

အပိစ ဟူသော နယန္တရဓောတကနိပါတ်ပုဒ် ပါပြီးဖြစ်၍၊ဤ၌ သီးခြားဆည်းဖွယ်ရာ အနက်ကြွင်း အကျန် မရှိသောကြောင့် ဝေမေတ္တ ဟူသော ပါဠ်သာ သင့်။[အပိ-နယန္တရဖြင့် အထက်ပါ အနက်တို့ကိုပေါင်း ဆည်းသည်။]ဝေမ္မေတ္တ ရှိကလည်း အမှားဟူ၍ မဆိုသာ။

နံပါတ် (၈)

(က)ဂဗ္ဘ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော တိုက်ခန်း ကုဋ္ဌိဝမ်းတိုက်.ကုဋ္ဌိဌသတ္တ ကိုယ်ဝန်သူငယ်တို့၏ ဂဗ္ဘအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၌တင် ဓကဒေသူ။

ဌာနဖြစ်သော မိခင်ဝမ်းတိုက်၏ ဂဗ္ဘအမည်ကို၊ဌာနီဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်သူငယ်၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။(ဂဗ္ဘ-တိုက်ခန်းဟောက သဒ္ဒိသူပစာ ရနိုင်။)

ဂဗ္ဘသေယျာ။ ကိုယ်ဝန်သူငယ်နှင့် ကိန်းခြင်းကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ။ ။ ဝိညာဉ်မှတစ်ပါး တည်ရာမရှိသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အပုနဗ္ဘဝဘူတ အရ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ကောက်။

****

ဓါကျေးဇဉ် (၄၉)

(က) တတ္ထ **သေယျာထာတိ** ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။
(ခ) **ဝိတိ** သမ္ဘာဝနတ္ထေ။
(ဂ) ဥဘယေနာပိ ယထာ နာမ ဗြာဟ္မဏာတိ ဒဿေတိ။
(ဃ) **ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါတိ** ဧတ္ထ ပန ကိဥ္စာပိ ကုက္ကုဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦးနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။
(င) အထခေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
(စ) ဧဝဉှိ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ။
(ဆ) **တာနဿုတိ** တာနိ အဿု၊ ဘဝေယျုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ)ရှ သေယျထာပိ-ဤသို့ရုံခါ ဖြစ်တတ်ရာသော ဥပမာ မည်သည်။
(ခ) သမ္ဘာဝနတ္ထေ-ကြံစည်စိတ်ကူးခြင်းကြောင့် ထင်းစွာဖြစ်စေခြင်း အနက်၌။

နိယ်များ ။ ။ ကိဥ္စာပိငံ၊ ပါဠ်တိုင်ရုံကား၊တင်တုံဓောဒက၊ အာဘော်ပြ။ကိဥ္စာပိမှာ နနူလာ၊ ထုတ်ပါ အာဘောဂ။ အာဘော်နောက်သာ၊ စောဒနာ၊ ဏာသွာသာပြ။
• အာဘော်ရှေ့သာ၊ စောဒနာန္စ၊ အထကာသွာ၊ ပ္ပာတ်စွက်ခါ၊ မေးရာ ဖြေပါဠ်မှာ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ-င) တို့ကို စတုက္ကနည်း အနက်ပေး-

နနု ကုက္ကုဋ္ဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။

အထ ကသ္မာ ကုက္ကုဋ္ဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါတိ ဝုတ္တံ။

ကိဉ္စာပိ ကုက္ကုဋ္ဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။

အထခေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ ဉာတဗ္ဗံ။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က-ခ) တို့ဖြင့် သေယျထာ နိပါတ်သည် ဩပမ္မအနက်၊ပိသည် သမ္ဘာဝနာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အနက်အသီးအခြားကိုဟောသော သဒ္ဒါဖြစ်ရကား အသီးသီးပင် အနက်ဖြစ်ရာ၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။ [ဂဏ္ဌိ] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား။ ။ ဥပမာ အနက်၌ဖြစ်သော သေယျထာ တစ်ခုတည်းသာ ယင်းဥပမာအနက်ကို ထွန်းပြသောကြောင့် အသီးသီးအနက်ကို မမှတ်သားအပ်။နှစ်ပုဒ်လုံးဖြင့်လည်း ဥပမာအနက် တစ်နက်ကိုသာ ပြ၏ဟူလို။

နိယ်။ ။ **အပေါင်းနောက်မှာ၊ ပိသဒ္ဒါ၊ ဆည်းရာ အစိတ်ပေ။**

(တစ်နည်း) သေယျထာသဒ္ဒါ တစ်ခုတည်းဖြင့်သာလျှင် ယထာနာမ-ဟူသော ဥပမာအနက်ကိုသာ ပြအပ်ပါသလော။[ပိ-ရှု။]

(ဃ-င) သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည်၊ပါဠိတော်၌ ကုက္ကုဋ္ဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ကြက်မ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရှစ်လုံး ဆယ်လုံး တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးထက် အပိုအလို သော ကြက်ဥတို့သည်လည်း ရှိနိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ- ကုက္ကုဋ္ဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ ဟူ၍ မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဃ-င]မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ကြက်မတွင် ပါဠိတော်၌ ဆိုအပ်သော ရှစ်လုံး ဆယ်လုံး တစ်ဆယ့်နှစ်လုံး ထက် အပိုအလိုဖြစ်သော ကြက်ဥတို့သည်လည်း ရှိနိုင်ကောင်း၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ ကုက္ကုဋ္ဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိဝါ-ဟူ၍ ဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်အကျိုးငှာ ကုက္ကုဋ္ဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ဟူ၍သာ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [င]မိန့်။

(စ)သို့။ ။ဆရာသည်(င)ဖြင့် ဝစနသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဤသို့ ရှစ်လုံး ဆယ်လုံး တစ်ဆယ့်နှစ်လုံး-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။အဋ္ဌ အစရှိသော တစ်ခုသော အရေအတွက် သချာကိုပင်ဟော ၍ ဝစနသိလိဋ္ဌ ဖြစ်လေသော်လည်း ထိုသို့ ဆိုကောင်းအံ့လော။(ဂဏ္ဌိ)**(တစ်နည်း)** ထိုသို့ဆိုသော် သချာသုံးပုဒ် ကို မဆိုမူ၍ အဋ္ဌစသော တစ်ပုဒ်စီဖြင့်ပင် ဆိုသင့်ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ-ဟူ၍ ဝစနသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ သချာသုံးပုဒ်ကို ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့ပင် သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

ကား ။ ။ သချာတစ်ခုတည်းကိုသာမဆိုမူ၍ ဒွေဝါ တယောဝါ ဥဒကဖုသိတာနိကဲ့သို့ တစ်ပါးသောသချာ နှင့်တကွ ဆိုခြင်းသည် လောက၌ ပြေပြစ်သော စကားဟု ဆိုခြင်းကြောင့် သချာသုံးပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ+င) ပက္ခန္တရ ထိုတွင် (ဃ) စောဒကာဘော။

(င) ပရိဟာရ။ (စ) ဒဠှီ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ

နံပါတ် (၄)

သြပမ္မတ္ထ။ ။ ဥပမီယတေတိ ဥပမာ ။ ဥပမာယေဝ သြပမ္မံ။ သြပမ္မယေဝ အတ္ထော သြပမ္မတ္ထော။

သြပမ္မ ဝိသေသနအရ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာ၏အဖြစ် ဟူသော အဝဓာရဏ ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ဥပမာအနက်ရ၏

ကုဏ္ဍလျှို။ ။ ကုံ ပထဝိ ကုဋ္ဋတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုဏ္ဍလျှို။ [ကု သဒ္ဒူပပဒ ကုဋ္ဋ + ဏ]

ကုကတိ ဂေါစရံ အာဒဒါတိတိ ကုဏ္ဍလျှို။

ကု ဝိသေသန အရ မြေကြီးသည် မုချ။ထို၏ ဖြတ်ခြင်းကြိယာနှင့်(ဝါ) ဖြတ်တတ်သော ကြက်မနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီ၊ဌာန/ဌာနီစပ် ဌာနူ။ကုဋ္ဋ ဓာတ်အရ ဖြတ်တတ်သော ကြက်မ၏ ကာယဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပက ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။သမာသ်ပုဒ် အရနှင့် ဏပစ္စည်း အရ ထို သော ကြက်မ ရ၏။

ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။ ။ **သိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဝစနဿ သိလိဋ္ဌတာ ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။**

နံပါတ် (၅)

အတ္ထာ။ အမ + ဥ။ **ဥဳန။** ဥဳဟ + နက်။ **အမိက။** အမိ-ဣ + က။

နံပါတ် (၆)

(ဆ) **တာ်နိ အဿုဖြင့်** တာနဿုကို တာနိ+အဿု ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

ဘဝေယျုံဖြင့် အဿုသည် နာမ် နိပါတ် အာချာတ် သုံးမျိုးတို့တွင် ဤ၌ အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊အသဓာတ် ယျေုံဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊အသဓာတ်၏ ဘုဝိအနက်၌ ဖြစ်သည် ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

(ခ) **ပီတိ/အပီတိ...**

အပီတိ အဝတ္တာ ပီတိ ဝဒန္တော ပိသဒ္ဒေါပိ ဝိသုံ အတ္ထိ၊နိပါတောတိ ဒသေတိ ဟူသော ဋီကာကို ထောက်၍ ဤ၌ အပိ ဥပသာရကို အလိုမရှိအပ်၊သီးခြားသော ပိနိပါတ်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ပီတိပါဌ်သာ သင့်။

ဥဿိုကတာနိ/ဥဿိုကတာနိ...

နှစ်ပါဌ်မှန်။ဓွေရီဘူတာနိ ရှု။

နံပါတ် (၈)

အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသဝါ ။ ။ ရှစ်လုံး ဆယ်လုံး တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် ယင်းတို့ထက် အပိုအလိုဖြစ်သော တစ်ဆယ့်လေး တစ်ဆယ့်ငါးစသော သချို၊ခုနစ်၊ခြောက်စသော သချိုတို့ကိုလည်း ရအပ်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း [မိဂပဒဝလဉ္ဇန နည်းလည်း ကြံနိုင်]

သမ္ဘာဝနတ္ထေ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ချီးမွမ်းခြင်း သမ္ဘာဝနာ အနက် ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း သမ္ဘာဝနာ

http://www.dhammadownload.com

အနက်တို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကြံစည် စိတ်ကူးခြင်း သမ္ဘာဝနာ အနက်၌ တင် ဧဝေဒေသျုပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ကုဏ္ဍုဋ္ဋိယာ ။ ။ အရ ကြက်မ၏ခန္ဓာပဥ္စကကောက်။ ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်း။

****

ဝါကျစဉ် (၅၀)

(က) ဘော ဂေါတမ သော "ဇေဋ္ဌော" ဣတိ အဿ ဝစနီယော။

(ခ) ကသ္မာတိ စေ။

(ဂ) သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော၊ တသ္မာ သော နေသံ ဝုမုတရောတိ အတ္ထော။

(ဃ) အထဿ ဘဂဝါ ဩပမ္မံ သမ္ပဋိပါဒေန္တော အာဟ **"ဝေမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏာ"**တိ အာဒိ။

(င) ယထာ သော ကုက္ကုဋစ္ဆာပကော ဇေဋ္ဌောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ၊ဝေမဟမ္ပိ အဝိဇ္ဇာဂတာယ ပဇာယ။

(စ) အဝိဇ္ဇာဂတာယာတိ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ၊တတ္ထ ဂတာယ။ [ပါ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၀၉။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) သော-ထို ရှေးဦးစွာ ထွက်သောကြက်သည်။(ဝါ)ကို။ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။

(ခ) ကသ္မာ-ကြောင့်။ဣတိစေ-ဤသို့ မေးအံ့။

(ဂ) ဟိ-ယသ္မာ။နေသံ-ထို ကြက်ငယ်တို့တွင်။သော-ထို ရှေးဦးစွာ ထွက်လာသော ကြက်သည်။ဇေဋ္ဌော-အကြီးဆုံးတည်း။

(ဃ) အထ-ထိုမှ နောက်၌။အဿ-ထိုပုဏ္ဏားအား။ဩပမ္မံ-ဥပမာကို သမ္ပဋိပါဒေန္တော-နှီးနှောတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍။(သာရတ္ထ)ပြီးစေတော်မူလိုသည် ဖြစ်၍။ [အာစရိယ]

(င) သော ကုက္ကုဋစ္ဆာပကော-ထိုကြက်ငယ်သည်။ပဇာယ-၌။[ကောဝ၊အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ]၌ ·စပ်။ [ဘာ+ဋ္ဌိ] [တစ်နည်း] ဇေဋ္ဌောတိ၊ သင်္ချံ၊ ဂစ္ဆတိ။

နံပါတ် (၂)

(ခ-ဂ) သို့။ ။ ဆရာ၊ပါဠိတော်၌ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော၊သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတိ-ဟူ၍ ဇေဋ္ဌနှစ်ပုဒ်ကို ဆိုအပ်၏။ဇေဋ္ဌောတိဿ ဝစနီယော-ဟု ဆိုလျှင်ပင် ဇေဋ္ဌအဖြစ် ပြီးကောင်းသည် မဟုတ်လော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတိ-ဟု ဆိုပြန်ခြင်းသည် ဇေဋ္ဌ နှစ်ထပ်ဖြစ်၍ ပုနရုတ္တိဒေါသ ရောက်ရာ၏။အဘယ့်ကြောင့် တစ်ဖန်ပြန်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ခ-ဂ] မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊ပါဠိတော်၌ ဝေမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏာ-စသော စကားရပ်ကို မိန့်ဆိုအပ်၏။ယော နုခေါ၊ပ။သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတီတိ-ပါဠိရပ်တို့ဖြင့် ပုဏ္ဏားအားမေး၍ ပုဏ္ဏားဝန်ခံပြီး မဟုတ်လော။ (တစ်နည်း) ပုဏ္ဏားဝန်ခံသည်အားလျော်စွာ သွာဟံ ဗြာဟ္မဏ စသည်ကိုသာ မိန့်တော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ဝေမေဝ ခေါ-စသည်ကို မိန့်တော်မူပြန်သနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဃ] မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) ဝိဇ္ဇာရ။ (ခ) ကာရဏ(အတ္တနေ့ရမ္မာသ)။ (ဂ) ကာရဏ/ဒဋ္ဌိ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

(င) တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ။(ယောဇနာ)တစ်နည်း-ဝိဇ္ဇာရ။ သမ္ပဒိုပါဒနာကာရအငုတ်ကို ဖော်ထုတ်သောကြောင့်။ (စ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

သမ္ပဒိုပါဒေန္တ။ ။ သမ္ပဒိုပါဒေတီတိ သမ္ပဒိုပါဒေန္တော။

သံ-ပဒိ-ပုဗ္ဗ ပဒ ဓာတ် သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကား ပြီးတတ် ဆက်စပ်ရောနှောသော ဥပမာသည် [တစ်နည်း] ဝေမေဝ ခေါ် ဟူသော ဒေသနာတော်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ပြီးစေတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်ဉာဏ်သည် ဖလူပစာ။ဆော ပစ္စည်းအရ ရှုပသိဒ္ဓိမတ္တပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။အန္တ ပစ္စည်းအရ ထို-သော မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ကုဏ္ဍုလ္လောပက ။ ။ ဆုပက္ကိ သမ္ပုသန္တိ တံ တံ ဝတ္ထုံ ကိဋ္ဌာဝသေနာတိ ဆာပကာ။[ဆုပ+ဏ္ဍု]

ကုဏ္ဍုလ္လော စ သော ဆာပကော စာတိ ကုဏ္ဍုလ္လောပကော။

ဆာပက-ဝိသေသနအရ ငယ်သောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ကြက်နှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။ သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကြက်ငယ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ကုဏ္ဍုလ္လ။ ကု သဒ္ဒူပပဒ ကုဋ္ဌ +အ။ တစ်နည်း-ကုက + ကဋ္ဌာ။

သချိ ။ သံ ပုဗ္ဗ ချာ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဓေဗ္ဗော ဣတိ အသဿ ဖြင့် ဓေဗ္ဗောတိဿ ကို ဓေဗ္ဗော+တု+အသဿဟူ၍ ပဒစ္ဆေဒမပြုအပ်၊ဓေဗ္ဗော +ဣတိ+အသဿ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရအပ်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) တသ္မာ ဖြင့် ဟိနိပါတ်၏ ကာရဏတ္ထဇောတကဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ဝုမှတရောဖြင့် ဓေဗ္ဗော၌ ဝုမှပုဒ် ဏှဋ္ဌပစ္စည်းဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝုမှ သဒ္ဒါကို ဓေပြု၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(စ) အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ ဖြင့် အဝိဇ္ဇာအရ မောဟကိုအရကောက်ယူ အပ်သည်ကို လည်းကောင်း။ ဝိဇ္ဇာသဒ္ဒါသည် သိပ္ပ မန္တ စသည်၌ မဖြစ်၊ဉာဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊န သဒ္ဒါသည် ဝိရဟ အဘာဝ၌မဖြစ်၊တဗ္ဗိရုဒ္ဓ [ဝါ]ဝိရုဒ္ဓအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဝိဇ္ဇာပုဒ်ကို နတ္ထိ ဝိဇ္ဇာ ဧတိဿာတိ အဝိဇ္ဇာ-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုအပ်။န ဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ-ဟု ကမ္မဓာရယ မိဿကတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

တတ္ထ ဂတာယ ဖြင့် အဝိဇ္ဇာနှင့်ဂတကို အဝိဇ္ဇာယ ဂတာ အဝိဇ္ဇာဂတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် ပြုအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

သော ဟိ နေသံ ဓေဗ္ဗော၊တသ္မာ/သော ဟိ နေသံ ဓေဗ္ဗောတိ ယသ္မာ…

သော ဟိ နေသံ ဓေဗ္ဗောတိ၊ယသ္မာ-ဟု အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၃။၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊သော

http://www.dhammadownload.com

ဟိ နေသံ ဓေဋ္ဌော ဟောတီတိ-ဟု ပါဠိတော်၌ ဣတိသဒ္ဒါ တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ထို ဣတိကြောင့်ပင် ကသ္မာ တိ စေ-ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ ထုတ်နိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဓေဋ္ဌောတိ၊ယသ္မာ ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်။

သော နေသံ ဝုပုတရောသည် သော နေသံ ဓေဋ္ဌော၏ အဖွင့်ဖြစ်ကြောင်း သာ၍ထင်ရှားအောင် ဣတိ အဋ္ဌော ဟု ထည့်ထားသောကြောင့် သော ဟိ ၌ ဟိအတွက် ယသ္မာဟုသာ ဖွင့်သင့်ရကား ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တသ္မာသည် ပါဠ်ပျက်။ ယသ္မာပါဠ်သာ အမှန်တည်း။ [ဘာ+ဋီ]

နံပါတ် (၈)

(ဂ)ဝုမှတရော ။ ။ ထင်သောတရပစ္စည်းဖြင့် မထင်သောဣဋ္ဌပစ္စည်းကို သိစေတတ်သောကြောင့် ဇေါကဏှာ နည်း။

ပဏာယ ။။ အပေါင်းဖြစ်သော အတြဓ [မိမိသား] အနက်၊ သတ္တဝါအနက် တို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တဝါ-အနက်၌တင် ကေဒသျူပစာ၊ ရုဠှီ။

အဝိဇ္ဇာ ဂတာယ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော သတ္တာကို ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၌ ဖြစ်/မဖြစ် သတ္တာတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ကေဒသျူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

မှတ်ချက်။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝိဇ္ဇာ၌ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ၊အဝိဇ္ဇာ၌ မဖြစ်သော အရိယသတ္တဝါ တို့ထက် ကြီးမြတ်သောကြောင့် ဤသို့ ဥပစာ ကြံလိုက်သည်။

နံပါတ် (၁၀)

အဝိဇ္ဇာ အဓရ မောဟကောက် လက္ခဏာဟာရ နေတ္တိ။

အညာဏ အဓရ မောဟကို ယူသဖြင့် စိတ်၏ကန်းသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်း လက္ခဏာ(ဝါ)အညာဏ လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍မသိခြင်း ကိစ္စအားဖြင့် လည်းကောင်း၊အကုသိုလ် ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း တူသော သုတ်၌မဟောအပ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၅၁)

(က) **ပဏာယာတိ** သတ္တာဓိဝစနမေတံ။

(ခ) တသ္မာ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဂတာနံ သတ္တာနံ အဋ္ဌော ပဓိဋ္ဌေသု သတ္တေသူတိ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) **အဏ္ဍဘူတာယာတိ** အဏ္ဍေ ဘူတာယ ဇာတာယ သဉ္ဇာတာယ။

(ဃ) ယထာ ဟိ အဏ္ဍေ နိဗ္ဗတ္တာ ကေစိ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ဝေမယံ သဗ္ဗာပိ ပဇာ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စတိ။

(င) **ပရိယောနဒ္ဓါယာတိ** တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ ဝေဋ္ဌိတာယ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။]

နံပါတ် (၁)

(က) ပဏာယာတိ ဝော်၊ပဏာယဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။သတ္တာဓိဝစနံ၊သတ္တဝါကို ဟောသောသဒ္ဒါတည်း။

(ခ) ဧတ္ထ၊ဤအဝိဇ္ဇာဂတာယ ဟူသောပါဠ်၌။အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသသာ၊အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဥခွံ၏။အဋ္ဌော၊

http://www.dhammadownload.com

အတွင်း၌။
(ဃ) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။သတ္တာ၊အတ္တာဇ သတ္တဝါတို့ကို။
(င) သြနုဒ္ဓါယ၊မြေးယှက်အပ်သော။ဗဒ္ဓါယ၊ဖွဲ့အပ်သော။ဝေဋ္ဌိတာယ၊ရစ်ပတ်အပ်သော။[ပဇာယ၊သတ္တဝါ အပေါင်းတွင်]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ပဇာ သဒ္ဒါသည် သတ္တဝါအနက် ဟောသည်ကို ပြတော်မူပြီး၍၊ယခု အခါ၌ အဝိဇ္ဇာဂတာယ၌ အဝိဇ္ဇာကို သတ္တဝါတို့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ ဝိသယအဖြစ်ဖြင့် ပဇာယ၌ ပဇာကိုအဟံ ကောဝ-၌ နိဒ္ဓါရဏစပ်၍ အပေါင်းအများ အဖြစ်ဖြင့် ယူသင့်သည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည်[ခ]မိန့်[ဂဏ္ဌိသစ်] **(ဃ)သို့။** ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် အဇ္ဈော ဘူတာ အတ္တာဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုအပ် သည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် အတ္တာဘူတာယဖြင့် ပဇာယ၌ အတ္တာဇယောနိ သတ္တဝါကိုသာယူ သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျှက် ခပ်သိမ်းသော အဏ္ဍဇ ဇလာဗုဇ သံသေဒဇ ဩပပါတိကသတ္တဝါ အပေါင်းကိုလည်း ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဘယ်ကြောင့် အဘယ်သို့သောဥပမာဖြင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) လဒ္ဓဂုဏာ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) တပ္ပါကဋ္ဋိကရဏာ။(င) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ပရိယောနဒ္ဓါ ။ ။ ပရိ သမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓိယတီတိ ပရိယောနဒ္ဓါ။

ပရိဉပသာရ အရ-ပရိသမန္တဘောဂုဏ် ရ၏။အဝဉပသာရ အရ-ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။ နဟဓာတ် အရ ကတ္တုဒ္ဓကား ဖွဲ့တတ် ရစ်တတ်သော မောဟပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဒ္ဓကား ထိုအားတပ်သော သတ္တဝါဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ ပစ္စည်း အရ ထို သော သတ္တဝါဟု သမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာ ငါးပါးရ၏။

အဝိဇ္ဇတ္ထကောသ ။ ။ အတ္ထာသ ကောသော အတ္ထကောသော။

အဝိဇ္ဇာဧဝ အတ္ထကောသော အဝိဇ္ဇတ္ထကောသော

နံပါတ် (၅)

အတ္တာ။ အမ+ဥ [အမန္တိ ဉပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ အတ္တံ။](တစ်နည်း) ။ အဏ + ဥ။
ကောသ။ ကုသ+ ဏ [ကုသနံ အဝှာဏံ ကောသော။]
တသ္မာ ။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် ဟိတ်အနက်၌ ပဉ္စမီဝိဘတျန္တ ကေဝစနန္တ အကာရန္တ။
[တစ်နည်း] နိပါတ်ပုဒ် ဂဏဝိမုတ် အလိင်။
ဧတ္ထ။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊သြကာသအနက်၌သတ္တမီဝိဘတျန္တ၊ အကာရန္တ၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း နပုံလိင်။
[တစ်နည်း] အလိင် ဂဏဝိမုတ်။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ပဇာသဒ္ဒါ အတြဇ(အမိ၏သား) အနက်ကို မဟော၊သတ္တဝါအနက် ဟောသည်ကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) **အဏ္ဍော ဘူတာယ** ဖြင့် အဏ္ဍာနှင့်ဘူတကို အဏ္ဍော ဘူတာ အဏ္ဍာဘူတာဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္တပြုရအပ်သည်ကို သိစေ။**ဇာတာယ**ဖြင့် ဘူတသဒ္ဒါ သစ်ပင်စသော အနက်ကို မဟော၊ဇာတအနက်ဟောသည်ကို သိစေ။**သဥ္ဇာတာယ**ဖြင့် ဇာတသဒ္ဒါ အပေါင်းအနက်ကို မဟော၊ဖြစ်ခြင်း ဘူတအနက်ဟောသည်ကို သိစေ။

(ဂ) **သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ**ဖြင့် ပရိယောနဒ္ဓါယကို ပရိ+ဩနဒ္ဓါယ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယ အာဂုံလာသည်ကို လည်းကောင်း၊ပရိ ဥပသာရပုဒ်သည် အာလိင်္ဂန,ပရိစ္ဆိန္နစသော အနက်တို့ကို မဟော၊ပရိသမန္တအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။**ဗဒ္ဓါယ**ဖြင့် ဩနဒ္ဓါယ၌ အဝ ပုဗ္ဗ နဟဓာတ်၊ ဘစ္စည်းနှဟဓာတ်၏ ဗဒ္ဓနအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အဝဥပသာရ ပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဝေဌိတာယဖြင့် ဗန္ဓန-ဟူသည် ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ခြင်းမဟုတ်၊ရစ်ပတ်ခြင်းပင်တည်းဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။**တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန**ဖြင့် သေးအညစ် အကြေးသည် မွေးယုက်အပ်သည်မဟုတ်၊အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥခွံသည် မွေးယုက်အပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝေဌိတာယ/ဝေဝိတာယ…

ဝေဌ၊ဝေဌနေ။ဝေဌတိ၊နိဗ္ဗေဌတိ။ဝေဌနံ၊နိဗ္ဗေဌနံ။နီတိ၊ ဓာ။ ၅၇။၌ လာသောကြောင့် ဗန္ဓန အနက်ဟော ဝေဌ ဓာတ်ဖြင့်ပြီးရကား မုဒ္ဓဇ ဒုတိယက္ခရာဖြင့်ရှိသော ဝေဌိတာယ ပါဌ်သာသင့်။

ဩနဒ္ဓါယ/ဩနဒ္ဓာယ…

အဝပုဗ္ဗ+နဟဓာတ်၊တ ပစ္စည်း။တကို ဓပြု၊ ဟကို ဒပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ဩနဒ္ဓါယ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

အဏ္ဍာဘူတာ ॥ ॥ အတူဖြစ်သော ဥခွံဖြင့် မွေးယုက်အပ်သော အဏ္ဍာသေတ္တဝါတို့၏ အမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာဥခွံဖြင့် မွေးယုက်အပ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်း၌ တင် သဒိသူပစာ၊ရုဠီနည်း။ **တစ်နည်း**॥॥ အစိတ်ဖြစ်သော ဥခွံ၌ဖြစ်သော သတ္တာအပေါင်း၏ အဏ္ဍာဘူတအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အဏ္ဍဇ,ဇလာဗုဇ,သံသေဒဇ,ဩပပါတိက သတ္တဝါအပေါင်း၌ တင်စားဆိုသောကြောင့် ဧကဒေသူ။

(ဂ) **ပရိယောနဒ္ဓါယ** ရစ်ပတ်တတ်သော သတ္တိမရှိသော အဝိဇ္ဇာ၏ အမည်ကို၊ရစ်ပတ်တတ်သော ကြိုး+သေးအညစ်အကြေးကဲ့သို့ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။**တစ်နည်း**-သဒိသူ တင်။

နံပါတ် (၁၀)

အဏ္ဍကောသ်ံပဒါလေတွာ။ ॥ဥခွံ၌ ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ကောက်။

****

ဝါကျစဉ်(၅၂)

(က) **သမ္မာသမ္ဗောဓိန္တိ** သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိ။

(ခ) အထ ဝါ ပသတ္ထံ သုန္ဒရဉ္စ ဗောဓိ။

(ဂ) ဗောဓီတိ ရုက္ခောပိ, မဂ္ဂေါပိ, သဗ္ဗညုတညာဏမ္ပိ,နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ကမ္မ ပန ဘာဂဝံတော အရဟတ္တမဂ္ဂညာဏံ အဓိပ္ပေတံ။

(င) သဗ္ဗညုတညာဏန္တိပိ ဝဒန္တိ။

(စ) အညေသံ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အနုတ္တရာ ဗောဓိ ဟောတိ နဟောတီတိ? န ဟောတိ။

(ဆ) ကသ္မာ၊အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၀။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) သမ္မာ-မဖေါက်မပြန်လည်းကောင်း။သာမဉ္စ-ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင်လည်းကောင်း။ဗောဓိ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို။ဝါ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို။(သရူပတ္တ)(အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ပြီ။)

(ခ) ပသတ္ထံ-ချီးမွမ်းအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။သုန္ဒရဥ္စ-ကောင်းသည်လည်းဖြစ်သော။

(စ) အညေသံ-ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။

(ဆ) အသဗ္ဗဂုဏဒါယကတ္တာ-အလုံးစုံသောဂုဏ်ကို မပေးနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။(အယုတ္တ)ဝါ-အလုံးစုံသောဂုဏ်ကို ပေးတတ်သည် မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။(ယုတ္တ)

နံပါတ် (၂)

(ဃ) သို့။။ ဆရာ၊(ဂ) ဖြင့် ဗောဓိသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုလေးပါးသောအနက်တို့တွင် ဤ၌ ဗောဓိပင်ကိုသော်လည်း ဗောဓိဟု အလိုရှိအပ်ပါသလော။သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုသော်လည်း ဗောဓိ-ဟု အလိုရှိအပ်ပါသလော။အဘယ်ကို ဤ၌ ဗောဓိ-ဟု အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ၊(ဃ)ဖြင့် ဤ၌ဗောဓိအရ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ကို အလိုရှိအပ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဆရာကဲ့သို့ပင် တစ်ပါးသော ဆရာတို့သည် ဆိုအပ်ကုန်သလော။အဘယ်သို့ ဆိုအပ်ကုန်သနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ)သို့ ။။ဆရာ၊(စ) ဖြင့် အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အရဟတ္တမဂ်သည် အနုတ္တရဗောဓိ မဖြစ်-ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အရဟတ္တမဂ်ချင်းတူပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ,ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏ အရဟတ္တမဂ်သည် အနုတ္တရဗောဓိ မဖြစ်ပါသနည်း။အရဟတ္တမဂ်ချင်းတူသည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့်။(ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **နယန္တရပက္ခန္တရ။(ဂ)ဝါကျာရမ္ဘ။**သမ္မာသမ္ဗောဓိအပေါင်းပုဒ်၏အဖွင့်မှဗောဓိပုဒ်၏ အစိတ်ကိုဆက်လက်အားထုတ်အပ်ကြောင့်။တစ်နည်း **ပက္ခန္တရ။(ဃ)အတ္ထုဒ္ဓါဝါကျ။တစ်နည်း-ဝိသေသ။(င)ဝါကျာရမ္ဘ။တစ်နည်း ဝိသေသ။(စ)တပ္ပါကဋီကရဏ။**အနုတ္တရံဟူသော ဝိသေသနကို ဆိုရခြင်း၏အကျိုးကို ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာတို့ဖြင့် ထင်စွာပြအပ်သောကြောင့်။**တစ်နည်း-**အနုတ္တရံဟူသော ဝိသေသန၏ ဗျဝစ္ဆေဒကကို ပုစ္ဆာထုတ်၍ ပြဆိုသောကြောင့် **ဝါကျာရမ္ဘ။**တစ်နည်း-**ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ဆ)ကာရဏဝါကျ။**တစ်နည်း-**ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။**

နံပါတ် (၄)

ဗောဓိ။ ။ အဗုဇ္ဈိ ဧတ္ထာတိ ဗောဓိ။(ဗောဓိပင်) **သယံ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ။ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတေနာတိ ဗောဓိ။**
(အရိယာမဂ်) **သဗ္ဗဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ။**(သဗ္ဗညုတဉာဏ်) **ဗုဇ္ဈတေ သစ္စိကရီယတေတိ ဗောဓိ။**(နိဗ္ဗာန်)

http://www.dhammadownload.com

ဗုဓခေါတ်-အရ ကတ္တုဒြဗ်ကြိယာ သိတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် မုချ။အဓိကရဏာတ္တကြိယာကား ဗောဓိပင်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဣပစ္စည်း အရ ထို သော ဗောဓိပင် ရ၏။

ဗုဓခေါတ်-အရ ကတ္တုဒြဗ်ကြိယာ သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်သော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်မုချ။ ကရဏာတ္တကြိယာ ကား အရိယမဂ်ဉာဏ်၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယ်သတ္တိသည် ဖလူ။ဣပစ္စည်း အရ ထိုသော အရိယမဂ်ဉာဏ် ရ၏။

ဗုဓခေါတ်-အရ ကတ္တုဒြဗ်ကြိယာ သိတတ်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်သည်မုချ။ကမ္မဒြဗ်ကြိယာ ကား နိဗ္ဗာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ဣပစ္စည်း အရ ထို သော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

အနုတ္တရာဗောဓိ။ ။ နတ္ထိ ဥတ္တရာ ယဿာတိ အနုတ္တရာ။အနုတ္တရာ စ သာ ဗောဓိစာတိ အနုတ္တရာဗောဓိ။

န ဥတ္တရ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ပုဒ်လုံးအရ မိမိထက်သာလွန်မှု မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ယ အညပုဒ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ထိုသော မိမိထက် သာလွန်ခြင်းမရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရ၏။

အသမ္ဗုဂုဏာဒါယကတ္တာ။ ။ န သမ္ဗုဂုဏာ အသမ္ဗုဂုဏာ။ဒဒါတီတိ ဒါယကော။(မင်္ဂေါ)

အသမ္ဗုဂုဏာနံ ဒါယကော အသမ္ဗုဂုဏာဒါယကော။

သမ္ဗုဂုဏေ န ဒဒါတီတိ အသမ္ဗုဂုဏာဒါယကော။(အယုတ္တ)

နံပါတ် (၅)

ဗောဓိ။ သစ်ပင်အနက်ဟောက ပုံလိင်/ဣတ္ထိလိင်။သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊အရိယမဂ်အနက်ဟောက ဣတ္ထိလိင်။ဗောဓိမင်းသား အနက်ဟောက ပုံလိင်။**ပသတ္တ။** ပ+သံသ+တ။

သုန္ဒရ။ သု+ဒရ+က။ **ရုက္ခ။** ရုဟ+ခ။ **မဂ္ဂ။** မဂ္ဂ+အ။(မာရေန္တေသဒ္ဒုပပဒ+ဂမု+ကွိ။)

နံပါတ် (၆)

(က) **သမ္မာ သာမဉ္စ ဗောဓိ ဖြင့်** သမ္မာသမ္ဗောဓိ၌ သမ္မာနိပါတ်၏ အဝိပရီတအနက်၊သံ ဥပသာရပုဒ်၏ သာမတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ၊သယမေဝ ဗောဓိ သမ္ဗောဓိ၊ အဝိပရီတာကာရေန သမ္ဗောဓိ သမ္မာသမ္ဗောဓိ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) **ပသတ္ထံ ဖြင့်** သမ္မာနိပါတ်သည် ပသတ္ထဝါစကဖြစ်သည်ကို သိစေ။**သုန္ဒရံဖြင့်** သံ ဥပသာရသည် သုန္ဒရဝါစကဖြစ်သည်ကို သိစေ။သုန္ဒရာ ဗောဓိ သမ္ဗောဓိ၊ပသတ္ထာ သမ္ဗောဓိ သမ္မာသမ္ဗောဓိ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပသတ္ထ/ပသဋ္ဌ...

ပ+သံသ+တ ပစ္စည်း၊သာဒိသန္တ ပုစ္ဆဘဉ္ဇဟံသာဒီဟိ ဋ္ဌော-သုတ်ဖြင့် တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဓာတ်အဆုံး သံ ဓာတွန့်ကို ဋ္ဌပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပသဋ္ဌော ပါဌ်သင့်။

ဘာဠီ၌ ပ+သံသ+တ၊သာသဝသသံသာ ထော-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့် တကို ထပြု၍၊ "ပသတ္ထံ" ပဌ်မှန်ရှိစေ-ဟူ၍ ဆိုသာကြောင့် ပသတ္ထော ပါဌ်သင့်။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်/သဗ္ဗညုတဉာဏ်...ပါဠိဝိနိစ္ဆယ (ပ) ပါရာဇိကဏ်စာစဉ် (၂၈၈)ရှု။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၉)

သမ္မာသမ္ဗောဓိ။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို အလွန်အားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။**တစ်နည်း**-ဧကသေသနည်း။အရဟတ္တဉာဏ်၊သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှစ်မျိုးကို တစ်ခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့်။ အပေါင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ဗုဒ္ဓသာဝက၊သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အမည်ကို အစိတ်သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သဗ္ဗညုတညာဏအရ။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်ကောက်။

****

ပါဌ်ကျစဉ်(၅၃)

(က) **ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါတိ** ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ။

(ခ) တတ္ထ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ၊တသ္မာ နာမကာယော ရူပကာယောတိ အဝိသေသေတွာဝ ပဿဒ္ဓေါ ကာယောတိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) **အသာရဒ္ဓေါတိ** သော စ ခေါ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ။

(ဃ) ဝိဂတဒရထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ

(င) **သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂန္တိ** စိတ္တမ္ပိမေ သမ္မာ အာဟိတံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ အပ္ပိတံ ဝိယ အဟောသိ။

(စ) သမာဟိတတ္တာ ဧဝ စ ဧကဂ္ဂံ အစလံ နိပ္ဖန္ဒန္တိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၁။၁၁၁/၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) မေ-ငါ၏။ ကာယောပိ-ရူပကာယ နာမကာယ သည်လည်း။

(ခ) တတ္ထ-ထိုပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါဟူသော ပါဌ်၌။အဝိသေသေတွာဝ-အထူးမပြုမူ၍သာလျှင်(ဘဂဝတာ-ကဗ္ဗား။)

(ဂ) သော စ-ထို ကာယသည်လည်း။အသာရဒ္ဓေါ-ပူလောင်ခြင်းနှင့်တကွ မဖြစ်သည်။

(ဃ) ဝိဂတဒရထော-ကင်းသောပူလောင်ခြင်း ရှိသည်။

(င) သမ္မာ-အထူးထူးသော အာရုံတို့၌ ပြေးလွှားခြင်းဟူသော ဝိက္ခေပကို ဖြတ်၍ တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌သာ မပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့် ကောင်းစွာ။အာဟိတံ-တားအပ်သည်။အပ္ပတံဝိယ-တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့။(ဝါ) အပ္ပနာသို့ ရောက်သကဲ့သို့။

(စ) စ-ဆက်။သမာဟိသတ္တာဧဝ-ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်။အစလံ နိပ္ဖန္ဒံ-တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည်။ [အဟောသိ။]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကာယသာမည ဖြစ်သော်လည်း ကာယစိတ္တ နှစ်ပါးလုံးပင်ပဿဒ္ဓိ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။နှစ်ပါးသောကာယသည် ပဿဒ္ဓိဖြစ်သော် နာမကာယော ရူပကာယော ဟူ၍ အထူးပြု၍ ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ကာယော-ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ဟောအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား။ ။ နာမကာယ ငြိမ်းလတ်သော် ရူပကာယလည်း ငြိမ်းသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် နာမကာယ ရူပကာယ-ဟု အထူးမပြုမူ၍ ပဿဒ္ဓေါ ကာယော ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောအပ်၏ ဟူလို။

(ဃ)သို့ ။။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ကာယ၏ ပဿဒ္ဓိကြောင့်သာ အသာရဒ္ဓဖြစ်၏ဟု ရှေ့ပုဒ်ဟူသမျှ အကြောင်း ကြောင့် နောက်ပုဒ်ဟူသမျှ အကျိုးရသည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။သာရဒ္ဓေါကို သ+အာရဒ္ဓေါဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍။အာ ပုဗ္ဗ+ရဘာဓာတ်သည် ရှေးကဲ့သို့ ဆေဒနစ်သောအနက်ကို ဟောအံ့လော။အဘယ်အနက်ကို ဟောအပ်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် တသ္မာစသည် လဒ္ဒဂုဏ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။

(ဃ) ဝိတ္ထာရ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။(င) ပကန္တရ (စ)ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

အသာရဒ္ဓ။ ။ **အာရဒ္ဓတီတိ အာရဒ္ဓေါ။(အာ+ရဘ+တ)သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သာရဒ္ဓေါ။**

နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ ဧတဿ ကာယဿာတိ အသာရဒ္ဓေါ။

န+သာရဒ္ဓ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီအရ ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းသည် မုချ။ထို ၏ ဧတ အညပုဒ်အရ နာမကာယ ရူပကာယနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်း မရှိသော နာမကာယ ရူပကာယရ၏။

ဝိဂတဒရထ။ ။ **ဝိဂတော ဒရထော ဧတဿတီတိ ဝိဂတဒရထော။**

ဧကဂ္ဂ။ ။ **ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ယဿာတိ ဧကဂ္ဂံ။**

ဧကံ အဂ္ဂံ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံသည် မုချ။ထို ၏ ယ အညပုဒ်အရ ဥပစာရစိတ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။ယ အညပုဒ် အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော ဥပစာရ စိတ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပဿဒ္ဓ ။ပ+သာဓ+တ။ အပ္ပိတ။ အပ+တ။ ဒရထ။ဒရ+ထ။ နိပ္ပန္နန။ နိ+ဖဒိ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေနဖြင့်** စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်၊ကာယပဿဒ္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ကာယ ငြိမ်းသော်လည်း ပဿဒ္ဓိကာယ အရ အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် နာမကာယ၊ ရူပကာယနှစ်မျိုးလုံးကို ယူရမည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ **မေ-ဖြင့်** ကာယော၏ သမ္ဗန်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ-ဖြင့် ကာယ ပုဒ်နောင် ပိ သဒ္ဒါကျေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ပဿဒ္ဓေါ ကာယောကို မေ၏။ကာယောပိ-နာမကာယ ရူပကာယသည်လည်း။ပဿဒ္ဓေါ-ငြိမ်း၏။ ဤသို့ အနက်ယောဇနာအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) **သံဝဏ္ဏနာဖြင့်** အသာရဒ္ဓေါ၌ န-၏ ဝိဂတအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊သာရဒ္ဓပုဒ်၏ ပူပန်ခြင်း ဒရထအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ ဧတဿာတိ အသာရဒ္ဓေါ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် တွဲစပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

(င) **စိတ္တန္တိ-ဖြင့်** စိတ္တပုဒ်နောင် ဝိ-ကျေသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊မေဖြင့် စိတ္တံ၏သမ္ဗန်ကို မေ ဟု ထည့်စပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊**သမ္မာအာဟိတံ-ဖြင့်** သမာဟိတံကို သံ+အာဟိတံဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊သံ ဥပသာရ၏ သမ္မာအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ **သုဋ္ဌု ဌပိတံ-ဖြင့်** သမ္မာ-၏ သုဋ္ဌုအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အာပုဗ္ဗ၊ဓာ ဓာတ်၏ဌပန အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

အပ္ပိတံ ဝိယ အဟောသိ-ဖြင့် ကောင်းစွာထား၏ ဟူသည်မှာ တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) အပ္ပနာကျသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

(စ) **သမာဟိတတ္တာ-ဖြင့်** သမာဟိတသည် ဧကဂ္ဂ၏အကြောင်း ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**အစလံ နိပ္ပန္ဒံဖြင့်** တည်ကြည်၏ ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။ **ဉာတိ-ဖြင့်** ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ၏ အပြီးအဆုံး [ပရိသမာပန]၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဌပိတံ/ထပိတံ…

ထပေါစ ထံပနေ သိယာ၊ ဓာတွတ္ထ အလို ထပဓာတ်သည်သာ ထားခြင်းအနက်ကို ဟောသော ကြောင့် ထပဓာတ်၊တပစ္စည်း ဣအာဂုံဖြင့် ပြီးသော ထပိတံ ပါဌ်သင့်။ပိဋကတ်ကျမ်းတို့၌ ဌပေတိ ဌပေတွာ- ဟုဌဝမ်းဘဲနှင့် ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်တည်း။ဤသို့ ဓာတွတ္ထ၌ ဆုံးဖြတ်သည်။

ဌာဓာတ်၊ဏာပေပစ္စည်း၊တပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထပ ဓာတ်၏ ထကို‌ဌပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊မုဒ္ဒဇ ဒုတိယက္ခရာဖြင့် ရှိသော ဌပိတံ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

ပဿဒ္ဓေါကာယော။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော နာမကာယ ငြိမ်းခြင်း၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရူပကာယငြိမ်း ခြင်း၌ တင် ကာရဏူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

စိတ္တံ။ ။ အရ-ဥပစာရသမာဓိစိတ်။(မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါးရှိ ပညာ။)

****

ပါကျစဉ် (၅၄)

(က) **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ** ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ ဝိနာ ဟုတွာ အပသက္ကိတွာ။

(ခ) ယော ပနာယမေတ္ထ ဧဝကာရော၊သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော၊ တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။

(ဃ) ကထံ? ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဧဝံ ဟိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ။

http://www.dhammadownload.com

(င) နူနိမသဿ ရှာနုသဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) အပသက္ကေတွာ-ဖဲစွန့်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖဲခွာ၍။

(ခ) ပန-ဆက်။ ဧတ္ထ-ဝိဝိစ္စာတီပဒေ-၌။[ဟောဓနော]သော-ထိုဧဝ-သဒ္ဒါကို။

(ဂ) စ-ဆက်။တသ္မိံ ဝိဟာရဏာသမယေ-ထိုနေရာအခါ၌။အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ-ထင်ရှားမရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ပဋိပက္ခဘာဝံ-ဆန့်ကျင်ဘက်တို့၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။

(ဃ) ဟိ-အဖြေကို ဆိုဦးအံ့။ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ-ဟူ၍။ဇဝံ-ဤသို့။နိယမေ-ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် အမြဲသတ်မှတ်ခြင်းကို။ကရိယမာနေ-သော်။ဣဒံ-ဤဧဝတ္ထဖလသည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ၌ ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ ဖွင့်ပြအပ်သော် ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စေဝဟု ဧဝ-သဒ္ဒါကို ထည့်စွက်၍ မဟောဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။[တစ်နည်း]ပါဠိတော်၌ ဝိဝိစ္စပုဒ်ကိုသာ မဆိုအပ်။ဝိဝိစ္စေဝဟု ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ထို့ကြောင့် ဝိဝိစ္စပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်။ဧဝသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်းဖွင့်ဆိုသင့်သေး၏။ဧဝသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ]မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဧဝ သဒ္ဒါသည် နိယမ အနက်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ဆို တော်မူအပ်၏။ထိုမျှသာဖွင့်ဆိုလတ်သော် ဧဝသဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။[တစ်နည်း] ကာမတို့၏ အဘာဝမျှကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသလော။ထို့ကြောင့် ဧဝ သဒ္ဒါ၏ နိယမအနက်ကိုသာ မပြဆိုသင့်။ နိယမအနက်ရှိပုံ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။နိယမတ္ထဖြစ်ပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ဧဝ သဒ္ဒါ၏ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ယသ္မာ-စသည် ကာရဏ။တသ္မာ-စသည် ဖလ။ (ဃ) တပ္ပါကဋီကရဏ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ကထံ-ကား ပုစ္ဆာ။ဝိဝိစ္စေဝ စသည် ဝိသဇ္ဇနာ။(င) ဝိတ္ထာရ။

နံပါတ် (၄)

ကာမာ ။ ။ ကာမေန္တီတိ ကာမာ။ကာမီယန္တီတိ ကာမာ။

ကမုဓာတ်အရ ကိလေသာကာမ၏ ရှေ့နသတ္တိသည် မုချ။အယောနိသောမနသိကာရ စသော ရှေးရှေးအစုသည် ဖလူ။အကျိုးမဲ့ အစုသည် ကာရဏူ။ဏပစ္စည်းအရ ထိုသော ကိလေသာကာမ ရ၏။

ကမုဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကား ကိလေသာကာမ၏ ရှေ့နသတ္တိသည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ထို အားတပ်သော ဝတ္ထုကာမ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည်ဖလူ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝတ္ထုကာမရ၏။

ဝေကာရ ။ ။ ကရီယတေ ဥစ္စာရီယတေတိ ကာရော။ ဧဝ ဣတိ ကာရော ဧဝကာရော။

နိယမတ္ထ ။ ။ နိယမော အတ္ထော ယဿာတိ နိယမတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

နိယမအတ္တ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အရ နိယမ အနက်သည် မုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ ဝေသဒ္ဒါနှင့်ဝါစ္စ+ဝါစက(ဝါ) အကြောင်း+အကျိုး စပ်ဌာန။ယ အညပုဒ်အရ ထိုသော ဝေသဒ္ဒါရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိနာ။ ဝိဘတ္တိအယုတ္တနိပါတ်ပုဒ်။ **နိယမ**။ နိ-ယမု+အ။

ဥပသမ္ဘ။ ဥပ-သံ-ပဒ+တွာ။ **ဝိဟရထ**။ ဝိ-ဟရ+ယု။

သမယ။ သံ-ဣ+ဏ။ **ပဋိပက္ခ**။ ပဋိ-ပက္ခ+အ။ **ပရိစ္စာဂ**။ ပရိ-စဇ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ-ဖြင့်** ဝိဝိစ္စ၌ စ္စသည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယံဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ကာမေဟိ ဟူသောပုဒ်ကို ရှေးဖြစ်သော ဝိဝိစ္စေဝပုဒ်၌သာ စပ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။**ဝိနာ ဟုတွာ-ဖြင့်** ဝိဝိစ္စ၌ ဝိပုဗ္ဗ+ဝိစ ဓာတ်သည် ရဓာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍အသီးခြားပြုခြင်းအနက်၌မဖြစ်၊ဒိဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ဝိဝေကတ္တ ကင်းဆိတ်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**အပသက္ကေတွာ-ဖြင့်** ကင်းဆိတ်၏ဟူသည် အာဘာဝအားဖြင့် မဖြစ်၊ပယ်စွန့်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖယ်ခွာရှောင်ရှား၍ ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ/အပသက္ကတွာ/အပသက္ကမိတွာ...

အပပုဗ္ဗ+သက္ကဓာတ်၊အ-ပစ္စည်း။တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဝိနာပုဒ်၏အဖွင့်ဖြစ်၍ ကရဓာတ် မဖြစ်သင့်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အ-ပစ္စည်းကို ဧပြု၍ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း အပသက္ကေတွာ ပါဌ်သင့်။

အပပုဗ္ဗ၊သက္ကဓာတ်+အ-ပစ္စည်း၊တွာပစ္စည်း။ဣ အာဂုံလာ၍ ပြီးသောကြောင့် အပသက္ကိတွာ ပါဌ်သင့်။

အပပုဗ္ဗ သံပုဗ္ဗ ကရ ဓာတ် မဟုတ်၍ အပသက္ကတွာ-ပါဌ် မသင့်။

ပဓာနန ဝသေန အပသက္ကမိတွာ-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်သောကြောင့် အပသက္ကမိတွာ ကား သံဝဏ္ဏနာ ဋီကာပါဌ်သာ ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာပါဌ် မဟုတ်ရကား အပသက္ကမိတွာ ပါဌ် မသင့်။

နုနိမသ္သ/နိနမသ္သ/နန္တိမသ္သ...

နုနိမသ္သကား နုန+ဣမသ္သ ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဣကိုချေလျှင် နုနမသ္သ။မချေလျှင် နုနိမသ္သဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နုနိမသ္သ/နုနမသ္သ ပါဌ်သင့်။

နန္တိမသ္သ ဟု ရှိလျှင် နုန+ဣမသ္သ ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဥ-ကို ဝ ပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် နန္တိမသ္သပါဌ် လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသာကာမတို့ကို စွန့်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကိုလည်း စွန့်၏ဟု ယူရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝ/ဖလူ။

ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ။ ။ အကြောင်းမကင်းရာဖြစ်သော ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကို ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟု ဆိုသဖြင့် အကျိုးမကင်းတတ်သော ဈာနပဋိပက္ခဘာဝ၊ဈာနာဓိဂမကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း/ကာရဏူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

ကိလေသာကာမ-အရ တဏှာ ကောက်။**ဝတ္ထုကာမ**-အရ အာရုံငါးပါး ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၅၅)

(က) တတ္ထ သိယာ "ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော၊ န ဥတ္တရပဒေ။

(ခ) ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။

(ဂ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဃ) တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။

(င) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။

(စ) ယထာဟ "ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ"န္တိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂/၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တတ္ထ-တသ္မိံ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီဟိ ပဒဒွယေ၊ဋ္ဌီ။ဌတ္တာ၊ရှိ။ကသသိ၊သော။စောဒကဿ၊ ၏။စောဒနာ၊သည်။သိယာ၊ဖြစ်ရာ၏။

နိယံ ။ ။ တတ္ထသိယာ၊ရှိတုံပါမူ၊ကြိယာဝိသေသန၊သမ္ဗန္ဓဟု၊ကတ္တုသုံးပါး၊ထည့်ကြားမလွဲ၊သမ္ဗန်မြဲ။ ကိံ-အဘယ်သို့သော။စောဒနာ၊သည်။သိယာ၊နည်း?

နိယံ ။ ။ ဣတိသဒ္ဒါ၊အာကာရတ္ထ၊နောက်ဋ္ဌီပြမူ၊ဝါစကပုဗ္ဗာ၊ကိံသဒ္ဒါကို၊ရှေ့မှာစွက်၍၊အနက်သမ္ဗန်မြဲ။

(ဃ) တံနိဿရဏတော-ထိုကာမတို့သည် ထွက်ရာထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။[သဒ္ဒတ္တ။](ဝါ) ထိုကာမတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ ပယ်စွန့်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ။]

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ)ဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ် ကြံဆသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မမှတ်သားထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ကြံဆသော အခြင်းအရာကို မမှတ်သားထိုက်ပါသနည်း။ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူ၍သာ ရှေးပုဒ်၌ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုထား၏။ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ဟူ၍ နောက်ပုဒ်၌ ဧဝသဒ္ဒါကို မဆိုထားအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့ ။။ ဆရာ၊သည် (ဃ)ဖြင့် ဈာန်၏ ကာမတို့မှ ထွက်ရာထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ပင် ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏနှင့်ဗျာပါဒ အစရှိသော ကြွင်းသောနီဝရဏတို့သည် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခွာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တူသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ တူသောကြောင့် ဈာန်၏ ကာမတို့မှ ထွက်ရာထွက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သောဟုသာ မဖွင့်ဆိုသင့်။ဈာန်သည် ကာမတို့၏သာ ထွက်ရာထွက်ကြောင်းဟုဆိုသော စကား၏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်းဆိုသင့်၏။ထိုကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) စောဒနာ။ (ခ) စောဒကာဘောဂ။ (ဂ)ပရိဟာရ။
(ဃ) ကာရဏ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌိ။ (စ) အာဂမဒဋ္ဌိ။

နံပါတ် (၄)

တံနိဿရဏံ။ ။ **နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထ စေတနာတိ ဝါ နိဿရဏံ။တေသံ နိဿရဏံ တံနိဿရဏံ။**
နိ ဥပသာရ အရ ဓာတ္ဂတ္ထဝိသေသက ဘောဂဏ်ရ၏။သရဓာတ်အရ ကတ္တုဠြကား ကိလေသာ ကာမတို့၏အဘာဝသည် မုချ။အဓိကရဏတ္ထ-ကား ထိုအားတပ်သော ဈာန်တရားတို့၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယု-အရ ထို-သော ဈာန်တရားရ၏။
နေက္ခမ္မံ။ ။ **နိက္ခမတီတိ နိက္ခမံ၊ နိက္ခမံယေဝ နေက္ခမ္မံ။**

နံပါတ် (၅)

သိယာ။ အသ+ယျေဝိဘတ်။ **ဥတ္တရ။** ဥ-တရ+အ။ **ဓာတု။** ဓာ+တု။**နိက္ခမ္မ။** နိ-ကမု+ဏျ။
ဈာန်၌ ဈေဓာတ်အရ စိန္တန ဒဟန အနက်တို့ရ၏။ပစ္စယတ္ထကား ကတ္တတ္ထ ကမ္မတ္ထ ဘာဝတ္ထ။

နံပါတ် (၆)

တံနိဿရဏာတော/တန္နိဿရဏာတော/ တနိဿရဏာတော...
ယတသဒ္ဒါ၊ ရှေးရှိရာဝယ်၊ နောက်၌ဒွေဘော်၊ လာသော်လည်းရှိ၊ မလာဘိမူ၊ ယတ၏နောက်၊ ဗိန္ဒုရောက်သည်၊မှတ်လောက်ထုံးစံ အမြဲတည်း-ဟူသော နိယံအရ ဗိန္ဒုဖြင့်ရှိသော တံနိဿရဏာတော/ ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော တန္နိဿရဏာတော ပါဌ်တို့ သင့်ပါသည်။

နေက္ခမ/နေက္ခမ္မ...
နိပုဗ္ဗ၊ကမုဓာတ်၊ဏျပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊နေက္ခမ္မန္တိ ပဌမဈာနံ-ဟု [သာရတ္ထ၊ ၁။၁၅၆။] ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း နေက္ခမ္မ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ကာမာနမေဝ ။ ။ ကာမတစ်စိတ်စွန့်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နီဝရဏအကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ စွန့်ခြင်း ကိုလည်ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

နိဿရဏ အရ။ ။ ပဌမဈာန် ကောက်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၅၆)

(က) ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ "ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော၊ဣဓ ဒုတိယော သမဏော"တိ ဧတ္ထ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။

(ခ) န ဟိ သက္ကာ ဣတော အညေဟိပိ နီဝရဏသင်္ခါတေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

(ဂ) တသ္မာ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေတိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ" တိ ဧဝံ ပဒဒွယေပိ

http://www.dhammadownload.com

သေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပန-ထိုသို့ပင် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ သဒ္ဒါကို ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ဥတ္တရပဒေပိ-နောက် ဝိဝိစ္စပုဒ်၌လည်း။အာနေတွာ-နောက်ကစေ့သို့ ဆောင်၍။

(ခ) ဟိ-မှန်။ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ။ ဣတော-ဤကာမစ္ဆန္ဒမှ။

(ဂ) တသ္မာ-ထိုသို့ နောက် ဝိဝိစ္စပုဒ်သို့ ဧဝ သဒ္ဒါကို ဆောင်၍ ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ပဒ ဒ္ဒယေပိ-ဝိဝိစ္စဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း။သေ-ဤဧဝသဒ္ဒါဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏော စသည်ကဲ့သို့ ဧဝ သဒ္ဒါကိုဆောင် ၍ နောက်ပုဒ်၌လည်း ဆိုထိုက်၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝကို ဟောသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ-ကို ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် နောက်ပုဒ်၌လည်း ဧဝ-ကို ဆောင်၍ ဆိုထိုက်ပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီ (တစ်နည်း) ကာရဏ။(ဂ) လဒ္ဓဂုဏ (တစ်နည်း) နိဂုံး။

နံပါတ် (၄)

သမဏ။ ။ သမေတီတိ သမဏော။

သမုတောတ်အရ ငြိမ်းစေတတ်သော သောတပတ္တိမဂ်ရ၏။ယု ပစ္စည်းအရ သောတာပန်ရဟန်းရ၏။

အဝိဝိစ္စ။ ။ န ဝိဝိစ္စ အဝိဝိစ္စ။

န ဝိသေအရ ပဋိသေဓောဂုဏ်ရ၏။ထို-၏ ဝိဝိစ္စအရ ကင်းဆိတ်ခြင်း ကြိယာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ကင်းဆိတ်ခြင်း ကြိယာရ၏။

ဒုတိယ။ ။ ဒွိန္နံ ပူရဏော ဒုတိယော။

ဥပသမ္ပဇ္ဇ။ ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇတုန္တိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇတီတိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇိယတေ ဥပသမ္ပဇ္ဇ။

[ရှင်းချက်။ ။ တွာပစ္စယန္တပုဒ် မှန်သမျှ ဤသို့ (၃)မျိုး ဝိဂ္ဂဟပြု။]

ပဒဒ္ဒယ ။ ။ ဒွိန္နံ သမူဟော ဒွယံ။ ပဒါနံ ဒွယံ ပဒဒွယံ။ [တသ္မိံ]

နံပါတ် (၅)

သခီတ။ သံ-ခါ+တ။ **အဝိဝိစ္စ။** န-ဝိ-ဝိစ + တွာ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဥတ္တရပဒေပိ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဧဝသဒ္ဒါကို ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ဟူသော နောက်ပုဒ်သို့လည်း ဆောင်၍ အနက်သမ္ဗန် အပ်သည်ကို သိစေ။ ယထာ စသည်ဖြင့် ဧဝသဒ္ဒါကို ဆောင်ယူရာ၌ ဥပမာကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ဓေ ဒင္ဓမ္မော/ဝေကာရော ဒင္ဓမ္မော...

ဓေ ဒင္ဓမ္မောတိ ဓေ နိယမော ဒင္ဓမ္မော-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဝေသဒ္ဒါကို ဆောင်၍ ဆိုခြင်း၌ ရအပ်သော အကျိုးပြသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဓေ ဒင္ဓမ္မော ဟူသော ပါဌ်သာသင့်။

ပဌမော သမဏော/သမဏော...

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်စသော ပါဠိတော်များ၌လည်းကောင်း၊ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ သမဏော ဣဓ ဒုတိယော သမဏောတိ။(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၁။၁၃၆။)၌ လည်းကောင်း၊ပဌမော သဒ္ဒါမပါ။ထို့ကြောင့် သမဏော ဟူသော ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝိဝိစ္စ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော တဒင်္ဂဝိဝေကစသည်၊ကာယဝိဝေက စသည်တို့၏ ဝိဝိစ္စအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေက, ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေက သုံးပါး၌သာ တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရူဋ္ဌီ[ယထာလာဘ] **ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ။** ။ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏမှ ကြွင်းသော နီဝရဏတို့ကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ကေဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပဌမော သမဏော-အရ သောတာပန် ရဟန်း၏ ခန္ဓာပဥ္စက။ [ဒေသနာဟာရ နေတ္တိ]

****

ပါကျွဓဉ် (၅၇)

(က) ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော၊အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယပဒေ။

(ခ) အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတော်တိ အဝတွာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) အညေသမ္ပိစ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ " တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ကာမစ္ဆန္ဒော"တိ အာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော နီဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။

(ဃ) နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ၊ တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ။

(င) ဝိဒ္ဓံသကာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကိလေသကာမတ္တာ အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ တို့၏သမ္ဗန်-ကာမစ္ဆန္ဒသည်။

(ဂ) အညေသံ-နီဝရဏတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော။ဓမ္မာနံပိ-ဒိဋ္ဌိ မာန အဟိရိက အနောတ္တပ္ပစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော ဖဿစသည့် တရားတို့၏လည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ကိလေသာကာမ၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌

http://www.dhammadownload.com

ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏကို ဟောအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ ဖွင့်ပြအပ်သည်ရှိသော် ကာမစ္ဆန္ဒသည် တစ်ပါးတည်း ဖြစ်၍ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမတော-ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ- ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [အနေကဘောဒေတော ရှု။]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(က)ဖြင့် ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-၌ အကုသလဓမ္မအရ ကာမစ္ဆန္ဒစသော နီဝရဏတရားတို့ကိုသာ ဟောအပ်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။တစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိ မာန စသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်သော ဖဿစသောတရားတို့သည်လည်း အကုသိုလ်အဖြစ် ထင်ရှားရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ) ဖြင့် နီဝရဏတရားတို့သည် အထက်၌ ဆိုလတံ့သော ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့်ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်ဖြင့် ပဋိပက္ခ၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ဟောအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ဆိုသော် နီဝရဏတရားတို့သည် ဈာန်တို့နှင့် ပစ္စနီကဖြစ်၊နီဝရဏတို့၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သော် သင့်ရာ၏၊မဖြစ်သော် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။(**တစ်နည်း**) ဝိတ္ထာရတက်။

နံပါတ် (၃)

(ခ-ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဃ) ဒဠှီကရဏ [တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။ (င) တပ္ပါကဋီကရဏ။

နံပါတ် (၄)

နီဝရဏာနိ။ ။ **နိဝရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဝေါတိ နီဝရဏာနိ။ နိဝါရေန္တီတိ နီဝရဏာနိ။**

နီ-အရ ဓာတွတ္ထဗာဓက ဘောဂုဏ်ရ၏။ဝရဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဓကား ဈာန်တရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။အဓိကရဏတ္ထကား ကာမစ္ဆန္ဒစသော နီဝရဏတရားတို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ဖလူ။ယု-အရ ကာမစ္ဆန္ဒစသော နီဝရဏတို့ ရ၏။

နီအရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တာဘောဂုဏ်။ဝရဓာတ်အရ ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်တို့၏ ဥပါဒ် မုချ။အယောနိသော မနသိကာရ စသည် ဖလူ။အပါယိကဒုက္ခစသည် ကာရဏူ။ယု-ထို သော ကာမစ္ဆန္ဒစသည် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပရိယာပန္န ။ ပရိ-အာ-ပဒ+တ။ **ဝိဒ္ဓံသက**။ ဝိ-ဓံသ+ဏု။ [ဓံသု။]

နံပါတ် (၆)

(င) **ဝိဒ္ဓံသကာနီ**ဖြင့် ပဋိပက္ခဟူရာ၌ ဈာန်တရားတို့က နီဝရဏတရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ပဟာယက ပဋိပက္ခအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ပစ္စနီက/ပစ္စနီက...

နတ္ထိ တေသု ဣတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီကော။[မိတ္တော။]တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီကော။သော ဧဝ ပစ္စနီ ကော၊တဿ ကော။ယထာ နိယကော-ဟု[ဓာန်၊ဋီ၊၃၄၅။]၌ ဆိုသောကြောင့် ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပစ္စနီက ပါဠ်သာ သင့်။

ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော/ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကဘာဝဒဿနတော...

http://www.dhammadownload.com

ဥပရိ ဝုစ္စမာနာနိ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ။ပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခာနိ ပစ္စနီကပဋိပက္ခာနိ။တေသံ ဘာဝေါ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝေါ။ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝေါ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝေါ။ တဿ ဒဿနံ-ဟု [ဂဏ္ဌိသစ်] ၌ ဆိုသောကြောင့် သမာသ်ဖြင့်ရှိသော ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ ဒဿနတော ပါဌ်သင့်။

ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကဘာဝဒဿနတောတိပိ ပါဌောဟု သာရတ္ထ-၌ဆိုသောကြောင့် ဝါကျဖြင့်ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဈာနင်္ဂါနေဝ။ ဌာနမကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်အင်္ဂါကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီ မကင်းတတ်သော ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း၊ ဌာနူပစာ။

****

ပါကျစဉ် (၅၈)

(က) ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂ ဒဿေန္တော **"သဝိတက္ကံသဝိစာရံ"** န္တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။

(ဂ) ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊အာဟနနပရိယာဟနနရသော။

(င) တထာ ဟိ "တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတိ" တိ ဝုစ္စတိ။

(စ) အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဃ) အဘိနိရောပနလက္ခဏော-ရှေးရှုတင်ခြင်းဟူသော မှတ်ကြောင်း သဘောရှိ၏။အာဟနနပရိယာဟနနရသော-အစမှ(ဝါ)ရှေးရှုခေါက်ခြင်း၊ခတ်ခြင်း၊ထက်ဝန်းကျင်(ဝါ) လည်၍ခေါက်ခြင်း ခတ်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။

(င) ဝိတက္ကာဟတံ-ဝိတက်ဖြင့် အစမှ (ဝါ) ရှေးရှုခေါက်အပ် ခတ်အပ်သည်ကို။ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ဝိတက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် (ဝါ)လည်၍ ခေါက်အပ် ခတ်အပ်သည်ကို။

(စ) အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော-အနီးသို့ဆောင်ခြင်း (ဝါ) ဝင်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။ (ဝါ) ရှေးရှုဆောင်ခြင်းလျှင် ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ လိနန္တရ။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ စသည်ကို ဟော...တော်မူအပ်၏။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ပါဌ်ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ ပယ်ထိုက်သော အင်္ဂါကို ပြပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ စသည်ကို ထပ်၍မိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [က] မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ+ဂ) တို့ဖြင့် ဝိတက်၏ ဝိဂ္ဂဟတ္တာ၊ပိဏ္ဍာတ္တတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုဝိတက်သည် အဘယ်သို့သော လက္ခဏာ ရသ ရှိပါသနည်း။ဝိတက်၏ လက္ခဏာနှင့် ရသကို မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဃ) ဖြင့် ဝိတက်သည် အာရုံကိုရှေးရှုခေါက်ခြင်း အဖန်တလဲလဲခေါက်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဝိတက်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော ခေါက်စွမ်းနိုင်သောသတ္တိ မရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အာဟနနပရိယာဟနနရသော-ဟု ဆိုခြင်းသည် အသို့ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [င]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္တာရ ။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။ သမုဒါယတ္ထမှ အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့်။

(ဂ) ပက္ခန္တရ။[တစ်နည်း] ဝိတ္တာရ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။[တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။(င)ဒဠှီကရဏ။

(စ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ပဟာနင်္ဂ ။ ။ ပဟာတဗ္ဗန္တိ ပဟာနံ။ ပဟာနဉ္စ တံ အင်္ဂံ စာတိ ပဟာနင်္ဂံ။

ပပုဗ္ဗ ဟာဓာတ်အရ ကတ္တုဗြွကား ပယ်တတ်သော ပဉ္စပဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိ မုချ။ကမ္မဗြွကား ကာမအကုသလဓမ္မတို့၏ ပကတူပနိသျသတ္တိ ဖလူ။ယုပစ္စည်းအရ ပယ်အပ်သော ကာမအကုသလဓမ္မတို့ရ၏။

လက္ခဏ။ ။ လက္ခီယတိ လက္ခိတဗ္ဗံ အနေနာတိ လက္ခဏံ။

အဘိနိရောပနလက္ခဏ။ ။ အဘိနိရောပီယတေ အဘိနိရောပနံ။

အဘိနိရောပနံ လက္ခဏံ အဿာတိ အဘိနိရောပနလက္ခဏော ။

အာဟနနပရိယာဟနနရသ။ ။ အာဒိတော အဘိမုခံဝါ ဟနနံ အာဟနနံ။ပရိတော ပရိဝတ္တေတွာ ဝါ အာဟနနံ ပရိယာဟနနံ။

အာဟနနပရိယာဟနနံ ရသော အဿာတိ အာဟနနပရိယာဟနနရသော။

ယောဂါဝစရ ။ ။ ယုဉ္ဇတီတိ ယောဂေါ။ယောဂေ အဝစရတီတိ ယောဂါဝစရော။

ယောဂ-ဝိသေအရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ယင်း၏ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ+ဌာန စပ် ဌာနူ။အဝ ပုဗ္ဗ စရဓာတ်အရ ပညာ သမာဓိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ် ဖလူ။ဈာန်ကိုရခြင်း မဂ်ကိုရခြင်း ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိစသည်သည် ကာရဏူ။ဏပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဦဟန။ ဦဟ + ယု။ အဘိနိရောပန ။ အဘိ-နိ-ရုဟ + ဏာပေ+ယု။

ဟတ။ ဟန + တ။ အာနယန။ အာ-နီ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဝိတက္ကနံဖြင့် ဝိတက္ကော၌ ဝိပုဗ္ဗ၊တက္ကဓာတ် အပစ္စည်း၊ယင်းအ ပစ္စည်းသည် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့၏ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိ တစ်စုံတရာ မရှိခြင်းကြောင့် ကတ္တားအနက်၊ကရိုဏ်းအနက်တို့၌မဖြစ်၊ဘာဝအနက်၌ဖြစ်၍ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝသာဓနတ္တပြ

http://www.dhammadownload.com

အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သတ္တိတစ်စုံတရာမပါပဲ၊ကြံစည်ခြင်း ကြိယာမျှကိုသာ ကောက်ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကောစိ ဝသဝတ္တိဘာတိ ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏတ္ထံ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကောတိ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၈။]

(တစ်နည်း) ဝိတက္ကနံဖြင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့၏ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိတစ်စုံတရာ မရှိခြင်းကြောင့် အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သော သတ္တိကိုတားမြစ်ခြင်းငှာ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထ ပြသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ဦဟနံဖြင့်** ဝိတက္ကောဌ တက္ကဓာတ်သည် ကြံစီခြင်းအနက်ကို မဟော၊ဦဟနအနက်ကို ဟောသည်ကို သိ။**(တစ်နည်း)** ဝိတက္ကောဌ တက္ကအရ ပဓာနနစိန္တာ၊ဝိဓာနနစိန္တာတို့ကို မယူအပ်၊ဦဟနစိန္တာကို ယူအပ်သည်ကို သိ။**(တစ်နည်း) ဦဟနံဖြင့်** ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကောဌ ကြံစည်ဟူသည် ဤအရာကို ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏-ဟု အာရုံကို ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

တယိဒံ ဝိတက္ကနံ "ဤဒိသမိဒ"န္တိ အာရမ္မဏပရိကပ္ပနန္တိအာဟ "ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"တိ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၈။]

နံပါတ် (၇)

အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော/အာဟနနပစ္စုပဋ္ဌာနော...

အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနောတိတ္တေ အာနယနံ စိတ္တေ အာရမ္မဏာဿ ဥပနယနံ အာကဍ္ဎနံဝါ-ဟု(သာရတ္ထ၊ ၁။၃၅၉။) ဌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

(င)ဥပစာ။ ။ မကောင်းတတ်သော ဝိတက်၏ အာရုံကို ရေးရှုခေါက်ခြင်း၊အဖန်တလဲလဲ ခေါက်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ခေါက်ခြင်းကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း၊ဌာနျူပစာ။ **(တစ်နည်း)** ဌာနဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရုံကို ရေးရှုခေါက်ခြင်း၊အဖန်တလဲလဲ ခေါက်ခြင်း၏ အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိတက်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တင်စား ဌာနူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

ယောဂါဝစရ ။ ။ ဌာနမကောင်းရာဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ယောဂါဝစရအမည်ကို၊ဌာနီမကောင်းတတ်သော ဝိတက်၌ တင် ဌာနူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ယောဂါဝစရ အရ ။ ။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာပဥ္စက ကောက်။

(တစ်နည်း) ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညာ သမာဓိ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ကောက်။

****

ဆိုကျူးစဉ် (၃၉)

(က) သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသုံ ပါကဋော ဟောတိ။

(ခ) ဣတိ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဣမိနာစ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေနစာတိ ဣဒံ ဈာနံ သဝိတက္ကသဝိစာရန္တိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေ ပန ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဣမိနာစ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော
တိ အာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ။

(ဃ) အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပန-ဆက်။နေသံ-ထိုဝိတက်ဝိစာရတို့၏။ သော ဝိသေသော၊သည်။

(ခ) ဣတိ-ဤသို့လျှင်။ရုက္ခော-သည်။ပုပ္ဖေနစ၊အပွင့်နှင့်လည်းကောင်း။ဖလေနစ-အသီးနှင့်လည်းကောင်း။
သဟ ဝတ္တတိ ဝိယ-[တထာ] ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန။

(ဂ) ပန-ဆက်။ [တစ်နည်း] ပန-အထူးကား။

(ဃ) ပန-ထိုသို့ပင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်ကို ပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။တတြာပိ-ထိုဈာနဝိဘင်း
ပါဠိတော်၌လည်း။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ၊ဇဝံ သန္တေပိ-စသော ဝါကျဖြင့် ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ပထမာဘိနိပါတ,အနုပဗန္ဓစသည်တို့၏
အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အထူးကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်ရှိသော်၊ဝိတက်ဝိစာတို့သည် တစ်စုံတစ်ခု
သော သဝိတက္ကသဝိစာရ စိတ်တို့၌ မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့ရှိသောကြောင့် ယင်းတို့၏ အထူးသည် တစ်စုံတစ်ခု
၌ မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။အထူးကို ဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ) ဖြင့် သဝိသက္ကသဝိစာရကို ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ၊ဝိစာရေန
သဟ ဝတ္တတီတိ သဝိစာရံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုလျက် ဈာန်ကို သဝိတက္က,သဝိစာရအရ ကောက်အပ်၏ဟု ဓမ္မ
ဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဝိဘင်း၌ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဥပေတော.စသည်ဖြင့် ဟောတော်
မူအပ်သောအရာနှင့် ယခုဆိုခဲ့ပြီးသောစကား မဆန့်ရာပြီလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း] (တစ်နည်း) ယင်းသို့ဆိုသော်
ဝိဘင်းပါဠိနှင့်မညီသည် မဟုတ်ပါလော။[ဂဏ္ဌိသစ်။]အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဂ]မိန့်။
[ဃ-တိုင်မျှော်။] ဤဝိနည်း၌ကဲ့သို့ပင် တစ်ပါးသောကျမ်းတို့၌လည်း ဟောလေသလော။[ဂ] ဝါကျသာရူ။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ) ဖြင့် ဝိဘင်း၌ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်ကို ပြုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။
ထိုသို့ပင် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဈာန်ကိုပြသော်လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ပင် မရှိသည် မဟုတ်လော။
ထို့ကြောင့် အနက်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(တစ်နည်း) ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဒေသနာကို ပြုအပ်သောကြောင့် အနက်ကိုလည်း ဤဝိနည်းဒေသနာတော်မှ ထူးသော
ပုဂ္ဂလာအဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်သာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။

ကား ။ ။ ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတက်ဝိစာရနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းဖြင့် ဈာန်၏သာလျှင်
သဝိတက္က သဝိစာရအဖြစ်ကို ဋ္ဌာနူပစာအားဖြင့်ပင် အနက်ကို မှတ်သားအပ်၏ ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) နိဂုံးဝါကျ။[တစ်နည်း]လဒ္ဓဂုဏ။ [ဣတီတိ တသ္မာ] [ယောဇနာ။]

(ဂ) ဝိသေသဝါကျ။[တစ်နည်း]ပက္ခန္တရ။[တစ်နည်း]ဝါကျာရမ္ဘ ဝိဘင်း၌ ဆိုအပ်သည်ကို ဆက်

http://www.dhammadownload.com

ပြသောကြောင့်။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ ဣတိ ကြောင့်ပေးသောကြောင့်၊သဝိတက္က သဝိစာရန္တိ ဝုစ္စတိဒ္ဒ အကြောင်းဟိတ်+အကျိုးဖိုးလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိဘင်္ဂ ။ ။ ဝိဘဇီယန္တိ ဧမ္ဘာ ဓမ္မာ ဓောနာတိ ဝါ ဝိဘင်္ဂေါ။

ဝိပုဗ္ဗ ဘဇ ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ခန္ဓာစသော တရားတို့ကို ဝေဖန်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။အဓိကရဏတ္တ[ဝါ]ကရဏတ္တကား ထိုအားတပ်သော ဝိဘင်းကျမ်း၏ ပကာတူပ နိသျှသတ္တိ ဖလူ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝိဘင်းကျမ်း ရ၏။

ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန ။ ။ ပုဂ္ဂလော အဓိဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ဒေသနာယာတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ။

ပုဂ္ဂလအဓိဋ္ဌာန ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော တည်ရာသည်မုချ။ထို ၏ ဧတ အညပုဒ်အရ ဒေသနာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ဧတ အညပုဒ်အရ ထို-သော ဒေသနာ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

အဓိဋ္ဌာန။ အဓိ-ဌာ+ယု။ [အဓိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထာတိ အဓိဋ္ဌာနံ။] **ပါကဋ**။ ပ-ကဋ+ဏ။

ရုက္ခ။ ရုက္ခ+အ။ [ရုဟ+ခ။] **ဝိသေသ**။ ဝိ-သိသ+ဏ။ **ဖလ**။ ဖလ+အ။

ပုပ္ဖ။ ပုပ္ဖ+အ။ **ဥပေတာ**။ ဥပ-ဣ + တ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တတိဖြင့် သဝိတက္ကံ၌ သ-သဒ္ဒါသည် သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊သဟ ဝိတက္ကေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ-ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ ပဌမာဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြုအပ်သည်ကိုလည်း ကောင်း သိစေပါသည်။ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ-လည်း နည်းတူဖော်။

ဣဒံ ဈာနံဖြင့် သဝိတက္ကသဝိစာရံအရ ဈာန်ကို အရကောက်ရမည်အဖြစ်ကိုသိ

ရုက္ခော၀ိယ ပုပ္ဖေနစ ဖလေနစဖြင့် အစိတ်မလွတ်သော အပွင့်အသီး သစ်ခက်စသည် မရှိသော်လည်း၊ သစ်ပင်ကို သပုပ္ဖ သဖလ-ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ထို့အတူ ဝိတက်ဝိစာရစသော အစိတ်အင်္ဂါမလွတ်သောဈာန် မည်သည်မရှိသော်လည်း ဈာန်ကို သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

တတြာပိ / တတြ...

တတြာပီတိ ဝိဘင်္ဂေ။အပိသဒ္ဒေါ ဣမံ ဌာနံ အပေက္ခတိ။[ယောဇနာ]ကို ထောက်၍ အပေက္ခဏ အနက်ရှိသော အပိသဒ္ဒါပါသော တတြာပိ ပါဠ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

(ဂ)ဝိဘင်းပါဠိစကားရပ်။ ။ ဌာနဖြစ်သော ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဣမိနာစ ဝိစာရေန ဥပေတာ ဟောတိ သမုပေတော ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင် ဌာနူပစာရနာနန္တရိကနည်း။

ဈာနသမင်္ဂီနော ဝိတက္ကဝိစာရသမင်္ဂိတာ ဒဿနေန ဈာနဿေဝ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ ဝုတ္တာတိ အာဟ အဋ္ဌော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၁။]

(ခ)သဝိတက္ကသဝိစာရံ။ ဝိတက် ဝိစာရတို့နှင့် ပဌမဈာန်ကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ [ဣတိ ဣမိနာစ ။ပ။ ဝုစ္စတိ ဟူသော ဆိုလတ္တံ့သော ဝါကျကိုထောက်သည်]

ဇဝံ ဝိတက္ကာဒိအင်္ဂဝိနိမုတ္တံ့ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဈာနံ သဝိတက္ကသဝိစာရန္တိ ဝေါဟရီယတိ။
[သာရတ္ထ၊၁။၃၆၁။]

နံပါတ် (၁၀)

သဝိတက္ကသဝိစာရံ အရ ။ ။ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကို ကောက်။

ထိုနှင့် အနှီးစပ်သော လက္ခဏာ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း။ထိုနှင့်နီဝရဏတရားတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကိစ္စတူသောကြောင့် လည်းကောင်း။ ထိုနှင့် သဟဇာတဈာနင်စသော အကြောင်းတူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ထိုနှင့် ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်စသော အကျိုးတူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ထိုနှင့် ကသိုဏ်းစသော ပညတ်အာရုံ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ထိုနှင့် ကုသိုလ်ဇာတ်၊မဟဂ္ဂုတ်၊စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုခြင်းကြိယာ၊ပရမတ္ထဓမ္မဒြပ်၊မဟဂ္ဂုတ်အမည် တူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၆၀)

(က) **ဝိဝေကဇန္တိ** တွေ့ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော။
(ခ) နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော။
(ဂ) ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော။
(ဃ) နီဝရဏဝိဝိတ္တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသီတိ အတ္ထော။
(င) တသ္မာ ဝိဝေကာ တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ ဇာတန္တိ **ဝိဝေကဇံ**။
(စ) **ပီတိသုခန္တိ** တွေ့ ပီနယတီတိ ပီတိ။
(ဆ) သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ကာယစိတ္တပီနနရသာ၊ဖရဏရသာ ဝါ၊ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။
(ဇ) သုခနံ သုခံ၊သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ ခနတိစ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ **သုခံ**။
(ဈ) တံ သာတလက္ခဏံ၊သမ္ပယုတ္တကာနံ ဥပဗြူဟနရသံ၊ အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ။
(ဝိ၊ ၌၊ ၁။ ၁၃၅။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝိဝေကဇံ-နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဈာန်။
(တစ်နည်း) ဝိဝေကဇံ-နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်သော။(ဝါ) နီဝရဏတို့သည် ကင်းဆိတ်စေအပ်သော ဈာန သမ္ပယုတ် တရားအစု၌ ဖြစ်သောဈာန်။
(ဂ) ဝိဝိတ္တော-ကင်းဆိတ်၏။ (ဝါ) ကင်းဆိတ်စေအပ်၏။
(ဆ) သာ-ထိုပီတိသည်။သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ-လွန်စွာချစ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။(ဝါ) လွန်စွာ နှစ်သက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ကာယစိတ္တပီနနရသာ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး တိုးပွားစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ-ဖောက်ကြွသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား-ဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဈ) ကာယစိတ္တဗာဓံ-ကိုယ်နှာစိတ်နှာ နှစ်ဖြာသောဒုက္ခဝေဒနာကို။သုဋ္ဌု-လွန်စွာ။ခါဒတိ-ခဲစားတတ်၏။ ခနတိစ-တူးဖြိုလည်း တူးဖြိုတတ်၏။

(ဈ) တံ-ထိုသုခသည်။သာတလက္ခဏံ-မိမိကိန်းရာသတ္တဝါနှင့် သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို သာယာစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။သမ္ပယုတ္တကာနံ-တို့ကို။ဥပဗြူဟနရသံ-တိုးပွားစေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ (သမ္ပယုတ္တကာနံ) အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ-အဖန်ဖန်ယူခြင်း သဘောတရား-ဟု ယောဂီတို့ ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်လာ၏။(ဝါ) ချီးမြှောက်ခြင်းသဘောတရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။(ဝါ) ချီးမြှောက်ခြင်း သဘောတရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝိဝေကောကို ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော-ဟု အဘိဓာနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ အဘယ်တို့မှ ကင်းဆိတ်ပါသနည်း။။။အနိဋ္ဌတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဝေကဇံ၌ ဝိဝေကပုဒ်တစ်စိတ်၏ အဘိဓာနတ္ထ၊အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဝိဝေက-ဟူ၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌မရှိ ဝိဝေကဇံ-ဟုသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ထို့ကြောင့် ဝိဝေကဇံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။

(စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဇ) ပက္ခန္တရ။ (ဈ) ဝါကျာရမ္ဘ။

တစပ် ။ ။ တသ္မာဝိဝေကာ-ကား ကြောင့် ပေး၊ ဇာတံ-၌ ဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

တသ္မိံဝိဝေကေ ကား ၌ ပေး၊ ဇာတံ-၌ အာဓာရ/အာဓာရယ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိဝေက။ ။ **ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော။ ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော။**

ဝိ ဥပသဂ္ဂ အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂဏ်ရ၏။ဝိစဓာတ်အရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝ ရ၏။ဏပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝန္တဖြစ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုရ၏။

ဝိ ဥပသာရ အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂဏ်ရ၏။ဝိစဓာတ် ကတ္တုဋ္ဌ-ကား ကင်းဆိတ်တတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိသည် မုချ။ဟေတုကမ္မဋ္ဌ ကား ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၏ ဈာနာဒိပစ္စယပ္ပန္နဘောဂဏ်သည် ကာရဏူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဈာနှင့်ယှဉ်သော တရားအစုရ၏။

ဝိကေကဇံ ။ ။ **ဝိဝေက ဇာတံ ဝိဝေကဇံ**။

ဝိဝေကအရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ပဌဈာန်နှင့် အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပဌမဈာန် ရ၏။

(တစ်နည်း) ဝိဝေက-အရ ဈာနသမ္ပယုတ် တရားအစုသည် မုချ။ ထို၏ ပဌမဈာန်နှင့် အပေါင်း/အစိတ်

http://www.dhammadownload.com

စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပဌမရျာန်ရ၏။

ဩဒဂျ ။ ။ ဥဒ္ဓံ အင္ဂံ ယဿာတိ ဥဒဂ္ဂံ။ ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ ဩဒဂျံ။

ဥဒဂ္ဂ အရ အထက်၌ တက်ကြွသော စိတ်သည်မှချ။ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ အထက်၌ တက်ကြွသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပီတိနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။ဏျပစ္စည်းသရ ထို-သော ပီတိရ၏။

သာတ ။ ။ တံ သမ်ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သာဒယတီတိ သာတံ။(သာဒ+အ) (သဒ+ဏ)

သာဒဓာတ်အရ သုခ္ဓကတ္တုဩကား သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ဟေတုကတ္တုဩကား သုခ၏ သဟဇာတပစ္စယ သတ္တိသည် ဖလူပစာ။အပစ္စည်းအရ သာယာတတ်သော သုခရ၏။

နံပါတ် (၅)

ရျာန။ ဈေ + ယု။ **ပီတိ**။ ပီ (ပီဏ)+ တိ။ **ဖရဏ**။ ဖရ + ယု။ **ဖြူဟန**။ ဖြူဟ + ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝိဝိတ္တောဖြင့်** ဝိဝေကော၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ် + ဏ ပစ္စည်း၊ယင်းဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်၍၊ ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော-ဟုပြု [**တစ်နည်း**]ဏပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓန၌သက်၍ ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဏပစ္စည်း ကတ္တား/ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေ။

(ခ) **ပိနယတိဖြင့်** ပီတိပုဒ်ကို ပိနယတီတိ ပီတိ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ တိ ပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဂ) **သုခနံဖြင့်** သုခံ၌ သုခဓာတ်၊အပစ္စည်း၊အပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သုခနံ သုခံ-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိ။**သုဋ္ဌု ခါဒတိဖြင့်** သုခံ၌၊သုပုဗ္ဗ၊ခါဒဓာတ်၊ သုဥပသာရ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ကွိပစ္စည်းကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ သုဋ္ဌု ခါဒတီတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

သုဋ္ဌု ခနတိဖြင့် သုပုဗ္ဗ၊ခနဓာတ်၊သု ဥပသာရ၏ သုဋ္ဌု အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ကွိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊သုဋ္ဌု ခနတီတိ သုခံ-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

နီဝရဏဝိဝိတ္တော/နီဝရဏာ ဝိဝိတ္တော...

တေဟိ ဝိဝေစိတော-ဟု ဋီကာ၌ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် နီဝရဏကို ညွှန်ပြသောကြောင့် ဝါကျမရှိသင့် သမာသ်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် နီဝရဏဝိဝိတ္တော ပါဌ်သာသင့်။

သာတလက္ခဏ/သာဒလက္ခဏ...

သာတလက္ခဏန္တိ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံသမ်ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဝါ အတ္တနိ သာဒယတီတိ သာတံ၊ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ။သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သာတလက္ခဏံ-ဟု [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၁] ၌ ဆိုသောကြောင့် သာတလက္ခဏံ-ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

(င) ဝိဝိတ္တံ ဝိဝေကောနှင့် တသ္မာ ဝိဝေကာ တွဲယူ၊ဝိဝိတ္တောတိဝါ ဝိဝေကောနှင့် တသ္မိံ ဝိဝေကေ

http://www.dhammadownload.com

တွဲယူ-ဤသို့ အစဉ်အတိုင်းယူအပ်သောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။

ဝိဝိတ္တံ။ ။ ဘာဝသာခနေ့၌ထင်သော တိပစ္စည်းဖြင့်၊ဘာဝသာခနေ့၌ မထင်သော ဏပစ္စည်းကို ဖွင့်သောကြောင့် ဂေါဂဏှာနည်း။

ပီတိ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပီတိ ၅ မျိုးလုံး၏ ပီတိဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖရဏာပီတိ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရုဋ္ဌီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

နီဝရဏာဝိဂမော အရ- နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း ဥပစာရှာန်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၆၁)

(က) အယဥ္စ ပီတိ ဈာနဥ္စ သုခံ အဿ ရှာနဿ,အဿဝ ဝါ ရှာနေ အတ္ထိတိ ဈာနံ ရှာနံ **"ပီတိသုခ"** န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) အထဝါ ပီတိ စ သုခဥ္စ ပီတိသုခံ ဓမ္မဝိနယာဒယော ဝိယ။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ မဿ ရှာနဿ, အဿဝ ဝါ ရှာနေ အတ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ **ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ။**

(ဂ) ယထေဝ ဟိ ရှာနံ၊ ဧဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ၊တဉ္စဿ အတ္ထီတိ တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ **"ဝိဝေကဇံပီတိသုခ"** န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

(ဃ) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဈာနံ သုခံ ဈာမာယ ပီတိယာ သဟဂတ" န္တိ အာဒိနာ နယေနေတံ ဝုတ္တံ။

(င) အတ္ထော ပန တတ္ထာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅/၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဝိဝေကဇံ-နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်း, ကင်းခြင်းကြောင်းဖြစ်သော။(ဝါ) နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်တကင်းတတ်သော။(ဝါ)ဆိတ်စေအပ် ကင်းစေအပ်သော သမ္ပယုတ်တရား အပေါင်း၌ဖြစ်သော။ပီတိသုခံ-ပီတိသုခရှိသော။

(ဂ) ဟိ-မှန်၏။**[တစ်နည်း]**ဟိယသ္မာ။ရှာနံ-သည်။ဝိဝေကဇံ-ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သည်။ဟောတိယထေဝ-သို့သာလျှင်။ဧဝံ-တူ။ဧတ္ထ-ဤရှာန်၌။အဿ-ထိုရှာန်၏။တဉ္စ-ထိုဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခသည်လည်း။

(ဃ) ပန-ဆက်။ဧတံ-ဤပီတိသုခ၏ အဖွင့်ကို။ [ဘဂဝတာ]။

(င) ပန-သော်လည်း။တတ္ထာပိ-ထိုရှာနဝိဘင်းပါဠိတော်၌လည်း။ဧဝမေဝ-ဤဖွင့်ဆိုအပ်သည့်အတိုင်းသာ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် ပီတိစ သုခဥ္စ ပီတိသုခံ-ဟု ဒွန်တွဲ၍၊ပီတိသုခံ အဿ အဿဝ ဝါ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း။ဝိဝေကဇံနှင့် ပီတိသုခံ တို့ကား ဝိဘတ္တျန္တပုဒ်နှစ်ပုဒ် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြပြီး၍။ယခုအခါ၌ ပီတိသုခံကို ဒွန်တွဲ၍၊ဝိဝေကဇနှင့် ပီတိသုခကို

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထီ[ဝါ]သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တွဲစပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပီတိသုခကိုသာ ဝိဝေကဇဟု ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်၊ဝိဝေကဇံပီတိသုခံကား ပဌမာဝိဘတ် မကျေသော တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ)ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇပီတိသုခ-မည်၏ဟု ဆို၏။ဈာန်သာလျှင် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်(ခ)ဝါကျစကားရပ်၌ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခ-ဟု ဆိုခြင်းသည်အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊သည် (ခ) ဖြင့် ပီတိ စ သုခဉ္စ စသည်ဖြင့် ဆိုတော်မူ၏။ရှေ့ဝါကျ၌ အယဋ္ဌ ပီတိစသော နည်းဖြင့် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ဟု အနေကပဒ ဒွိပဒ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဆိုသင့်သည်မဟုတ်လော။အဘယ့်ကြောင့် ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ-ဟူ၍ ကေပဒ၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ နယဋ္ဌရဝါကျနောင် ဒဋ္ဌီဝါကျရှိက၊ယင်းကို ကျမ်းတက်သော် နယဝါကျကို လျဉ်းပါး၍ အဘော်ထားရမည်ကို ပုံသေမှတ်ပါ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) နယဋ္ဌရပက္ခဋ္ဌရ။ (ဂ)ဒဋ္ဌီကရဏ [တစ်နည်း] ကာရဏ။

(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ [တစ်နည်း] ပက္ခဋ္ဌရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ပီတိသုခ ။ ။ ပီတိစ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ။ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ။

ပီတိ-ရှေ့ပုဒ်အရ ပီတိသည် မှုချ။ထို-၏ သုခ နောက်ပုဒ်အရ သုခဝေဒနာနှင့် ပဌမဈာန်၌အတူဖြစ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အညမညပေက္ခ သမ္ဗန်သည် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပီတိသုခ ရ၏ [ခ]ရှ။

ပီတိသုခ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပီတိသုခ ရ၏။ထို-၏ ပဌမဈာန်နှင့် အစိတ်+အပေါင်း စပ် ဌာန္။အပစ္စည်းအရ ပဌမဈာန်ရ၏။ [က] ရှ။

ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ။ ။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ဗဟုဗ္ဗီအရ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော[ဝါ]နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်တတ်ကင်းတတ်သော။[ဝါ]ဆိတ်စေအပ် ကင်းစေအပ်သော သမ္ပယုတ်တရား အပေါင်း၌ဖြစ်သော ပီတိသုခသည်မှုချ။ ထို၏ ဣမ အညပုဒ်အရ ပဌမဈာန်နှင့် အစိတ်+အပေါင်း စပ် ဌာန္။ဣမ အရ ထို သော ပဌမဈာန် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သုခ။ သုခ+အ။ ဓမ္မ။ ဓရ+ရမ္မ။ ဝိနယ။ ဝိ-နီ+ဏ။ ဝတ္ထုံ။ ဝတု+တုံ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ပီတိသုခကို ပီတိစ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပီတိသုခအရ ဈာန်ကို အရကောက်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ [ယင်းကို နည်းထုတ်ခိုင်းလျှင် လဟုကနည်း ထုတ်ရမည်။] ဝိမတိ၌

http://www.dhammadownload.com

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဟု ဆို၏ ယင်းအဆို ဆင်ခြင်ရန် ဂဏ္ဌိသစ်၌ အမှာထားသည်ကို ထို၌ ရှုပါ။

(ခ) ဖြင့် ပိတ်သုခကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊မေ့ဝိနယသဒ္ဒါသည် သမာဟာရဒွန် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤပိတိသုခ ပုဒ်သည်လည်း သမာဟာရဒွန် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ဝိဝေကဇအရ ပီတိသုခကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝေကဇပီတိသုခံ အရ ဈာန်ကို ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ/ဝိဝေကဇပီတိသုခံ...

ဒုတိယေ ဝိဝေကဇပီတိသုခံ၊ဝိဝေကဇံပီတိသုခန္တိစ အညပဒတ္ထသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသသာသစ အလောပေါ ကတော။လောပေ ဝါ သတိ "ဝိဝေကဇပီတိသုခ"န္တိ ပါဌော အယံ ဝိသေသော-ဟူသော[သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၃။]ကို ထောက်၍ [ခ] ဝါကျ ဒုတိယဝိကပ်တွင် ဝိဝေကဇံပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ် မကျေလျှင် ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ ပါဌ်သင့်။ ပဌမာဝိဘတ်ကျေလျှင် ဝိဝေကဇပီတိသုခံ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

(က)ရှု နယူပစာ။ ။ ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့်၊ဌာနီမကင်းတတ်သော ပီတိသုခကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်း၊ ဌာနူပစာ။

နိယံ။ ။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ အသာတ္တိဟု၊ ရှိသည့်အရာ၊ သဘောမှာ၊ နာန္တရိကနည်း ယူမြဲ။

နံပါတ် (၁၀)

(ဃ) ဧတ္ထ အရ ဝိတက် ဝိစာရ ကေဂ္ဂတာ ရ၏။

****

ပါကျစဉ် (၆၂)

(က) ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ၊ ဣဒံ ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ပဌမံ။

(ခ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ။

(ဂ) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိပိ ဈာနံ။

(ဃ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ၊ ဂေါစရံဝါ စိန္တေတီတိ အတ္ထော။

(င) သယံဝါ တံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ။

(စ) တေနေဝ ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဆ) တဒေတံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။[ဋ္ဌ၊၁၊၁၁၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော၊ ရေတွက်ခြင်း အစဉ်အားဖြင့်။ [ဝါ] ဂဏန်းအစဉ်အားဖြင့်။

(ခ) ပစ္စနီကဓမ္မေ၊နီဝရဏစသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို။ဈာပေတိ၊ပူစေတတ်၏၊လောင်စေတတ်၏ မြိုက်စေတတ်၏၊ဖုတ်ကြည်းတတ်၏။[သဒ္ဒတ္ထ] ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အစွမ်းဖြင့် ပယ်တတ်၏။[အဓိပ္ပါယတ္ထ။] ,

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ+ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဈာန်ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓန ကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ယင်းပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ကရဏသာဓနပြုခိုက် ဈေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ဉာဏ;ဒိတ္တိ-စသောအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ ဒဥဟာန အနက်ဟော၏ ဟူလို။

ဈေ တု ဥဠှာန ဓယှနေ၊ ဉာဏဒိတ္တိစိန္တာသုစ။
သဇ္ဈာယောပနိဇ္ဈာနေသု၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိဘာဝိနာ။ [ကေကွရကောသ။]

နံပါတ် (၃)

(က) ပကၠတ္ထရ။ (ခ) ပကၠတ္ထရ။ (ဂ) ပကၠတ္ထရ။ (ဃ) ဝိတ္တာရ။ (င) ပကၠတ္ထရ။
(စ) လဒ္ဓဝုဏ။ (ဃ) ဝိတ္တာရ။

နံပါတ် (၄)

ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတော။ ။ ဂဏီယတေ ဂဏနာ။ ဂဏနာယ အနုပုဗ္ဗံ ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ။
တစ်နည်း ။ ။ ဂဏီယတေ အနေနာတိ ဂဏနံ။ဂဏနသ္မ အနုပုဗ္ဗံ ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ။
ပစ္စနီက ။ ။ နတ္ထိ တေသွာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော။ အနီတသ္မ ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော။ ပစ္စနီတောဝ ပစ္စနီကော။
ယောဂီနော ။ ။ ယုဇ္ဇတေ ယောဂီနာတိ ယောဂေါ။ယောဂေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ယောဂီနော။

ယောဂ ပုဒ်အရ အားထုတ်အပ်သော ဘာဝနာရ၏။ထို ၏ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနပစာ။ဤ ပစ္စည်းအရ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

လက္ခဏ။ ။ လက္ခီယတိ လက္ခီတဗ္ဗံ အနေနာတိ လက္ခဏံ။
ဥပနိဇ္ဈာယနံ။ ။ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယန္တိ ဝါ ဧတေနာတိ ဥပနိဇ္ဈာယနံ။
လက္ခဏသ္မ ဥပနိဇ္ဈာယနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနံ။

ရှေ့ပုဒ်အရ အနိစ္စစသော လက္ခဏာ+နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာသည်မှချ။ယင်း၏ဈာန်တရားတို့နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာန။[အကြောင်းအကျိုးလည်း စပ်နိုင်သည်။]ပုဒ်လုံး၏အရကား ဈာန်တရား ရ၏။

ဈာန။ ။ ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ။

ဈေ-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဌ လောင်မြိုက်ခံရသော နီဝရဏ တရားတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝပညတ်မှချ။ဟေတုကတ္တုဌ-ဝိတက်စသော ဈာန်(၅)ပါးအပေါင်း၏ ပကတူပနိသျှသတ္တိရ၏။ယုပစ္စည်း-ဈာန်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဂေါစရ။ ဂေါ-စရ+အ။ ဂဏန။ ဂဏ+ယု [ဣတ္ထိလိင်-နပုလ္လိင်]
အနုပုဗ္ဗ။ အနု-ပုဗ္ဗ+အ။ အာရမ္မဏ။ အာ-ရမု+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတောဖြင့် ပဌမသဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အပစ္စည်း

http://www.dhammadownload.com

ဒေသိတတခွိတ်အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း။ပဌမံ ဒေသိတန္တိ-ပဌမံ ဟု ဒေသိတ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ပဌမ မည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ပဌမံ သမာပန္နတိဖြင့် ပဌမံ ပုဒ်ကို သမာပန္နိတဗ္ဗတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြ၍၊အပစ္စည်း သမာပန္နိတဗ္ဗတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။ဗိ-ဖြင့် ရေတွက်ခြင်း အစဉ်အားဖြင့်သာ ပဌမ မည်သည်မဟုတ်၊ဦးစွာဝင်စားအပ် သောကြောင့်လည်း ပဌမ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီဖြင့်** ဈာန်၌ ဈေဓာတ်၊ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာခနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဈာပေတီတိ ဈာန်-ဟု ဟေတုကတ္တုသာခနေ ဝစနတ္ထပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပူလောင်စေ တတ်၏ ဟူသည် ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို ပူလောင်စေခြင်းပင်ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်လည်း ကောင်း သိစေပါသည်။

(ဂ) **လက္ခဏာ ယောဂိနော ဈာယန္တီဖြင့်** ဈာန်၌ ဈေဓာတ်၊ယုပစ္စည်း ကရဏသာခနေ၌ သက်သည်ကိုလည်း ကောင်း။ဈာယန္တိ လက္ခဏာတိ ဈာန်-ဟု ကရဏသာခနေစနတ္ထပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။ကြံစည်တတ်၏ ဟူသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်**ပိသဒ္ဒါ** ဖြင့်(ခ)ဝိကပ်ကြောင့်သာ ဈာန်မည်သည် မဟုတ်သေး။(ဂ)ဝိကပ်ကြောင့်လည်းဈာန်မည်သည်၏အဖြစ်ကိုသိ။

(ဃ) **ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တီဖြင့်** (ခ) ဝါကျ ဈာပေတိ၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏဒိတ္တိ စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဍဟန အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း။တစ်စုံတစ်ခုသော တရားတို့ကို လောင်သည်မဟုတ်၊ဆန့်ကျင် ဘက် နီဝရဏတရာတို့ကို လောင်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**ဂေါစရံ စိန္တေတီဖြင့်**(ဂ) ဝါကျ ဈာယန္တိ၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏဒိတ္တိ စသောအနက်ကိုမဟော၊ စိန္တနအနက်ဟော သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြံစီ၏ ဟူသည် ကသိဏ်းစသော အာရုံကိုကြံစည်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(င) **သယံ ဝါ တံ ဈာယတီဖြင့်** ဈာန်၌ ဈေဓါတ်၊ယုပစ္စည်း၊ယုပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာခနေ၌ သက်သည် ကိုလည်းကောင်း၊ဈာယတီတိ ဈာန်-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာခနေ ပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ကပ်၍ရှုဟူသည် ဝိတက်စသော တရားများ ကိုယ်တိုင်ကပ်၍ ရှုသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ်(၇)

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော /ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ...

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမန္တိ လက္ခဏာ ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ "ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမန္တိ" ဝိ ပါဌော။တတ္ထာပိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော-ဟု [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၃]ဆို သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတောတိပိ အတ္ထိ။ ယောဇနာ။

အာရမဏူ/အာရမ္မဏူ...

ဒွေဘော်ဆောင်နိုင်သော သဒ္ဒယုတ္တိ မရှိသောကြောင့် အာရမဏူဟူသော ဒွေတော်မဲ့သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဂေါစရံ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သောအာရုံဟူသမျှ၏ ဂေါစရဟူသောအမည် ကို၊ အစိတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိဏ်း စသော အာရုံ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ ရှင်မိနည်း။**တစ်နည်း**-အတူဖြစ်သော နွားတို့၏ ကျက်စားရာအရပ်၏ ဂေါစရအမည်ကို အတူရှိသော ကသိဏ်းနိမိတ်အာရုံ၌ တင် သဒိသူ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

(ဂ) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တိ အရ။ ။ ဝီရိယပြဋ္ဌန်းသော ဈာနသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၆၃)

(က) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ။

(ခ) ကသ္မာ ? လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော။

(ဂ) ဧတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ ဥပနိဇ္ဈာယတိ။

(ဃ) ဝိပဿနာယ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စံ ပန မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတီတိ မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(င) ဖလံ ပန နိရောဓဿ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(စ) ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ ဈာနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ [ဝိ၊ဋ္ဌ၁။၁၁၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က+ခ) ဟောတုဖလသမ္ဗန္ဓယောဇနာ...

ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ကသ္မာ? ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စန္တိ-ဟူမူကား။လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ရှုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စန္တိ။(ခ)ဟိတ်သမ္ဗန် ။ ။ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနံ။

(င) တထလက္ခဏံ-မဖောက်မပြန်တတ်သည်အဖြစ် သဘောဟူသော တထလက္ခဏာကို။

နံပါတ် (၂)

(ဂ) စသည်သို့ ။ ။ ဆရာ (ခ)ဖြင့် အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ရှုတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်တို့သည် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်မည်သော-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အနိစ္စ စသော လက္ခဏာကို ရှုပုံအခြင်းအရာကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။အဘယ်သို့လျှင် ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်တို့သည် အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ရှုကြပါကုန်သနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)စသည်မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် ဝိပဿနာသည် အနိစ္စစသောလက္ခဏာကို ရှုတတ်သောကြောင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် မည်သော-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။မဂ်၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်မည်၏အဖြစ်ကို ဖိုလ်ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုခြင်းကြောင့် ဆိုပါသလော။အဘယ်လက္ခဏာကို ရှုခြင်းကြောင့် မဂ်ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က)ကာရဏ။ (ဂ)စသည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဃ) ပဂ္ဂဟကရ။(င) ပက္ခန္တရ။ (စ)ဝိသေသ။

နံပါတ် (၄)

လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန ။ ။ လက္ခီယတိ အနေနာတိ လက္ခဏံ ။ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ။

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်။

လက္ခဏ-ဝိသေအရ အနိစ္စစသော လက္ခဏာသည် မုချ။ထို-၏ ကပ်၍ရှုတတ်သော ဝိပဿနာနှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ရှုတတ်သော ဝိပဿနာ ရ၏။

တထလက္ခဏ ။ ။ တထဿ ဘာဝေါ တထံ။တထံ လက္ခဏံ ယဿာတိ တထလက္ခဏံ။

တထမေဝ လက္ခဏံ တထလက္ခဏံ။

တထ-ဝိသေသအရ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သမ္ဘာဝနာဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ လက္ခဏာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရ၏။

တထလက္ခဏ ဗဟုဗ္ဗီအရ- တထလက္ခဏာသည် မုချ။ထို ၏ ယအညပုဒ်အရ ဖိုလ်နှင့် အာရုံ/ အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန္။ယ အညပုဒ်အရ ထို သော ဖိုလ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိပဿနာ။ ဝိ-ဒိသ+ယု။ အာ။ **လက္ခဏ**။ လက္ခ + ယု။

ဥပနိဇ္ဈာယန။ ဥပ-နိ-ဈေ+ယု။ **နိရောဓ** ။ နိ-ရုဓ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) ဝိပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ ဥပနိဇ္ဈာယတိဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်-အရ ဝိပဿနာကိုယူလျှင် လက္ခဏာအရ အနိစ္စအစရှိသော လက္ခဏာကို ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊လက္ခဏာနိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် မဂ်သည် အနိစ္စစသည်ကို မရှုမြင်တတ်သော်လည်း ဝိပဿနာ၏ အနိစ္စစသည် ရှုမြင်မှုကိစ္စသည် မဂ်ကိစ္စဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ကာရဏူပစာအားဖြင့် မဂ်ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုအပ်သည်ကိုသိစေ။

(င) ဝါကျဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်အရ ဖိုလ်ကိုယူလျှင် လက္ခဏာအရ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကိုယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ [ကြွင်း အထက်ပါအတိုင်းဖေါ်။]

နံပါတ် (၇)

တထလက္ခဏံ/တထာလက္ခဏံ...

တထာကား ပဋိဘာဂ၌ နိပါတ်၊ဤ၌ အနုကမှုနစသော အနက်မသင့်၊နိရောဓဿ-ဟူသောသမ္ဗန် ကို ထောက်၍ မဖောက်မပြန် မှန်သော လက္ခဏာတ္တသာသင့်၏။ ထို့ကြောင့် တထလက္ခဏံ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

(ဃ)ရှုဥပစာ ။ ။အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စကို အကျိုးဖြစ်သော မဂ်၏ဥပနိဇ္ဈာယန ကိစ္စ၌တင် ကာရဏူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော။ ။ ဝိပဿနာသည် အနိစ္စလက္ခဏာကို ရှုတတ်၏။ဖိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ တထ လက္ခဏာကို ရှုတတ်၏။ဤသို့ ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်း၊ယထာသမ္ဘဝ နည်း။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

ဝိပဿနာအရ။ ။ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)ပါး မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် (၄)ပါး၌ ရှိသော ဉာဏ်။

****

ဝါကျစဉ် (၆၄)

(က) ကတမေသု ပဉ္စသု? ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဧတေသု။

(ခ) ဧတာနေဝ ဟိဿ 'သဝိတက္ကံ သဝိစာရ'န္တိ အာဒိနာ နယေန အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာနိ။

(ဂ) အဝုတ္တတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ အင်္ဂံ န ဟောတီတိ စေ။

(ဃ) တန္န။

(င) ကသ္မာ? ဝုတ္တတ္တာ ဝ။

(စ) သာပိ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ "ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာယေဝ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကတမေသု ပဉ္စသု-တို့၌။[ဈာနသမ္မုတိ၊ ဈာန်ဟု သမုတ်ခြင်းကို။ဝေဒိတဗ္ဗာ၊သနည်း။] ဝိတက္ကော-လည်းကောင်း။ဝိစာရော။ပ။ဧကဂ္ဂတာတိ၊သို့။ဧတေသု၊ဤငါးပါးတို့၌။[ဈာနသမ္မုတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။]

(ခ) ဟိ၊ မှန်၏။ ဧတာနေဝ၊ ဤငါးပါးတို့ကိုသာ။အဿ၊ ထို ပဌမဈာန်၏။

(ဂ) အဝုတ္တတ္တာ၊ သရုပ်အားဖြင့် မ-ဟာအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [သမ္ဗန်-ဧတေသံ ဝေ]

(စ) ဟိ၊မှန်။[တစ်နည်း] ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သာပိ၊ထို ဧကဂ္ဂတာကိုလည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် [က]ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော ဤငါးပါးတို့ကိုဈာန်အင်္ဂါဟု သိထိုက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းငါးပါးတို့မှ အယုတ်အလွန်အားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်လော။ [ဧတာနေဝ၌ ဧဝကိုရှုသည်] [တစ်နည်း] ဈာနင်သည် ဝိတက်စသော ငါးပါးဖြစ်က သင့်ရာ၏၊ မဖြစ်ကမသင့်ရာသည် မဟုတ်လော။အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်[ခ]မိန့်။

ကား။ ။ ထိုဝိတက်စသော အစိတ်ကိုပင် ထိုပဌမဈာန်၏ အစိတ်အဖြစ်ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ-ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူခဲ့သောကြောင့် သင့်ပါ၏ ဟူလို။

(ဂ)စသည်သို့ ။ ။ ဆရာ [ခ]ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပဌမဈာန်၏ အင်္ဂါတို့ကိုဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ဤပါဠိ ရာဇိကဏ် ဈာနပါဠိ၌ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ပီတိ သုခံ ဟူ၍သာ ဈာန်အင်္ဂါလေးပါးကို ဟောတော်မူ၍ စိတ္တေကဂ္ဂတာကို မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် ဈာန်အင်္ဂါ၌သွင်း၍ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့်[ဂ]စသည်မိန့်။ [စ] တိုင်အောင် ဖြေဆိုထားသည်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ၊[င] ဖြင့် အဝိဘင်္ဂနသခေ်ပအားဖြင့်ဆိုအပ်၏၊ယင်းသို့သာ ဆိုချေသော် အဝိဘင်္ဂနသခေ်ပသည်

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘဇ္ဇန ဝိတ္ထာရနှင့် ကင်း၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ကြောင့် အဝိဘဇ္ဇန သင်္ခေပကိုသာ မဆိုသင့်။ဝိဘဇ္ဇန ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ၊[င]ဖြင့် ရှုနှင့်၌ ကေဂ္ဂတာကို ဟောတော်မူသည်သာလျှင်တည်း ဟုဆိုပြီ။သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-စသော ရှုနပါဠိ၌ ကေဂ္ဂတာသည် မပါသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ မပါသည်ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်အမူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

(တစ်နည်း:) ဠာပနာတ္ထ။ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ စသော ရှုနပါဠိ၌ ကေဂ္ဂတာ မရှိသောကြောင့် ဆရာ့စကား မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဠှီကရဏ။ (ဂ) စောဒနာ။ (ဃ) ဝိသဇ္ဇနာ။(င) ဝိသဇ္ဇနာ။

(စ) ဝိတ္ထာရ ။ [တစ်နည်း] ကာရဏ။ [တစ်နည်း] ဒဠှီကရဏ။

နိယ်။ ။ တံ နဖြင့်သာ၊ လွယ်လင့်ကာ၊ သင့်စွာပယ်၍ဖြေ။

နံပါတ် (၄)

ကေဂ္ဂတာ ။ ။ ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ယဿာတိ ဧကဂ္ဂံ။ဧကဂ္ဂဿ ဘာဝေါ ကေဂ္ဂတာ။

စိတ္တေကဂ္ဂတာ ။ ။ စိတ္တဿ ကေဂ္ဂတာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ။

ဧကဂ္ဂ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်သည် မုချ။ထို-၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ်ဌာန။တာပစ္စည်းအရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမာဓိရ၏။

အဝုတ္တတ္တာ ။ ။ ဝုစ္စတေတိ ဝုတ္တာ။ န ဝုတ္တာ အဝုတ္တာ။အဝုတ္တာယ ဘာဝေါ အဝုတ္တတ္တံ။

အဝုတ္တာအရ မဟောအပ်သော ကေဂ္ဂတာသည် မုချ။ထို-၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ မဟောခြင်း ကြိယာနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာန။တ္တ-ပစ္စည်းအရ ထိုသော သရုပ်အားဖြင့် မဟောခြင်း ကြိယာရ၏။န-ဟူသောဝိသေ အရ ပဋိသေဓဇောဂဏ်သည် မုချ။ထို-၏ နောက်ပုဒ်အရ မဟောအပ်သော ကေဂ္ဂတာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ မဟောအပ်သော ကေဂ္ဂတာရ၏။

နံပါတ် (၅)

အင်္ဂ။ အင် + အ ။ [အင်္ဂီယတေ ဉာယတေတိ အင်္ဂ။] ဧက ။ ဏ္ဍ+က။ နပုံလိင် ကေဝုစ်။

နံပါတ် (၇)

သာ်ဝိ/သာ...

အဝိသဒ္ဒေါ ဝိတက္ကာဒယော အပေက္ခတိ-ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ အဝိသဒ္ဒါ ပါမှသင့်။

(စ)စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ/စိတ္တေကဂ္ဂတာ...

ရှုနဝိဘင်းပါဠိ၌ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာဝါကျဖြင့် ဟောအပ်သောကြောင့် စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ပါ၍သင့်၊

နံပါတ် (၈)

သဝိတက္ကသဝိစာရံ ။ ပီတိ။ နယူပစာများ ရှေ့၌ရေးသာပြီး။

နံပါတ် (၁၀)

(စ) ဝုတ္တာယေဝ-အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျစဉ် (၆၅)

(က) ဥပသမ္ပန္နာတိ ဥပဂန္တွာ။
(ခ) ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(ဂ) ဥပသမ္ပာဒယိတွာ ဝါ။
(ဃ) နိပ္ဖါဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန 'ဥပသမ္ပန္နာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒါ' တိ ဝုတ္တံ။
(စ) တဿာပိ ဧဝမေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(င) ပန၊ဆက်။ဝိဘင်္ဂေ၌။ဥပသမ္ပန္နာတိ၊ကား။ပဌမဿ ဈာနဿ၏။[ဝါ] ကို။ [ဝါ] သို့။ လာဘော၊ ပဋိလာဘော၊ရခြင်း။ပတ္တိ၊သမ္ပတ္တိ၊ရောက်ခြင်း။ဖုသနာ၊သမ္ဖုသနာ၊ထိခြင်း။သစ္ဆိကိရိယာ၊မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ ဥပသမ္ပဒါ၊ပြီးစီးခြင်း။ဣတိ၊ဤသို့။[ဘဂဝတာ၊သည်။] ဝုတ္တံ။
(စ) တဿာပိ၊ ထို ဈာနဝိဘင်း ပါဠိတော်၏လည်း။ဧဝမေဝ၊ဤဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်းသာလျှင်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဥပ+သံ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဥပ+သံ ဥပသာရတို့သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အနတ္ထက တစ်မျိုးသာဖြစ်၍၊ပဒဓာတ်သည်လည်း ဂတိအနက် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။မည်သည့်အနက်၌လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်[ဂ] မိန့်။

ဥပသမ္ပန္နာတိ ဧတ္ထ ဥပ-သံ-သဒ္ဒါ 'ဥပလဗ္ဘတိ'တိ အာဒီသုဝိယ နိရတ္ထကာတိ ဒဿေတုံ 'ဥပဂန္တွာ' တိ အာဒိ ဝတွာ ပုန တေသံ သာတ္ထကဘာဝံ ဒဿေတုံ 'ဥပသမ္ပာဒယိတွာ' တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။တသ္မာ ဥပသမ္ပန္နာတိ ဧတ္ထ ပတွာ သာဓေတွာတိ ဝါ အတ္ထော။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၄]

(စ)သို့ ။ ။ဆရာသည်(င)ဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပဇ္ဇပုဒ်ကို 'ဥပသမ္ပန္နာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော-စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူသောဟု ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ ဟောကြားသကဲ့သို့ အနက်ကိုလည်း အထူးအားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။(ခ) ဝိတ္ထာရ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ)ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဥပဂန္တွာ။ ။ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပဂန္တွာ။ ဥပဂန္တွာန ဥပဂန္တွာ။ ဥပဂမနံ ဥပဂန္တွာ။
မှတ်ချက်။ ။တွာ ပစ္စယန္တပုဒ် မှန်သမျှ၊ ဤကဲ့သို့ ဆိုရမည်။

ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထအနုဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။ဂမုဓာတ်နှင့် တွာပစ္စည်းအရ ဘာဝသာဓနတို့၏ သဘောသည် ဓာတ်အရနှင့် ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့် ရောက်ခြင်း ကြိယာရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

နိပ္ပါဒေတွာ။ နိ-ပဒ+ဏေ+တွာ။ **ပတ္တိ**။ပဒ+တိ။[တစ်နည်း]ပ ပုဗ္ဗ အပ+တိ ။ ဣတ္ထိလိင်။

သတ္တိ။ သဟ+အဂ္ဂိ။[ကွကိုဋ္ဌပြု။သဟ အဂ္ဂိနှာ ဝတ္တတီတိ သတ္တိ။]ပစ္စက္ခ အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်။ [ပါဠိပဒ၊ ၃။၂၇။] **(တစ်နည်း)** သဟ+အဂ္ဂိ။ **အဂ္ဂိ**။ အသု+ခိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဥပဂန္တွာဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၌ ဥပ+သံ သဒ္ဒါတို့၏ ဓာတွာတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပဒ-ဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဇ္ဇသဒ္ဒါသည် သုဟဇ္ဇ၌ ဇ္ဇသဒ္ဒါကဲ့သို့ ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယမဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) **ပါပုဏိတွာဖြင့်** ကပ်ခြင်းဟူသည် ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ **(တစ်နည်း) ပါပုဏိတွာဖြင့်** ဥပဂန္တွာ၌ ဂမုဓာတ်သည် ပါပုဏနအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ဥပသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) ဥပသမ္ပာဒယိတွာဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ဥပသဒ္ဒါ သံသဒ္ဒါတို့၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပဒ-ဓာတ်၏ သံသိဒ္ဓိ [ပြီးစီးခြင်း]အနက်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပသမ္ပဇ္ဇ၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းကျေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) **နိပ္ပါဒေတွာဖြင့်** ပြည့်စုံစေခြင်းဟူသည် ပြီးစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိ။

နံပါတ် (၇)

နိသဇ္ဇာသခ်ါတေန/နိသဇ္ဇသခ်ါတေန...

နိသီဒနံ နိသဇ္ဇာ ဟူသော ကစ္စည်း၊ ရူပသိဒ္ဓိတို့ကို ထောက်လျှင် နိသဇ္ဇာသဒ္ဒါသည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။အာကာရန္တဣတ္ထိလိင်မြဲသော ပုဒ်များကို သမာသ်အလယ်၌ ရဿမပြုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဤအဋ္ဌကထာ နှာ [၈၁] ဝိဟာရတိ-အဖွင့် ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ဟု သမာသ်အလယ်၌ အာကာရန္တနှင့်ပင် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း နိသဇ္ဇာသခ်ါတေန ပါဠိသာ သင့်။

ပါပုဏိတွာ/ပါပုနိတွာ...

ပ-ပုဗ္ဗ အပဓာတ် ဥဏာပစ္စည်း တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပါပုဏိတွာ ပါဠိသင့်။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ပါပုနိတွာ-ဖြင့် ရှိ၏။]

နံပါတ် (၈)

ဝိဟာသိ ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဟာရ လေးမျိုးလုံး၏ အမည်ကို၊အစိတ်ဖြစ်သော ဣရိယာပထ ဝိဟာရ၌တင် ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဌိ။

ဣရိယပထဝိဟာရေန။ ။အပေါင်းဖြစ်သော ဣရိယာပုတ် ၄-ပါးဖြင့် နေခြင်းအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုတ်ဖြင့် နေခြင်း၌ တင် ကေဒေသျူပစာ။ [နိသဇ္ဇာသခ်ါတေနကို ထောက်သည်။]

****

ပါကျခဉ် (၆၆)

(က) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဝိတက္ကဿစ ဝိစာရဿစာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ

http://www.dhammadownload.com

သမတိက္ကမာ။

(ခ) ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏာ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ။

(ဃ) အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော၊ အညေ ဣဓ။

(င) ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(စ) **အဇ္ဈတ္တန္တိ** ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝူပသမာ၊ငြိမ်းစေခြင်းကြောင့်။[ဝါ] ပယ်ခြင်းကြောင့်။

(ဂ) တတ္ထ တေသု ပဌမဒုတိယဈာနေသု။တို့တွင်။[**တစ်နည်း**] တတ္ထ တိဿံ ပါဠိယံ၊ ၌။

(ဃ) အညေယေဝ-ဒုတိယဈာန်ရှိ ဖဿစသည်မှ တစ်မျိုးတခြားတို့သာတည်း။ဣဓ ဒုတိယဈာနေ၊ ၌။ အညေ-ပထမဈာန်ရှိ ဖဿစသည်မှ တစ်မျိုးတခြားတို့သာတည်း။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)စသည်သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ) ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ထင်ရှားမရှိခြင်းသည်ပင် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ မည်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ပင် ဖွင့်ပြအပ်ပါသော်လည်း ဒုတိယဈာန်၌ ဝိတက်ဝိစာရတို့သာမရှိမဟုတ်၊ဖဿစသော တရားတို့သည်လည်း မရှိခြင်းကြောင့် ဝိတက္ကဝိစာရာနံစ တံ သဟဂတာနဥ္စ ဓမ္မာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူ၍ ဝိတက်ဝိစာရ နှစ်ပါးကိုသာ ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ]စသည် မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ)ဖြင့် ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရှိ တရားတို့သည်ထင်ရှား မရှိကုန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ဖဿစသော တရားတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ ရှိနေကြသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ် လျက် ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်ရှိ တရားတို့ မရှိနိုင်ဟုဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(င)သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည်(ဃ)ဖြင့် ပဌမဈာန်၌ ဖဿစသည်သည် ဒုတိယဈာန်ရှိ ဖဿစသည်မှ တစ်မျိုးတစ်ခြား ဖြစ်၏။ထို့ကြောင့် အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်တရားတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ မရှိဟုဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့မရှိပါဘဲလျက် အဘယ်ကြောင့် (ဝါ) အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောဆိုအပ် ပါသနည်း။ထင်ရှားမရှိက မဟောဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) ။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟု ဟောဆိုအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် (ဝါ)အဘယ်ကိုပြခြင်းငှာ ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်တရားတို့ ထင်ရှားမရှိကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိဇ္ဇာရ။ (ဂ) စသည် ဝိဇ္ဇာရ ထိုတွင် (ဂ) စောဒကာတောဂ။

(ဃ) စောဒကာဘောဂဟောတု (တစ်နည်း) ဒဋ္ဌိ။ (င)ပရိဟာရဘောဂ။

(တစ်နည်း) အနုဂ္ဂဟဝါကျ။ (စ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

အဇ္ဈတ္တ။ ။ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ အဇ္ဈတ္တံ။

နိယကဇ္ဈတ္တံ။ ။ နိယမတီတိ နိယကံ။(နိ+ယမု+တ) နိဿာယ ဇာတံ နိယံ။နိယမေဝ နိယကံ။

နိယကဥ္စ တံ အဇ္ဈတ္တဥ္စာတိ နိယကဇ္ဈတ္တံ။

နိယတ ဝိသေသန အရ အဟံ,အတ္တ,ဟု ယူခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော အလိုအဓိပ္ပါယ်ဟုမှတ်ခြင်းဟူသော နိယမာကာရဘောဂဏ်သည်မှချ။ထို၏ ဈာန်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏ်အေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မိမိကိုစွဲမှီ၍ဖြစ်သော ဈာန်ရ၏။

သြဠာရိက။ ။ ဥဠာရေ နိယုတ္တံ သြဠာရိကံ။(အဂံ)

ဥဠာရ အရ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ပထမဈာန်သည် မှချ။ထို ၏ ယှဉ်သော ဈာန်အင်္ဂါနှင့်နိဿိတ/နိဿယစပ် ဌာနူ။ဏိက ပစ္စည်းအရ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ပထမဈာန်၌ယှဉ်သော ဈာန်အင်္ဂါ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝူပသမ။ ဝိ-ဥ-သမု+အ။ **သမတိက္ကမ။** သံ-အတိ-ကမ+အ။ ခဏ။ ခီ+ယု။

သဇ္ဇ။ သရ+ဝ။ **နိယက။** နိ-ဖန+ဏ္ဍ [တစ်နည်း] နိ-ယမု+တ ။[တစ်နည်း] နိ-ယတ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝိတက္ကသဿစ ဝိစာရဿစဖြင့်** ဝိတက္ကဝိစာရပုဒ်ကို ဝိတက္ကောစ ဝိစာရောစ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။ **ဣမေသံ ဒွိန္နံဖြင့်** ဝိတက္က ဝိစာရပုဒ်၏ အသမာဟာရဒွန် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ယင်းနောင် ဆဋ္ဌီဗဟုဝုစ် ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် လွန်မြောက်ခြင်းဟူသည် ဒုတိယဈာန် ဖြစ်ရာခဏ၌ ထင်ရှား မဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

(စ) **နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံဖြင့်** အဇ္ဈတ္တံအရ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ, အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ,ဝိသယဇ္ဈတ္တ တို့ကို မယူအပ်၊ နိယကဇ္ဈတ္တကို ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ/ဝိတက္ကဝိစာရာဒီနံ ဝူပသမာ···

သြဠာရိကဿ ပန သြဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ စသဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဟူသော ပါဠ်သာ သင့်။

ဝိဘင်္ဂေ ပန/ဝိဘင်္ဂေပိ···

ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော။ဝိဘင်္ဂေပီတိ အတ္ထော။[သာရတ္ထ]ဝါ ဝိဘင်္ဂေပိ-ကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ [သမ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ ထောက်။] အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ပီတိ သုခ စသော ပဌမဈာန်ရှိ တရားအားလုံးကို လွန်မြောက်ခြင်း၌ တင်စား ဧကဒေသူပစာ။ဥပလက္ခဏာ။နိဒဿနနည်း။

တစ်နည်း-ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-၌ ဝိတက်ဝိစာရကား အာရုံအကြောင်း၊ယင်းတို့၌ တပ်သော တဏှာကား အာရမ္မဏိက အကျိုး။ထိုကြောင့် ကာရဏူပစာ ထုတ်ပါ။

နံပါတ် (၁၀)

အဇ္ဈတ္တံအရ ။ ။ နိယကဇ္ဈတ္တ ဟူသော ဒုတိယဈာန်ကို ယူ။

****

ဝါကျစဉ် (၆၈)

(က) **သမ္ပသာဒနန္တိ** သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။

(ခ) သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံဝိယ။

(ဂ) ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမနေန စေတော သမ္ပသာဒယတိ၊ တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။

(ဃ) ဣမသ္မိံ စ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသောတိ ဧဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဧတံ ဧကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

[ဝိ၊ ၌၊ ၁။ ၁၁၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) သမ္ပသာဒနယောဂယော-ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ဈာနမ္ပိ-ဈာန်သည် လည်း။သမ္ပသာဒနံ-မည်၏။ [ကိမိဝ-နည်း] နီလဝဏ္ဏယောဂတော-ညိုသောအဆင်းဂုဏ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ နီလဝတ္ထံဝိယ-နီလဝတ္ထမည်သကဲ့သို့တည်း။

(ဂ) သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ-ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း ကောင်း။ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမနေ-ဝိတက် ဝိစာရတို့ လှုပ်ချောက်ခြားမှု၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း။စေတော- စိတ်ကို။ သမ္ပသာဒယတိ-ကြည်လင်စေတတ်၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် သဒ္ဓါသည် သမ္ပသာဒနမည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။သဒ္ဓါသာ သမ္ပသာဒန မည်ပါသလော။အဘယ်တရားသည်လည်း သမ္ပသာဒန မည်နိုင်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား။ ။ ဈာန်ကိုလည်း ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒန ဟူ၍ ဆိုအပ်သေး၏ ဟူလို။

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ) ဖြင့် ဈာန်၏ သမ္ပသာဒန အမည်ရပုံကို ဥပစာအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ယခု အခါ၌ ဈာန်၏ သမ္ပသာဒနအမည်ရပုံကို မုချအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာသည်(ဂ)ဖြင့် သမ္ပသာဒနနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိတက်ဝိစာရတို့ လှုပ်

http://www.dhammadownload.com

ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဈာန်သည် သမ္ပသာဒန မည်၏-ဟု အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကိုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပဒသံဝဏ္ဏနာ၊သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုပြီလော။ပဒသံဝဏ္ဏနာ၊သမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်၊

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။[တစ်နည်း] ဝိသေသ။ (င) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

(က) သမ္ပသာဒန ။ ။ သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ။

သံ-ပ-ပုဗ္ဗ-သဒဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကား ကြည်လင်တတ်သော သဒ္ဓါ၏ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည်မှချ။ ဟေတုကတ္တုဠ္ဌကား သဒ္ဓါ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ယု ပစ္စည်းအရ သဒ္ဓါတရား ရ၏။

(ဂ) သမ္ပသာဒန။ ။ စေတော သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ။

သံ+ပ+ပုဗ္ဗ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဠ္ဌကား ကြည်လင်တတ်သော ဒုတိယဈာန်သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။ဟေတုကတ္တုဠ္ဌကား ဒုတိယဈာန်၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။ယု ပစ္စည်းအရ ဒုတိယဈာန် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သဒ္ဓါ။ သံ-ဓာ+အ+အာ။ **နီလ**။ နီလ+အ။ **ဝတ္ထ** ။ ဝ+ထ။ [ဝုဏီယတိ သံဝရီယတီတိ ဝတ္ထံ။]
ဝသ+ထ။ [ဝသီယတေ အစ္ဆာဒီယတေတိ ဝတ္ထံ] **ခေါ်တ** ။ ခုဘ+ဏ။ **စေတ**။ စိ+တ။
[စီယတီတိ စေတော။ [ဝိပါတ်စိတ်ရ] စိန္တေတီတိ စေတော။ [ကုသိုလ်စိတ်ရ]

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါဖြင့်** သမ္ပသာဒနံပုဒ်ကို သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ-ဟု ဝစနတ္ထပြ၍ သဒ္ဓါကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဂ) **တံ ဈာနံဖြင့်** သမ္ပသာဒန အရ ဒုတိယဈာန်ကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

စေတော သမ္ပသာဒယတီဖြင့် စေတသော၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနေ ဝစနတ္ထပြအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနေအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ-စသည်ဖြင့် စိတ်ကို ယင်းသို့ ကြည်လင်စေခြင်းဟူသည် သမ္ပသာဒန သမန္နာဂတ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဂုပသမကြောင့်ပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

နီလဝတ္ထံ/ နီလံဝတ္ထံ…

နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံဝိယ ဟု သာရတ္ထ၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဥပမေယျပက္ခ၌ ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ-ဟု ဝါကျအနေဖြင့် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝါကျသမာသ်အနက် အထူးမရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါး၌ သင့်။ [နီလော ပဋော သတိပြုရန်။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

သမ္ပသာဒန။။ ဂုဏ်ဖြစ်သောသဒ္ဒါ၏ သမ္ပသာဒန အမည်ကို၊ဂုဏီးဖြစ်သော ဈာန်၌တင်စား ဂုဏူပစာ။
(တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သောသဒ္ဒါ၏ သမ္ပသာဒနအမည်ကို၊ ဌာနဖြစ်သော ဈာန်၌တင် ဌာနျူပစာ။
(ဂ)ရှု နည်း။။သမ္ပသာဒန အမည်ရနိုင်သော ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် စသည်တို့တွင် ဝိတက် ဝိစာရ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဒုတိယဈာန်ကိုသာ အလွန်အကဲအားဖြင့် သမ္ပသာဒနဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

****

ဝါကျစဉ် (၆၈)

(က) ကောဉဒေတီတိ **ကောဒိ**။
(ခ) ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရုဠှတ္တာ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော။
(ဂ) သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ကောတိ ဝုစ္စတိ။
(ဃ) ဝိတက္ကဝိစာရဝိဟာရတော ဝါ ကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။
(င) အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ။
(စ) ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။
(ဆ) သေဋ္ဌဋ္ဌေန ကောစ သော ဥဒိ စာတိ **ကောဒိ**။
(ဇ) သမာဓိသေတံ အဓိဝစနံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။]

****

နံပါတ် (၁)

ကောဒိဘာဝံ-ဝိတက်ဝိစာရတို့ မတက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိကို တိုးပွားစေတတ်သော။ [က+ခ+ဂ+ဇ] ရှုသည်။

(တစ်နည်း) ကောဒိဘာဝံ-ဝိတက်ဝိစာရ အဖော်မပါသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိကို တိုးပွားစေတတ်သော။ (ဃ) ရှုသည်။

(တစ်နည်း) ကောဒိဘာဝံ-မြတ်လည်းမြတ် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်း တက်ကြွစေတတ်သော သမာဓိကို တိုးပွားစေတတ်သော။ (င+ဆ) ရှုသည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (က)ဖြင့် ကောဒိပုဒ်ကို ဥဒေတီတိ ဥဒိ၊ကော ဟုတွာ ဥဒိ ကောဒိ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်း၌ ကေသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ တစ်ခုသချိာအနက်၌ ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။
ကား။ ။ ကေသဒ္ဒါသည် တစ်ခုသချိာ အနက်၌မဖြစ်၊ သေဋ္ဌဝါစကအနက်၌ ဖြစ်၏ ဟူလို။
(ဂ)သို့။ ။ဆရာ၊သည် (ခ) ဖြင့် ကောဒိ၌ ကေသဒ္ဒါသည် သေဋ္ဌအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ကေသဒ္ဒါသည် တစ်ခုသချိာအနက်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဟောရကား သေဋ္ဌဝါစက အဖြစ်သည် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သေဋ္ဌဝါစကအဖြစ်ကို သိနိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(ခ)ဖြင့် ကောဒိဌ် ကေသဒ္ဒါသည် သေဠအနက်၌ဖြစ်၍၊ဝိတက်ဝိစာရတို့ မတက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြတ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ကေသဒ္ဒါသည် သေဠအနက်နှင့် ဝိတက်ဝိစာရတို့မတက်ရောက်သောကြောင့် မြတ်၏ဟူသော အနက်ကိုသာ မှတ်သားအပ်ပါသလော။အဘာယ်အနက်နှင့် အဘာယ်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(က)ဖြင့် ကောဒိဌ် ဥဒိကို ဥဒေတီတိ ဥဒိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဣပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာ နေအနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထို ဣပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓကတ္တုသာနေ၌သာ ဖြစ်ပါသလော။အဘယ်အနက်၌လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။[တစ်နည်း]ပကၡန္တရ။[တစ်နည်း]ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ)ဒဠှီကရဏ။

ကေသဒ္ဒါ၏ သေဠဟောနိုင်ပုံ အသင့်ယုတ္တိကို ပြသောကြောင့်။

(ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (င) နယန္တရပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ကောဒိ။။ ကော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ ကောဒိ။

ကေအရ သေဠ(ဝါ)အသဟာယဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို ၏ ဖြစ်သော သမာဓိနှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံး အရ ထို သော သေဠ(ဝါ)အသဟာယဘောဂုဏ်နှင့် ပြည်စုံသော သမာဓိ ရ၏။

အနဇ္ဈာရုဠှ။ ။ အာရုယှတီတိ အာရူဠှော။ အဓိ အာရူဠှော အဇ္ဈာရူဠှော။န အဇ္ဈာရူဠှော အနဇ္ဈာရူဠှော။

အာ+ရုဟဓာတ် ကတ္တုရု-တက်ရောက်သော ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ကမ္မဌကား-သမာဓိ၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိ(ဝါ)ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။တ ပစ္စည်းအရ ထို သော သမာဓိ ရ၏။

နဝိသေအဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို ၏ မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော မတက်ရောက်အပ်သော သမာဓိ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သဟာယ။ သဟ+ဣ+ဏ။ **သမာဓိ**။ သံ-အာ+ဓာ+ဣ။ **ဓီဝ**။ ဓိဝ + အ။

ကေ။ ဣ+က။ **အဂ္ဂ**။ အဇ+ဂ။ **သေဠ**။ ပသတ္ထပုဒ်+ဣဋ္ဌ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌောဖြင့် ကေသဒ္ဒါ၏ သေဠအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။ဥဒေတိဖြင့် ဥဒိ-၌ ဥ ပုဗ္ဗ၊ ဣဓာတ်၊ဣပစ္စည်း။ယင်း ဣ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာနေ၌ သက်၍ ဥဒေတီတိ ဥဒိဟု ကတ္တုသာနေ ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတိဖြင့် ကောဒိကို ကော ဟုတွာ ဥဒိ ကောဒိ-ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ၊ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရူဠှတ္တာဖြင့် ဝိတက်ဝိစာရ ဟူသော ဩဠာရိကင်္ဂတို့ မတက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

သေဋ္ဌဋ္ဌေန/သေဋ္ဌတ္ထေန...

တထနလာန် ဋ္ဌဋ္ဌဏာဋ္ဌာ ဟူသော မောဂ္ဂလာန်။တထာန် ဋ္ဌယုဂံ-ဟူသော နီတိသုတ်တို့အရ-ဋ္ဌကို

http://www.dhammadownload.com

၄-ပြုလျှင် သေဋ္ဌွေန-ဟုလည်းကောင်း၊မပြုလျှင် သေဋ္ဌေန-ဟု လည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရကားနှစ်ပါဌ်သင့်။

ဣတိ ဣမံ / ဣတိ ဇဝံ...

ဣတိတိ ဇဝံ၊ ဣတိတိ တသ္မာ-ဟု ယောဇနာ၌ ရှိသောကြောင့် ဣတိ ဣမံ ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (ဂ)

ကောဒိ ။ ။အပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါ, သတိ, ဝီရိယ, ပညာ,သမာဓိ စသည်တို့၏ ကောဒိ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမာဓိ၌တင် ကေဒေသျှ၊ ရုဋ္ဌိ။

ရှာန်ကို ကျေးဇူးပြုခြင်းဟူသော အလွန်အကဲအားဖြင့် သမာဓိကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယ နည်း။

****

ဝါကျစဉ် (၆၉)

(က) နနု စာယံ သဒ္ဓါ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ၊ အယဉ္စ ကောဒိနာမကော သမာဓိ။

(ခ) အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ သမ္ပသာဒနံ "စေတသော ကောဒိဘာဝဉ္စာ"တိ ဝုတ္တန္တိ?

(ဂ) ဝုစ္စတေ၊

(ဃ) အဒုံ ဟိ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလမိဝ ဇလံ နသုပ္ပသန္နံ ဟောတိ၊တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓါယ သမ္ပသာဒနန္တိ န ဝုတ္တံ။

(င) န သုပ္ပန္နတ္တာယေဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပါကဋော၊တသ္မာ ကောဒိဘာဝန္တိပိ န ဝုတ္တံ။ [ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဃ) ဟိ၊ ချဲ့။ (ဝါ) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဒုံ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနံ၊ ထို ပဋ္ဌမဈာန်သည်။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ လှုပ်ခြောက်ခြားခြင်းကြောင့်။ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ၊လှိုင်းငယ်လှိုင်းကြီးတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းသော ဇလံဣဝ၊ရေကဲ့သို့။သုပ္ပသန္နံ၊ကောင်းစွာ ကြည်လင်သည်။နဟောတိ။တသ္မာ၊ကြောင့်။သဒ္ဓါယ၊သည်။သတိယာ ပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။သမ္ပသာဒနန္တိ၊ဟူ၍။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်ခဲ့။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့။ ။ ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟု ဝိသေသန,မလျက် ဟောတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ပဋ္ဌမဈာန်၌လည်း သမ္ပသာဒန သဒ္ဓါ၊ကောဒိဘာဝ သမာဓိ-တို့ ရှိကြသည်မဟုတ်ပါလော၊ယင်းသို့ ရှိပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ဤ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောဆိုတော်မူအပ်ပါသနည်း၊စုဒ်ကြောင့် [က]စသည် မိန့်။ [ဝါကျ အားလုံးမျှော်သည်။]

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ)ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံဟု ဆိုရခြင်း၏ အဖြေကို ဆိုအပ်၏-ဟု သခေံပစကားကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။စကားပျိုး သခေံပ စကားရပ်ဖြင့် ဒုတိယဈာန်ကို သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟု,ဝိသေသန,မလျက် ဆိုနိုင်ခြင်း အကျယ်ကို မသိအပ်သေးသည်

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်ပါလော။စကားရိုး အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(တစ်နည်း) ။ ။ ဆရာ၊သည် (က)ဖြင့် ပဋမဈာန်၌လည်း သမ္ဘာဒန အမည်ရသော သဒ္ဒါ၊ကောဒိအမည် ရသော သမာဓိတို့ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ ရှိသောကြောင့် ပဋမဈာန်ကိုလည်း သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ပဋမဈာန်ကို သမ္ပသာဒနံ စေ တသော ကောဒိဘာဝံ-ဟူ၍ မဟောဆို အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ-င]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) စောဒကာဘောဂ။(ခ) စောဒနာ။(ဂ) ပရိဟာရ [သောဓနာ]။(ဃ-င) ဝိတ္ထာရ။

ထိုတွင် (င) ပက္ခန္တရ။

စာစပ် ။ ။ ဝိတက္ကဝိစာရကွောဘေန ကြောင့်ပေး၊နသုပ္ပသန္နံဟောတိ၌ အကြောင်းဟိတ်၊အကျိုးဖိုလ် စပ်။

နံပါတ် (၄)

ကောဒိနာမကော ။ ။ **ကောဒိ နာမံ ယဿာတိ ကောဒိနာမကော။**

ကောဒိနာမ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ကောဒိ ဟူသော အမည်သည် မုချ။ထို၏ယ အညပုဒ်အရ ပဋမဈာန် သမာဓိနှင့် သညာ/သညီ ဂစပ် ဠာန။ယ အညပုဒ်အရ ကောဒိ အမည်ရသော ပဋမဈာန် သမာဓိရ၏။

တရင်္ဂ ။ ။ **တရန္တော ဂစ္ဆတိ တီရံဝါ ဂစ္ဆတီတိ တရင်္ဂေါ။**

တီရ-ဝိသေသနအရ ကမ်းနားဒြပ်သည် မုချ။ထို၏ သွားတတ်သောလှိုင်းနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိစပ် ဠာန။ ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော လှိုင်းရ၏။

ဝီစိ။ ။ **ဝိမ္ဟယံ ဝိစိတ္တံ စိနောတီတိ ဝီစိ။**

ဝီစိတရင်္ဂ ။ ။ **ဝီစိစ တရင်္ဂေါစ ဝီစိတရင်္ဂါနိ။**

ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ ။ ။ **ဝီစိတရင်္ဂေဟိ သမာကုလံ ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလံ။**

ဝီစိ ရှေ့ပုဒ်အရ လှိုင်းငယ်သည် မုချ။ထို၏ တရင်္ဂအရ လှိုင်းကြီးနှင့် ရောပြွမ်းခြင်း ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဠာနပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော လှိုင်းငယ် လှိုင်းကြီးတို့ရ၏။

သုပ္ပသန္နတ္တ။ ။ **သုဋ္ဌု ပသီဒတီတိ သုပ္ပသန္နာ။ သုပ္ပသန္နာယ ဘာဝေါ သုပ္ပသန္နတ္တံ။**

သုပ္ပသန္နဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကြည်လင်သော သဒ္ဒါသည် မုချ။ထို၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ကြည်လင်ခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ်ဠာန။တ္တ-အရ ကြည်လင်သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကြည်လင်ခြင်း ဂုဏ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝီစိ။ဝိ-စိ+ဏ္ဍ။ ပုံလိင်။ **တရင်္ဂ**။ တရသဒ္ဒူပပဒ [တီရသဒ္ဒူပပဒ] ဂမု + ကွိ။

ဇလ။ဇလ + အ။ [ဇလတိ သန္ဒတီတိဇလံ] **အဒုံ**။ အမုပုဒ်၊သိဝိဘတ်၊နပုံလိင်၊

သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း။ **သုဋ္ဌု**။ သု+ ဌာ + ဥ။ **ပါကဋ**။ ပ-ကဋ+ဏ။

နံပါတ် (၇)

သတိယာဝိ သဒ္ဓါယ/သတိဝိ သဒ္ဓါ/သတိဝိ သဒ္ဓါယ…

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါ သတိပိဟု ယောနော၌ ပဋ္ဌမာဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသော်လည်း လက္ခဏ/လက္ခဏဝန္တပုဒ် ဖြစ်ရကား သတ္တမီဝိဘတ် အဆုံးရှိသော သတိပိ သဒ္ဒါယ သင့်။ [သန္တ+သို ။န္တနှင့်တကွ သို့ကို တိပြု]

သဒ္ဒါသည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ ယင်းနှင့်အရတူ သတိသည် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်နိုင်ရကား သန္တပုဒ်၊ဤပစ္စည်း၊ န္တချေ၊သို့ဝိဘတ်သက်၊ယာ ပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် သတိယာပိ သဒ္ဒါယ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (ဂ)

ဝိစိ။ ။ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော တရက်-လှိုင်းကြီးမှ တစ်ပါးသော လှိုင်းငယ်ကို ဝိစိအရ ယူအပ်သောကြောင့် ဝေါဟလိဗ္ဗနည်း၊ ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၊ ကေဒေသူပစာ။

(င) တသ္မာ သတိပိ ဧကောဒိနာမကေ သမာဓိမှိ ဧကောဒိဘာဝန္တိ န ဝုတ္တံ။ ကေသေသနည်း။

****

ဝါကျစဉ် (၇၁)

(က) အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဧတသ္မိံ, ဧတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။

(ခ) ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ-ဣတိ အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထ င်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တီကတာ။

(ဃ) တေန ဝုစ္စတိ "အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"န္တိ။ [ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈/၉။]

****

နံပါတ် (ခ)

(ဂ) သန္တာ၊ချုပ်ကုန်သည်။(ဝါ)ချုပ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်။သမိတာ၊ဘာဝနာဖြင့် ချုပ်စေအပ်ကုန်သည်။ ဝူပသန္တာ၊ထို့ကြောင့် ကောင်းစွာငြိမ်းကုန်သည်။အတ္ထင်္ဂတာ၊ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်။အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ၊ လွန်စွာ ပျက်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်။ဗျပ္ပိတာ၊အထူးသဖြင့် ပျက်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်။သောသိတာ၊ဖြစ်ခြင်းဟူသော အစဉ်၏ မရှိခြင်းဖြင့် ခြောက်သွေ့ကုန်သည်။(ဝါ)ခြောက်သွေ့ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်။ဗျန္တီကတာ၊ကင်းသော ဘင်ရှိသည်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်သည်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည် (က-ခ)တို့ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက်ဝိစာရတို့ မရှိရကား ဒုတိယဈာန်ကို အဝိတက္ကအဝိစာရ မည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ပါဠိတော်၌ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟု သာမညဟောထားသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ ဟောထားပါလျက် ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ-ဟု ဝိသေသအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဧတဿဝါ စသည် နယန္တရပက္ခန္တရ။(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ [တစ်နည်း] ပက္ခန္တရ။

(ဂ) အာဂမဒဠှ ။ (ဃ) လဒ္ဒဝုတ္တ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

သင်္ခတာ။ ။ သမိဘ္ဘ နိရုဇ္ဈိဿတိ သင်္ခတာ။ ကိလေသေ သမေန္တိ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သင်္ခတာ။ [သမု+တ။]

သမု ဓာတ်အရ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ရှေးရှေးသော အကြောင်းဖြစ်သော အဝိတက္က အဝိစာရဘာဝနာသည် ဖလူ။နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အထက်အထက်ဈာန်ရခြင်းစသော အကျိုးသည် ကာရဏူ။တ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝိတက်ဝိစာရတို့ ရ၏။

အဇ္ဈတ္တိကာ ။ ။ အဇ္ဈတ္တံ ဂမိဿတိ အဇ္ဈတ္တိကာ။ အဇ္ဈတ္တံ (ဝိနာသံ) ဂတာ အဇ္ဈတ္တိကာ။ [ဘာ-ဋီ။]

အဇ္ဈတ္တဂ္ဂိကာ ။ ။ အဘိ (အတိရေကံ) အဇ္ဈတ္တိကာ အဇ္ဈတ္တဂ္ဂိကာ။

ဗျပ္ပိတာ ။ ။ ဝိသေသန အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ။

သောသိတာ ။ ။ သုသံ ဣတာ သောသိတာ။ သောသံ (သုက္ခဘာဝံ) ဣတာ သောသိတာ။

ဗျန္တီကတာ။ ။ ဝိဂတော အန္တော ယဿာတိ ဗျန္တော။ဗျန္တံ ဝိဂတန္တံ ကတာ ဗျန္တီကတာ။

နံပါတ် (၅)

သမိတာ။ သမု + တ။ **ဝူပသန္တာ။** ဝိ-ဥပ-သမု+တ။ **သောသိတာ** ။ သုသ+တ။

အပ္ပိတာ။ အပိ-ဣ+တ [**တစ်နည်း**] အပ+တ။ **ဗျန္တာ။** ဝိ+အန္တ။(ဝိ+အမ+တ)

နံပါတ် (၆)

(က) **တေသံ့ ဝိတက္ကော နတ္ထိဖြင့်** အဝိတက္ကံပုဒ်ကို သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဝိတက္ကံ၌ အ-သည် န-၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း အ-သည် အဘာဝအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**တေသု ဝိတက္ကော နတ္ထိဖြင့်** အဝိတက္ကံပုဒ်ကို စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အ-သည် န-၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း အ-သည် အဘာဝအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။**ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာဖြင့်** ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်၌ ဝိတက်ဝိစာရ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဗျန္တီကတာ/ကန္တီကတာ···

၂-ပါဌ်သင့်။ ယထာရဟမိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု [နီတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၃၃၈။] သုတ်အရ။ ဘူ+ဓာတ်၊ ကရ+ဓာတ်အယှဉ် ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဣ+ဤ လာနိုင်သော ကြောင့်တည်း။

ဗျန္တီကတာ/ဗျန္တီဂတာ···

အချို့ပေ၌ ဗျန္တီဂတာ-ဟု ကဏ္ဍ တတိယက္ခရာနှင့်ရှိ၏။ဣအက္ခရာနှင့်ယှဉ်ရကား မသင့်။ (ပါရာ၊ ဂံသစ်၊၁၊၁၉၂။)၌ ဆိုသောကြောင့် ထိုအလို ဗျန္တီဂတာ မသင့်။အထက် နီတိသုတ်ကို ထောက်၍ ဗျန္တီကတာ-ပါဌ်သာသင့်။

[**မှတ်ချက်။** ။ ဗျန္တိ ဂတာ-ကင်းခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည် ။ပဥ္စမက္ခရာနှင့် 'ကတာ' ရှိမူ-ကင်းခြင်းကိုပြုအပ်ကုန်သည်။ဟောန္တိ-ဟု ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ ဆိုသည်ကို တွေ့ရသည်။]

နံပါတ် (၈)

သောသိတာ/ဝိသောဝိတာ။ ။ ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၏ အမည်ကို ခြောက်

http://www.dhammadownload.com

သွေ့ခြင်းသဘော ထင်ရှားမရှိသော ဝိတက်ဝိစာရ၌ တင်စားဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓိတ္ထုပစာ။ရဋ္ဌိ။
အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ။ ။ ပြဓာန်းသော ဝိတက်ဝိစာရတို့ မရှိခြင်းကို ဆိုသဖြင့်၊ကြွင်းပဌမဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံး မရှိခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ကေဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(က) **ပဟီနတ္တာ၌ ပဟီန-အရ** ဝိတက်ဝိစာရကောက်။

ဟာဓာတ် အရ-အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝနာဟူသော ဥပစာသမာဓိ ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကောက်။ [ဘာဝနာယ ထောက်။]

ပဟီနတ္တာ၏ သမ္ဗန်-'ဝိတက္ကသ' (ဘာဋ္ဌိ) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ။ (သာရတ္ထ) တို့ကို ထောက်သည်။

****

ဝါကျစဉ် (၇၁)

(က) သမာဓိဝဂ္ဂေ ပဌမဈာနသမာဓိတော သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။
(ခ) တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ပဌမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ။
(ဂ) အထ ခေါ် အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။
(ဃ) ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ, သုပ္ပသန္နတ္တာ စ။
(င) တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ "သမာဓိဇ" န္တိ ဝုတ္တံ။
(စ) **ပီတိသုခန္တိ** ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။ [ဝိ၊ ၁၊ ၁။ ၁၀၉။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တတ္ထ-တေသု ဒွီသု ဈာနေသု။(ဝါ)တတ္ထ တေသု ဒွီသု သမာဓီသု။(ဝါ) တတ္ထ တီသံ ပါဠိယံ။ [ယောဇနာ] ပဌမမ္ပိ-ပဌမဈာန်သည်လည်း။သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော-ယှဉ်ဖက်သမာဓိကြောင့်။ကိဥ္စာပိဇာတံ။
(ဂ) အထခေါ-သော်လည်း။အယမေဝ=ဤဒုဈာန်သမာဓိသည်သာ။(ဝါ)ကိုသာ။သမာဓီတိ-ဟူ၍။ဝတ္တဗ္ဗတံ-ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။
(ဃ) ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန-ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ လှုပ်ရှားခြောက်ခြားမှုမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်။အစလတ္တာ-မတုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။သုပ္ပသန္နတ္တာစ-လွန်စွာ ကြည်လင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်းတည်း။(သမ္ဗန်-ဣမဿမေဝ သမာဓိဿ။)
(င) တသ္မာ-ထိုသို့ ဒုတိယဈာန် သမာဓိကိုသာ သမာဓိဟူ၍ ဆိုထိုက်ခြင်းကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)စသည်သို့ ။ ။ ဆရာ၊သည် (က)ဖြင့် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယဈာန်ကို သမာဓိဇံဟု ဟောတော်မူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဤဒုတိယဈာန်သာ သမ္ပယုတ် သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ပဌမဈာန်သည်လည်း သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ပဌမဈာန်ကို သမာဓိဇံ-ဟု မဟောမူ၍၊အဘယ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်ကိုသာ "သမာဓိဇံ"ဟူ၍ ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) စသည်မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဤဒုတိယဈာန်သမာဓိကိုသာ သမာဓိ-ဟူ၍ ဆိုထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏ ပဌမဈာန်ရှိ သမာဓိသည်လည်း သမာဓိပင် ဖြစ်သောကြောင့် သမာဓိ-ဟူ၍ ဆိုထိုက်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်ရှိ သမာဓိကိုသာ သမာဓိ-ဟူ၍ ဆိုထိုက်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **စောဒကာဘောဂ**။(ဂ) **ပရိဟာရဘောဂ**။ (ဃ) **ကာရဏာ**။

(င) **လဒ္ဒဂုဏာ**။ (စ)**ပက္ခန္တရ**။ [အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာဝါကျ]

နံပါတ် (၄)

ဝတ္တဗ္ဗတာ။ ။ **ဝုစ္စတေတိ ဝတ္တဗ္ဗော**။**ဝတ္တဗ္ဗဿ ဘာဝေါ ဝတ္တဗ္ဗတာ**။

ဝတ္တဗ္ဗ တဒ္ဓိတ်အရ ဆိုအပ်သော သမာဓိသည် မုချ။ထို-၏ တာပစ္စည်းအရ ဆိုခြင်းကြိယာနှင့် နိသျ+နိဿိတစပ် ဌာန္။တာ-ပစ္စည်းအရ ဆိုခြင်းကြိယာ ရ၏။

အစလ။ ။ **စလနံ စလော**။ **နတ္ထိ စလော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ အစလော**။

န စလ-ပုဒ်အရ တုန်လှုပ်မှုမရှိခြင်းသည် မုချ။ထို-၏ ဧတ-အညအရ ဒုတိယဈာန် သမာဓိနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်ဌာန္။ဧတ-အညပုဒ်အရ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော ဒုတိယဈာန်သမာဓိရ၏။

သမာဓိဇံ။ ။ **သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ**။

သမာဓိအရ ပဌမဈာန်သမာဓိသည် မုချ။ထို-၏ ဒုတိယဈာန်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ ပဌမဈာန်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ခေါဘ။ ခုဘ(ခုဘိ) + ဏ။ **သုပ္ပသန္န**။ သု+ပ+သဒ+တ။ **သမ္ပယုတ္တ**။ သံ+ပ+ယုဇ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ပဌမဈာနသမာဓိတော ဇာတံဖြင့်** သမာဓိဇံ၌ သမာဓိအရ ပဌမဈာန်သမာဓိကို အရကောက်၍ သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။ **သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံဖြင့်** သမာဓိအရ ဒုတိယဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမ္ပယုတ်သမာဓိကို ကောက်၍ သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အယမေဝ သမာဓီတိ/လ္လဒမေဝ သမာဓိဇန္တိ···

စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်ဆန့်ကျင်သောကြောင့် လ္လဒမေဝ သမာဓိဇန္တိ ဟူသောပါဌ် မသင့်။အယမေဝ သမာဓီတိ ပါဌ်သာ သင့်။[ဂဏ္ဌိသစ်]

ဝတ္တဗ္ဗတံ/ဝတ္တဗ္ဗံ···

ဘာဝပ္ပဓာနဘာဝလောပ ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝပစ္စည်းမရှိသော ဝတ္တဗ္ဗံ ပါဌ်သင့်။ဘာဝပစ္စည်း ရှိလျှင် ဝတ္တဗ္ဗတံ ပါဌ်လည်း သင့်။

http://www.dhammadownload.com

ဝုတ္တနယေနေဝ/ဝုတ္တနယမေဝ...

ဝုတ္တော နယော ယဿ ပီတိသုခဿ ပဒဿာတိ ဝုတ္တနယံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ပီတိသုခဿ ဣဒံပဒံ၊ပီတိသုခံ-ဟူသော ဤပုဒ်သည်။ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင် တည်း-ဟု အနက်ယောဇနာ၍ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိရှိသဖြင့် ယင်းဝုတ္တနယမေဝ သင့်။

ဝုတ္တော နယော ဝုတ္တနယော-ဟု ကမ္မဓာရယ် သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၍။ပီတိသုခဿ ပဒံ ပီတိသုခ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိအပ်၏။-ဟု အနက်ယောဇနာ။ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသည်သာဖြစ်၏။ထို့ကြောင့် ဝုတ္တနယေနေဝ ပါဌ်လည်း သင့်။

နံပါတ် (၈)

(စ) အတူဖြစ်သော ပဌမဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၏အမည်ကို အတူရှိသော ဒုတိယဈာန်ရှိ ပီတိသုခ၌ တင်သဒိသူပစာ။

သမာဓိဇံ။ ။ ပဌမဈာန်သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ သမာဓိဇံဟု မဟောမူ၍ ဤဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသကျမှ အလွန်အကဲအားဖြင့် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အတိသယနည်း။(ခ) ဝါကျကို ရှုသည်။

နံပါတ် (၁၀)

သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော-အရ ဒုတိယဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၇၂)

(က) **ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိ** ဧတ္ထ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ ပီတိ။

(ခ) **ဝိရာဂေါတိ** တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။

(ဂ) ဥဘိန္နမန္တရာ စ-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

(ဃ) သော ဟိ ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။

(င) တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါစ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာစာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ) ဣမိဿာစ ယောဇနာယံ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ။

(ဆ) တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာစ ဝူပသမာစာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၂၀။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝုတ္တတ္ထာ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ရှိသော။ပီတိယေဝ၊ပီတိပင်လျှင်တည်း။[ဧဝ-အဝ္ဓာနုပယုတ်] **(တစ်နည်း)** ပီတိ၊သည်။ဝုတ္တတ္ထာယေဝ၊ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

(ခ) ဟိ၊မှန်၏/ချဲ့။သော၊ထိုစသဒ္ဒါသည်။ဝူပသမံဝါ၊ဝူပသမ သက်သက်ကိုသော်လည်းကောင်း။

(င) တတ္ထ-ထိုပေါင်းအပ်သော အနက်နှစ်ပါးတို့တွင်။ယဒါ၊၌၊ဝူပသမမေဝ၊ဝိတက်ဝိစာရမဖက် ဝူပသမ သက်သက်ကိုသာ။သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ပေါင်း၏။တဒါ၊၌။

http://www.dhammadownload.com

[သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်] ပီတိယာ၊ကို။ဝိရာဂါစ၊စက်ဆုတ်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း။ပီတိယာ၊၏။ဥပသမာစ၊ဖယ်ခွာလွန်မြောက် ငြိမ်းပျောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။**(င)ဝါကျရှု။** ပီတိယာ၊ကို။ဝိရာဂါစ၊လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ဝိတက္ကဝိစာရာနံ၊တို့၏။ဥပသမာစ၊လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ **မှတ်ချက်။**။ ဤဝိရာဂ၏အနက်နှစ်နက်လုံးသည် သဒ္ဒတ္ထမဟုတ်၊အဓိပ္ပာယတ္ထသာ၊ သဒ္ဒတ္ထကား-ဝိရာဂါ၊ဓ တပ်မက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။-ဟုပေး။

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ဆရာ၊(ဂ)ဖြင့် စသဒ္ဒါသည် သမ္ပိဏ္ဍန အနက်ရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ စသဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ များသောအနက်ရှိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိ၏-ဟု ဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။**(တစ်နည်း)** သမ္ပိဏ္ဍိတဗ္ဗအနက် မရှိသော်လည်း ဆိုသင့်အံ့လော။
(င)သို့။ ။ဆရာ၊(ဃ)ဖြင့် စသဒ္ဒါသည် ဝူပသမကိုသော်လည်းကောင်း၊ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမကိုသော်လည်း ကောင်း ပေါင်းဆည်း၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ပေါင်းဆည်းပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော၊ပေါင်းဆည်းပုံအကျယ်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။
(စ)သို့။ ။ ဆရာ၊(င)ဖြင့် စသဒ္ဒါသည် အကြင်အခါ ဝူပသမကိုဆည်း၏၊ထိုအခါ ပီတိယာ ဝိရာဂါစ၊ဝူပသမာ စ-ဟူ၍ ယောဇနာအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းယောဇနာနည်း၌ ဝိရာဂသဒ္ဒါသည် သမတိက္ကမအနက်ကို ဟောလေသလော။အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။
ကား။ ။ ဇိဂုစ္ဆနအနက် ဟော၏ဟူလိုသော်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။(ဃ) ယုတ္တိဒဠီကရဏ။[တစ်နည်း]ကာရဏ။
(င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။[တစ်နည်း] ပက္ခန္တရ။ (ဆ) နိဂုံး။[တစ်နည်း] လဒ္ဓဂုဏ။
တစပ်။ ။တတ္ထ-တို့တွင် ပေးသောကြောင့်၊ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ-၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ+နိဒ္ဓါရဏီယစပ်။

နံပါတ် (၄)

သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ ။ **သမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော အဿာတိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။**

သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်လုံးအရကား ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်သည် မုချ။ထို ၏ စ-သဒ္ဒါနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။တေ အညပုဒ်အရ ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ ရ၏။

ဇိဂုစ္ဆနတ္ထ။ ။ **ဇိဂုစ္ဆနံ အတ္ထော အဿာတိ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော။**

ဝိရာဂ။ ။ **ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ။**

ဝိ ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဗာဓကဘောဂ ရ၏။ရဉ္စဓာတ်အရ ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်း (ဝါ) စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း။(ဝါ)လွန်မြောက်ခြင်း ကြိယာရ၏။ဏ-ပစ္စည်းအရ ဘာဝသာဓနတို့ သဘောသည် ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးအရှိသောကြောင့် မတပ်မက်ခြင်း။(ဝါ)စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း(ဝါ)လွန်မြောက်ခြင်း ကြိယာပင်ရ၏။

ဝုတ္တတ္ထာ ။ ။ ဝုတ္တော အတ္ထော ဧတိဿာ ပီတိယာတိ ဝုတ္တတ္ထာ။

ဝုတ္တတ္ထ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်သည် မုချ။ထို-၏ တေ့ အညပုဒ်အရ ပီတိနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။တေ အညပုဒ်အရ ထို သော ပီတိရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

ဘိယျော။ အတိရေကတ္ထ ဝါစကနိပါတ်။ ဘိယျောသောတိ ဣဒံ ဘိယျောသဒ္ဒေန အတိရေကတ္ထ ဝါစကေန နိပါတေန သမာနတ္ထံ နိပါတပဒံ။ [သဒ္ဒနီတိ]

ဓိဂုစ္ဆန။ ဂုပ+ဆ+ယု။ **သမ္ပိဏ္ဍန**။ သံ-ပိဍိ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **တဿာဖြင့်** ပီတိယာ၌ ယာသည် နာဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်။သဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေ။ **ဓိဂုစ္ဆနံဝါ သမတိက္ကမောဝါ-ဖြင့်** ဝိရာဂ၌ ဝိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဇာဓကေ၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်း ဝိရာဂသည် ငြီးငွေ့ခြင်းကို အကြောင်းပဓာနမှုသဖြင့် စက်ဆုတ်ရွံရှာခြင်း၊ရှုပ်ချခြင်းပင်တည်း။ထိုပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကို ပယ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ။တံ ပန ဝိရဇ္ဇနံ နိဗ္ဗိန္ဒနမုခေန ဟီဠနံဝါ တပ္ပဋိဗဒ္ဓရာဂပ္ပဟာနံ ဝါတိ ဒဿေတုံ "**တဿာ ပီတိယာ ဓိဂုစ္ဆနံဝါ သမတိက္ကမောဝါ**"တိ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ ၁။ ၃၆၉။]

(ဂ) ဖြင့် ပီတိယာစ၌ စသဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနအနက် ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဥဘိန္နမန္တရာ/ဥဘိန္နမန္တရေ…

အန္တရာဟုရှိလျှင် သတ္တမျန္တနိပါတ်ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆိုသည်။ယင်း အန္တရာ နိပါတ်ကိုပင် ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ၌-အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ-ဟု ဖွင့်ဆိုရကား အန္တရာဟူသော သတ္တမျန္တ နိပါတ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြား ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရာ-ဟု ရှိသောပါဠ်၌ သင့်။

အန္တရေဟုရှိလျှင် အန္တရ နာမ်ပုဒ်နောင် သ္မိံဝိဘတ်သက်၍ ရုပ်ပြီးသည်။အန္တရံ မဇ္ဈဝတ္တုညခဏော ကာလောဓိဟေတုသု-ဟူသော အဘိဓာန်ဂါထာ နေကတ္ထအရ အန္တရ နာမ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြား ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရေ-ဟု ရှိသော ပါဠ်၌လည်း သင့်။ [ဝါကျဥယျာဉ်]

ဘိယျော/ဘိယျောသော…

ဘိယျော၊ဘိယျောသောတို့ကား အတိရေကတ္ထ နိပါတ်ပုဒ်များ ဖြစ်သော်လည်း ကိဋ္ဌ ဘိယျောတိ၊ ကိဋ္ဌ ဝိရာဂတော ဘိယျော ဇဟုလော အတ္ထိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဘိယျောသာ မူရင်းဖြစ်၍ ဘိယျောပါဠ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပီတိယာ ။ (က) ဝါကျ။ အတူဖြစ်သော ပဉ္စမဈာန်ပီတိ၏ ပီတိယာဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တတိယဈာန်ပီတိ၌တင် သဒိသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။[ဝုတ္တဝုတ္တာယေဝ ဟူသော ဤဋ္ဌအဖွင့်ကို ရှုသည်။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တပကာရာယေဝ ရှိသည် ၄င်းကောင်းအလို ဥပစာမရနိုင်။]

ဝိရာဂ ။ (ခ) ဝါကျရှ။ ဝိရာဂသဒ္ဒါသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ဓိဂုစ္ဆနအနက်၊ သမတိက္ကမအနက် နှစ်နက် ဟောနိုင်သောကြောင့် သိလေသ၊ပဒီသ၊ဧကသေသ၊သာမညနိဒ္ဒေသ၊ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ပီတိကို မတပ်မက်ခြင်းငြီးငွေ့ခြင်းကို ပဓာနပြု၍ရွံ့ချ

http://www.dhammadownload.com

စက်ဆုတ်ခြင်းကို ဆိုသဖြင့် ထို ပီတိနှင့်စပ်သော ရာဂကို ပယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

****

ပါဌ်ကျဉ်း (ရ၃)

(က) ကာမစ္ဆေ တေ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဈ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ။

(ခ) ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။

(ဂ) "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ'တီတိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ "နူန ဝိတက္ကဝိစာရ ဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာ'တိ။

(ဃ) ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာ ဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"တိ ဧဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘာဏနံ ဟောတိ။

(င) တဒဓိဂမာယ ဉဿုက္ကာနံ ဉဿာဟဇနကံ။

(စ) ဧဝမေဝံ ဣဓ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘာဏနံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ဠ၊ ၁။ ၁၂၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စ-ဆက်။ကာမံ ဝူပသန္တာ-အကယ်၍ကား ငြိမ်းအေးပါပေကုန်ပြီ။

(ခ) ပန-သော်လည်း။ဣမဿဈာနဿ-ဤတတိယဈာန်၏။မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံစ-ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းပြောဆိုခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း။ဧတံ-ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤစကားကို ။[ဘဂဝတာ]ဝုတ္တံ၊ပေါင်း ဆည်းသောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

(ဂ) ဟိ-ချဲ့။ ဣဒံ-ဤအနက်သဘောသည်။

(ဃ) စ-အဖို့တစ်ပါးကား။အရိယမဂ္ဂေ-အနာဂါမိအရိယာမဂ်၌။အပ္ပဟီနာနံ-ပယ်အပ်သည် မဟုတ်ကုန် သည်။ [သမာနာနံပိ]

(င) တဒဓိဂမာယ-ထိုအနာဂါမိမဂ်ကို ရခြင်းအကျိုးငှာ။ဉဿုကာနံ-အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ဉဿာ ဟဇနကံ-အားတက်သရောကို ဖြစ်စေတတ်သည်။ဟောတိယထာ-သို့။ဣဓ-ဤ တတိယဈာန်၌။အဝူပသန္တာနံ- ငြိမ်သက်သည် မဟုတ်ကုန်သည်။[သမာနာနံပိ]

နံပါတ် (၂)

(က+ခ) သို့။ ။ ဆရာ ဉဘိန္နမန္တရာ စ သဒ္ဒေါ စသည်ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ၌ စ-သဒ္ဒါသည် ဝိတက္က ဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်းဆည်း၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ထိုဝိတက်ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌ပင်လျှင် ချုပ်ကုန် ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စ-သဒ္ဒါဖြင့် ထိုဝိတက် ဝိစာရတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကို ပေါင်းခြင်းသည် အကျိုးမရှိရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက်အဘယ့်ကြောင့်[အဘယ်အကျိုးငှာ] စသဒ္ဒါဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမ ကို ပေါင်းဆည်း၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [က+ခ] မိန့်။

နိယံ ။ ။ တုံ ထံ နှစ်မျိုး၊ ကြောင်းအကျိုးမြန်မာ၊ နက်ပြန်ရာ၊ အကြောင်းသာ မှတ်လေမြဲ။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ဝိတက်ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်၌သာ ငြိမ်းအေး၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်လတ်သော် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤအနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ဟု မဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်အကျိုးငှာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ဤအနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏-ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) အနုဂ္ဂဟ။ [ဝါ] စောဒကာဘောဂဝါကျ။ (ခ) အရုစျတ္တ။[ဝါ] ပရိဘောဂ။

(ဂ) ဝိတ္တာရ ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ [မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထမှတစ်ပါး ဝဏ္ဏဘဏနင့်ကို ချဲ့ပြသောကြောင့်]

(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ [ဝဏ္ဏဘဏနသာ ဖြစ်သည်မဟုတ် ဥဿာသဇနနလည်း ဖြစ်နိုင်သည်ကို ဆက်လက် အားထုတ်သောကြောင့်] (စ) ဥပမေယျ။ တစ်နည်း-ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဩဠာရိကယာနိ။ ။ ဘဇန္တီတိ ဘာဂိယာနိ။ ဩဠာရံ ဘာဂိယာနိ ဩဠာရိကဘာဂိယာနိ။

ဩဠာရ-အရ ကာမစာတ် ကာမဘုံမှချ။ထို၏ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော သံယောဇဉ် ငါးပါးတို့နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော သံယောဇဉ်ငါးပါးတို့ ရ၏။

(တစ်နည်း) ဩဠာရိကသ ဟိတာနိ ဩဠာရိကယာနိ။

ဩဠာရိကပုဒ်အရ ကာမဓာတ် ကာမဘုံရ၏။ထို၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့နှင့် နိဿယ /နိဿိတစပ် ဌာနူပစာ။ဏိက ပစ္စည်းအရ ကာမဓာတ်၏ အစီးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်ငါးပါး တို့ရ၏။

(တစ်နည်း) ဘဋ္ဌိတဗ္ဗာနိ ပဟာတဗ္ဗာနီတိ ဘာဂိယာနိ။ ဩဠာရေဟိ ဘာဂိယာနိ ဩဠာရိကဘာဂိယာနိ။

ဩဠာရပုဒ်အရ အောက်မဂ် သုံးပါးရ၏။ထို၏ သံယောဇဉ်တရားတို့နှင့် ပဟာယက/ပဟာတဗ္ဗ စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ အောက်မဂ် သုံးပါးတို့သည် ပယ်အပ်သော သံယောဇဉ်တရားတို့ ရ၏။

မဂ္ဂပရိဒီပနံ ။ ။ မဂ္ဂဿ ပရိဒီပနံ မဂ္ဂပရိဒီပနံ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ။ ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာဒိ ဧတေသံ သံယောဇနာနန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနိ။ [တေသံ] မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

သက္ကာယပုဒ်အရ ခန္ဓာငါးပါးသည် မှချ။ ထို၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရ၏။

တဒဓိဂမ။ ။ တဿ အဓိဂမော တဒဓိဂမော။

တ အရ အနာဂါမိမဂ်ရ၏။ထို၏ အဓိဂမအရ ရခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ်။ပုဒ်လုံးအရ အနာဂါမိမဂ်ကို ရခြင်းကြိယာရ၏။

ဥဿုက္က ။ ။ ဥဒ္ဓံနံ သုဋ္ဌု ကာယတီတိ ဥဿုကော။ [ဥ-သု-ကာ+ အ]ဥဿုကောယေဝ ဥဿုက္ကော။ ဥဿုက္ကော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထီတိ ဥဿုက္ကာ။

နံပါတ် (၅)

ပဟာန။ ပ+ဟာ+ယု။ **ဥဿာဟ**။ ဥ+သဟ+ဏ။(ဥ ဒုက္ခလာဘံ သဟတိ ခမတီတိ ဥဿာဟော) **သံယောဇနာ**။ သံ+ယုဇ+ယု။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ဥဿုက္ကာနံ ဥဿဟာဇနေနတ္ထံ/ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟာဇနေကံ…

နိဿျဟောင်းနှင့် အဌသာလိနီတို့၌ ဥဿုက္ကာနံ ဥဿဟာဇနေကံဟု ရှိသည်။သို ဟာဇနနတ္ထ ဿ ပဒံ ဘဏာနန္တိပဒေ သမ္ဗန္ဓါနံ-ဟု ယောဇနာဆိုသောကြောင့် ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟာဇနနတ္ထ သာသင့်။

ဓဝမေဝ/ဓဝမေဝံ…

ဥပမေယျဓောတက နိဒဿနအနက်ဟော ဓဝံနိပါတ်နှင့် အဝဓာရဏတ္ထဧဝ သဒ္ဒါကို ပေါ်ထားသောကြောင့် ဓဝမေဝ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝိတက္ကဝိစာရဂူပသမာ မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿ…

တတိယာဈာန်၏ မုချအကြောင်းကား ဒုတိယဈာန်တည်း။ဝိတက္ကဝိစာရဝိစာရဂူသမော-ကား ဒုတိယဈာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ထိုသို့ အဆင့်ဆင့် တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ပရံမ္ပရူပစာ။ (တနည်း) အကြောင်းဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်း၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ရခြင်း၌ တင်စား ကာရဏူ။ဝိတတ်ဝိစာရ ဂူပသမော-ဟူသော အကြောင်းကိုဆိုသဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်း ဟူသော အကျိုးကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရိက နည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ပဋ္ဌန္တံ-အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ။

****

ပါဠိကျစဉ် (၅၄)

(က) **ဥပေက္ခာကောစ ဝိဟာသိန္တိ ဧတ္ထ** ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။

(ခ) သမံ ပဿတိ အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဈ္ဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။]

နံပါတ် (၁)

(က) ဥပပတ္တိတော-အသင့်အားဖြင့်။(ဝါ)ထပ်တူထပ်မျှ ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအားဖြင့်။(အဓိပ္ပာယတ္ထ) ဣက္ခတိ-ရှုတတ်၏။

(ခ) သမံ-ထပ်တူထပ်မျှ ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အညီအမျှ။(ဝါ)တွန့်တိုခြင်း ပျံ့လွင့်ခြင်းကိုပယ်ခြင်းဖြင့် အညီအမျှ။အပက္ခပတိတာဝ-တစ်ဖက်၌ မကျသည်လာလျှင်။

(ဂ) ဝိသဒါယ-နီဝရဏဟူသော သံကိလေသတို့မှ ကင်းခြင်းဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော။ဝိပုလာယ-အလွန်အကဲနှင့်တကွ မဟဂ္ဂုတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ကြီးကျယ်ပြန့်ပွားသော။ထာမဂထာယ-ပီတိ၄

http://www.dhammadownload.com

ကင်းခြင်းကြောင့် မြဲမြံခိုင်ခံ့သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။(ဝါ)ဝိတက်ဝိစာရတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့် မြဲမြံခိုင်ခန့်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော။တာယ-ထိုဥပေက္ခာနှင့်။တတိယဈာနသမင်္ဂီ-တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။

(ဃ) ပန-ဆက်။ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ-ခြောက်ပါးသော အကြောင်းအစိတ်ရှိသော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ-မြတ်သောသူတို့၏ (ဝါ) မြတ်သောဝိဟာရဖြစ်သော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ-ဗောဇ္ဈင်ဖြစ်သော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ဝီရိယုပေက္ခာ-ဝီရိယဟူသော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။သင်္ခါရုပေက္ခာ-နီဝရဏ,ဈာနင်, ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူသော ပညာဟူသော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ ဝေဒနုပေက္ခာ-အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာဟူသော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ဈာနုပေက္ခာ-တတိယဈာန်နှင့် ယှဉ်သော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ-ဆန့်ကျင်ဘက် အလုံးစုံတို့မှ စင်ကြယ်သော ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။။ ဆရာ(က)ဖြင့် အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့် ဥပေက္ခာမည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။အသင့်အားဖြင့် ရှုပုံအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။အသင့်အားဖြင့် ရှုပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။**(တစ်နည်း)** ဆရာ (က) ဖြင့် ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ဣက္ခဓာတ်သည် အက်-အမှတ်ပြုခြင်းအနက်ကို ဟောပါသလော။မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ(ဂ)ဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကောဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် တတိယဈာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာပင်မရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် တတိယဈာန သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နနု စေတ္ထ ဥပေက္ခာဝေဒနာ န သမ္ဘဝတိ တသ္မာ ကထမယံ တတိယဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခာသမန္နာဂတတ္တာ **'ဥပေက္ခကော'တိ ဝုစ္စတီတိ စေ?**န ကေဝလံ ဝေဒနုပေက္ခာတိ ဝုစ္စတိ၊အထခေါ အညာပိ ဥပေက္ခာ ဝိဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **'ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတီ'တိ** အာဒိ။[သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၉။]

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။[ဘာ+ဋီ] [တစ်နည်း] ပက္ခန္တရ [မအူ]
ဥပေက္ခာ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဘေဒကိုပြ။

နံပါတ် (၄)

အပက္ခပတိတာ။ ။ ပက္ခေ ပတိတာ ပက္ခပတိတာ။ န ပက္ခပတိတာ အပက္ခပတိတာ။

န-ဝိသေသအရ ပဋိသေဓဘောဂဏ်သည် မှချ။ထို-၏ သုခဒုက္ခ အဖို့တို့၌ မကျခြင်းနှင့် ဂုဏ် + ဂုဏေားစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော သုခဒုက္ခ အဖို့တို့၌ မကျခြင်း ရ၏။

ထာမဂတာယ ။ ။ ထာမံ ဂတာ ထာမဂတာ [တာယ]

တတိယဈာနသမင်္ဂီ ။ ။ တတိယံ ဈာနံ တတိယဈာနံ။သမင်္ဂနံ သမင်္ဂေါ။သမင်္ဂေါ ဧတဿ အတ္ထီတိသမင်္ဂီ။ တတိယဈာနေန သမင်္ဂီ တတိယဈာနသမင်္ဂီ။

သမင်္ဂ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည် မှချ။ထို ၏ ဤပစ္စည်းအရ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် + ဂုဏေားစပ် ဌာန။ဤပစ္စည်းအရ ထို သော ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

တတိယဇ္ဈာန-အရ ဝိသေအရ တတိယစျာန်သည် မုချ။ထို ၏ ပုဂ္ဂိုလ်+ဂုဏေးစပ်ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော တတိယစျာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဒသဝိဓာ။ ။ **ဒသ ဝိဓာ အဿာ ဥပေက္ခာယာတိ ဒသဝိဓာ။**

နံပါတ် (၅)

ဥပေက္ခာ ။ ဥပ-ဣ + က္ခဏ+အာ။ **ဝိသဒါ**။ ဝိ-သဒ+အ+အာ+ဝိသရဏတ္ထ။

ဝိပုလ။ ဝိ-ပုလ+အ+မဟန္တတ္ထ။ [ဝိသေသေန ပုလတီတိ ဝိပုလံ။]

ထာမ။ ဌာ + မ။သတ္တိအနက်။ [ဋ္ဌန္တိ ဝါယမန္တိ တေနာတိ ထာမော။]

နံပါတ် (၆)

(က) **ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိဖြင့်** ဥပက္ခာ၌ ဥပပုဗ္ဗ ဣက္ခ+ဏပစ္စည်း၊ဥပ၏ ယုတ္တိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ-ဟု ကိတန္တ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) **သမံဖြင့်** ဥပပတ္တိ-ဟူသည် အညီအမျှဖြစ်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

ပဿတိ-ဖြင့် ဣက္ခဓာတ်သည် ဒဿနအက် အနက်နှစ်မျိုးတို့တွင် ဤ၌ အင်္ဂအနက်၌မဖြစ်၊ ဒဿနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**အပက္ခပတိတာဝ-စသည်ဖြင့်** ဥပပတ္တိဣက္ခန ဟူသည် သမံ ပဿန ပင်တည်း၊အညီအမျှဟူသည် သုခဘက်လည်းမကျ၊ဒုက္ခဘက်လည်းမကျ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ဂ) **ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ-ဖြင့်** ဥပေက္ခာ၏ ဝိသေသန ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို သိစေ။**တာယ သမန္နာဂတ္တာ-ဖြင့်** ဥပေက္ခတောကို ဥပေက္ခာ အဿ အတ္ထီတိ ဥပေက္ခကောဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊က ပစ္စည်း အဿတ္ထိ အနက်၌သက်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဥပေက္ခာ/ဥပေခါ...

ဤနှစ်ပါဌ်တို့တွင် သံယုတ် က ကိုချေလျှင် ဥပေခါ ပါဌ်သင့်။ကကို မချေလျှင် ဥပေက္ခာပါဌ်သင့်၊

တတိယဇ္ဈာနသမံဂီ/တတိယဇ္ဈာနသမံဂိ...

ဤ၌ တတိယစျာန်နှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ကို အလိုမရှိအပ်၊တတိယစျာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် နပုံလိင်မဟုတ်၊ပုံလိင်ဖြစ်ရကား တတိယဇ္ဈာနသမံဂီ-ဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်၊

နံပါတ် (၈)

ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော တတိယစျာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဥပေက္ခက အမည်ကို၊ဌာနဖြစ်သော တတိယဇ္ဈာနသမံဂီပုဂ္ဂိုလ်၌ တင်စား ဌာနျူပစာ/အဝိနာဘာဝ။

မှတ်ချက် ။ ။ [မစိုးရိမ်၌ ဂုဏူပစာ တင်သည်]

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော တတိယစျာနသမံဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပေက္ခက အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တ၊ ပေက္ခာ၌ တင်စား ဌာနူပစာ/နာနန္တရိကနည်း (၈) ရှုသည်။

နိယံ ။ ။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ အဿတ္ထိဟု၊ ရှိသည့်အရာ၊ သဘောမှာ၊ နာနန္တရိက နည်းယူမြဲ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

ဆဋ္ဌဂံ, ပြဟ္မဝိဟာရ, ဗောဇ္ဈင်္ဂ, တတြမဇ္ဈတ္တ, ဈာန, ပါရိသုဒ္ဓိ-ဟူသော ဥပေက္ခာခြောက်ပါး၌ တတြမဇ္ဈတ္တတာကို ကောက်။သခ်ါရ,ဝိပဿနာ အရ ဝိပဿနာဉာဏ် ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၇၅)

(က) ဧွဟာ ဲနနုစာယံ အတ္တတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ၊သာ စ ပဌမဒုတိယဈာနေ သုပိ အတ္ထိ။တသ္မာ တတြာပိ ဲဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိဲန္တိ ဧဝမယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ၊သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာ''တိ။

(ခ) အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။

(ဂ) အပရိဗျတ္တံ ဟိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ၊ ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။

(ဃ) က္လစ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တ ကိစ္စာ ဇာတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။

(င) က္လဒါနိ **သတောစ သမ္ပဇာနောတိ** ဧွ သရတီတိ **သတော**၊ သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇာနော**။

(စ) ပုဂ္ဂလေန သတိစ သမ္ပဇညဥ္စ ဝုတ္တံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဧွ၊. ဤဥပေက္ခကောစပုဒ် အဖွင့်၌။ [ဋ္ဌတွာ စောဒကော စောဒနံ၊ကို။] အာဟ၊ဆိုပြီ။ ကိံ ? နိယံ။။ ဧွဟာမှာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ကတ္တုမျှနှင့်၊ကမ္မသုံးချက်။ထည့်ကာစွက်၍၊ အနက်သမ္ဗန်မြဲ။ စ၊စောဒနာပါဒ်ီးအံ့။အယံ၊ဤဈာနုပေက္ခာသည်။သာစ၊ထိုတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည်လည်း။တတြာပိ၊ ထိုပဌမဈာန်ဒုတိယဈာန်တို့၌လည်း။အယံ၊ဤတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည်။(ဝါ)ကို။ဝတ္တဗ္ဗာ၊သည်။သိယာနနု၊

(ခ) အပရိဗျတ္တကိစ္စတော၊မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [န ဝုတ္တာ။]

(ဂ) ဟိ၊ချဲ့။တဿာ၊ထို တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏။တတ္ထ၊ထိုပဌမဈာန်ဒုတိယဈာန်တို့၌။ကိစ္စံ၊သည်။အပရိဗျတ္တံ၊ မထင်ရှား။

(ဃ) ပန၊အဖို့တစ်ပါးကား။က္လစ၊ဤတတိယဈာန်၌။အယံ၊ဤတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို။(ဝါ)သည်။ ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ၊မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသကဲ့သို့။(ဝါ) ဦးခေါင်း မော့နေသကဲ့သို့။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် မထင်ရှားသောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို မဆို-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် မထင်ရှားသောကိစ္စ ရှိပါသနည်း။မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့(ဂ)ဖြင့် ပ-ဒု ဈာန်တို့၌ ဝိတက်စသည်တို့သည် လွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ မထင်ရှားသောကိစ္စ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ တ-ဈာန်တွင်ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ မလွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ ထင်ရှားသော

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စရှိသည်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြတော်မူလိုသော အဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည်(င)ဖြင့် သတော သမ္မာနော-ပုဒ်တို့၏ အဘိဓေနတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဖွင့်ပြအပ်သော် ထိုသတော သမ္မာနောပုဒ်တို့၏ အဘိဓေယျတ္ထကို မုချအားဖြင့် တတိယရာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင် ဆိုလေသလော။အဘယ်ကိုဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌာပနာတူ။သတော သမ္မာနော-ဖြင့် သတိပညာတို့ကိုသာ ဟောတော်မူသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) စသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် [ခ] ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။(ဂ) ဝိတ္ထာရ/ဗျတိရေက။

(ဃ) အနွယ၊ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။ ။ န ပရိဗျတ္တံ အပရိဗျတ္တံ။အပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဧတိဿာ အဓိပ္ပေတုပေက္ခာယာတိ အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။ တစ်နည်း။ ။ ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ။ နတ္ထိ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ ဧတိဿာ အဓိပ္ပေတုပေက္ခာယာတိ အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။

န ပရိဗျတ္တကိစ္စ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-အရ ထင်ရှားသော ကိစ္စမရှိခြင်း အဘာဝဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဧတ အညပုဒ်အရ ဤဩအလိုအပ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာန။ဧတအညပုဒ်အရ ထင်ရှားသောကိစ္စမရှိသော ဤဩအလိုရှိအပ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ရ၏။

အနဘိဘူတတ္တာ ။ ။ န အဘိဘဝီယတိ အဇ္ဈောတ္ထရီယတီတိ အနဘိဘူတာ။ အနဘိဘူတာယ ဘာဝေါ အနဘိဘူတတ္တံ။

ဥက္ကံသတ္တသိရာ ။ ။ ဥက္ကံသတ္တော သိရော ဧတိဿာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယာတိ ဥက္ကံသတ္တသိရာ။

ဥက္ကံသတ္တသိရာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အရ ချီအပ်သော ဦးခေါင်းသည် မုချ။ထို၏ ဧတ အညပုဒ်အရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ဌာနီ/ဌာန စပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသကဲ့သို့သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဥက္ကံသတ္တ။ ဥပပုဗ္ဗ ခိပ+တ။ **သိရ**။ သိ + ရ [သေဝန္တိ ဧတေနာတိ သိရော။]

ပုဂ္ဂလ။ ပူတိသဒ္ဒူပပဒ ဂလ+အ။ **သတိ**။ သရ + တိ။

သမ္ပဇာ။ သမ္ပဇာနပုဒ်+ဏျပစ္စည်း။ **ပရိဗျတ္တ**။ ပရိ+ဝိ+အဋ+တ။

နံပါတ် (၆)

(င) သရတီဖြင့် တတောဩ သရဓာတ်+တ ပစ္စည်း၊တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဩ သက်၍ သရတီတိ သတော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။**သမ္ပဇာနာတီဖြင့်** သမ္ပဇာနောဩ သံ+ပ ပုဗ္ဗ+ဉာဓာတ်၊ ယု ပစ္စည်း၊ယု ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနဩသက်၍ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာနှစ်မျိုးတွင် သတောသမ္ပဇာနော-ကား ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာမျိုး

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ [ဘာဝတ္ထ။]

နံပါတ် (၇)

အပရိဗျတ္တကိစ္စတော/အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ...

ယောဇနာ၌ အပရိဗျတ္တကိစ္စတ္တာ-ဟု ဘာဝပစ္စည်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆိုသော်လည်း ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း။တဒဘာဝတော ဣစ ပရိဗျတ္တန္တိ အာဟ 'အပရိဗျတ္တ ကိစ္စတော' တိ။ဟု [သာရတ္ထ၊၁။၃၇၄။] ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အပရိဗျတ္တကိစ္စတောပါဠ် သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဥက္ကိတ္တသိရာဝိယ ။ ။ ဦးခေါင်းကို မြှောက်ချီတတ်သော သတ္တိမရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ဆို တဒ္ဓမ္မူပစာ။ **သတော သမ္ပဇာနော။**။ ဌာနဖြစ်သော အောက်မေ့တတ် ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတော သမ္ပဇာနောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတိသမ္ပဇဉ်၌တင် ဌာနူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

****

ဝါကျစဉ် (၇၆)

(က) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇည် ပုရိမဋ္ဌာနေသုပိ အတ္ထိ။

(ခ) မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရဋ္ဌာနမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ။ပဂေဝ အပ္ပနာ။

(ဂ) ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ၊အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။

(ဃ) ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဣမဿ ဈာနဿ ပုရိသဿ ခုရဓာရာယံ ဝိယ သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဣဓေဝ ဝုတ္တံ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တတ္ထ-ထိုစျာန်တို့တွင်။[တစ်နည်း]တတ္ထ-ထိုသဘော သမ္ပဇာနော ဟူသောပါဠ်၌။ ပုရိမဋ္ဌာနေသုပိ-ရှေးဖြစ်သော ပဌမစျာန် ဒုတိယစျာန်တို့၌လည်း။

(ခ) ဟိ-သစ္စံ။အသမ္ပဇာနဿ-သမ္ပဇဉ်ကင်းသသူအား။နသမ္ပဇ္ဇတိ-မပြည့်စုံသေး၏ရှင့်။ပဂေဝ ပဌမမေဝ-လက်ဦးပင်လျှင်။နသမ္ပဇ္ဇတိ-မပြည့်စုံနိုင်ရာ။

(ဂ) ပန-ထိုသို့ရှေးဖြစ်သော ပဌမစျာန် ဒုတိယစျာန်တို့၌ ရှိသော်လည်း။[တတ္ထ-ထိုပဌမစျာန် ဒုတိယစျာန် တို့၌။စိတ္တဿ-၏။ဂတိ-အလားသည်။သုခါ-လွယ်သည်။ဒုက္ခရံ-ခဲယဉ်းသည်။[ဣဒံနာမ-ဤမည်သောအ မှုကို။ကရီယတီတိ-ပြုအပ်၏ဟူ၍။ဝတ္တဗ္ဗဿ-ဆိုအပ်သောကိစ္စ၏။အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်။]တတ္ထ ဈာနေသု-တို့၌။သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ-သည်။အဗျတ္တံ-မထင်ရှားသည်။[ဟောတိ။]

(ဃ) ပန-အထူး။ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန-ရုန့်ရင်းသောအင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ဣမဿဈာနဿ-ဤ တတိယစျာန်၏။ခုရဓာရာယံ-သင်ဓုန်းသွားအပေါ်၌။သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ-သတိသမ္ပဇညကိစ္စဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော။ဂတိ-အလားကို။ဣစ္ဆိတဗ္ဗာဝိယ-သို့။သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာဧဝ-သာလျှင်ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သော။စိတ္တသသ-၏။ဣမေဝ-ဤတတိယဈာန်၌သာလျှင်။[ကြံ-ဤသတောသမ္ပဇာနော ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခု အပေါင်းကို။] ဝုတ္တံ-၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ရှေးဖြစ်သော ပ-ဈာန်၊ဒု-ဈာန်တို့၌လည်း ဤသတိသမ္ပဇည ရှိ၏-ဟုဖွင့်ပြ အပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော်လည်း ထိုရှေးဖြစ်သော ပ-ဈာန် ဒု-ဈာန်တို့၌ သတောစ သမ္ပဇာနော-ဟူ၍ မြတ်စွာ ဘုရားသည် မဟောအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျှက် ပ-ဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇညရှိ၏-ဟု ဆိုသော ဆရာစကားအသို့သင့်အံ့နည်း။မြတ်စွာဘုရားစကားနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက် ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် လွတ်သောသတိရှိသူ၊သမ္ပဇဉ်ကင်းသူအား ဥပစာရဈာန်မျှ မပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရှေးပ-ဈာန်,ဒု-ဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇညရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ရှိနိုင်ပါလျှက် အဘယ့်ကြောင့် ပဈာန် ဒု-ဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇညကို မဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ဥပစာရဈာန် စသည်ကိုထောက်၍ ပ-ဈာန်၊ဒု-ဈာန်တို့သည်လည်း အသီးသီး သိမ်မွေ့ကြကုန်သည်သာ မဟုတ်လော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

ကာမံ ဥပစာရဇ္ဈာနာဒိ ဥပဒါယ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနာနိပိ သုခုမာနေဝ၊ဣမံ ပန ဥပရိမဇ္ဈာနံ ဥပါ ဒါယ"**ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ**"တိ ဝုတ္တံ၊သာ စ ဩဠာရိကတာ ဝိတက္ကာဒိထူလင်္ဂတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၅။]

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ(ဂ)ဖြင့် ပ-ဈာန်၊ဒု-ဈာန်တို့၏ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုဈာန်တို့၌ သတိသမ္ပဇည သည် မထင်ရှားဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။သတိပညာနှင့်ကင်း၍ ဈာန်မပြည့်စုံနိုင်သည် မဟုတ်လော။အဘယ်ကြောင့် သတိသမ္ပဇညကိစ္စသည် အဗျတ္တဖြစ်လေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း။]

မှတ်ချက်။ ။(ကမှဃ) တိုင်အောင် တက်လိုသော်။

ဆရာ၊ပါဠိတော်၌ တတိယဈာန်၌သာ သတောစ သမ္ပဇာနော-ဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအင် ၏။ရှေး ပ-ဈာန်၊ဒု-ဈာန်တို့၌လည်း ဤသတိသမ္ပဇည ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျှက် အဘယ့်ကြောင့် ဤ တတိယဈာန်၌သာ သတောစ သမ္ပဇာနော-ဟူ၍ သတိသမ္ပဇညကို ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (က) စသည့်မိန့်။

ကား ။ ။(ဂ+ဃ) ဝါကျတို့ကို ဥပမာဖြုတ်၍ မြန်မာပြန်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) **ဒဠ္ဍီကရဏ** ။ [ပဂေဝ အပ္ပနာ ကား သမ္ဘာဝနာဝါကျ။]

(ဂ) **ဝါကျာရမ္ဘ** ။ [တစ်နည်း] ဗျတိရေက ပရိဟာရဘောဂ။

(ဃ) **အန္ဝယ ပရိဟာရဘောဂ** [တစ်နည်း] **ဝိသေသ**။

ထိုတွင် ဘူမိယံ ပုရိသဿ ကား ဥပမာနဝါကျ။ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိကား ဥပမေယျဝါကျ။ ဣမေဝ ဝုတ္တံ ကား ပရိဟာရဝါကျ။

နံပါတ် (၄)

သတိသမ္ပဇည။ ။ **သတိစ သမ္ပဇညဉ္စ သတိသမ္ပဇည**။

http://www.dhammadownload.com

သတိ-ရှေ့ပုဒ်အရ သတိသည် မှုချ။ထို၏ သမ္မဗဉ္ဇနှင့် ရှေ့ဈာန်တို့၌ အတူရှိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သတိ သမ္မဗဉ္ဇတို့ရ၏

မုဋ္ဌဿတိ ။ ။ မုဋ္ဌာ ဝိနဋ္ဌာ သတိ အဿာတိ မုဋ္ဌဿတိ။ [ပျောက်သော သတိရှိသော။]

(တစ်နည်း) မုဋ္ဌာ သတိ ဧတသ္မာ ပုဂ္ဂလတောတိ မုဋ္ဌဿတိ [သတိလွတ်ရာဖြစ်သော။]

အသမ္ပဇာန။ ။ နတ္ထိ သမ္ပဇာနံ ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿာတိ အသမ္ပဇာနော။

ဥပစာရဈာနမဂ္ဂ ။။ ဥပစာရော စသော တံ ဈာနဥ္စာတိ ဥပစာရဈာနံ။ဥပစာရဈာနမေဝ မဂ္ဂေါ ဥပစာရဈာနမဂ္ဂေါ။

ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာန။ ။ ဩဠာရိကံ အင်္ဂံ ဩဠာရိကင်္ဂံ။ဩဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနံ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနံ။

ဩဠာရိကင် အရ ပီတိဟုဆိုသော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါသည် မှုချ။ထို-၏. ပယ်ခြင်းကြိယာနှင့် ပဟာတဗ္ဗ/ပဟာယကစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပီတိဟုဆိုအပ်သော ရုန့်ရင်းသော ဈာန်အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းရ၏။

ခုရဓာရာ ။ ။ ခုရဿ ဓာရာ ခုရ ဓာရာ။

နံပါတ် (၅)

မုဋ္ဌ။ မုသ+တ။ **အပ္ပနာ**။ အပ+ယု။ **သုခုမ**။ သုခ+ဥမ။

[သုခယတိ အနုဘဝတီတိ သုခုမံ] **ခုရ**။ ခုရ+အ။ **ဓာရ**။ ဓာ+ရ။

နံပါတ် (၇)

(ဃ) **ဣမဿ ဈာနဿ/ ဣမသ္မိံ ဈာနေ...**

ဣမဿ ဈာနဿ ပါဌ်သင့်။ဩဠာရိကင်ပဟာနေနပုဒ် သုခုမတ္တာပုဒ်တို့၌ ဟိတ်သမ္ဗန်ဖြင့်စပ်နိုင်သောကြောင်းလည်းကောင်း။ဥပမေယျပက္ခ၌လည်း ဣမသိံ ဈာနေ-ဟု ပြင်၍ လိုက်လျက် အနက်ပေးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

နံပါတ် (၈)

ဣမဿဈာနဿ။ ။ အပေါင်းဈာန်အားလုံး၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တတိယဈာန်တင် ဧကဒေသူပစာ။ [ကာကောလောကနနည်း၊ အဓိကာရနည်း] နံပါတ် (၇) ရှု။

ခုရဓာယံ ။။အနီးရှိသော သင်ဓုန်းဓားသွား၏အမည်ကို အနီးဖြစ်သော သင်တုန်းဓားအနီးအရပ်၌တင် သမီပူပစာ။

(ဃ)ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ရုန်းရင်းသော ဝိတက်,ဝိစာရ,ပီတိတို့ကို ပယ်ခြင်း၏ ဩဠာရိကင်ပဟာနအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ပီတိကို ပယ်ခြင်း၌တင်စား ဧကဒေသူပစာ။

ဤဝါကျ၌ ။ သတိသမ္မဗဉ္ဇကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ-ကို နည်းကြံသော် "အတိသယနည်း" ရနိုင်၏။တတိယဈာန်၌ သတိပညာတို့၏ ဗျာပါရတို့ ပ-ဈာန် ဒု-ဈာန်ထက် အလွန်အားဖြင့် ရနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ပီတိသင်္ခါတဿ ဩဠာရိကင်္ဂဿ ပဟာနေန သုခုမတာယ ဣမဿ သာတိသယော သတိပညာဗျာပါရောတိ ဝုတ္တံ "**ပုရိသဿ**"တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၅။]

နံပါတ် (၁၀)

(ဂ) **တေသံဈာနာနံ** အရ-ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် ကောက်။

****

http://www.dhammadownload.com

ပါဏျစဉ် (၇၇)

(က) ကိစ္စံ ဘိယျော-ယထာပိ ဓေနုပဂေါ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယမာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ဝေမိဒံ တတိယဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတမ္ပိ သတိသမ္ပဇညာ ရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ။

(ခ) ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ။

(ဂ) သုခေဝါပိ သတ္တာ ရဇ္ဇန္တိ။

(ဃ) ဣဒဥ္စ အတိမဓုရံ သုခံ။

(င) တတော ပရံ သုခါဘာဝါ။

(စ) သတိသမ္ပဇညာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ၊ နော အညထာတိ ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ ဣဒမိဓေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကိစ္စ၊သည်သာမကသေး။ဘိယျော၊တို့ထက်အလွန်ရှိသေး၏။ဓေနုပဂေါ၊နို့အလို့ငှာ အမိသို့ကပ်လေ့ရှိသော။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) အမိ၏ နို့ကိုစို့တတ်သော။[အဓိပ္ပါယတ္ထ။]

ဓေနုပကောတိ ခီရတ္ထာယ မာတုဓေနုပဂမနသီလော။(ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ဂဏ္ဌိ။)

ပစ္ဆော၊ နွားငယ်သည်။ဓေနုတော၊ မှ။ အပနီတော၊ဖယ်အပ်သည်။ဟုတ္တာ၍။အရက္ခိယမာနော၊ မစောင့်ရှောက်အပ်သော်။ပုနဒေဝ၊တစ်ဖန်။ဓေနုံ၊အမိနွားမသို့။ဥပဂစ္ဆတိယထာပိ၊ ကပ်ရောက်သကဲ့သို့လည်း။

(ဃ) ဣဒဥ္စ၊ ဤတတိယဈာန်သည်လည်း။အတိမဓုရသုခံ၊ အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခရှိ၏။ [ကသ္မာ။]

(စ) ပန၊ဆက်။ဧတ္ထသုခေ၊ဤတတိယဈာန်ချမ်းသာ၌။သတိသမ္ပဇညာနုဘာဝေန၊ကြောင့်။အသာရဇ္ဇနာ၊ မတပ်မက်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊အညထာ၊တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်။နော ဟောတိ၊ ဣတိ၊ကြောင့်။ ဣဒံ၊ဤသတိသမ္ပဇည်ကို။ဣဓေဝ၊ဤတတိယဈာန်၌။[ပန-တထာပိ၊ထိုသို့ အတိမဓုရသုခဖြစ်သော်လည်း]

နံပါတ် (၂)

(က)စသည် အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးဝါကျဖြင့် သတိမ္ပဇညဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော စိတ္တဂတိကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ဤဈာန်၌သာ သတော သမ္ပဇာနောဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍။ယခုအခါ၌ ယင်းအနက်သာမကသေး သတိ သမ္ပဇဉ် အစောင့်အရှောက် မရှိလျှင် ပီတိသို့ ပြန်ရောက်ဖွယ်ရှိ၏ဟူသောအနက်၊သတိသမ္ပဇည၏ အာနုဘော်ကြောင့်သာ သုခ၌ မငြိကပ်-ဟူသောအနက်ကို ပြခြင်းငှာ (က) စသည် မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဤတတိယဈာန်သုခသည် ပီတိမှ ဖယ်အပ်ပါသော်လည်း သတိသမ္ပဇည အစောင့်အရှောက်ဖြင့် မစောင့်ရှောက်အပ်သော် တစ်ဖန်သာလျှင် ပီတိသို့ ကပ်ရောက်ရာ၏-ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ မစောင့်ရှောက်အပ်သော်လည်း ပီတိကို ခွာထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပီတိသို့ မကပ်ရောက်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပီတိသို့ တစ်ဖန်ကပ်၏-ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ လောကပိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(င)သို့။ ။ဆရာ (ဃ) ဖြင့် ဤတတိယရျာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် ဤတတိယရျာန်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြင့်ပါသနည်း။ရှေးရျာန်တို့သည်လည်း အတိမဓုရသုခပင် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား။ ။သတ္တဝါတို့သည် သုခ၌ တပ်မက်တတ်ကုန်၏၊တတိယရျာန်သုခထက် လွန်သော သုခမရှိသောကြောင့် ဤတတိယရျာန် သုခသည် အလွန်မြတ်သောသုခ ဖြစ်၏ဟူလို။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ(ဃ+င)တို့ဖြင့် တတိယရျာန် သုခထက် လွန်သောသုခ မရှိသောကြောင့် ဤတတိယရျာန် သုခသည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် တတိယရျာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းသုခ၌ တပ်မက်မည်သာ မဟုတ်လော။ယင်းရျာန်၌ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် သုခ၌ မတပ်ပဲ တည်နေနိုင်သနည်း။စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ကိစ္စ ဘိယျော။ပ။ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိကား ဥပမာနဝါကျ။
ဓေမိဒံ။ ပ ။ ဥပဂစ္ဆေယျကား ဥပမေယျဝါကျ။

(ခ) ဝါကျရှေ့။ (ဂ) ဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရှေ့။ (င) ကာရဏ။ (စ) ဝါကျာရှေ့။

နံပါတ် (၄)

ဓေနုပဂေါ။ ။ **ဓေနုံ ဝိဝတီတိ ဓေနုပဂေါ**။

ဓေနု ဝိသေအရ မိခင်နွားမ၌ တည်သော နို့ဒြပ်သည် မုချ။ထို-၏ နွားငယ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ်ဌာန။ပါ ဓာတ်အရ ရသာရုံ၌တပ်မက်သော တဏှာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်မုချ။ရှေးရှေးသော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း စသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖလူ။နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် ကာရဏူ။ပုဒ်လုံးအရနှင့် ဏျ ပစ္စည်းအရ နွားငယ် ရ၏။

ဓေနု။ ။**ဓေတိ ခီရံ ပါယေတီတိ ဓေနု။[ဓေ+နု]ဓယတိ ပိဝတိ ဧတော ခီရံ ပေါတကောတိ ဓေနု**။

ဓေ-ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဒြကား နို့ကိုစို့သော နွားငယ်၏ ရသတဏှာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါယ်ဒ်မုချ။ဟေတုကတ္တုဒြကား မိခင်နွားမ၏ မေတ္တာ[တစ်နည်း]ဂေဟသိတပေမ သည် ဖလူ။နု-ပစ္စည်းအရ ထို-သော မိခင်နွားမ ရ၏။(တစ်နည်း) အပါဒါနသာဓန ကောက်။

အပနီတ ။ ။ **အပနေတွာ နီတော အပနီတော**။

အပ-ဝိသေအရ အပနယန ဘောဂဏှသည် မုချ။ထို-၏ ဆောင်အပ်သော နွားငယ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ဖယ်၍ဆောင်အပ်သော နွားငယ် ရ၏။

သတိသမ္ပဇညာရက္ခ ။ ။ **သတိသမ္ပဇညေဋ္ဌ တံ အာရက္ခော ဧတတိ သတိသမ္ပဇညာရက္ခော**။

အတိမဓုရ။ ။ **မညတိ ဉာယတိ မဓုရန္တိ မဓု။မဓု အဿ အတ္ထီတိ မဓုရံ။ အတိရေကံ မဓုရံ အတိမဓုရံ**။

အတိ-ဥပသာရ အရ အတိရေကဘောဂဏှသည် မုချ။ထို-၏ ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော အလွန်ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သုခ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝဇ္ဇ။ ဝဒ+ဆ။ [ဝဒတီတိ ဝဇ္ဇော] မဓု ။ မန+ဥ ။ **သာရဇ္ဇန**။ သံ-ရဇ္ဇ+ယု။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) **ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျဖြင့်** တစ်ဖန် ပီတိသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဟူသည် ဟာနဘာဂိယဈာန်ဖြစ်ခြင်း၊ ဒုတိယဈာန်နှင့်သာ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။ [ဋီကာ]

(ခ) **ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သီယာဖြင့်** ရှေးဝါကျ၌ပင် ရအပ်သော အဝုတ္တသိဒ္ဓိ၊သာမတ္ထိယတ္ထကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဓေနုပဂေါ/ဓေနုပကော...

ဓေနု သဒ္ဒါပုပပဒ ဥပ ပုဗ္ဗ၊ဂမုဓာတ်၊ကွိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဓေနုပဂေါ ပါဠိသင့်။

ဓေနု သဒ္ဒါပုပပဒ ပါဓာတ်၊ဏွု ပစ္စည်း၊ပဌမက္ခရာနှင့်သာလိုသည်။ ပါရာ၊ ဂံ၊ သစ်။ ယင်းအလို ဓေနုပကော ပါဠိသင့်။ဓေနုယာ ခီရံ ပိဝန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။[သာရတ္ထ၊၁။၃၇၅။]ဓေနုပကော၊ အမိနို့ကိုစို့တတ်သော [သဒ္ဒတ္ထ] [ဂဏ္ဌိသစ်]

သုခေဝါ ဝိ/သုခေဝါ ဟိ...

ရှေ့ဝါကျ၌ လောကဝိရောဓိ ရောက်နေ၍ ယင်းကို ပယ်ရန်အကျိုးငှာဆိုသောကြောင့် ဒဋ္ဌီဟု မှတ်သားနိုင်ရကား သုခေဝါ ဟိ-ဟူ၍ ဟိ နိပါတ်နှင့်ရှိကလည်း သင့်နိုင်မည်ပင်။သို့သော် ဝါ-သဒ္ဒါသည် သတိသမ္ပဇဉ် မစောင့်ရှောက်လျှင် ပီတိသို့ ပြန်ရောက်၍ ဟာနဘာဂိယ ဒုတိယဈာန် ပြန်၍ဖြစ်ရာ၏ဟူသော အနက်မှ အခြားအနက်တစ်မျိုးကို ပြလို၍ တက်သော အတ္တန္တရ ဝိကပ္ပနတ္ထတည်း ဝိ-ကား သမုယစ္စတ္ထ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌သာ ကပ်ငြိသည်မဟုတ်သေး၊သုခ၌လည်း ကပ်ငြိ၏ဟု ပြလိုရကား သုခေဝါဝိ-ဟု ဝိသဒ္ဒါပါသော ပါဠိသာ သင့်။

အတိမဓုရသုခံ/အတိမဓုရံ သုခံ...

နှစ်ပါဌ်သင့်။အနက်မထူး။ဝါကျနှင့် သမာသ်သာ ထူးသည်။ နောက်စာမျက်နှာ ၁၂၂-၌ 'အတိမဓုရ သုခေ' ဟု သမာသ်ပုဒ်ဖြင့် ရှိနေသည်။

နံပါတ် (၈)

အတိမဓုသုခံ။ ။ ဒုတိယဈာန်ရှိ သုခသည်လည်း အတိမဓုရသုခပင် ဖြစ်သော်လည်း တတိယဈာန်ရှိ သုခကိုသာ အလွန်အားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

ထင်ရှားရှိသော ချိုမြိန်သော အရသာရှိသော သစ်သီးစားသောက်ဖွယ်တို့၏ အမည်ကို ထင်ရှား မရှိသော တတိယဈာန်သုခ၌ တင်စား တဒ္ဓမ္မူပစာ။

ဓေနုပဂေါ-၌ ဓေနု။ ။ဌာနန္တားမ၏အမည်ကို ဌာနီ နို့၌တင် ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ-အရ ဒုတိယဈာန်ကောက်။

****

ပါကျင့်စဉ် (၅၈)

(က) **ဣဒါနိ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသီတိ** ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနောသုခပ္ပ ဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ၊ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ တံ သမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋ္ဌော၊ ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ။

(ဂ) တသ္မာ ဧတမတ္တံ ဒဿေန္တော "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ" တိ အာဟ။

(ဃ) **ဣဒါနိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ ဧတ္ထ ယံ ဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ။** [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၂၁/၂။]

****

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်အနက်။ (က) ကာယေန-သမ္ပယုတ္တနာမကာယဖြင့်။သုခဉ္စ၊ စေတသိကသုခ ကာယိကသုခကိုလည်း။ ပဋိသံဝေဒေသိ၊ ခံစားပြီ။ [ဈာနသမင်္ဂီ = ကတ္တား။]

(ခ) ကာယေန၊နာမကာယဖြင့်။သုခဉ္စ၊ကာယိကသုခကိုလည်း။ပဋိသံဝေဒေသိ၊ဈာန်မှထသောအခါ၌ခံစားပြီ။

(ဃ) ယံ၊တတိယဈာန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့်။တံ၊ထိုတတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။အရိယာ၊ဘုရားစသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။အာစိက္ခန္တိ၊ ပြောဆိုညွှန်ပြ ချီးမွမ်းကြကုန်၏။

(က) သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေ၊ချမ်းသာကိုခံစားခြင်းဌာ နှလုံးသွင်းသည်။ကိဉ္စာပိ နတ္ထိ၊ပေ။ဇဝံ၊သို့နှလုံးသွင်းမရှိသည်။သန္တေပိ၊သော်လည်း။တဿ၊ထိုတတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။နာမကာယေန၊နှင့်။သုခံ၊သည်။ယသ္မာ၊ကြောင့်။သမ္ပယုတ္တံ၊၏။[တသ္မာ၊ ကြောင့်။ဇတံအတ္တံ၊ဤစေတသိကသုခ ကာယိကသုခကိုနာမကာယဖြင့် ခံစား၏ဟူသော အနက်ကို။ဒဿေန္တာ၊သည်။ဟုတ္ဝာ၊၍။သုခဉ္စကာယေန၊ပဋိသံဝေဒေသိန္တိ၊ဟူ၍။အာဟ၊ပြီ။]

(ခ) ယံ တံ သုခံ၊အကြင်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သုခဝေဒနာသည်။အတ္ထိ၊၏။အဿ၊ထိုတတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။တံသမုဋ္ဌာနေန၊ထို တတိယဈာန် သုခကြောင့်ဖြစ်သော။[သာရတ္ထ] (ဝါ) ထိုတတိယဈာန် သုခလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။[ဝိမတိ]အတိပဏီတေန၊သော။ရူပေန၊ စိတ္တဇရုပ်သည်။ယဿ၊အကြင်စိတ္တဇရုပ်မှ ကြွင်းသော တိဇရုပ်ကို။ဝါ-၏။ ဖုဋ္ဌတ္တာ၊ ပျံ့နှံ့အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဈာနာ၊တတိယဈာန်မှ။ဝုဋ္ဌိတောပိ၊ထပြီးသော ဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။သုခံ၊ ကာယိကသုခကို။ပဋိသံဝေဒယျ၊အဿ ဈာနသမင်္ဂီနော၊၏။ ရူပကာယော ယသ္မာ ဧတံ အတ္ထံ၊ ထိုကာယိကသုခကို ခံစား၏ဟူသောအနက်ကို။ ဒဿေန္တော။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့။ ။ ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ဣဒါနိ သတောစ သမ္ပဇာနော စသဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန်၌ သတိသမ္ပဇညတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုခကို ပယ်ခွာပြီးသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ ပယ်ခွာပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ ဟု မဟောသင့်၊မဟောသင့် ပဲလျက် ဟောချေသော် လောကဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။[ဤကား ရှေ့နောက်ဝါကျ သန္ဓေစပ်က စသော နိယံနှင့်အညီတက်သည်။]

တစ်နည်း။ ဥပနာတူ၊တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတတိယဈာန၌ သုခကို သတိသမ္ပဇညတို့၏အစွမ်း

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် တတိယဈာနသမံဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သုခကိုခံစားအံ့ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း အာဘောဂ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။[တစ်နည်း] သုခကို ခံစားအံ့-ဟူသော အာဘောဂနှင့်ကင်းလျက်ပင် သုခကိုခံစားခြင်း ဖြစ်ပါသလော။ [ဂဏ္ဌိသစ်။](တစ်နည်း) ဈာနသမံဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်ဝင်စားခိုက် အာဘောဂပြုသောကြောင့် ဈာန်မှထသောအခါ၌ အာဘောဂရှိသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

ကား။ ။ သုခကို ခံစားအံ့ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းပင် မရှိသော်လည်း၊ နာမကာယဖြင့် စေတသိကသုခကိုလည်း ကောင်း၊ကာယိကသုခ၏ အကြောင်းရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ယင်းနာမကာယဖြင့်ပင် ကာယိကသုခ ကိုလည်းကောင်း၊ဈာန်ဝင်စားခိုက် ဈာနသမံဂီသည် ခံစား၏ဟု ပြလိုရကား ယင်းသို့ဟော၏ ဟူလို၊

နာမကာယေန စေတသိကသုခံ ကာယိကသုခဟေတုရူပသမုဋ္ဌာပနေန ကာယိကသုခဉ္စ ဈာနသမံဂီ ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဝုတ္တတိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၆။]

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(က)ဖြင့် နာမကာယဖြင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခ၊ကာယိကသုခကိုဈာန် စိတ္တက္ခဏ်ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ဈာန်ဝင်စားသောအခိုက်၌ ခံစားခြင်းကို ပြဆိုအပ်၏။ကာယိက သုခကို ဈာန်ဝင်စားခိုက်၌သာ ခံစားပါသလော။အဘယ်အခါ၌လည်း ခံစားပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

ကား ။ ။ဈာန်မှထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ခံစား၏ ဟူလိုသော်။

နံပါတ် (၃)

(က) **ပက္ခန္တရ** ထိုတွင် ကိဉ္စာဝိ။ပ။နတ္ထိ ကား ဂရဟာဝါကျ။ဖေဝံ သန္တေပိ။ပ။သုခံ ကား **သမ္ဘာဝနာဝါကျ။(ခ) နယန္တရပက္ခန္တရ။** (ဂ) လဒ္ဓဝုတ္တ [တစ်နည်း] နိဂုမ်း။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ ရူပေန ကား သည်ပေးသောကြောင့်၊ ဖုဋ္ဌော၌ အဝုတ္တကတ္တားထို၏ ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂ။ ။ **သုခဿ ပဋိသံဝေဒနာ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာယ အာဘောဂေါ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ။**

သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ ဝိသေသနအရ သုခကို ခံစားခြင်းသည် မှချ။ထို၏ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ဂုဏ်/ ဂုဏောစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သုခကို ခံစားခြင်း၌ နှလုံးသွင်းခြင်း၏။

တံသမုဋ္ဌာန။ ။ **တတော သုခတော သမုဋ္ဌာနံ တံသမုဋ္ဌာနံ။**

တ အရ နာမကာယ သမ္ပယုတ္တသုခသည် မှချ။ထို၏ အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း/အကျိုး စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ နာမကာယ သမ္ပယုတ္တသုခကြောင့်ဖြစ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရှ၏။

တံ သမုဋ္ဌာနာတိ တတော သမုဋ္ဌိတေန အတိပဏီတေန ရူပေန။[သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၆။]

တစ်နည်း။။။ တံ သုခံ သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ ယဿ ရူပဿာတိ တံသမုဋ္ဌာနံ။ [ဝိမတိ။]

တံသမုဋ္ဌာန ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယ သမ္ပယုတ္တသုခ ဟူသော အ ကြောင်းသည် မှချ၊ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ အတိပဏီတစိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်း/အကျိုး စပ် ဌာနူပစာ။ ယ အညပုဒ်အရ အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ် ရှ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

ကာယ။ ကုသဒ္ဒါပုပဒ+ ဣ + ဏ။ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော။

ပဏီတ။ ပ ပုဗ္ဗ + နီ + တ။ ပဓာနဘာဝံ နီတံ ပဏီတံ။ **ဟေတု**။ ဟိ + တု။

နံပါတ် (၆)

(က) **နာမကာယေန-ဖြင့်** သုခ္ခ ကာကေန-၌ ကာယ-အရ ရူပကာယကို မယူအပ်၊ ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**သမ္ပယုတ္တံ သုခံ-ဖြင့်** သုခအရ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) **ယံ ဈာန ဟေတုဖြင့်** ယံသည် အနိယမ ပယောဂဝန္တ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ဟေတွတ္ထ ပဌမန္တ နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းဖြင့် ဈာန်ကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

ယံ ဈာနကာရဏာ-ဖြင့် ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ပဋ္ဌမာ ဝိဘတ်သည် ပဋ္ဌမီ ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ-ဖြင့်** တံ ကား နိပါတ်ပုဒ်မဟုတ်၊ သဗ္ဗနာမ်တည်း၊ယင်းဖြင့် တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုစွဲယူ သုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေ။**ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာဖြင့်** အရိယာ-အရ အာစာရအရိယာ၊ဒဿနအရိယာ၊လိင်္ဂအရိယာတို့ကို မယူအပ်၊ ဘုရားစသော ပဋိဝေဓအရိယာတို့ကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

ဒေသေန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ၌ အာ-ရှေးရှိသော စိက္ခဓာတ်သည် ဒေသနအနက် ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ **[တစ်နည်း]** ဒေသေန္တိ-ဖြင့် [အာစိက္ခန္တိ] ကြားကုန်၏ဟူ သည် ဟောခြင်းပင်တည်းဟု **သိစေ**။

ပညာပေန္တိ-ဖြင့် [အာစိက္ခန္တိ] ကြားကုန်၏ဟူသည် ပညတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဖုဋ္ဌော/ဖုဋ္ဌော။ ဖုဋ္ဌတ္တာ/ဖုဋ္ဌတ္တာ…

ဖုဋ္ဌတ္တာတိ ဗျာပိတတ္တာတိ အတ္ထော။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၆။] ဖုဋ္ဌတ္တာတိ အတိပဏီတေန ရူပေန ဖုဋ္ဌတ္တာ။ [ဝိမတိ၊၁။၇၆။] ဖွင့်ဆိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ဖရဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ဖရ-ဓာတ်၏ ဗျာပန အနက် ဟောနိုင်သောကြောင့်၊ ဖုဋ္ဌော/ ဖုဋ္ဌတ္တ ပါဌ်တို့ သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဘာ+ဋီ နှင့် ယောဇနာတို့ဝယ် ဖုဋ္ဌော/ဖုဋ္ဌတ္တာ ပါဌ်တို့ သင့်ကြောင်းဖွင့်ဆိုထား၏။

နံပါတ် (၈)

ဖုဋ္ဌတ္တာ။ ။ ထင်းရှားရှိသောရေသည် တွေ့ထိအပ်သော ကိုယ်ရှိသောသူအား ထိုသို့သော သဘောရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့ထိအပ်သော် သုခဝေဒနာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ထို့အတူ ဈာန်စိတ်သည် ဖြစ်စေအပ်သောရုပ်တို့သည် ပျံ့နှံ့သော ကိုယ်ရှိသူအား သုခဝေဒနာဖြစ်သည်။ယင်းသို့ ဈာန်မှထသည့်အခါ ထင်ရှားမရှိသောအခါ ခံစားခြင်း၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

သုခ္ခ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၌တင် ကာရဏူပစာ/နာနန္တရိကနည်း။ **[သာရတ္ထ]**

တစ်နည်း။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၌ တင်စား ဖလူပစာ/အဝိနာဘာဝနည်း။ **[ဝိမတိ]**

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

အာစိဏ္ဏ်-အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (ရ၉)

(က) ကသ္မာ ပန တံ တေ ဝဲ ပသံသန္တီတိ ? ပသံသာရဟတော။

(ခ) အယံ ဟိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဈာနေ ဥပေက္ခကော၊ န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎီယတိ။

(ဂ) ယထာစ ပီတိ န ဥပဋ္ဌတိ၊ ဝေံ ဥပဋ္ဌိတသဿတိတာယ သတိမာ။

(ဃ) ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ၊ အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ တသ္မာ ပသံသာရဟော။

(င) ဣတိ ပသံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဝဲ ပသံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တာ ''ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ''တိ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကသ္မာ?တံ၊ထို တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။တေ၊ထိုဘုရားစသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ပသံသာရဟတော၊ချီးမွမ်းထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။တံ တေ ဝဲ ပသံသန္တိ ဣတိ၊ ကား အဖြေတည်း။

(ခ) ဟိ၊ချဲ့။အယံ၊ဤတတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။အတိမဓုရသုခေ၊အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခရှိသော သုခပါရမိပ္ပတ္တေ၊သုခ၏လွန်သော အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်သော။(ဝါ) သုခ၏ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော။ ဥပေက္ခကော၊အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဥပေက္ခရှိပါပေစွ။တတ္ထ၊ထိုတတိယဈာန်၌။သုခါဘိသင်္ဂေန၊သုခ၌ ကပ်ငြိခြင်းအားဖြင့်။န အာကဍ္ဎီယတိ၊ မဆွဲငင်အပ်။

(ဂ) စ၊သည်သာမကသေး။ယထာ၊အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လသော်။ပီတိ၊သည်။န ဥပဋ္ဌတိ။ ဝေံ၊ဖြင့်။ဥပဋ္ဌိတသဿတိတာယ၊ ကပ်၍တည်သော သတိရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။သတိမာ၊ သတိရှိပါပေစွ။

(ဃ) တသ္မာ၊ထိုသို့ လျစ်လျူရှုတတ်သည်၏အဖြစ် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ် နာမကာယဖြင့် စေတသိကသုခကို ခံစားတတ်သည်ဖြစ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်သောကြောင့် ချီးမွမ်း ကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်သို့ လျှင် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်ပါသနည်း။ချီးမွမ်းခြင်း ငှာထိုက်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။စုန်ကြောင့် [ခ] မိန့်။

နိယံ။ ။ ဟေတုနောင်မှာ ဟိနှင့် ပြချဲ့ထသည်ီ ဝိတ္ထာရီ။

မှတ်ချက်။ ။ (ဃ) တသ္မာ ပသံသာရဟောတိုင်အောင် မှျော်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် တတိယဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိမဓုရသုခ ဖြစ်သော တတိယဈာန်သုခ၌ သော်လည်း လျစ်လျူရှုနိုင်၏။ထိုတတိယဈာန်၌ သုခ၌ ကပ်ငြိခြင်းအားဖြင့် မဆွဲငင်အပ်။ထိုအကြောင်းကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

ပဿသာရဟ ဖြစ်၏-ဟုဖွင့်ပြအပ်၏။ဤအကြောင်းကြောင့်သာ ပဿသာရဟ ဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း ပဿသာရဟ ဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ပီတိ မဖြစ်သကဲ့သို့ထိုအတူ ထင်သောသတိရှိသောကြောင့် သတိမာ-ဟုချီးမွမ်းထိုက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာ တတိယဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဿသာရဟ ဖြစ်ပါသလော။တစ်ပါးသော အကြောင်းရှိပါလျှက် မဖွင့်ဆိုက ဆရာ့စကား၌ အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ကဿပ။ ပ ။ပဿသန္တိတိ-ကား ပုစ္ဆာ။[စောဒနာ] ပဿသာရဟတောကား **ဝိသဇ္ဇနာ။** [သောဓနာ] **(ခ)စသည် ဝိတ္ထာရ။**ယင်းတွင် ဥပေက္ခကော တိုင်အောင်သည် **အနွယ။** န တတ္ထ စသည် **ဗျတိရေက။** (ဂ) **ပက္ခန္တရ။ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။** ဥပက္ခကောဟု ချီးမွမ်းရပုံမှတစ်ပါး သတိမာဟု ချီးမွမ်းရပုံ အဖို့ပြ။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) နိဂုံး။

နံပါတ် (၄)

အတိမဓုရသုခ ။ ။ အတိမဓုရံ သုခံ ယသ္မိံ ဈာနေတိ အတိမဓုရသုခံ။

အတိမဓုရသုခအရ အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခသည် မုချ။ထို-၏ ယအညပုဒ်အရ တတိယဈာန်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ယအညပုဒ်အရ အလွန်ချိုဆိမ့်သော သုခရှိသော တတိယဈာန်ရ၏။

ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ ။ ။ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ ဧတဿာတိ ဥပဋ္ဌိတဿတိ။

ဥပဋ္ဌိတဿတိဿ ဘာဝေါ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ။

ဥပဋ္ဌိတဿတိ အရ ကပ်၍တည်သော သတိရှိသော တတိယဈာနသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ထို၏ တာ-ပစ္စည်းအရ ကပ်၍တည်ခြင်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူပစာ။တာ-ပစ္စည်းအရ ကပ်၍တည်သော သတိရှိသော တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကပ်၍တည်ခြင်း ရ၏။

ပဿသာရဟ ။ ။ ပဿနံ ပဿာ။ အရဟတီတိ အရဟော။ပဿံ အရဟော ပဿာရဟော။

[တစ်နည်း] ။ ။ ပဿိတုံ အရဟတီတိ ပဿာရဟော။ [မဒ္ဒူ]

ပဿသအရ ချီးမွမ်းခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ချီးမွမ်းထိုက်သော တတိယဈာန်န သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ချီးမွမ်းခြင်းငှါထိုက်သော တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပဿသ။ ပပုဗ္ဗ+သံသ+ အ။**အဘိသင်္ဂ။** အဘိ ပုဗ္ဗ+သဉ္ဇ+ဏ။**ဥပဋ္ဌိတ။** ဥပ+ ဌာ+တ။ **သံကိလိဋ္ဌ။** သံ+ကိလိသ+တ။**ပါရမီ။** ပါရ+မိ+(မာ) အ။ **ကန္တ။** ကမု +တ။

နံပါတ် (၇)

အရိယဇနသေဝိတံ/အရိယဇနသေဝိတမေဝစ...

ဝေဖြင့် အသေဝိတကိုကန့်။စသဒ္ဒါဖြင့် ဈာနသုခကို ဆည်းသောကြောင့် အရိယဇနသေဝိတမေဝစ ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

သုခပါရမိပ္ပတ္တော/သုခပါရမိပတ္တော…

ပတ္တော၌ ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်၊ပဥပသာရသည် ဗွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် သုခပါရမိပ္ပတ္တော ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ။ ။ သတိတည်းဟူသော မကင်းရာကို ဆိုသဖြင့်၊ပညာတည်းဟူ သော မကင်းတတ်သည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်းမည်၏။

ဤဒိသေသု ဌာနေသု သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ သမ္ပဇညမ္ပိဂဟိတံ ဟောတီတိ. ဣဓ ပါဠိယံ သတိယာဧဝ ဂဟိတတ္တာ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာတ္တေဝ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၆။]

နံပါတ် (၁၀)

(င) **ဝေဒိတဗ္ဗံ၌ ဓာတ်အရ**-ပညာရှိသန္တာန်ရှိ ဉာဏ်,ဝီရိယ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါဠိကျဆည် (၈၀)

(က) **တတိယန္တိ** ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော တတိယံ၊ဣဒံ တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ တတိယံ။

(ခ) **ဈာနန္တိ** ဧတ္ထ စ ယထာ ဒုတိယံ သမ္ပသာဒါဒီဟိ စတုရင်္ဂိကံ၊ဧဝမိဒံ ဥပေက္ခာဒီဟိပဉ္စင်္ဂိကံ။

(ဂ) ယထာဟ''ဈာနန္တိ ဥပေက္ခာ သတိ သမ္ပဇညံ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာ'' တိ။

(ဃ) ပရိယာယော ဧသော၊

(င) ဥပေက္ခာသတိသမ္ပဇညာနိ ပန ဥပေက္ခာ နိပ္ပရိယာယေန ဒုဝင်္ဂိကမေဝေတံ ဟောတိ။

(စ) ယထာဟ ''ကတမံ တသ္မိံ သမယေ ဒုဝင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ? သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာ''တိ။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။)

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) စ၊အဖို့တစ်ပါးကား။ဈာနန္တိ ဧတ္ထ-၌။ဒုတိယံ-ဒုတိယဈာန်သည်။သမ္ပသာဒါဒီဟိ-သမ္ပသာဒစသည်တို့ဖြင့်။စတုရင်္ဂိကံ-လေးပါးသောအင်္ဂါရှိ၏။ဣဒံ-ဤတတိယဈာန်သည်လည်း။ဥပေက္ခာဒီဟိ-တို့ဖြင့်။ ပဉ္စင်္ဂိကံ-

(ဂ) ယထာ ကိံဝစနံ-အဘယ်စကားကို။ကော အာဟ? ဈာနန္တိ။ပ။စိတ္တေကဂ္ဂတာ-ဟူ၍။(ဘဂဝါ)

(ဃ) သော-ဤဈာန်အင်္ဂါငါးပါး အပေါင်းသည်။ပရိယာယောယေဝ-ပရိယာယ် ဒေသနာသာတည်း။

(င) ပန-စင်စစ်ကား။နိပ္ပရိယာယေန-ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊တတိယဈာန်ကို ပီတိယာစ ဝိရာဂါဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဟောသည်ရှိသော် ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ,တို့ မရှိရကား ဤတတိယဈာန်၌ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးသာ ရှိပါသလော။အသို့ မှတ်ရမည်နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား။ ။နှစ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သောဈာန်သည် သမ္ပသာဒန,ပီတိ,သုခ,စိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ဖြင့် အင်္ဂါလေးပါးရှိသည်ဖြစ်သကဲ့သို့၊ဤတတိယဈာန်သည် ဥပေက္ခာ,သတိ,သမ္ပဇည,သုခ,စိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ဖြင့် အင်္ဂါငါးပါးရှိ၏ ဟူလိုသော်..။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊(ခ)ဖြင့် ဒု-ဗျာန်ကဲ့သို့သည် တတိယဗျာန်သည် ဥပေက္ခာစသည်တို့ဖြင့် အင်္ဂါငါးပါးရှိ၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဗျာန်-ဟူ၍ သမညရှိသည်မဟုတ်လော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် ပဉ္စင်္ဂိကံ-ဟု ဆိုသောဆရာ့စကား အဘယ်သို့သော သာဓကဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊(ခ)ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယဗျာန်၌ ဥပေက္ခာ,သတိ,သမ္ပဇည,သုခ,စိတ္တေကဂ္ဂတာတို့ဖြင့် အင်္ဂါငါးပါးရှိ၏-ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ဥပေက္ခာ,သတိ,သမ္ပဇည,စသည်တို့သည် မုချအားဖြင့် ဗျာန်မည်လေသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း၊စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ၊တစ်နည်း-ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပက္ခန္တရ။ တစ်နည်း-ဝိသေသ။ (စ) အာဂမဒဋ္ဌိ။

နံပါတ် (၄)

စတုရင်္ဂိကာ။ ။ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ ယသ္မိန္တိ စတုရင်္ဂိကံ။

စတုအင်္ဂ အရ လေးပါးသော အင်္ဂါသည်မုချ။ထို၏ အညပုဒ်အရ ဒုဗျာန်နှင့်ဋ္ဌာနီ/ဋ္ဌာနစပ် ဋ္ဌာနူ။ ယ-အညပုဒ်အရ လေးပါးသော အင်္ဂါရှိသော ဒု-ဗျာန်ရ၏။

ပဉ္စင်္ဂိကာ။ ။ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ ယဿာတိ ပဉ္စင်္ဂိကံ။(တ-ဗျာန်)

ဒုဝင်္ဂိကာ။ ။ ဒွေ အင်္ဂါနိ ယသ္မိန္တိ ဒုဝင်္ဂိကံ။

နိပ္ပရိယာယာ။ ။ န ပရိယာယော နိပ္ပရိယာယော။

န အရ ပရိသေခဘောဂဏ် မုချ။ထို ၏ မုချဒေသနာနှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဋ္ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ပရိယာယ်ဒေသနာမဟုတ်၊မုချဒေသနာ ရ၏။

သမ္ပဇည။။ သမ္မာ ပကာရေန ဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။သမ္ပဇာနော်ယေဝ သမ္ပဇည်။

နံပါတ် (၅)

ဂဏနာ။ ဂဏ+ယု။ **ပရိယာယ**။ ပရိ+အာ+ဣ+ဏ။ **သတိ**။ သရ+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော**ဖြင့် တတိယဗျာန်ကို ဒေသနက္ကမအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊တတိယံ ဒေသိတံ တတိယံ-ဟု ဒေသိတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍၊အပစ္စည်း ဒေသိတအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ဣဒံ **တတိယံ** စသည်ဖြင့် ယင်းဗျာန်ကို အာဒိကမ္မကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်ဟောတော်မူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊တိဏ္ဏံ ပူရဏံ တတိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊တိယပစ္စည်း ပူရဏအနက် ၌ သက်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော/ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယ . . . တတိယ/တတိယ . . . (ရှေ့၌ရေးသားပြီး)

နံပါတ် (၈)

(ခ)ဝါကျ။။အကြောင်းဖြစ်သော ဗျာန်ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဗျာနန္တိ ။ပ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၏ အမည်ကို၊ အကျိုးဖြစ်သော ဗျာန်၌ တင်စား ကာရဏူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

ယထာဟာ-ဒေသနာဉာဏ်ပြခန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကော်ပိ။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၈၁)

(က) **သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာတိ** ကာယိကသုခဿစ ကာယိကဒုက္ခဿစ ပဟာနာ။

(ခ) ပုဗ္ဗေဝါတိ တဉ္စ ခေါ ပုဗ္ဗေဝ၊ န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။

(ဂ) **သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာတိ** စေတသိကသုခဿစ စေတသိကဒုက္ခဿစာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ၊ပဟာနာဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတိ?

(င) စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။

(စ) သောမနဿံ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿ သုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။

(ဆ) ဧဝမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနံ၊ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္က မေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခသောမနဿဒေါမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂/၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တဉ္စ၊ ထိုပယ်ခြင်းသည်လည်း။ပုဗ္ဗေဝ-ရှေး၌ပင်။ [ဟောတိ။]

(ဃ) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ စောဒကပက္ခကို ဆိုအံ့။နေသံ၊ထိုသုခစသည်တို့ကို။

(ဆ) ပဟာနက္ကမေန၊ ပယ်ခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့်။ဣဓာပိ၊ဤဈာနကထာ၌လည်း။

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဌ်များကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ-

သုခဿစ၊ ကာယိကသုခကိုလည်း။ပုဗ္ဗေဝ၊လျှင်။ပဟာနာ၊ကြောင့်။သောမနဿဒေါမနဿာနံ၊စေတသိကသုခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ပုဗ္ဗေဝ၊လျှင်။အတ္ထင်္ဂမာ၊ချုပ်ခြင်းကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် သုခဿစ ဒုက္ခဿစ×တို့၏ အရကောက်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သုခဿစ ပဟာနာ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီးနောက် ပုဗ္ဗေဝကို ဟောတော်မူရကား၊ယင်းပုဗ္ဗေဝပုဒ်သည် အတ္ထင်္ဂမာ ပုဒ်နှင့်စပ်၍ နောက်ဝါကျကိုသာ ငဲ့လေသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။

ကား။ ။ ကာကောလောကနည်း မဇ္ဈေဒီပကနည်းအားဖြင့် ရှေ့ပဟာန ပုဒ်ကိုလည်း ငဲ့၏ဟူလိုသော်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် သောမနဿအရ စေတသိကသုခ, ဒေါမနဿအရ စေတသိကဒုက္ခကိုယူအပ် သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းနှစ်ပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသည် ပယ်ခြင်းပင်-ဟူသောအနက်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။ပုဗ္ဗေဝကို သာမန်ဆိုရကား ယင်းတို့ကိုပယ်ရာ ကာလအထူးကို မသိရာသည် မဟုတ်ပါလော။

http://www.dhammadownload.com

အဘာယ်အခါ၌ ပဟာနဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ သုခ,ဒုက္ခ,သောမနဿ, ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။မည်သည့်ဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ မည်သည့်ဝေဒနာကို ပယ်သည်ဟု အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။အကျယ်ကား အဘာယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

ကား ။ ။(စ) ဖြင့် သောမနဿဝေဒနာကို စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်အပ်၏။ဒုက္ခ,ဒေါမနဿ,သုခ ဝေဒနာတို့ကို ပထမဈာန်, ဒုတိယဈာန်,တတိယဈာန်တို့၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်အပ်ကုန်၏ဟု အကျယ်ကို ပြဆိုပါ၏ ဟူလိုသော်။

(ဆ)ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန သို့။ ။ ဆရာ ဝေမေတောသံဖြင့် ပယ်ခြင်း၏အစဉ်အားဖြင့် ဒုက္ခ,ဒေါမနဿ, သုခ,သောမနဿတို့ကို မဟောအပ်ကုန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘာယ်ကြောင့် ဤ၌ အစဉ်တစ်မျိုးအားဖြင့်သုခ, ဒုက္ခ,သောမနဿ,ဒေါမနဿတို့ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ပဟာနက္ကမအားဖြင့်သာ ဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ကန္တရ။ (ခ) ပက္ကန္တရ။(ဂ) ပက္ကန္တရ။ (ဃ) စောဒနာ။ (င) ပရိဟာရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) နိဂုံးဝါကျ။

စာစပ်။ ။ အဝုတ္တာနံ-ကုန်သော ကြောင့်၊ သုခ,ဒုက္ခ,သောမနဿ,ဒေါမနဿာနံ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေ သန/ ဝိသေသျစပ်။

နံပါတ် (၄)

သောမနဿ ။ ။ သုန္ဒရံ မနော သုမနော။တစ်နည်း။ ။သုဋ္ဌု မနော တေဿ အတ္ထီတိ သုမနော။ သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ။

သုမန-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကောင်းသောစိတ်(ဝါ)ကောင်းသောစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ထို-၏ ဏျပစ္စည်းအရ မာနသိကသုခဝေဒနာနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်ဌာန။ဏျ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော မာနသိက သုခဝေဒနာ ရ၏။

ကာယိကသုခ။ ။ ကာယေ နိယုတ္တံ ကာယိကံ။ကာယိကံ သုခံ ကာယိကသုခံ။

ကာယ-အရ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်သည် မုချ။ထို-၏ သုခဝေဒနာနှင့် နိဿ+ နိဿိတစပ် ဌာန။ဣက ပစ္စည်းအရ သုခသမာဂုတ် ကာယဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ ရ၏။

ဒေါမနဿ။ ။ ဒုဋ္ဌု မနော ဒုမနော။ဒုမနဿ ဘာဝေါ ဒေါမနဿံ။

ဒုဋ္ဌု-မန အရ မကောင်းသော စိတ်ဒြပ်သည် မုချ။ထို-၏ ဏျပစ္စည်းအရ ဒုဋ္ဌဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန။ဏျပစ္စည်းအရ ထို-သော ဒုဋ္ဌဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။

စေတသိကသုခ။ ။ စေတသိ နိယုတ္တံ စေတသိကံ။စေတသိကံ သုခံ စေတသိကသုခံ။

နံပါတ် (၅)

ခဏ။ ခီ + ယု။ခဏ+အ။ **အတ္ထ။** အသ+ထ။[အသဓာတ် နာသအနက်ဟော။]

ဣန္ဒြိယ။ ဣဒိ + ဏျ။ , **ပဟာန။** ပ+ဟာ+ယု။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) **ကာယိကသုခဿစ-ဖြင့်** သုခဿစ ပဟာနာ၌ သုခ-အရ ကာယိကသုခကို ယူအပ်သည်ကိုသိစေ။ **ကာယိကဒုက္ခဿစ-ဖြင့်** ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ၌ ဒုက္ခဿစအရ ကာယိကဒုက္ခကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) **တဒူ ခေါ် ပုဗ္ဗေဝ-ဖြင့်** ပုဗ္ဗေဝသဒ္ဒါကို သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ ဟူသောဝါကျကို ငဲ့၍ အတ္ထင်္ဂမာဟူသော နောက်ပုဒ်၌သာ စပ်အပ်သည်မဟုတ်၊ သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကိုငဲ့၍ ပဟာနာဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌လည်း စပ်အပ်သည်ကို သိစေ။

န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ၏ ဧဝတ္ထဖလကို သစေ။

(ဂ) **စေတသိကသုခဿစ စေတသိကဒုက္ခဿစ၌ စသဒ္ဒါနှစ်လုံးဖြင့်** သောမနဿ၊ဒေါမနဿ နှစ်ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်မပြုအပ်၊ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ။**စေတသိကသုခဿဖြင့်** သောမနဿ -အရ စေတသိကသုခကို ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**ဣတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့်** သောမနဿဒေါမနဿာနံ ဟူသော ဒွန်သမာသ်ပုဒ်သည် [စက္ခုသောတံကဲ့သို့] သမာဟာရဒွန်မဟုတ်၊အဓေဋ္ဌကာကဲ့သို့ အသမာဟာရ ဒွန်တည်းဟု သိစေ။**ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ-ဖြင့်** ပုဗ္ဗေဝသဒ္ဒါကို ပဟာနာ၌သာ စပ်အပ်သည်မဟုတ်သေး၊အတ္ထင်္ဂမာ၌လည်း စပ်အပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပဟာနတ္တမေန/ပဟာနကမေန...

ရဿနောက်ရှိ ကမှဓာတ်သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပဟာနက္ကမေန ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿစ ပဟာနာ။ ။ သောမနဿစသော နောက်ဝါကျအနက်မှ ကြွင်းသော ကာယိကသုခ ကာယိကဒုက္ခတို့ကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ကေဒေသျူပစာ။

ပုဗ္ဗေဝ။ ။ ရှေ့ပဟာနာပုဒ်နှင့် နောက်အတ္ထင်္ဂမာပုဒ်တို့ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။**[တစ်နည်း]** မဇ္ဈေဒီပကနည်း။

ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနံ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ။ ။ ဒုက္ခနှင့်ပဌမဈာန်၊ဒေါမနဿနှင့်ဒုတိယဈာန်၊သုခနှင့် တတိယဈာန်။ဤသို့အစဉ်အတိုင်း ယူအပ်သောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း၊ယထာသချံနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ပဟာနာအရ။ ။ ဈာန်လေးပါးတို့၏ အရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် လေးပါး ဟူသော ဥပစာဈာန်။

****

ပါဠိကျစဉ် (၈၂)

(က) ထွေဖြူနဲ့ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ ဧဝံ ဈာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ? အတိသယနိရောဓတ္တာ။

(ခ) အတိသယနိရောဓော ဟိ နေသံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု, န နိရောဓောယေဝ။

(ဂ) နိရောဓောဧ ၁၀ ပန ဥပစာရက္ခဏေ, နာတိသယနိရောဓာ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) တထာ ဟိ နာနာဝဏ္ဏေ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနူပစာရေ နီရဂ္ဂဿာပိ ဒုက္ခိန္ဒြိယဿ ဉံသမကသာဒိ သမ္ဗဿေန ဝါ ဝိသမာသနုပတာပေန ဝါ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ၊န တွေဝ အန္တော အပ္ပနာယံ။

(င) ဥပစာရေ ဝါ နိရုဒ္ဓမ္ပေတံ န သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ။

(စ) အန္တော အပ္ပနာယံ ပန ပီတိဖရဏေန သဗ္ဗော ကာယော သုခေါက္ကန္တော ဟောတိ။

(ဆ) သုခေါက္ကန္တကာယဿ စ သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ပဋိပက္ခေန ဝိဟတတ္တာ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ထွေ့၊ဤစတုတ္ထဈာန်ကြောင့်။ဥပ္ပန္နံ့မိမိအကြောင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော။[သဒ္ဒတ္တ] (ဝါ)မပယ်ခွာအပ် သေးသော။[အဓိပ္ပယတ္တ] သောမနဿိန္ဒြိယံ၊သည်။အပရိသေသံ၊အကြွင်းမရှိအောင်။နိရုဇ္ဈတိ၊၏။အတိသယ နိရောဓတ္တာ၊အလွန်အားဖြင့် ချုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [ဓဝံ၊ ဈာနေသွေဝ၊ နိရောဓော၊ ဝုတ္တော]

(ခ) ဟိ၊မှန်။နေသံ၊ထိုဒုက္ခစသည်တို့၏။ပဋ္ဌမဇ္ဈာနာဒီသု၊တို့၌။အတိသယနိရောဓော၊သည်။ဟောတိ။ နိရောဓောယေဝ၊ချုပ်ခြင်းသာမန်သည်သာ။န ဟောတိ။

(ဃ) တထာဟိ၊ထိုစကားကိုချဲ့။(ဝါ) မှန်။ နာနာဝဏ္ဏေ၊အပ္ပနာဝီထိ အာဝဇ္ဇန်းမှထူးခြားသော ရှေ့ဝီထိဝင့်၌ အာဝဇ္ဇန်းရှိသော။[ဝိမတိ] (ဝါ) များစွာသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသော။[သာရတ္ထ။]ဉံသမကသာဒိသမ္ဗဿေန ဝါ၊ မှက် ခြင် စသည်တို့၏ တွေ့ထိခြင်းဖြင့်/ ကြောင့်လည်းကောင်း။ဝိသမာသနုပတာပေနဝါ၊မညီမညွတ်ထိုင်နေ ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပင်ပန်းခြင်းဖြင့်/ကြောင့်လည်းကောင်း။ဥပ္ပတ္တိ၊သိယာ၊အန္တော၊အပ္ပနာယံ၊အပ္ပနာဈာန်အ တွင်း၌။ ဥပ္ပတ္တိ၊ နတွေဝ သိယာ။

(င) ဝါ၊ တစ်နည်း။ ဥပစာရေ၊ အာဝဇ္ဇန်း တစ်ချက်ရှိသော ဥပစာရ၌။နိရုဒ္ဓမ္ပိ၊ချုပ်ငြိမ်းပြီးသော်လည်း။ ဧတံ၊ဤဒုက္ခိန္ဒြေသည်။သုဋ္ဌု၊ နိရုဒ္ဓံ၊ နဟောတိ၊ ကသ္မာ၊ ပဋိပက္ခေန၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပဌမဈာန်သည်။ အဝိဟတတ္တာ၊ မပယ်သတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(စ) ပန၊အနွယကား။အန္တောအပ္ပနာယံ၊၌။ပီတိဖရဏေန၊ ပီတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြင့်။(ဝါ) ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော ပဏီတရုပ်၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့်။သဗ္ဗော ကာယော၊ ရူပကာယနာမကာယသည်။သုခေါက္ကန္တော၊သုခသို့ သက် ဝင်သည်။ ဟောတိ။

(ဆ) စ၊ ဆက်။သုခေါက္ကန္တဿ၊သုခသို့သက်ဝင်သော ကိုယ်ရှိသောသူအား။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် အတိသယနိရောဓ၏အဖြစ်ကြောင့် ဤဈာန်တို့၌သာ ချုပ်ခြင်းကို ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဥပစာရက္ခဏ၌ ချုပ်သည်နှင့် ဈာန်၌ချုပ်ခြင်းသည် ချုပ်ခြင်းအားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အတိသယနိရောဓဟု ဈာန်၌ဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ-ဂ)တို့ဖြင့် ချုပ်ခြင်းတူသော်လည်း ဈာန်၌ချုပ်မှုသည် အတိသယနိရောဓ, ဥပစာရက္ခ ဏ၌ချုပ်မှုသည် နိရောဓမတ္တဖြစ်၏ဟု ယုတ္တိကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အတိသယနိရောဓ နိရောဓမတ္တတို့၏အထူး

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်သို့ သိနိုင်ပါအံ့နည်း။ချုပ်ခြင်းအားဖြင့် အတူတူဖြစ်ပါလျက် ဈာန်၌တစ်မျိုး ဥပစာရက္ခဏ၌ တစ်မျိုး-ဟု ဆိုခြင်းသည် သဘာဝအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာ (စ) ဖြင့် အပ္ပနာအတွင်း၌ ပီတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြင့် အလုံးစုံသော ကာယသည် သုခသို့သက်ဝင်သည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အပ္ပနာအတွင်းပီတိနှင့် ဥပစာရအတွင်း ပီတိသည် ခဏတ္တယ သမင်္ဂီအဖြစ်ဖြင့် အတူတူ မဟုတ်ပါလော။ (ငါ) တူရကား နာမကာယသည်သာ ပီတိဖရဏဖြင့် သုခေါက္ကန္တဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဝါ) သုခေါက္ကန္တကာယဖြစ်သော်လည်း ဝိသမာသနုပတာပ စသည်ဖြင့် ဒုက္ခိန္ဒြေဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသဗ္ဗကာယသည် သုခေါက္ကန္တဖြစ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

ပီတိဖရဏေနာတိ ပီတိယာ ဖရဏရသတ္တာ ပီတိသမုဋ္ဌာနာနံ ဝါ ပဏီတရူပါနံ ကာယဿ ဗျာပနတော ဝုတ္တံ။တေနာဟ **"သဗ္ဗော ကာယော သုခေါက္ကန္တော ဟောတီ"**တိ။ပဏီတရူပဖုဋ္ဌသရီရဿ သုခေါက္ကန္တကာယတ္တာ ကုတော ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ ဝိသမာသနုပတာပါဒိနာတိ အာဟ **"ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ"**တိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၇။]

နံပါတ် (၃)

(က) ဇွေပ္ပယွန္တိ။ပ။ဝုတ္တောတိ။ ပုဗ္ဗာ။ [စောဒနာ။]အတိသယနိရောဓတ္တာ။ဝိသဒ္ဓနာ။[ဝရိုဟာရ]

(ခ) ဝိတ္တာရ။ (ဂ) အနွယ။ [တစ်နည်း] ဝိသေသ။(ဂ)ဒဋ္ဌီကရဏ။ [တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။

(င) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။(စ) အနွယ။ [တစ်နည်း] ဝိသေသ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ ။ ပဋိပက္ခေန သည် ပေးသောကြောင့်၊ အဝိဟတတ္တာ၌ ကတ္တား/ ကတ္တီစပ်။

နံပါတ် (၄)

အတိသယနိရောဓတ္တာ။ ။ **အတိသယေန နိရောဓော အတိသယနိရောဓော။**

အတိသယနိရောဓဿ ဘာဝေါ အတိသယနိရောဓတ္တံ။

အတိသယနိရောဓ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အလွန်အားဖြင့် ချုပ်သောသုခ,ဒုက္ခ,သောမနဿ ဒေါမနဿတို့သည် မုချ။ထို-၏ တ္တပစ္စည်း အရ အလွန်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြိယာနှင့် နိသျ+နိဿိတ စပ် ဌာနူ။တ္တပစ္စည်းအရ ထို-သော အလွန်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်း ရ၏။

နာနာဝဇ္ဇနေ ။ ။ **နာနာ အာဝဇ္ဇနံ တေသ္မိံ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနုပစာရေတိ နာနာဝဇ္ဇနော၊**

နာနာ အာဝဇ္ဇနံ ယဿ ဥပစာရဿာတိ နာနာဝဇ္ဇနော။

နာနာ အာဝဇ္ဇနာ အရ အထူးထူးသော အာဝဇ္ဇန်းသည် မုချ။ထို ၏ တေ အညပုဒ်အရ ပဌမဈာန်၏ ဥပစာနှင့်အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူ။တေ အညပုဒ်အရ ထိုသော အထူးထူးသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသော ပဌမဈာန်၏ ဥပစာ ရ၏။

ဝိသမာသနုပတာပ။ ။ **အာသီယတေ အာသနံ။ဝိသမံ-အာသနံ ဝိသမာသနံ။**

ဝိသမာသနေန ပဝတ္တော ဥပတာပေါ ဝိသမာသနုပတာပေါ။

ဝိသမာသနအရ မညီမညွတ်ထိုင်နေခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ဖြစ်သော ပင်ပန်းခြင်းနှင့် အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ မညီမညွတ် ထိုင်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပင်ပန်းခြင်းရ၏။

အန္တောအပ္ပနာ ။ ။ **အပ္ပနာယ အန္တော အန္တောအပ္ပနာ။**

http://www.dhammadownload.com

သုခေါတ္တန္တကာယ။ ။ သုခံ ဩတ္တန္တော သုခေါတ္တန္တော။
သုခေါတ္တန္တော ကာယော ဧတဿ ပုဂ္ဂလဿာတိ သုခေါတ္တန္တကာယော။

နံပါတ် (၅)

ပရိသော။ ပရိ-သိသ+ဏ။ **အတိသယ**။ အတိ-သိ+ဏ။

အာဝဇ္ဇနံ။ အာ-ဝဒ+ယ+ယု ။[တစ်နည်း] ဝဇ္ဇိ+ယု။ **ဉ်သ**။ ဉ်သ+အ။

မကော။ မက+အသ။ **နိရုဒ္ဓ**။ နိ-ရုဓ+တ။ **ဩတ္တန္တ**။ အဝ-ကာမု+တ။

နံပါတ် (၇)

ဉ်သမကာသာဒိသမ္ဘသေန/ဉ်သမသကာဒိသမ္ဘသေန...

မက-ပါနေ၊အသော၊ပကတိလောဟိတံ ပိဝတီတိ မကသော၊မသကောပိ။မသ-ဟိံသာယံ။(သဒ္ဒနီတိ။ အဘိဓာန်+သူစိ)ကို ထောက်၍ မကသဟုရှိလျှင် မကဓာတ်+အသပစ္စည်း။မသကဟုရှိလျှင် မသဓာတ်၊ ဏွုပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဋ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

အတိသယနိရောဓော။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ခဏတ္တယ သုံးချက်ပြည့်၍ချုပ်ခြင်း၊ပယ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းခြင်း အဘိသယနိရောဓ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပယ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းခြင်း၌တင် ကေဒေသျူပစာ။
ပီတိဖရဏေန ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ပီတိဖြစ်ခြင်း၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ပီတိကြောင့်ဖြစ်သော ပဏီတရုပ်တို့၏ တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ခြင်း၌တင် ကာရဏူပစာ။
သဗ္ဗောကာယော သုခေါတ္တန္တော။ ။ အကျိုးဖြစ်သော သုခဝေဒနာ ခံစားခြင်း၏ သုခေါတ္တန္တ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပဏီတရုပ် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ပျံ့နှံ့ခြင်း၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

နာနာဝဇ္ဇနေ၌ အာဝဇ္ဇနအရ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၈၃)

(က) ဧတ္တာဟ ''အထေဝံ တဿ တဿ ဈာနဿူပစာရေ ပဟီနာပိ တော ဝေဒနာ ဣဓ ကသ္မာ သမာဟရိ''တိ။

(ခ) သုခဂ္ဂဟဏတ္တံ။

(ဂ) ယာ ဟိ အယံ ''အဒုက္ခမသုခ'' န္တိ ဧတ္ထ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ၊သာ သုခုမာ အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ၊န သက္ကာ သုခေန ဂဟေတုံ။

(ဃ) တသ္မာ ယထာနာမ ဒုဋ္ဌဿ ယထာဝါ တထာဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ဂေါဏဿ ဂဟဏတ္တံ ဂေါပေါ ကေသ္မိဉ္စိ ဝဇေ သဗ္ဗေ ဂါဝေါ သမာဟရတိ၊ အထေကေကံ နီဟရန္တော ပဋိပါဋိယာ အာဂတံ 'အယံ သော၊ ဂဏှထ နံ' န္တိ တမ္ပိ ဂါဟာပယတိ။ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သုခဂ္ဂဟဏတ္တံ သဗ္ဗာ တော သမာဟာရိ။

[ဝိ ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဓမ္မ၊ဣ၊ြစတုတ္ထရျာန်အရာ၌။[ယောဇနာ][တစ်နည်း] ဓမ္မ၊ဣ၊ြသုခသဿစ ပဟာနာ အစရှိသောပါဠိ၌။ [ဋ္ဌတ္တ၊ ဓောဒကော။]အာဟ။အထ၊ထိုမြို့။(ဝါ)အထပုစ္ဆာမိ၊မေးဦးအံ့။ဇေ၊ဣ၊ြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်။ပဟီနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။(ဝါ)ကုန်သော။[အပိ-ပဒပူရဏ]ကူခေ၊ဣ၊ြစတုတ္ထရျာန်၌။သမာဟရိ၊ပေါင်း၍ဆောင် တော်မူပါသနည်း။[သဒ္ဒတ္တ](ဝါ)ပေါင်း၍ဟောတော်မူပါသနည်း။[အဓိပ္ပယတ္ထ]ဣတိ၊ အာဟ။

(ခ) သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ၊ချမ်းသာစွာယူခြင်းအကျိုးငှာ။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ)ယူလွယ်စိမ့်သောငှာ။[အဓိပ္ပါယတ္ထ] [ဘဂဝါ၊သမာဟရိ။ဣတိ၊ပရိဟာရော။]

(ဂ) ဟိ၊ ချဲ့။ယသ္မာ။ သုခုမာ၊သုခ,ဒုက္ခကဲ့သို့ မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သိမ်မွေ့၏။အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ၊ အလွန်သိမ်မွေ့သည်၏ဖြစ်ကြောင့် ဆ၍သိအပ်သော သဘောရှိရကား သိနိုင်ခဲ၏။

(ဃ) ယထာနာမ၊ဥပမာမည်သည်ကား။ဒုဋ္ဌဿ၊ပျက်သောပယောဂရှိသော။(ဝါ)ဆုံးမခက်သော။[အဓိပ္ပါ ယတ္ထ](ဝါ)ကြမ်းတမ်းသော။[ဆရာတို့အနက်]ယထာဝါတထာဝါ၊ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အခြင်းအရာအား ဖြင့်။ဂဟေတုံ၊ဖမ်းယူခြင်းငှာ။အသက္ကုဏေယျဿ၊မတတ်ကောင်းသော။ဂေါဏဿ၊ကို။ဂဟဏတ္ထံ၊ငှာ။ဂေါပေါ၊ နွားကျောင်းသားသည်။ကေသ္မိံဝဇေ၊တစ်ခုသောခြံ၌။အထ၊ထိုမှနောက်၌။ဧကေကံ၊တစ်ကောင်တစ်ကောင်ကို။ နီဟရန္တော၊ထုတ်ဆောင်လတ်သော်။ပဋိပါဋိယာ၊အစဉ်အားဖြင့်။အာဂတံ၊သော။တမ္ပိဂေါဏံ၊ထိုနွားပျက် နွား ဆိုးကိုလည်း။အယံ၊ဣ၊ြယခုလာသောနွားကား။သော၊ထိုအဖမ်းမခံ ဖောက်ပြန်သောသွမ်းသော နွားကြမ်းပင် တည်း။နံ၊ကို။ဂဏှထ၊ဖမ်းသင့်ရာဝယ် အလွယ်တကူ ဖမ်းယူလိုက်ကြကုန်လော့။ဣတိ၊သို့ပြော၍။ဂါဟာပယတိ ယထာ၊ဖမ်းယူစေသကဲ့သို့။ဧဝံ၊ဣ၊ြဝေဒနာတို့ကို။သမာဟရိ၊ပြီ။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ သုခဿစ ပဟာနာ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏။အဘယ်အကျိုး ငှာ။(ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။သုခ,ဒုက္ခစသည်တို့ကို ထိုထိုဈာန်၏ ဥပစာ၌ ပယ်အပ် ပြီးဖြစ်ရကား ထိုထိုဈာန်တို့၏ ဥပစာခဏ၌ပင် သုခဿစပဟာနာ ဒုက္ခဿစပဟာနာ-စသည်ကို ဟော သင့်သည်မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (က) စသည်မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် ချမ်းသာစွာယူခြင်းအကျိုးငှာ ဣ၊ြသုခဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို ဣ၊ြစတုတ္ထရျာန်၌ပေါင်း ၍ ဟောတော်မူပြီးဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ချမ်းသာစွာ ယူလွယ်စိမ့်သောငှာဆိုသော် မယူလွယ်အပ်သောအရာကား အဘယ်နည်း။မယူလွယ်သောအရာကို မပြဆိုပြီလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း]ယူလွယ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီ လော။[ဂဏ္ဌိသစ်]စုဒ်ကြောင့်(ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဓောဒနာဝါကျ။ (ခ) ပရိဟာရဝါကျ။ (ဂ) စသည် ဝိတ္ထာရ။[ဂဏ္ဌိသစ်] တစ်နည်း-**ဝါကျာရမ္ဘ**။[ဂဏ္ဌိဟောင်း] တစ်နည်း-**ဒဋ္ဌီ**။ [ယောဇနာ]

(ဃ) တသ္မာ စသည် လဒ္ဓဂုဏ။ [တသ္မာ ဘဂဝါ သမာဟရိ-ဟု သမ္ဗန်] ယထာ နာမစသည် **တပ္ပါကဋ္ဌိ**။ ယူလွယ်စိမ့်သောငှာ တစ်ပေါင်းတည်းဟောသည်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြသောကြောင့်။

http://www.dhammadownload.com

စာစပ်။ ။(ဃ) တသ္မာကား ကြောင့် ပေး၊ သမာဟရိဋ္ဌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

သုခဂ္ဂဟဏံ။ ။ ဂယှတေ ဂဟဏံ။ သုခေန ဂဟဏံ သုခဂ္ဂဟဏံ။

သုခအရ ချမ်းသာခြင်းဂုဏ် (ဝါ) လွယ်ကူခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ယူခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ချမ်းသာစွာယူခြင်း (ဝါ) လွယ်ကူစွာယူခြင်း ကြိယာ ရ၏။

အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ ။ ။ ဝိညာတဗ္ဗာတိ ဝိညေယျာ။ဒုက္ခေန ဝိညေယျာ ဒုဗ္ဗိညေယျာ။

အတိဝိယ ဒုဗ္ဗိညေယျာ အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ။

အတိ အရ အတိရေကဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သော အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အလွန်သိနိုင်ခဲသော အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ရ၏။

ဒုက္ခ။ ။ ဒုသီယတေတိ ဒုက္ခော။

ဒုသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ပျက်စီးသောသူ့အား၏ ဖေါက်ပြန်သောအမူအရာ၏ သဟဇာတဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။တပစ္စည်း-ထိုသော ပျက်စီးသောသူ့အား ရ၏။

အဒုက္ခမသုခ။ ။ အဒုက္ခာ စ သာ အသုခါစာတိ အဒုက္ခမသုခါ။

အဒုက္ခာ အရ ဒုက္ခမဟုတ်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။အသုခါ အရ သုခမဟုတ်ခြင်းဂုဏ် မုချ။ထို ၏ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊သုခလည်းမဟုတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သုခုမ။ သုခ+ဥမ။ **ဝဇ။** ဝဇ+အ။ **ပဋိပါဋိ။** ပတိ+ပတ+ဏ။ **ပဟီနာ။** ပ+ဟာ+တ။ **ဂေါပ။** ဂေါသဒ္ဒူ+ပါ+အ။ (ဂါဝေါ ပါတိ ရက္ခတီတိ ဂေါပေါ။)

နံပါတ် (၇)

ဒုဗ္ဗိညေယျံ/ဒုဗ္ဗိညေယျာ/အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ/ဒုဝိညေယျာ...

အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၊ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၁။၁၆၁။၌ ဒုဗ္ဗိညေယျာ/ဝိညေယျာ-ဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊တတော ဧဝ အနိမိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ ဒုဗ္ဗိညေယျာ။သာရတ္ထ၊၁။၃၇၈။၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုဗ္ဗိညေယျာပါဌ် သင့်။

[ဒု နောင် ဝ-ကို ဗပြု၊ဗွေဒ္ဓေဘော်လာ ဒုဗ္ဗိညေယျာ-ပါဌ်သင့်။ဝ-ဒွေဘော်မလာသော် ဒုဝိညေယျာ ပါဌ်လည်းသင့်။]

ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဒုဗ္ဗိညေယျံ-ဟု ဆိုသော်လည်း "သာ" ပုဒ်နှင့်လိင်ကွဲပြားသောကြောင့်မသင့်။လက်ရှိ အဋ္ဌကထာ၌ အတိဒုဗ္ဗိညေယျာ-ဟု ရှိနေ၏။နိသျတို့၌လည်း ယင်းကိုပင် အနက်သမ္ဗန်တော်မူကြ၏။

နိဟရန္တော/နိဟရန္တော...

ဟာရ အပနယနေ။ အပနယနံ နီဟရဏံ။နိဟရတိ။နိဟာရေ။နီတိ၊ဓာ။၁၅၃။ကိုထောက်၍ နီ ပုဗ္ဗ၊ ဟာရဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နီဟရန္တော ပါဌ်သာ သင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

သာ သုခမာ။ ။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ၏ သိမ်မွေ့သည်ကိုဆိုသဖြင့် သုခဒုက္ခဝေဒနာတို့ မသိမ်မွေ့ ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏ဟု အနက်ရောက်သောအားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။တစ်နည်း -ဗျတိရေက။ ဒုဋ္ဌသာ။ ။ဌာနီဖြစ်သော ပျက်သော ပယောဂ (အမူအရာ) ၏ အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော နွားဒွ်တင် ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သမာဟာရိ အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၈၄)

(က) ယထာ ဝါ အညတ္ထ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထံ ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ။

(ခ) ဧဝံ ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထမွေတဿ ဈာနဿေတာ ဣဓ ဝုတ္တာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဂ) ပစ္စယဃာတေန ဝါ ဧတ္ထ ရာဂဒေါသာနံ အတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဧတာသု ဟိ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော၊သောမနဿံ ရာဂဿ၊ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿဿ၊ ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ။

(င) သုခါဒိဃာတေန စ တေ သပ္ပစ္စယာ ရာဂါဒေါသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။

[ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝါ-တစ်နည်း။အညတ္ထ-အခြားသော သောတာပတ္တိမဂ်၌။တတ္ထ-ထိုတတိယမဂ်၌။

(ခ) ဧဝံ-တူ။ဧတဿဈာနဿ-ဤစတုတ္ထဈာန်၏။ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထံပိ-ဂုဏ်ကိုပြောဟောခြင်းအကျိုးငှာလည်း။ဧတာ-ဤသုခအစရှိသော ဝေဒနာတို့ကို။

(ဂ) ဝါ-တစ်နည်း။ပစ္စယဃာတေန-အကြောင်းကို ပယ်သတ်ခြင်းအားဖြင့်။ဧတ္ထ-ဤစတုတ္ထဈာန်၌။

(ဃ) ဟိ-ချဲ့။ဧတာသု-ဤဝေဒနာတို့တွင်။သုခံ-နံ့သာထုံခြင်း နံ့သာလိမ်းခြင်း ပန်းပန်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြစ်သော ကာယိကသုခသည်။သောမနဿဿ-၏။ပစ္စယော-ပကတူပနိဿယဖြစ်သော အကြောင်းတည်း။ ဒုက္ခံ-ရိုက်နှက်ထောင်းထုခြင်း စသဖြင့် ဖြစ်သော ကာယိကဒုက္ခသည်။

(င) စ-ဆက်။သုခါဒိဃာတေန-သုခအစရှိသည်တို့ကို ပယ်သတ်ခြင်းကြောင့်/ဖြင့်။သပ္ပစ္စယာ-ကုန်သော။ တေ ရာဂဒေါသာ-တို့ကို။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ [က+ခ]တို့ခြင်း ဤစတုတ္ထဈာန်၏ ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) ချီးမွမ်းလိုသောကြောင့် ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ ပေါင်း၍ ဟောတော်မူ၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းအကြောင်းကြောင့် သာ ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်း၍ ဟောတော်မူပါသလော။အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း

http://www.dhammadownload.com

ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။ [ပစ္စယဒသသန အကျိုး၊ဝဏ္ဏဘာဏန အကျိုးသာလော- အမေးရှိ၍ (ဂ) မိန့်] ဂဏ္ဌိ။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် အကြောင်းကို ပယ်သတ်ခြင်းကြောင့် စတုတ္ထစျာန်၌ ရာဂ,ဒေါသတို့၏အလွန် ဝေးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှာလည်း ဤဝေဒနာတို့ ဟောအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘာယ်သည်အဘာယ် ၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ၊အဘာယ်အကြောင်းကို သတ်သဖြင့် ရာဂတို့ဒေါသ ဝေးပါသနည်း။ထိုအလုံးစုံကိုအကျယ် အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌာပနာတူ။ စတုတ္ထစျာန်၏ဂုဏ်ကို ပြောဟောခြင်းအကျိုးငှါသာ ဤဝေဒနာတို့ကို ဤစတုတ္ထ စျာန်၌ တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အကြောင်းကို ပယ်သတ်ခြင်း ကြောင့် ဤစတုတ္ထစျာန်၌ ရာဂ, ဒေါသတို့၏ အလွန်ဝေးသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာလည်း ဤဝေဒနာတို့ကို တစ်ဖန်ဟောအပ်၏ဟု နည်းတစ်ပါးကိုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့သင့်အံ့သနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ နယန္တရဝါကျနောင် ဒဠှီဝါကျရှိက နယဝါကျကို အဘော်ထားရသည်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဥပမာနဝါကျ။ (ခ)ဥပမေယျဝါကျ။ (ဂ) နယန္တရဝက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိဂ္ဂဟရ။

[တစ်နည်း] ဒဠှီကရဏ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ ။ သဂ္ဂာယဒိဋ္ဌိအာဒယော-တို့ကို ကြောင့်၊ ပဟီနာ၌ ကမ္မ/ကမ္မိစပ်။

နံပါတ် (၄)

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ ။ **သန္တော ကာယော သက္ကာယော။ မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။**

သက္ကာယေ ဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

သက္ကာယ-အရ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးသည် မုချ။ ထို-၏ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ ခန္ဓာငါးပါးကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရ၏။

ပစ္စယဃာတ ။ ။ **ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ဧတသ္မာတိ ပစ္စယော။ဟနနံ ဃာတော။**

ပစ္စယဿ ဃာတော ပစ္စယဃာတော။

ပစ္စယ-အရ သုခသောမနဿ ဇသော့အကြောင်းသည် မုချ။ထို-၏ သတ်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိစပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ အကြောင်းကို သတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

သပစ္စယ။ ။ **သဟ ပစ္စယေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သပစ္စယာ။**

သဟ ပစ္စယ အရ အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝုတ္တိဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ ယ အည ပုဒ်အရရာဂဒေါသ တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီ စပ် ဌာန္။ယ အညပုဒ်အရ ထို သော အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ရာဂ,ဒေါသတို့ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဒုရ။ ဒုပုဗ္ဗ+အရ+အ။[တစ်နည်း] နိပါတ်ပုဒ်။ ဃာတ။ ဟန+ဏ။ ရာဂ။ ရဉ္စ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

အဒုက္ခမသုခန္တိ ဒုက္ခာဘာဝေန အဒုက္ခံ၊ သုခါဘာဝေန အသုခံ။

http://www.dhammadownload.com

ဒုက္ခာဘာဝေန-ဖြင့် အဒုက္ခံ-၌ အ-သည် အဘာဝ(ပဋိပက္ခ)အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊န ဒုက္ခံ အဒုက္ခံ။တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒုက္ခ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အဒုက္ခ မည်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။သုခါဘာဝေန-၌လည်း နည်းတူဖော်။

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာ-ဖြင့် အဒုက္ခံ မသုခံ ပုဒ်ကို အဒုက္ခဥ္စ တံ အသုခဥ္စာတိ- အဒုက္ခမသုခံ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြု အပ်သည်ကို သိစေ။

နတ္ထိ ဒုက္ခံ ယတ္ထာတိ အဒုက္ခံဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြု။-ဟု[ဘာ/ဋီ။]အလို တစ်နည်းဖော်။

နံပါတ် (၇)

သုခါဒီဃာတေန စ/သုခါဒိဃာတေန စသ...

သုခါဒိဃာတေနာတိ သုခါဒီနံ ပဟာနေန အသ ရှာနသ။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊မဟာဋီကာ၊၁၊၁၉၁။]၌ ရှိသောကြောင့် သုခါဒိဃာတေန စသ ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပစ္စယဃာတေန။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော သုခ,ဒုက္ခ,သောမနဿ,ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၏ ပစ္စယ ဃာတ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရာဂ,ဒေါသတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၌တင် ကာရဏူပစာ/နာနန္တရိကနည်း။ **သုခံ သောမနဿဿ။** ။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာယိကသုခ၌တင် ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

အကြောင်းဖြစ်သော သောမနဿ ဝေဒနာ၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရာဂ၌တင် ကာရဏူပစာ။ [ဂ+ဃ]နည်း။။ သုခသောမနဿတို့နှင့် ရာဂ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿတို့နှင့် ဒေါသ-ဤသို့အစဉ်အတိုင်းယှဉ်အပ် သောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၄။)

နံပါတ် (၁၀)

(င) **ဟတာ၌ ဓာတ်အရ**။ ရှာန်လေးပါး၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိ။**တစ်နည်း-စတုတ္ထရှာန်။**

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၈၅)

(က) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိံ ။

(ခ) ဣမသ္မိံဉှိ ရှာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ။

(ဂ) ယာစ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ န အညေန။

(ဃ) တသ္မာ ဧတံ "ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(င) **ဝိဘင်္ဂေပိ** ဝုတ္တံ "အယံ သတိ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဝိသဒါ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိ ယောဒါတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ။, [ဝိ၊ ၌၊ ၁။ ၁၂၅။]

****

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာရှု အနက်။ ။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၊ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော။(က) ရှုသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) တဿာသတိယာ-ထိုသတိ၏။ယာပါရိသုဒ္ဓိ၊အကြင်စင်ကြယ်ခြင်းသည်။(အတ္ထိ)သာစ-ထိုစင်ကြယ်ခြင်းကိုလည်း။ဥပေက္ခာယ-သည်။အဒေ့နေ၊တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာမှ တစ်ပါးသော ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားသည်။န ကတာ၊ပြုအပ်သည်မဟုတ်။

(င) ဣမာယ ဥပေက္ခာယ၊ကြောင့်။ဝိသဒါ၊သန့်ရှင်းသည်။ပရိသုဒ္ဓါ၊ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သည်။ပရိယောဒါတာ၊ ထက်ဝန်းကျင်ဖြူစင်သည်။ဟောတိ၊တေန၊ ထို ဝိသဒါ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ (ဝုစ္စတိ ကတ္တား=ဘဂဝတာ။)

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သည် ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော ဈာန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။[တစ်နည်း] ဆရာ၊မြတ်စွာဘုရားသည် စတုတ္ထဈာန်ကို ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။[ပုစ္ဆကအလို]အခြားသော ပ,ဒု,တ ဈာန်တို့၌လည်း သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ဤစတုတ္ထဈာန်ကိုသာ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား။ ။ အခြားဈာန်ရှိသော သတိသည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ရုံမျှဖြစ်၍ အလွန်မစင်ကြယ်၊ဤစတုတ္ထဈာန်၌ရှိ သတိသည်ကား အလွန်ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သောကြောင့် ဤစတုတ္ထဈာန်ရှိ သတိကိုသာ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆိုအပ်၏ ဟူလို။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(ခ)ဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ သတိသည် ထက်ဝန်းကျင် အလွန်စင်ကြယ်၏-ဟုဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုသတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် အလွန်စင်ကြယ်ခြင်းကို ဥပေက္ခာမှတစ်ပါးသော ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် ပြုအပ်ပါသလော။အဘယ်သည် ပြုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(တစ်နည်း)။ ။ ဆရာ၊သည် (က) ဖြင့် ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းရှိသောဈာန်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။(တစ်နည်း) (ခ)ဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ သတိသည် ထက်ဝန်းကျင်အလွန်စင်ကြယ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သတိပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်လျှင် သုပရိသုဒ္ဓါ သတိဟူ၍သာ ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။[ဂဏ္ဌိဟောင်း။]

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ့၊သည် (ဂ) ဖြင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏။အခြားသော ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် မပြုအပ်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုခြင်းကြောင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးရနိုင်ပါသနည်း။အကျိုးမရ နိရတ္ထကဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဒဠှီကရဏ။[တစ်နည်း] ကာရဏ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။

ထိုတွင် ယာစ။ပ။ ကတာ တိုင်အောင် **အန္ဝယ**။ န အဒေ့နသည် **ဗျတိရေက**။

ယာစ။ ပ ။ပါရိသုဒ္ဓိ တိုင်အောင် **အနိယမ**။ သာ။ပ။ န အဒေ့န တိုင်အောင် **နိယမဝါကျ**။

(ဃ) ဖလ ။[တစ်နည်း] လဒ္ဓဂုဏ။ (င) အာဂမဒဠှီ။(တစ်နည်း)[ခ-ဂ]ဝိတ္ထာရ

ထိုတွင် (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) နိဂုမ်း။

http://www.dhammadownload.com

နိယံ။ ။ ဝိတ္ထာရနောက်မှာ တသွာ မှန်စွာ နိဂုမ်းတည်း။

စာစဉ်။ ။ တေန-ကြောင့် ယေးသောကြောင့်၊ဝုစ္စတိဠ် အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ-ကားဟူ၍ ယေးသောကြောင့်၊ဝုစ္စတိဠ် အာကာရ/အာကာရဝန္တ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ဥပေက္ခာ။ ။ ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ။

ဥပေက္ခာ-ဝိသေသန အရ ဥပေက္ခာသည် မှချ။ထို-၏ ဖြစ်စေအပ်သော သတိနှင့်ဝုဏ်+ဝုဏေး စပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ ရ၏။

သတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ။ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ။

သတိ-ဝိသေသနအရ သတိသည် မှချ။ထို-၏ စင်ကြယ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန+ဌာနီ စပ် ဌာန္။ ပုဒ်လုံးအရ သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း ရ၏။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ။ ဥပေက္ခ ဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဧတသ္မိံ ဈာနေတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ။

ဥပေက္ခာဇနိတ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဗဟုဗ္ဗိ-အရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းဝုဏ်သည် မှချ။ထို-၏ တေ-အညပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်နှင့် ဝုဏ် + ဝုဏေးစပ် ဌာန္။တေ အညပုဒ်အရ ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန် ရ၏။

ဥပေက္ခာ ။ ။ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။

ဥပပုဗ္ဗ ဣက္ခဓာတ်အရ လျစ်လျူရှုခြင်း လက္ခဏာသည် မှချ။ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလ္။ နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရကထ။ထ ပစ္စည်းအရ လျစ်လျူရှုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဥပေက္ခာ ရ၏။

ဈာန။ ။ ဈာယတီတိ ဈာနံ။

ဈေဓာတ်အရ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုခြင်းလက္ခဏာသည် မှချ။ရှေးရှေးသော ဥပစာစိတ်တို့သည် ဖလ္။ နောက်နောက်သော သမာပတ္တိစိတ်တို့သည် ကာရကထ။ယု ပစ္စည်းအရ စတုတ္ထဈာန်ရ၏။

သုပရိသုဒ္ဓါ ။ ။ ပရိသုဇ္ဈတီတိ ပရိသုဒ္ဓါ။ သုဋ္ဌု ပရိသုဒ္ဓါ သုပရိသုဒ္ဓါ။

သု-ဝိသေသနအရ သုဋ္ဌုသောဝုဏ်သည် မှချ။ထို၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော သတိနှင့်ဝုဏ်+ ဝုဏေးစပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ အလွန်ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော သတိ ရ၏။

ဝိဘင်္ဂ။ ။ ဝိဘဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ ဝိဘင်္ဂ ။

ဝိပုဗ္ဗဘဇဓာတ်အရ ၊ကတ္တုဋ္ဌကား ဈာန်စသည်တို့ကို ဝေဖန်သော ဘုရားရှင်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။အဓိကရဏတ္တကား ဝိဘင်း ကျမ်း၏ အာရုဗ္ဘထပစ္စယသတ္တိ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလ္။ထ ပစ္စည်းအရ ဝိဘင်းကျမ်းရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပါရိသုဒ္ဓိ။ ပရိ + သုဓ + တိ။ **ဝိဘင်္ဂ။** ဝိ + ဘဇ + ထ။

ပရိယောဒါတာ။ ပရိ+အဝ+ဒါ+တ။ **ဝိသဒ။** ဝိ + သဒ + ထ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) **ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဖြင့်** ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၍ယင်းသမာသ်၏ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊သတိပါရိသုဒ္ဓိကို သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ ⁄သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ ဧတဿာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပေက္ခာဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟုဆိုလျက် ဥပေက္ခာဟူသော ရှေးပုဒ်၌ ဇနိတဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေသည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။(၄-နံပါတ်၌ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ ဆိုခဲ့သည်)

မှတ်ချက်။ ။အကယ်၍ ဇနိတထည့်၍ မဖွင့်ဆိုခဲ့သော် ဥပေက္ခာနှင့် သတိသည် အရကွဲ၍ ဒွန်တွဲရမည်ကဲ့သို့ ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏။ထို့ကြောင့် ဇနိတ ထည့်၍ဖွင့်သည်။

ဇ္ဈတိရေက အာဘော်ဟု မေးက ဥပေက္ခာစ သတိစ ဥပေက္ခာသတိ။ဥပေက္ခာသတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဝစနတ္ထ မပြုအပ်။-ဟူ၍ဖော်။

(ခ) **သုပရိသုဒ္ဓါဖြင့်** ပါရိသုဒ္ဓိသဒ္ဒါသည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း သာမညအနက်၌ မဖြစ်၊ထက်ဝန်းကျင် အလွန်စင်ကြယ်ခြင်း-ဟူသော အတိသယအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

(ဂ) **တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ-ဖြင့်** သတိပါရိသုဒ္ဓိကို သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ယင်းသမာသ်၏ သမ္ဗန်အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ၊ န အညေန-ဖြင့်** ထို သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းသည် ဥပေက္ခာသည် ပြုအပ်၏၊အခြားသော တရားတို့သည် မပြုအပ် ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝိဝဋ္ဋာ/ဝိသဒါ...

ဈာနဝိဘင်း ပါဠိတော် အလောကသညီ ပုဒ်၏ ပဒဘာဇနီ၌ ဝိဝဋ္ဋာ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာဟု (နှာ/၂၆၄) ၌ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း သမ္မောဒနီယအဋ္ဌကထာ၊မူလဋီကာတို့၌ နီဝရဏာဝဋ္ဋနဝိဝဋ္ဋာ၊တံသဘာဝတ္တာ ဝိဝဋ္ဋာ၊ ဝိဝဋ္ဋာ အပဋိစ္ဆန္နာ-ဟု အဖွင့်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ဝိဝဋ္ဋာပါဌ်သင့်။

သမ္ပဟံသန ပညာဝိယ သုပရိသုဒ္ဓါ သုဝိသဒါစ ဟောတိ-ဟု [သာရတ္ထ၊၁။၃၇၉။]၌ ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိသဒါစသည်မှာ ဟိတ်စပ်-ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိသဒါ-သန့်ရှင်းသည်-ဟု နိဿယများ၌ ယောဇနာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ပရိသုဒ္ဓါတို့နှင့် လျော်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သန့်ရှင်းခြင်း အနက်သည်လည်း အပြစ်မတင်၍ ဝိသဒါပါဌ်လည်း သင့်နိုင်ပါသည်။

နံပါတ် (၈)

ဥပေက္ခာ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဥပေက္ခာ ၁၀ ပါး၏ ဥပေက္ခာ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၌ တင် စေကဒေသူပစာ။ရုဠှီ။

ဈာန။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အားလုံးတို့၏ ဈာနအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်၊(တစ်နည်း) ပဉ္စမဈာန်၌တင် စေကဒေသူပစာ။

သုပရိသုဒ္ဓ။ ။ ဂုဏ်ဖြစ်သော ထက်ဝန်းကျင် အလွန်စင်ကြယ်ခြင်း၏ သုပရိသုဒ္ဓအမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထဈာန်(တစ်နည်း)ပဉ္စမဈာန်၌ တင် ဂုဏ္ဍပစာ။

သတိ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သတိစေတသိက်၏အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကြွင်းစတုတ္ထဈာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။

သတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သတိစင်ကြယ်ခြင်း၏ သတိပါရိသုဒ္ဓိအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သတိ,သတိသမ္ပယုတ္တဓမ္မ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

ပြဓာန်းသည် သတိစင်ကြယ်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မ စင်ကြယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၌ ပရိယာယအရ ဥပေက္ခာ သတိ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသော စတုက္ကနည်း စတုတ္ထဈာန်၊ပဉ္စကနည်း ပဉ္စမဈာန် ကောက်။

နိပ္ပရိယာယအရ ဉပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာဟူသော စတုက္ကနည်း စတုတ္ထဈာန်၊ပဉ္စကနည်း ပဉ္စမဈာန်ရ၏။

သြတရဏာဟာရ ဟူသော်ကား (နိဒါန်းရေး)

အဘယ်သို့ သွင်းချသနည်းဟူမူကား -ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ၌ ပရိယာယ အရ ဥပေက္ခာ သတိ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော စတုက္ကနည်း စတုတ္ထဈာန်၊ပဉ္စကနည်း ပဉ္စမဈာန်။နိပ္ပရိယာယအရ-ဥပေက္ခာ ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော စတုက္ကနည်း စတုတ္ထဈာန်၊ပဉ္စကနည်း ပဉ္စမဈာန်တို့တွင် ဥပေက္ခာသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေ မည်၏။ သတိသည် သတိန္ဒြေ မည်၏။ ဧကဂ္ဂတာသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။

ဤသို့ ဣန္ဒြေအားဖြင့် သွင်းချခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏာဟာရနေတ္တိနည်း မည်၏။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၈၆)

(က) ယာယစ ဥပေက္ခာယ တွေ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ။

(ခ) သာ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဂ) န ကေဝလဥ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ၊ အပိစ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။

(ဃ) သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။ [ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ) ကေဝလံ၊မရောမယှက်။ (ဝါ) မယှဉ်မဖက်။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) သက်သက်။ [အဓိပ္ပာယတ္ထ] အပိစခေါ၊ စင်စစ်ကား။ [ဧကံသတ္ထ]

နိယံ။ ။ ခပ်သိမ်းယူရ၊ တစ်ခုမျှကို၊ အစဦးထား။ယင်းစကားကို၊ ပြငြားအရာ၊ ပါသည့်ကေဝလ၊ အသမ္ပိဿ၊ ဝိယောဂကိုဟောမြဲ၊ ယင်းနောက်ဝါကျ၊ ရှိကြနိပါတ်၊ ဧကံသတ်ကို ထွန်းမြဲ။

(ဃ) သတိသီသေန၊ သတိဟူသော အဦးအားဖြင့်။ (ဝါ) သတိကို အဦးပြုသောအားဖြင့်။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ) သတိကို ပဓာနပြုသောအားဖြင့်။ [အဓိပ္ပာယတ္ထ] ဝုတ္တာ၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ ဟု ထည့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ အလုံးစုံကို အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဝယ် ဥပေက္ခာအရ အောက်၌ ဖော်ပြအပ်သော ဥပေက္ခာဆယ်ပါးတို့တွင် အဘယ်ပါနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ထို အမေးကို ဖြေဆိုတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ဥပေက္ခာကြောင့် သတိစင်ကြယ်ခြင်းသည်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ဥပေက္ခာအရ အဘယ်ကို ကောက်ယူအပ်ပါသနည်း။အောက်၌ဖော်ပြအပ်သော ဥပေက္ခတရားကိုယ် ဆယ်ပါးကို ယူအပ်ပါသလော။[အဓိကစောဒနာ] **[တစ်နည်း]** တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာမှ တစ်ပါးသော ဥပေက္ခာကို ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ [အညစောဒနာ] ဥပေက္ခာအရကို မပြသော် ဆရာအား အတိဗျာပိတဒေါသသင့် ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ-ဃ)သို့ ဗျတိရေကစောဒနာ ။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ဥပေက္ခာအရ သရုပ်တရားကိုယ်အားဖြင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို သိထိုက်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ ဥပေက္ခာအရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို ကောက်ယူငြားအံ့။အဘယ်ကြောင့် သတိကိုသာ ပါရိသုဒ္ဓိဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ယင်းဥပေက္ခာကြောင့် ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း ပရိသုဒ္ဓပင် ဖြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း][တစ်နည်း] ယင်းဈာန်သည် သတိနှင့်သာ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သည်မဟုတ်၊အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်လည်း သမ္ပယုတ်ပင် ဖြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ [ဂဏ္ဌိသစ်] စုဒ်ကြောင့် (ဂ-ဃ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူအပ်၏။အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း ဥပေက္ခာကြောင့် စင်ကြယ်ကြကုန်သည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းကိုသာ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) **ဝါကျာရမ္ဘ။** (ခ) **ပက္ခန္တရ။** [တစ်နည်း] **ဝါကျာရမ္ဘ။**

(ဂ) **ဝါကျာရမ္ဘ။** (ဃ) **ဝါကျာရမ္ဘ။**

စာစပ်။ ။ ဥပေက္ခာယ ကြောင့် ပေး၊ ပါရိသုဒ္ဓိ၌ ဟိတ်၊ပါရိသုဒ္ဓိကား ဟိတ်၏ဖိုလ်။

တစ်နည်း။ ။ ဥပေက္ခာယ ဖြင့်ပေး၊ဟောတိ၌ ကရိုဏ်း၊ကရိုဏ်း၏ ကြိယာ။[ဥပေက္ခာယာတိ ယံ ပါရိသုဒ္ဓိတိ ပဒေ ဟေတု၊ဟောတီတိ ပဒေဝါ ကရဏံ။] [ယောဇနာ]

နံပါတ် (၄)

တတြမဇ္ဈတ္တတာ။ ။ **မဇ္ဈေ ဘာဝေါ အတ္တာ သဘာဝေါ ယဿာတိ မဇ္ဈတ္တံ။မဇ္ဈတ္တဿ ဘာဝေါ မဇ္ဈတ္တတာ။ တတြ [တေသု ဓမ္မေသု] မဇ္ဈတ္တတာ တတြမဇ္ဈတ္တတာ။**

တတြဝိသေသန အရ သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် မုချ။ထို၏ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်နှင့်အာဓာရ/အာဓာရာယ် စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက် ရ၏။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။ ။**သမ္ပယုဇ္ဇန္တိ သမ္ပယုတ္တာ။ဓာရေန္တီတိဓမ္မာ။သမ္ပယုတ္တာ စ တေ ဓမ္မာစာတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။**

. http://www.dhammadownload.com

သတိသီသေန ။ ။ သတိ သဓိါတံ သီသံ သတိသီသံ။

သတိ ဝိသေသန အရ သတိဟူ၍ ခေါ်ဆိုရခြင်းသမ္ဘာဝနာဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ထို၏ သီသအရ ဦးခေါင်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ သတိဟုဆိုအပ်သော ဦးခေါင်းရ၏။

ဒေသနာ ။ ။ ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ။

ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဗြကား မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။ကမ္မဗြကား ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ စသော ဒေသနာဟုဆိုအပ်သော မနသာဝဋ္ဌာပိတသဒ္ဒ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူပစာ။[တစ်နည်း] ဒေသနာဟုဆိုအပ်သော သင်္ဒြတ္တိက ဝစီဘေဒစိတ္တဇသဒ္ဒ၏ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယု ပစ္စည်းအရ ထို သော ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ စသော ဒေသနာရ၏။

နံပါတ် (၅)

အတ္ထ ။ အရ + ထ။ **မစ္ဆ**။ မဇ + ဈ။ **သီသ**။ သီ + သက်။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဖြင့် ဥပေက္ခာအရ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို မကောက်ယူအပ်၊တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဓာနနည်းအားဖြင့် သတိကို ခေါင်းတပ်၍ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဟု ဟောဆိုရခြင်းအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဥပေက္ခာယ/ဥပေခါယ...

ဥပ+ဣက္ခ-ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဥပေက္ခာယပါဌ်သင့်။

ကကာရလောပေ 'ဥပေခါ' စသည်ဖြင့် သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ စာမျက်နှာ ၂၆-၌ ဆိုထားသောကြောင့် ဥပေခါယ ပါဌ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

သတိသီသေန ။ ။ အတူဖြစ်သော ဦးခေါင်း၏ သီသဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သတိစေတသိက်၌တင် သဒိသူပစာ/ရုဠှီနည်း။

တတြမဇ္ဈတ္တတာ။ ။ ကတ္တုသတ္တိ ထင်ရှားရှိသော လျစ်လျူရှုတတ်သော သဘော၏ တတြမဇ္ဈတ္တတာအမည်ကို ကတ္တုသတ္တိထင်ရှားမရှိသော တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ/ရုဠှီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(ဃ) ဝါကျကြိယာပုဒ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါကျမေးခွန်း (၁၅)

(က) ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ။

(ခ) ကေသဉ္စိ ဝိပဿနာပါဒကာနိ၊ ကေသဉ္စိ အဘိညာပါဒကာနိ၊ကေသဉ္စိ နိရောဓပါဒကာနိ၊

http://www.dhammadownload.com

ကေသဉ္စိ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ။

(ဂ) တတ္ထ ခီဏာသဝါနံ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ။

(ဃ) တေ ဟိ သမာပဇ္ဇိတွာ "ဧကဂ္ဂစိတ္တာ သုခံ ဒိဝသံ ဝိဟရိဿာမာ" တိ ဣစ္ဆန္တိ

ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကေသဉ္စိ-အချို့ကုန်သော။[ပုဂ္ဂလာနံ-တို့အား]စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ-စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ)မျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း အကျိုးရှိကုန်သည်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]ဝါ-စိတ်၏တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ]

(ခ) ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ-ဘဝတို့သို့ သက်ဝင်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်သည်။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ)ဘဝတို့၌ဖြစ်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(ဂ) တတ္ထ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။[မဃံ၊သမာပတ္တိယော-တို့ကို။]သမာပဇ္ဇိတွာ-ဝင်စားကုန်၍။ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံဟုဆိုအပ်သော အဖို့ရှိသော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ကသိဏပရိကမ္မံ-ကသိုဏ်း၌ အဖန်တလဲလဲ စီးဖြန်းခြင်းကို။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်တို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားရပ်တို့ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ အဖွင့်ကိုပြတော်မူပြီး၍။ ယခုအခါ၌ ယင်းဈာန်လေးပါးတို့သည် ပေးအပ်သော လောကီဂုဏ်, လောကုတ္တရာဂုဏ်အကျိုး ပေးပံတို့ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်၏ဟု အကျဉ်းသဘောကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ယင်းအချို့ပုဂ္ဂိုလ်အရနှင့် စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဈာန်တို့သည် စိတ်တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိ၏ဟုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဈာန်တို့သည် အဘယ်သို့လျှင် စိတ်တည်ကြည်ခြင်းရှိပါသနည်း။ စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာမပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဥပနာတူ။ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဈာန်လေးပါးတို့သည်လည်း တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဈာန်ကဲ့သို့ပင် ဈာန်ခြင်းတူသောကြောင့် ဝိပဿနာပါဒကစသော အကျိုးများလည်း ဖြစ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးဖြစ်၏ဟုသာ ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ ဈာန်ခြင်းတူ၍ ဝိပဿနာပါဒက စသော အကျိုးများ ဖြစ်နိုင်ကောင်းသော်လည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဈာန်သမာသ်ကို ဝင်စား၍ စိတ်တည်တည်ကြည်ကြည်နှင့် ချမ်းသာစွာ တစ်နေ့လုံးနေကုန်အံ့ဟူသော အကျိုးကိုမျှော်ကိုး၍ ကသိုဏ်းပရိကံပြု၍ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေကုန်သောကြောင့် ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(က) ပဉ္စက္ခရ။ (ခ) ပဉ္စက္ခရ။ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထအကျိုးမှတစ်ပါး ဝိပဿနာပါဒကစသော အကျိုးအဖို့

http://www.dhammadownload.com

တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။ (ဂ+ဃ) ဝိတ္တာရ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုးကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။ ထိုတွင် (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ ရဟန္တာတို့၏ဈာန်သည် စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုးဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့်။[ဘာ+ဋီ] (တစ်နည်း) **ကာရဏ**။ (တစ်နည်း) **ဒဠှီ**။

စာစပ်။ ။ (ဂ) တတ္ထ-တို့တွင် ကြောင့်၊ခီဏာသဝါနံ၌ နိဒ္ဓါရဏာသမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ။

(ဃ) သမာပန္နိတွာ-၍ ပေးသောကြောင့်၊ဝိဟရိဿာမ၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသန/ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသျ။**တတ္ထ တေသု ပုဂ္ဂလေသု နိဒ္ဓါရဏံ။သမာပန္နိတွာတိ ပဒံ ဝိဟရိဿာမာတိ ပဒေ ပုဗ္ဗကာလကြိယာ**။[ယောဇနာ။]

နံပါတ် (၄)

ဘဝေါဂ္ဂမနုတ္တာနိ။ ။ **ဘဝေသု ဩဂ္ဂမနံ ဘဝေါဂ္ဂမနံ။**

ဘဝေါဂ္ဂမနံ အတ္ထော ဧတေသန္တိ ဘဝေါဂ္ဂမနုတ္တာနိ။

ဘဝေါဂ္ဂမန အတ္ထ-ဗဟုဗ္ဗီ-အရ ဘဝတို့သို့ သက်ရောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးသည် မှုချ။ထို-၏ဈာန်လေးပါးတို့နှင့် အကျိုး/အကြောင်း စပ် ဌာနူ။ဧတ အညပုဒ်အရ ထို-သော ဘဝတို့သို့ သက်ရောက်ခြင်း အကျိုးရှိသော ဈာန်လေးပါး ရ၏။

ခီဏာသဝါ။ ။ **ခီဏာ အာသဝါ ယေသန္တိ ခီဏာသဝါ။**

ခီဏာသ ဗဟုဗ္ဗီ-အရ ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားတို့သည် မှုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ/ဌာန စပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဤခီဏာသဝသဒ္ဒါသည် ကေဒေသျူပစာ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့်သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာတို့သာ မှုချအားဖြင့် ရ၏။

ဧကဂ္ဂစိတ္တာ။ ။ **ဧကဂ္ဂံ စိတ္တံ ယေသန္တိ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ။**

ဧကဂ္ဂစိတ္တ ဗဟုဗ္ဗီ-အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်သည် မှုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိသောရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

စိတ္တ ။ စိန္တ + တ။ **အဂ္ဂ** ။အဇ + အ။ [အဇတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။]

ဝိပဿနာ။ ဝိ-ဒိသ + ယု။ **ပါဒက**။ ပဒ + ဏွု။ **ဘဝ**။ ဘူ + ဏ-

ဩဂ္ဂမန ။ အဝ-ကမု + ယု။ **ဒိဝသ**။ ဒိဝု + သ။ [ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိ ဧတသ္မိန္တိ ဒိဝသော။]

ကသိဏ ။ ကသ + ဣန။ **ပရိကမ္မ**။ ပရိ-ကရ+ရမ္မ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **ခီဏာသဝါနံ-ဖြင့်** (က)ဝါကျလာ ကေသဥ္စိအရ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) **ဧကဂ္ဂစိတ္တာ-စသည်ဖြင့်** (ဂ) ဝါကျလာ ခီဏာသဝါနံ အရ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ကောက်ယူအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ပဓာနနည်းအားဖြင့် စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာ အရ

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရကိုလည်း ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ/စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိ…

စိတ္တေကဂ္ဂ အတ္တော ပယောဇနံ ဧတေသန္တိ စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိ-ဟု ယောဇနာ ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဘာသာဋီကာ၌ ယင်းပါဠ်ကိုပင် အနက်ယောဇနာသောကြောင့် ယင်းတို့အလို စိတ္တေကဂ္ဂတ္တာနိ ပါဠ်သင့်။

စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနီတိ စိတ္တသမာဓတ္တာနိဟု [သာရတ္ထ]၌ ဧကဂ္ဂတာ၏ ပရိယာယ်သမာဓိကို ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ယင်းအလို စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ ပါဠ်သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာအဖွင့်က ခိုင်လုံသည်ဟု ယူဆကြ၍ ယုတ္တတရမေးက စိတ္တကေဂ္ဂတတ္တာနိကို ဖြေ။

ဣစ္ဆွေဝံ/ဣစ္ဆွေဝ…

ဣစ္ဆွေဝါတိ ဧဝမေဝ မနသိ ကတွာ၊ဧဝံသဒ္ဒေါ န အည့် မနသိကတွာတိ ဉာပေတိ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဘာသာဋီကာ၌လည်း ဤဣစ္ဆွေဝ ပါဠ်ဟုသာ အတ္ထယောဇနာသောကြောင့်လည်းကောင်း ဣစ္ဆွေဝပါဠ်သာ သင့်။

ဘဝေါက္ကမနတ္တာနိ/ဘဝေါကမနတ္တာနိ…

ဘဝေါက္ကမနတ္တာနီတိ ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထာနိ-ဟု [သာရတ္ထ]၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဝဥပသာရနောင် ကုမုခာတ်၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဘဝေါက္ကမနတ္တာနိ ပါဠ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုး၏အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုး၊ဒိဋ္ဌိဓမ္မသုခ ဝိဟာရအကျိုးတို့၌ တင်စား ဧကဒေသူပစာ၊ပဓာနနည်း။

(တစ်နည်း) မကောင်းရာဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တကိုဆိုသဖြင့် ကောင်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိဓမ္မသုခ ဝိဟာရတ္တကိုလည်း ရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း၊ကာရဏူပစာ။

ခီဏာသဝါနံ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန္တာအားလုံးတို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ ၌ တင် ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဋ္ဌီ။

စတ္တာရိ ဈာနနိ။ ။ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထ၊ဝိပဿနာပါဒကတ္ထ၊ဘဝေါက္ကမနတ္ထ-တို့သည် ဈာန်လေးပါးတို့၏အကျိုး၊ အဘိညာပါဒကတ္ထနိရောဓပါဒကတ္ထတို့သည်စတုတ္ထဈာန်၏ အကျိုးဟု ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အဘိညာ အရ အဘိညာဉ် ဒွေး။**(တစ်နည်း)** ရူပပဉ္စမဈာန် နှစ်ပါး၌ရှိသော ပညာ။

****

ဝါကျစဉ် (၈၈)

(က) ဘဂဝတာ ပန္နိဒံ စတုတ္ထဇ္ဈာန် ဇောမိရက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိတံ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တံ တဿ ဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈေ့ အဟောသိ အဘိညာပါဒကဥ္စ နိရောဓပါဒကဥ္စ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဥ္စ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဒါယကဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) ယေသဥ္စ ဂုဏာနံ ဒါယကံ အဟောသိ၊တေသံ ဂေဒေသံ ဒဿေန္တော " သော ဇဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ"တိ အာဒိမာဟ။

(ဃ) တတ္ထ **သောတိ** သော အဟံ။

(င) **ဝေတ္တိ** စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏမနိဒဿနမေတံ။

(စ) ဣမိနာ ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဋိလဘိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၆၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တံ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်။ တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈေ၊ဝိပဿနာကို အားထုတ်စဥ် ဝိပဿနာ၌ အခြေသည်လည်း။သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဥ္စ၊အနုပုဗ္ဗဝိဟာရစသည် အလုံးစုံသော ကိစ္စကိုပြီးစေတတ်သည်လည်း။[သာရတ္ထ](ဝါ)ဒီဗ္ဗဝိဟာရစသည် အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သည်လည်း။[ဝိမတိ]

သော အဟံ၊ ထို ငါသည်။ဇဝံ၊ဤစတုတ္ထဈာန်၊ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကို ရခြင်း၏အစဉ်ဖြစ်သော အောက်ဈာန်သုံးပါးဖြင့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်](ပါဠိတော်နိသျ)

(င) ဝေတ္တိ ဝေပဒံ၊သည်။စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏမနိဒဿနံ၊စတုတ္ထဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကို ရသော အစဉ်ကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြတတ်သော(ဝါ)ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်တည်း။(**တစ်နည်း**) စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏမနိဒဿနံ၊စတုတ္ထဈာန်ကို ရခြင်း၏အစဉ်ဖြစ်သော ရှေးဈာန်သုံးပါးကို ညွှန်ပြတတ်သော(ဝါ) ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်တည်း။

(စ) ဣမိနာ ကမေန၊ဤပဌမဈာန်စသည့်ကို ရသောအစဉ်ဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ၊အထက်ပါဝါကျတို့ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုတ္ထဈာန်သည် စိတ်တည်ကြည်ခြင်းအကျိုး ရှိကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ဘုရားရှင်သည် ဖြစ်စေအပ်သော စတုတ္ထဈာန်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုတ္ထဈာန်ကဲ့သို့ စိတ္တေကဂ္ဂတာ အကျိုးသာမန်ကိုသာ ပေးလေသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။ [ပန-အထူးကား] ဟု နိသျပေး။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊(က) ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစတုတ္ထဈာန်ကို ဗောဓိပင်၏အနီး၌ ဖြစ်စေအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည် အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်ငါးယောက်တို့အား တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်ပါသလော။မည်သည့်အကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား။ ။ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည် အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊(ခ) ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည် အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်သောဟု ဆိုအပ်၏။ဤ၌ လောကီ လောကုတ္တရာ အလုံးစုံသောဂုဏ်ကိုပင် ပြလိုသောကြောင့် သောဇဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ စသည်ကို ဟောတော်မူပါသလော။အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ အကြောင်းကို မပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား။ ။ထိုဂုဏ်တို့တွင် တစိတ်တဒေသကို ပြလိုသောကြောင့် သောဓေဝ် စသည်ကို ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းကို ပြဆိုရကား သင်တင်တိုင်းသော ဒေါသ ငါ့၌ မရောက်ဟူလို။

(ဃ)သို့. ဟောတာလင်္ကာရ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ ယခုအခါ၌ စတုတ္ထဈာန် ဥပသမ္ပဒ ဝိဟာသိ-ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုပြီးနောက်၊သောဟူ၍ ဆက်လက်ဆိုအပ်သောကြောင့် သော-အရ အမှုယောဂ အဟံကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကို ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က) မိန့်။ 'စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ' န္တိ ဝတွာ 'သော' တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **'သော အဟ'** န္တိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၃။]

(စ)သို့.။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် ဓေဝ်သဒ္ဒါသည် စတုတ္ထဈာန်၊ယင်းစတုတ္ထဈာန်ကိုရကြောင်း အစဉ်ကိုညွှန်ပြကြောင်း နိဒဿနတ္ထ နိပါတ်ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ထိုဓေဝသဒ္ဒါ၏ နိဒဿနတ္ထဖြစ်ပုံ ပိဋကတ္ထ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကား အဘာယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နိယံ။ ။ ဣတိဝုတ္တံ ဟောတိခံက နေယျဝက် ဂုဋ္ဌတ္ထကြောင့် ထိုက်စွာဖြောင့်ပြ ပိဋကတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဌာပနတူ၊ယင်းဓေဝ နိပါတ်နောင် အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝိဘတ်ကျေရာ၏လော။သမာ ?တေ၌ စပ်ရာ၏လော။ဝိဘတ်နှင့်စပ်ပုဒ်ကို အသို့မှတ်သားအပ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။[ဂဏ္ဌိဟောင်း]

ကား ။ ။တတိယာကေဝုစ် နာ ဝိဘတ်နှင့် ပဋိလဘိတ္ဗာ ဟူသော ထည့်ပုဒ်၌ စပ်ရမည် ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ စတုတ္ထဈာန်ကို ဖြစ်စေသည်မှတစ်ပါး ယင်းဈာန် ကြောင့် ရလာသည့်အကျိုးဂုဏ်ကို ပြသောကြောင့်။ **(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။** သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။(တစ်နည်း) **ဝိတ္ထာရ။** အထက်အာကာရဝါကျကို ချဲ့ပြသောကြောင့်။

(င) ပက္ခန္တရ။(စ) ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။

တစပ်။ ။ ဓေဝ်-ဖြင့် ပေးသောကြောင့်၊သမာဟိတေ၌ ကရိဏ်း/ကရိဏ်း၏ကြိယာစပ်။ [ဂဏ္ဌိသစ်။]

(တစ်နည်း) ဓေဝ်-ဖြင့် ကြောင့်၊ပဋိလဘိတ္ဗာ၌ ကရိဏ်း/ကရိဏ်း ကြိယာစပ်။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း။]

နံပါတ် (၄)

ဗောဓိရုက္ခမူလ ။ ။ အဇ္ဈိ ဗုဇ္ဈတိ ဗောဓိ။ ရုဟတီတိ ရုက္ခော။ဗောဓိ စ သော ရုက္ခောစာတိ ဗောဓိရုက္ခော။ မူလတိ ဗုဇ္ဈတိ မူလံ။ ဗောဓိရုက္ခဿ မူလံ ဗောဓိရုက္ခမူလံ။

ဗောဓိရုက္ခအရ ဗောဓိပင်သည် မုချ။ထို၏ အနီးအရပ်နှင့် သမီပီ/သမီပ စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ-ဗောဓိပင်၏ အနီးအရပ် ရ၏။

စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနာ ။ ။ စတုတ္ထဥ္စ တံ ဈာနဥ္စာတိ စတုတ္ထဈာနံ။နိဒဿေန္တိ ဓေနာတိ နိဒဿနံ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနဥ္စ ကမောစ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမာ။

စတုတ္ထဇ္ဈာကမာနံ နိဒဿနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနံ။(ဘာဋ္ဌိ)

တစ်နည်း: **စတုတ္ထဇ္ဈာနဥ္စ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမောစ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမံ။**

[ဥတ္တရပဒကေသေသ လောပသမာသ်။] [တစ်နည်း:] ကေဒေသသရူပေကသိက်။

စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမဿ နိဒဿနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနံ။

စတုတ္ထဈာန် ဟူသော ရှေးပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်သည် မုချ။ထို၏ ပထမဈာန်၊ဒုတိယဈာန်၊ တတိယ

http://www.dhammadownload.com

ဈာန်အစဉ်နှင့် ညွှန်ပြခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမည ပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္နပုဒ်လုံးအရ စတုတ္ထဈာန်ယင်းစတုတ္ထဈာန်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပ-ဈာန်,ဒု-ဈာန်, တ-ဈာန်အစဉ်တို့ ရ၏။

စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမ ဝိသေ အရ ပုဒ်လုံးအရ စတုတ္ထဈာန်ယင်းစတုတ္ထဈာန်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပ-ဈာန်,ဒု-ဈာန်,တ-ဈာန် အစဉ်သည် မုချ။ထို၏ နိဒဿနအရ ဓဝ်နိပါတ်နှင့် နိဒသေတဗ္ဗ/နိဒဿန အဖြစ်ဖြင့်စပ် ဌာန္နပုဒ်လုံးအရ စတုတ္ထဈာန်ယင်း စတုတ္ထဈာန်ကို ရကြောင်းဖြစ်သော ပ-ဈာန်,ဒု-ဈာန်,တဈာန်တို့၏အစဉ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ဓဝ်သဒ္ဒါ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

အာဟာ။ ဖြူ+တိဝိဘတ်။ **ဗောဓိ**။ ဗုဓ+တိ။ **ရုက္ခ**။ ရုဟ+ခ။ **မူလ**။ မူလ+အ။
နိဒဿန။ နိ+ဒိသ+ယု။ **အာဒိ**။ အာ+ဒါ+ဣ+အံဝိဘတ်။

နိယံ။ ။ အာဟပုဒ်နောင်၊ အာကာရနှင့်၊ အာဒိဆောင်မူ၊ ပဉ္စမာဝိဘတ်၊ ကျေ၏မှတ်၊ ရှေ့ဆောင်မူကား၊ ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေ၏မှတ်။

ရှင်းချက် ။ ။ အာဟနောင် အာကာရနှင့် အာဒိရောက်မူ ပဉ္စမာဝိဘတ်ကျေ၏။အာဟရှေ့ အာဒိရောက်မူ ဒုတိယာဝိဘတ် ကျေ၏။

နံပါတ် (၆)

(ဃ) **အဟံဖြင့်** စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ-ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုပြီးနောက် 'သော' ဟူ၍ ဆက်လက်ဆိုသောကြောင့် သောအရ အဟံကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေ။(ဋီ)**တစ်နည်း**-အဟံဖြင့် တသည်အနဘူတဝိသယ တ-မဟုတ်၊ပက္ကန္တဝိသယ တ-ဖြစ်၍၊လွန်ခဲ့သော အဟံ ကတ္တားကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေ။**တစ်နည်း**-အဘိနိန္နာမေသိ၌ အမှယောဂ ဥတ္တမပုရိသ်ကို ထောက်၍၊အဟံကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေ။

(င) **စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနမေတံဖြင့်** ဓဝ်နိပါတ်၏ နိဒဿနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း နိဒဿနနက်ရှိသော ဓဝ်သဒ္ဒါဖြင့် စတုတ္ထဈာန်နှင့်စတုတ္ထဈာန်ကို ရဖို့ရန် အစဉ်ဖြစ်သော ပ,ဒု,တ,ဈာန်ဟူသော နိဒသေတဗ္ဗတ္တကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(စ) **ဣမိနာ ကမေနဖြင့်** ဓဝ်နိပါတ်နောင် တတိယာကေဝုစ် နာဝိဘတ်ကျေသည်ကို သိစေ။**ပဋိလဘိတ္ဗာ** ဖြင့် ပါဌသေသထည့်စွက်၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဓဝ်သဒ္ဒါဖြင့်ညွှန်ပြခြင်းဟူသည် အစဉ်အားဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ရခြင်းပင်ဖြစ်၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

နိရောဓပါဒကဇ္ဈ/သနိရောဓပါဒကဇ္ဈ...

ဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈေဝ အဘိညာပါဒကဇ္ဈ စသည်တို့၌ သ-သဒ္ဒါမပါရှိခဲ့၊ထို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါရာဂံ၊သစ်၊၂။၂၂၈။-၌လည်း များစွာသောပေတို့၌ ဤသို့ပါဌ်ရှိ၏။ယောဇနာ၌ကား သနိရောဓပါဒကဇ္ဈ ဟု ရှိလိုရိပ်ထင်၏။သင်အံ့မထင်-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊နိရောဓပါဒကဇ္ဈ-ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

တံ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဒါယကံ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော အလုံးစုံသော လောကီလောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်၌တင် ဖလူပစာ။

(င) စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။ ။စတုတ္ထဇ္ဈာနဉ္စ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏော စ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏံ-ဟု တစ်ခုကြွင်းပြုထားအပ်သောကြောင့် ဧကသေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

နိဗ္ဗတ္တိတံ၌ ဗာဟျတ္တ-အရ ဘုရားရှင်၏စတုတ္ထဈာန်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၈၉)

(က) **သမာဟိတေတိ** ဣမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ။**စိတ္တေတိ** ရူပါဝစရစိတ္တေ။

(ခ) **ပရိသုဒ္ဓေတိ** အာဒီသု ပန ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓေ**။

(ဂ) ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ **ပရိယောဒါတေ**။

(ဃ) **ပဘဿရေတိ** ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။]

****

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက် ---

စိတ္တေ၊စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည်။သမာဟိတေ၊စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်လတ်သော်။ပရိသုဒ္ဓေ၊ ဥပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်လတ်သော်။ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ၊ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်ပင်။ပရိယောဒါတေ၊ထက်ဝန်းကျင်ဖြူစင်လတ်သော်။ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) တည်ကြည်လတ်သော်။

(ခ) ပရိသုဒ္ဓေတိအာဒီသု၊တို့၌။ [အဝွော၊ ဝေဒိတဗွော]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (က) ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန် သမာဓိကြောင့်ပင် ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ပါသလော။အဘယ်၏ဖြစ်ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ပါသနည်း။ ပရိသုဒ္ဓဖြစ်ပုံကို မပြက ဆရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ) ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ အဖြစ်ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဖြစ်သောဟု ဆိုတော်မူအပ်၏။ ပရိယောဒါတ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကား အဘယ်ပါသနည်း။ပရိသုဒ္ဓအကြောင်းမှ တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ဂ) ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာ စိတ်သည် ပရိယောဒါတဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ပရိယောဒါတ၊ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်သည်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ပကတိအဖြူရောင်ကဲ့သို့ မှတ်သား အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ကန္တရ။ (ခ) ပက္ကန္တရ။ (ဂ) ပက္ကန္တရ။[တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ၊ ပရိသုဒ္ဓကြောင့် ပရိယောဒါတ ဖြစ်ပုံကို ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။[တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။ ပရိယောဒါတဖြစ်ပုံ ဥဇုကတ္တကို ပြသောကြောင့်။

နံပါတ် (၄)

ပဘဿရ ။ ။ ပကာရေန ဘာတိ ဒိပ္ပတီတိ ပဘာ။ သရတိ နိဿရတိ ဣတော စိတ္တတောတိ သရံ။ပဘာယ သရံ ပဘဿရံ။

ပဘာ-ဝိသေသန အရ အရောင်သည် မုချ။ထို၏ သရ ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် အကျိုး/အကြောင်းစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော အရောင်ထွက်ရာဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သံမာဟိတေ။ သံ+အာ+ဓာ+တ။ **သမာဓိ။** သံ+အာ+ဓာ+ဣ။

အာဒိ။ အာ+ဒါ+ဣ။ **ပဘာ။** ပ+ဘာ+ ကွိ+ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သမာဟိတေ-စသည်ဖြင့်** ဓဝံဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော အောက်ဈာန်သုံးပါး သမာဓိနှင့်တကွစတုတ္ထ ဈာန်သာမာဓိကို ပြသော်လည်း သတိပါရိသုဒ္ဓိရှိသော် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသာလျှင် ဣဒ္ဓိ၏ တည်ရာ၏အဖြစ် ကြောင့် ပြဋ္ဌာန်းသည်ကို သိစေပါသည်။ [သာရတ္ထ]

ရူပါဝစရစိတ္တေဖြင့် စိတ္တေအရ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) **ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေနဖြင့်** ဤစတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ ပရိသုဒ္ဓ ဖြစ်ခြင်းသည် အခြားမဟုတ်၊ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝဖြင့်** ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းဟူသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြူစင်ခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေပါသည်။

(ဃ) **ပဘဿရေဖြင့်** စိတ်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း ဟူသည် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင်ရှိခြင်းပင် တည်းဟု သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ဃ) ပဘဿရေ/ပဘာဿရေ...

ပဘာပုဒ်၊သရပုဒ် ၂-ပုဒ်ကို သမာသ်တွဲစပ်၍ ပြီးသောအခါ အာဒိဃနောက် ရောက်သော သရဓာတ် ၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊သံယုဂ်ကြောင့် အာ-၌ ရဿ ပြုရသော ကြောင့်လည်းကောင်း ပဘဿရောတိ ပဘဿရသီလော။သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၁။ ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း ပဘဿရေ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ပဘဿရ။ ။ အတူဖြစ်သော ကောင်းစွာမှုတ်အပ် ပွတ်တိုက်အပ်သောရွှေ၏ ပဘဿရ အမည်ကို၊အတူရှိသော စင်ကြယ်သော စတုတ္ထဈာန်၌တင် သဒိသူ။ [သုဓန္တသုဝဏ္ဏဿ နိဃံသနေန ပဘဿရတာဝိယ]သာရတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း။။ ထင်ရှားရှိသော ပြီးပြီးပြက်ပြက် ထွက်သောအရောင်ရှိသောရွှေ၏ ပဘဿရအမည်ကို ပြီးပြီးပြက်ပြက်ထွက်သောအရောင် ထင်ရှားမရှိသော စတုတ္ထဈာန်၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

ဣမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ။ ။ပြဋ္ဌာန်းသော သမာဓိဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော ကြွင်းစတုတ္ထဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဇကာဒေသူပစာ။

တစ်နည်း။ ။ အကျိုးဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိ၏ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ အမည်ကို၊အကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ရကြောင်း အစဉ်ဖြစ်သော ပ, ဒု , ဈာန် သမာဓိ၌လည်း တင်စားဆိုသောကြောင့် ဖလူပစာ။ **တစ်နည်း**-ဧကဒေသူပစာ၊ ဥက္ကဋ္ဌနည်း, ပဓာနနည်း။

ရှင်းချက် ။ ။စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာပုဒ်သည် မုချစကားမဟုတ်၊ ဥပစာစကားမျှသာဖြစ်၏။ 'ဣမိနာ ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဋိလဘိတွာ' ထောက်၍ သိပါ။ဣမိနာ ကမေနသည်သာ မုချစကားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ဥပစာကို တစ်နည်း တင်လိုက်သည်။

[ယဒီတိ 'ဓဝံ' န္တိဣဒံ အာဂမနသမာဓိနာ သဒ္ဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓာနံ ဒီပေတိ၊ သတိပါရိသုဒ္ဓိသမာဓိဝေ ဣဒ္ဓိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပဓာနန္တိ အာဟ 'စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ'တိ။] သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၃။

အာဂမနသမာဓိနာ -စတုတ္ထဈာန်ရဖို့ရန်မှာ အစဉ်ဖြစ်သော ပဌမ ဒုတိယ တတိယဈာန် သမာဓိဖြင့်။

နံ့ဝ် ၁ (၁၀)

စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ အရကောက် လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ-

စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့် အဝိကမ္ပလက္ခဏာအားဖြင့် လည်းကောင်း၊တကွဖြစ်လေ့ရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊သဟဇာတ်တရားတို့ကို ပေါင်းခြင်း,ကာမစ္ဆန္ဒကိုပယ်ခြင်းကိစ္စအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ဈာနပစ္စည်းတည်းဟူသော ဟိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ဈာနသမာပတ်, အဘိညာဉ်၏ရခြင်းဟူသော အကျိုးအားဖြင့်လည်းကောင်း,ကသိုဏ်းအာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ကုသိုလ်ဇာတ် အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊မဟဂ္ဂုတ်ဟူသော ဂုဏ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊စိတ်ကိုအာရုံ၌ ကောင်းစွာထားနိုင်ခြင်း ကြိယာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ပရမတ္ထတရားဒြပ်,သမာဓိဟူသော(ဝါ)မဟဂ္ဂုတ်ဟူသော အမည်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊တူသောသုတ်၌ မဟောအပ်သော ကြွင်းစတုတ္ထဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ကြွင်းမဟဂ္ဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၉၁)

(က) သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ **အနင်္ဂဏေ**။

(ခ) အနင်္ဂဏတ္တာယေဝ စ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ။

(ဂ) အင်္ဂဏေန ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတိ။

(ဃ) သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတေ။

(င) ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) ဝသေ ဝတ္တမာနံ ဟိ စိတ္တံ မုဒုတိ ဝုစ္စတိ။ [ဝိ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဃာတေန-ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်းဖြင့်။ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ-ပယ်ဖျောက်အပ်ပြီးသော ရာဂစသော အညစ်အကြေးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။အနင်္ဂဏေ-အင်္ဂဏမရှိလသော်။

(ဂ) ဟိ-မှန်။အင်္ဂဏေန-သည်။စိတ္တံ-ကို။ဥပက္ကိလိဿတိ-နှိပ်စက်အပ်၏။(ဝါ)ပူပန်စေအပ်၏။(**တစ်နည်း**) စိတ္တံ-သည်။ ဥပက္ကိလိဿတိ-ညစ်နွမ်း၏။

(ဃ) သုဘာဝိတတ္တာ-လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းဖြင့် ကောင်းစွာပွားစေအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။မုဒုဘူတေ-နူးညံ့သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်လသော်။

(င) ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ-အာဝဇ္ဇနစသော ဝသီဘော်ဖြင့်။(ဝါ)တစ်ဆယ့်လေးပါးအပြားရှိသော ဆုံးမခြင်းဖြင့် အလိုသို့လိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်လသော်။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ)အာဝဇ္ဇနစသော ဝသီဘော်ဖြင့် (ဝါ) တစ်ဆယ့်လေးပါး အပြားရှိသော ဆုံးမခြင်းဖြင့် အလိုသို့ လိုက်ခြင်းငှာ ကပ်ရောက်လသော်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ။]

(စ) ဟိ-မှန်။ဝသေ-မိမိအလိုငှာ။ဝတ္တမာနံ-ဖြစ်သော။စိတ္တံ-ကို။[ပဂုဏဘာဝါပတ္တိယာ-လေ့လာအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကြောင့်။] မုဒူတိ-ဟူ၍။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ဆရာ (ခ) ဖြင့် အင်္ဂဏတရားမရှိသောကြောင့်ပင် ဥပက္ကိလေသကင်း၏ဟု အင်္ဂဏနှင့် ဥပက္ကိလေသကို အတူပြု၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။အင်္ဂဏ,ဥပက္ကိလေသနှစ်ပါးတို့သည် သဒ္ဒါဖြင့် ထူးသောကြောင့် အနက်အားဖြင့်လည်း ထူးရာသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အနက်တူထား၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား။ ။သဒ္ဒါအားဖြင့် ထူးသော်လည်း အနက်အရကောက်အားဖြင့် အင်္ဂဏတရားကြောင့် စိတ်သည်ညစ်နွမ်း၏ဟု မစင်ကြယ်ပုံ ယုတ်ညံ့ပုံအားဖြင့် တူသောကြောင့် ငါဆိုသောစကား သင့်၏ဟူလို။

(စ)သို့။ ။ဆရာ (င) ဖြင့် မုဒုဘူတေကို ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သာမညသုဘာဝိတ စိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဒုမုဘာဝဖြစ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။[ဂဏ္ဌိဟောင်း။](**တစ်နည်း**)ဝသီဘာဝပ္ပတ္တ စိတ်သည် မုဒုဘူတ ဖြစ်နိုင်ကောင်း၏လော။[ဂဏ္ဌိသစ်]။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် မုဒုဘူတေကို ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေဟု ဖွင့်ဆိုတော် မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပဏ္ဏတ္တိရ ။(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။[တစ်နည်း] ပဏ္ဏတ္တိရ။(ဂ) ဒဋ္ဌိကရဏ။(ဝါ) ကာံရဏ။

(ဃ) ပဏ္ဏတ္တိရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။[တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဒဋ္ဌိကရဏ။[တစ်နည်း] ကာရဏ။

စာစပ်။ ။ပစ္စယာနံ-ကား တို့ကိုပေး၊ ဃာတေနဌ်၊ ဆဋ္ဌိကံ/ဃာတေန ကား ဆဋ္ဌိကမ္ဗိ ။

ဃာတေနကားအားဖြင့်ပေး၊ဝိဟတာဌ် တတိယဝိသေသန/ဝိဟတကား တတိယာဝိသေသျ။

ပစ္စယာနန္တိ ပဒံ ဃာတေနာတိ ပဒေကမ္မံ၊ ဃာတေနာတိပဒံ ဝိဟတာတိ ပဒေ တတိယာဝိသေသနံ။

[ယောဇနာ။] (**တစ်နည်း**) ဃာတေန ကား ကြောင့် ပေး၊ဝိဟတာဌ် အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်။

နံပါတ် (၄)

အနင်္ဂဏံ။ ။ **အင်္ဂဏ ဧတေဟိ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလာ နိဟီနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အင်္ဂဏာနိ**။ [ရာဂါဒယော။]

http://www.dhammadownload.com

နတ္ထိ အင်္ဂဏာနိ ဧတဿာတိ အနင်္ဂဏံ။

အင်္ဂဏတ်အရ ကတ္တုဒြကား သတ္တဝါတို့၏ ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ်ဟူသော အပါယ်သို့ ရောက်ခြင်းသည် မှချ။ကရဏဒြ ကား ရာဂစသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ယု ပစ္စည်းအရ ရာဂစသည်ရ၏။

အနင်္ဂဏဗဟုဗ္ဗီ အရ ရာဂစသော အင်္ဂဏတရားမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည်မှချ။ထို၏ ဧတ အညပုဒ်အရ စတုတ္ထစျာန်စိတ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ဧတ အညပုဒ်အရ ရာဂစသော တရားတို့ မရှိသော စတုတ္ထစျာန် စိတ်ရ၏။

အနင်္ဂဏတ္တံ။ ။ အနင်္ဂဏဿ ဘာဝေါ အနင်္ဂဏတ္တံ။

အနင်္ဂဏဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ စတုတ္ထစျာန်စိတ်သည် မှချ။ ထို၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ အင်္ဂဏတရား မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူပစာ။တ္တ ပစ္စည်းအရ အင်္ဂဏ တရားမရှိခြင်းဂုဏ်ရ၏။

ဥပက္ကိလေသ။ ။ ဥပဂန္တွာ စိတ္တံ ကိလေသေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ ဥပတာပေန္တိ ဝါ ဥပက္ကိလေသာ။

ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ။ ။ ဝသနံ သမတ္ထနံ ဝသော။ဝသော ယဿ အတ္ထီတိ ဝသီ။ဝသိနော ဘာဝေါ ဝသီဘာဝေါ။

ဝသီဘာဝံ ပတ္တံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ။ [ဘာဋီ]

တစ်နည်း။ ။ ဝသံ ဝတ္တေတီတိ ဝသီ၊ဝသိနော ဘာဝေါ ဝသီဘာဝေါ။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏ။ ။ ဝိဟတရာဂါဒိ အင်္ဂဏံ ယေန စိတ္တေနာတိ ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏံ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာဖြင့်** အနင်္ဂဏေ၌ အင်္ဂဏအရ ရာဂဒေါသတို့ကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနင်္ဂဏကို နတ္ထိ အင်္ဂဏာနိ ဧတဿာတိ အနင်္ဂဏံဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပယ်အပ် ဖျောက်အပ်ပြီးသော ရာဂစသော အင်္ဂဏတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနင်္ဂဏမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။**သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေနဖြင့်** အင်္ဂဏတရားမရှိဟူသည် သုခစသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရာဂဒေါသတို့ကို ပယ်ပြီးခြင်းကြောင့် မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(ခ) **အနင်္ဂဏတ္တာယေဝဖြင့်** ရာဂဒေါသတို့ကိုပင် ဥပက္ကိလေသအရ ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊စိတ္တမုပဂန္တွာ ကိလေသေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ ဥပတာပေန္တီတိ ဥပက္ကိလေသာဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ-ရှေးရှိသော ကိလိသဓာတ် မလီနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း ကတ္တုတ္တ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အင်္ဂဏတရားမရှိခြင်းကြောင့်ပင် ဝိဂတူပက္ကိလေသမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝိသီဘာဝပ္ပတ္တေ/ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ...

ယထာဂမမိဝဏ္ဏနာရမော ဘူကရေသု သဒ္ဒနီတိကို ထောက်၍ ဘူဓာတ်ကရဓာတ် ယှဉ်ရာ၌ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ဣ ဤ\နှစ်မျိုးလာနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်။

(စ) **ဝသော/ဝသီဝသေန...**

သာမညသုဘာဝိတ စိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း မုဒုဘာဝဖြစ်အံ့ အသို့မူ၍ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ ဆိုသင့်အံ့

http://www.dhammadownload.com

နည်း-ရှိ၍ ဝသိဝသေန စသည်မိန့်ဟု ဂဏ္ဌိပောင်း၌ ဆိုသောကြောင့် ဝသိဝသေနပါဌ်သင့်။

ဂမနအနက်ရှိသော ဓာတ်အယူဉ်၌ ကံ အာခေရ နှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးရှိမြဲ။[ဝါ]ကံအနက်၌ သတ္တမိမြဲ ထို့ကြောင့် ဝသေဟူ၍ ရှိသင့်၏။ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဝသေပါဌ်သင့်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာသာရတ္ထဋီကာတို့၌ ဝသေဟူ၍သာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗရှိသောကြောင့် ဝသေပါဌ်သာ သင့်မြတ်ပါသည်။

နံပါတ် (၉)

အင်္ဂဏ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဘူမိဘာဂ ကိလေသတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မလအနက်၌ တင်ကေဒေသျှ။ ရှုဋ္ဌိ။ [ဘူမိဘာဂေ ကိလေသေစ၊မလေ အင်္ဂဏ ဝုစ္စတေ။] [ဓာန်]

မုဒု။ ။ အတူဖြစ်သော နယ်အပ်သောသားရေကောင်းစွာပြုအပ်သော ချိုင်တို့၏ မုဒုအမည်ကို အတူရှိသော မိမိအလိုကျဖြစ်သော စတုတ္ထစျာန်စိတ်၌ တင် သဒိသူပစာ။**(တစ်နည်း)** တဒ္ဓမ္မူပစာ။

သုခါဒိနံ ဃာတေန။ ။ အကျိုး[illegible]သော သုခစသည်ကို သတ်ခြင်း၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သောရာဂ စသည်သတ်ခြင်း၌တင် ဖလူ။

နံပါတ် (၁၀)

ပစ္စယာနံအရ-ရာဂ ဒေါသကောက်။**ဃာတအရ**-စတုတ္ထစျာန်၏ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိကောက်။

****

ပါဌ်ကျေးဆည် (၉၁)

(က) မုဒုတ္တာယေဝစ ကမ္မနိယေ ကမ္မက္ခမေ။

(ခ) ကမ္မယောဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ ယောတိ။

(ဂ) မုဒု ဟိ စိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ သုဓန္တမိဝ သုဝဏ္ဏံ။

(ဃ) တဒုတယမ္ပိစ သုဘာဝိတတ္တာ ဝေ။

(င) ယထာဟ-နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ၊ယံ ဧဝံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ မုဒုစ ဟောတိ ကမ္မနိယဉ္စ၊ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တန္တိ။

[ဝိ ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကမ္မက္ခမေ-ဝိကုဗ္ဗနစသော ကူဒ္ဓိအမှု၌။[ဝါ] အမှုအား ခံ့သော။

(ဂ) သုဓန္တံ-ကောင်းစွာ ဖိုဝ၌ မှုတ်အပ်ပြီးသော။(သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) ကောင်းစွာ ကြည်အပ် ဦးအပ်ပြီးသော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ) သုဝဏ္ဏံ-သည်။ကမ္မနိယံ-ပုတီးလက်ကောက် စသည် ခုတ်လုပ်ခြင်းအမှု၌။(ဝါ) အမှုအား ခံသည်။ဟောတိ ဣဝ။ ဧဝံ၊ မုဒု။

(ဃ) တဒုဘယံပိ-ထို မုဒု ကမ္မနိယ နှစ်ပါးစုံသည်လည်း။

(င) ဘာဝိတံ-ဝသီဘော်သို့ ရောက်စေခြင်းဖြင့် ပွားစေအပ်သော။(ဝါ) ပွားစေအပ်သည်ရှိသော်။ဗဟုလီကတံ-အထပ်ထပ်ပြုခြင်းဖြင့် များစွာပြုအပ်သော။(ဝါ) ပြုအပ်သည်ရှိသော်။ဣဒံစိတ္တံ-သည်။မုဒုစ-နူး

http://www.dhammadownload.com

ညွံ့သည်လည်းကောင်း။ကမ္မနိယဋ္ဌ-ဣဒ္ဓိအမှု၌ခံ့သည်လည်းကောင်း။ဘာဝိတံ၊ ဗဟုလီကတံ၊ယံ ဓမ္မဇာတံ သည်။မုဒုစ၊ ကမ္မနိယဋ္ဌ၊ ဟောတိ။ ဘိက္ခဝေ၊ အဟံ၊ [သဗ္ဗညုတဉာဏေန-ဖြင့်။ဩလောကေန္တောပိ-သော် လည်း] အညံ့-စိတ်မှ တစ်ပါးသော။ကေ-သော။ဓမ္မမ္ပိ-သဘောတရားကိုလည်း နသမနုပဿာမိ-မြင်တော်မမူ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ကမ္မနိယ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မနိ ခမံ ကမ္မနိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ဣလယပစ္စည်း ခမ-အနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဘူခန္တီသု ခမာယောဂျေ ဟိတော သက္ကေ ခမော တီသု-အဘိဓာတ်အရ ခမ သဒ္ဒါသည် ဘူခန္တိအနက်တို့၌ ဖြစ်ပါသလော။**(တစ်နည်း)** မြေ၊အမှု၌ သီးခံခြင်းစသည်တို့ကို ဆိုလိုပါသလော။ယင်းကမ္မက္ခမ ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့်[ခ]မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ (က) ဖြင့် နူးညံ့ခြင်းကြောင့်သာ ကမ္မနိယမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။မုဒု,ကမ္မနိယ နှစ်ပါးတို့သည် အဘိဉာဉ်၏ အဘိနီဟာရ အင်္ဂါတစ်ပါးစီမျှ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျှက် မုဒုသည် ကမ္မနိယ၏ အကြောင်းဟုဆိုသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့်[ခ]မိန့်။

ကား။ ။ ကောင်းစွာ မှတ်အပ်ပြီးသော ရွှေသည် ပုတီး, နားဒောင်း စသည် ပြုလုပ်မှု၌ ခံသကဲ့သို့၊ထို့အတူ နူးညံ့သော စိတ်သည်လည်း အဘိဉာဉ်မှု၌ ခံသည်ဖြစ်၍ မုဒုကြောင့် ကမ္မနိယဖြစ်၏-ဟု ဆိုသော ငါ့စကား သင့်ပါ၏ ဟူလို။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် အဘိဉာဉ်အမှု၌ ခံ့၏ဟူသည် အဘိဉာဉ်အမှုအား ယှဉ်စပ်ထိုက်-ဟု ဖွင့်ပြ တော်မူအပ်၏။အဘယ်သို့လျှင် အဘိဉာဉ်အမှု၌ ယှဉ်စပ်ထိုက်ပါသနည်း။အဘိဉာဉ်အမှု၌ ယှဉ်စပ်ထိုက်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ [ရှေးနိသျ]။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် နူးညံ့ခြင်းကြောင့် ကမ္မနိယဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။နူးညံ့ခြင်းကြောင့်သာ ကမ္မနိယဖြစ်ပါသလော။အဘယ့်အကြောင်းကြောင့်လည်း ကမ္မနိယ ဖြစ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာ သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတေ-ဖြင့် သုဘာဝိတကြောင့် မုဒုဘူတဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ သုဘာဝိတကြောင့် မုဒုဘူတသာဖြစ်ပါသလော။ အဘယ်လည်း ဖြစ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတေ မုဒုတ္တာယေဝ ကမ္မနိယေ နှစ်ဝါကျကို ဋ္ဌပနာထား၍၊ သုဘာ ဝိတသည် မုဒုဘူတ၏ အကြောင်းသာ [မုဒု, ကမ္မနိယနှစ်ပါး၏အကြောင်း မဟုတ်။]ကမ္မနိယသည် မုဒု ၏ အကျိုးသာဖြစ်၏။ [သုဘာဝိတ၏ အကျိုးမဟုတ်]ဟူသော အနက်ကို မှတ်သားထိုက်ပါသလော-ဟု နှစ်ဝါကျပေါင်း ထပနာ ထားရာ၌ ဤကဲ့သို့ အာဘော်ထားနိုင်သည်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် မုဒု,ကမ္မနိယ နှစ်ပါးစုံသည် သုဘာဝိတကြောင့် ဖြစ်၏ဟု ဆိုတော်မူအပ်၏။ သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတေ အဖွင့်အရ သုဘာဝိတသည် မုဒုဘူတ၏ အကြောင်းသာ ဖြစ်သင့်သည်မဟုတ် ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် သုဘာဝိတသည် မုဒု၊ကမ္မနိယ နှစ်ပါးစုံတို့၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟူသော ဆရာ့ စကားအသို့လျှင် ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

ကား။ ။ နာဟံ ဘိက္ခဝေ ။ပ။ စိတ္တန္တိ-ဟူသော သာဓက ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆ၍၊ငါဆိုသောစကား သင့်ရကား သင်တင့်သော ဝိရောဓိဒေါသ ငါ့၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။(ခ) ဝိတ္ထာရ။ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဂ) ဒဠှီကရဏ ။ [တစ်နည်း] ကာရဏ။ [တစ်နည်း] တပ္ပါကဠှီကရဏ။

(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) အာဂမဒဠှီကရဏ။

နံပါတ် (၄)

သုစန္တေ ။ ။ ဓမိယိတ္တာတိ ဓန္တံ။ သုဋ္ဌု ဓန္တံ သုစန္တံ။

ဓမုမာဘ်ာအရ ကတ္တုဋ္ဌကား ပန်းတိမ်သည်၏ ရွှေကို မှုတ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ-ကား ရွှေ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။တ အစ္စည်းအရ ရွှေရ၏။သု ဝိသေသနအရ သုန္ဒရဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ မှုတ်အပ်သော ရွှေနှင့် ဂုဏ် + ဂုဏေးစပ်၊ ဋ္ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ရွှေ ရ၏။

သုဝဏ္ဏ ။ ။ သောဘနော ဝဏ္ဏော ယဿာတိ သုဝဏ္ဏော။

သုဝဏ္ဏ ဗဟုဗ္ဗီ-အရ တင့်တယ်သောအဆင်းသည် မုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ ရွှေနှင့် ဂုဏ် +ဂုဏေး၊ဋ္ဌာနီ+ဋ္ဌာန စပ် ဋ္ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ တင့်တယ်သော အဆင်းရှိသော ရွှေရ၏။

နံပါတ် (၅)

ခမ ။ ခမု+အ။ **ယောဂ္ဂ**။ ယုဇ+ဏျ။ [ယုဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ယောဂ္ဂံ။] **ဝဏ္ဏ**။ ဝဏ္ဏ+အ။

ဘာဝိတ ။ ဘူ+ ကာရိက်ကျေ+တ။ **ဗဟုလ**။ ဗဟု သဒ္ဒူ+လာ+ကွိ။

[ဗဟုံ လာတိ ဂဏှာတီတိ ဗဟုလံ]

နံပါတ် (၆)

(က) **ကမ္မက္ခမေ-ဖြင့်** ကမ္မနိ ခမံ ကမ္မနိယံ ဟု ခမတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ဣယ ပစ္စည်း ခမ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ န အာဂုံလာ ၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ **မုဒုတ္တာ စေ-ဖြင့်** မုဒုဘူတကြောင့်သာ ကမ္မနိယဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိ။

(ခ) **ကမ္မယောဂ္ဂေ-ဖြင့်** ကမ္မက္ခမေ-၌ ခမသဒ္ဒါသည် ဘူခန္တိ စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ယောဂ္ဂအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊အမှု၌ခံ့၏ဟူသည် အဘိဉာဉ်အမှုအား လျောက်ပတ်ခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သုဒန္တံ/သုစန္တံ/သုဒ္ဓန္တံ···

ဓမော သဒ္ဒဂ္ဂိသံယောဂေ၊ဒမော ဂတေ ဒမု ဘူဒိ ဒမနေ-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟအရ သွားခြင်း ဆုံးမခြင်းဟူသော ဒမုဓာတ်ကို အလိုမရှိအပ်။သဒ္ဒဂ္ဂိသံယောဂ မီးကိုမှုတ်ခြင်း ဓမုဓာတ်ကိုသာ ဤ၌အလိုရှိ အပ်သောကြောင့် တ-ဝဂ် စတုတ္ထက္ခရာဖြင့် ရှိသော သုဓန္တံ ပါဌ်သင့်။

သု ဥပသာရပုဒ်နောင် ဒွေဘော် ရှိနိုင်သောကြောင့် သုဒ္ဓန္တံ ပါဌ်လည်းသင့်နိုင်ပါသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဂဏ္ဌိသစ်၌လည်း သုဒ္ဓန္တံ-ဟုပင် ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဗဟုလီကတံ/ဗဟုလီကတံ···

http://www.dhammadownload.com

အဘူတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာစိ-သုတ်အရ အဘူတတဗ္ဘာဝအနက်၌ စီ ပစ္စည်း[တစ်နည်း] စ အနုဗန်ရှိသော ဤပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဗဟုလီကတံဟု ဒီဃဖြင့်ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ကမ္မကမ္မေ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အမှုအားလုံး၌ ခံခြင်း ကမ္မကမ္မအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဒိစသော အမှုတို့၌ ခံခြင်း၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ကမ္မကမ္မေတိ ဝိကုဗ္ဗနာဒိကူဒ္ဓိ ကမ္မကမ္မေ။(သာရတ္ထ၊၁။၃၈၄။)

နံပါတ် (၁၀)

(စ) ကရိုဏ်းပါဠ်အရ- သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်။

****

ဝါကျစဉ် (၉၂)

(က) ဓောသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု ဋ္ဌိတတ္တာ ဋ္ဌိတော။

(ခ) ဋ္ဌိတတ္တာယေဝ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ**။

(ဂ) အစလေ နိရိဉ္ဇနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) မုဒုကမ္မညဘာဝေန ဝါ အတ္တနော ဝသေ ဋ္ဌိတတ္တာ ဋ္ဌိတော။

(င) သဒ္ဓါဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ**။

(စ) သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေန န ဣဉ္ဇတိ။ [ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ၊မတုန်လှုပ်တတ်သော စိတ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လတ်သော်။(ဝါ)တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသောစိတ်၏ အဖြစ်သို့ရောက်လတ်သော်။

(ဃ) ဝါ၊တစ်နည်း။မုဒုကမ္မညဘာဝေန၊နူးညံ့သည်၏အဖြစ် အဘိဉာဉ်အမှု၌ ခံသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။အတ္တနော၊မိမိ၏။ဝသေ၊အလို၌။ဋ္ဌိတတ္တာ၊တည်တန့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဋ္ဌိတော၊တည်တံ့လတ်သော်။

(င) သဒ္ဓါဒီဟိ၊သဒ္ဓါအစရှိသော ဗိုလ်တို့သည်။ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ထောက်ခံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ။]

(စ) ဟိ၊ချဲ့။သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ၊သဒ္ဓါသည် ထက်ဝန်းကျင်ယူအပ်သော။(ဝါ)သဒ္ဓါသည် ထောက်ခံအပ်သော။ စိတ္တံ၊စိတ်သည်။အဿဒ္ဓိယေန၊သဒ္ဓါတရားမရှိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ)သဒ္ဓါ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားကြောင့်။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]။န ဣဉ္ဇတိ၊မတုန်လှုပ်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် တည်တံ့ခြင်းကြောင့်ပင် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း။တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကို ဥဇုကတ္တအားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ် စသည်တို့၌ တည်သောကြောင့် ဋ္ဌိတ မည်၏ဟုဖွင့်

http://www.dhammadownload.com

ဆိုတော်မူ၏။ပရိသုဒ္ဓသောဂုဏ်စသည်တို့၌ တည်တတ်သောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ဠိတမည်ပါသလော။အဘယ်ကြောင်းကြောင့်လည်း ဠိတ မည်နိုင်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည်(င)ဖြင့် သင်္ခါရစသည်တို့သည် ထောက်ခံအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ မည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။သင်္ခါရစသည်တို့ ထောက်ခံသည်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့လျှင် သင်္ခါရစသည်တို့ ထောက်ခံအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။

ကား။ ။ သင်္ခါရစသည် စောင့်ရှောက်အပ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အသင်္ခိယစသော ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ မလှုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်နိုင်၏ ဟူလို။

(တစ်နည်း) ထပနာတူ။ဠိတဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပင် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ မည်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် သင်္ခါရစသည် ထောက်ခံအပ်သောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ မည်၏ဟူသော ဆရာစကားအသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။(ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ ဠိတမည်ပုံ နည်းတစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။ (င)နယန္တရပက္ခန္တရ။အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တမည်ပုံ နည်းတစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။(စ) ဝိတ္ထာရ။သင်္ခါရစသည် ထောက်ခံပုံ အကျယ်ပြသောကြောင့်။

စာစပ် ။ ။ သင်္ခါဒီဟိ ကားသည် ပေး၊ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဝယ် ပရိဂ္ဂဟိတ၌ အဝုတ္တကတ္တား/ကတ္တိ။ အသင်္ခိယေန ကား ကြောင့်ပေး၊န ဣဉ္ဇတိ၌ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ ။ ။ **ဣဉ္ဇနံ ဣဉ္ဇော၊နတ္ထိ ဣဉ္ဇော ယဿာတိ အနိဉ္ဇံ။အနိဉ္ဇဿ ဘာဝေါ အာနေဉ္ဇံ။ အာနေဉ္ဇံ ပတ္တံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ**။

နဣဉ္ဇ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝသောဂုဏ် သည်မုချ။ ထို၏ စတုတ္ထဈာန်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ်ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော စတုတ္ထဈာန်စိတ်ရ၏။

အနိဉ္ဇဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော စတုတ္ထဈာန်သည် မုချ။ထို၏ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိခြင်း ဂုဏ်နှင့်နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။ဏပစ္စည်း အရ ထို သော တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

အာနေဉ္ဇ ဝိသေအရ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိခြင်း ဂုဏ် မုချ။ထို၏ပတ္တဟူသော နောက်ပုဒ်အရ ထိုဂုဏ်သို့ရောက်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသောစတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်သော အဘိညာဉ်စိတ် ရ၏။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟိတံ ။ ။ **သင်္ခါရယ ပရိဂ္ဂဟိတံ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟိတံ**။

အသင်္ခိယ ။ ။ **နတ္ထိ သင်္ခါ ယဿာတိ အသင်္ခေါ။အသင်္ခဿ ဘာဝေါ အသင်္ခိယံ**။

နံပါတ် (၅)

အတ္တနော။ အဒ+မာန်။(အတ+တ/အာ+ဓာ+တ။အတ္တ+အ။) **သင်္ခါ**။ သံ+ဓာ+အ+အာ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဠိတတ္တာဖြင့် တိဋ္ဌတီတိ ဠိတံ-ဟုဝစနတ္ထပြ၍၊ဌာဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေ၌

http://www.dhammadownload.com

သက်သည်ကို သိစေပါသည်။**ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒိသုဖြင့်** အခြားသော တရားတို့၌မတည်၊ပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ်အစရှိသည်တို့၌ တည်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။**တေသုဖြင့်** ဤပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ်သည်လည်းတစ်ပါးသော ပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ်မဟုတ်၊ရှေး၌ဆိုအပ်သော ပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ထိုပရိသုဒ္ဓဘောဂဏ် စသည်၌တည်သောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ငြိမ်းမည်ခြင်းအကြောင်းကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **အစလောဖြင့်** အာနေဥ္ဇ ဣဋ္ဌဓာတ်သည် စလအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။**နိရိဥ္စနေဖြင့်** အနေဥ္ဇ၌ နသည် ပဋိသေဓအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင်ဟူသော ဥဇုကတ္တ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ/သဒ္ဓပရိဂ္ဂဟိတံ...

သမာသ်လယ်မှာ ထိမြဲအာ ရဿမပြုရာ-ဟူသော နိယံအရ သဒ္ဓါပုဒ်သည် နိယတဏ္ဏတ္တိလိင်ဖြစ်၍ ရဿအပြု မရှိကောင်းသောကြောင့် သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ-ဟု ဒီဃဖြင့်ရှိ . ပါဠ်သာသင့်။

အာဏေဥ္ဇပ္ပတ္တ/အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တ...

ဆင်တဲဂဏ္ဌိဟောင်း၌ အာဏေဥ္ဇပ္ပတ္တဟု ရှိ၏။သို့ပင်ရှိငြားသော်လည်း နက္ကဋ္ဌတိတိ အနိဥ္ဇံ၊အနိဥ္ဇဿဘာဝေါ အာနေဥ္ဇံ၊တံ ပတ္တံ-မဇ္ဈေဝုဒ္ဓိရောက်ရကား သေရပဋိသေဓ ဖြစ်ရကား ဒန္တဇနနှင့်လိုသည်။ဣဋ္ဌဓာတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တတိယက္ခရာဖြင့် လိုသည်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ပါဠိတော်ဋီကာတို့၌လည်း အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အာနေဥ္ဇပ္ပတ္တဟု ရှိသောပါဠ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

(င)အာနေဥ္ဇပတ္တေ။။ အကျိုးမတုန်လှုပ်ခြင်းဆိုသဖြင့် အကြောင်းသဒ္ဓါစသည် စောင့်ရှောက်ခြင်းကိုလည်း သိရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

စိတ္တံ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော စိတ်အားလုံး၏ စိတ္တအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့်ကေဒေသျူပစာ/ရုဠီနည်း။

တစ်နည်း။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ စိတ္တအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၊ယင်းစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်တို့၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ပြဋ္ဌာန်းသော စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုဆိုသဖြင့် ထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်သော မပြဋ္ဌာန်းသော စေတသိက်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အဿဒ္ဓိယေန အရ။ ။ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၉၃)

(က) အပရော နယော-စတုတ္ထဈာန်သမာဓိနာ **သမာဟိတော**။

(ခ) နီဝရဏာဒူရီဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓေ**။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝိတက္ကာဒိသမတိက္ကမေန ပရိယောဒါတော။

(ဃ) ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ ပါပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဘာဝေန အနင်္ဂဏော။

(င) အဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ ဝိဂမေန ဝိဂတူပက္ကိလေသော။

(စ) ဥဘယမ္ပိ စေတံ အနင်္ဂဏဝတ္ထုသုတ္တာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။[ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဃ) ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ-ဈာန်ကိုရခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော။ပါပကာနံ-ကုန်သော။ဣစ္ဆာဝစရာနံ၊အလိုရမ္မက်အားဖြင့် ကျင်လည်ကုန်၊ကျက်စားကုန်၊သက်ဝင်ကုန်၊ဖြစ်ကုန်သော မာန,မာယာ,သာဌေယျ စသည်တို့၏။

(င) အဘိဇ္ဈာဒီနံ-အဘိဇ္ဈာ အစရှိသည်တို့၏။(ဝါ) အဘိဇ္ဈာ,မာန,သာဌေယျတို့၏။[အာဒိဝန်ဖော်သည်] ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ-ကုန်သော...ိတ္တုပက္ကိလေသာနံ-စိတ်သည် ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတို့၏။ ဝိဂမေန-ကင်းခြင်းကြောင့်။

(စ) စ-ဆက်။[**တစ်နည်း**]စ-သစ္စ။တေံ ဥဘယမ္ပိ-ဤအနင်္ဂဏ,ဝိဂတူပက္ကိလေသ အနက်နှစ်ပါးကိုလည်း။ အနင်္ဂဏဝတ္ထုသုတ္တာနုသာရေန-အနင်္ဂဏသုတ်,ဝတ္ထုသုတ်တို့ကို အစဉ်အလျောက်၍ ကြံအောက်မေ့သဖြင့်။ [ယထာက္ကမံ-အစဉ်အတိုင်း။] ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နံပါတ် (၂)

(စ)သို့။ ။ ဆရာ[ဃ+င]တို့ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်၏ အနင်္ဂဏအဖြစ် ဝိဂတူပက္ကိလေသအဖြစ်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းနှစ်ပုဒ်တို့၏ ဖြစ်ပုံကို အဘယ်ကြောင့် ယင်းသို့ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ရှေး၌ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရာဂစသော အင်္ဂဏတရားကင်းခြင်းကြောင့် အနင်္ဂဏ၊ အနင်္ဂဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ ဝိဂတူပက္ကိလေသဖြစ်၏ ဟူ၍သာ ဖြစ်ပုံကို ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

မှတ်ချက်။ ။နယန္တရနှောင် ဒဋ္ဌီဖြစ်၍ နယဝါကျကို အာဘော်ထားသည်။

(တစ်နည်း) ထပနာတူ။ထိုနှစ်ပါးတို့၏ဖြစ်ပုံကို အဘယ်သုတ်တို့ကို အစဉ်မှီး၍ သိထိုက်ပုံကို သုတ်နှင့်တကွ ဆရာ ဆက်၍ ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ [နိသျများ။]

နံပါတ် (၃)

(က) စသည် နယန္တရပက္ခန္တရ။(ခ+ဂ+ဃ+င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျရှေ့/ဒဋ္ဌီကရဏ။

နံပါတ် (၄)

ပါပကာနံ။ ။ **အပါယံ ပါပေန္တီတိ ပါပကာ**။ [တေသံ]

ပ-ပုဗ္ဗ အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တားဖြစ်သော ကာရိုကာ ပဉ္စသဓ္ဓတု ဆိုအပ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ၊ကဋတ္တာ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တားဖြစ်-ကား မာယာ သာဌေယျ စသော အကုသိုလ်တရားတို့၏နာနာက္ခ ဏိကကမ္မသတ္တိ၊ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဏ္ဏု ပစ္စည်းအရ ယုတ်မာသော မာယာ သာဌေယျစသော အကုသိုလ်တို့ ရှိ၏။

ဣစ္ဆာဝစရာနံ ။ ။ **ဣစ္ဆာယ အဝစရာ ဣစ္ဆာဝစရာ**။ [တေသံ]

http://www.dhammadownload.com

ဣစ္ဆာယ-ဝိသေသန အရ ယုတ်မာသော အလိုဆိုးသည် မုချ။ထို-၏ သက်ရောက်အပ်သောတရား တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ အလိုဆိုးသည် သက်ရောက်အပ်သော မာယာ သာဌေယျရ၏။

အနင်္ဂဏဝတ္တသုတ္တနုသာရေန ။ ။ အနင်္ဂဏဥ္စ ဝတ္တဥ္စ အနင်္ဂဏဝတ္တံ။ အနင်္ဂဏဝတ္တမေဝ သုတ္တံ

အနင်္ဂဏဝတ္တသုတ္တံ။ အနင်္ဂဏဝတ္တသုတ္တံ အနုသာရော အနင်္ဂဏဝတ္တသုတ္တာနုသာရော။

အနင်္ဂဏ-ရှေးပုဒ်အရ အနင်္ဂဏသုတ်သည် မုချ။ထို-၏ ဝတ္တသုတ်နှင့် အစဉ်လိုက်ခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ အနင်္ဂဏသုတ်၊ ဝတ္တသုတ်ရ၏။

အနင်္ဂဏဝတ္တ-ဝိသေသနအရ အနင်္ဂဏသုတ် ဝတ္တသုတ်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အဝဓာရဏဘော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ သုတ္တန်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ အနင်္ဂဏသုတ် ဝတ္တသုတ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

နီဝရဏ။ နိ+ဝရ+ယု။ **ဝိတက္က**။ ဝိ+တက္က+အ။ **သမတိက္ကမ**။သံ+အတိ+ကမု+အ။

ဣစ္ဆာ။ ဣသု+အ+အာ။ **အဘိဇ္ဈာ**။ အဘိ+ဈေ+ဏ။ **သုတ္တ**။ သူစ + တ။

[တစ်နည်း] သု+ဝစ+တ။(တစ်နည်း) သူဒ+တ။ [တစ်နည်း] သု+တာ+တ။

နံပါတ် (၆)

(ဃ) **အဘာဝေန-ဖြင့်** အနင်္ဂဏကို န+အင်္ဂဏ ,ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊န-၏ အဘာဝအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း န-ကို အန် ပြု၍ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ ပါပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ ဖြင့် အင်္ဂဏအရ ဈာန်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ယုတ်မာသော အလိုဆိုးသည် သက်ရောက်အပ်သော မာယာ သာဌေယျတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာ-ဖြင့်** အနင်္ဂဏကို နတ္ထိ အင်္ဂဏံ ဧတဿာတိ အနင်္ဂဏံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ သမ္ဗန္ဓဒါနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

(င) **ဝိဂမေန-ဖြင့်** ဝိဂတူပက္ကိလေသ၌ ဝိဂတသည် ဝိပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၊တ ပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဝိဂမနံ ဝိဂတော-ဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။(**တစ်နည်း**) ဝိဂတသဒ္ဒါ၏ ဝိဂမနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

အဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ-ဖြင့် ဥပက္ကိလေသအရ စိတ်ညစ်နွမ်းခြင်းကို ပြုတတ်သော အဘိဇ္ဈာအစရှိသော တရားတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေ။

အပေါင်းသံဏ္ဏနာဖြင့် ဝိဂတူပက္ကိလေသကို ဝိဂတ+ဥပက္ကိလေသဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍၊ဝိဂတော ဥပက္ကိလေသော ယသ္မာတိ ဝိဂတူပက္ကိလေသော-ဟု ပဉ္စမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍၊ယင်းသမာသ်၏အပါဒါန် အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ/ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စနီကာနံ...

ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနန္တိ ဈာနပ္ပဋိလာဘဟေတုကာနံ-ဟု ဝိမတိဋီကာ၌ ဖွင့်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ယင်းဋီကာ၌ပင် ပေါတ္ထကေသု ပန ဈာနပ္ပဋိလာဘပစ္စနီကာနန္တိပိ ပါဌံ လိခန္တိ၊သော ပမာဒပါဌောတိ

http://www.dhammadownload.com

ဂဟေတဗ္ဗော-ဟု ရှာနပ္ပဋိလာဘပစ္စနီကာနံပါဌ်ကို တားမြစ်အပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ရှာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ ပါဌ်သာသင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ ရှာနပ္ပဋိလာဘပစ္စနီကာနံ-ကို အမှန်ဟုဆိုပြီး၊ရှာနပ္ပဋိလာဘပစ္စယာနံ ပါဌ်ကို ပမာဒလေခဟုဆိုသည်။

နံပါတ် (၈)

(ခ+ဂ) ပရိသုဒ္ဓေ၊ပရိယောဒါတေ ။ ။ နီဝရဏတို့မှ အလွန်ဝေးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိတက်စသည်တို့မှ အလွန်အားဖြင့် လွန်မြောက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤသို့အလွန်အကဲအားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အဘိသယနည်း

(င)အဘိဇ္ဈာ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော နီဝရဏသဘောရှိသော လောဘ၊နီဝရဏသဘောမရှိသော လောဘ တို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နီဝရဏသဘောမရှိသော လောဘ၌တင်စား၍ဆို ဧကဒေသူပစာ။

အဘိဇ္ဈာဒီနန္တိ ဧတ္ထ အဘိဇ္ဈာသဒ္ဒေနစ အနီဝရဏသဘာဝဿေဝ လောဘဿ မာနာဒီနဉ္စ ဂဟဏံ။ [ဝိမတိ။]

ဆိုအပ်ပြီးသော နီဝရဏဒူရီဘာဝေန၌ နီဝရဏသဘောရှိသော လောဘမှ ကြွင်းသော နီဝရဏသဘော မရှိသော လောဘကို ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

အင်္ဂဏဥပက္ကိလေသ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အဘိဇ္ဈာ,မာန,မာယာ,သာဌေယျ၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အဘိဇ္ဈာ၊မာန၊မာယာ၊သာဌေယျတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အဘိဇ္ဈာ၊မာန၊မာယာ၊သာဌေယျ၌တင် ဧကဒေသူ။

နံပါတ် (၁၀)

ဣစ္ဆာဝစရာနံ - အရကောက်၍ ပရိဝတ္တနာဟာရနေတ္တိ…

အဘိဇ္ဈာ၊မာန၊မာယာ၊သာဌေယျ ကောက်။

ဤဣစ္ဆာဝစရာနံဟူသော သုတ်၌ အဘိဇ္ဈာ၊မာန၊မာယာ၊သာဌေယျ-တို့ကို ဆိုသဖြင့် သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ဟောအပ်၏။

ထိုအကုသိုလ်ဓမ္မဖြင့် ထို၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သော အနဘိဇ္ဈာ၊ကာယုဇုကတာ၊စိတ္တုဇုကတာ၊အနုန္နဋစသော ကုသိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ထိုကုသိုလ်လျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုးတို့သည် လည်း ကောင်း ပပျောက်ကုန်၏။

အဘိဇ္ဈာ၊မာန၊မာယာ၊သာဌေယျလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန်သံသရာဘေးတို့သည်စည်ပင် ပြန့်ပွားများပြားကုန်၏။

****

ပါဌ်ကျမ်းစဉ် (၉၆)

(က) **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယာတိ** ဧဝံ အဘိညာပါဒကေ ဈာနေ ဧတသ္မိံ စိတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ၊တဒတ္ထာယ။

(ခ) တတ္ထ **ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ** ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတီသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) **နိဝုတ္ထာတိ** အဇ္ဈာဝုတ္ထာ အနုဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ။

(ဃ) နိဝုတ္ထဓမ္မာဝါ **နိဝုတ္ထာ** ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ။

(င) အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ,

(စ) ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ဆိန္နဝဋ္ဋမဂ္ဂါနုဿရဏာဒီသု။[ဝိ၊ ၂၊ ၁။ ၁၂၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဇဝံ-ဤသို့ ပါဠိတော်၌ သမာဟိတေ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။တေသွိ စိတ္တေ-ထို စတုတ္ထဈာန် စိတ်သည်။အဘိညာပါဒကေ-သည်။ဇာတေ-သော်။

(ခ) တတ္ထ-ထိုပုဒ်တို့၌။အတီတဇာတီသု-အတိတ်ဘဝတို့၌။နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာတို့တည်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ရှေးအတိတ်၌ဖြစ်သော ဘဝတို့၌ နေအပ်ပြီးသော ခန္ဓာတို့တည်း။[ဝါ] မိမိသန္တာန်၌စွဲ၍ အဖန်ဖန် ဖြစ်ဖူးသော ဖြစ်ဖူး၍ ချုပ်ပြီးသော ခန္ဓာတည်း။[သရူပတ္ထ](**တစ်နည်း**) ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ရှေးအတိတ်ဖြစ်သော ဘဝတို့၌ မိမိဝိညာဉ် သူတစ်ပါးဝိညာဉ်ဖြင့် အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် နေအပ်ပြီးသော မိမိသန္တာန်၊သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော တရားတည်း။ [ဃ+င+စ] သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ရူသည်။

(ဂ) အဇ္ဈာဝုတ္ထာ-မိမိသန္တာန်ကို စွဲ၍တည်သော ခန္ဓာတို့တည်း။အတ္တနော-၏။သန္တာနေ-၌။အနုဘူတာ-အထပ်ထပ် ဖြစ်ကုန်ဖူးသော ခန္ဓာတို့တည်း။အတ္တနော။သန္တာနေ၊ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊နိရုဒ္ဓါ-ချုပ်ကင်းကုန်ပြီးသော ခန္ဓာ တို့တည်း။ [ကာကောလောကနနည်း]

(ဃ) နိဝုတ္ထဓမ္မာ-မိမိဝိညာဉ် သူတစ်ပါးဝိညာဉ်ဖြင့် အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် နေအပ်ပြီးသော မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော တရားတို့သည်။ နိဝုတ္ထာ-ကုန်၏။ဂေါစရနိဝါသေန-အာရုံ၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော နေခြင်းဖြင့် ။နိဝုတ္ထာ-တို့တည်း [ဝါ] ဉာဏ်ဖြင့် နေအပ်သုံးအပ်သောကြောင့် ။နိဝတ္ထာ၊မည်ကုန်၏။

(င) ပရိစ္ဆိန္နာ-အမည်အမျိုးစသော အထူးဖြင့် ပိုင်းခြားတတ်သော ပညာဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်ပြီးသော ဓမ္မတို့သည်။ [နိဝုတ္ထာ-ကုန်၏။]

(စ) ဆိန္နဝဋ္ဋမဂ္ဂါနုဿရဏာဒီသု-ဖြတ်အပ်ပြီးသော သုဂတိ၊ဒုဂ္ဂတိသို့ လားကြောင်း လမ်းခရီးသဖွယ်ဖြစ် သော ကုသိုလ်/အကုသိုလ်ဟူသော ကမ္မဝဋ်ရှိကုန်သော သဗ္ဗညုဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာဝကတို့ကို အောက် မေ့ခြင်း အစရှိသည်တို့၌။[ဝါ] ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာ၌ သွားလာကြောင်းဖြစ်သော လမ်းခရီးရှိကုန်သော ။ပ။တို့၌။ [ဝါ] ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ် ရှိကုန်သော။ပ။ တို့၌။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ၌ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ကိုလည်းကောင်း၊ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်အနက်၌ သဝိဘတ်သက်၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း၊အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူအပ်၏။ ထို၌ ပုဗ္ဗအရ ရှေးဟူသော သာမညအနက်၊နိဝါသအရ နေခြင်းနေရာဟူသော အနက်တို့ကို မှတ်သားအပ်ပါ သလော။ပုဗ္ဗအရနှင့် နိဝါသအရတို့ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား ။ ။ ပုဗ္ဗအရ ရှေးသာမန်အနက်နှင့် နိဝါသအရ နေခြင်းနေရာအနက်တို့ကို မယူအပ်၊အတိတ်ဘဝနှင့် ယင်းအတိတ်ဘဝတို့၌ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာတို့ကို ယူအပ်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ(ခ)ဖြင့် ပုဗ္ဗအရ အတိတ်ဘဝကိုလည်းကောင်း၊နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝါသော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ခန္ဓာမှလွတ်သော နိဝသိတဓမ္မမရှိ၍ နိဝါသအရ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ယူအပ်သည်ကို ပြဆိုတော်မူအပ်၏။နိဝါသအရ နိဝုတ္ထဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။နေရာဌာနဘုံဘဝ ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။[ဘာ+ဋီ] စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်ပြီးသော ခန္ဓာ၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုပြဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုမိမိသန္တာန် ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်ပြီးသော ခန္ဓာ၏သာ နိဝါသသဒ္ဒါ၏အနက်ကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့်လည်း နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မှတ်သားအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

ကား ။ ။ သူတစ်ပါးသန္တာန်၊မိမိသန္တာန် ဆက်ဆံသဖြင့် အာရုံပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မှတ်သားထိုက်၏ ဟူလို။

(င+စ) သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဃ) ဖြင့် ဂေါစရနိဝါသ၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝုတ္ထဓမ္မ၏ နိဝုတ္ထအမည်ကိုပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ထိုဂေါစရနိဝါသ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝုတ္ထသည် မိမိဝိညာဉ်၏ အာရုံအဖြစ်၊သူတစ်ပါးဝိညာဉ်၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိသည်ကို ပြဆိုတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င+စ)မိန့်။

တေ ပန ဒုဝိဓာ သပရဝိညာဏဂေါစရတာယာတိ ဥဘယေပိ တေ ဒသေတုံ "အတ္တနော" တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၈။]

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ)ပက္ခန္တရ။ [တစ်နည်း] ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)နယန္တရပက္ခန္တရ။
(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ)ပက္ခန္တရ။ [တစ်နည်း] ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဝဋ္ဋုမ ။ ။ **ဝဋ္ဋတေ ဂမျတေတိ ဝဋ္ဋုမံ။(တစ်နည်း) ဝဋ္ဋန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝဋ္ဋုမံ။**

ဝဋ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကား သွားတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယပြင်းထန်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဗ္ဗ ကား လမ်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။ဥမ ပစ္စည်းအရ သွားအပ်သောလမ်းရ၏။ထိုသို့ ပင်ရငြားသော်လည်း ဝဋ္ဋုမသဒ္ဒါသည် သဒ်ိသူပစာဖြစ်သောကြောင့် သံသရာလမ်းခရီးနှင့်တူသော ကုသိုလ်၊အကုသိုလ် ကမ္မဝဋ်သည်သာ မုချအားဖြင့်ရ၏။

ဆိန္နဝဋ္ဋုမကာ ။ ။ **ဆိန္နံ ဝဋ္ဋုမံ ယေသန္တိ ဆိန္နဝဋ္ဋုမကာ။**

ဆိန္နဝဋ္ဋုမ-ဗဟုဗ္ဗိအရ ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာလမ်းခရီးသည် မုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ+ဌာနစပ် ဌာနူ။ယ-အညပုဒ်အရ ဖြတ်အပ်ပြီးသော သံသရာလမ်းခရီးရှိသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

ဆိန္နဝဋ္ဋုမကာနုဿရဏာ။ ။ **ဆိန္နဝဋ္ဋုမကာနံ အနုဿရဏံ ဆိန္နဝဋ္ဋုမကာနုဿရဏံ။**

အဇ္ဈာဝုတ္ထာ။ ။ **အတ္တနော သန္တာနံ အဓိကိစ္စ အာဝသိံသူတိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ**

နိဝုတ္ထဓမ္မာ ။ ။ **နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝုတ္ထော။နိဝုတ္ထော ဓမ္မော နိဝုတ္ထဓမ္မော။**

နံပါတ် (၅)

အဘိညာ။ အဘိ+ဉာ+တ္တာ။ **အတီတ**။ အတိ+ဣ+တ။[အတိက္ကန္တော ဣတော အတီတော]

http://www.dhammadownload.com

ဓာတိ။ ဓေန+တိ။ **နိဝုတ္ထ**။ နိ+ဝသ+ထ။ **ခန္ဓ**။ ခါဒ+[ခန+ခန္ဓ+] ကွိ။
သန္တာန။ သံ+တန+ဏ။ **နိရုဒ္ဓ**။ နိ+ရုဓ+တ။ **ပရိစ္ဆိန္န**။ ပရိ+ဆိဒိ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ-ဖြင့်** ပုဗ္ဗေဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည့်သို့ သိစေ။**တဒတ္ထာယဖြင့်** ဉာဏာယဦ အာယသည် သဝိတတ်၏ ကာရိယဖြစ်၍၊ယင်းသဝိတတ်သည် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်သည်ကို ယိစေ။**စေ. အဘိညာပါဒကေ-စသည်ဖြင့်** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိဉာဉ်ဖြစ်ပုံ အမြင်းအရာကို သိစေ။

(ခ) **အတီတဓာတီသု-ဖြင့်** ပုဗ္ဗေအရ အတိတ်ဘဝတို့ကို ကောက်ယူရ မည်ကို သိစေ။

နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဖြင့် နိဝါသော၌ ဏ ပစ္စည်းသည် အတိတ်ကမ္ဗသာဓနအနက်၌သက်၍ နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝါသောဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊နိဝါသအရ ခန္ဓာမှလွတ်သော နိဝသိတဓမ္မမရှိ၍ ခန္ဓာကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) **အဇ္ဈာဝုတ္ထာ-ဖြင့်** နိဝုတ္ထက္ခန္ဓ-အရ မိမိသန္တာန်၌ စွဲ၍နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာများကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေ၊**အနုဘူတာ-ဖြင့်** ထိုအဇ္ဈာဝုတ္ထခန္ဓာဟူသည် အဖန်တလဲလဲဖြစ်ဖူးပြီးသော ခန္ဓာတို့ပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ဃ) **နိဝုတ္ထဓမ္မာ-ဖြင့်** နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာသာ နိဝုတ္ထမည်သည် မဟုတ်သေး၊နေဖူးသော နာမဂေါတ္တစသော တရားတို့သည်လည်း နိဝုတ္ထမည်၏ ဟု နိဝုတ္ထအရ နည်းတစ်ပါးကို သိစေ။**ဂေါစရနိဝါသေန-ဖြင့်** မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ ဖြစ်ဖူးသော ဓမ္မတို့ကို အာရုံပြု၍ သိနိုင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်နိဝုတ္ထမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

နိဝုတ္ထာတိ/နိဝုတ္ထ...

နိဝုတ္ထာတိ နိဝုတ္ထာ နာမ-ဟု ယောဇနာ၌ ဣတိနိပါတ်ကို နာမဝါစက ကြံ၍ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို နိဝုတ္ထာတိ ပါဌ်သင့်။

သာရတ္ထ၌ ဣဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ 'နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ'တိ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ဝိမတိ၌ နိဝါသသဒ္ဒဿ အတ္တံ ဒဿေတုံ 'နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ'တိ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ယင်းအဖွင့်တို့ကို ရှု၍၊သုတ်ကို ဝုဒ္ဓိဖွင့်သကဲ့သို့ ဖွင့်ရကား ဣတိ နိပါတ်မပါသော နိဝုတ္ထ ပါဌ်သင့်။

ယင်းနှစ်ပါဌ်တို့တွင် ဋီကာနှစ်စောင်လုံး၌ ဣတိမပါဘဲ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် နိဝုတ္ထပါဌ်သည်ယုတ္တတရ။

နံပါတ် (၈)

ပုဗ္ဗေနိဝါသ။ ။ ဘဝနှင့်ခန္ဓာ မပြားဘဲကို ပြားသကဲ့သို့ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပုဗ္ဗ-အရ အတိတ်ဘဝကိုယူက လိုအပ်သောအနက်ပြီးကောင်းသော်လည်း နိဝါသောဟုအလွန်အားဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ။ ။ သတိယံ-ဟု ဣတ္ထိလိင်နှင့်ဆိုသင့်လျက် သတိမှိဟု ပုလ္လိင်ပြန်၍ ဆိုထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း ။ ။'ယံပဟူသော အက္ခရာကို မိပဟူသောအက္ခရာ ပြန်ထားသောကြောင့် အက္ခရာဝိပလ္လာသနည်း။
[ဂါထာသု ဣတ္ထိယံ မိကာရောပကတ္တစိ အဋ္ဌကထာသု စုဏ္ဏိယပဒေ ယံကာရဋ္ဌာနေ မိကာရော ဧကေ အာစရိယာဖြဝုံ]

(ဂ)ရှု နိဝုတ္တာ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထ၊ ဂေါစရာဝုတ္ထတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထ၌တင် ကေဒေသူပစာ။

(ဃ)ရှုလျှင်။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အဇ္ဈာဝုတ္ထ၊ဂေါစရာဝုတ္ထတို့၏ နိဝုတ္ထအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဂေါစရာဝုတ္ထ၌တင် ကေဒေသူပစာ။

နိဝါသ+ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓ။ ။ ဌာနအကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏အမည်ကို ဌာနီအကျိုးဖြစ်သော နာမဂေါတ္တ စသည်၌တင် ဌာနူပစာ။ ကာရဏူပစာ။

နံပါတ်(၁၀)

ဝဠမအရ -ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ။

****

ပါဌ်ကျစဉ်(၉၅)

- (က) **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိတိ** ယာယ သတိယာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ၊သာ ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိ။
- (ခ) **ဉာဏန္တိ** တာယ သတိယာ သမ္ပယုတ္တဉာဏံ။
- (ဂ) ဧဝမိမဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ အတ္ထာယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ၊
- (ဃ) ဧတဿ ဉာဏဿ အဓိဂမာယ ပတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
- (င) **အဘိနိန္နာမေသိန္တိ** အဘိနီဟရိံ။ [ဝိ၊ ၌၊ ၁။ ၂၈၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ) ဧဝံ-ဤသို့။ဣမဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ-ဉာဏ်၏။အတ္ထာယ-အကျိုးငှါ။ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ-ဉာဏ်အကျိုးငှါ။

(ဃ) ဧတဿဉာဏဿ-သို့။(ဝါ)ကို။အဓိဂမာယ-ရခြင်းငှါ။ပတ္တိယာ-ရောက်ခြင်းငှါ။

(င) အဘိနိန္နာမေသိံ-စိတ်ကိုရှေးရှုညွတ်စေပြီ။(သဒ္ဒတ္ထ)(ဝါ)ရှေးရှုဆောင်တော်မူပြီ။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)
အဘိနိန္နာမေသိံ-ဈာန်၏အာရုံမှ ပယ်ထုတ်၍ ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုဆောင်ပြီ။ဝါ-ပို့သပြီ။ဝါ-စေလွှတ်ပြီ။(ဂဏ္ဌိသစ်)

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (က+ခ)တို့ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ၌ အနုဿတိအရကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏအရကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဉာဏာယ၌ အာယသည် အဘယ်ဝိဘတ်၏ကာရိယဖြစ်၍၊ ယင်းဝိဘတ်သည် အဘယ်ဝိသယတ္ထဖြစ်ပါသနည်း။ထိုအလုံးစုံကို မသိအပ်သေးသည်မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့်(ဂ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား။ ။ အာယသည် စတုတ္ထီသဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်၍၊ယင်းဝိဘတ်သည် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ ဖြစ်၏ ဟူလို။

နံပါတ်(၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။တစ်နည်း-ဝါကျာရမ္ဘ။အနုဿတိအရမှတစ်ပါး၊ဉာဏအရကို ပြသောကြောင့်တည်း။

(ဂ) နိဂမန။တတ္ထအစချီသောဝါကျတို့ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ၏ အနက်အကျယ်ကို ပြပြီး၍၊အကျဉ်းနိဂုံး အုပ်ပြသောကြောင့်တည်း။(ဃ)ပဒပိဏ္ဍတ္ထ၊ဝိတ္ထာရ။(င) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာ။ ။ အနုဿရတိ တာယာတိ အနုဿတိ။

ပုဗ္ဗေ နိဝါသံ အနုဿတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယာ သမ္ပယုတ္တံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဝိသေအရ-အတိတ်ဘဝကို အမှတ်ရကြောင်းသတိ မှချ။ထို ၏ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဉာဏ်နှင့်အကြောင်းအကျိုးစပ် ဌာန။သမာသ်ပုဒ်လုံး အရ ထို ေ ် အတိတ်ဘကို အမှတ်ရကြောင်း သတိနှင့်ယှဉ်သောဉာဏ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

အတ္ထာယ။ အရ+ထ။(အ ်+အ)။ **ပတ္တိယာ**။ ပဒ+တိ(ပ+အပ+တိ)

နံပါတ် (၆)

(ခ) **တာယသတိယာစသည်ဖြင့်** ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ၌ ဉာဏအရ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောင်းမေ့ ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော သတိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောဉာဏ်ကို အရကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိယာ သမ္ပယုတ္တံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ-ဟု မဖွေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

(င) **အဘိနီဟာရီ** ဖြင့် အဘိရှေးနိရှေးရှိသော နမုဓာတ်သည် အဘိနီဟရဏအနက်ဟောသည်ကို သိစေ။ **တစ်နည်း**-ရှေးရှုညွှတ်စေခြင်းဟူသည် ရှေးရှုဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။**တစ်နည်း**- အဘိနိန္နာမေသိ၌ (အဘိကား အဘိမုခတ္ထနိကား နီဟရဏတ္ထ၊နမု+ဏေ) ဈာန်၏အာရုံမှထုတ်၍ ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုစိတ်ကို ညွှတ်စေ၏ဟူသည် ယင်းသို့သော အချင်းအရာအားဖြင့် စိတ်ကိုဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။(ဂဏ္ဌိသစ်)

နံပါတ် (၇)

(က)ဝါကျ၌ **သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ** ဟူသော နိယမဝါကျ မရှိသင့်။

ယာယ သတိယာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ၊သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ -ဟူ၍ ဋီကာတို့၌ ဆောင်ယူ၍ အနက်သမ္ဗန်အပ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုကြကုန်သောကြောင့်တည်း။

ဉာဏာ/ဉာန...

ဉာဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်း၏ကာရိယ အနကိုအဏပြန်၍ မပြီးနိုင်သောကြောင့် ဉာန ပါဌ်သင့်။ (ဝိသုဒ္ဓါရုံသုတ်နက်)

http://www.dhammadownload.com

ရဟာဒိဒ္ဓ အာဒိအရ ဉာစာတ်ကို ယူအပ်သောကြောင့် ယုပစ္စည်း၏ကာရိယ အနက်ကိုအထာပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဉာထာ ပါဠ်သင့်။(အရှုံးအယူ)

နံပါတ် (၉)

ဉာထာယ။ ။ အပေါင်းဉာထ်အားလုံး၏အမည်ကို၊အစိတ် အတိတ်ခန္ဓာကို အောင်းမေ့အမှတ်ရနိုင်သော သတိနှင့် ယှဉ်သော ဉာထ်၌တင်စား ကေဒေသျှု။(ကြွင်းဥပစာများ အထက်ဝါကျရှု)

နံပါတ် (၁၀)

အတိနိုဿမေသိဒ္ဓ စာတ်အရ- ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိဉာဉ်ကောက်။

(ဤအခိုက် ဘုရားမဖြစ်သေး၍ ရူပါဝစရပဥ္စမဈာန် ကုသိုလ်အဘိဉာဉ်စိတ်)

****

ပါကျေစဉ် (၉၆)

(က) **သောတိ** ... အဟံ။

(ခ) **အနေကဝိဟိတန္တိ** အနေကဝိဓံ။

(ဂ) အနေကေဟိ ဝါ ပကာရေဟိ ပဝတ္တိတံ။

(ဃ) သံဝဏ္ဏိတဗ္ဗန္တိ အတ္တော။

(င) **ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိ** သမနန္တရာတီတံ ဘဝံ အာဒိံ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။]

****

နံပါတ် (၁)

အနေကဝိဟိတံ-ဘဝ ယောနိ ဂတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ သတ္တဝါသ-စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် များသော အပြားရှိသော။[ခ]သံဝဏ္ဏနာရှုသည်။(ဝါ)နာမဂေါတ္တစသော အပြားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်စေအပ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဂ)ရှု။(ဝါ)ချဲ့အပ်ချီးမွမ်းအပ်သော [အဓိပ္ပါယတ္ထ](ဃ)ရှု။ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-လွန်ပြီးသောဘဝကို အစပြု၍ ထိုထိုဘဝ၌ ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို။

(င) တတ္ထတတ္ထ-ထိုထိုဘဝ ယောနိစသည်တို့၌။နိဝုတ္ထသန္တာနံ-မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် နေအပ်ပြီးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို။(ဝါ)မိမိဝိညာဉ်ဉ် သူတစ်ပါး၏ဝိညာဉ်ဖြင့် အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့်နေအပ် ပြီးသော မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော တရားအစဉ်ကို။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့(ခ)ဖြင့် အနေကဝိဟိတံ၌ ဝိဟိတ သဒ္ဒါကား ဝိဓသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်(ဝါ) ဝိဓ အနက်ဟောသည်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဝိဟိတသဒ္ဒါကား ပဝတ္တနတ္ထ၊အနေကသဒ္ဒါကား ဘေဒနိဿ တ-ဟု နည်းတစ်ပါးကို ပြခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ(ဂ)ဖြင့် အနေကဝိဟိတံ၌ ဝိဟိတသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တနနက်ဟောသည်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏ **[တစ်နည်း]**အနေကဝိတိတံ၌ ဝိဟိတံသဒ္ဒါကို ပဝတ္တိတံ-ဟုဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ဤ၌ ပရှေးရှိသော ဝတုစာတ်၏ အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ပြုအပ်ဟူသောအနက်ကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။

http://www.dhammadownload.com

စုပ်ကြောင်း (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ မေ့စတ္တံ ပဝတ္တိတံ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္တယိ-တို့၌ကဲ့သို့ ပပုဗ္ဗဝတုဓာတ်၏ ကထနတ္ထအနက်ကို မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။[ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတျတ္တေ-ဟူသော ဓာတွတ္ထအရ မူရင်းသံဝဏ္ဏောတဗ္ဗဖြစ်သော ဝိဟိတံ၏ ဓာတွတ္ထကို လျှဉ်းပါးပါသည်။]

နံပါတ် (၃)

(က+ခ) ပကၠတ္တရ။ (ဂ) နယန္တရပကၠတ္တရ။(ဃ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ပကၠတ္တရ။

စာစပ် ။ ။ အာဒိန္တိ ပဒံ ကတ္တာတိ ပဒေ ဝိကတိကမ္မံ၊ကြိယာဝိသေသနံဝါ၊ကတ္တာတိ ပဒံ နိဝုတ္တာတိ ပဒဿ ဝိသေသနံ။

ပကာရေဟိ နှင့် ပေး၊ သဒ္ဒိ ဟူသော ထည့်ပါ၍ စပ်။ [သာရတ္ထ]

(တစ်နည်း) ဖြင့် ပေး၊ ပဝတ္တိတံမှာစပ် ။ [ဝိမတိ]

နံပါတ် (၄)

အနေက ။ ။ န စေကော အနေကာ။

န-ဝိသေသနအရ ပဋိသေဓောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဧက နောက်ပုဒ်အရ အများသင်္ချာနှင့်ဂုဏ်+ ဂုဏီစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ တစ်ပါးမက အများရ၏။

အနေကဝိဓ။ ။ အနေကာ ဝိဓာ ယဿာတိ အနေကဝိဓော။

အနေကဝိဓ ဗဟုဗ္ဗီအရ အထူးထူးသော ဘဝ ယောနိ စသော အပြားတို့သည်မုချ။ထို၏ယ အညပုဒ်အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့် ဌာနီ+ဌာနစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ အထူးထူးသော ဘဝ ယောနိ စသောအပြားရှိသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏။

သံဝဏ္ဏိတ ။ ။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ သံဝဏ္ဏီယတေ ဝိတ္ထာရီယတေတိ သံဝဏ္ဏိတော။

ဝဏ္ဏဓာတ်အရ ကတ္တုပြကား ချီးမွမ်းတတ် ချဲ့တတ်သော ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မပြကား ပုဗ္ဗေနိဝါသ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။တ-ပစ္စည်းအရ ချီးမွမ်းအပ် ချဲ့အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိဓာ။ ဝိ+ဓာ+ အ +အာ။ **ပဝတ္တိတံ**။ ပ+ဝတု+တ။

ပုဗ္ဗ။ ပုဗ္ဗ+အ။ [တစ်နည်း] ပူယ+ဗ။ **အန္တရ**။ အတိ+အရ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သောအဟံ-ဖြင့်** သောခေါ်ဟံ ပြာပဒ္ဓထာမှ အဟံဟူသောဒြဗ် (ဝါ) အဟံ၏ အမှတ္တကို စွဲယူရမည် ကိုလည်းကောင်း၊တ-သည် အနုဘူတဝိသယ,တ-မဟုတ်၊ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ တ-၏အဖြစ်ကို သိစေ။ [တစ်နည်း] ပါဠိတော်၌ အဘိနိန္နာမေသိ ဥတ္တမပုရိသ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သော၌ တ-သည် အဟံကိုဆောင်၍ စွဲယူ ရမည်ကို သိစေ။ [သာရတ္ထ။](တစ်နည်း)အနုဿရာမိဟု အမှယောဂဖြင့် ကြိယာကို ဆိုခြင်းကြောင့်သော၌ အဟံကို ဆောင်၍ စွဲယူရမည်ကို သိစေ။ [ဆရာများ]

(ဂ) **အနေကေဟိ ဝါ ပကာရေဟိ ပဝတ္တိတံ-ဖြင့်** အနေကဝိဓိတံကို အနေကေဟိ ပကာရေဟိ ဝိဟိတံ

http://www.dhammadownload.com

အနေကပကာရဝိတိတံဟု ဆိုလိုလျက် ပကာရ ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေနေသည်ကို လည်းကောင်း၊တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ယင်းသမာသ်၏ ကတ္တားအနက်၌ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။[ဝိမတိ]

(တစ်နည်း) ပဝတ္တိတံ-ဖြင့် အနေကဝိဟိတံ၌ ဝိရှေးရှိသော ဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်၌ဖြစ်၍၊ ဝိဓီယတေတိ ဝိဟိတောဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊တ-ပစ္စည်းကံအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေ။**အနေကေဟိ-စသည်ဖြင့်** အနေကေဟိ ပကာရေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟိတော အနေကဝိဟိတောဟု မဇ္ဈေလောပီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းသမာသ်၏ သဟယောဂတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုသိစေ။ [သာရတ္ထ။]

(င) **သမန္တရာတီတံ ဘဝံ အာဒိ ကတွာ-ဖြင့်** ပုဗ္ဗသဒ္ဒါသည် အဂ္ဂအနက်(ဝါ)အတီတအနက်ဖြစ်၍ ပုဗ္ဗအရ အခြားမဲ့လွန်လေပြီးသော တုသိတာနတ်ဘဝကို အစပြု၍ လွန်ပြီးဘဝခန္ဓာ ယူရမည်ကို သိစေ။

တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ-ဖြင့် နိဝသီယိတ္ထာတိ နိဝါသောဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဏပစ္စည်း ကံ-အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊နိဝါသသဒ္ဒါသည် အတွင်း၌ဝင်သော အပြားရှိသော နိဝုတ္ထသန္တာနံကို ဟောသောသဒ္ဒါ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း[**တစ်နည်း**] နိဝါသအရ ခန္ဓာအစဉ်ကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ပုဗ္ဗနှင့်နိဝါသကို ပုဗ္ဗေ နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသောဟု အလုတ္တသတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အာဒိံ ကတွာ/အာဒိကတွာ···

အာဒိန္တိပဒံ ကတွာတိ ပဒေ ဝိကတိကမ္မံ ကြိယာဝိသေသနံ ဝါ-ဟု ယောဇနာ ၌ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊"မာန အန္တ၊တုံ တုနနှင့်၊တွာနနှင့် တွာ၊နောက်ပုဒ်ပါမူ၊ဝါကျသာမှတ် သမာသ်မဖြစ် ဆိုတုံလုစ်၏" ဟု နိယံများ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊သမာသ်ပုဒ်အနေနှင့် မရှိနိုင်မူ၍ ဝါကျအဖြစ်သာ ရှိသင့်သော ကြောင့် အာဒိံ ကတွာ ပါ၌သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဘဝံ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ဘဝအားလုံး၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တုသိတာဘုံ၌ဖြစ်သော ဘဝ၌တင်၊ ဧကဒေသူပစာ။

တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ ။။ ထိုထိုဘဝနှင့် ထိုထိုဘဝတို့၌ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

နိဝုတ္ထသန္တာန အရ နေဖူးသော ခန္ဓာငါးပါး ရ၏။

****

ပါကျစဉ် (၉၅)

(က) **အနုဿရာမီတိ** "ကေမ္ဗိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော"တိ ဧဝံ ဇာတိပဋိပါဋိယာ အနုဂန္တွာ အနုဂတ္ဂွာ သရာမိ။

(ခ) အနုဒေဝ ဝါ သရာမိ။

(ဂ) စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝ သရာမီတိ ဒဿေတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ပူရိတပါရမီနဥ္စ မဟာပုရိသာနံ ပရိကမ္မကရဏံ နတ္ထိ၊တေန တေ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတွာဝ သရန္တိ။

(င) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာဝ သရန္တိ။

(စ) တသ္မာ တေသံ ဝသေန ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။]

****

နံပါတ် (၁)

အနုဿရာမိ-ဘဝအစဉ်အားဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။ (က)သံဝဏ္ဏနာရှုသည်။ [ဝါ] ညွတ်စေသည်၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏။ [သဒ္ဒတ္ထ] [ခ]ရှုသည်။ [ဝါ] ဉာဏဂတိအားဖြင့် ဘဝအစဉ်လျှောက်၍ သိနိုင်၏။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]
(ဃ) ဟိ-မှန်။ပူရိတပါရမိနံ- ပြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီ ရှိကုန်သော။တေ-ထို မဟာပုရိသတို့သည်။အဘိနိန္နာမေတွာဝ-ရှေးရှု ညွတ်စေပြီး၍သာလျှင်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ [က] ဖြင့် အနုဿရာမိ၌ အနု ဥပသာရ ပုဒ်သည် ဝိစ္ဆာအန္တော်နီတ အနုဂမနတ္ထ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ယင်းအနုဥပသာရပုဒ်နှောင် ဓေသဒ္ဒါကျေ၍ အနန္တရတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် [ခ]မိန့်။
(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ [ခ] ဖြင့် အနုဿရာမိကို အနုဒေဝ သရာမိဟု တစ်နည်း အားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ ထိုအနုဒေဝ သရာမိဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။အနုဒေဝ သရာမိ ဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ]မိန့်။**အနုဒေဝါတိမဿ ဝိဝရဏံ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝါတိ။** [ယောဇနာ]
(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ [ဂ] ဖြင့် စိတ်ကို ရှေးရှု ညွတ်စေအပ်ကာမျှသော်သာ အမှတ်ရနိုင်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘိဉာဉ်တို့မည်သည် ပရိကံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့် အမှတ်ရနိုင်၏ဟူသော ဆရာ့စကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။အဘိဓမ္မာနှင့်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ] မိန့်။
(င)သို့ ။ ။ ဆရာ (ဃ)ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော မဟာပုရိသတို့အား ပရိကံ ပြုခြင်းမည်သည် မရှိသောကြောင့် စိတ်ကို ညွတ်စေပြီး၍သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်သောဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ပရိကံမရှိမူ၍လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါသလော။[ဂဏ္ဌိသစ်] **(တစ်နည်း)** အာဒိကမ္မိက ကုလပုတ္တတို့သည်လည်း မဟာပုရိသတို့နှင့် အဘိဉာလာဘီပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် တူကြသည်ဖြစ်၍၊ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ပရိကံကိုမပြုဘဲ အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသော အနက်ကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။[ဆရာများ] အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ) ဒဋ္ဌီကရဏ။ (င) ပက္ခန္တရ/ဝိသေသ။

စာစပ်။ ။ တသ္မာ-ကြောင့် ပေးသောကြောင့်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ၌ အကြောင်းဟိတ်/ အကျိုးဖိုလ်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ပူရိတပါရမိနံ ။ ။ ပူရေတဗ္ဗာတိ ပူရိတာ။ ပူရိတာ ပါရမီ ယေဟီတိ ပူရိတပါရမိယော။ [တေသံ။]

ပူရိတပါရမီ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီတို့သည် မုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ မဟာပုရိသတို့နှင့် ဌာနီ/ဌာန စပ် ဌာနူ။အညပုဒ်အရ ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီရှိသော မဟာပုရိသတို့ ရ၏။

အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တ။ ။ အာဒိစ တံ ကမ္မဉ္စာတိ အာဒိကမ္မံ။ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တာ အာဒိကမ္မိကာ။

အာဒိကမ္မိကာစ တေ ကုလပုတ္တာစာတိ အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ။

အာဒိကမ္မိက-ဝိသေသန အရ အစစွာသော အဘိဉာဉ်အမှု၌ ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်မုချ။ထို-၏ အမျိုးကောင်းသားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ အစစွာသော အဘိဉာဉ်မှု၌ယှဉ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့ရ၏

နံပါတ် (၅)

ဇာတိ။ ဇနဲ+တိ။ **ပဋိပါဋိ**။ ပဋိ+ပတ+ဏ္ဍ။ **အဘိနီဟာမိတ**။ အဘိ+နိ+နမု+တ။

မဂ္ဂ။ မာ+တ။ **ကုလ**။ ကုလ+အ။[ကုပုဗ္ဗ+လူ/လာ+ ကွိ။]

နံပါတ် (၆)

(က) **အနုဂန္ဓာ အနုဂန္ဓာ သရာမိ-ဖြင့်** အနုဿရာမိ၌ အနုဥပသာရသည် ဝိစ္ဆာအနက်ဝိနီတဖြစ်၍၊အနုဂမနတ္ထ အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနုဿရာမိကို အနု+သရာမိဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍ သဒ္ဒတော်လာ၍ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ **ကေမ္ဗိဇာတိ စသည်ဖြင့်** အနုဂမနဟူသည် တစ်ဘဝ နှစ်ဘဝစသော ဘဝအစဉ် ဆက်အားဖြင့် သွားခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(တစ်နည်း) ခန္ဓပဋိပါဋိ၊စုတိပဋိပါဋိ၊ပဋိသန္ဓိပဋိပါဋိတို့ဖြင့် အနုဿရဏကား သာဝကစသည်တို့၏ အရာသာဖြစ်၏။ဇာတိပဋိပါဋိကား ယင်းတို့၏ အရာမဟုတ်၊သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏အရာသာ၊ဤ၌လည်း ဘုရားရှင်၏ အရာသာဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ခ) **အနုဒေဝ သရာမိ-ဖြင့်** အနုဿရာမိကို အနု+ဧဝ+သရာမိဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍၊ဝေသဒ္ဒါကျေသည်ကို လည်းကောင်း၊အနုဥပသာရပုဒ်၏ အနုက္ကမတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပူရိတပါရမိနန္တိ/ ပူရိတပါရမိနံ ဟိ...

ဖေယျသုတ်သည် ဝေနိပါတ် ဟိနိပါတ် နှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြုရာဝယ် လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါ၏ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိရကား ဥအပြု မပြဲသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်။

(ခ) အဘိနီဟာမိတမဂ္ဂေ/ အဘိနီဟာမိတမဂ္ဂေ ဝေ...

မဂ္ဂ-ကားသန္တိဋ္ဌာန်၊ဝေဖြင့် ပရိက္ခံကို ကန့်သည်ဟု မအူ။ဂံ၊သစ်-တို့၌ ဆိုသောကြောင့် အဘိနီဟ မိတမဂ္ဂေ ဝေ-ဟု ဝေသဒ္ဒါပါသော ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဇာတိပဋိပါဋိယာ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဇာတိအစဉ်၏အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓအစဉ်၊စုတိအစဉ်၊ပဋိသန္ဓိ အစဉ်တို့၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ဥပလက္ခဏ။**(တစ်နည်း)** ဌာနဖြစ်သောဘဝအစဉ်၏ အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ခန္ဓာအစဉ်၊စုတိအစဉ်၊ပဋိသန္ဓေအစဉ်တို့၌ တင် ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။**တစ်နည်း-**မကောင်းတတ်သော ဇာတိအစဉ်ကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်၊စုတိအစဉ်၊ပဋိသန္ဓေအစဉ်တို့ကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ကေဗ္ဗိဇာတိ၌ **ဇာတိအရ**။ ပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် နိပ္ဖန္နရုပ် အဌာရသ ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၉၈)

(က) **သေယျထိဒန္တိ** အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထေ နိပါတော။

(ခ) 'တေနေဝ ယွာယံ ပုဗ္ဗနိဝါသော အာရဒ္ဓေါ၊ တဿ ပကာရပ္ပဘေဒံ ဒဿေန္တော **"ကေဗ္ဗိ ဇာတိ"** န္တိ အာဒိမာဟ။

(ဂ) တတ္ထ **ကေဗ္ဗိ ဇာတိန္တိ** ကေဗ္ဗိ ပဋိသန္ဓိမူလံ စုတိပရိယောသာနံ ဧကဘဝပရိယာပန္နံ ခန္ဓသန္တာနံ။

(ဃ) သေနယော **ဒွေပိ ဇာတိယောတိ** အာဒီသု။

(င) **အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ကပ္ပေတိ** အာဒီသု ပန ပရိဟာယမာနော ကပ္ပေါ **သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ**။ ဝဍ္ဎမာနော **ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါတိ** ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) တတ္ထ သံဝဋ္ဋေန သံဝဋ္ဋဌာယီ ဂဟိတော ဟောတိ တံမူလကတ္တာ။[ဝိ၊ ၂၊ ၁။ ၁၂၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) သေယျထိဒံ-ထိုအောက်မေ့ခြင်းငှာ အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသဟူသည် အဘယ်နည်း။အာရဒ္ဓပ္ပကာရဒဿနတ္ထေ-အားထုတ်အပ်ပြီးသော ပုဗ္ဗေနိဝါသ၏ အပြားကို ပြခြင်း၌။(ဝါ)အောက်မေ့ခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကုန်ပြီးသော ပုဗ္ဗေနိဝါသဟူသော အပြားတို့ကို ပြခြင်းနောက်၌။[ဝိမတိ]

(ဂ) သံဝဏ္ဏနာရူ ။ ကေဗ္ဗိ ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေအစ စုတိအဆုံး တစ်ဘဝလုံး၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို။

(င) ပရိဟာယမာနော-ယုတ်ဆဲ လျော့ဆဲဖြစ်သော။[သဒ္ဒတ္ထ](ဝါ) ကုန်ဆဲ ပျက်ဆဲ ဖြစ်သော။[အဓိပ္ပာယတ္ထ] ကပ္ပေါ-အသင်္ချေယျကပ်သည်။

(စ) တတ္ထ-ထို သံဝဋ္ဋကပ် ဝိဝဋ္ဋကပ်တို့တွင်။သံဝဋ္ဋဌာယီ-ယုတ်လျော့ခြင်း ကုန်ပျက်ခြင်းမှ အထက်၌ ယုတ်လျော့သော ကုန်ပျက်သော အခြင်းအရာဖြင့် တည်လေ့ရှိသော အသင်္ချေယျကပ်ကို။[သာရတ္ထ]ဝါ-ယုတ်လျော့ခြင်း၊ကုန်ပျက်ခြင်းနှင့်တကွ တည်လေ့ရှိသော အသင်္ချေယျကပ်ကို။[ဝိမတိ]တံမူလကတ္တာ-ထို သံဝဋ္ဋကပ်လျှင် အရင်းရှေ့သွားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။[ဝိဝဋ္ဋဌာယီ-ဖြစ်ခြင်းပွားခြင်းမှ အထက်၌ ဖြစ်သော ပွားသောအခြင်းအရာဖြင့် တည်လေ့ရှိသော။(ဝါ)ဖြစ်ခြင်း ပွားခြင်းနှင့်တကွ တည်လေ့ရှိသော အသင်္ချေယျကပ်ကို] ဂဟိတော။ဟောတိ။တံမူလကတ္တာ-ထိုဝိဝဋ္ဋကပ်လျှင် အရင်းရှေ့သွားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သေယျထိဒံ နိပါတ်ပုဒ်သည် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကို

http://www.dhammadownload.com

ပြခြင်း အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ထိုသေယျထိဒံဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အပြားကိုမပြမီ ရှေးဦးစွာ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်(ခ) မိန့်။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် သေယျထိဒံနိပါတ်သည် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ အပြားကိုပြခြင်း အနက်၌ဖြစ်သော နိပါတ်ဟုဖွင့်ဆိုအပ်၏။"အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ... စာဗြဝုံ နိပါတာ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ နိပါတ်ပုဒ်တို့မည်သည် များစွာသောအနက်တို့ကို ဟောဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ် ကြောင့် အာရဒ္ဓပကာရဒဿနတ္ထ နိပါတ်ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုပ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ၊သည် (ခ)ဖြင့် သေယျထိဒံနိပါတ်ဖြင့် အားထုတ်အပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသအပြားကိုမပြမီ ရှေးဦးစွာ အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ဧကမ္ပိ ဇာတိံ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြအပ်၏။ထို ဧကမ္ပိဇာတိံစသည် ၌ ဧကမ္ပိဇာတိံဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ နိကာယေ သန္ဓိသာမညာ-ဟူသည်နှင့်အညီ ဧကမ္ပိဇာတိံ၌ ဧကဇာတိ အရ တစ်ခုသော ပဋိသန္ဓေသာမညကိုသာ ကောက်ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ဧကမ္ပိဇာတိံ၌ ဧကဇာတိအရ ပဋိသန္ဓေအစ စုတိအဆုံး တစ်ဘဝလုံး၌အကျုံး ဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို ယူရမည်ဟုဖွင့်ပြအပ်၏။ဒွေပိ ဇာတိယောတို့၌လည်း ဒွေပိဇာတိအရ အဘယ်တို့ကို ကောက်ယူအပ်ပါသည်။ဧကမ္ပိဇာတိအရ ကောက်ယူအပ်သောနည်းမှတစ်ပါး အခြားသောနည်းတို့ဖြင့် ကောက် ယူခြင်းကို မှတ်သားအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င)ဖြင့် ဆုတ်ယုတ်ဆဲ ဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်သည် သံဝဋ္ဋကပ်၊တိုးပွားဆဲဖြစ် သော အသင်္ချေယျကပ်သည် ဝိဝဋ္ဋကပ်ဟူ၍ သံဝဋ္ဋ ဝိဝဋ္ဋမည်သည်တို့ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ [**တစ်နည်း**]ဆရာ ပါဠိတော်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေဟူ၍ ဟောဆိုတော်မူအပ်၏။ အသင်္ချေယျကပ်သည် သံဝဋ္ဋကပ် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ဝိဝဋ္ဋကပ် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ဟူ၍ လေးပါးရှိသည်မဟုတ်ပါ လော။အဘယ်ကြောင့် သံဝဋ္ဋကပ်၊ဝိဝဋ္ဋကပ် နှစ်မျိုးကိုသာ ပြဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ)ပက္ခန္တရ/ကာရဏ။သေယျထိဒံနိပါတ်၏ အာရဒ္ဓပကာရဒဿနတ္ထ ဖြစ်ပုံအကြောင်းကို ပြသောကြောင့်။**(ဂ) ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ**။ **(ဃ) ပက္ခန္တရ**။**(င) ပက္ခန္တရ**။ **(စ) ကာရဏ**။

စာစပ် ။ ။ တတ္ထ-တို့တွင် ပေးသောကြောင့်၊သံဝဋ္ဋနှ၌ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ/နိဒ္ဓါရဏီယ။

တတ္ထ တေသု သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု နိဒ္ဓါရဏံ။[၌ ပေးက အပေါင်းအာဓာရ။အစိတ်အာဓာယ်။]

တံမူလတ္တာတိ ပဒံ ဂဟိတောတိ ပဒေ ဟေတု။

နံပါတ် (၄)

ဇာတိ ။ ။ **ဇာယတီတိ ဇာတိ**။

ဖနဇာတ်အရ စုတိပဋိသန္ဓေဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဇာတ်ဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ရှေးရှေးသော ကုသိုလ်/အကုသိုလ် ကံတို့သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။ တိ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒ၀န္တဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော တစ်ဘဝ၌ အကျုံးဝင်သောခန္ဓာ အစဉ် ရ၏

ကပ္ပ။ ။ **ကပ္ပိယတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိယတီတိ ကပ္ပေါ**။

http://www.dhammadownload.com

ကပ္ပ-ခာတ်အရ ကတ္တုပ္ပ ပိုင်းဖြတ်တတ်သော လူတို့၏ သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ကမ္မဋ္ဌကား လူတို့သတ်မှတ်အပ်သော ကာလပညတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။အ-ပစ္စည်းအရ လူတို့ သတ်မှတ်အပ်သော ကာလပညတ် ရ၏။

တံမူလကတ္တံ။ ။ သော (သံဝဋ္ဋော) မူလံ ယဿာတိ တံမူလကော။တံမူလကဿ ဘာဝေါ တံမူလကတ္တံ။

တံမူလက-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ထိုသံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိသော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်သည် မုချ။ထို-၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိခြင်းနှင့် နိယတိ/နိသျ စပ် ဌာနူ။တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသံဝဋ္ဋကပ်လျှင် မူလရှိခြင်း ဂုဏ်ရ၏

သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ ။ သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတီတိ သံဝဋ္ဋော။ သံဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ။

သံဝဋ္ဋ-ဝိသေသနအရ ပျက်ဆဲဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ အသင်္ချေယျကပ်နှင့်(ဝါ) ကာလ ပညတ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ပျက်ဆဲဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ် ရ၏။ထိုသို့ပင်ရငြားသော် လည်း သံဝဋ္ဋကပ္ပေါဟူသော သဒ္ဒါသည်ဌာနူပစာ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ~ ပါရတာရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ပျက် စီးခြင်းသည်သာ ဌာနူပစာအားဖြင့်ရ၏။

ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ ။ ဝိဝဋ္ဋတိ ပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော။ ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ။

သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ။ ။ သံဝဋ္ဋနံ သံဝဋ္ဋော။သံဝဋ္ဋတော ~ သံဝဋ္ဋာကာရေန တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။

(တစ်နည်း) ။ သံဝဋ္ဋေန သဟ တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။(သာရတ္ထဝိမတိ)

နံပါတ် (၅)

ဘေဒ။ ဘိဒ+ဏ။ **ပဋိသန္ဓိ။** ပဋိ+သံ+ဓာ+က္က။ **စုတိ။** စု+တိ။ **ပရိယောသာန။** ပရိ+အဝ+သာ+ယု။ **ပရိယာပန္န။** ပရိ+အာ+ပဒ+တ။ **ပရိဟာယမာန။** ပရိ+ဟာ+ယ+မာန။ **ဝဍ္ဎမာန။** ဝဍ္ဎ+မာန။

နံပါတ် (၆)

(က) **အာရဒ္ဓပကာရဒဿနတ္ထေ နိပါတော-ဖြင့်** သေယျထိဒံ နိပါတ်သည် အာရဒ္ဓပကာရ ဒဿနတ္ထ၌ဖြစ် သော နိပါတ်၏အဖြစ်ကို သိစေ။(**တစ်နည်း**) သေယျထိဒံ နိပါတ်သည် သရူပပုစ္ဆာ၏အဖြစ်ကို သိစေ။

(ဂ) **ကေဝိ ပဋိသန္ဓိမူလံ-စသည်ဖြင့်** ကေဝိ ဇာတ်၌ ဇာတိသဒ္ဒါသည် နိကာယစသော အနက်ကိုမဟော၊ ဘဝအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဇာတိ-အရ ဇာယတီတိ ဇာတိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပဋိသန္ဓေအစ၊စုတိ အဆုံး တစ်ဘဝလုံး၌ အကျုံးဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေ။

(င) **ပရိဟာယမာနော ကပ္ပေါ-ဖြင့်** သံဝဋ္ဋကပ္ပ၌ သံဝဋ္ဋကို သံဝဋ္ဋတိ ပရိဟာယတီတိ သံဝဋ္ဋော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သံဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝဋ္ဋဓာတ်၏ ပရိဟာယန အနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အပစ္စည်း၏ ပစ္စယွန်ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သံဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သံဝဋ္ဋကပ္ပအရ ပျက်ဆဲဖြစ်သော အသင်္ချေယျ ကပ်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဝဍ္ဎမာနော ကပ္ပေါ-ဖြင့် ဝိဝဋ္ဋောကို ဝိဝဋ္ဋတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝိဝဋ္ဋောဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝဋ္ဋဓာတ်၏ ဝဍ္ဎမာနတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်

http://www.dhammadownload.com

သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိဝဋ္ဋကပ်အရ တိုးပွားဆဲဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

နံပါတ် (၇)

သေနယော/သေဝနယော...

အာစရပုဒ် နောက်ရှိသောကြောင့် ပါဠိဂတိအရ အာစရနောက်ရှိလျှင်"ဝေ"မရှိအပ်။ထို့ကြောင့် သေနယော ပါဌ်သာ သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ အာစရရှေ့ရှိလျှင် သေဝ နယော ဟု ဝေသဒ္ဒါဖြင့် ရှိသည်။

[နိယံနှင့်ရှင်းလင်းချက်အကျယ်ကို ပထမပါရာဇိကဏ် စာစဉ်၌ ရှု။]

(စ) တတ္ထစ/တတ္ထ...

တတ္ထ တေသု သံဝဋ္ဋေကပ္ပေသု-တို့တွင် [စ-ကား ဝါကျာရမ္ဘ ကြံသို့ (ဂံ၊သစ်။)၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း။အကယ်၍ စသဒ္ဒါ မပါလျှင် ဝိတ္ထာရဝါကျနှင့် ယှံမှားဖွယ်ရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တတ္ထနောင် စသဒ္ဒါရှိမှ သင့်ပါသည်။

သံဝဋ္ဋ/သံဝတ္တ...

ဝဋ္ဋသဒ္ဒေါ ဝိနာသဝါစီ-ဟုလည်းကောင်း၊ဝတ္တသဒ္ဒေါ ဝါ ဂတိမေဝ၊တကာရဿ စေတ္ထ ဋ္ဋကာရာဒေ သော-ဟုလည်းကောင်း [သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁၊၄၁၄။]၌ ဆိုသောကြောင့် သံဝဋ္ဋပါဌ်သာ သင့်။

တံမူလကတ္တာ/တမ္မူလကတ္တာ...

"ယ,တသဒ္ဒါ၊ရှေ့ရှိရာဝယ်၊နောက်၌ဒွေဘော်၊လာသည်လည်းရှိ၊မလာဘိမူ၊ယ,တ၏နောက်၊ ဗိန္ဒုရောက် သည်မှတ်လောက်ထုံးစံ၊အမြဲတည်း" နိယံအရ တ-နောင်ရှိ ပုဒ်၌ ဒွေဘော်လာ၍လည်းကောင်း၊ ဒွေဘော် မလာဘဲ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍လည်းကောင်း ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

ကပ္ပ/သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ ။ဌာနဖြစ်သော ကာလပညတ်၏ ကပ္ပ၊သံဝဋ္ဋကပ္ပ၊ဝိဝဋ္ဋကပ္ပအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုကာလ၌ဖြစ်သော သခ်ါတရားစု၌ တင်စား ဌာနူပစာ။နာနန္တရိကနည်း။

သောပန အတ္ထတော ကာလော၊ တဒါ ပဝတ္တမာနသခ်ါရဝသေနဿ ပရိဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၃၉၈။](တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အာယု၊အန္တရ၊အသင်္ချေယျ၊မဟာ (၄)မျိုးသော ကပ်၏အမည်ကိုအစိတ် ဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။ [ကပ္ပေါတိ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ။]

အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော သံဝဋ္ဋကပ်၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ထိုလျှင်မူလရှိ သော သံဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၌ တင်ကာရဏူပစာ။ [ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ-နည်းတူကြံ]

နံပါတ် (၁၀)

(ခ) **အာဟ-အရ** ကရဏာရှေးရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၉၉)

(က) ဣတိတိ ဝေ။

(ခ) **သာကာရံ သဥဒ္ဒေသန္တိ** နာမဂေါတ္တဝသေန သဥဒ္ဒေသံ၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန သာကာရံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) နာမဂေါတ္တံသေန ဟိ သင္ဘော ''ဒင်္ဘော တိသော ဂေါတမော''တိ ဥဒ္ဒိသီယတိ။
(ဃ) ဝဏ္ဏာဒီဟိ ဩဒါတော သာမောတိ နာနတ္တတော ပညာယတိ။
(င) တသ္မာ နာမဂေါတ္တံ ဥဒ္ဒေသော၊ဣတရေ အာကာရော။ [ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။]

****

နံပါတ် (၁)

သာကာရံ-မြင်လျှင်မြင်ခြင်း သိအပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝဏ္ဏ၊အာကာရ၊သုခဒုက္ခ၊ပဋိသံဒေဝန၊အာယု၊ ပရိယန္တတို့နှင့်တကွဖြစ်သော။သဥဒ္ဒေသံ-ညွှန်ပြပြောဆိုအပ်ကြောင်း နာမဂေါတ္တနှင့်တကွဖြစ်သော။
(ဃ) ဣတိနာနတ္တတော-ဤသို့အစရှိသော အထူးအားဖြင့်။[ဣတိသဒ္ဒါ အာဒိအနက်။](တစ်နည်း) ဣတိ နာနတ္တတော-ဤသို့အပြားရှိသော အထူးအားဖြင့် [ဣတိသဒ္ဒါ ပကာရအနက်]
(င) တသ္မာ-ထိုသို့ နာမဂေါတ္တနှင့်စပ်သဖြင့် သဥဒ္ဒေသ၊ဝဏ္ဏစသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့် သာကာရမည်သည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ)ဖြင့် နာ.မ.ဂါတ္တနှင့်စပ်သဖြင့် သဥဒ္ဒေသ၊ဝဏ္ဏစသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့် သာကာရ မည်၏ဟု ဆိုအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် နာမဂေါတ္တသည် ဥဒ္ဒေသ၊ဝဏ္ဏစသည်သည် အာကာရမည်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ သဥဒ္ဒေသံ သာကာရံ-ဟူ၍ သာမညအား ြင့် ဆိုထားသည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။
(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ)ဖြင့် ဝဏ္ဏစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် သာကာရမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဝဏ္ဏစသည်သည် အာကာရ မည်ပါသနည်း။ဝဏ္ဏစသည်၏ အာကာရမည်ခြင်းအကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။
မှတ်ချက် ။ ။ (ဂ) ဝါကျကို ဌပနာထား၍ 'ပက္ခန္တရ ဟူလတ်က ဝေအာဘော်ဆင်' နိယံအရ ပက္ခ၊ ပက္ခန္တရ ကြံ၍ ဓာစ်မျိုးလည်း တက်နိုင်၏။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဒဠှီကရဏ။/ကာရဏ။ (ဃ) ကာရဏ။/ပက္ခန္တရ။ (င) ဖလ။
စာစပ်။ ။ သင္ဘော-ကိုပေးသောကြောင့်၊ ဥဒ္ဒိယတိ၊ပညာယတိတို့၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ၊

နံပါတ် (၄)

ဥဒ္ဒေသ။ ။ ဥဒ္ဒိယတိ သင္ဘော တေနာတိ ဥဒ္ဒေသော။
ဥ-ပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ညွှန်ပြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ညွှန်ပြသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သညာ ပညာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်မှုချ။ကရဏဋ္ဌကား နာမ ဂေါတ္တ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖလူ။ဏပစ္စည်း အရ ညွှန်ပြအပ်သော နာမ ဂေါတ္တရ၏
သဥဒ္ဒေသ။ ။ သဟ ဥဒ္ဒေသေန ယော ဝတ္တတီတိ သဥဒ္ဒေသော။
သဥဒ္ဒေသ ဗဟုဗ္ဗီ-အရ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နာမဂေါတ္တနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း သဟတ္တဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နာမဂေါတ္တနှင့်တကွဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ ရ၏

http://www.dhammadownload.com

အာကာရ။ ။ အာကရီယတိ ဒိဿတိ ဧတေနာတိ အာကာရော။ (ဒိဿာဝ သေတွာ ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ အာကာရာ။)

အာ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏ကရ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဒြ ကား သတ္တဝါကိုမြင်လျှင်မြင်ခြင်း သိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိဉာဏ်ပြခြန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မှုချ။ကရဏတ္ထ ကားအဆင်းစသည်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ဖလု။ ဏ-ပစ္စည်းအရ အဆင်းစသည်ရ၏

သာကာရ။ ။ သဟ အာကာရေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သာကာရော။

နာနတ္တ။ ။ နာနာ အတ္ထာ သဘာဝါ ယဿာတိ နာနတ္တံ။

နံပါတ် (၅)

နာမ ။ နမု+ဏ ။ **ဂေါတ္တ**။ ဂုပ + တ [တစ်နည်း] ဂေါသဒ္ဒူပပဒ+တာ+တ။

သတ္တ ။ သဥ္ဇ+တ။ သြဒါတ။ အဝ+ဒါ+တ [အဝဒါယတိ သဗ္ဗဝဏ္ဏေဟီတိ သြဒါတော]

သာမ ။ သာ+မ [သာယတိ တနု ကရီယတီတိ သာမာ။]

နံပါတ် (၆)

(က) ဝေ-ဖြင့် ဣတိနိပါတ်၏ ဒဿနတ္တအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ၊

(ဂ) **နာမဂေါတ္တဝသေန**။ပ။ **ဥဒ္ဒိသီယတိ-ဖြင့်** သဥဒ္ဒေသ၌ ဥဒ္ဒေသကို ဥဒ္ဒိသီယတိ ဧတေနာတိ ဥဒ္ဒေသော ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဥပုဗ္ဗ+ဒိသဓာတ်၊ဏပစ္စည်း၊ယင်းဏ ပစ္စည်း ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဒေသအရ နာမဂေါတ္တကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

သတ္တော စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏ဟူသည် သတ္တဝါကို ဒတ္တအမည်၊ကိဿအမည်၊ဂေါတမအနွယ်ဟူ၍ ညွှန်ပြခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ဃ) ဝဏ္ဏာဒီဟိ ပညာယတိ-ဖြင့် သာကာရ၌ အာကာရကို အာကရီယတိ ပညာယတိ ဧတေဟီတိ အာကာရာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အာပုဗ္ဗ ကရဓာတ်၊ဏ ပစ္စည်း။ကရဓာတ်၏ ပဓာနနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း၏ ကရဏတ္ထ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အာကာရအရ ဝဏ္ဏစသည်ကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။**သြဒါတော သာမော-စသည်ဖြင့်** သတ္တဝါကို အဖြူ အရွေ စသော အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် မြင်လျှင်မြင်ခြင်း သိ၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဂေါတ္တ/ဂေါတြ...

ဂေါ ဝုစ္စတိ အဘိဓာနံ ဗုဒ္ဓိစ၊ တေ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ၊ ဂေါတြမ္ပိ-ဟု မူကွဲနှင့်တကွ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

ဥဒ္ဒိသီယတိ/ ဥဒ္ဒိသီယတိ...

"ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါ"သုတ်အရ ဓာတ် ယပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ ဣ+ ဤ-နှစ်မျိုးလုံး လာနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

သြဒါတသာမောတိ နာနတ္တတော/သြဒါတသာမော နာနတ္တတော ...

သာမောတီတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော ပကာရတ္ထောဝါ-ဟု သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၂-၌ ဆိုသောကြောင့် သြဒါတသာမောတိ နာနတ္တတော-ဟု သာမောနောင် ဣတိရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

(ခ)ဝါကျညွှန်နည်း။ ။ အစဉ်အတိုင်း မဆိုမူ၍ နာမဂေါတ္တ၀သေန သဥဒ္ဒေသံ၊ဝဏ္ဏာဒိ၀သေန သာကာရံဟု အနီးမှစ၍ ဆိုသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း။(တစ်နည်း) နာမဂေါတ္တသည်ဥဒ္ဒေသ၊ဝဏ္ဏစသည်သည် အာကာရဟု ရသင့်သည် အားလျော်စွာ ယူအပ်သောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။

ဩဒါတ ။ ။ ဂုဏ်ဖြစ်သော အဖြူအဆင်း၏ ဩဒါတအမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော အဖြူရောင်အဆင်းရှိသော သတ္တဝါ၌တင်စား ဂုဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သတ္တအရ- သတ္တဝါဟု ပညတ်အပ်သော ခန္ဓာပဥ္စကဒြဗ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၀၀)

(က) ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေ၀ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ သရန္တီတိ?။
(ခ) ၀ုစ္စတေ။
(ဂ) န ဗုဒ္ဓါယေ၀၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကတိတ္ထိယာပိ။
(ဃ) နော စ ခေါ အဝိသေသေန။
(င) တိတ္ထိယာ ဟိ.စတ္တာလီသံယေ၀ ကပ္ပေ သရန္တိ၊ န တတော ပရံ။
(စ) ကသ္မာ? ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ။
(ဆ) တေသဉ္ဟိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဝိရဟိတော ဒုဗ္ဗလာ ပညာ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ၂ ၊၁။ ၁၃၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဧတ္တ၀စနေ ဌတွာ စောဒကဿ ပရိဟာရော ၀ယာ ၀ုစ္စတေ။

(ဃ) အဝိသေသန-မတူးသောအားဖြင့်။(ဝါ) သာမန်အားဖြင့်။သရန္တိ-ကုန်သည်ကား။နောစခေါ-မဟုတ် ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ဣတိ ပရိဟာရော ၀ယာ ၀ုစ္စတေ။

(င) တိတ္ထိယာ-သာသနာတော်မှ တစ်ပါးသော အယူရှိသော တိတ္ထိတို့သည်။

နံပါတ် (၂)

(က)စသည်သို့ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ ယခုအခါ၌ ဘုရားရှင်တို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏာကာရသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ဗုဒ္ဓသာဝကစသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာမေး၍ ဖြေတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (က) စသည်မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဗုဒ္ဓတို့သာ အမှတ်ရသည်မဟုတ်၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓသာဝက၊ တိတ္ထိတို့သော်လည်း အမှတ်ရနိုင်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဗုဒ္ဓ၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ဗုဒ္ဓသာဝက၊ တိတ္ထိယတို့သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ရာ၌ တူကြကုန်၏ဟု မှတ်သားအပ်ပါသလော။အဘယ်သို့မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် ဗုဒ္ဓနှင့်ပစ္စေကဗုဒ္ဓ စသည်တို့ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အောက်မေ့နိုင်ပုံ မတူကြသည်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။အဘယ်သို့လျှင် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အောက်မေ့နိုင်ပုံ မတူကြပါကုန်သနည်း။ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိဉာဏလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖြစ်ဖြင့် တူကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။[''နော စ ခေါအဝိသေသေနာ'' တိ သခေ်ပတော ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေန္တော အာဟ ''တိတ္ထိယာဟိ''တိ အာဒိ။]

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရနိုင်ကုန်၏။ထိုအထက် အမှတ်မရနိုင်ကုန်ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရနိုင်ပါသနည်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိဉာဉ်ရသူတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်အထက် အလွန်လည်းအမှတ်ရနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။ [န မရှိလျှင်းက န ကိုသွင်း၊ န ရှိလျှင်းက နကိုပယ်။] [''န တတော ပရ'' န္တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏံ ဝဒန္တော ''ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ'' တိ အာဒိမာဟ] သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာ[စ]ဖြင့် အားနည်းသောပညာရှိသောကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာ အမှတ်ရနိုင်ကုန်၏။ထိုထက် အမှတ်မရနိုင်ကုန်ဟု-အမှတ်ရခြင်း/မရနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုဖွင့်ပြအပ်၏။ဒုဗ္ဗလပညာရှိပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် [ဆ] မိန့်။ [ဤကား ဝိတ္ထာရတက်]

(တစ်နည်း) ဠပ်နှာတူ။ထိုစကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ထိုတိတ္ထိတို့သည် အဘိဉာဉ်ကိုပင် ရနိုင်ကြ၍ တိက္ခပညာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် [ဆ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) ပက္ခန္တရ/ပရိဟာရ။/သခေ်ပ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။

(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ကာရဏ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ/ဒဠှီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ ဒုဗ္ဗလတ္တာ-ကြောင့် ပေးသောကြောင့်၊သရုန္တိ-၌ အကြောင်းဟိတ်/ အကျိုးဖိုလ်

နံပါတ် (၄)

တိတ္ထိယာ။ ။ **တရန္တိ ဧတ္ထာတိ တိတ္ထံ။ တိတ္ထံ ဝိယာတိ တိတ္ထံ။တိတ္ထံ ယေသံ အတ္ထီတိ တိတ္ထိယာ။**

တရဓာတ်အရ ကတ္တုန္တ ကူးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။အဓိကရဏတ္ထကား ဆိပ်ကမ်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ဖလူ။ယ-ပစ္စည်းအရ ဆိပ်ကမ်း၏။

တိတ္ထ-တိဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပကတိဆိပ်ကမ်းသည် မုချ။ထို-၏ အပစ္စည်းအရ အယူဝါဒနှင့် သဒိသီ+သဒိသစပ် ဌာနူ။အ-ပစ္စည်းအရ ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသော အယူဝါဒ ရ၏။

တိတ္ထ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသော သာသနာမှအပဖြစ်သော အယူဝါဒ မုချ။ထို-၏ ဣယပစ္စည်းအရ အညတိတ္ထိယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူ။ဣယ ပစ္စည်းအရ အညတိတ္ထိယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏

ပစ္စေကဗုဒ္ဓ။ ။ **ပစ္စေကံ ဗုဇ္ဈတီတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ။**

ပစ္စေကံ-ဝိသေသနပုဒ်အရ အသီးသီးသော သစ္စာလေးပါး တရားသည် မုချ။ထို-၏ သိခြင်းပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်နှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဌာနူ။ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ်တော်တို့သည် ဖလူ။နောက်နောက်သောဉာဏ်တော်တို့သည် ကာရဏူ။ပုဒ်လုံးအရနှင့် တပစ္စည်းအရ အသီးသီးသစ္စာလေးပါးကို သိတတ်သောဉာဏ်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရ၏။

ဒုဗ္ဗလပညာ။ ။ **နတ္ထိ ဗလံ ဧတဿာတိ ဒုဗ္ဗလာ။ပကာရေန ဇာနာတီတိ ပညာ။**

ဒုဗ္ဗလာ ပညာ ဧတေသံ(တိတ္ထိယာနံ)တိ ဒုဗ္ဗလပညာ။ဒုဗ္ဗလပညာနံ ဘာဝေါ ဒုဗ္ဗလပညတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

ဒုဗ္ဗလပညပုဒ်အရ- အားနည်းသောပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ထို၏ ဒုဗ္ဗလဘောဂဏ်နှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။တွာပစ္စည်းအရ ပညာ၏အားနည်းခြင်း ဒုဗ္ဗလဘောဂဏ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သာဝက။ သု+ဏ္ဍု။ **ဝိသေသ**။ ဝိ+သိသ+ဏ။ **ဗလ**။ ဗလ + အ

ပရိစ္ဆေဒ။ ပရိ+ဆိဒ+ဏ။ **နာမ**။ နမု+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ဆ) တေသံ ဒုဗ္ဗလာပညာဖြင့် ဒုဗ္ဗလပညတွာ၌ ဒုဗ္ဗလာ ပညာ တေသန္တိ ဒုဗ္ဗလပညာ-ဟု ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္တ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလပညာ အရ အညတိတ္ထိတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်း ကောင်း သိစေ။**နာမရူပပရိစ္ဆေဒဝိဟာရတော**ဖြင့် ဒုဗ္ဗလပညာအရ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်မှကင်းသော ဉာဏ်ကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊နာမရူပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့် ဒုဗ္ဗလပညာမည်ခြင်း အကြောင်းကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

စတ္တာလီသံ/စတ္တာရီသံ...

ဒသလေးခု ပေါင်း၍ပြုထားအပ်သော ဒသသဒ္ဒါကို စတ္တာရပြု၊ယောဝိဘတ်ကို ဤသံပြု၊လဒရာနံ သုတ်ဖြင့် ရ-ကို လပြု၍ ပြီးသောကြောင့် စတ္တာလီသံ ပါဌ်သင့်။

ထို ရ-ကို လပြုခြင်းသည် နိစ္စဝိဓိမဟုတ်၊အနိစ္စဝိဓိဖြစ်၍ လ မပြုခဲ့သော် စတ္တာရီသံပါဌ် သင့်။

တိတ္ထိယာ/ဒိဋ္ဌိယာ...

တရန္တိ ကြိယာ၏ ကတ္တားသည် ပုဂ္ဂိုလ်ကတ္တားသာလျှင် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် တိတ္ထိယာ ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

တိတ္ထိယာ။ ။အပေါင်းဖြစ်သော အညတိတ္ထိယအားလုံးတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကမ္မဝါဒီ၊ ကိရိယဝါဒီ ရသေ့စသူတို့၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရဋ္ဌီ။

တိတ္ထိယာတိ အညတိတ္ထိယာ တေ ပန ကမ္မဝါဒီနော ကိရိယာဝါဒီနော တာပသာဒယော။ [သာရတ္ထ]

တိတ္ထ။ ။ အတူဖြစ်သော ဆိပ်ကမ်း၏ တိတ္ထအမည်ကို အတူရှိသော အယူဝါဒ၌ တင် သဒိသူပစာ။

****

နံပါတ် (၁၀)

နာမရူပပရိစ္ဆေဒ အရ နာမ်ရုပ်ကို မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်၌ ရှိသောဝိပဿနာဉာဏ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၀၁)

(က) **အဝိဇ္ဇာတိ** တသောဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အဝိဒိတကရဏာဌေနေ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကော မောဟော ဝုစ္စတိ။

(ခ) **တမောတိ** သွေဝ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကဋ္ဌေ "တမော" တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) **အာလောကောတိ** သာယေဝ ဝိဇ္ဇာ ဩဘာသကရဏဋ္ဌေနေ အာလောကောတိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဇွတ္တေ စ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာတိ အယံ အတ္ထော၊သေသံ ပသံသဝစနံ။

(င) ယောဇနာ ပနေတ္ထ အယံ ခေါ မေ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ၊တဿ မေ အဓိဂတဝိဇ္ဇဿ အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။]

****

နံပါတ် (၁)

ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ၊အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ၊ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ၊တမော ဝိဟတော၊အာလောကော ဥပ္ပန္နော။(ပါဠိတော်)
ဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကို။အဓိဂတာ-ရအပ်ပြီ။ယသ္မာ-ကြောင့်။ဝိဇ္ဇာ-သည်။ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပြီ။တသ္မာ-ကြောင့်။အဝိဇ္ဇာ-သည်။ဝိဟတာ-ကင်းပြီ။ဝါ-ပျက်စီးပြီ။ ယသ္မာ-ကြောင့်။အာလောကော-သည်။ဥပ္ပန္နော။တသ္မာ တမော ဝိဟတော။

(က) အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန-မသိအပ်သည်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟော-ထို ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟကို။

(ဃ) ဇွတ္တေ-အယံ ခေါ ဖြာပဏ္ဍာအစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာတိ-တာ ဟူသော။အယံ-ဤအနက် သည်။အတ္ထော-လိုရင်းအနက်တည်း။သေသံ-ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာမှကြွင်းသော အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာစသော ပုဒ်အပေါင်း သည်။ပသံသဝစနံ-ချီးမွမ်းကြောင်း အနက်တည်း။

(င) ယောဇနာ-ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေပုံကို။(ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)မေ-သည်။အဓိဂတဝိဇ္ဇဿ-ရအပ်ပြီးသော ဉာဏ် ဝိဇ္ဇာရှိသော။တဿမေ-ထို ငါ၏။အဝိဇ္ဇာ-ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည်။ဝိဟတာ-အထူး ထူးအပြားပြား ပယ်သတ်အပ်ပြီ။(သဒ္ဒတ္ထ)ဝါ-ကင်းပြီ။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ၊ပါဠိတော်၌ အယံ ခေါမေ ဖြာပဏ္ဍာ စသည်ဖြင့် ၁။ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ၊၂။အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ၊၃။ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ၊၄။တမော ဝိဟတော၊၅။အာလောကော ဥပ္ပန္နော-ဟူသော ငါးပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် ယင်းငါးပုဒ်လုံးပင် အလိုရှိအပ်ပါသလော။(ဝါ)ငါးပုဒ်လုံးကို အလိုရှိအပ်ပါက ယင်းငါးပုဒ်တို့ သည် အနက်အားဖြင့် မထူးခြားသည်မဟုတ်လော။အဘယ်ကြောင့် ငါးပုဒ်ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။နိရုတ္တက ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

ကား။ ။ ယင်း ငါးပုဒ်တို့တွင် ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ-ဟူသော ပုဒ်နက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်၏၊ကြွင်းပုဒ်အနက်တို့ ကား ပသံသဝစန(ချီးမွမ်းခြင်း)ဌါသာ ဟူလို။

နံပါတ်(၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ပက္ခန္တရ။ (ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ။(င)ပက္ခန္တရ။ပဒတ္ထမှတစ်ပါး ပဒယောဇနာကို ပြဆို။

နံပါတ် (၄)

တမ။ ။ **တမတိ တိမိသံ ကရောတီတိ တမော။တမန္တိဝါ အာကာခ်န္တိ ရတိ လောကာ ဧတ္ထာတိ တမော။ တမော ဝိယာတိ တမော။**

တမဓာတ် အရကတ္တာ၌ အမိုက်မှောင်ကို လိုလားသော လူသားတို့၏လောဘပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။အဓိကရဏတ္ထ အပစ္စည်း အရ အမိုက်မှောင်၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူ။အပစ္စည်း အရ ထို

http://www.dhammadownload.com

သော အမိုက်မှောင် ရှိ၏။

တမဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ အမိုက်မှောင်သည် မုချ။ထို ၏ မောဟနှင့် သဒိသ/သဒိသီစပ် ဌာနူ။ အပစ္စည်း အရ ထို သော အမိုက်မှောင်နှင့် တူသောမောဟရှိ၏။

ပဿံသဝစန။ ॥ ပဿန္တိ ဧတေနာတိ ပဿံ။ပဿံ ဝစနံ ပဿံသဝစနံ။

ပ+သံသ ဓာတ်အရ ကတ္တားဌကား ချီးမွမ်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မေတ္တာကရုဏာ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကရုဏာတ္တကား အဝိဇ္ဇာဝိဟတာစသော စကား၏ သံဟာဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။အပစ္စည်း အရ ထို သော အဝိဇ္ဇာဝိဟတာစသော ချီးမွမ်းကြောင်းစကား ရှိ၏။

ပသံသ ဝိသေသနအရ ချီးမွမ်းကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ အဝိဇ္ဇာဝိဟတာ စသော စကားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံး အရ ထို သော ချီးမွမ်းကြောင်းဖြစ်သောအဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ စသော စကား ရှိ၏။

အဓိဂတဝိဇ္ဇော။ ॥ အဓိဂတာ ဝိဇ္ဇာ ယေနာတိ အဓိဂတဝိဇ္ဇော။(တဿ)

အဓိဂတဝိဇ္ဇာဟူသော ဗဟုဗ္ဗီအရ သိအပ်သောပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် မုချ။ထို ၏ ယ အညပုဒ် အရ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ထို သော သိအပ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာရှိသော မြတ်စွာဘုရား ရှိ၏။

ဩဘာသကရဏာဝ္ဟေန။ ॥ ကတ္တုဗ္ဗန္တိ ကရဏံ။ အဝဘာသတီတိ ဩဘာသော။

ဩဘာသောယေဝ ကရဏံ ဩဘာသကရဏံ။

ဩဘာသကရဏမေဝ အတ္ထော ဩဘာသကရဏတ္ထော။

အာလောက ॥ အာလောစယတီ ပဿတိ အာလောကယတိ ဝါ ပဿတိ ဧတေနာတိ အာလောကော။

နံပါတ် (၅)

ပဋိစ္ဆာဒက။ ပဋိ+ဆဒ+ဏွု။ **မောဟ။** မုဟ+ဏ။ **အာလောက။** အာ+လောစ(လောက)+ဏ။ **သောသ။** သိသ+ဏ။ **ဝိဟတာ။** ဝိ+ဟန+တ။ **ဝိနဋ္ဌာ။** ဝိ+နသ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အဝိဒိတကရဏာဝ္ဟေနဖြင့်** အဝိဇ္ဇာ၌ န-ပုဒ်၊ဝိဇ္ဇာပုဒ်၊ဝိဒိတံ ကရောတီတိ ဝိဇ္ဇာ၊န ဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဝိဒိတကရာ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာပြု ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟော ဝုတ္တတိဖြင့်** တမအရ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟကို အရကောက် ယူအပ်သည်ကို သိစေ။**တသောဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿစသည်ဖြင့်** ပုဗ္ဗေနိဝါသကို မသိအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟကို ကောက်ယူရခြင်း အကြောင်းကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဃံ အတ္ထော/အဃမေဝ အတ္ထော…

အဃံနောင် ဝေကား လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ-ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ဆိုသောကြောင့် ဝေသဒ္ဒါကျေသော အဃံ အတ္ထော ပါဌ်သာ သင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

သွေဝ မောဟော။ ။ သွေဝမောဟော-ထိုမောဟသည်။တပ္ပဋိစ္ဆာဒကဋ္ဌေန-ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အနက်ကြောင့် ဟူ၍လည်းကောင်း၊သွေဝမောဟော-ထိုမောဟကို။ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏ဟူ၍လည်းကောင်း နှစ်ပုဒ်ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကန နည်း။

တမ။ ။ အတူဖြစ်သော အမိုက်မှောင်၏အမည်ကို အတူရှိသော မောဟ၌တင် သဒိသူ။(အာလောကနည်းတူ)

နံပါတ် (၁၀)

သာဓေဝ ဝိဇ္ဇာ-အရ တစ်ပါးပညာနှင့် ပကတိအလင်းရောင်ကို မယူအပ်။(ဝေဖြင့်ကန့်) ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်ကို ယူ။

****

ပါကျစဉ် (၁၀၂)

(က) **သော ဝေ ။ပ။ စုတူပပါတဉာဏာယာတိ** စုတိယာစ ဥပပါတေစ ဉာဏာယ။

(ခ) ယေန ဉာဏေန သတ္တာနံ စုတိစ ဥပပါတောစ ဉာယတိ။

(ဂ) တဒတ္ထံ့ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) **စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ** ပရိကမ္မစိတ္တံ နီဟရိ ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စုတိယာစ-စုတေခြင်းအနီး၌လည်းကောင်း။ဥပပါတေစ-ပဋိသန္ဓေ၏အနီး၌လည်းကောင်း။[သာရတ္ထ] **(တစ်နည်း)** စုတိယာစ-စုတေခြင်း၌လည်းကောင်း။ဥပပါတေစ-ဖြစ်ခြင်း၌လည်းကောင်း။[ဝဇိရ] ဉာဏာယ-သိကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်အကျိုးငှာ။

(ခ) ယေန ဉာဏေန -အကြင်ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်။ [သာရတ္ထ]။

(ဂ) တဒတ္ထံ-ထိုစုတူပပါတ ဉာဏ်အကျိုးငှာ။

(ဃ) အဘိနိန္နာမေသိ-ရှာန်၏အာရုံမှ ထုတ်၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုသို့ ရှေးရှုစိတ်ကို ညွှတ်စေပြီ။[သဒ္ဒတ္ထ]ဝါ-ဆောင်တော်မူပြီ။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ။]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်၏သဘာဝတ္ထ၊အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ(ခ) ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟူသည် စုတိပဋိသန္ဓေကို သိကြောင်းဉာဏ်ဖြစ်၏ဟု စုတူပပါတဉာဏ်၏ သဘာဝတ္ထ၊အဓိပ္ပာယတ္ထကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုစုတူပပါတဉာဏာယ၌ အာယသည် အဘယ်ဝိသယ၌ ဖြစ်ပါသနည်း။တုမတ္ထစသော ဝိသယတ္ထတို့၌ ဖြစ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား ။ ။ တုမတ္ထစသော ဝိသယတ္ထတို့၌မဖြစ်၊တဒတ္ထဝိသယတ္ထ၌ ဖြစ်၏ ဟူလို။

တဒတ္ထေ တုမတ္ထေစ၊ နိဂတျတ္ထေစ ကမ္မနိ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသေစ၊ ယာဒေသော စတုစာ ဘဝေ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ အန္တတ္ထအဖွင့်မှတစ်ပါး၊ ဗာဟျတ္ထအဖွင့် အဖို့တစ်ပါးကိုပြ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ဥပပါတ။ ။ **ဥပပတန္တိ ဧတေနာတိ ဥပပါတော။ဥပပတတီတိ ဥပပါတော၊ ဥပပတနံ ဥပပါတော။**

ဥပပုဗ္ဗ ပတဓါတ်အရ မိခင်ဝမ်းသို့ကပ်ရောက်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်မှုချ။ရှေးရှေးသော ကံကိလေသာတို့သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော ဘဝင်စိတ်တို့သည် ကာရဏူ။ဏ-ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေရ၏။

စုတိ။ ။ **စဝတီတိ စုတိ။ စဝနံ စုတိ။**

စု-ဓာတ်အရ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်း ဘင်ခဏသည် မှုချ။ရှေးရှေးသော ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော ပဋိသန္ဓေစသော စိတ်တို့သည် ကာရဏူ။တိ-ပစ္စည်းအရ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာတို့၏ ပျက်စီးခြင်းရှိသော ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂီ စုတိစိတ္တုပ္ပါဒ် ရ၏။

ဉာဏ ။ ။ **ဉာယတိ ဧတေနာတိ ဉာဏံ။**

ဉာ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဒကား သတ္တဝါတို့၏ စုတိ ပဋိသန္ဓေကိုသိသော ဘုရားရှင်၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဆမှ ယုတ်စိတ်တို့သည် မှုချ။ကရဏတ္တကား ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ သဟာဇာတပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ယု-ပစ္စည်းအရ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရ၏

ပရိကမ္မစိတ္တ။ ။ **ပရိ ပုနပ္ပုနံ ကရီယတီတိ ပရိကမ္မံ။ ပရိကမ္မဉ္စ တံ စိတ္တဉ္စာတိ ပရိကမ္မစိတ္တံ။**

ပရိကမ္မ-ဝိသေသန ပုဒ်အရ အဖန်ဖန်ပြုခြင်း ထုံမွမ်းခြင်းဂုဏ်သည် မှုချ။ထို-၏ ပရိကံ စိတ်နှင့်ဂုဏ် +ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ အဖန်ဖန်ပြုအပ်သော ထုံမွမ်းအပ်သော ပရိကံစိတ် ရ၏

နံပါတ် (၅)

အတ္တ။ အရ+ထ။ **စိတ္တ**။ စိတ္တ+အ။ [စိန္တ+စိတိ+စိ+တ] **ဥပပါတ**။ ဥပ+ပတ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) **စုတိယာ ဥပပါတေစ ဉာဏာယဖြင့်** စုတူပပါတဉာဏာယဋ္ဌ စုတိပုဒ်၊ဥပပါတပုဒ်၊ဉာဏပုဒ်၊စုတူပပါတကို စုတိ+ဥပပါတဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၍၊**စုတိစ ဥပပါတောစ** စုတူပပါတော-ဟု ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊စုတူပပါတဉာဏကို စုတူပပါတေ ဉာဏံ စုတူပပါတဉာဏံဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) **ယေန ဉာဏေန ဉာယတိ-ဖြင့်** ဉာဏံဋ္ဌ ဉာဓာတ်၊ယုပစ္စည်း။ယင်းယုပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓနဋ္ဌသက်၍ ဉာယတိ ဧတေနာတိ ဉာဏံဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ။**စုတိစ ဥပပါတောစ-ဖြင့်** စုတိပဋိသန္ဓေကိုသိအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။**သတ္တာနံ-ဖြင့်** ထိုစုတိပဋိသန္ဓေသည်လည်း သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(ဂ) **တဒတ္တံ-ဖြင့်** ဉာဏာယဋ္ဌ အာယသည် သဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်၍၊ယင်းသဝိဘတ်သည် တဒတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပဒါန်အနက်၌သက်သည်ကို သိစေ။

(ဃ) ပရိကမ္မစိတ္တံ-ဖြင့် စိတ္တံအရ ပရိကံစိတ်ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေ။**နီဟာရီ-ဖြင့်** ရှေးရှုညွတ်စေ၏ဟူသည် ရှေးရှုဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဉာဏာယ/ဉာနာယ…

ရဟာဒိတောဏသုတ်၌ အာဒိအရ ဉာဓာတ်ကို ယူအပ်သောကြောင့် ယင်းဉာဓာတ်နောက်ရှိသော ယုပစ္စည်း၏ ကာရိယ အနကို ဏပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဉာဏာယဟု ဋ္ဌဝဂ်ပဉ္စမက္ခရာနှင့်ရှိသော ပါဌ်သင့်။

မှတ်ချက်။။ အချို့သော ရှေးကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးများသည် ဉာဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်း၏ကာရိယ အနကို ဏ အပြုနှစ်သက်တော် မမူကြ၍ ဉာနာယ ရေးသားလေ့ရှိကြပါသည်။(ရေး၌လည်းရေးသားပြီး)

နီဟာရီ/အဘိနီဟာရီ…

ရှေ့ပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ၊နောက်အာသဝက္ခယ ဉာဏကထာတို့၌ အဘိနိန္နာမေသိ ကို အဘိနီဟာရီဟု အဖွင့်များရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဋီကာ၌လည်း အဘိနီဟာရီ -ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ အဘိနိန္နာမေသိ-ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗချင်းတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဘိနီဟာရီ-ဟု အဘိဥပသာရဖြင့် ရှိသောပါဌ်သင့်။

ဥပသာရပုဒ် ပါခြင်း၊မပါခြင်းဖြင့် အဘိနိန္နာမေသိပုဒ်၏ လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မပျက်သော ကြောင့် နီဟာရီပါဌ်လည်း သင့်မြတ်နိုင်ပါသည်။

နံပါတ် (၈)

စုတိယာ ။။ အနီးရှိသော စုတိ၏ စုတိယာ အမည်ကို အနီးဖြစ်သောစုတေခါနီး သတ္တဝါ၌တင်စား၊ သမီပူပစာ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။ [သာရတ္ထ။](**တစ်နည်း**) အကျိုးဖြစ်သော စုတိခဏ၏ စုတိယာအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စုတေခါနီး သတ္တဝါဟူသော ရုပါရုံ၌ တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ [ဝဇီရ။]

ယေန ဉာဏေန။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊အာသဝက္ခယဉာဏ်တို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

စုတိ၏ ဝေဝစနာဟာရနေတ္တိ…

စုတိ မရဏံ ကာလကိရိယာ၊ပလယော မစ္စု အစ္စယော၊ နိဒနော ကာလော အန္တော စဝနံ ဤသို့စသည် ဖြင့် ဝေဝုစ်ကိုယှဉ်စေအပ်၏။

****

ဂါထာချုပ် (၁၈၃)

(က) သော ဒိဗ္ဗေန။ပ။ပဿာမိတိ ဗ္ဗော ပန ပူရိတပါရမိနံ မဟာသတ္တာနံ ပရိကမ္မကရဏံနတ္ထိ။

(ခ) တေ ဟိ စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေဝ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သတ္တေ ပဿန္တိ။

(ဂ) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ။

(ဃ) တသ္မာ တေသံ ဝသေန ပရိကမ္မံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။

http://www.dhammadownload.com

(င)　တံ ပန ဝုစ္စမာနံ အတိဘာရိယံ ဝိနယနိဒါနံ ကရေဟိ၊ တသ္မာ တံ န ဝဒါမ။

(စ)　အတ္ထိကေဟိ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ဣစ ပန ပါဠိမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က)　မဟာသတ္တာနံ၊မြတ်သောသတ္တဝါဖြစ်ကြသော ဘုရားအလောင်းတို့၏။(ဝါ)မြတ်သော သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်၌ ငြိကပ်တတ်သော သတ္တဝါတို့၏။[သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ဘုရားအလောင်းတို့၏။ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(ခ)　ဟိ၊မှန်။[တစ်နည်း]ဟိ-ယသ္မာ၊တော၊ထိုဘုရားအလောင်းတို့သည်။စိတ္တေ၊ကို။အဘိနီဟာမိတမတ္တေဧဝ၊ ရှေးရှုညွှတ်စေအပ်ခါမျှသော်သာ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။　။ ဆရာ(က)ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့အား ပရိကံပြုခြင်းမည်သည် မရှိဟု-ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် ပရိကံပြုခြင်းမည်သည် မရှိပါသနည်း။အဘိဉာဉ်တို့မည်သည် ပရိကံနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။　။ (က)ဖြင့်။ပ။၏။ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ပရိကမ်ကို မပြုမူ၍လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(င)သို့။　။ ဆရာ(ဃ)ဖြင့် ထိုအာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တတို့၏အစွမ်းဖြင့် ပရိကံကို ဆိုထိုက်၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ပရိကံပြုပုံကို ဆို၏ဟု မှတ်ရအံ့လော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဠှီကရဏာ/ကာရဏာ။ (ဂ) ပက္ခန္ဒရ။ (ဃ)လဒ္ဓဝုဏာ။(င) ဝါကျာရမ္ဘ။(စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်　။　။ စိတ္တေ-ကို ပေးသောကြောင့်၊အဘိနီဟာမိတမတ္တေ-၌ လက္ခဏာ/လက္ခဏာဝန္တ။

နံပါတ် (၄)

ဝိနယနိဒါန　။　။ နိဒ္ဒါတိ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ နိဒဿေတီတိ နိဒါနံ။

[တစ်နည်း]　　နိဒ္ဒါတိ ဧတေနာတိ နိဒါနံ။ ဝိနယဿ နိဒါနံ ဝိနယနိဒါနံ။

ဝိနယဝိသေသနပုဒ်အရ ဝိနည်းပိဋကတ်သည် မှချ။ထို-၏ နိဒါန်းနှင့် အဝယဝီ/အဝယဝ စပ်ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ ဝိနည်းပိဋကတ်၏ နိဒါန်းရ၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ။　။ ဝိသုဇ္ဈန္တံ ဝိသုဒ္ဓိ။ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ အဓိဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေါ။

ဝိသုဒ္ဓိယာ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။

ဝိသုဒ္ဓိယာ ဝိသေသနပုဒ်အရ စင်ကြယ်ခြင်းသည် မှချ။ထို-၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို ရကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်နှင့် အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ် ရ၏

နံပါတ် (၅)

ပါရမီ။ ပရ+အမ။ပရ သဒ္ဒူပပဒ+မု [မဓ+မယ+မိ+မုန္တ] ကွိ။

http://www.dhammadownload.com

စက္ခု။ စက္ခ+ဥ။ [စက္ခတိ သမဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ဘဝတီတိ စက္ခု]
ဘာရ။ ဘရ+ဏ။ **နိဒါန**။ နိ+ဒါ+ယု။ **ဝိသုဒ္ဓိ**။ ဝိ+သုဓ+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့အား ပရိကံကို မပြုမူ၍၊စတုတ္ထဈာန်ကို ရရှိပြီးနောက် အလိုရှိရာခဏ၌ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ရူပါရုံတို့ကို မြင်စွမ်းနိုင်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပါဠိမေဝ/ပါလိမေဝ…

ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဘာသိတတ္တာ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနံ ပဗန္ဓာနံ အာလီတိ ပါဠိ။ [ပရိယတ္တိမေွာ] သာရတ္ထဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ပါ-ရက္ခဏေ၊ဠိ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဠ-ဖြင့်ရှိသော ပါဠိမေဝ ပါဌ်သင့်။

ဝုတ္တနယေန / ဝုတ္တနယေနေဝ…

ရှေးပုဗ္ဗေနိဝါသကထာ၌ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟု ဧဝသဒ္ဒါဖြင့်ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဘိညာဉ် အရာပရိကံပြုပုံ အစီအရင်သည် ယင်းဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌သာရှိ၍ အခြားနေရာတို့၌ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ အနက်ရှိသော ဧဝသဒ္ဒါဖြင့် ပါဌ်သင့်။

သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ ဟူသော ပရိဘာသာအရ ပုဒ်တိုင်းပုဒ်တိုင်း၌ ဧဝသဒ္ဒါနှင့် ဆက်ဆံခွင့်ရှိ၍ ဧဝအနက် ရကောင်းသောကြောင့် ဧကောင်းသော ဝုတ္တနယေန ပါဌ်လည်းသင့်။

ပါဠိဂတိအရ အာဓာရပုဒ် ရှေ့မှလျှင် ဧဝဖြင့်ရေးထုံးရှိ၍ ဝုတ္တနယေနေဝသည်သာ ယုတ္တတရ။

နံပါတ် (၈)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၌တင် ဖလူပစာ။[**တစ်နည်း**] ဌာနီဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်၏ အမည်ကို မီရာဌာနဖြစ်သော ကထာပဗန္ဓ၌တင် ဌာနျူပစာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါတိစ နိပ္ပရိယာယေန လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။တဒုပါယတ္တာ ပန ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေါ။ တံနိဿယေ ကထာပဗန္ဓော တထာ ဝုစ္စတိ။[ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဒါန်း။]

နံပါတ် (၁၀)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အရ-မုချ၊ လောကုတ္တရာမဂ်။ ဥပစာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်။(မဟာကုသိုလ်ရှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်စသည်)

****

ပါကျစဉ် (၁၀၄)

(က) ဒိဗ္ဗေနာတိ အာဒိသု ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ခ) ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။

(ဂ) ဣဒဥ္စာပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသမေဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ဃ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ အတ္တနာ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

http://www.dhammadownload.com

(င) အာလောကပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(စ) တိရောကုဋ္ဋဒိဂတရူပဒဿနေန မဟာဂတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(ဆ) တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [ဝိ၊ ၂၊ ၁။ ၁၃၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဒိဗ္ဗေနာတိအာဒီသု။[အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော]ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ၊နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒ စက္ခုနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဒိဗ္ဗံ၊ဒိဗ္ဗမည်၏။

(ခ) ဟိ၊ချဲ့။ဒေဝတာနံ၊နတ်တို့၏။သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ၊သဒ္ဓါဗဟုလတာ,ဝိသုဒ္ဓိဒိဋ္ဌိတာ,အာနိသံသဒဿာဝိ တာ,အဖြစ်စသည်နှင့် ပြည့်စုံသောအားဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော နတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ၊သည်းခြေ,သလိပ်,သွေး အစရှိသည်တို့သည်။အပလိ ဗုဒ္ဓံ၊မနှိပ်စက်အပ်သော။ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ၊သလိပ်,သည်းခြေ,သွေး,လေ စသည်တို့သည် မနှိပ်စက် အပ်သည်၏ ကုသိုလ်ကံ မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်သော အပြစ်ဒေါသမှ လွတ် သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။(ဝါ)အဖြစ်ကြောင့်။[ပသာဒစက္ခုနော၊၏] [ဟိတ်သမ္ဗန္ဓ]ဒူရေပိ၊ဝေးသော အရပ်၌လည်း အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ၊အာရုံကိုခံယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ဒိဗ္ဗံ၊နတ်ပြည်ဖြစ်သော၊ပသာဒစက္ခု၊သည်။ဟောတိ။

(ဂ) ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ၊ဝီရိယကိုပွားစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။[သဒ္ဒတ္တ](ဝါ) ကုသိုလ်ဘာဝနာ အလုံး၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။[အဓိပ္ပါယတ္တ](ဝါ)ပြင်းထန်သော အထူးပြုပြင်တတ်သော ဝီရိယတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဒိဗ္ဗဝိဓိပါဒ်ကို ပွားစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။[အဓိပ္ပါယ်တ္တ]ဉာဏဒဿနပိ ဉာဏစက္ခု၊ဤဉာဏ်ဖြင့်ပြီးသော စက္ခုသည်လည်း။တာဒိသမေဝ၊ထိုနတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသည်သာလျှင်။ဟောတိ။ဣတိ၊သို့။ဒိဗ္ဗသဒိ သတ္တာ။ [တစ်နည်း] ဣတိတသ္မာ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ၊ကြောင့်။

(ဃ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန၊ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟု ဆိုအပ်သော ဈာန်လေးပါးတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ပဋိလဒ္ဓတ္တာပိ၊ရအပ် သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ဒိဗ္ဗံ၊မည်၏။ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ၊အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောအားဖြင့် အလွန်အကဲသို့ ရောက်သော ပါဒကဈာန်ဟုဆိုအပ်သော ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၌ အကျုံးဝင်သော မိမိနှင့်ယှဉ်သောနိဿ ယပစ္စည်းဖြစ်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်ကို မှီ၍ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။

င) အာလောကပရိဂ္ဂဟေန၊ကသိုဏ်းဖြစ်သော အရောင်အလင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းအားဖြင့်။မဟာဇုတိ ကတ္တာပိ၊ ကြီးကျယ်သော အရောင်ကြောင့်လည်း။

စ) မဟာဂတိကတ္တာပိ၊အံ့အဲအပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင်လည်း။

ဆ) တံသဗ္ဗံ၊ထိုနတ်တို့၏ စက္ခုနှင့်တူသည်၏အဖြစ်၊ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သည်၏အဖြစ်၊ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ကို မှီသည်၏အဖြစ်၊ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏အဖြစ်၊အံ့ဖွယ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အလုံးစုံတို့သည်။ [အာစရိယဝါဒ][တစ်နည်း] တံသဗ္ဗံ၊ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏အဖြစ် အံ့ဖွယ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အလုံးစုံကို။ [ကေစိဝါဒ](က-ဂ-ဃ-င) တို့၏ ဟိတ်သမ္ဗန္ဓ ဉာဏစက္ခုသည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆုရာသည် (က) ဖြင့် နတ်တို့၏ စက္ခုနှင့်တူသောကြောင့် ဉာဏစက္ခုသည် ဒိဗ္ဗမည်သောဟုဖွင့်ဆို

http://www.dhammadownload.com

အပ်၏။အသို့လျှင် ဉာဏစက္ခုသည် နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် တူပါသနည်း။ဉာဏစက္ခု၏ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့် တူပုံကို ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ (ဂ) ထိ ဖြေဟ်သည်။

[တစ်နည်း] ဌပနာတူ၏။ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခု၏ သဘောနှင့် အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိဟောင်း]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ကံကြောင့်ဖြစ်သော သည်းခြေ,သလိပ်,လေ စသော အနှောင့်အယှက်တို့သည် မနှောက်ယှက်အပ်သော ဥပက္ကိလေသမှလွတ်သော ဝေးသောအရပ်၌လည်း အာရုံကိုမြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏ဟု နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခု၏ သဘောကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုသည်သာ ထိုသို့သဘောရှိပါသလော။[ဣဒဥ္စာပိ၌ ပိကိုရှုသည်။] [တစ်နည်း] ဉာဏစက္ခုသည်နတ်တို့၏ပသာဒစက္ခုနှင့် တူစွာရှုအပ်သည်မှ တစ်ပါးသော သဘောအားဖြင့်လည်း ရှုအပ်ပါသလော။ [တာဒိ သမေဝ၌ ဝေရှုသည်]။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့ **အနုသန္ဓေ**။။ ဤသို့ (က-ခ-ဂ) တို့ဖြင့် ဉာဏစက္ခု၏ ဒိဗ္ဗမည်ပုံကို သဒိသူပစာအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဉာဏစက္ခု၏ ကာရဏူပစာ ဌာနျူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာသည်(က)စသည်ဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဝစနတ္ထအသီးသီးနှင့်တကွ ဖွင့်ပြ တော်မူအပ်၏။ဆရာဖွင့်ဆိုသော အဖွင့်အားလုံးတို့သည် သဒ္ဒါကျမ်းတို့နှင့် ညီညွတ်ပါသလော။ သဒ္ဒါကျမ်း တို့နှင့် မညီညွတ်ခဲ့သော် ဆရာစကား အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပကတိရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပကတိရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ /ပကတိရ။

(င) ဝါကျာရမ္ဘ/ပကတိရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပကတိရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဒဠှီကရဏ။

စာစပ် ။ ။ ဒေဝါနံ-ကားတို့၏ ပေး၊ ပသာဒစက္ခု၌ သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓီ။

နံပါတ် (၄)

(က)ဒိဗ္ဗ။ ။ **ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ။** [နတ်ပြည်၌ဖြစ်သောစက္ခု] **ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ။**

ဒိဗ္ဗ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော စက္ခုသည် မုချ။ထို၏ အပစ္စည်းအရ ဉာဏစက္ခုနှင့်သဒိသီ/ သဒိသစပ် ဌာနူပစာ။အပစ္စည်းအရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော စက္ခုနှင့်တူသော ဉာဏစက္ခုရ၏

(ဃ) ဒိဗ္ဗ။ ။ **ဒိဗ္ဗေန ပဋိလဒ္ဓံ ဒိဗ္ဗံ။**[တစ်နည်း] **ဒိဗ္ဗသို့ သန္နိဿိတံ ဒိဗ္ဗံ။**

(င) ဒိဗ္ဗ။ ။ **ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတီတိ ဒိဗ္ဗံ။**

(စ) ဒိဗ္ဗ။ ။ **ဒိဗ္ဗတိ အသဒ္ဓမာနံ ဂစ္ဆတီတိ ဒိဗ္ဗံ။**

ဒိဗ္ဗဝိဟာရော။ ။ ဒိဗ္ဗေ ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော။ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရောစာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော။

ဒိဗ္ဗ ဝိသေသနအရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဈာန်လေးပါးနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သာ ဈာန်လေးပါးရ၏။

ဉာဏစက္ခု။ ။ ဉာဏမေဝ စက္ခု ဉာဏစက္ခု။ဉာဏေန နိဗ္ဗတ္တံ စက္ခု ဉာဏစက္ခု။

ဉာဏ ဝိသေသနအရ ဉာဏ်၏အဖြစ် ဟူသော အဝဓာရဏာဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ အဘိဉာဉ်စက္ခု

http://www.dhammadownload.com

နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ဉာဏ်သည်သာ ဖြစ်သော စက္ခုရ၏
မဟာဇုတိက။ ။ **မဟတီ ဇုတိ ယဿာတိ မဟာဇုတိကံ**။[ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု]
မဟာဂတိက။ ။ **မဟတီ ဂတိ ယဿာတိ မဟာဂတိကံ**။[အံ့ဘွယ်ကောင်းသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခု]

နံပါတ် (၅)

ပိတ္တ။ အပိ+ဓာ+တ။ **သေမှ**။ သိလိသ+မ။ **ရုဟိရ**။ ရုဟ+ဣရ။ **ပလိဗုဒ္ဓ**။ ပရိ+ဗုဓိ+တ။
သမ္ပဋိစ္ဆန။ သံ+ပဋိ+ဣသု+ယု။ **သမတ္တ**။ သမတ္တ+အ။ **ပသာဒ**။ ပ+သဒ+ဏ။
ဝီရိယ။ ဝိ+ဤရ+ဏျ [ဝိဓိနာ ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။] **ဇုတိ**။ ဇုတ+ဣ။
ကုဋ္ဌ။ ကုဋ္ဌ+အ။ **သတ္တ**။ သာသ+အ [သာသတိ အနုသာသတိ ဓာတေနာတိ သတ္ထံ]

နံပါတ် (၆)

(က) ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာဖြင့် ဒိဗ္ဗံကို ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ၊ ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ-ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊အပစ္စည်း ဥပမာအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်းသိစေပါသည်။**(တစ်နည်း)** သဒိသူပစာ အားဖြင့် ဒဗ္ဗမည်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာဖြင့် ဒိဗ္ဗံကို ဒိဗ္ဗေန ပဋိလဒ္ဓံ ဒိဗ္ဗံ-ဟု ပဋိလဒ္ဓတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍အပစ္စည်း ပဋိတဒ္ဓတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဒိဗ္ဗအရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို ကောက်ရမည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်ခြင်း၏ ဝေးသောအကြောင်းကိုလည်း ကောင်း။[ဝါ] ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာဖြင့် ဒိဗ္ဗံကို ဒိဗ္ဗံ သန္နိဿိတံ ဒိဗ္ဗံ-ဟု သန္နိဿိတ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု၍အပစ္စည်း သန္နိဿိတ အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဒိဗ္ဗအရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို မှီခြင်းကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်ခြင်း၏ နီးသောအကြောင်းကို လည်းကောင်း၊ [ဝါ] ဌာနူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဒူရေပိ/ထူလမ္ပိ...

ဒူရေပိတိ ပိသဒ္ဒေန သုခုမဿာပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတံ သင်္ဂဏှာတိ-ဟု **သာရတ္ထဋီကာ** ဆဋ္ဌမူ့ရိုက် ဝိမတိဋီကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာတို့၌ တညီတညွတ်တည်း ဆိုသောကြောင့် ဒူရေပိ ပါဌ်သာသင့်။

အပလိဗုဒ္ဓ/အပလိဗုန္ဓ...

အ+ပရိ+ဗုဓိ+ကံဟော တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်းကို ဓပြု၊ဓာတွန်ကို ဒ ပြု၍ ပြီးသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒိဟိ ဟူသော အဝုတ္တကတ္တား ကိုထောက်၍ ကံဟောတပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသင့်သော ကြောင့်လည်းကောင်း အပလိဗုဒ္ဓ ပါဌ်သင့်။

အ+ပရိ+ဗုဓိ ဣကာရန္တ အဆုံးရှိသော ဓါတ်များနောင် ဓိန္ဒုလာရီးရှိ၍ယင်းဓိန္ဒုကို ဝဂ္ဂန္တနပြု၍ပြီးနိုင် သောကြောင့် တပစ္စည်း မသက်မူ၍ အပစ္စည်းသက်ပါက အပလိဗုဒ္ဓ ပါဌ်လည်းသင့်။

ရုဟိရာ/ရုဓိရာ...

ရုဟဓာတ်၊ရုဓဓာတ် ဣရပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

http://www.dhammadownload.com

ရုန္ဓတေ စမ္မေနာတိ ရုဓိရံ။ [အဘိဓာန်ဋီကာ]ရုဟာတိ ပဝတ္တတီတိ ရုဟိရံ။ [မောဂ္ဂလာန်]

နံပါတ် (၉)

ဝိနိမုတ္တတာ။ ။ လောဘ ဒေါသစသော ဥပက္ကိလေသတို့မှလွတ်သော အကြောင်းကံ၏ ဥပက္ကိလေသ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉ္ဇတင် ကာရဏူပစာ။

ဝီရိယဘာဝနာ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဝီရိယဘာဝနာ၏ ဝီရိယဘာဝနာအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကုသိုလ် ဘာဝနာ အားလုံး၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ဥပလက္ခဏာနည်း။

(ဃ)ဒိဗ္ဗ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗမည်သောစျာန်၏ ဒိဗ္ဗအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ယင်းစျာန်ကြောင့်ရအပ် သော ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်၌တင် ကာရဏူပစာ။

ဒိဗ္ဗ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ဒိဗ္ဗမည်သော စျာန်၏အမည်ကို ဌာနီနိဿိတဖြစ်သော အဘိညာဉ်စက္ခုဉ္ဇတင် ဌာနူ။

နံပါတ် (၁၀)

ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တ။ ။ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေနိုင်သော မဟာကုသိုလ်စေတနာသည် မုချ။ နတ်တို့ပသာဒစက္ခုသည် ဥပစာ။

****

ပါဌ်ချစဉ် (၁၀၅)

(က) ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။

(ခ) စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။

(ဂ) စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓံ။

(ဃ) ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န ဥပပါတံ ၊ သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။

(င) ယော ဥပပါတမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န စုတိံ၊ သော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။

(စ) ယော ပန တဒုဘယံ ပဿတိ၊ သော ယသ္မာ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ အတိဝတ္တတိ။

(ဆ) တသ္မာဿ တံ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု ဟောတိ။

(ဇ) တဒုဘယဥ္စ ဘဂဝါ အဒ္ဒသ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ "စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု တ္တာ ဝိသုဒ္ဓ"န္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဒဿနဋ္ဌေန၊ရူပါရုံကို မြင်တတ်သော သဘောအားဖြင့်/ကြောင့်။(ဝါ)မြင်ခြင်းသဘောအားဖြင့်/ကြောင့်။

(ခ) စက္ခုကိစ္စကရဏေန၊သမဝိသမစသည်ကို မြင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော မျက်စိကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့်။ စက္ခုမိဝ၊မံသ စက္ခုကဲ့သို့။

(ဂ) စုတူပပါတဒဿနေန၊စုတိပဋိသန္ဓေကို မြင့်နိုင်ခြင်းကြောင့်။(ဝါ)အတွက်။ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ၊အယူ၏ စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဝိသုဒ္ဓံ၊ဝိသုဒ္ဓမည်၏။

(ဃ) ဟိ၊ချဲ့။ယော၊အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။စုတိမတ္တမေဝ၊မျှကိုသာ။ပဿတိ၊နိုင်၏။ဥပပါတံ၊ပဋိသန္ဓေကို။န ပဿတိ။သော၊ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ၊ နောက်၌ဖြစ်ခြင်းကို မမြင်ခြင်းကြောင့် ဤသတ္တဝါ ဤ၌သာလျှင်

http://www.dhammadownload.com

စ သဒ္ဒေါ ဝါသဒ္ဒသ အတ္ထေတိ ဟူသော ယောဇနာကိုထောက်၍ ယင်းအလို စက္ခုကိစ္စကရဏေနစ ဟုရှိသော ပါဌ်သင့်။

အချို့ပေတို့၌ စက္ခုကိစ္စကရဏေန စ-ဟု စ သဒ္ဒါဖြင့်ရှိ၏။များစွာသော ပေတို့၌ကားမရှိ။ယောဇနာ၌ စသဒ္ဒေါ ဓါသဒ္ဒတ္ထေဟူ၏။ဝိကပ်အနက်ရှိ၏ဟူလို။ယင်းအတ္တန္တရဝိကပ်အနက်သည် ဋီကာပိတွင် အတ္တန္တရ ဝိကပ္ပနတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသော ပိသဒ္ဒါဖြင့်ဖင် ပြီးသောကြောင့် မရှိသင့်။ဋီကာများ၌လည်း အရိပ်မထင် ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့် စမပါသော ပါဌ်သင့်။သို့သော် ယင်းအဋ္ဌကထာ၌ပင် အတ္တနာစ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတ္တာပိဟု (စ/ပိ)နှစ်မျိုးလုံး ရေထုံးရှိသည်ကို ထောက်၍ စ-ကား အတ္တန္တရဝိကပ္ပတ္ထ၊ပိကား သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထဟုမှတ်။ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်မှန်ဟု ဆုံးဖြတ်။

နံပါတ် (၉)

ဝိသုဒ္ဓ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ ဝိသုဒ္ဓအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏစက္ခု၌တင်၊ ဖလူပစာ/အဝိနာဘာဝနည်း။

စက္ခု ။ ။ အတူဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ စက္ခုအမည်ကို အတူရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိဉာဉ်၌တင်၊ သဒိသူပစာ/ရှုဋ္ဌီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

စုတိမတ္တမေဝ ပဿတိ အရ။ ။ ရူပကုသိုလ် ပဉ္စမဈာန်၌ရှိသော အဘိဉာဉ်ကိစ္စတပ်သော ပညာကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၀၆)

(က) မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေန **အတိက္ကန္တမာနုသကံ။**

(ခ) မာနုသကံ ဝါ မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။

(ဃ) **သတ္တေ ပဿာမီတိ** မနုဿမံသစက္ခုနာ ဝိယ သတ္တေ ပဿာမိ ဒက္ခာမိ ဩလောကေမိ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၃။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) မနုဿူပစာရံ၊လူတို့သည် ကျက်စားအပ်သော အရပ်ကို။(ဝါ) လူတို့၏ ဒဿနူပစာရကို၊အတိက္ကမိတွာ၊ ၍။ရူပဒဿနေန၊ဒိဗ္ဗတိရောကုဋ္ဋ သုခုမ စသည်အပြားရှိသော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းကြောင့်၊အတိက္ကန္တမာနုသကံ၊ မည်၏။

(ခ) ဝါ၊တစ်နည်း။မာနုသကံ၊လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော။မံသစက္ခုံ၊ကို။အတိက္ကန္တတ္တာ၊လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ၊ဟူ၍။[ပဏ္ဍိတေန၊သည်] ဝေဒိတဗ္ဗံ။[သမ္ဗန္ဓကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဟု ထည့်]။

(ဂ) ဒိဗ္ဗေန၊နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသော။(ဝါ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်လေးပါးကြောင့် ရအပ်သော။(ဝါ)ဒိဗ္ဗဝိဟာရတွင် အထက်ဆုံး စတုတ္ထဈာန်ကိုမှီသော။(ဝါ)ထွန်းလင်းတောက်ပသော။(ဝါ) တိရောကုဋ္ဋအစရှိသောအရပ်သို့ မငြိမကပ်သွားတတ်သော။ဝိသုဒ္ဓေန၊ဥဇ္ဈေဒိဋ္ဌိ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့၏

http://www.dhammadownload.com

စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော။(ဝါ)တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ဥပက္ကိလေသတို့မှ စင်ကြယ်သော။အတိက္ကန္တမာနုသကေန၊လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မြင်လောက်ရာ ရူပါရုံကို လွန်သော။ (ဝါ) လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော။တေန စက္ခုနာ၊ထိုအဘိညာဉ်စက္ခုဖြင့်။

(ဃ) မနုဿာ၊တို့သည်။မံသစက္ခုနာ။[ပဿန္တိဝိယ၊မြင်ကုန်သကဲ့သို့။(ဝါ)ကြည့်ကုန်သကဲ့သို့။တထာ၊တူ] သတ္တေ၊တို့ကို။ပဿာမိ၊မြင်တော်မူ၏။(ဝါ)ကြည့်တော်မူ၏။ဒက္ခာမိ၊မြင်တော်မူ၏။ဩလောကေမိ၊ကြည့်တော်မူ၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံဩ မာနုသကအရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရူပါရုံကို အရကောက်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။မာနုသကံရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရူပါရုံတစ်မျိုးကိုသာ အရကောက်နိုင်ပါသလော။အဘယ်တရားကိုလည်း အရကောက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ဋီကာအနုသန္ဓေတက်။ ။ဤသို့(က) ဖြင့် ဝိသယ[အာရုံ]ကို အဦးပြု၍ အတိက္ကန္တမာနုသကဖြစ်ပုံကိုပြဆိုပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဝိသယီ [အာရမ္မဏိက]ကို အဦးမူသောအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသောအဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။**ဇဝံ ဝိသယမုခေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိသယီမုခေန ဒဿေတုံ "မာနုသကံဝါ" တိ အာဒိဝုတ္တံ။** [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၀။]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသုဒ္ဓံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ စသောပါဠိတော်သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဖွင့်ဆိုရာ၌ ဒိဗ္ဗေန စသော ပါဠိတော်နှင့် မညီညွတ်၍ မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား ။ ။ တေန-ဟု ဝိဘတ်ပြန်၍ မှတ်သားအပ်၏ ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(က) ပဏ္ဏတ္တိရ။ (ခ) နယန္တရပဏ္ဏတ္တိရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဃ) ပဏ္ဏတ္တိရ။

စာစပ်။ ။ အတိက္ကမိတွာ ကား ၅ပေး၊ ရူပဒဿနေန၌ ကြိယာဝိသေသန ကြိယာဝိသေသျ။

နံပါတ် (၄)

မနုဿူပစာရံ။ ။ **ဥပစရိတဗ္ဗန္တိ ဥပစာရံ။ မနုဿေဟိ ဥပစာရံ မနုဿူပစာရံ။**

ဥပရှေးရှိသော စရဓာတ် ကတ္တုဋ္ဌကား အာရုံကိုယူတတ်သော စက္ခုဝိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မှချ။ကမ္မဋ္ဌကား ရူပါရုံ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသည် ဖလူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ ပကတိစက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် ယူနိုင်သော ရူပါရုံရ၏။

မနုဿ ဟူသော ဝိသေသနအရ လူတို့သည် မှချ။ထို၏ ဥပစာရ ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ လှည့်လည်အပ်သောအရပ်နှင့် ဌာနီ ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ လူတို့လှည့်လည်ရာအရပ် ရ၏

မာနုသကံ။ ။ **မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုသကံ။** [မနုဿ+ကဏ်]

မံသစက္ခု ။ ။ **မံသမေဝ စက္ခု မံသစက္ခု။**

အတိက္ကန္တမာနုကာသကံ။ ။ **အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တံ။မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ။**

မာနုသက ဝိသေသနအရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရူပါရုံမှချ။ထို-၏ လွန်သော

http://www.dhammadownload.com

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏.

နံပါတ် (၅)

မနုဿ။ မနု+ဥဿ။ **ရူပ**။ ရူပ+အ။ **အတိက္ကမ**။ အတိ+ကမု+ဏ။ **မံသ**။ မန+သက်။

နံပါတ် (၆)

(က) မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာဖြင့် မာနုသကံကို မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုသကံ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်လောက်ရာ အရပ်ဌာနကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း၊အတိက္ကန္တံကို အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တံဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု၍၊တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၍ မာနုသကအတိက္ကန္တဟု ဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အတိက္ကန္တမာနုသကံဟု ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ရူပဒဿနေနဖြင့် လူတို့၏ ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်လောက်ရာအရပ်ကို လွန်သည်ဟူသည် လူတို့မြင်ရိုး မြင်စဉ်အာရုံကိုလွန်၍ နံရံတစ်ဖက်စသည်၌ရှိသော ရူပါရုံကို မြင်နိုင်ခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ဃ) ဒက္ခာမိဖြင့် ပဿာမိ၌ ဒိသဓာတ်သည် ဒဿနတ္ထအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။**ဩလောကေမိဖြင့်** မြင်နိုင်၏ဟူသည် ကြည့်ရှုခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။**မနုဿမံသစက္ခုနာဝိယဖြင့်** လူတို့၏ ပသာဒစက္ခုဖြင့် မြင်နိုင်သကဲ့သို့ဟူသော ဥပမာကို သိစေပါသည်။

နံပါန် (၇)

မနုဿမံသစက္ခုနာ/မနုဿော မံသစက္ခုနာ/မနုဿာ မံသစက္ခုနာ/ မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ...

မနုဿော၊လူသည်။[**တစ်နည်း**]မနုဿာ၊တို့သည်။မံသစက္ခုနာ၊ဖြင့်။သတ္တေ၊တို့ကို။ပဿတိဝိယ၊ပဿန္တိ ဝိယ-ဟူ၍ အနက်ယောဇနာက လိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်မပျက်သောကြောင့် မနုဿော မံသစက္ခုနာ/ မနုဿာ မံသစက္ခုနာ ပါဌ်တို့သင့်။

မနုဿမံသစက္ခုနာ၊လူတို့၏မံသစက္ခုဖြင့်။[**တစ်နည်း**]မနုဿာနံ၊တို့၏။မံသစက္ခုနာ၊ဖြင့်။ဟူ၍၊အနက် ယောဇနာရာ၌ အဓိပ္ပာယ်မပျက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊အနိစ္စသမာသ်ဖြစ်၍ သမာသ်ဝါကျ နှစ်ဌာနရှိ နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊မနုဿမံသစက္ခုနာ/ မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ နှစ်ပါဌ်လည်းသင့်။

(ခ) အတိက္ကန္တတ္တာ/ အတိက္ကန္တတ္တာ တံ...

တန္တိ ပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ပဒဿ ဝိသေသနံ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် ထိုအလို တံ ရှိသော်ပါဌ်သင့်။

ထိုသို့ ယောဇနာ၌ ဆိုသော်လည်း ဤကဲ့သို့သော သံဝဏ္ဏနာမျိုး၌ အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် ထိုကဲ့သို့ ထားရိုးထုံးစံ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ များစွာသော အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း မရှိသောကြောင့်လည်း ကောင်း တံရှိနေခြင်းသည် အလျဉ်းမသင့်။

နံပါတ် (၈)

မနုဿူပစာရံ။ ။ ဌာနဖြစ်သော လူတို့၏ကျက်စားရာအရပ်၏ မနုဿူပစာရ အမည်ကို၊ဌာနီဖြစ်သောထိုအရပ်၌ရှိသော ထူလရူပါရုံ၌တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဌာနူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

မံသစက္ခု။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ မံသစက္ခုအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဒဿနကိစ္စ၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

သတ္တေ ပဿာမိ။ အကျိုးဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်၏ သတ္တအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရူပါရုံ၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

တစ်နည်း။ ဌာနဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ သတ္တေဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ရူပါရုံ၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။**တစ်နည်း။** ။ အပေါင်းဖြစ်သော အသင်္ခတဓမ္မအားလုံး၏ သတ္တေဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရူပါရုံဝဏ္ဏာယတန၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ မံသစက္ခုဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်း စက္ခုဝိညာဉ်ကိစ္စ၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

မနုဿူပစာရ အရ ။ ။ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံကိုကောက်။

****

ပါကျမ်းဆည် (၁၀၇)

(က) **စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ** ဧတ္ထ စုတိက္ခဏေဝါ ဥပပတ္တိက္ခဏေဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ နသက္ကာ။

(ခ) ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ၊ တေ စဝမာနာ။

(ဂ) ယေ စ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ ဝါ တေ ဥပပဇ္ဇမာနာတိ အဓိပ္ပေတာ။

(ဃ) တေ ဝေရူပေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ စ ပဿာမီတိ ဒဿေတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်။ဒဋ္ဌုံ၊ရှု၍။နသက္ကာ၊မစွမ်းနိုင်။

(ခ) ပန၊ဆက်။ယေ၊အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။အာသန္နစုတိကာ၊နီးသောစုတေခြင်းရှိကုန်၏။ဣဒါနိ၊၌။ စဝိဿန္တိ၊စုတေကုန်တော့လတံ့။တေ၊ထိုစုတေခါနီး သတ္တဝါတို့ကို။စဝမာနာတိ၊ တို့ဟူ၍။အဓိပ္ပေတာ။

(ဂ) စ၊ကား။ယေ၊အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ။ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေရှိကုန်၏။ဝါ-တစ်နည်း။သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ၊ဖြစ်ပြီး၍ ယခု တခဏရှိကုန်၏။(ဝါ) ဖြစ်ပြီးခါစတို့တည်း။တေ၊ထိုပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ ဖြစ်ပြီးကာစ သတ္တဝါတို့ကို။ဥပပဇ္ဇမာနာတိ၊ အဓိပ္ပေတာ။

(ဃ) ဝေရူပေ၊ ဤသို့ အနာဂတာသန္န၊အတီတာသန္န သဘောရှိကုန်သော။(ဝါ) စုတိခဏ ပဋိသန္ဓေခဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းမရှိကုန်သော။စဝမာနေ၊စုတေခါနီး ဖြစ်သောကုန်သော။တေ သတ္တေ၊တို့ကိုလည်းကောင်း။ဥပပဇ္ဇမာနေ၊ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ ဖြစ်ပြီးအခါစဖြစ်ကုန်သော၊တေ သတ္တေစ၊တို့ကိုလည်းကောင်း။ပဿာမိ၊ ဣတိ၊ ဒဿေတိ-မြင်စေ၏ [သဒ္ဒတ္ထ] (ဝါ) ပြတော်မူ၏ [အဓိပ္ပါယတ္ထ]။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် စုတိခဏ၌လည်းကောင်း၊ပဋိသန္ဓေခဏ၌ လည်းကောင်း၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်မြင်ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။မာနုပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်၍ စုတိခဏနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။စဝမာနအရ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့(ခ) ဖြင့် စဝမာနအရ စုတေခါနီးသတ္တဝါကို ကောက်ယူရမည်ကို ပြဆိုပြီး၍။

http://www.dhammadownload.com

ယခုအခါ၌ ဥပပဇ္ဇနအရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ သတ္တဝါကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။။(ဃ)အနွယ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ ။ တွေ့ကား ၌ ပေး၊ အဓိပ္ပေတာ၌ အာဓာရ အာဓာယ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

အာသန္နစုတိကာ။ ။ **အာသန္နာ စုတိ ယေသန္တိ အာသန္နစုတိကာ။**

အာသန္နစုတိ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ နီးသောသေခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ သတ္တဝါနှင့်ဌာနီ/ ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ယအညပုဒ်အရ နီးသောသေခြင်းရှိသော သတ္တဝါ ရ၏။

ဂဟိတာ။ ။ **ဂဟိယိတ္ထာတိ ဂဟိတာ။**

ဂဟာဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ ကိလေသာ တို့သည်မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ပဋိသန္ဓေ၏ နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။တ ပစ္စည်းအရ ဂဏ္ဌသေယျာက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေရ၏။

အဓိပ္ပေတာ။ ။ **အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ အဓိပ္ပေတော။**

ဣဓာတ်အရ ကတ္တုဌကား အလိုရှိတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တု ပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား စုတေခါနီး ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ သတ္တဝါတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တပစ္စည်းအရ အလိုရှိအပ်သော စုတေခါနီး ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ သတ္တဝါတို့ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ခဏာ။ ခိ+ယု။ ဒဠှု။ ဒိသ+တုံ။ **အာသန္န။** အာ+သဒ+တ။**နိဗ္ဗတ္တာ။** နိ+ဝတု+တ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **အာသန္နစုတိကာဖြင့်** စဝမာနာ၌ မာနပစ္စည်းသည် သမီပဝတ္တမာန်၌ သက်၍၊စဝမာနအရ စုတေခါနီး သတ္တဝါတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။**ဣဒါနိ စဝိဿန္တိဖြင့်** စဝမာနာကို စဝိဿန္တီတိ စဝမာနာ- ဟု ဝစနတ္ထပြု၍မာနပစ္စည်း အနာဂတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနာဂတ သမီပဝတ္တမာန် ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဂ) **ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာဖြင့်** ဥပပဇ္ဇမာနအရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ သတ္တဝါတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကိုသိစေ။

သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဖြင့် ဥပပဇ္ဇမာန၌ ပဒဓာတ်သည် ပဝတ္တနဂတိအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပပဇ္ဇိံသူတိ ဥပပဇ္ဇမာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မာနပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တားအနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အတီတသမီပဝတ္တမာန်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ခ) စဝိဿန္တိ/စဝိဿန္တီတိ...

ဣတိသဒ္ဒေါ အာသန္နောတိပဒေ အာကာရာ-ဟု ယောဇနာ၌ဖွင့်၍ ယင်းအလို ဣတိနှင့်ရှိသော စဝိဿန္တိပါဌ်သင့်။

http://www.dhammadownload.com

အာသန္နသဒ္ဒါသည် အာကာရကိုမငဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း၊များစွာသော ပေတို့၌လည်း ဣတိသဒ္ဒါ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ဣတိသဒ္ဒါမပါရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊မသင့်သည်သာဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသောကြောင့်၊ယင်းအလို စဝိဿန္တိဟု ဣတိမရှိသောပါဌ် သင့်။ဣဒါနိ စဝိဿန္တိသည် အာသန္နစုတိကာ၏ အနုသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သောကြောင့် ဣတိ သဒ္ဒါမရှိသင့်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားလှတော့၏။

သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ/သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ ဝါ…

သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာသည် နယန္တရ မဟုတ်၊ဣဒါနိ စဝိဿန္တိကဲ့သို့ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ၏ အနုသံဝဏ္ဏနာ အဖွင့်မျှသာဖြစ်သောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါမရှိသင့် ထိုအလို သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ ပါဌ်သင့်။

ဘာသာဋီကာ၌ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့ကို သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာဖြင့် သံသေဒဇ ဩပပါတိကာတို့ကို ပြသည်ဟု ခွဲခြားမှုကို ဆိုသောကြောင့် နယန္တရ ဖြစ်သင့်ရကား ဝါဖြင့်ရှိသောပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၉)

စဝမာနေ။ ။ အနီးဖြစ်သော စုတေဆဲခဏ၏ စဝမာနအမည်ကို အနီးရှိသော စုတေခါနီး သတ္တဝါ၌ တင်သမီပူပစာ။**(တစ်နည်း)** ဌာနဖြစ်သော စုတိခဏ၏ စဝမာနအမည်ကို ဌာနီစုတေခါနီး ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အစိမ္ပေတ၌ ဓာတ်အရ။ ။ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ်သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၈၈)

(က) သုဂတောတိ သုဂတိဂတော။
(ခ) အလောဘာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဝါ အဝေ မဟဒ္ဓနေ။
(ဂ) ဒုဂ္ဂတောတိ ဒုဂ္ဂတိဂတော။
(ဃ) လောဘာနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာဝါ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနေ။
(င) ယထာကမ္မူပဂေတိ ယံ ယံ ကမ္မံ ဥပစိတံ၊ တေန တေန ဥပဂတေ။
(စ) တတ္ထ ပုရိမေဟိ "စဝမာနေ"တိ အာဒီဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ။
(ဆ) ဣမိနာ ပန ပဒေန ယထာကမ္မူပဂဉာဏကိစ္စံ။ [ဝိ၊ ၂၊ ၁။ ၁၃၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) သုဂတိဂတော၊ကောင်းသောဂတိသို့ ရောက်ကုန်သော။[ဝါ]ချမ်းသာသို့ရောက်ကုန်သော။ [ဝါ]ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော။[သဒ္ဓတ္တ] [ဝါ] များသောဥစ္စာရှိကုန်သော။[အဓိပ္ပါယတ္ထ]

(စ) တတ္ထ၊ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုပါဠိ၌ စသော ပုဒ်တို့တွင်။[ဂဏ္ဌိသစ်]တစ်နည်း။ထိုစဝမာနေ စသောပုဒ်တို့တွင်။[ယောဇနာ]ပုရိမေဟိပဒေဟိစ၊ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿာမိ-ဟူသောဝါကျ ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။စဝမာနေတိအာဒီဟိ-စဝမာနေ အစရှိကုန်ရှိသော။ပဒေဟိစ၊တို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ အာဒီဟီတိ ဧတ္ထ စသဒ္ဒေါလုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၁။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် သုဥပသာရ၏ သုန္ဒရအနက်နှင့် သုန္ဒရံ ဂတာ သုဂတာ-ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို ပြဆိုသော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ သု ဥပသာရ၏ သမ္မိအနက်၊သုခံဂတာ (တစ်နည်း) သမ္မိ ဟုတ္ဝာ ဂတာ သုဂတာဟု ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် [ခ]မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ယထာကမ္မုပဂေ၌ ယထာကမ္မံကို ယံယံ ကမ္မံ ယထာကမ္မံ-ဟု ဝိစ္ဆတ္ထ အဗျယီဘော သမာသ်ကိုလည်းကောင်း၊ယထာကမ္မံ ဥပဂါ ယထာကမ္မုပဂါ-ဟု ကိတန္တတတိယာ သမာသ် ဝစနတ္ထကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။(တစ်နည်း) ဆရာပါဠိတော်၌ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည်(ဝါ) သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်တို့သည် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာစသော ပုဒ်တို့ကို ဟောဆိုတော်မူအပ်၏။ထိုပုဒ်တို့ဖြင့် အဘယ်ကိစ္စကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ယထာကမ္မုပဂဉာဏကိစ္စကို ဆိုအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာသည် (စ)ဖြင့် ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ စသော ရှေ့ပုဒ်၊ စဝမာနေစသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကို ဆိုအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယထာကမ္မုပဂေ စသောပုဒ်ဖြင့်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စကိုပင် ဆိုအပ်ပါသလော၊ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသည်။ စုဒ်ကြောင့် [ဆ]မိန့်။

နံပတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။(ဆ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ဒလိဒ္ဒ။ ။ **ဒလိဒ္ဒန္တီတိ ဒလိဒ္ဒါ။**

ဒလိဒ္ဒဓာတ်အရ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်တို့၏ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားခြင်းသည် မုချ။ရှေးရှေးသော အကုသိုလ်ကံတို့သည် ဖလူပစာ။နောက်နောက်သော ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ကာရဏူပစာ။အပစ္စည်းအရ ထို-သော ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရှိ၏။

ခေ။ ။ **မမယိဒံ ခေယိတဗ္ဗံ သဒ္ဒယိတဗ္ဗန္တိ ခနံ။ (တစ်နည်း) ခေိယတေ သဒ္ဒိယတောတိ ခနံ။**

ခနဓာတ်အရ ကတ္တားဖြစ်သော ငါ့ဥစ္စာဟု အသံပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ လောဘမူလရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ဥစ္စာ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။အပစ္စည်းအရ ထိုသော ဥစ္စာ ရှိ၏

မဟဒ္ဓနာ ။ ။ **မဟန္တံ ခနံ ယေသန္တိ မဟဒ္ဓနာ။**

အန္နပါန ။ ။ **အဒီယတေ ဘက္ခိယတောတိ အန္နံ။[အဒ+အ] အန္နဥ္စ ပါနဥ္စ အန္နပါနံ။**

အန္န ရှေ့ပုဒ်အရ အစာသည် မုချ။ထို၏ ပါနဟူသော နောက်ပုဒ်အရ သောက်ဖွယ်နှင့် စားခြင်းသောက်ခြင်း ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမည ပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်ရှိ၏။

အပ္ပန္နပါနာ ။ ။ **အပ္ပံ အန္နပါနံ ယေသန္တိ အပ္ပန္နပါနာ။**

အဃ။ ။ **ခနံ အဇ္ဈာယန္တီတိ အဃာ။**

နံပါတ် (၅)

အဃ။ အာ+ဈေ+က ပစ္စည်း။(ကအနုဗန်ချေ၊ဇလော၊အာကိုအရဿပြုက အဇ္ဈပြီး၏။ဝိသောဒရာဒိဂိုဏ်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်၍ ရှုကိုပုပြု၍ ဒံပုပြီး၏။ [ဘာဋီ]

(တစ်နည်း) အာ+ရှေ+ကပစ္စည်း၊က အနုဗန်ချေ ရှုခွင်းချေကပ်၊သုတ်ကြီးဖြင့် ရှုကို ပပြု အသဒိသ ဒွေတော် ဥလာ ရဿပြု၊အပု ပြီး၏။ [ဓာန်ဋီ]

ဂတိ။ ဂမု+တိ။ **လောဘာ**။ လုဘ+ဏ။ **နိဿန္ဒ**။ နိ+သဒ+ဏ။ **ယုတ္တ**။ ယုဇ+တ။

အပ္ပ။ အလ+ပ [**တစ်နည်း**] အပ+ပ။ **ဥပစိတ**။ ဥပ+စိ+တ [ဥပစီယတေတိ ဥပစိတံ]။

နံပါတ် (၆)

(က) **သုဂတိဂတေဖြင့်** သုဂတေ၌ သုဥပသာရသည် သုန္ဒရ အနက်ကိုဟော၍၊ကောင်းသော ဂတိကိုကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း၊သုန္ဒရံ ဂတာ သုဂတာဟု ဒု-တပ္ပုရိသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

(ခ) **အဗေုဖြင့်** သုဂတေ၌ သုဥပသာရသည် သမိဒ္ဓိအနက်ကိုဟော၍၊သု သမိဒ္ဓိ ဟုတ္ဝာ ဂတာ သုဂတာဟု[**တစ်နည်း**] သုခံ ဂတာ သုဂတာဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကြွယ်ဝချမ်းသာသူကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။

မဟာဒ္ဓနာဖြင့် ကြွယ်ဝသူဟူသည် များသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

လောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာဖြင့် ယင်းသမိဒ္ဓိဘာဝကား အလောဘ အဇ္ဈာသယရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် မစ္ဆေရကင်း၍ အလောဘဟူသော အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းကံကြောင့် ဖြစ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ဒုဂ္ဂတိဂတေဖြင့်** ဒု-ဥပသာရသည် ဒုဂ္ဂတိဘောဂဏ်ကို အကြောင်းပဝတ္တနိမိတ်ပြု၍ ဒုဂ္ဂတိအနက်ကို (ဝါ)ကိစ္စတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊[**တစ်နည်း**] ဒု ကိစ္ဆံ ဂတာ ဒုဂ္ဂတာဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဒုဥပသာရပုဒ်အရ ဒုဂ္ဂတိကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) **ယံ ယံ ကမ္မံဖြင့်** ယထာကမ္မံကို ယံ ယံ ကမ္မံ ယထာကမ္မံဟု ဝိစ္ဆတ္ထအဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။**ဥပစိတံဖြင့်** ယထာကမ္မအရ အခွင့်သာလျှင် အကျိုးပေးနိုင်လောက်သော များစွာ ဆည်းပူးအပ်သောကံကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။

ဥပဂတေဖြင့် ဥပဂါဖြင့် ယထာကမ္မူပဂေကို ယထာကမ္မေန ဥပဂါ ယထာကမ္မူပဂါဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၍ သမာသ်အလယ်၌ ဒီဃပြု၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဒလိဒ္ဒ/ဒလိဒ္ဒ...

ဒလိဒ္ဒ ဒုဂ္ဂတိယံ အ၊ ဒလ ဝိဒါရဏေ ဝါ ဣဒေါဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂရု ပန ကစ္စာယနမတိဝသေန ဒလဒုဂ္ဂတိမှီတိ ဒုဂ္ဂတိဝါစကာ ဒလဓာတုတော ဣဒ္ဒပစ္စယံ ကတွာ ဒလိဒ္ဒေါတိ နာမပဒံ ဒဿေတုံ ဤသို့ သဒ္ဒနီတိ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဒ္ဒ-ဖြင့်ရှိသော ဒလိဒ္ဒပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

(စ)စဝမာနေတိ အာဒီဟိ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော အာရုံဝစမာနသတ္တဝါ စသည်တို့၏အမည်ကို အကျိုး အာရမ္မဏိက ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စ၌တင် ကာရဏူပစာ။နာနုန္တရိကနည်း။

ဝိသယမှခေန ဝိသယိဗျာပါရမာဟ။ [သာရတ္ထ ၊ ၁။ ၄၀၁။]

ဣမိနာ ပဒေန။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ယထာကမ္မူပဂေ၏ ဣမိနာပဒေန အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ ဟူသော ဝါကျ၌တင် ကေဒေသူပစာ၊ ပဇာနန္တိ။

နံပါတ် (၁၀)

ဒုဂ္ဂတိအရ။ အကုသလဝိပါတ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ကဋတ္တာရုပ် ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၀၉)

(က) ဣမဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ၊ ယထာစိမဿ ဧဝံ အနာဂတံသဉာဏဿပိ။

(ခ) ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ ဣမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။

(ဂ) ကာယဒုစ္စရိတာနာတိအာဒီသု ဒုဋ္ဌု စရိတံ။

(ဃ) ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ ကိလေသပူတိကတ္တာတိ ဒုစ္စရိတံ။

(င) ကာယေန ဒုစ္စရိတံ ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ **ကာယဒုစ္စရိတံ**။[ဝိ၊ ၄၁၁။ ၁၃၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဣမဿ၊ဤယထာကမ္မူပဂဉာဏ်၏။ဝိသုံ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိကံမှအသီး။ပရိကမ္မံနာမ နတ္ထိ။စ၊ဆက်။ ဣမဿ၊ဤယထာကမ္မူပဂဉာဏ်၏၊[ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ] ယထာ၊ကဲ့သို့။ဧဝံ အနာဂတံသဉာဏဿပိ၊၏ လည်း။ [ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ]

(ခ) ဟိ၊မှန်။(ဝါ)ဟိယသ္မာ။ဣမာနိ၊ဤယထာကမ္မူပဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်တို့သည်။ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ၊ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်လျှင် အခြေရှိကုန်သည်သာလျှင်။[ဟုတ္ဂာ] ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ၊နှင့်။သဟေဝ။ဣဇ္ဈန္တိ၊ ပြည့်စုံကုန်၏။ [တသ္မာ၊ ဝိသုံ၊ ပရိကမ္မံ၊ နတ္ထိ]

ကာယဒုစ္စရိတေနကို အဖွင့်နှင့်အညီအနက်-ကာယဒုစ္စရိတေန၊ကာယဒွါရဖြင့် မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်သော အကျင့်နှင့်။(ဝါ) ကာယဒွါရကြောင့်ဖြစ်သော ပျက်သောအကျင့်နှင့်။ [သမန္နာဂတာစပ်]

(ဂ) ဒုဋ္ဌု၊စက်ဆုပ်ဖွယ်။(ဝါ)မကောင်းသဖြင့်။စရိတံ၊ကျင့်အပ်သောကံတည်း။ဣတိ၊ကြောင့်။ဒုစ္စရိတံ၊မည်၏။

(ဃ) ဝါ၊တစ်နည်း။ကိလေသပူတိကတ္တာ၊ပုပ်သိုးသော ကိလေသာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဝါ) ပုပ်သိုးသော ဝတ္ထုကဲ့သို့သော ကိလေသာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဒုဋ္ဌံ၊ပျက်သော။[**တစ်နည်း**]ဒုဋ္ဌု၊စက်ဆုပ်အပ်သော။ (ဝါ) မကောင်းသော။စရိတံ၊တည်း။ဣတိ ဒုစ္စရိတံ။

(ဂ) ကာယေန၊စောပနကာယဖြင့်၊ ဒုစ္စရိတံ၊မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်လေ့ကျက်အပ်သောကံတည်း။ကာယ ဒုစ္စရိတံ၊ကံ။ဝါ၊တစ်နည်းကား။ကာယတော၊စောပနကာယကြောင့်။ဥပ္ပန္နံ၊သော။ဒုစ္စရိတံ၊ ပျက်သောအကျင့် တည်း။ဣတိ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ မည်၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည်(က)ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်နှစ်ပါးတို့အား ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ သီးခြား ပရိကမ်မရှိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းဉာဏ်နှစ်ပါးတို့သည်ကား ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်မှ အသီးအခြားဉာဏ်တို့ပင် ဖြစ်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ယင်းဉာဏ်နှစ်ပါးတို့အား ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ

http://www.dhammadownload.com

သီးခြားပရိကမ်မရှိဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

ကား ။။ ဤဉာဏ်နှစ်ပါးတို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်မှ အသီးအခြားဉာဏ်တို့ဖြစ် ကြကုန်သော်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခု သာလျှင် အခြေခံရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုနှင့်တကွသာလျှင် ပြည့်စုံသောကြောင့် ယင်းဉာဏ်နှစ်ပါးတို့အား ဒိဗ္ဗစက္ခုမှ သီးခြားပရိကမ်မရှိဟု ငါဖွင့်ဆိုအပ်၏ ဟူလို။

[မဟာပုရိသဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကမ်မရှိ၊ရှေးရှုဆောင်ကာမျှဖြင့် ပြီးသကဲ့သို့ပြီးရကား သီး ခြားပရိကမ်မရှိဟု မိန့်အပ်ပါသလော။] [ဂဏ္ဌိဟောင်း]

(ဃ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ၌ ဒု ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌု[ကုစ္ဆိတ]အနက်နှင့် ဒုဋ္ဌု စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ဒု ဥပသာရ၏ ဒုဋ္ဌ [ပျက်စီးခြင်း]အနက်နှင့် ဒုဋ္ဌံ စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ နည်းတစ်ပါးကို ပြတော် မူလိုသော ဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ခ) ဒဠှီ။[တစ်နည်း] ကာရဏ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။

(ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ။(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ [တစ်နည်း] ပက္ခန္တရ။ အပေါင်းဝစနတ္ထကို အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း ဟူသော စောဒနာကိုပယ်လို၍ ဆက်လက်အားထုတ်သောကြောင့်။

စာစပ်။ ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနှာကားနှင့် ပေးသဟာ၌ သဟယောဂ/သဟကား သဟယောဂဝန္တ။

နံပါတ် (၄)

အနာဂတံသဉာဏံ။ ။**အနာဂတံသေသု ပဝတ္တံ ဉာဏံ အနာဂတံသဉာဏံ**။

အနာဂတံသ ဝိသေသနအရ အနာဂတ်အဖို့၌ဖြစ်သော အတ္တဘောတို့သည် မှချ။ထို-၏ ယင်းအတ္တ ဘောတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဉာဏ်နှင့်အကြောင်း အကျိုး အာရုံ/အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ- ထို သော အနာဂတ်အဖို့ အတ္တဘောတို့၌ဖြစ်သော (ဝါ) သိသော ဉာဏ်ရ၏။

ကိလေသပ္ပတိကတ္တံ။ ။ **ကိလေသော ပူတိ ဧတဿာတိ ကိလေသပူတိကံ**။

ကိလေသပူတိကဿ ဘာဝေါ ကိလေသပူတိကတ္တံ။

ကိလေသ ပူတိ ဗဟုဗ္ဗီှအရ ကိလေသာဟူသော အပုပ်သည် မှချ။ထို-၏ ဧတအညပုဒ်အရ ဒုစရိုက်နှင့် အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူပစာ။ဧတ အညပုဒ်အရ ကိလေသာဟူသော အပုဒ်ရှိသော ဒုစရိုက်ရ၏။

ကိလေသပူတိကတဒ္ဓိတ်အရ ကိလေသာဟူသော အပုပ်ရှိသော ဒုစရိုက်သည် မှချ။ထို-၏ တ္တပစ္စည်း အရ ကိလေသာအပုပ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသော ကိလေသာဟူသော အပုဒ်ရှိသော ဒုစရိုက်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ကိလေသာပုပ် ရ၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနိ။ ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခု ပါဒံ ဧတေသန္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနိ**။

နံပါတ် (၅)

အံသ။ အန+သ။ **အနာဂတ**။ န+အာ+ဂမု။ **ပါဒက**။ ပဒ+ဏျ။ဒုဋ္ဌ။ ဒုသ+တ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) ဒုဋ္ဌုစရိတံဖြင့် ဒုစ္စရိတံ၌ ဒု-ပုဒ် စရိတပုဒ် ဒုဥပသာရသည် ဒုဋ္ဌုအနက်၌ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

ဒုဋ္ဌု စရိတံ ဒုစရိတံဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍၊စဒွေးတော်လာ၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) ဒုဋ္ဌံ စရိတံဖြင့် ဒုဥပသာရပုဒ်သည် ဒုဋ္ဌအနက်၌ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ ဒုစ္စရိတံဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြု၍၊စဒွေတော်လာ၍ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။**ကိလေသပူတိကတ္တာဖြင့်** ပျက်စီးခြင်းဟူသည် ကိလေသာတို့ဖြင့် ပုပ်နေသောကြောင့် ပျက်စီး၏ဟု ပျက်စီးခြင်းအကြောင်းကို သိစေပါသည်။

(င) ကာယေန ဒုစ္စရိတံဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတံပုဒ်ကို ကာယေန ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံဟု တတိယာတပ္ပု ရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍၊ယင်းသမာသ်၏ ကရိဏ်းအနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံဖြင့် ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံဟု မဇ္ဈေလောပီ ပဉ္စမီ တပ္ပုရိသ်မာသ် ဝစနတ္ထပြု၍၊ယင်းသမာသ်၏ ကရဏအနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ/ဒုဋ္ဌုံ ဝါ စရိတံ/ဒုဋ္ဌု ဝါ စရိတံ...

ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသပူတိကတ္တာ ဒုဋ္ဌု စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံဟု သာရတ္ထ၌ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း။ဒုဋ္ဌုသဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိတတ္ထ၊ဒုဋ္ဌု ကုဇ္ဇနွေတေ ကုစ္ဆိတဗ္ဗေ-ဟု သဒ္ဒနီတိ၌ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ဒုဋ္ဌုံဟု နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့်ရှိတတ်၏ နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မသင့်ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ဒုဋ္ဌုံဝါ ဟုရှိသည်ကား မကောင်းဟု ဘာဋီ၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဋ္ဌု ဝါ စရိတံ ပါဠ် သင့်။

ဒုဥပသာရပုဒ်၊ဒုဋ္ဌဟူသော နာမ်ပုဒ်ဖြင့် ဖလှယ်၍ ဝိဂ္ဂဟပြုရာသောကြောင့် ယင်းပုဒ်နောင် စရိတံနှင့် အရတူစွာ သိဝိဘတ်ကို အံပြု၍ ပြီးသောကြောင်းလည်းကောင်း၊ဒုဥပသာရ၏ဒုဋ္ဌအနက်ကို သိနိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ ပါဠ်လည်းသင့်။

မှတ်ချက်။။ဒုဋ္ဌုနိပါတ်ပုဒ်နောင် နိဂ္ဂဟိတာဂမကြံ၍လည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိယုတ္တနိပါတ် ကြံ၍လည်းကောင်း ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဒုဋ္ဌုံ ဝါ ပါဠ်လည်း သင့်သေး၏ဟု မှတ်ချက် တစ်နည်း ပြုထားသေး၏။

နံပါတ် (၈)

ကာယေန။။ အပေါင်းဖြစ်သော ပသာဒကာယ၊စောပနကာယံတို့၏ ကာယအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စောပနကာယ၌တင် ကေဒေသျူပစာ။**ကာယောတိစေတ္ထ စောပနကာယော အဓိပ္ပေတော**။သာရတ္ထ၊၁။ ၄၀၃။ **(တစ်နည်း)** ဌာန ပသာဒကာယ၏ ကာယအမည်ကို ဌာနီကာယဝိညတ်ဟူသော စောပနကာယ၌တင် ဌာနူပစာ။

(င) ဝါကျနည်း။။ ကာယေနဖြင့် (ဂ) ဝါကျ၌ရှိသော ဒုဋ္ဌု စရိတံ၊ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံဖြင့် (ဃ) ဝါကျ၌ရှိသော ဒုဋ္ဌံ စရိတံ အနက်တို့ကို အစဉ်အတိုင်းယူ အပ်သောကြောင့် ယထက္ကမနည်း။

ကိလေသပူတိက။။ ။အတူဖြစ်သော ပုပ်သိုးနိုင်ကောင်းသော ဝတ္ထု၏ အမည်ကို၊အတူဖြစ်သော မပုပ် သိုးနိုင်သောကိလေသာ၌ တင် သဒိသူပစာ။(တစ်နည်း) တဒ္ဓမ္မူပစာတင်။

နံပါတ် (၁၀)

ကာယဒုစ္စရိတံ အရ။ ။ လောဘမူ ဒေါသမူ၌ရှိသော စေတနာကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၁၀)

(က) **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ** ဝိပရီတဒဿနာ။

(ခ) **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ** မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ။

(ဂ) ယေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒိသု အညေပိ သမာဒပေန္တိ။

(ဃ) တတ္ထ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ အရိယူပဝါဒေ၊မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနစ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟိတာယပိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုန ဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) မဟာသာဝဇ္ဇော ဟိ အရိယူပဝါဒေါ အာနန္တရိယသဒိသော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။]

****

နံပါတ် (၁)

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြင့် ဆောက်တည်အပ်သော အထူးထူးသော ကံရှိကုန်သော။(ဝါ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့် ကာယကံစသည်တို့၌ သူတစ်ပါးတို့ကို ဆောက်တည်စေတတ်ကုန်သော။

(က) ဝိပရီတဒဿနာ၊ ဖောက်ပြန်သော အမြင်ရှိကုန်၏။(ဝါ) မှားသောအယူရှိကုန်၏။

(ခ) သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ၊ ဆောက်တည်အပ်သော အထူးထူး အပြားပြားသောကံရှိကုန်၏။

(ဂ) စ၊ ဆက်၊ယေ၊အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု၊မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော။ ကာယကမ္မာဒိသု၊တို့၌။အညေပိ၊တို့ကိုလည်း။သမာဒပေန္တိ။[တေ၊ထိုသတ္တဝါတို့သည်။မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ]

(က) နနု တတ္ထ ဝစီဒုစရိတဂ္ဂဟဏေဝ အရိယူပဝါဒေါ မနောဒုစ္စရိယတဂ္ဂဟဏေနစ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သင်္ဂယှတိ။ [သင်္ဂဟိတာ]

(ခ) အထ ကိမတ္ထံ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ ပါဠိယံ ပုန ဝုတ္တာ။

(ဂ) နနု ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုန ဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ။

(ဃ) အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ ပါဠိယံ ပုန ဝုတ္တာ။

တတ္ထ၊တေသု အရိယူပဝါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌီသု၊တို့တွင်။[ဂဏ္ဍိသစ်](တစ်နည်း:)တတ္ထ-တေသု အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိပဒေသု၊တို့တွင်။[မအုု]။ဒွိန္နံ၊အရိယူပဝါဒ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်နှစ်ပါးကုန်သော။ဣမေသံ ကမ္မာနံ၊တို့ကို။ပုန၊တစ်ဖန်။ဝစနံ၊ဟောတော်မူခြင်းသည်။ဒွိန္နံ၊ကုန်သော။ဣမေသံ ကမ္မာနံ၊တို့၏။ (ဝါ)တို့သည်။မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ကြီးသောအပြစ်ရှိသည်အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးရှိ၏။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် သမာဒါနပုဒ်ကို သမာဒိယန္တေတိ သမာဒါနာနိ-ဟု ကမ္မသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မအရ နာနာဝိဓကံတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မသမာဒါနာပုဒ်ကို ကမ္မာနိ သမာဒါနာနိ ယေသန္တိ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အသီးသီး ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၊ယခုအခါ၌ သမာဒါနာကို သမာဒပေန္တီတိ သမာဒါနာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မအရ ကာယကံ စသည်ကိုကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မနှင့်သမာဒါနာ ကို ကမ္မေသု သမာဒါနာ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

နည်းတစ်ပါးကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကမ္မသမာဒါနာဟု ဟောတော်မူ၏။ဝစီဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် အရိယူပဝါဒကိုလည်းကောင်း၊မနောဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို လည်းကောင်း၊သိမ်းယူအပ်ပြီး မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ(ဝါ)အဘယ်ကြောင့်အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု အရိယူပဝါဒနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ထပ်၍ ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဠပနာတူ။ယင်းကံနှစ်ပါးတို့၏ မဟာသာဝဇ္ဇဖြစ်ပုံကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ မဟာသာဝဇ္ဇဖြစ်ပုံ အကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က-ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) နယန္တရ။(ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်ပြသော ကြောင့်။ **(င) ဒဠှီ။** [တစ်နည်း] **ဝိတ္ထာရ။**

စာစပ် ။ ။ အရိယူပဝါဒေ ကား ကိုပေး၊ သင်္ဂဟိတာယပိ၌ လက္ခဏာဝန္တ၊လက္ခဏာစပ်။
သင်္ဂဟိတာယပိကား သော်လည်းပေး၊ပုန ဝစနံ၌ လက္ခဏ၊လက္ချဝန္တစပ်။

နံပါတ် (၄)

သာဝဇ္ဇ ။ ။ **ဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ။ သံဝိဇ္ဇတိ ဝဇ္ဇံ ယဿာတိ သာဝဇ္ဇာ။**

ဝဒတတ်အရ ကဏ္ဍာပ္ပကား ရှောင်ကြဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော (ဝါ)ယောနိသောမနသိကာရ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား အပြစ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ၊အာရမ္မဏူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယ ပစ္စည်းအရ ထို-သော အပြစ်ရ၏။

သာဝဇ္ဇ ဗဟုဗ္ဗီအရ အပြစ်၏ ထင်ရှားရှိခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို-၏ ယ အညပုဒ်အရ အရိယူပဝါဒကံနှင့်အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို-သောအပြစ်ထင်ရှားရှိသော အရိယူပဝါဒကံရ၏။

မဟာသာဝဇ္ဇော။ ။ **မဟန္တော သာဝဇ္ဇော မဟာသာဝဇ္ဇော။**

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ။ ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မူလံ ယေသန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ။**

အရိယူပဝါဒေါ ။ ။ **ဥပဝဒတီတိ ဥပဝါဒေါ။အရိယာနံ ဥပဝါဒေါ အရိယူပဝါဒေါ။**

အရိယအရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် မုချ။ထို-၏ စွပ်စွဲခြင်းနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲခြင်းရ၏။

အာနန္တရိယ။ ။ **နတ္ထိ အန္တရံ ယဿာတိ အနန္တရံ။ အနန္တရေ နိယုတ္တံ အာနန္တရိယံ။**

အာနန္တရ အရ စုတိ၏ အခြားမဲ့သော အကျိုးရ၏။ထို-၏ပဉ္စာနန္တရိယကံနှင့် အကျိုး/အကြောင်းစပ် ဌာနူပစာ။ဏျ ပစ္စည်းအရ ပဉ္စာနန္တရိယ ကံ ရ၏။

ဝိပရီတဒဿနာ။ ။ **ဝိပရီတံ ဒဿနံ ဧတေသံ သတ္တာနန္တိ ဝိပရီတဒဿနာ။**

နံပါတ် (၅)

ဝိပရီတ။ ဝိ+ပရိ+ဣ+တ။ **သင်္ဂဟိတ။** သံ+ဂဟ+တ။**အန္တရ။** အတိ+အံရ။

မူလ။ မူလ+အ။ **သဒိသ။** သပုဗ္ဗ+ဒိသ+အ။[တံ ဝိယ ဒိဿတီသမာနော ဝိယဒိဿတီတိ သဒိသော]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) ဝိပရီတဒဿနာဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ၌ မိစ္ဆာသဒ္ဒါသည် လာမကစသော အနက်ကိုမဟော၊ဝိပရီတအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ဒိဋ္ဌိကို ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊တိပစ္စည်း ဘာဝသာနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ ယေသန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာသန္တက ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မဖြင့် ကမ္မသမာဒါနာ၌ ကမ္မအရ နာနာဝိဓကံတို့ကို ကောက်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း၊သမာဒါနကို သမာဒိယန္တေတိ သမာဒါနာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ယုပစ္စည်း ကမ္မသာနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊သမာဒါနာနိ ကမ္မာနိ ယေဟိတိ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီသမာ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ သမာဒါနကမ္မ-ဟု ဆိုလိုလျက် ကမ္မသမာဒါနဟု ရှေ့နောက်ပြန်၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေနဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ကမ္မသမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) အညေပိ သမာဒပေန္တိဖြင့် သမာဒါနာကို သမာဒပေန္တိတိ သမာဒါနာဟု ဟေတုကတ္တုသာနေ ဝစနတ္ထပြု၍၊ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကာင်း သိစေပါသည်။**ကာယကမ္မာဒီသုဖြင့်**ကမ္မ အရ ကာယကံစသည်ကို ကောက်ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ကမ္မေသု သမာဒါနာ ကမ္မသမာဒါနာဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသုဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အရင်းခံရှိသဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း အကုသိုလ်ကိုပြုတက်ကြ၊သူ တစ်ပါးတို့ကိုလည်း ပြုဖို့ရန် တိုက်တွန်းဟောပြောတတ်ကြသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

ထိုဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ တာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိစာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မမာဒါနာဟု ကမ္မဓာရည်း ဝစနတ္ထပြု ရမည်ကို သိစေပါသည်။[ဘာဋီ][**တစ်နည်း**] မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ကမ္မသမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ဃ) တတ္ထ/တတ္ထစ···

ယောနောဉ် စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘောဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဤကဲ့သို့သော အရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တွင် တတ္ထစ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန စသည်ဖြင့် ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝါကျာရမ္ဘဖြစ်၍ ထိုကိုထွန်းပြသော နိပါတ်ပုဒ်လိုသောကြောင့်လည်းကောင်း စ-နိပါတ်ပါသော တတ္ထစ ပါဌ်သာသင့်။

အညေပိ/အညေဟိပိ/အညေသမ္ပိ···

ကာရိတ်ကံမှာ ဒုတိယနှင့် တတိယာ ဆဋ္ဌီ သုံးလီဝိဘတ် သက်တုံလတ်ဟု ကျမ်းမြတ်ဤသို့မိန့်သ တည်း-နိယံကို ထောက်၍ သုံးပါဌ်လုံးမှနပါသည်။

နံပါတ် (၈)

ကမ္မသမာဒါနာ။ ။ ဆောက်တည်အပ်သော အထူးထူးသော ကံရှိကုန်သော (ဝါ) ကာယကံ စသည်တို့၌ ဆောက်တည်စေအပ်ကုန်သောကံရှိကုန်သော-ဟု ဤသို့အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါခြင်းတူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ [တစ်နည်း]ဧကသေသနည်း ။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်။ ။ ဝိဂြိုဟ်ကွဲ နှစ်ခုပြထားလျှင် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း ရသည်ဟု မှတ်။

အာနန္တရိယသဒိသော။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်းကံနှင့်တူခြင်း၏ အာနန္တရိယသဒိသအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးပေးခြင်းနှင့် တူခြင်း၌တင် ကာရကူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အညေပိ သမာဒပေန္တီ၌ ဓာတ်အရ။ ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမောက္ခ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၁၁၁)

(က) **ကာယဿ ဘေဒါတိ** ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။

(ခ) **ပရံ မရဏာတိ** တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ။

(ဂ) အထဝါ **ကာယဿ ဘေဒါတိ** ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ။

(ဃ) **ပရံ မရဏာတိ** စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။

(င) **အပါယန္တိ** ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနံ။

(စ) နိရယော ဟိ. သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ။သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ **အပါယော**။ [ဝိ၊ ၄ ၊ ၁၊ ၁၃၅။]

****

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်ပေး...

ကာယဿ၊ဥပါဒိန္နကခန္ဓာကိုယ်၏။ဘေဒါ၊ပျက်စီးခြင်းဟူသော။(ဝါ)စွန့်ခြင်းဟူသော။မရဏာ၊ သေခြင်းမှ။ပရံ၊နောက်ဖြစ်သော အသစ်ခန္ဓာယူခြင်း၌။(က-ခ) ရှုသည်။

(**တစ်နည်း**)ကာယဿ၊ဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ဘေဒါ၊ဖြတ်ခြင်းကြောင့်။မရဏာ၊စုတိစိတ်မှ။ပရံ၊အထက်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏ၌။(ဂ-ဃ) ရှုသည်။

အပါယံ၊နတ်ပြည်နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းကောင်းမှုမှ ကင်းသော။(ဝါ)သုခတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရာဖြစ်သော ကောင်းမှုစသည်တို့၏ သုခသာသဝေတ္တိမှ ကင်းသော။(သဒ္ဒတ္ထ)

နံပါတ်(၂)

(ဂ)သို့ **အနုသန္ဓေ။** ။ ဤသို့ (က) ဖြင့် ကာယ၏ပျက်ခြင်းဟူသည် ဥပါဒိန္နဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်ခြင်းပင်တည်းဟု ကာယအရနှင့် ဘေဒအရ သဘာဝတ္ထတို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ကာယ၏ ပျက်ခြင်းဟူသည် ကာယ၏ တည်ကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဖလူပစာအားဖြင့်အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ ပျက်စီးခြင်း၌ တင်စား၍ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြလိုသော ဆရာသည်[ဂ] မိန့်။

(ဃ)သို့ **အနုသန္ဓေ** ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် ပရံ မရဏာဟူသည် သေခြင်း၏အခြားမဲ့၌ အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို ယူခြင်းဟု ပဒတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထအားဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ ပရံ မရဏာ ဟူသည် စုတိစိတ်မှအထက် ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏဟု မွေအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ပရမတ္ထအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ နည်းတစ်ပါးကို ပြလိုရကား [ဃ]မိန့်။ [ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ဂဏ္ဌိ]

http://www.dhammadownload.com

(စ)သို့ အယုတ္တစောဒနာ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် အပါယ-စသော အလုံးစုံသော သဒ္ဒါသည် နိရယ သဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သဒ္ဒါအသီးသီးဖြစ်၍ အနက်လည်းအသီး သီးဖြစ်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အနက်တူ ပရိယာယ်ဟု ဆိုခြင်းသည် အသို့လျှင် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။သဒ္ဒါအနက်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါက သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပကွန္တရ။ (ဂ) နယန္တရ။ (ဃ) ပကွရန္တ။ (င) ပကွန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ/ဒဋ္ဌိကရဏ။

စာစပ် ။ ။ နိရယောကား သည်ပေး၊ အပါယောဒ္ဓ တုလျက်/လိင်္ဂတ်။

နံပါတ် (၄)

ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓ။ ။ **ဥပေတောဟိ ကမ္မကိလေသေဟိ အာဒီယတေတိ ဥပါဒိန္နော။**

ဥပါဒိန္နော စ သော ခန္ဓောစာတိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓော။

ဥပ ဥပသာရ အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။အာ ရှေးရှိသော ဒါတ်ဓာတ်အရ ကတ္တုပြကား ကံ ကိလေသာတို့သည် မှချ။ကမ္မပြကား ခန္ဓာ၏ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တပစ္စည်းအရ ထို-သော ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာပဥ္စက ဒြပ်ရ၏။

အယော ။ ။ **တေိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော။**

ဣဓါတ်အရ ကတ္တုပြကား ချမ်းသာ[ဝါ]ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ မှချ။အပါဒါနတ္တကား ထို အားတပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏပစ္စည်းအရ ကောင်းမှုကုသိုလ် ရ၏။ **(တစ်နည်း) အယန္တိ တေသ္မာ သုခါနီတိ အာယော။**

ဣဓာတ်အရ ကတ္တုပြကား သုခသည်မှချ။အပါဒါနတ္တကား ထိုအားတပ်သော သုခသာခနေသတ္တိ၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ သုခသာခနေသတ္တိ ရ၏

နိရယော။ ။ **နတ္ထိ အယော ဧတ္ထာတိ နိရယော။**

နိအယဗဟုဗ္ဗိဟိအရ သာယာဖွယ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည်မှချ။ထို၏ ဝေအညပုဒ်အရ ငရဲဘုံနှင့် ဠာန်/ဠာနစပ် ဠာနူပစာ။ဝေ အညပုဒ်အရ ထို-သော သာယာဖွယ် မရှိသော ငရဲဘုံရ၏။

အပါယ ။ ။ **အယတိ အဿာဒီယတီတိ အယော။အယာ အပေတော အပါယော။**

အယာ ဝိသေသန-အရ ကောင်းမှုသည် မှချ။ထို၏ ကင်းရာဘုံဌာနနှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ် လုံးအရ ထို-သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုမှ ကင်းသော အပါယ်ဘုံ ရ၏

တစ်နည်း ။ ။ **အာယဿ အဘာဝေါ အပါယော။**

နံပါတ် (၅)

ပရိစ္စာဂ။ ပရိ+စဇ+ဏ။ **အန္တရ။** အတိ+အရ။ **ဘေဒါ။** ဘိဒိ+ဏ။

ဆေဒါ။ ဆိဒ/ဆိဒိ+ဏ။ **အဂ္ဃ** ။ အဓ+ဂ။ **မောက္ခ။** မုစ+ဏ။

သမ္မတ။ သံ+မန+တ။ **အပေတ။** အပ+ဣ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာဖြင့် ကာယအရ ကာယပဿဒ္ဓိ စသည်၌ကဲ့သို့ နာမကာယ သုံးပါးကို မယူအပ်၊ဥပါ

http://www.dhammadownload.com

ဒိနွကွန္ဒာငါးပါးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုသိစေပါသည်။[တစ်နည်း]ကာယသဒ္ဒါ ဒေဟာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ပရိစ္စာဂါဖြင့် ဘေဒသဒ္ဒါသည် နာနတ္တအနက်၌မဖြစ်၊ပရိစ္စာဂအနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။[တစ်နည်း] ပျက်စီးခြင်းဟူသည် စွန့်ခြင်းပင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) **တဒနန္တရံဖြင့်** ပရသဒ္ဒါ၏ ပဋ္ဌာဘာဂအနက်၌ ဖြစ်၍၊ယင်း၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သက်သည်ကို သိစေပါသည်။**အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏောဖြင့်** သေခြင်း၏အခြားမဲ့ဟူသည် အသစ်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို ယူခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ဇီဝိတိန္ဒြိယသဿဖြင့်** ကာယအရ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။ဥပစ္ဆေဒါဖြင့် ဘေဒါ၌ ဘိဒဓာတ်သည် ဒွိဓာကရဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) စုတိစိတ္တတောဖြင့် မရဏ-သေခြင်းဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် စုတိစိတ်ကို ကောက်၍၊မရဏာ၌ အာသည် ပဉ္စမီဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။ဥဒ္ဓံဖြင့် ပရံသဒ္ဒါသည် ဥဒ္ဓံဘာဂအနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ခ) တဒနန္တရံ/တမနန္တရံ...

တဿ ပရိစ္စာဂဿ အနန္တရံ တဒနန္တရံ ဟု သမာသ်ဖြစ်သည်ကို ယောဇနာ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် သမာသေ ဒေါ တိလိင်္ဂေ-ဟူသော နီတိအရ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် တဒနန္တရံပါ၌သာ သင့်။ဝါကျမဟုတ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-မပြုနိုင်။

ဥပါဒိန္န/ဥပါဒိဏ္ဏ...

ပုဗ္ဗဏ္ဍ စသည်၌ကဲ့သို့ တပစ္စည်းကို န္န-ပြု၍လည်းကောင်း၊ယင်း န္န-ကိုဏ္ဏပြု၍လည်းကောင်းပြီး နိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါ၌လုံးသင့်။

အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏော/အဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓဂ္ဂဟဏာ...

အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ။အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ ,အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏံ။တသ္မိ-ဟု မအုပ္၌ သတ္တမီဖြင့် ဝိဘတ်ထွန်းစံပြ ထားသောကြောင့်လည်းကောင်း။သာရတ္ထ၊ဂဏ္ဌိသစ်၊ဘာဋီတို့၌လည်း သတ္တမျန္တဖြင့် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ ပါ၌သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ကာယ (ဂ) ဝါကျရှ။ ။အကျိုးဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ကာယ၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌တင် ဖလူပစာ။**[တစ်နည်း]** အပေါင်းဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကကာယ၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ [ဂဏ္ဌိသစ်]**[တစ်နည်း]** ဌာနဖြစ်သော ကာယပျက်စီးခြင်း၏ကာယဘေဒအမည်ကို၊ဌာနီဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ ပျက်စီးခြင်း၌တင် ဌာနူပစာ။

အပါယ။ ။ဌာနီဖြစ်သော ကောင်းမှုမှကင်းခြင်း သုခသာဓနသတ္တိမရှိခြင်း၏ အပါယအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော အပါယ်ဘုံ၌ တင် ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ကာယအရ။ ။ (က) ဝါကျအလို ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ ငါးပါးကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၁၂)

(က) အထဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိ ဒီပေတိ။

(ခ) တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော သုဂတိယာ အပေတတ္တာ။ န ဒုဂ္ဂတိ မဟေသက္ခာနံ နာဂရာဇာဒီနံ သမ္ဘဝတော။

(ဂ) ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန ပေတ္တိဝိသယံ ဒီပေတိ။

(ဃ) သော ဟိ အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိစ သုဂတိတော အပေတတ္တာ, ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္တာ၊ န တု ဝိနိပါတော အသုရသဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။

(င) ပေတမဟိဒ္ဓိကာနဉ္စ ဝိမာနာနိပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တိရစ္ဆာနယောနိ၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှောနေထိုင်ရာအရပ်ကို။(ဝါ) တိရစ္ဆာန်ဘုံကို။

(ခ) ဟိ၊မှန်။ဟိ ယသ္မာ။တိရစ္ဆာနယောနိ-သည်။အပါယော-ယမည်၏။ကသ္မာ?။သုဂတိယာ-သုဂတိဘုံမှ။ အပေတတ္တာ၊ကင်းခြင်းကြောင့်တည်း။န ဒုဂ္ဂတိ-ဒုဂ္ဂတိကားမဟုတ်။(ဝါ)ဒုက္ခအပေါင်း၏ လဲလျောင်းရာကား မဟုတ်။ကသ္မာ?။ မဟေသက္ခာနံ-တန်ခိုးကြီးကုန်သော။

(ဂ) ပေတ္တိဝိသယံ၊ပြိတ္တာတို့၏နယ်မြေကို။(ဝါ) ပြိတ္တာဘုံကို။

(ဃ) ဟိ၊ မှန်။ [တစ်နည်း] ဟိ ယသ္မာ။သော၊ထိုပြိတ္တာတို့၏နယ်သည်။(ဝါ) ဘုံသည်။နတုဝိနိပါတော၊ ဝိနိပါတကား မဟုတ်။အသုရသဒိသံ၊ပြိတ္တာ အသုရာနှင့်တူစွာ။အဝိနိပတိတတ္တာ-ဖောက်ပြန်၍ ကျရောက်ရာ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(င) ဟိ၊မှန်။ပေတမဟိဒ္ဓိကာနံ၊ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော ပြိတ္တာတို့၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် အပါယသဒ္ဒါဖြင့် တိရစ္ဆာနယောနိကို ပြ၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။အပါယသည် တိရစ္ဆာနယောနိသာ မဟုတ်၊ရှေ့ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဒုဂ္ဂတိကိုလည်း ပြရာသည်မဟုတ်လော။ [န ဒုဂ္ဂတိကို ရှုသည်]ယင်းသို့ဖြစ်လျက် တိရစ္ဆာနယောနိကိုသာ ပြ၏ဟု ဆိုသောစကားသည် အဘယ်သို့ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။သဘာဝ/သဘာဝန္တ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ပေတ္တိဝိသယ၏ အသုရကာယ်နှင့် တူစွာ ကင်းသော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရာမဟုတ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပြိတ္တာဟူသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဝိနိပါတ မည်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဝိနိပါတ မမည်ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ ထိုတွင် န ဒုဂ္ဂတိ စသည် ဗျတိရေကဝါကျ။

(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ ထိုတွင် န တု ဝိနိပါတော စသည် ဗျတိရေကဝါကျ။

(င) ယုတ္တိဒဠှီ။

http://www.dhammadownload.com

တစပ်။ (ဃ) အသုရသဒ်သံကား စွာပေး၊အဝိနိပတိတဗ္ဗာဒ် ကြိယာဝိသေသန/ကြိယာဝိသေသျစပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိမာနာနိ။ ။ **ဝိဝိဓေန ပကာရေန မာနိယန္တီတိ ဝိမာနာနိ။**

ဝိဥပသာရ အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဖြစ်သော ဝိဝိဓပကာရဘောဂုဏ်ရ၏။မာနဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဒကား ပေတမဟိဒ္ဓိကတို့၏ ဗိမာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သောမနဿလောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဒ္ဒကား ဗိမာန်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယု ပစ္စည်းအရ ဗိမာန်ရ၏။

အပါယော။ ။ **အယတိ သုခံ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ အယော။** [သုခ၏ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိ။]

။ **အယတော အပေတော အပါယော။**

အယ-အရ သုဂတိဘုံသည် မုချ။ကို-၏ ကင်းသောတိရစ္ဆာန်ဘုံနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ သုဂတိမှကင်းသော တိရစ္ဆာန်ဘုံရ၏။

ဝိသယ။ ။ **ဝိသေသေန သေန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိသယော။** [အထူးအားဖြင့် ဖြစ်ရာဘုံ။]

။ **ပေတာနံ ဝိသယော ပေတ္တိဝိသယော။**

တိရစ္ဆာနယောနိ။။ **ယဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ယောနိ။ တိရစ္ဆာနာနံ ယောနိ တိရစ္ဆာနယောနိ။**

တိရစ္ဆာနအရ တိရစ္ဆာန်တို့သည် မုချ။ထို-၏ ရောနှောနေထိုင်ရာအရပ်နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ်။ပုဒ်လုံးအရ တိရစ္ဆာန်တို့၏ ရောနှောနေထိုင်ရာ အရပ်၏။

ဝိနိပါတ။ ။ **ဝိနိပန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝိနိပါတော။**

ဝိ+နိ ပတဓာတ် ကတ္တုဒ္ဒကား ဝိနိပါတိက အသုရာတို့၏ ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။အဓိကရဏဒ္ဒကား အသုရကာယ်ဘုံ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ အသုရကာယ်ဘုံ ရ၏။

မဟိဒ္ဓိကာ။ ။ **မဟတီ ဣဒ္ဓိ ယေသန္တိ မဟိဒ္ဓိကာ။**

မဟေသက္ခာ။ ။ **မဟန္တော ဣသော ယေသန္တိ မဟေသာ၊ မဟေသာဣတိ အက္ခာယန္တီတိ မဟေသက္ခာ။**

နံပါတ် (၅)

ယောနိ။ ယု+နိ။ **တိရစ္ဆာန။** တိရိယသဒ္ဒူပပဒ အဥ္စ+ယု။ **အပေတ။** အပ+ဣ+တ။

ဝိသယ။ ဝိ+သိ+ဏ။ **ပေတ။** ပရ ပုဗ္ဗ+ဣ+တ။ [ပရလောကံ ဧတိ ဂစ္ဆတီတိ ပေတော]

ဣဒ္ဓိ။ ဣဓု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(ဃ) သုဂတိတော အပေတတ္တာဖြင့် အပါယောဒ္ဒ အပပုဒ်+အယပုဒ်၊အပ ဥပသာရပုဒ်၏ အပေတအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း။အယပုဒ်အရ အယတိ သုခံ ပဝတ္တတီတိ အယောဟု ဝစနတ္ထပြု၍ သုခ၏ ဖြစ်ခွင့်ရရာ သုဂတိဘုံကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အယတော အပေတော အပါယောဟု ပဥ္စမီအဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ [ဣယတိ ကုသလကမ္မနော အဿာဒီယတီတိ အယော] ဂဏ္ဌိသစ်။

ဒုက္ခဿစ ဂတိဘူတတ္တာဖြင့် ဒုဂ္ဂတိဒ္ဒ ဒု+ဂတိဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဒု၏

http://www.dhammadownload.com

ဒုဋ္ဌအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ဒုဋ္ဌေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ ဒုဂ္ဂတိဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ပြိတ္တာဘုံ၏ အပါယ်မည်ခြင်း ဒုဂ္ဂတိမည်ခြင်း ဝိနိပါတမမည်ခြင်း အကြောင်းကို သိစေပါသည်။

(ခ) သုဂတိယာ အပေတတ္တာလည်း နည်းတူဖော်။

တိရစ္ဆာနယောနိဖြင့် အပါယအရ တိရစ္ဆာန်ဘုံကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။**န ဒုဂ္ဂတိ စသည်ဖြင့်** တိရစ္ဆာနယောနိ၏ ဒုဂ္ဂတိမမည်ခြင်း အကြောင်းကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

နာဂရာဇာဒီနံ/နာဂရာဇာနံ...

နာဂရာဇာဒီနန္တိ အာဒိသဒ္ဒေန သုပဏ္ဏာဒီနံ သင်္ဂဟော။[သာရတ္ထ၊၁။၄၀၇။]ကို ထောက်၍ အာဒိဖြင့် ဂဠုန်စသည်ကို ယူအပ်သောကြောင့် အာဒိပါသော နာဂရာဇဒီနံ ပါဠ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

အပါယောစေဝ ဒုဂ္ဂတိစ။ ။ ဒုဂ္ဂတိအမည်က ပေတ္တိဝိသယကို ဟောသောကြောင့် အပါယအရ တိရစ္ဆာန ယောနိကိုသာ ယူအပ်ရကား ပရိသေသနည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။

ဝိနိပါတအရ အသုရကာယ်ကို ယူလတ့်ဖြစ်၍ အပါယဒုဂ္ဂတိတို့အရ တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယတို့ ကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ဂေါဗလိဗဒ္ဒနည်း။

အသုရသဒိသံ။ ။ အသုရအရ စာတုမဟာရာဇ် အပါအဝင်ဖြစ်သော နတ်အသူရာကိုမယူအပ်၊ပြိတ္တာအသုရာ ကိုသာ ဤ၌ ယူအပ်သောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ **အသုရသဒိသန္တိ ပေတာသုရသဒိသံ။**

တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယတို့၌ တိရစ္ဆာနပုဒ်နှင့် ယောနိပုဒ်၊ပေတ္တိပုဒ်နှင့် ဝိသယပုဒ် အရမကွဲသော ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ ရသည်။ အဖွင့်ကို ဋီကာကျော် ဝိထိမုဒ်ပိုင်း၌ ရှု။

နံပါတ် (၁၀)

ပေတ္တိဝိသယအရ။ ။ ပြိတ္တာဘုံဟူ၍ သီးသန့်မရှိရကား ပြိတ္တာတို့၏ ခန္ဓာပဉ္စက။

[တစ်နည်း] ပြိတ္တာတို့၏ ဝိပါတ်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၁၁၃)

(က) **ဥပပန္နာတိ** ဥပဂတာ၊ တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။

(ခ) ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) အယံ ပန ပန ဝိသေသော - တတ္ထ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ။

(ဃ) သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိယေဝ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တတ္ထ၊ ထိုငရဲ၌။ (ခ) ဝုတ္တပရိယောယန၊ဆိုအပ်ပြီးမှ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်။

(ဂ) တတ္ထ-ဤသုက္ကပက္ခ၌။သုဂတိဂ္ဂဟဏေန၊ဖြင့်။သင်္ဂယှတိ။ကသ္မာ?။ဣတော ဘော သုဂတိ ဂစ္ဆာတိ

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတော၊ ဟူ၍ ဆိုခြင်းကြောင့်တည်း။ [သာရတ္ထ၊ ၁၄၀၇။]

(ခ)ရှင်းချက်။ ။ ကာယဒုစ္စရိတေန စသောပုဒ်တို့၏ ဆိုအပ်သောအနက်ကို သုဋ္ဌု စရိတံ သောဘနံ ဝါ စရိတံ အနဝဇ္ဇတ္တာတိ သုစရိတံ-ဟူ၍ အစရှိသော ပြောင်းပြန်အားဖြင့်။ယင်းသို့ ဆိုလိုသည်။

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် သုက္ကပက္ခ၌ဖြင့် ဒေဝဂတိသာမက မနုဿဂတိကိုလည်း ယူအပ်သေး၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်ဂတိကို ယူအပ်ပါသနည်း။ဒေဝဂတိ မနုဿဂတိ နှစ်မျိုးလုံးကိုလည်း ယူအပ်ပါသလော။[**တစ်နည်း**] မနုဿဂတိကိုပင် ယူအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိသေသဝါကျ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

အဂ္ဂ။ ။ **အဓနိ စိရံ တိဋ္ဌန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ အဂ္ဂေါ။**

အဓာတ်အရ ကြာမြင့်စွာသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရား တို့သည် မုချ။အဓိကရဏတ္ထအရ ထိုအားတပ်သော နတ်ပြည်၏ ပကတူပနိဿယတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဂ-ပစ္စည်းအရ နတ်ပြည်၏။

တစ်နည်း။ ။ **အဓိယတိ ဥပဂစ္ဆိယတိတိ အဂ္ဂေါ**။[ဂဏှိသစ်]

သဂ္ဂေါ။ ။ **သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ။ပုညေန ဝါ သုဋ္ဌု အဓိယတိတိ သဂ္ဂေါ။**

အဓာတ်အရ ကတ္တားကား ကောင်းမှုကုသိုလ်သည် မုချ။ကမ္မတ္ထကား ထို၏ အကျိုးဖြစ်သောနတ် ပြည်၏ နာနက္ခဏိကကမ္မ၊ပကတူပနိဿယ ပစ္စယ္ပွန္နဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူ။ဂ-ပစ္စည်းအရ နတ်ပြည်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သုဂ္ဂ။ သုစ+အ။ **ပက္ခ**။ ပတ + ခ။ **ဒေဝ**။ ဒိဝ+ဏ။ **ဂတိ**။ ဂမု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဥပဂတောဖြင့် ဥပပန္န၌ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊အန္တသည် တပစ္စည်း ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း တ ပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဂစ္ဆိံသူတိ ဥပပန္နာ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္တပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

တတ္ထဖြင့် အပါယံ ဒုဂ္ဂတိ ဝိနိပါတံ နိရယံ၌ ဒုတိယဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုသိ။**အဘိနိဗ္ဗတ္တာဖြင့်** ဥပဂတာ၌ ဂမုဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝုတ္တဝိပရိယာယေန/ဝုတ္တဝိပရိယယေန...

ဝိ+ပရိ+ဣ+အ ပစ္စည်း ဣ-ကို ဧ-ပြု။ဧကိုအယ-ပြု။အယ-မှ အ-ကို အာဒီဃပြု၊ယ-လာ၍ပြီးသည်။ အ-ကို အာဒီဃမပြုလျှင် ဝိပရိယယဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့်နှစ်ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဒေဝဂတိယော၀။ ။ သဂ္ဂအရ ဒေဝဂတိကိုသာ ယူအပ်သည်ကိုဆိုသဖြင့်၊မနုဿဂတိကို မယူအပ်ဟု အနက်

http://www.dhammadownload.com

ရောင်သောအားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် အတ္တာပနနည်း။

သဂ္ဂ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော ကောင်းသော ရူပါရုံစသည်တို့၏ သဂ္ဂအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဒေဝလောက၌ တင် ဌာနျူပစာ။

မနုဿဂတိ ။ ။ ဌာနဖြစ်သော မနုဿလောကအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော မနုဿပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင် ဌာနူပစာ။

****

ပါဌ်ကျဉ်း (၁၁၆)

(က) **သော ဇဝံ သမာပတိတော စိတ္တေတိ** ဣဓ ဝိပဿနာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ခ) **အာသဝါနံ ခယဉာဏာယာတိ** အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ။

(ဂ) အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဟိ အာသဝဝိနာသနတော အာသဝါနံ ခယောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) တတြ စေတံ ဉာဏံ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာတိ။

(င) **စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ** ဝိပဿနာစိတ္တံ အဘိနီဟရိ ။

(စ) **သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ** ဧဝမာဒီသု ''ဧတ္တကံ ဒုက္ခံ၊ န ဣတော ဘိယျော''တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စံ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဣဓ၊ဤ၌အာသဝက္ခယဉာဏအရာ၌။ဝိပဿနာပါဒကံ၊အရဟတ္တမဂ်၏ တည်ရာဖြစ်သော သူတစ်ပါး တို့နှင့် မဆက်ဆံသာ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော။(ဝါ) နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်သော။

(ဂ) ဟိ၊မှန်။(ဝါ)ဟိယသ္မာ။အရဟတ္တမဂ္ဂေါ၊ကို။အာသဝဝိနာသနတော၊အာသဝေါတရားတို့ကို ဖျက်ဆီး တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

(ဃ) စ၊ဆက်။(တစ်နည်း)စ-သစ္စံ၊မှန်၏။ဧတံဉာဏံ၊ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သည်။တတြ၊ထိုအရဟတ္တမဂ်၌ (ဝါ) ထိက။[ဉာဏံ၊ဉာဏ်တည်း။ကသ္မာ၊တေသ၊ဉာဏဿ၊သမ္မာဒိဉာဏ်၏။]တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ၊ထိုအရဟတ္တမဂ် ၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ဣတိ၊ဤသို့မှတ်အပ်၏။

(စ) သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန၊မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဖြင့်။ယထာဘူတံ-စွာ။ အဗ္ဘညာသိ ၊ဇာနိ-သိတော်မူပြီ။ပဋိဝိဇ္ဈိ-ထိုးထွင်းတော်မူပြီ။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သော ဇဝံ သမာပတိတေ စိတ္တေ-ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ စိတ္တအရ အဘယ်၏ အခြေခံဖြစ်သောစိတ်ကို ကောက်ယူအပ်ပါသနည်း။အဘိညာဉ်အရာဖြစ်၍ အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်းအာသဝါနံ ခယဉာဏာယ အရ အဘယ်ဟာရားကို ယူရမည်နည်း။မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ဘင် ဟုဆိုအပ်သော အာသဝက္ခယ လေးမျိုးလုံးကို ယူရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် အာသဝါနံ ခယဉာဏ ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်၌ရှိသော ဉာဏ်ဟုဖွင့်ဆိုအပ်၏။မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်ခဏတို့ဟူ၍ အာသဝက္ခယ လေးပါးရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက်အာသဝါနံ ခယဉာဏ-ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟု ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင်သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ကား။ ။ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို အာသဝေါတရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာသဝါနံ ခယော-ဟု ဆိုအပ် ဆိုနိုင် သောကြောင့် ဟူလို။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် အရဟတ္တမဂ်၏ အာသဝါနံခယ မည်ကြောင်းကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုအာသဝါနံခယနှင့်ဉာဏကို အဘယ်သမာသ်တွဲ စပ်အပ်ပါသနည်း။ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်တွဲစပ်အပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ အာသဝါနံခယေ ဉာဏံ အာသဝါနံခယဉာဏံဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲစပ်ယူရမည်ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

ခယော။ ။ **ခီယန္တိ အာသဝါ ဧတေနာတိ ခယော**။(တစ်နည်း) ဧ[illegible]တီတိ ခယော။

ခီဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ-ကား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ သဘာဝသည် မုချ။ကရဏဋ္ဌကြိယာ-ကား အရဟတ္တမဂ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ [တစ်နည်း] သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော အရဟတ္တမဂ် ရ၏

တွေက်။ ။ **ဝေါ် ပရိမာဏေ ယသ္မာတိ တွေက်**။

ဝေ တဒ္ဓိတ်အရ အတိုင်းအရှည် ပမာဏသည် မုချ။ထို-၏ တ္တကပစ္စည်းအရ ဒုက္ခနှင့် ပမာဏ/ပမာဏဝန္တစပ် ဌာနူပစာ။တ္တက ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသောဒုက္ခ ရ၏

မှတ်ချက်။ ။ ပမာဏနှင့်လာလျှင် ပမာဏ ပမာဏဝန္တစပ်။သင်္ချာနှင့်လာလျှင် သင်္ချာ/သင်္ချေယျ စပ်။

သရသလက္ခဏပဋိဝေဓ ။ ။ **သဿ ရသော သရသော**။ [မိမိ၏သဘော]

သရသောတိ သင်္ခါတံ လက္ခဏံ သရသလက္ခဏံ။[မိမိ၏သဘောဟုဆိုအပ်သော လက္ခဏာ]

သရသလက္ခဏဿ ပဋိဝေဓော သရသလက္ခဏပဋိဝေဓော။

သရသလက္ခဏဟူသော ဝိသေသနအရ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာသည်မုချ။ထို-၏ပဋိဝေဓ နောက်ပုဒ်အရ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ/ကမ္မီစပ် ဌာနူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးသွင်း၍ သိခြင်း လက္ခဏာရ၏။

ယထာဘူတာ။ **ယောယော ဘူတော ယထာဘူတံ** ။ [တစ်နည်း] **ဘူတံ အနတိက္ကမိတွာ ယထာဘူတံ**။

နံပါတ် (၅)

ဝိပဿနာ။ ဝိ+ဒိသ+ယု။ **ပါဒက**။ ပဒ+ဏွု။ **အာသဝ**။ အာ+သု+ဏ။

မဂ္ဂ။ မဂ္ဂ+အ။ **ဝိနာသ**။ ဝိပုဗ္ဗ+နသ+ဏ။ **ပရိယာပန္န**။ ပရိ+အာ+ပဒ+တ။

သန္တ။ သဒ+တ။ **ရသ**။ ရသ+အ။ **လက္ခဏ**။ လက္ခ+ယု။ **ပဋိဝေဓ**။ ပဋိ+ဝိဓ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **အာသဝဝိနာသနတောဖြင့်** အာသဝါနံခယဉာဏာယသည် ဝါကျမဟုတ်၊သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ခေပေဝ်

http://www.dhammadownload.com

အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်၊ ကေဒေသျှ ပစာ။(တစ်နည်း) အာသဝါနံ ခယ အရ အရဟတ္တမဂ်နှင့်ဉာဏအရ သမ္မာဒိဋ္ဌိတို့သည် မကွဲပြားသော်လည်းကွဲပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

တတြဲစေတဲ့ဉာဏံ။ ။ မဂ်လေးပါးလုံးဆိုက အာသဝကို ကုန်စေခြင်းကိစ္စ ပြီးကောင်းပါလျက်၊အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုသာ အလွန်အားဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း၊အတိသယနည်း။

ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ။' [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၈။]

နံပါတ် (၁၀)

တတြဲစေတဲ့ဉာဏံ၌ ဉာဏအရ။ ။ အရဟတ္တမဂ်၌ရှိသော ကမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၁၅)

(က) တဿစ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိကံ တဏှံ **"အယံ ဒုက္ခသမုဒယော"**တိ။

(ခ) တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတ္တာ နိရုဇ္ဈတိ၊တံ တေသံ အပ္ပဝတ္တိ နိဗ္ဗာနံ**"အယံ ဒုက္ခနိရောဓော"**တိ။

(ဂ) တဿစ သမ္ပာပကံ အရိယမဂ္ဂံ **"အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ"** တိ သရသလက္ခဏ ပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိန္တိ ဝေမတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) ဝံ သရူပတော သစ္စာနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ကိလေသဝသေန ပရိယာယတော ဒဿေန္တော "ဣမေ အာသဝါ" တိ အာဒိ မာဟ။ ' [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆/၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စ၊အဖို့တစ်ပါးကား။တဿဒုက္ခဿ၊ကို။နိဗ္ဗတ္တိကံ၊ဖြစ်စေတတ်သော။တဏှံ၊ရွေးဘဝတဏှာကို။အယံ၊ဤတဏှာသည်။ဒုက္ခသမုဒယော၊ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလတ်သော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း။ဣတိ [သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ]

(ခ) တဒုဘယမ္ပိ၊ထိုနှစ်ပါးစုံသော ဒုက္ခ သမုဒယသည်လည်း။ယံဌာနံ၊အကြင်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အကြောင်းသို့။ပတ္တာ၊၍။[ဝါ]ကြောင့်။နိရုဇ္ဈတိ၊ချုပ်ရ၏။တေသံ၊ထိုဒုက္ခသမုဒယတို့၏။အပ္ပဝတ္တိ၊မဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော။[ဝါ]မဖြစ်ရာဖြစ်သော။တံ နိဗ္ဗာနံ၊ကို။အယံ၊ဤနိဗ္ဗာန်သည်။သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ]

(ဂ) စ၊အဖို့တစ်ပါးကား။တဿ၊ထိုနိရောဓသို့။သမ္ပာပကံ၊မိမိကိန်းရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကောင်းစွာ ရောက်စေတတ်သော။အရိယမဂ္ဂံ၊ကို။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် နိရုဇ္ဈတိ ဝွော္တတိ နိရောဓောဟု ဝစနတ္ထပြ၍နိရောဓအရ နိဗ္ဗာန်ကိုကောက်ယူရမည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။နိရောဓသစ္စာ၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရကောက်ကိုသာသိ၍မဂ္ဂသစ္စာ၏ အရကောက်နှင့် ဝစနတ္ထကို မသိရသေးသည် မဟုတ်ပါလော။[**တစ်နည်း**]ဘုရားရှင်၏ မဂ္ဂသစ္စကို သိပုံ အခြင်းအရာကိုမပြဆိုအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ဘုရားရှင်သည် အဘယ်သို့ မဂ္ဂသစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဣမေ အာသဝါ-အစရှိသော စကားတို့ကို ဟောတော်

http://www.dhammadownload.com

မူအပ်၏။သော ဣဒံ ဒုက္ခံ-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့်ပင် သရုပ်အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပြဆိုအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ပြဆိုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဣမေ အာသဝါ-စသော စကားတို့ကို မဟောသင့်။ အဘယ်ကြောင့် ဟောအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။

ကား။ ။ ကိလေသာနှင့်စပ်သဖြင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဟူလို။

(က) နနု သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒိနာ သရုပတော သစ္စာနိ ဒဿိတာနိ။

(ခ) အထ ကသ္မာ ဣမ အာသဝါတိ အာဒိမာဟ။

(ဂ) နနု ကိလေသာဝသေန ပရိယာယတော ဒဿေန္တော။

(ဃ) တသ္မာ ဣမေ အာသဝါတိ အာဒိမာဟ။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ (ခ) ဣတိကား- သို့ ပေးယထာဘူတံ၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ အဗ္ဘညာသိ၌ နိဒဿန/ဝန္တစပ်။

နံပါတ် (၄)

ဒုက္ခသမုဒယော။ ။ **သမုဒေတိ နိဗ္ဗတ္တေတိတိ သမုဒယော။**[သံ+ ဥ+ဣ+ အ]

ဒုက္ခဿ သမုဒယော ဒုက္ခသမုဒယော။[အကြောင်းအကျိုးစပ်]

နိယံ။ ။ ဟေတုသာဓ်မျိုး ကြောင်းကျိုးကြိယာ ဤနှစ်ဖြာတွင် ကျိုးမှာမုချကြောင်းရဖလူ ပစ္စည်းမှု ဖလူမှတ်ခါပြ။[ရွှေရေးဆောင်]

သံ+ဥ+ ဣဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကား ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား သမုဒယ သစ္စာတဏှာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစား။ဏ ပစ္စည်းအရ ထိုသော တဏှာသမုဒယသစ္စာရ၏

အပ္ပဝတ္တိ ။ ။ **ပဝတ္တတိ ယာယာတိ ပဝတ္တိ။**(တစ်နည်း) **ပဝတ္တဘိ တွောတိ ပဝတ္တိ။န ပဝတ္တိ အပ္ပဝတ္တိ။**

န ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ပဋိသေဓတော်ဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ပဝတ္တိဟူသော နောက်ပုဒ်အရ မဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန် ရ၏

သမ္ဘာပကော။ ။ **သမ္ဘာ အပေတီတိ သမ္ဘာပကော။**

သံ+အပ+အပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကား နိဗ္ဗာန်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ယင်းနိဗ္ဗာန်၏အာ ရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစား။ဏ္ဍုပစ္စည်းအရ ထို-သော အရိယာမဂ် ရ၏

နိရောဓ။ ။ **နိရုဇ္ဈတိ တွောတိ နိရောဓော။**

နိ +ရုဓဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဒုက္ခသမုဒယ၏ ဘင်ခဏသည် မုချ။အဓိကရဏဋ္ဌကား နိဗ္ဗာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစား။ဏ ပစ္စည်းအရ ထိုသော နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ။ ။ **ဒုက္ခဿ နိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော။ဂမေတိ ဂစ္ဆတိ တေယာတိ ဂါမိနီ။**

ဒုက္ခနိရောဓဿ ဂါမိနီ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ။

ဒုက္ခနိရောဓပုဒ်အရ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် မုချ။ထို၏အရိယာမဂ်နှင့် အာရုံ/အာရမ္မဏိကစပ် ဌာနနူပစာ၊ပုဒ်လုံးအရ ထို-တော ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အရိယာ မဂ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

တဏှာ။ တသ+ဏှ။ **ပဋိဝေဓ**။ ပဋိ+ဝိဓ+ဏ္ဍ။ **ပရိယာယ**။ ပရိ+အယ+ဏ။ **နိဗ္ဗတ္တိကံ**။ နိ+ဝတ္+ဏ္ဍ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **ယံ ဌာနံ ပတ္တာ နိရုဇ္ဈတိဖြင့်** ဒုက္ခနိရောဓ၌ နိရောဓကို နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထာတိ နိရောဓောဟု အဓိကရဏသာဓန ဝစနတ္ထပြု၍ နိပုဗ္ဗရုဓဓာတ်၊ဏပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓန၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။**တေသံ အပ္ပဝတ္တိ နိမိတ္တံဖြင့်** ဒုက္ခနိရောဓကို ဒုက္ခဿ နိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓောဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း။ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာဟူသည် ဒုက္ခသမုဒယ နှစ်ပါးတို့၏ မဖြစ်ရာဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ဒုက္ခနိရောဓအရ နိဗ္ဗာန်ကို အရကောက်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

တဒုဘယမ္ပိဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓအရ ဒုက္ခသာချုပ်သည်မဟုတ်၊ဒုက္ခသမုဒယ နှစ်ပါးစုံချုပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သိစေပါသည်။

(ဂ) **သမ္မာပဋံဖြင့်** ဂါမိနီ၌ ဂမုဓာတ်၊ကာရိတ်၌ကျေ ဏီ ပစ္စည်း၊ဣနီပစ္စည်း ဖြစ်၍၊ဂမယတိ သမ္မာပေတီတိ ဂါမိနီဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထပြု၍၊ဂမုဓာတ်၏ ဉာဏဂတိအနက်၌ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏီပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။**တဿ စ သမ္မာပဋံဖြင့်** ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီကို ဒုက္ခနိရောဓဿ ဂါမိနီ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီဟု ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၍၊ယင်းသမာသ်၏ ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ အနက်၌ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။**အရိယမဂ္ဂံဖြင့်** ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီအရ အရိယာမဂ်ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။သရုပ်သလက္ခဏပဋိဝေဓေန ဓာန် ပဋိဝိဇ္ဈိ-ရှေးနည်းဖေါ်။

နံပါတ် (၇)

နိဗ္ဗတ္တိကံ/နိဗ္ဗတ္တကံ…

"ဣတ္ထိလိင်တွင် အကမြင်၊အ-လျှင် ဣဖြစ်မြဲ"ဟူသော နိယံအရ တဏှာ၏ ဝိသေသနဣတ္ထိလိင်ဟောပုဒ်ဖြစ်ရကား ဏ္ဍကိုအကပြု၊အကမှ အကို ဣပြု၍ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊နိဗ္ဗတ္တိကန္တိ နိပ္ပါဒေန္တိ [သာရတ္ထ၊ ၁။၄၀၈။]၌ ဖွင့်သောကြောင့် လည်းကောင်း နိဗ္ဗတ္တိကံ ပါဌ်သာသင်။

မှတ်ချက်။ ။ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ နိဗ္ဗတ္တကံဟု ပါဌ်ပျက်ရှိနေသည်။

နံပါတ် (၈)

ယံ ဌာနံ ပတ္တာ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရောက်ခြင်း၏ ယံဌာနံ ပတ္တာအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဒုက္ခသမုဒယ နှစ်ပါးရောက်ခြင်း၌တင် ဌာနူပစာ။ [ဂဏ္ဌိသစ်]နာနတ္တရိကနည်း။

ဒုက္ခနိရောဓော။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာချုပ်ခြင်း၏ ဒုက္ခနိရောဓအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ ချုပ်ခြင်း၌တင် ဖလူပစာ၊အဝိနာဘာဝနည်း။(**တစ်နည်း**) ဧကဒေသျူပစာတင်။

နံပါတ် (၁၀)

အရိယမဂ္ဂ-အရကောက်၍ ဣန္ဒြိယောတရဏာဟာရနှုတ်နည်း…

သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပညိန္ဒြေမည်၏။သမ္မာဝါယာမသည် ဝီရိယိန္ဒြေမည်၏။သမ္မာသတိသည် သတိန္ဒြေမည်၏။သမ္မာသမာဓိသည် သမာဓိန္ဒြေ မည်၏။ဤသို့ ဣန္ဒြေ၌ သွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယောတရဏာဟာရနှုတ်နည်းမည်၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိမေးခွန်း (၁၁၆)

(က) **တဿ မေ ဝေဝါနတော ပဿတော** ဝိပဿနာဉ္စဿ ဝေဝ ပဿန္တဿ။

(ခ) သဟ ဝိပဿနာယ ကောဋိပ္ပတ္တံ ကထေတိ။

(ဂ) **ကာမာသဝါတိ** ကာမာသဝတော။

(ဃ) **"ဝိမုတ္တိသ္မာ"** တိ ဣမိနာ ဖလက္ခဏံ ဒဿေတိ။

(င) မဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ၊ဖလက္ခဏေ ဝိမုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) **"ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ"** န္တိ ဣမိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ ဒဿေတိ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃၇။)

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝေ၊သို့။ဇာနတော၊သိသော။ဝေ၊သို့။ပဿတော၊မြင်သော။တဿမေ၊ထိုငါ၏။[အဋ္ဌကထာနည်း။]

(**တစ်နည်း**) တဿမေ၊ထိုငါ၏။ဝေ၊သို့။ဇာနတော-ဇာနတာယ၊သိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဝေ၊သို့။ ပဿတော ပဿတာယ၊ မြင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။[ဋီကာနည်း]

(ခ) [တဿ မေ ဝေ ဇာနတော ဝေ ပဿတောတိဣမိနာ၊ဖြင့်။[ကရိဏ်း]ဝိပဿနာယ၊ဉာဏ်နှင့်။သဟ၊ ကောဋိပ္ပတ္တံ၊အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော။မဂ္ဂံ၊လောကုတ္တရာမဂ်ကို။ကထေသိ၊မူပြီ။

(င) ဟိ၊မှန်။ ဝိမုစ္စတိ၊ဆဲ။ဝိမုတ္တံ၊လွတ်ပြီးသည်။ဟောတိ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် တဿမေဒွိ သ၊ဇာနတော ပဿတောတို့၌ တောတ်သည် ဆဋ္ဌီ သဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ထို တဿမေ-စသော ပါဋ္ဌိတော်ဖြင့် အဘယ်ကို ဟောအပ်ပါသနည်း။ လောကီဝိပဿနာမဖက် လောကုတ္တရာမဂ် သက်သက်ကိုသာ ဟောအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် ဝိမုတ္တိသ္မာ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ဖိုလ်ခဏကို ပြဆိုတော်မူ၏။မဂ်သည်လည်း ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးတရား ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဖိုလ်ခဏကိုသာ ဝိမုတ္တိသ္မာ-ဟု ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဂ) ပက္ခန္တရ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဒဠှီကရဏ။(စ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ တဿ မယ့် ကား-၏ ပေး၊စိတ္တံ၌ သမ္ဗန်/သမ္ဗန္ဓီစပ်။

ဝိမုတ္တသ္မိံ ကား လတ်သော် ပေး၊ ဟောတိ၌ လက္ခဏ/လက္ချစပ်။

နံပါတ် (၄)

ဇာနန္တော။ ။ **ဇာနတီတိ ဇာနန္တော**။

ဉာတက်အရ ဘုရားရှင်၏ သစ္စာလေးပါးကိုသိသော သစ္စာ ပဋိဝေဓဉာဏ်သည် မုချ။ရှေးရှေးသော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ကာရဏူ။ အန္တ ပစ္စည်းအရ-ထို-သော သစ္စာလေးပါးကိုသိသော ဘုရားရှင် ရဏ်။

http://www.dhammadownload.com

ပဿန္တော။ ။ **ပဿတီတိ ပဿန္တော**။[ဉာဉ်ကောက်တူပြီ]

ဝိပဿနာ။ ။ **ဝိဝိဓေန အာကာရေန ပဿတီတိ ဝိပဿနာ**။

ဝိဉပသာရ-အရ ဝိဝိဓဘောဂဏ် ရ၏။ဒီသဓာတ်အရ ရှုခြင်းလက္ခဏာရ၏။ယုပစ္စည်းအရ ရှုခြင်းလက္ခဏာရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ရ၏

ကောဋ္ဌပ္ပတ္တ။ ။ **ကောဋ္ဌိ ပတ္တော ကောဋ္ဌိပ္ပတ္တော**။

ကောဋ္ဌိ ဝိသေသနအရ အထွဋ်အထိပ်သည် မုချ။ထို-၏ ထိုသို့ရောက်သော မဂ်နှင့် ကမ္မ/ကမ္မိစပ်ဌာနပစ္စ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို သော အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်သော မဂ်ရ၏။

ဖလက္ခဏံ။ ။ **ဖလမေဝ ခဏံ ဖလက္ခဏံ**။(**တစ်နည်း**) ဖလဿ ခဏံ ဖလက္ခဏံ။

နံပါတ် (၅)

ကောဋ္ဌိ။ ကုဋ္ဌ+ဣ။ **ပတ္တ**။ ပတ+တ။ **ဖလ**။ ဖလ+အ။

ခဏ။ ခီ+ယု။ **ဝိမုတ္တ**။ ဝိ+မုစ+တ **ပစ္စဝေက္ခဏာ**။ ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) မယံဖြင့် မေသည် တတိယာဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊အမှုသဒ္ဒါနှင့်တကွ ဆဋ္ဌီသဝိဘတ်ကိုမေပြု၍ပြီးသည်ကို သိစေပါသည်။**ဇာနန္တဿ ပဿန္တဿဖြင့်** ဇာနတော ပဿတော၌ တောသည် အန္တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဆဋ္ဌီသဝိဘတ်၏ ကာရိဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ကာမာသဝတောဖြင့်** ကာမာသဝါ၌ အာသည် ပဥ္စမီသွာဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(စ) **ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ ဒဿေတိဖြင့်** ဉာဏ်အရ သုတမယဉာဏ် စိန္တာမယဉာဏ်တို့ကို မကောက်ယူအပ်၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ကောက်ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝိမုတ္တမိတိ /ဝိမုတ္တမိ္ဘတိ...

စိတ္တေ၊စိတ်သည်။ဝိမုတ္တသ္မိံ-အာသဝေါတို့မှလွတ်ပြီးလတ်သော်။ဝိမုတ္တံ၊ငါ၏ စိတ်သည်။အာသဝေဟိ-အာသဝေါတို့မှလွတ်ပြီ-ဟု အာသဝေါတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို အာရုံပြု၍သာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်နိုင်၏။

ဝိမုတ္တော+အမှိ-ငါသည် အာသဝေါတို့မှ လွတ်ပြီ-ဟု မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်မဖြစ်နိုင်ရကား ဝိမုတ္တမိတိ ပါဠ်သာသင့်။

ဝိမုစ္စတိ/ဝိမုစ္စတိ...

ရစာဒီရုပ်သည် မိဂံ ဗန္ဓနာ မုဥ္စတိ-ကဲ့သို့ ကံကိုင်၏။ဒိဝါဒီရုပ်ကား ကံကိုမငဲ့၊အပါဒါန်နှင့် ကားကိုသာ ငဲ့ရကား ဤ၌ ကာမာသဝါ-ဟူသောအပါဒါန်၊စိတ္တံ ဟူသော ကတ္တားတို့ကိုထောက်၍ ဒိဝါဒီရုပ်ဖြင့်ရှိသော ဝိမုစ္စတိပါဠ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဖလက္ခဏံ။ ။ မဂ်ခဏနောင်ဖြစ်သော ဖိုလ်မှ ယနေ့တိုင်အောင် ဖြစ်သော ဖိုလ်ခဏ အားလုံးဟူသောရသင့်တိုင်းကိုမယူ၍ မဂ်ခဏနှင့်နီးသော ဖိုလ်ခဏကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း။

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်းဖြစ်သော လွှတ်ပြီးဖိုလ်ခဏအားလုံးတို့၏ ဖလက္ခဏအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မင်္ဂနောင် ပဋ္ဌမဆုံး ဖိုလ်ခဏ၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

သောစ ကာမံ မဂ္ဂက္ခဏတော ပရံ ယာဝဒွတနာ အတီတကာလိကောဝေ၊သဗ္ဗပဌမံ ပနဿ အတီတ ကာလိကတ္တံ ဖလက္ခဏေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ။ [သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၀၈/၉။]

နံပါတ် (၁၀)

ဝိပဿနာ အရ။ ။ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါး၌ရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်ရ၏

****

ပါဠိကျစဉ် (၁၁၇)

(က) **ဒီဃာ ဇာတိတိ အာဒိဟိ တဿ ဘူမိ။**

(ခ) တေန ဟိ ဉာဏေန ဘဂဝါ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ဒီဃာ ဇာတိ"တိ အာဒိနိ အဗ္ဘညာသိ။

(ဂ) ကတမာ ပန ဘဂဝတော ဇာတိ ဒီဃာ၊ကထဉ္စ နံ အဗ္ဘညာသီတိ?

(ဃ) ဝုစ္စတေ။

(င) န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ဒီဃာ ပုဗ္ဗေဝ ဒီဃတ္တာ၊န အနာဂတာ အနာဂတေ ဝါယာမာ ဘာဝတော၊ န ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။

(စ) ယာ ပန မဂ္ဂဿ အဘာဝိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဧကစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓ ပ္ပဘေဒါ ဇာတိ၊သာ မဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ အနုပ္ပါဒဓမ္မတံ အာပဇ္ဇနေန ဒီဃာ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တဿ-ထို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏။ဘူမိ-ဖြစ်ရာဘုံဌာနကို။[သာရတ္ထ]ဘူမိ-အာရုံကို။[ဝိမတိ] ဒဿေတိ။

(ခ) ဟိ-မှန်။(တစ်နည်း)ဟိ-ယသ္မာ။တေန ဉာဏေန-ထိုပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်။

(င) တာဝ-အနာဂတ်ဇာတိမှ ရှေးဦးစွာ။အဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။အတီတာ၊[မဂ္ဂဘာဝနာယ-ဖြင့်]နဒီဃာ-မကုန်။ကသ္မာ။ပုဗ္ဗေဝ-ထင်ရှားရှိသော ဇာတိ၏ ရှေးမဆွ၌သာလျှင်။(ဇာတိယာ-၏)ဒီဃတ္တာ၊ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။အနာဂတေ-ထင်ရှားရှိသော ဇာတိ၏ နောက်ကာလ၌။ဝါယာမဘာဝတော-မဂ္ဂဘာဝနာဖြင့် အာသဝါတို့ကို ကုန်စေခြင်း၌ အားထုတ်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ဒီဃာဇာတိ စသည်တို့ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်၏ ဘူမိကို ပြသောဟုဖွင့်ဆို အပ်၏။ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ဘူမိကို ပြရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဒီဃာဇာတိစသည်ဖြင့် ယင်းကို ပြသည်ဆိုသော စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င)ဖြင့် ကာလသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်သောဇာတိသည် မကုန်-ဟု အကြောင်းနှင့်တကွ ဖွင့်ပြ အပ်၏။ယင်းသို့ဆိုအပ်သော် အဘယ်ကာလ၌ရှိသော ဇာတိသည် ကုန်ပါသနည်း။ကာလသုံးပါးမှ လွတ်သော

http://www.dhammadownload.com

ပရမတ္ထတရားမည်သည် မရှိသောကြောင့် တစ်ပါးပါးသော ကာလ၌ ထင်ရှားဖြစ်သော ဇာတိသည် ကုန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

ကား ။ ။ မဂ္ဂဘာဝနာဖြင့် အနာဂတ်ဇာတိ၏ အကြောင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် ဇာတိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်၏ဟူလို။ [ဋီကာ][**အနာဂတဝိသေသော ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတော၊ တဿ စ ခေပနေ ဝါယာမောဝိလဒ္ဓတော၀။တေနာဟ "ယာ ပန မဂ္ဂဿာ" တိ အာဒိ**] သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၀၉။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဠှီကရဏာ/ကာရဏာ။ (ဂ) စောဒနာ။(ဃ) ပရိဟာရသခေ်ပ (င) စသည် ပရိဟာရဝိတ္ထာရ။

ယင်းတွင် ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာတိုင်အောင် **ဂရဟာဝါကျ**။(စ)ယာပနာ စသည်ကား **အနုဂ္ဂဟဝါကျ**၊ (တစ်နည်း) **အန္ဓယ**။ထိုတွင် ယာပန။ပ။ ဇာတိသည် **အနိယမဝါကျ**။သာပနစသည် **နိယမဝါကျ**။

နံပါတ် (၄)

ဘူမိ။ ။ **ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ**။

ဘူဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဒကား ပဟီနကိလေသာကို ဆင်ခြင်တတ်သာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဥပါဒ်သည် မှုချ။အဓိကရဏတ္ထ-ကား ဖြစ်ရာဘုံဌာန(ဝါ)အာရုံ၏ အာရုမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။မိပစ္စည်းအရ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာဘုံဌာန (ဝါ) အာရုံရ၏။

ပစ္စဝေက္ခန္တော။ ။ **ပစ္စဝေက္ခတီတိ ပစ္စဝေက္ခန္တော**။

ပတိပုဗ္ဗ ဣက္ခဓာတ်အရ ဆင်ခြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် မှုချ။ရှေးရှေးဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် ဖလူ။နောက်နောက်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ကာရဏူ။အန္တပစ္စည်းအရ မြတ်စွာဘုရားရ၏

ခီဏတ္တာ။ ။ **ခီယိတ္ထာတိ ခီဏာ၊ ခီဏာယ ဘာဝေါ ခီဏတ္တံ**။ [တဒ္ဓိတ်]

ခီဏ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဇာတိသည် မှုချ။ထို-၏ တ္တပစ္စည်းအရ ကုန်ခြင်း(မဖြစ်ခြင်း)ကြိယာနှင့် နိသျ/ နိဿိတစပ် ဌာနူ။တ္တ ပစ္စည်းအရ ကုန်ခြင်း (မဖြစ်ခြင်း) ကြိယာ ရ၏။

အနာဂတာ ။ ။ **အာဂစ္ဆိဿတီတိ အာဂတာ။ န အာဂတာ အနာဂတာ**။

ပစ္စုပ္ပန္နာ ။ ။ **ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ ပစ္စုပ္ပန္နာ**။

ဝိဇ္ဇမာနတ္တံ ။ ။ **ဝိဇ္ဇတီတိ ဝိဇ္ဇမာနာ။ ဝိဇ္ဇမာနယ ဘာဝေါ ဝိဇ္ဇမာနတ္တံ**။

အဘာဝိတတ္တာ။ ။ **န ဘာဝိယိတ္ထာတိ အဘာဝိတော။အဘာဝိတဿ ဘာဝေါ အဘာဝိတတ္တံ**။

အနုပ္ပါဒဓမ္မတာ ။။။ အနုပ္ပဇ္ဇနံ အနုပ္ပါဒေါ။ အနုပ္ပါဒေါ ဓမ္မော ဧတိဿာ ဇာတိယာတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ။

အနုပ္ပါဒဓမ္မာယ ဘာဝေါ အနုပ္ပဒဓမ္မတာ။

ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဥပ္ပါဒေါ စ သော ဓမ္မောစာတိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော၊

နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဓမ္မော ယဿာတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ [ဇာတိ]

အနုပ္ပါဒဓမ္မ အရ နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ခြင်း သဘောမရှိသော ဇာတိသည် မှုချ။ထို-၏ တာ-ပစ္စည်းအရ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။တာ အရ-နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းကြိယာရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

ခိဏာ။ ခိ+တ။ **ဇာတိ**။ ဇန+တိ။ **ဝိဇ္ဇာမာန**။ ဝိဒ+ယ+မာန။ **ကော**။ ကု+က။

ခန္ဓ။ ခံ-သဒ္ဒါ-တ+အ။ [ခန+ဓ။ခါဒ+ဏ။ ခန+ဓ။] **ဓမ္မ**။ ဓရ+ရမ္မ။

နံပါတ် (၆)

(က) **တဿ ဘူမိ** -ဖြင့် ခီဏာ ဇာတိဟူသော စကားဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ဖြစ်ရာဌာန၊ဖြစ်ရာအာရုံကို ခီဏာဇာတိ စသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ပြ၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဗ္ဘညာသိ/အဗ္ဘညာသိံ...

ဘဂဝါ ဟူသော ကတ္တားကိုထောက်၍ အဗ္ဘညာသိ ပါဌ်သင့်။

ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဟိ-ယသ္မာ၊ အဗ္ဘညာသိ၊ တသ္မာ ဘူမိ ဒဿေန္တီ-ဟုဆိုသောကြောင့် ထိုအလို အဗ္ဘညာသိံ ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ခီဏာဇာတိ။။ အကျိုးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေနေရမှု မရှိတော့ခြင်း၏ခီဏာ ဇာတိ အမည်ကို၊အကြောင်းဖြစ်သော နောင်ပဋိသန္ဓေ အကျိုးပေးမည့် ကံကုန်ခြင်း၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

န အနာဂတာ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အနာဂတတသာမည၊ အနာဂတဝိသေသတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အနာဂတတသာမည၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

[န အနာဂတာတိ စ အနာဂတတသာမည် ဂဟေတွာ လေသေန ဝဒတိ]။သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၀၉။

(စ) အနာဂတ်ဇာတိ၏ အကြောင်းကို မဂ္ဂဘာဝနာဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော အကြောင်းကုန်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော အနာဂတ်ခန္ဓာ မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(စ)ကေအရ အသညသတ်ဘုံ။ **ကေခန္ဓာအရ** ယင်းဘုံ၌ ဖြစ်သော ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်။

****

ပါကျစဉ် (၁၁၈)

(က) ဝုသိတန္တိ ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ။

(ခ) ကတံ စရိတံ နိဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။

(ဂ) **ဗြဟ္မစရိယန္တိ** မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။

(ဃ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန ဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တ သေက္ခာ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိနာမ၊ ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။

(င) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ဗြဟ္မစရိယဝါသံ ပစ္စဝေက္ခန္တော "**ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ**"န္တိ အဗ္ဘညာသိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။]

နံပါတ် (၁)

(က) ဝုသိတံ၊နေအပ်ပြီ။(ဝါ)ကျင့်သုံးအပ်ပြီ။[သဒ္ဒတ္ထ](**တစ်နည်း**)ဝုသိကံ၊ပြုအပ် ကျင့်အပ် ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဟိ၊မှန်။[တစ်နည်း] ဟိ ယသ္မာ၊ဗြဟ္မစရိယဝါသံ၊ကျင့်သုံးအပ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို။ဝသန္တိနာမ၊ကျင့်ကုန်ဆဲတို့မည်၏။ဝုတ္ထဝါသော၊ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

(င) တသ္မာ၊ထိုသို့ကလျာဏပုထုဇ္ဇန်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့သည် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်ဆဲ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့အပရာနုသန္ဓေ။ ။ ယခုအခါ၌ ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးခြင်းဟူသည် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကိုဖြစ်ခြင်းသာ ပြီးဆုံးခြင်းသာ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) မိန့်။ [ဋီ။]

(ဃ)သို့ အယုတ္တစောဒနာ။ ။ ဆရာသည် (က-ခ-ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယအရ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကိုယူ၍၊ ယင်းမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ဘုရားရှင်သည် ကျင့်သုံးအပ်ပြီဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဘုရားရှင်သာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးပြီးသည်မဟုတ်၊ကလျာဏပုထုဇ္ဇန်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့သည်လည်း မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးကြသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ်။ ။ တသ္မာ- ကြောင့်ပေး၊ အဇ္ဈာသိဒ္ဓ အကြောင်းဟိတ်/အကျိုးဖိုလ်စပ်။

ဘဂဝါ-သည် ပေးပစ္စဝေက္ခန္တော၌ စဉ်းငယ်စပ်၍ အဇ္ဈာသိဒ္ဓ ပကတိကတ္တား/ကြိယာ။

နိယံ။ ။ ဝိသေသန နောက်ဝယ်ကျက မထင်ရှား ကျေပြားဟုတ္တာ ဟုတ္တာကျေက ထင်စွာပြ ဟိတ်ရလက္ခဏာ။

နံပါတ် (၄)

ခီဏာ။ ။ **ခီယိံသူတိ ခီဏာ။**

ခီဓာတ်အရ ကုန်သောအာသဝေါတို့၏ ဘင်္ဂက္ခဏရ၏။တ ပစ္စည်းအရ ဘင်္ဂက္ခဏာဝန္တဖြစ်သော ကုန်ပြီးသော အာသဝေါတရားတို့ ရ၏

ခီဏာသဝ။ ။ **ခီဏာ အာသဝါ ယဿာတိ ခီဏာသဝေါ။**

ခီဏာသဝ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ကုန်ပြီးသော အာသဝါတရားသည် မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို-သော ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဝုတ္ထဝါသ။ ။ **ဝသီယိတ္ထာတိ ဝုတ္ထော။ဝသနံ ဝါသော။ဝုတ္ထော ဝါသော ယေနာတိ ဝုတ္ထဝါသော။**

ဝုတ္ထဝါသ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယသည် မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို-သော ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဗြဟ္မစရိယဝါသ။ ။ **ဗြဟ္မံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ဝါသံ ဗြဟ္မစရိယံ ဗြဟ္မစရိယဝါသံ။**

နံပါတ် (၅)

ဝုတ္ထ။ ဝသ+တ။ **နိဋ္ဌိတံ။** နိ+ဌာ+တ။ **ဗြဟ္မ။** ဗြူဟ+မ။ **စရိယ။** စရ+ဏျ။

http://www.dhammadownload.com

ပုထုဇ္ဇန။ ပုထု+ဇန+အ [ပုထုကိလေသေ ဇနေတီတိ ပုထုဇ္ဇနော]

နံပါတ် (၆)

(က) ဝုတ္တံဖြင့် ဝုသိတံ၌ ဝသဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်း တပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလ၌ သက်၍ ဝသီယိတ္ထာတိ ဝုသိတံဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။ပရိဝုတ္တံဖြင့် ဝသဓာတ်သည် နေခြင်းအနက်ကို မဟော၊ကျင့်သုံးခြင်းအနက် ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) ကတံ စရိတံဖြင့် ထိုကျင့်သုံးအပ်ဟူသည် ပြုအပ်ပြီ၊ကျင့်အပ်ပြီ-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။ နိဋ္ဌိတံဖြင့် ထို ပြုအပ်ပြီ၊ကျင့်အပ်ပြီဟူသည် ပြီးဆုံးခြင်း ပြီးစေခြင်းသာဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

နိဋ္ဌိတံ/နိဋ္ဌာပိတံ...

သကမ္မကဓာတ်ကို အကမ္မကဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်လျှင် ကာရိက်ဝင်စေမှ မူလအနက်ကို မှီသည်။ထို့ကြောင့် ကတံ စရိတံနှင့် ညီမျှအောင် နိဋ္ဌာပိတံဟု ရှိသင့်၏-ဟု ဘာဋီ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ယင်းကက် အဖွင့်ကိုပင် နောက်၌ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ကိုယ်တိုင်ပင် ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း နိဋ္ဌာပိတံ ပါဌ်သာသင့်။

ဝုတ္တံ/ဝုဋ္ဌံ...

မောဂ္ဂလာန် နိဿယသစ်အလို ဌဝဂ် ဒုတိယအက္ခရာဖြင့် ဝုဋ္ဌံရှိ၏၊ရူပသိဒ္ဓိအလိုမှု သာဒိသန္တပုဋ္ဌ ဘန္တပဟံသာဒိဟိ ဋ္ဌော၊သာသဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌောစ-သုတ်တို့ဖြင့်ပင် ဌဝဂ် ဒုတိယအက္ခရာ ဌအပြုထင်ရှား ပြီးဖြစ်၏။ထိုသို့ဖြစ်လျက် ဝသတော ဥတ္တ-သုတ်ကို ဆက်လက် အားထုတ်သည်ကား ဝသဓာတ်နောင် တပစ္စည်းကို တဝဂ် ထ အဖြစ်ဖြင့်သာ ရှိစေလိုသည်ကို သိသာနိုင်သောကြောင့် ဝုတ္တ-ဟု တဝဂ် ဒုတိယ အက္ခရာဖြင့်သာ ရှိစေလိုသည်ကို သိသာနိုင်သောကြောင့် ဝုတ္တဟု တဝဂ်ဒုတိယက္ခရာဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

သေက္ခာ/သေခါ...

ကကာရလောပေ သေခေါ အသေခေါတိ ရူပါနိ ဘဝန္တိဟု သဒ္ဒနီတိ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဗြဟ္မစရိယ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့၏ ဗြဟ္မစရိယအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင် ကေဒေသျူပစာ။ရုဋ္ဌီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ပစ္စဝေက္ခဏ္ဍာအရ။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးပါး၌ရှိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကောက် ။ (တစ်နည်း) ဤကဲ့သို့သော နေရာမျိုး၌ ဒေသနာဟာရနေတ္တိ မေးရာတွင် ဆင်ခြင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ခန္ဓာပဉ္စကကို ကောက်၍ တစ်နည်း ထုတ်နိုင်သည်။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၁၁၉)

(က) **ကတံ ကရဏီယန္တိ** စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာ ဘိသမယဝသေန သောဠသဝိဓမ္ပိ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာဒယော ဟိ တော် ကိစ္စံ ကရောန္တိ၊ ခီဏာသဝေါ ကတကရဏီယော။
(ဂ) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ကရဏီယံ ပစ္စဝေက္ခန္တော "ကတံ ကရဏီယ" န္တိ အဇ္ဈညာသိ။
(ဃ) **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ** ဣဒါနိ ပုန ဣတ္ထတ္တဘာဝါယ ဓဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ။
(င) ကိလေသက္ခယာယ ဝါ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထီတိ အဇ္ဈညာသိ ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။]

****

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်...

(က) ကရဏီယံ-၁၆-ပါး အပြားရှိသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို။ကတံ၊ပြုအပ်ပြီး။(ဝါ) ပြီးဆုံးစေပြီ။

(ဃ) ဣတ္ထတ္တာယ-ဤသို့ ၁၆-ပါးသော မဂ်ကိစ္စ၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ။(ဝါ)ဤသို့ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်းပဟာနကိစ္စအကျိုးငှာ။[အဋ္ဌကထာ။](ဝါ) ဤသို့ ၁၆-ပါးသော ကိစ္စရှိသော မဂ်၏အဖြစ်အကျိုးငှာ။ [သဒ္ဒဝိဒူ] အပရံ-နောက်ထပ်ပြုဖွယ် မဂ်ကိစ္စသည်။(ဝါ) ဤသို့အပြားရှိသော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်မှ။ (ဝါ)တစ်ပါးသော အနာဂတ်ခန္ဓာစဉ်သည်။ [ဋီကာ။]ဓဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဤသို့ ၁၆-ပါးသောကိစ္စ၏အဖြစ်အကျိုးငှာ။ (ဝါ)ဤသို့ ၁၆ ပါးသော ကိစ္စရှိသောမဂ်၏ အဖြစ်ကျိုးငှာ။

(င) ဝါ-တစ်နည်း။ကိလေသက္ခယာယ-ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း ပဟာနကိစ္စအကျိုးငှာ။မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ-မဂ်ကို ဖြစ်စေဖွယ်ကိစ္စသည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် လေးပါးသော သစ္စာတို့၌ လေးပါးသောမဂ်တို့ဖြင့် ပဋိညာကိစ္စစသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ၁၆-ပါးသောကိစ္စကို ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီဟု အတိတ်ကာလ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် အတိတ်ကာလ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ပုထုဇဉ်စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ယင်းကိစ္စကို ပြုကြသည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။(ပါဠိတော် ဋ္ဌပနာထားလည်း ရမည်ဖြစ်၏)

(င)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် ဣတ္ထတ္တအရ ၁၆-ပါးသော ပဋိညာကိစ္စ စသည်တို့ကို ကောက်ယူရမည်ကို ဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းပဋိညာကိစ္စ စသည်တို့တွင် ပဟာနကိစ္စသည်သာ ပဓာနဖြစ်၍ ယင်းပဟာနကိစ္စကို ကောက်ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) မိန့်။

(တစ်နည်း) မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ပဟီနကိလေသ ပစ္စဝေက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဒဠှီကရဏ/ကာရဏ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) နယန္တရ။

စာစပ်။ ။ ပုန - ၌ ပေးသောကြောင့်၊နတ္ထိ၌ ကာလတ္တအနက်ကို ဟောသောအာခ္ယာတ/အာခ္ယာတ၏ကြိယာ။

မှတ်ချက်။ ။ ပုန ပုဒ်ကို တစ်ဖန်ဟု အနက်ပေးကြခြင်းကား အဓိပ္ပါယတ္ထ။ဝေါဟာရတ္ထ

နံပါတ် (၄)

ပဟာန။ ။ **ပဟီယတေတိ ပဟာနံ။**

ဟာခတ်အရ ကတ္တာဋ္ဌကား ပယ်တတ်သော မဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိ မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား သမုဒယ

http://www.dhammadownload.com

သစ္စာ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ ဖလူ။ယု ပစ္စည်းအရ ပယ်အပ်သော သမုဒယသစ္စာ ရ၏။

ဣတ္ထတ္တ ။ ။ ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ။ ဣတ္ထံ ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တံ။

ဣတ္ထ-တဒ္ဓိတ်အရ အထူးထူးအပြားပြားသော ၁၆ပါးသော ကိစ္စသည် မုချ။ထို-၏ ပစ္စည်းအရ ဗျာပါရသတ္တိနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။တ္တ ပစ္စည်းအရ အထူးထူး အပြားပြားသော ၁၆ ပါးသော မင်္ဂကိစ္စ၏ ဗျာပါရသတ္တိရ၏။

ကတကရဏီယ။ ။ကတံ ကရဏီယံ ယေနာတိ ကတကရဏီယော။

နံပါတ် (၅)

ပရိညာ။ ပရိ+ဉာ+ကွိ။ **အတ္ထိ**။ အတ္ထ+ဣ။ **အာသဝ**။ အာ+သု+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) သောဠသဝိဓကိစ္စ-ဖြင့် ကိစ္စသဒ္ဒါသည် ကရဏီယ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ကရဏီယအရ-၁၆ ပါးအပြားရှိသော ကိစ္စကို ကောက်ရမည်ကို လည်းကောင်း၊ကရဏီယံ၌ ကရဓာတ်+အနီယပစ္စည်း၊ယင်းအနီယပစ္စည်း ကံအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ကရီယိတ္ထာတိ ကရဏီယံဟု အတီတကာလ ကမ္မသာဓနေကိတ်ဝိဂြိုဟ် ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**စတူသု သစ္စေသု စသည်ဖြင့်** ၁၆ ပါးသရုပ်ကို သိစေ။**နိဋ္ဌာပိတံ-ဖြင့်** ကတံ၌ ကရဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်းအတိတ်ကမ္မတ္ထ၌ သက်၍၊ကရီယိတ္ထာတိ ကတံ-ဟုဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ပြုအပ်ပြီးဟူသည် ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန / ပုထုဇ္ဇနကလျာဏေန...

ယာဏလာဏာ သုတ်ဖြင့် ကလဓာတ်နောင် ယာဏ ပစ္စည်းသက်၍ ကလျာဏဟု ရုပ်ပြီးသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်သာ ဤနေရာ၌ သင့်လျော်သည်။ [ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၄၀] ကလျာဏက ဟုရုပ်ပြီးသော ဘာဝတဒ္ဓိတ်ကား ဤနေရာ၌ မသင့်လျော်-ထို့ကြောင့် ပုထုဇ္ဇနကလျာဏေန-ဟုရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

မှတ်ချက် ။ ။မဒ္ဒ+ဘာဋီ၊ တို့၌ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေနဟု ရှိကြသည်။သမာသန္တ ကပစ္စည်းကြံ။

ဣတ္ထဘာဝါယ/ဣတ္ထံ ဘာဝါယ...

ဣတ္ထတ္တာယ၌ ဒွေဘော်ရှိသောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ် မရှိသင့်သော်လည်း၊ဣတ္ထံဘာဝါယ၌ ဒွေဘော်မရှိ၍ ထံ ပစ္စည်း၏ မူရင်းဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတ် မကျေနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဋီကာ ဒုတိယနည်း အဖွင့်၌လည်း ဣတ္ထံဘာဝတောဟု နိဂ္ဂဟိတ်နှင့် အဖွင့်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဣတ္ထံ ဘာဝါယဟု နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် ရှိသော ပါဌ်သင့်။

သီလက္ခန် ဋီကာသစ်၌ ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ၊တဗ္ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တန္တိ ဒဿေတိ ဣတ္ထဘာဝါယာတိ ဣမိနာဟု ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊အချို့နေရာ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ် မပျက်ကနိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဣတ္ထဘာဝါယ ပါဌ်လည်း သင့်။

(င) အတ္တညာသိ/အတ္တညာသီ...

ရှေးဝါကျရှိ ဘဂဝါ ကတ္တားလိုက်လာ၍ အတ္တညာသိဟုပါဌ်ရှိစေ။ဤသို့ ဘာ+ဋီ၌ မှတ်ချက်ပြု

http://www.dhammadownload.com

သောကြောင့် ယင်းအလို အဗ္ဗုညာသိ ပါဌ်သင့်။

ဘဂဝါ ကတ္တားလိုက်သည်ဟု မယူဆမူ၍ မူရင်းပါဌ်တော်ရှိ နာပရံလ္လတ္တတ္တာယာတိ အဗ္ဗုညာသိ၌ အဗ္ဗုညာသိ ကြိယာကိုစပ်ဟပ်၍ ထည့်ဖွင့်သည်ဟု ယူဆပါက အဗ္ဗုညာသိ ပါဌ်လည်း သင့်။

နံပါတ် (၉)

ကိလေသက္ခယာယ။ ။ ပြဋ္ဌာန်းသောပဟာနကိစ္စကို ဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသောကြွင်း ပရိညာ၊ဘာဝနာ၊သစ္ဆိကိရိယာကိစ္စတို့ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ [ဧကဒေသူပစာ။]

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော ကိလေသက္ခယ၏ ပဟာနကိစ္စကိုဆိုသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော ပရိညာကိစ္စ စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ဖလူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(ခ) **ကိစ္စ ကရောန္တိ၌ ကြိယာပုဒ်အရ**··အားထုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂၀)

(က) အထဝါ **အဘိက္ကန္တံ** အတိက္ကန္တံ အတိမနာပံ။

(ခ) အတိသုန္ဒရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ ဧကေန အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန ဒေသနံ ထောမေတိ။ ဧကေန အတ္တနော ပသာဒံ။

(ဃ) အယံ ဟိ ဧတ္ထ အဓိပ္ပါယော-အဘိက္ကန္တံ ဘောဂေါတမ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနာ၊အဘိက္ကန္တံ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ ပသာဒေါတိ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ ၊ ၁။ ၁၃၉။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) အထ ပုဗ္ဗနယော-ရှေးနည်းသည်။ယုတ္တောဝါ-သင့်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။အယုတ္တောဝါ-မသင့်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။(ဝါ)အပရောနယော-နောက်နည်းကို။မယာ ဝုစ္စတေ-အံ့။အတိက္ကန္တံ-အလွန်အလိုရှိအပ်ပါပေစွ။အတိမနာပံ-အလွန်မြတ်နိုးအပ်ပါလေစွ။

(ဂ) တတ္ထ-ထိုအဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ပါးတွင်။ဧကေန၊အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန-ဖြင့်။ဝိဇ္ဇတ္တယဿ-၏ [သမ္မုန်]ဒေသနံ-ကို။ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏောသည်။[ကတ္တား]ထောမေတိ-ချီးမွမ်း၏။

(ဃ) ဟိ-ထင်ရှားပြဦးအံ့။ဧတ္ထ-ဤအဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ဟူသောပါဌ်၌။အယံ-လတ္တံ့ကား။အဓိပ္ပာယော-ပုဏ္ဏား၏အလိုတည်း။ယဒိဒံ၊ယာအယံ ဓမ္မဒေသနာ-သည်။အတ္ထိ၊တာဝစနံ-ထိုဓမ္မဒေသနာဟု ဆိုအပ်သော ဘုရားစကားတော်သည်။အဘိက္ကန္တံ-အလွန်အလိုရှိအပ်ပေစွ။(ဝါ)အလွန်ကောင်းပေစွ။ဘောတော ဂေါတမဿ၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို။အာဂမ္မ-၍။မမ-၏။ယဒိဒံ ယော အယံ ပသာဒေါ၊သည်။အတ္ထိ၊သော ပသာဒေါ-သည်။

နံပါတ် (၂)

(က) **စသည်သို့ အနုသန္ဓေ**။ ။ ဤသို့ ဘယေကောခေ-စသည်ဖြင့် အာမေဒိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် အဘိက္ကန္တ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါကို နှစ်ကြိမ်ဆိုရခြင်းကို ပြပြီး၍။ယခုအခါ၌ အသီးသီး မိမိတို့၏ အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (က)စသည်မိန့်။

နယိဒံ အာမေဍိတဝသေန ဒွိက္ခတ္တုံ့အထ ခေါ် အတ္ထဒွယဝသေနာတိ ဒဿေန္တော "**အထဝါ**" တိအာဒိ မာဟ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။]

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ဝေရဉ္စာ ပုဏ္ဏားကြီးသည် တစ်ခုသော အဘိကန္တဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာတော်ကို၊တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တ သဒ္ဒါဖြင့် မိမိ၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ချီးမွမ်း၏ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ထိုသို့ချီးမွမ်းရာ၌ ပုဏ္ဏား၏အလိုကို အကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ချီးမွမ်းပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ [ယင်းသို့ဆိုသော် အသီးသီးသောအလိုဖြင့် ပုဏ္ဏားဆိုသော် ဆရာစကားသင့်ရာ၏။ မဆိုသော် မသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။]

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ဝိသေသ။ ပါဠိတော်၌လာသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခု အထူးကိုပြ။

[တစ်နည်း] ပက္ခန္တ ။(ဃ) ဝိတ္ထာရ/ဒဋ္ဌိ။ [ဟိသဒ္ဒေါ ဒဋ္ဌိကရဏံ] ယော။

နံပါတ် (၄)

ကန္တ။ ။ **ကန္တီယတေတိ ကန္တံ**။

ကန္တသု ဓာတ်အရ ကတ္တာဂြကား အလိုရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားကြီး၏ ကုသလစ္ဆန္ဒပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မ၌ ဒေသနာတော်၏အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။တ ပစ္စည်းအရ အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော် ရ၏။

အတိက္ကန္တ။ ။ **အတိသယံ ကန္တံ အတိက္ကန္တံ**။

အတိဥပသာရ အရ အတိသယဘောဂုဏ်ရ၏။ထို-၏ အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ အလွန်အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်ရ၏။

အတိမနာပ ။ ။ **မနံ အာပေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပံ။ အတိသယံ မနာပံ အတိမနာပံ**။

အတိသုန္ဒရ။ ။ **အတိဝိယ သုန္ဒရံ အတိသုန္ဒရံ**။

နံပါတ် (၅)

မနာပ။ မန-သဒ္ဒါ+အပ+ဏ။ **သုန္ဒရ**။ သု+ဒရ+အ/သုဒိ+အရ။

ပသာဒ။ ပ+သာဒ+အ။ **အဘိက္ကန္တ**။ အဘိ+ကမု+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အတိက္ကန္တ-ဖြင့်** အဘိက္ကန္တ၌ အဘိဥပသာရသည် အတိသယအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ကမုဓာတ်သည် ပဒဝိက္ခေပအနက်ကိုမဟော၊ကန္တတ္ထ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊တ ပစ္စည်းကမ္မသာဓန၌ သက်၍၊အဘိက္ကမီယတေတိ အဘိက္ကန္တံ-ဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (**တစ်နည်း**) အတိသယံ ကမီယတီတိ အဘိက္ကန္တံဟု ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

အတိမနာပံ-ဖြင့် အတိက္ကန္တ-အလွန်အလိုရှိအပ်၏ဟူသည်။အတိမနာပ အလွန်နှိစိတ်နှလုံး ပွားစေတတ်

http://www.dhammadownload.com

သည်၏ အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိစေ။

(ခ) အတိသုန္ဒရံဖြင့် အတိက္ကန္တ-အလွန်အလိုရှိအပ်။အတိမနာပ-အလွန်စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်ဟူသည် အတိသုန္ဒရ-အလွန်ကောင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဘိက္ကန္တာ/အဘိက္ကန္တံ...

ဝစနသဒ္ဒါကိုငဲ့၍ နပုလ္လိင်၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုရကား နိဂ္ဂဟိတန္တဖြင့်ရှိသော အဘိက္ကန္တံ ပါဠိသင့်။

အဘိက္ကန္တံတိ ဝစနံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။]

မှတ်ချက်။ ။လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း ရနိုင်။

နံပါတ် (၈)

ဓမ္မဒေသနာ။ ။ ဓမ္မနှင့် ဒေသနာတို့အရ မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော တရားဒေသနာ၏အမည်ကို အင်္ဂါဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားအား ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။ [ရွှေဥမင်နိသျ။]

သဒ္ဓါဓနုနတော။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သဒ္ဓါတရား၏ သဒ္ဓါအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လောကီဂုဏ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ပညာဓနုနတော။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ပညာတရား၏ ပညာအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာဂုဏ်၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။

ပြဓာန်းသော ပညာကိုဆိုလိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။ သဒ္ဓါပမုခါ ဟိ လောကိယဂုဏာ၊ပညာပမုခါ လောကုတ္တရာ။[သာရတ္ထ ၊၁။ ၄၁၂။]

နံပါတ် (၁၀)

ဣဋ္ဌ၏ ဝေဝစနာဟာရနေတ္တိ...

ကာမံ နိကာမံစ၊ ပရိယတ္တံ ယတိစ္ဆိတံ။

ဣဋ္ဌ-ဓါတ်အရ ကုသလစ္ဆန္ဒပြဓာန်းသော ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး၏သန္တာန်၌ မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂၁)

(က) ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ။

(ခ) ဘဝံ မေ ဂေါတမော သရဏံ ပရာယဏံ အဃဿ တာတာ,ဟိတဿစ ဝိဓာတာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ။

(ဂ) ဧဝံ ဝါ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ။

(ဃ) ယေသံ ဟိ ဓာတူနံ ဂတိအတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။

(င) တသ္မာ "ဂစ္ဆာမိ" တိ ဣမဿ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။]

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(ခ) သရဏံ-ဘေးကိုညှဉ်းဆဲတတ်သူတည်း။[သဒ္ဒတ္ထ] ဝါ-ကိုးကွယ်ရာတည်း။[သင်္ကေတတ္ထ] ပရာယဏံ-အလွန်ရောက်အပ်ရာတည်း။[သဒ္ဒတ္ထ]ဝါ-လဲလျောင်းရာတည်း။[သင်္ကေတတ္ထ]အဃသ-မကောင်းမှုမှ။ တာတာ စ-စောင့်လည်းစောင့်တတ်၏။ဟိတာသ-အစီးအပွားကို။ဝိဓာတာစ-စီရင်လည်းစီရင်တတ်ပေ၏။သေဝါမိ၊အနီး၌ ကျင်လည်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မှီခိုပါ၏။ပယိရုပါသာမိ-ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုခြင်းဖြင့်လည်း ဆည်းကပ်ပါ၏။

(ဂ) ဓဝံ-ဤသို့ အရှင်ဂေါတမသည် ငါ၏ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။

(ဃ) ဝါကျအပြန်အလှန်။ကသ္မာ? အယံ အတ္တော -ဤဖာနာမိ ဇုဗ္ဗာမိ ဟူသောအနက်ကို။ဝိညာယတိ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၌ သရဏံပုဒ်နှောင် ဣတိသဒ္ဒါ ကျေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း သရဏံပုဒ်၏ ပဌမာဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ထိုသရဏဟူသည် အဘယ်နည်း။ မည်ကဲ့သို့ဆည်းကပ်ခြင်းကို ဂစ္ဆာမိဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။သရဏ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဂစ္ဆာမိ၏ ဆည်းကပ်ပုံ အခြင်းအရာကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏဂတိအနက်၌ ဖြစ်ပုံနည်းတစ်ပါးကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ ရှေ့နည်း ဖြင့်ပင် ဂစ္ဆာမိ၌ ဂမုဓာတ်သည် ကာယိကပဒဂတိအနက်ကို ရအပ်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ဉာဏဂတိအနက်ကိုလည်း ရအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ဂစ္ဆာမိတိ ပဒဿ ကထံ ဇုဗ္ဗာမိတိ အယမေတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ "ယေသံဟိ"တိ အာဒိ။

မှတ်ချက်။ ။ နယန္တရဝါကျနှောင် ဒဋ္ဌီ (သို့) ကရဏဝါကျသို့ တက်လိုသော် နယဝါကျကို အာဘော်ထားပါ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဒဋ္ဌီကရဏ/ကာရဏ။ (င) လဒ္ဓဏ။

စာစပ်။ ။ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-အားဖြင့် ပေး၊ဂစ္ဆာမိ၌ တတိယာဝိသေသန၊တတိယာဝိသေသျ။

နံပါတ် (၄)

သရဏ ။ ။သရတိ ဟိံသတီတိ သရဏံ။

သရ ဓာတ်အရ အလုံးစုံသော ဒုက္ခကို ဖျက်ဆီးခြင်းသဘောရ၏။ယု-ပစ္စည်းအရ။ထိုဖျက်ဆီးခြင်း သဘောရှိသော ရတနာသုံးပါး ရ၏။

အဃ ။ ။ န ဟန္တိ ဧတ္ထ အဃံ။(တစ်နည်း) သာဓုဟိ န ဟနိတဗ္ဗံ န ဂန္တဗ္ဗန္တိ အဃံ။

န-နိပါတ်ပုဒ်အရ ပဋိသေဓသဘောဂုဏ်ရ၏။ဟန-ဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဓကား အကုသိုလ်သို့မရောက်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဟီရိဩတပ္ပ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ်ဥပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မဒ္ဓ-ကား အကုသိုလ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိ/အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ကွိ ပစ္စည်းအရ ထို သော အကုသိုလ် ရ၏။

တာတာ။ ။ တာယတိ ရက္ခတီတိ တာတာ။

အဓိပ္ပာယ်။ ။ အဓိပ္ပယတိ စိန္တေတီတိ အဓိပ္ပါယော။အဓိပ္ပီယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ အဓိပ္ပါယော။

အဓိ ပုဗ္ဗ ပယ ဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဓ ကြံစီသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီး၏ သဒ္ဓါပညာစသည် ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ်ဥပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မဒ္ဓကား ဘဝံ ဂေါတမော အစရှိသောအလို၏

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ဏာ ပစ္စည်းအရ ဘဝံ ဂေါတမော အစရှိသော အလိုရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပရာယနံ။ ပရ+ဣ+ယု။ **ဟိတ**။ ဟိ+တ။ **ဝိဓာတာ**။ ဝိ+ဓာ+တု။

သေဝါမိ။ သိ+ဏ+မိ။ **ပယိရုပါသာမိ**။ ပရိ+ဥပ+အာသ+အ+မိ။ **ဓာတု**။ ဓာ+တု။

နံပါတ် (၆)

(က) **သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ**-ဖြင့် ဂမုဓာတ်သည် ဒွိကမ္မကဓာတ်မဟုတ်၊ဧကကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ ထိုဓာတ်၏ကံသည် ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ ဟုရှိပြီးဖြစ်၏။ထိုကြောင့် သရဏံနောင် ဂမနာကာရပြသော ဣတိ သဒ္ဒါကျေသည်ကို လည်းကောင်း၊ပဌမန္တ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) **ပရာယဏံ**-ဖြင့် သရဏဟူသည် လဲလျောင်းရာပင် ဖြစ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

အဃဿ-စသည်ဖြင့် ထိုလဲလျောင်းရာဟူသည် အကျိုးမဲ့ကိုတားမြစ်၊အကျိုးကိုပြီးစေခြင်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။**ဘဇာမိ** ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-သိပါ၏ဟူသည် ဆည်းကပ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟု အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။ **သေဝါမိဖြင့်** ဆည်းကပ်ခြင်းဟူသည် မှီဝဲခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။**ပယိရုပါသာမိ-ဖြင့်** မှီဝဲ၏ဟူသည် ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။ (**တစ်နည်း**) နံပါတ်တစ် နိဿယအတိုင်းရေး။

ဣတိမိနာ အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ ဆည်းကပ်လိုသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။**မေ-ဖြင့်** သရဏဂမန ပုဂ္ဂိုလ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဃဿ တာတာ/အဃဿ ဓာတာ/ အဃဿ ဟာတာ...

တာတာ ဟိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ နိဿက္ကဿေဝ ယုတ္တတ္တာ-ဟု ဝိမတိ၌ ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို အဃဿ တာတာ ပါဌ်သင့်။

အဃဿာတိ ပဒံ တာတာတိ ပဒေ အပါဒါနံ၊ဓာတာတိပိ ပါဌောဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို အဃဿ တာတာ၊ အဃဿ ဓာတာ ပါဌ်တို့သင့်။

အဃဿ-အကျိုးမဲ့ကို။(ဝါ) ဆင်းရဲကို။ဟာတာ-မြစ်တတ်၏(ဝါ)ပယ်တတ်၏ဟု အတ္တယောဇနာပုံကို ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ယင်းပါဌ်ကို ရည်ရွယ်၍ အနတ္တနိသေဓနေနဟု ဋီကာ မိန့်သည်ကိုထောက်၍ လည်းကောင်း၊အရမှာ အတူတူဖြစ်သင့်သည်ချည်းဟု ဂဏ္ဌိပေါင်း၌ ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို တာတာ /ဟာတာ နှစ်ပါဌ်သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဆရာများကား ဝိမတိ စသောဋီကာတို့၏ အဖွင့်ကိုရှု၍ အဃဿ တာတာကို ယုတ္တတရ အသင့်လျော်ဆုံးဟု ဆိုကြ၏။

ပသန္နာကာရံ/ပသန္နကာရံ...

ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံဟု ဋီကာ၌ဖွင့်၍ အာကာရသဒ္ဒါသည် သက္ကာရအနက်ကို မဟော၊ ကာရောဂဘေဒေ သက္ကာရေ-အဘိဓာန်အရ ကာရသဒ္ဒါကသာ သက္ကာရ အနက်ဟောသောကြောင့် ပသန္နကာရံပါဌ် သင့်။

ပသန္နကာရံဟု ဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှါ ဒီဃပြုထားသောကြောင့်ပသန္နာကာရံပါဌ်လည်းသင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၉)

အဃဿတာတာ ။ ။ အဃတောဟု ပဉ္စမီဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် အဃဿဟု ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

အာရုံအကြောင်း ဖုဒ္ဓရတနာဖြစ်သော မကောင်းမှုကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ အဃဿ တာတာ အမည်ကို အာရမ္မဏိကအကျိုး ပုဏ္ဏားသန္တာန်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌တင်စား ကာရဏူပစာ။

ဂစ္ဆာမိ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပဝတ္တနဂတိ၊ ဉာဏဂတိ၊ ဉာဏဂတိတို့၏ ဂစ္ဆာမိအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏဂတိ၊ဉာဏဂတိတို့၌ တင် ကေဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဂစ္ဆာမိအရ ကောက်၍ ပရိဝတ္တနာဟာရနေတ္တိ...

ပုဏ္ဏား၏သန္တာန် ဆည်းကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ၊ပညာ၊ဒိဋ္ဌုဇုကမ္မရ၏။ထိုတို့ကိုဆိုသဖြင့် ကြွင်းသောကုသိုလ်ဓမ္မ၊အနဝဇ္ဇတ္တဖြစ်သော အဗျာကတဓမ္မတို့ကိုလည်း ဆိုအပ်၏။ထိုသုံးပါးတို့တွင် သဒ္ဓါဖြင့် ထို၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သော အဿဒ္ဓိယ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း၊ထိုလျှင်အကြောင်းရှိသော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာဘေးတို့သည်လည်းကောင်း ပပျောက်ကုန်၏။သဒ္ဓါလျှင်အကြောင်းရင်းရှိကြကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာအကျိုးတို့သည် စည်ပင်ပြန့်ပွား များပြားကုန်၏။

ပညာဖြင့် ထို၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သော အညာဏစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း၊ဒိဋ္ဌုဇုကမ္မဖြင့် ထို၏ပဋိပက္ခဖြစ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊(ဝါ)မိစ္ဆာဓိမောက္ခစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် လည်းကောင်း စသဖြင့်ဆို..။

****

ပါဠိကျစဉ် (၁၂၂)

(က) **ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ** ဧတ္ထ ပန အဓိဂတမဂ္ဂေ,သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေစ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။

(ခ) သော အတ္ထတော အရိယမဂ္ဂေါစေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ။

(ဂ) ဝုတ္တဉ္စေတံ "ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ" တိ ဝိတ္ထာရော။

(ဃ) န ကေဝလဉ္စ အရိယမဂ္ဂေါ စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ အပိစ ခေါ အရိယဖလေ ဟိ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိ ဓမ္မောပိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) အဓိဂတမဂ္ဂေ-ရအပ်သိအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော။သစ္ဆိကတနိရောဓေ-မျက်မှောက် ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော။ပုဂ္ဂလေစ-ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ယထာနုသိဋ္ဌံ-အကြင်ကြင် ဆုံးမတော်မူအပ်သည့်အတိုင်း။ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ကျင့်ဆဲသိဆဲဖြစ်ကုန်သော။ပုဂ္ဂလေစ-မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လည်းကောင်း။အပတမာနေ-မကျကုန်သည်တို့ကို။ (ကတွာ)

(ခ) သော-ထိုတရားသည်။အတ္ထတော-သဘောအားဖြင့်။(ဝါ) မုချတ္ထအားဖြင့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက်ကုန်သော။မေဓ္ဓာ၊တို့သည်။(သန္တိ) တေသံ မေဓ္ဓာနံ-တို့ထက်။အရိယာ၊မြတ်သော။အင်္ဂိကော-သော။မဂ္ဂေါ-ကို။အဂ္ဂေါ-မြတ်၏ ကဲလွန်၏ဟူ၍။အက္ခာယတိ-ဟောတော်မူအပ်၏။ဣတိ-ဤသို့အစရှိသော(ဝါ)ဤသို့ အတူရှိသော။ဝိတ္ထာရော-အကျယ်ကို။ဝတ္တဗ္ဗော။

(ဃ) စ-ဆက်။ကေဝလံ - ဖိုလ်,ပရိယတ် မဖက် သက်သက်။နိဗ္ဗာနဥ္စ-သည်လည်းကောင်း။မေဓ္ဓာ၊မည်သည်။န-မဟုတ်သေး။အပိစ-စင်စစ်ကား။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် မေဓ္ဓပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထကို ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။မေဓ္ဓပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ၊ဝစနတ္ထသာရှိပါသလော။အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မေဓ္ဓအရ ယူရမည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မေဓ္ဓအရ ယူရမည်လော။အဘယ်တရားများကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ] မိန့်။(အရိယာဖိုလ် ပရိယတ်တို့ကား မေဓ္ဓမမည်ဟု မှတ်ရအံ့လော။)

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) အာဂမဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ထိုတွင် န ကေဝလဥ္စ၊ပ၊နိဗ္ဗာနဥ္စကား ဗျတိရေက။ အပိစခေါ်စသည်ကား အန္ဝယ။

နံပါတ် (၄)

အဓိဂတမဂ္ဂ ။ ။ **အဓိဂတော မဂ္ဂေါ ယေတိ ဖလဋ္ဌေဟီတိ အဓိဂတမဂ္ဂါ။**

အဓိဂတမဂ္ဂအရ ရအပ်ပြီးသောမဂ္ဂသစ္စာမှချ။ထို၏ ယ-အညႇ-အရ ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သာမိ/သံ၊ ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်ဌာန။ယ အညပုဒ်အရ ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

ယထာနုသိဋ္ဌ။ ။ **အနုသာသီယတေတိ အနုသိဋ္ဌော။ အနုသာသီယန္တေ သတ္တာ ဧတေနာတိ အနုသိဋ္ဌော။ အနုသိဋ္ဌဿ အနုရူပံ ယထာနုသိဋ္ဌံ။**

အနုသိဋ္ဌ-ဝိသေသနပုဒ်အရ ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော တရား(ဝါ)ဒေသနာသည် မှချ။ထို-၏ လျော်စွာဖြစ်ခြင်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်း ရ၏။

ပဋိပဇ္ဇမာန ။ ။ **ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ ပဋိပဇ္ဇမာနာ။**

အင်္ဂိက ။ ။ **အင်္ဂ အင်္ဂါနိ အင်္ဂ။ အင်္ဂ ဧတဿ မဂ္ဂဿ အတ္ထီတိ အင်္ဂိကော။**

နံပါတ် (၅)

ဘိက္ခု။ ဘိက္ခ+ရူ။ **သံဃ။** သံ+ဟန+ရ။ **အနုသိဋ္ဌ။** အနု+သာသ+တ။ **နိဗ္ဗာန။** နိ+ဝါ+ယု။

နံပါတ် (၆)

(က) ဓာရေတိ-ဖြင့် မေဓ္ဓာဒ္ဓ ဓရဓာတ်၊ရမ္ဗပစ္စည်း၊ယင်းရမ္ဗပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနေဒ္ဓ သက်၍၊ဓာရေတီတိ မေဓ္ဓာဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ရဓာတ်၏ ဤနေရာဒ္ဓ စုရာဒိဂဏိက ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။အပတမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိဒ္ဓ ဆောင်၏ဟူသည်မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ **စတူသု အပါယေသုဖြင့်** မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်၏ဟူသည် အပါယ်လေးပါးတို့ဒ္ဓမကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဖြင့် ဓမ္မအရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုယူရမည်ကို သိစေ။
(ဃ) ဖြင့် ဓမ္မအရ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာမက၊ဥပစာအားဖြင့် အရိယာဖိုလ်နှင့် ပရိယတ်ကိုလည်း ယူရမည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အပတမာနေ/အပတမာနေ ကတ္တာ…

အပတမာနေကား ဓာရဏာကာရထို့ကြောင့် အပတမာနေ-မကျသည်တို့ကို။ကတ္တာ-၍။ဟု ထည့်သမွန်။ ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၂။၃၂၄။၌ ဆိုသောကြောင့် ကတ္တာ မပါသော အပတမာနေ ပါဠ်သာ သင့်။
မှတ်ချက် ။။ဘာ+ဋီ၌ အပတမာနေ(ကတ္တာ)ဟု-သီဟိုဠ်မူရှိ၏။ကြိယာဝိသေသန ပေးရမည်ဖြစ်၍ ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်၏ဟု မှာထားသည်။

အဂ္ဂမက္ခာယတိ/အဂ္ဂေါ အက္ခာယတိ…

အဂ္ဂေါ+အက္ခာယတိယု ပဒစ္ဆေဒပြုလျက် ဩကိုအပြုမလာ၍ ပြီးသောကြောင့် အဂ္ဂမက္ခာယတိ-ပါဠ်သာ သင့်။အဂ္ဂေါ အက္ခာယတီတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩကာရဿ အကာရံ မကာရာဂမဉ္စ ကတွာ "အဂ္ဂမက္ခာယတိ" တိ ဝုတ္တံ [သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၇၂။]

နံပါတ် (၈)

စတူသု အပါယေသု။ ။အစိတ်ဖြစ်သော အပါယ်လေးပါးတို့၏ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အပါယ်လေးပါးနှင့် အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။

ပြဋ္ဌာန်းသော အပါယ်လေးပါးကို ဆိုသဖြင့် မပြဋ္ဌာန်းသော သံသာရဒုက္ခကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

"အပါယေသူ"တိတိ ဒုက္ခဗဟုလဋ္ဌာနတာယ ပဓာနဝသေန ဝုတ္တံ၊ဝဋ္ဋဒုက္ခေသု ပန သဗ္ဗေသုပိ အပတမာနေ ကတ္တာ ဓာရေတီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။[သီ၊ဋီ၊သစ်။၂။၁၇၂။]
အဓိကတမဂ္ဂ သစ္ဆိကတနိရောဓ။ ။ ပဋိပဇ္ဇမာနေဖြင့် ဆိုလတ္တံ့သော မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်မှကြွင်းသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ဧကဒေသျူပစာ။
(က) ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်နိဗ္ဗာန်တို့၏အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သောအရိယာဖိုလ်၌တင် ကာရဏူ။**(တစ်နည်း)** အကျိုးဖြစ်သော အရိယာမဂ် နိဗ္ဗာန်တို့၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ်၌ တင် ဖလူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပဋိပဇ္ဇမာနေအရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါကျစဉ် (၁၂၃)

(က) ဗွေ ဟိ ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။
(ခ) အနေဇမသောကန္တိ ဖလံ။
(ဂ) ဓမ္မမသင်္ခတန္တိ နိဗ္ဗာန်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) အပ္ပဋိကူလံ မနုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တန္တိ ပိဋကတ္တယေန ဝိဘတ္တာ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာတိ။
(င) ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေန သံဟတောတိ **သံဃော**။
(စ) သော အတ္ထတော အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော။
(ဆ) ဝုတ္တဥ္စေတံ တသ္မိံယေဝ **ဝိမာနေ**-"ယတ္ထ စ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟု၊စတူသု သုစီသု ပုရိသယုဂေသု။အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မဒသာ တေ၊သံဃမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟီ"တိ။[ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဟိ-ဆက်။ဇွေ-ဤဂါထာ၌။ ရာဂဝိရာဂေါတိ-ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။
(င) ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေန-အယူသီလတို့၏ အပေါင်းအားဖြင့်။(သဒ္ဒတ္တ)ဝါ-အယူသီလတို့၏ တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္တ) သံဟတော-ပေါင်းအပ်၏။
(စ) သော-ထိုသံဃာဟူသည်။အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော-ရှစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အပေါင်းတည်း။
(ဆ) သုစီသု-စင်ကြယ်ကုန်သော။ယတ္ထ စ-ယေသု စ ပုရိသယုဂေသု-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အစုံတို့၌လည်း။ ဒိန္နံ၊ပေးလှူအပ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို။မဟပ္ဖလံ-များသော အကျိုးရှိ၏ဟူ၍။(ဗုဒ္ဓါဒယော၊တို့သည်။)အာဟု-ကုန်၏။ဓမ္မဒသာ-အရိယာတို့၏ တရားကို။ (ဝါ) အရိယာဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရားများကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် မြင်တတ်ကုန်သော။တေ ပုဂ္ဂလာ။အဋ္ဌ စ၊တို့သည်လည်း။(ဟောန္တိ) ဣမံ သံဃံ-အစုံလေးပါး သီးခြားရှစ်ဖော် ဤသံဃာတော်ကို။ သရဏတ္ထံ-ဌါ။ဥပေဟိ-ဆည်းကပ်လော့။

နံပါတ် (၂)

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င)ဖြင့် သံဃောကို သံဟညတေတိ သံဃော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အယူသီလ၏ တူမျှသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ပေါင်းအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။ ဤ၌ သံဃအရ အဘယ်သံဃာကို ယူအပ်ပါသနည်း။သမုတိသံဃာ,အရိယာသံဃာ နှစ်မျိုးလုံးကို ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။
(ဆ)သို့။ ။ ဆရာ (စ) ဖြင့် သံဃအရ အရိယာသံဃာကို ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အရိယသံဃာကိုယူရခြင်း၏ အာဂမယုတ္တိမပြဆိုပြီလော။အရိယသံဃာ ယူနိုင်ရခြင်း၏ အာမယုတ္တိကား အဘယ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) အာဂမဒဠှီ။

နံပါတ် (၄)

ရာဂဝိရာဂ ။ ။ **ရဇ္ဇတီတိ ရာဂေါ။ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ။**
ရာဂဿ ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ။

ရာဂ-ဝိသေသနပုဒ်အရ ရာဂသည် မုချ။ထို-၏ ပယ်ကြောင်းမဂ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ+ပဟာယကစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ရာဂကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ရ၏။

အနေဇံ ။ ။ **နတ္ထိ ဧဇာသင်္ခါတာ တဏှာ ဧတသ္မိန္တိ အနေဇံ။**

http://www.dhammadownload.com

နု+ဓော-ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ တဏှာမရှိခြင်းသည် မုချ။ထို-၏ တေ အညပုဒ်အရ အရိယာဖိုလ်နှင့် ဂုဏ် +ဂုဏေးစပ် ဌာန။ တေ-အညပုဒ်အရ တဏှာမရှိရာ ဖြစ်သော ဖိုလ်ရ၏။

အသောက ။ ။ နတ္ထိ သောကော တသ္မိန္တိ အသောကံ။ [ဖိုလ်ရ၏]

အပ္ပဋိကူလ ။ ။ နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရုဒ္ဓတ္တော တေသ္မိန္တိ အပ္ပဋိကူလော။

ပဂုဏ ။ ။ ပဂုဏေန ပဝတ္တိတော ပကဋ္ဌော ဝါ ဂုဏော တသ္မိန္တိ ပဂုဏော။

သုဝိဘတ္တ ။ ။ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇိယတီတိ သုဝိဘတ္တော။ [ပရိယတ်ရ၏]

ဒိန္န ။ ။ ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ။

ဒါ ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ-ဒါနစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မုချ။ကမ္မဋ္ဌ-လှူဖွယ်ဝတ္ထု၏အာ ရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။တ ပစ္စည်းအရ လှူဖွယ်ဝတ္ထုရ၏။ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဒိန္နသည် ဤဒြဲ ကာရဏူပစာ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ထိုလှူဖွယ်ဝတ္ထု၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာကိုသာ ရ၏

မဟပ္ဖလံ ။ ။ မဟန္တံ ဖလံ တေသံ ဒါနသာတိ မဟပ္ဖလံ။

မဟန္တဖလ-ဗဟုဗ္ဗီ အရများသော အကျိုးသည် မုချ။ထို-၏ တေ အညပုဒ်အရ ဒါနစေတနာနှင့် အကျိုး+အကြောင်းစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ ဒါနစေတနာရ၏

ဓမ္မဒသာ။ ။ ဓမ္မံ ပဿန္တီတိ ဓမ္မဒသာ။

နံပါတ် (၅)

ဝိရာဂ။ ဝိ+ရဉ္စ+ဏ။ ဓော။ ဓေ+အ။ [ဓေတိ ကမ္ပတီတိ ဓော။]

သောက။ သုစ+ဏ။ ဒိဋ္ဌ။ ဒိသ+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) **မဂ္ဂေါ ကထိတော**ဖြင့် ရာဂဝိရာဂကို ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ရာဂဝိရာဂေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းရာဂဝိရာဂအရ မဂ်ကို ယူရမည်ကို သိစေ။

(ခ) ဖလံဖြင့် နတ္ထိ ဓောသင်္ခါတာ တဏှာ တသ္မိန္တိ အနေဓံ။နတ္ထိ သောကော တသ္မိန္တိ အသောကံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဖိုလ်ကိုယူရမည်ကို သိစေ။

(ဂ) **နိဗ္ဗာန်**ဖြင့် ယထာသဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မောဟု ဝစနတ္ထပြု၍ နိဗ္ဗာန်ကိုယူရမည်ကို သိစေ။

(ဃ) **ပိဋကတ္တယေန ဝိဘတ္တော သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာ**ဖြင့် နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရုဒ္ဓတ္တော တေသ္မိန္တိ အပ္ပဋိကူလော။ ပဂုဏေန ပဝတ္တိတော ပကဋ္ဌော ဝါ ဂုဏော တသ္မိန္တိ ပဂုဏော။ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇီယတီတိ သုဝိဘတ္တောဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပရိယတ္တိကို ယူရမည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သရဏတ္တံ/သရဏာယ...

သရဏတ္တံ သရဏာယ ပရာယဏာယ အပါယဒုက္ခဝဋ္ဋဒုက္ခပရိတာဏာယ-ဟု [သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၇၅]ဟု ဆိုသောကြောင့် သဝိဘတ်၏ ကာရိယအာယဖြင့် လဲလှယ်ဖွင့်ပြသောကြောင့် သရဏတ္တံ ပါဠ်သာသင့်။

ဓမ္မဒသာ/ဓမ္မရသာ...

အရိဓမ္မဿ ပစ္စက္ခဒဿဝိတာယ ဓမ္မဒသာဟု [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၅]ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

အရိယဓမ္မဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဓမ္မဒဿာဟု [ဝိမတိ၊၁။၈၇။]၌ ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဿဓာတ်ဖြင့်ရှိသော ဓမ္မဒဿာပါဌ်သာ သင့်။ [ဒိသကို ဒဿပြု။]

နံပါတ် (၉)

ဒိန္န။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနစေတနာ၏ ဒိန္နအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထု၌တင် ကာရဏူပစာ၊ **မှတ်ချက်။** ။ ဒိန္န-အရ ပေးလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုရသော်လည်း၊မဟာပွလ်ကို ထောက်၍ စေတနာကို အရကောက်သည်။ [ဘာ+ဋီ]

မဓုရ။ ။ အတူဖြစ်သော ချိုသောအရသာ၏အမည်ကို အတူရှိသော ပရိယတ္တိ၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရှဋီ။

နံပါတ် (၁၀)

သရဏတ္တံ ဥပေဟိ-အရ သဒ္ဓါ၊ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ၊သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂၅)

(က) **အနုတဂ္ဂေတိ** ဧတ္ထ အယံ အဂ္ဂသဒ္ဒေါ အာဒိကောဋိကောဋ္ဌာသသေဋ္ဌေသု ဒိဿတိ။

(ခ) ဣဓ ပန္နာယံ အာဒိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) တသ္မာ **အနုတဂ္ဂေတိ** အနုတံ အာဒိံ ကတွာတိ ဝေဒမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) **အဇ္ဇတဂ္ဂံ** အဇ္ဇဘာဝံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) **အဇ္ဇာဒဂ္ဂေ** ဣစ္စေဝ ဝါ ပါဌော။

(စ) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

(ဆ) အဇ္ဇ အဂ္ဂံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) အာဒိကောဋိကောဋ္ဌာသသေဋ္ဌေသု-အစဟူသောအနက်၊အစွန်အဖျားဟူသောအနက်၊အဖို့အစုဟူသော အနက်၊အမြတ်ဟူသော အနက်တို့၌။

(ခ) ဣဓ-ဣမသ္မိံ အနုတဂ္ဂေတိ ပဒေ။[မအူ]ဣဓ-ဤအနုတဂ္ဂေပါဏုပေတံ-ဟူသောပါဌ်၌။[ဘာ+ဋီ။]

(ဂ) အနုတံ-ယနေ့အဖြစ်ဟူသော သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်းကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် အာဒိ၊ကောဋိ၊ကောဋ္ဌာသ၊သေဋ္ဌအနက်တို့၌ထင်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ဤ၌လေးအနက်လုံးကိုပင် ဤ၌ အလိုရှိအပ်ပါသလော။အဘယ်အနက်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င)သို့အနုသန္ဓေ။ ။ဤသို့ ပဌမအက္ခရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဌ်အားလျော်စွာ အနက်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တတိယအက္ခရာဖြင့် တွေ့မြင်အပ်သော ပါဌ်အားလျော်စွာ အနက်ကိုပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (င)မိန့်။

ဧဝံ ပဌမက္ခရေန ဒိဿမာနပါဌာနုရူပံ အတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတိယက္ခရေန ဒိဿမာနပါဌာနုရူပံ

http://www.dhammadownload.com

အတ္တံ ဒဿေတုံ "အဇ္ဈဒဂ္ဂေတိ ဝါ ပါဌော"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ [သီ+ဋီ+သစ်၊၂။၁၉၂။]

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င)ဖြင့် အဇ္ဈဒဂ္ဂေဟူ၍ တတိယက္ခရာနှင့် ပါဠ္ဌရ ရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် ပါဠ္ဌရ ရှိနိုင်ပုံကို ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ပဌမက္ခရာ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ပါဠ်ရှိနိုင်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိသေသ/ပက္ခန္တရ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ/ပက္ခန္တရ။

အဇ္ဈတဂ္ဂေဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး အဇ္ဈတံဟူသော ပုဒ်အစိတ်ကိုဖွင့်ပြ။

(င) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (စ) ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ။

နံပါတ် (၄)

အဇ္ဈတာ။ ။ **ဣမသ္မိံ ဒိဝသေ အဇ္ဈ။ အဇ္ဈ ဘာဝေါ အဇ္ဈတာ။**

အဇ္ဈ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ယနေ့ဟုဆိုအပ်သော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီး၏ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာအချိန်အခါ ကာလ မှချ၏။ထို-၏ တာ ပစ္စည်းအရ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်းကြိယာနှင့် ကာလ/ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။တာ-ပစ္စည်းအရ ယနေ့၏ အဖြစ်ဟူသော သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်း ကြိယာ ရ၏။

ဒကာရ ။ ။ **ဒဝေ ကာရော ဒကာရော။ [တစ်နည်း] ဒ ဣတိ ကာရော ဒကာရော။**

ပဒသန္ဓိကရော။ ။ **ပဒါနံ သန္ဓိ ပဒသန္ဓိ။ ပဒသန္ဓိ ကရောတီတိ ပဒသန္ဓိကရော။**

နံပါတ် (၅)

အဇ္ဇ။ နိပါတ်။ [အဇ္ဇာတိ ဟိ နေပါတိကမိဒံ ပဒံ။] **ပါဌ**။ ပဌ+ဏ။

သန္ဓိ။ သံ+ဓာ+ဣ။ **ကောဋ္ဌာသ။** ကောဋ္ဌသဒ္ဒူ+သီ+အ။ **အဂ္ဂ**။ အဓ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(ဂ) **အဇ္ဈတံအာဒိကတ္တာဖြင့်** အဇ္ဈတဂ္ဂေကို အဇ္ဈတံ+အဂ္ဂေဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂသဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသစသော အနက်မဟော၊အာဒိအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာဧကဝုစ် အံဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊[တစ်နည်း] အဂ္ဂေကား အဂ္ဂဟူသော ဒုတိယာ ဧကဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊[တစ်နည်း] အဂ္ဂေ၌ အံ ဝိဘတ်ကို သ္မိံ ဝိဘတ်အဖြစ်ပြန်ထားသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အဇ္ဈတဂ္ဂေပုဒ်ကို ကတ္တာဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ အနက်သမ္ဗန် အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) အဇ္ဈဘာဝံဖြင့် အဇ္ဈတံ၌ တာပစ္စည်းသည် ဒေဝတာ စသည်၌ကဲ့သို့ သွတ္ထတဒ္ဓိတ်၌မသက်၊ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဇ္ဈ ဘာဝေါ အဇ္ဈတာဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော-ဖြင့် အဇ္ဈဒဂ္ဂေ၌ ဒ သည် အာဂုံလာထားသော ဒ၏ အဖြစ်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဇ္ဈဘာဝံ/အဇ္ဈဘာဝ...

ဘာဝတ္ထေ တာသဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ "**အဇ္ဈဘာဝ**"န္တိ ဣမိနာ ဟူသော-သီ၊ ဋီ၊ သစ်။၂။၂၉၁။ ကို ထောက်၍ အဇ္ဈဘာဝံဟု ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်။။ ဘာ+ဋီ ၌ အဇ္ဈတ္တိ အဇ္ဈတ္တစ္စေ၀ အတ္ထော။[သာရတ္ထ]အဇ္ဈဘာ၀တ္တိ အသ္မိ အဟာနိ ပ၀တ္တံ ပဿဒါဒိ ။ [ဝိမတိ] အဖွင့်တို့ကိုထောက်၍ ပ၀တ္တ၏ ပရိယာယ် ဘ၀ပုဒ်နှင့် အဇ္ဈဘ၀ရှိမှသင့်မည်ဟု ဆို၏

(ဆ) အဇ္ဈ အဂ္ဂံ ကတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ/အဇ္ဈ အဂ္ဂံ ကတ္တာတိ အတ္ထော…

ဝုတ္တံ ဟောတိနှင့် အတ္တောသည် ဝုဋ္ဌတ္တကို ဖော်ထုတ်သော ဥဇုကတ္တုပြဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တံ ဟောတိရှိပြီး၊သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ၌ အတ္ထောဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါင်၌ သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤဝါကျ၌ ကတ္တာပုဒ် မပါမှ သင့်၏။[တေနာဟ''**အဇ္ဈ အဂ္ဂတ္တိ အတ္ထော**''တိ ဟု [သီ+ဋီ+သစ်] ၌ ဆိုသောကြောင့်။

နံပါတ် (၈)

အဇ္ဈတ်၌ အဇ္ဈ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ယနေ့နံနက် အရုဏ်တက်မှစ၍ နောက်နေ့နံနက် အရုဏ်တိုင်အောင် အချိန်ကာလ၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သရဏဂုံ ဆောက်တည်စဉ် ကာလ၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ **(တစ်နည်း)** ဌာနဖြစ်သော ထိုနေ့၌မှီသော အရုဏ်တက်ရာမှစ၍ တစ်ဖန် အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် အကြားကာလ၏ အဇ္ဈအမည်ကို ထိုနေ့၌ဖြစ်သော ကြည်ညိုခြင်းစသည်၌ တင် ဌာနူပစာ။

အဇ္ဈတဂ္ဂေ၌ အဂ္ဂေဝယ် ၀စနဝိပလ္လာသနည်း၊ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။ (၆) နံပါတ် ရှု။

(ခ)ဝါကျ။ ဧကဒေသျူပစာတင်။ [အတ္တုဒ္ဒေသ ဟူလတ်က ဧကဒေသျူပစာ] နိယံကို အမှတ်ရပါ။

နံပါတ် (၁၀)

အဇ္ဈတာအရ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းဟူသော သဒ္ဓါ၊ဝီရိယ၊ပညာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂၅)

(က) ပါဏုပေတ္တိ ပါဏေဟိ ဥပေတံ။

(ခ) ယာ၀ မေ ဇီဝိတံ ပ၀တ္တတိ၊တာ၀ ဥပေတံ အနညသတ္ထုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ မံ ဘ၀ံ ဂေါတမော ဓာရေတု ဇာနာတူ။

(ဂ) အဟဉှိ သစေပိ မေ တိခိဏေန အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒေယျုံ၊နေ၀ ဗုဒ္ဓံ ''န ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဝါ,ဓမ္မံ ''န ဓမ္မော''တိ ဝါ, သံဃံ ''န သံဃော'' တိ ဝါ ၀ဒေယျန္တိ။

(ဃ) ဧတ္တ စ ဗြာဟ္မဏော''ပါဏုပေတံ သရဏဂတ''န္တိ ပုန သရဏဂမနံ ၀ဒန္တော အတ္တသန္နိယျာတနံ ပကာသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) အနညသတ္ထုကံ-အရှင်ဂေါတမမှတစ်ပါးသော ကိုးကွယ်ရာ ဆရာမရှိသည်ကို။(ဝါ) ရတနာသုံးပါးတို့၏ အပေါင်းမှတစ်ပါးသော ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော ဆရာမရှိသော။သရဏံ-ဟူ၍။ဂတံ-ဆည်းကပ်သော၊ ဥပါသကံ-ဟူ၍။ဓာရေတု-စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ။ဇာနာတု-သိမှတ်တော်မူပါ။ ကသ္မာ?

(ဂ) ဟိ-သမတ္တေမိ-ပြီးစေအံ့။[**တစ်နည်း**]ဟိ-ယသ္မာ။ န ၀ဒေယျံ-အံ့။တသ္မာ ဓာရေတု။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) စ-ဆက်။ဧတ္တ-ဤဉပါသကာ မံ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။သရဏဂမနံ-ကို။ဝဒန္တော-လျှောက်လတ်သော်။ ဗြာဟ္မဏော၊ အတ္တသန္နိယျာတနံ-မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းကြောင်း သရဏဂုံကို။

နံပါတ် (၂)

(ခ)စသည်သို့ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ **ပါဏောပေတ် ဉပေတန္တိ** လ္လမိနာ တဿ သရဏဂမနဿ အာပါဏကောဋိ ကတံ ဒဿေန္တော **''ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ''**တိအာဒိနိ ဝတ္တာ ပုန ဇီဝိတေနပ'ဟံ ဝတ္ထုတ္တယံ ပဋိပူဇေန္တော သရဏဂမနဥ္စ ရက္ခာမိတိ ဥပ္ပန္နံ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ အဓိပ္ပါယံ ဝိဘာဝေန္တော**''အဟဥ္စ''**တိ အာဒိမာဟ။ [သာရတ္ထ၊၁၊ ၄၂၅။]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံကို ပြသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ယင်းသို့ဆိုသော် အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံသည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မသင့်ရာသည် မဟုတ် ပါလော။အဘယ်သို့သောယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားသည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံဟုဆို၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ စသည်ဖြင့်ပင် သရဏဂုံကို ဆောက်တည်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ် ကိုပြလို၍ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံကို တစ်ဖန်ပြဆိုပါသနည်း။အကယ်၍ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကို ပြလို၍ ဆိုသည်ဖြစ်အံ့ ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ အတ္တသန္နိယျာတန ဟူသော အတ္တန္တရဝိညာပန အကျိုးငှာ ထပ်၍ ဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင် တင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်၏ ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။(ဂ) ကာရဏ/ဒဠှီ/ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

အနညသတ္ထုက ။ ။ **နတ္ထိ အညော သတ္ထာ ဧတဿာတိ အနညသတ္ထုကော။**

န အညု သတ္ထု အရ ရတနာသုံးပါးမှ (ဝါ) ဘုရားမှတစ်ပါးသော ဆရာမရှိခြင်း အဘာဝဗဟုဗ္ဗိဟ်သည် မုချ။ထို-၏ ဧတအညပုဒ်အရ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီးနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ဧတ အညပုဒ်အရ ဝေရဉ္စာ ပုဏ္ဏားကြီး ရ၏။ [ဝိသေသန ဆက်ကောက်]

တစ်နည်း။။ အညော သတ္ထာ အညသတ္ထာ။ နတ္ထိ အညသတ္ထာ ယဿ ဉပါသကဿာတိ အနညသတ္ထုကော။

အသိနာ ။ ။ **အသီယတိ ခိပီတိတိ အသိ။ အာယုံ အသတိ ခေပေတီတိ အသိ။**

အသဓာတ်အရ ကတ္တုဒွ- ပစ်ချသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်တ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ ကမ္မဒွ-သန်လျက်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖလူ။ဣ ပစ္စည်းအရ သန်လျက် ရ၏

အသဓာတ် သုဒ္ဓကတ္တုဒွ ကုန်တတ်သော အသက်သည်မုချ။ဟေတုကတ္တုဒွ-သန်လျက်၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိ ဖလူ။ဣ ပစ္စည်းအရ သန်လျက်ရ၏။

တိခိဏ။ ။ **တေဇယိတ္ထာတိ တိခိဏံ။**

သီသ။ ။ **သိနာတိ ဗန္ဓတိ ကေသေမဿုဋိကာရဏဝသေန ဧတ္ထာတိ သီသံ။**

သယန္တိ ဧတ္ထ ဉီကာယောတိ သီသံ။

http://www.dhammadownload.com

သရဏာဂမနံ ။ ။ သရဏံ ဣတိ ဂမနံ သရဏာဂမနံ။

အတ္တသန္နိယျာတနံ။ ။ အတ္တနော ရတနတ္တယဿ သန္နိယျာတနံ အတ္တသန္နိယျာတနံ။

နံပါတ် (၅)

ပါဏ။ ပဏ+ဏ ။[တစ်နည်း] ပ+အန+ဏ။ **သတ္တ**။ သာသ+ရတ္တ။

တိခိဏ။ တိဇ+ဏ္ဍန [တိဇ နိသာနေ၊ ဏ္ဍနော၊ ဓဿခေါ၊ ဏာတ္တံ။]

သီသ။ သီ+သက်။ **အတ္တ**။ အဒ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ပါဏေဟိ ဥပေတံဖြင့်** ပါဏုပေတကို. ဥပေတံ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပေတော၊ပါဏေဟိ ဥပေတော ပါဏုပေတောဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) **ယာဝဓေ။ပ ။တာဝ ဥပေတံ ဖြင့်** ပုဏ္ဏား ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံသည် အာပါဏကောဋိက သရဏဂုံဖြစ်သည်ကို သိစေ။**အနုသတ္တကံဖြင့်** ပါဏုပေတံ၌ ပါဏုပေတံဝေဟု အဝဓာရဏ အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ယင်းဓဝ်၏ ဓဝတ္ထဖလကို သိစေ။**ဓာနုတု-ဖြင့်** ဓာရေတု၌ ဆောင်၏ဟူသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

တိတိ သရဏ ဂမနေဟိ-ဖြင့်သရဏဂတာ၌ သရဏအရ ရတနာသုံးပါးကို ကောက်ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဂတံ၌ ဂမုဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ဘာဝသာနေ၌သက်၍ ဂမနံ ဂတံဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အတ္တသန္နိယျာတနံ/အတ္တသန္နိယျာဒနံ...

နိယျာတေတိ နိယျာတယတိ တကာရဿ ပန ဒကာရတ္တေ ကတေ နိယျာဒေတိ၊နိယျာတေတိ၊ နိယျာဒယတိ ဟူသော [နီတိ၊ ဓာတု၊ ၃၀၉] ကိုထောက်၍ သန္နိယျာတနကား သံ+နိ+ယတ ဓာတ်၊ယုပစ္စည်း၊ တကို ဒမပြုလျှင် နိယျာတနသင့်။ဒ ပြုလျှင် နိယျာဒနသင့်။ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်မှန်။

နံပါတ် (၈)

အသိနာ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော သန်လျက်၏ အသိနာ အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဦးခေါင်းကိုဖြတ်ကြောင်း လက်နက်အားလုံး၌ တင် ကေဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏ။

(ဂ) ယင်းဝါကျ၌ ပုဏ္ဏားသည် အလွန်အကဲဆိုရကား ဥက္ကဋ္ဌနည်း။ (ဝါ) အတိသယနည်း။

ပါဏ ။ ။ အပေါင်း ဝေါဟာရအားဖြင့် သတ္တ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပရမတ္ထအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၌ တင် ကေဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပါဏ အရ။ ဤ၌ ဇီဝိတိန္ဒြေ ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၂၆)

(က) ဓဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ ဘဂဝန္တံ သပရိသံ ဥပဋ္ဌာတုကာမော အာဟ **"အဓိဝါသေတုစ**

http://www.dhammadownload.com

မေ ဘဝံ ဂေါတမော ဝေရဉ္စာယံ ဝဿံဝါသံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသံဃေနာ" တိ။

(ခ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ--ဥပါသကဉ္စ မံ ဘဝံဂေါတမော ဓာရေတု၊အဓိဝါသေတုစ မေ ဝေရဉ္စာယံ ဝဿာဝါသံ။

(ဂ) တယော မာသေ ဝေရဉ္စံ ဉပနိဿာယ မမ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ဝါသံ သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ။

(ဃ) **အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေနာတိ** အထဿ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ ကာယင်္ဂံ ဝါ ဝါစင်္ဂံ ဝါ အစောပေတွာ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ခန္တိံ ဓာရေတွာ တုဏှီဘာဝေန အဓိဝါသေသိ။

(င) ဗြာဟ္မဏဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ မနသာဝ သမ္ပဋိစ္ဆီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ ၊ ၁။ ၁၄၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ၌ ကာရကသမ္ဗန္ဓနည်း၊ ကြိယာသမ္ဗန္ဓနည်း ကြံ၍ အနက်ပေးပုံ-

ဘဝံဂေါတမော-သည်။မံ-ကို။ဥပါသကဉ္စ-ဥပသကာဟူ၍လည်း။ဓာရေတု-လော့။မေ-၏။ဝေရဉ္စာယံ-၌။ဝဿာဝါသံစ-မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူခြင်းကိုလည်း။အဓိဝါသေတု-သာယာတော်မူလော။(ဝါ)ခံယူတော်မူလော့။(ဝါ)ကောင်းစွာရှေးရှု အလိုရှိတော်မူလော့။(ကာရကသမ္ဗန္ဓနည်း)

ဘဝံဂေါတမော-သည်။မံ-ကို။ဥပါသကံ-ဥပသကာဟူ၍။ဓာရေတုစ-မှတ်လည်းမှတ်ယူတော်မူလော့။ မေ၊ ဝေရဉ္စာယံ၌။ဝဿဝါသံ-ကို။အဓိဝါသေတုစ-သာယာလည်း သာယာတော်မူပါလော။[ကြိယာသမ္ဗန္ဓနည်း]

(ဂ) တယော မာသေ-ပတ်လုံး။ဝေရဉ္စံ-ကို။ဥပနိဿာယ-၍။မမ-အား။အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ငှာ။ဝါသံစ-နေခြင်းကိုလည်း။သမ္ပဋိစ္ဆတု၊ ဝန်ခံတော်မူပါလော့။ [ကာရကသမ္ဗန္ဓနည်း။]

တယော မာသေ ဝေရဉ္စံ ဉပနိဿယ မမ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ဝါသံ-ကို။သမ္ပဋိစ္ဆတုစ-ဝန်ခံလည်း ဝန်ခံတော်မူပါလော့။(ကြိယာသမ္ဗန္ဓနည်း)

(ဃ) ကာယင်္ဂံဝါ-ကိုယ်တော်၏ဦးခေါင်းစသော အစိတ်အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း။(သာရတ္ထ)ဝါ-ကာယဝိညတ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ခြေတော်စသော ကိုယ်အစိတ်ကိုလည်းကောင်း။(ဝိမတိ) ဝါ-ကိုယ်ဟူသော အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း။(ကေစိဝါဒ)ဝါစင်္ဂံဝါ-ဟောတုသာဓု စသောစကား၏ အစိတ်အင်္ဂါကိုလည်းကောင်း။(ဝိမတိ)အစောပေတွာ-မလှုပ်စေမူ၍။အဗ္ဘန္တရေယေဝ-ကိုယ်တော်၏ စိတ်အစဉ်၌သာလျှင်။ခန္တိံ-အလိုကို။ ဓာရေတွာ-ဖြစ်စေတော်မူ၍။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားသည် အဓိဝါသေတုစ မေ ။ပ။ ဘိက္ခုသံဃေနဟု လျှောက်တော်မူ၏။ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟူသော စကားဖြင့်ပင် မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးအား အပ်နှင်းပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အဓိဝါသေတုစ မေ။ ပ။ဘိက္ခုသံဃေနဟု လျှောက်ပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [က]မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ (ဃ)ဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၍ ဆိတ်ဆိတ်အဖြစ်ဖြင့် လက်ခံတော်မူ၏ ဖွင့်ပြအပ်၏။ လက်ခံတော်မူပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ဆိတ်ဆိတ် နေဘိသနည်း။ကာယင်္ဂ, ဝါစင်္ဂကို လှုပ်ရှားစေလျက် လက်ခံသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း။။ ဆိတ်ဆိတ်အဖြစ်ဖြင့် သာယာ၏ဟုဆို၏။ဆိတ်ဆိတ်အဖြစ်ဖြင့် သာယာခြင်းဟူသည် အဘယ် ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [၎] မိန့်။ **အဓိဝါသေတူတိ** သာဒိယတု။တံ ပန သာဒိယနံ မနသာ သမ္ပဋိဂ္ဂဟော ဟောတီတိ အာဟ **"သမ္ပဋိစ္ဆတူ"တိ**။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၅။]

နံပါတ် (၃)

(ခ+ဂ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျရစ္ဆ/ဝိတ္ထာရ။

တစပ်။ ။ မေ-အားပေးသောကြောင့်၊အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ဟူသော ပါဋ္ဌသေသ၌ သမ္ပဒါန်၊သမ္ပဒါန်၏ ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

သံပရိသ။ ။ **ပရိသမန္တတော သေန္တိ ဧတ္ထာတိ ပရိသာ။သဟ ပရိသာယ ယော ဝတ္တတီတိ သပရိသော။**

သဟ-ပရိသ ဗဟုဗ္ဗီအရ ပရိသတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း သဟတ္ထာဘောဂုဏ်သည်မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ပရိသတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော ဘုရားရှင် ရ၏။ [ဝိသေသန ဆက်ကောက်။]

ကာယင်္ဂ။ ။ **ကာယဿ အင်္ဂံ ကာယင်္ဂံ**

ကာယ-အရ ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်ကာယတော်သည် မုချ။ထို-၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်း စသော ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်နှင့် အဝယဝီ+အဝယဝစပ် ဌာနူ။ပုလုံးအရ ကိုယ်တော်၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်းစသော အင်္ဂါရ၏။

ဝဿဝါသ။ ။ **ဝဿေ အာဝါသော ဝဿဝါသော။**

နံပါတ် (၅)

ပရိသာ။ ပရိ+သိ+အ+အာ။ **ဥပါသက။** ဥပ+အာသ+ဏ္ဍု။

မာသ။မသိ+ဏ(တစ်နည်း) မိနန္တ+သီ+ဏ/မသ+ဏ/မ+အသ+ဏ။

တုဏှီ။ တုဟ+ဏှ။(တစ်နည်း) တုဟ+ဏီ။ **ခန္တိ။** ခမု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဥပါသကဥ္စ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု-ဖြင့် အဓိဝါသေတုစ၌ စသဒ္ဒါသည် ဥပါသကဥ္စ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု ဟူသော ရှေ့ဆိုခဲ့ပြီး ဝါကျကို ပြန်ဆည်းသော ဝုတ္တသမုစ္စည်း အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။

(ဂ) တယော မာသေ ဝါသံဖြင့် ဝဿာဝါသံ၌ ဝဿသဒ္ဒါသည် သံဝစ္ဆရ-နှစ်ဟူသောအနက်၊မိုးဟူသော အနက်တို့ကို မဟော၊မိုးဥတုဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝဿအရ ဝဿန္တဥတု မိုးလေးလ လုံးကိုမယူရ၊ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဝါတွင်းသုံးလကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝဿာဝါသံကို ဝဿေ အာဝါသော ဝဿာဝါသောဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**ဝေဠုဝံ ဥပနိ ဿာယ-ဖြင့်** ပါဠိတော်၌ ဝေဠုဝေဏာယံကား သာမီပိကာဓာရ၊သမီပျူပစာ ပုဒ်တည်းဟုသိစေ။**မမ-ဖြင့်** အဓိဝါသေ တုစ မေ ၌ မေကား စတုတ္ထီ သဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ကာရိယ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း သဝိဘတ်သည် သမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ **အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ဖြင့်** ပါဠိတော်၌ မေ ကို

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇာယံ၌ မစပ်ရ၊အနုဂ္ဂဟတ္ထံဟူသော ပါဠ်သေသ၌စာစပ်ရမည်ကို သိစေ။သမ္မုဋ္ဌမုတ္တ-ဖြင့် အဓိဝါသေတုဉ္စ အဓိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အဓိဥပသာရကြောင့် ဝါသဓာတ်သည် ဥပသေဝ နတ္ထကို မဟော။သာဒိယနအနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊သာယာတော်မူလော့ဟူသည် စိတ်တော်ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး၏စကားကို ခံယူခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

ခန္တီ စာရေတွာ/ ခန္တီ ဓာရေတွာ...

ခန္တီ စာရေတွာတိ ခန္တိံ ပဝတ္တေတွာ၊ ရုစိံ ဥပ္ပါဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ''ခန္တီ ဓာရေတွာ''တိပိ ပါဠော။ဥပ္ပန္နံ ရုစိံ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ဓာရေတွာ ဝစီဘေဒေန အပကာသေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဟူသော [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၅။] ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်။

ဝါသံ/ ဝဿဝါသံ...

ဝဿာဝါသံ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဝဿကို တယော မာသေ-ဟု ဖွင့်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝါသံ ပါဠ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝဿာဝါသ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော မိုးလေးလ၏ ဝဿအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝါတွင်းသုံးလ၌တင် စကာဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-အရ မေတ္တာ ကရုဏာ ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါကျစဉ် (၁၂၇)

(က) **ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ** ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။

(ခ) သာ ပန ဒုလ္လဘဘိက္ခတာ ယတ္ထ မနုဿာ အဿဒ္ဓါ ဟောန္တိ အပ္ပသန္နာ၊တတ္ထ သုသ ဿကာလေပိ အတိသမဂ္ဃေပိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ ဟောတိ။

(ဂ) ဝေရဉ္ဇာယံ ပန ယသ္မာ န တထာ အဟောသိ၊အပိစ ခေါ ဒုဿဿတာယ ဆာတကဒေါ သေန ဟောသိ၊ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော ''**ဒွီဟီတိကာ**''တိ အာဒိမာဟ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ပန-ဆက်။သာဒုလ္လဘဘိက္ခတာ-ထိုခဲယဉ်းစွာရအပ်သော ထမင်းရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌။အဿဒ္ဓါ-သဒ္ဓါမရှိကုန်သည်။အပ္ပသန္နာ-ရတနာသုံးပါး၌ မကြည်ညိုကုန်သည်။တတ္ထ၊သုသ ဿကာလေပိ-ကောင်းသောကောက်ရှိသော အခါ၌သော်လည်း။(ဝါ)ပြည့်စုံသော ကောက်ရှိသော အခါ၌သော် လည်း။ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ၊ကောက်ပဲသည်။အတိသမဂ္ဃေပိ-အလွန်အားဖြင့် အဖိုးနည်းထိုက်သော်လည်း။

(ဂ) ပန-အနွယ။တထာ-အားဖြင့်။(ဝါ) အကြောင်းကြောင့်။န အဟောသိ-သည်မဟုတ်။ဒုဿဿတာယ

http://www.dhammadownload.com

မကောင်းသော[မပြည့်စုံသော] ကောက်ရှိသည့်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဆာဒကဒေါသေန- ဝေါ်မွတ်ခြင်းတည်းဟူသော အပြစ်ကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် ဒုတ္တိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဒုတ္တိက္ခာပုဒ်၏အနက္ထတ္တ ဖြစ်သော ဒုလ္လဘဘိက္ခတာ ဟူသည် ပြည့်စုံသော ကောက်ရှိသောအခါ၌ ဖြစ်လေသလော။(ဝါ)ဝေါ်မွတ်ခြင်းတည်းဟူသော အပြစ်ဒေါသကြောင့် ဖြစ်လေသလော။ ဘယ်သို့မှတ်ရမည်နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် အချို့ ဓနပုဒ်ပြည်ရွာများ၌ ကောက်ပဲသီးနှံ ပြည့်စုံသော်လည်း လူတို့ သဒ္ဓါတရား နည်းပါးသောကြောင့် ဒုတ္တိက္ခဖြစ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဝေရဉ္ဇာပြည်၌လည်း လူတို့၏ အသဒ္ဓ အပ္ပသန္နအခြင်းအရာ၊ပြည့်စုံသော ကောက်ရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လေသလော။အဘယ်သို့ဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဝိသေသ။

ထိုတွင် ဝေရဉ္ဇာယံ ။ပ။အဟောသိကား ကာရဏ။တသ္မာ စသည်ကား ဖလ။

နံပါတ် (၄)

သုသဿ။ ။ သသန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ သဿံ။သေ ခေတ္တေ သေတိ ရုဟတီတိ သဿံ။ သမ္မန္တံ (သုန္ဒရံ) သဿံ ဧတ္ထာတိ သုသဿော။

သုသဿ-အရ ပြည့်စုံသော (ဝါ) ကောင်းသော ကောက်သည့် မုချ။ထို၏ ဧတ အညပုဒ်အရအချိန်အခါနှင့် ကာလဝန္တ+ကာလစပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ ပြည့်စုံသော(ဝါ)ကောင်းသောကောက်ရှိရာ အချိန်အခါကာလ ရ၏။ [ဝိသေသန ဆက်ကောက်].

သုသဿကာလ။ ။ သုသဿော ကာလော သုသဿကာလော။

ဒုတ္တိက္ခာ ။ ။ အဿမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုတ္တိက္ခာ။

ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။ ။ လဘိတဗ္ဗာတိ လဘာ။ ဒုက္ခေန လဘာ ဒုလ္လဘာ။ ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတိဿံ ဝေရဉ္ဇာယန္တိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။

အသဒ္ဓါ။ ။ န သဒ္ဒဟန္တီတိ အသဒ္ဓါ။ နတ္ထိ သဒ္ဓါ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ အသဒ္ဓါ။

အပ္ပသန္နာ။ ။ န ပသီဒန္တီတိ အပ္ပသန္နာ၊ နတ္ထိ ပသန္န ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ အပ္ပသန္နာ။

ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာ။ ။ ပုဗ္ဗဏ္ဏဉ္စ အပရဏ္ဏဉ္စ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏံ။

အတိသမ္ဂ္ဂ။ ။ အဘိသယေန သံ အပ္ပေါ အဂ္ဃော ဧတဿ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏဿာတိ အတိသမ္ဂ္ဂံ။

အတိ+သံ+အဂ္ဃ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီအရ အလွန်နည်းသော အဖိုးသည် မုချ။ထို၏ ဧတ အညပုဒ်အရ ကောက်ပဲနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ အလွန်နည်းသော အဖိုးရှိသော ကောက်ပဲ ရ၏။

(တစ်နည်း) အတိသယေန သံ အပ္ပံ အဂ္ဃတီတိ အတိသမ္ဂ္ဂံ။

ဒုသဿတာယ။ ။ ဒုဋ္ဌု သဿံ ဧတိဿံ ဝေရဉ္ဇာယန္တိ ဒုသဿာ။

ပုဗ္ဗဏ္ဏ။ ။ အဒီယတိ ဘက္ခီယတီတိ အန္နံ။ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ အန္နံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ။

http://www.dhammadownload.com

အပရဏ္ဏ။ ။ **အပရေ ပဝတ္တံ အန္နံ အပရဏ္ဏံ။**

အပရ ဝိသအရ နောက်ကာလသည် မုချ။ထို၏ ကောက်ပဲအစာနှင့်ကာလ/ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော နောက်ဖြစ်သော ကောက်ပဲအစာရ၏။

ဆာတကဒေါသ။ ။ **ဆာတေန္တီတိ ဆာတကာ။ ဆာတကာနံ ဒေါသာ ဆာတကဒေါသာ။**

နံပါတ်(၅)

အပ္ပသန္န။ န+ပ+သဒ+တ။ **သဿ။** သသ+သ။**(တစ်နည်း)**သသဒ္ဒူပပဒ+သီ+အ။

ဆာတက။ ခါဒ+တ+သွတ္တ ကပစ္စည်း။**(တစ်နည်း)** ဆာ+တ+သွတ္တ က။

နံပါတ် (၆)

(က) ဒုလ္လဘဘိက္ခာဖြင့် ဒုဗ္ဘိက္ခာ၌ ဒု ဥပသာရပုဒ်၏ မပြည့်စုံခြင်း(ဝါ)ရခဲခြင်း အသမိဒ္ဓိအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ**(တစ်နည်း)** အသမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အပရန္နံ/အပရဏ္ဏံ···

ပုဗ္ဗဏ္ဏတော အပရဘာဂေ ပဝတ္တံ အန္နံ အပရဏ္ဏံ။အပရန္နဥ-ဓာန် ၄၅၀-ဂါထာ၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏ။။ အကျိုးဖြစ်သော ထမင်း၏အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကောက်,ပဲ၌တင် ဖလူပစာ။ **(ဂ)ဝါကျညှိနည်း။**။ ရှေ့ငဲ့လျှင် ရှေ့ဝါကျ၌ဖြစ်သင့်သောဒေါသကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊နောက်ငဲ့လျှင် ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို ဟောရခြင်း၏ အလိုအာဘောဂကို ပြခြင်းကိစ္စ။ဤနှစ်ကိစ္စကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြီးစေတတ်သောကြောင့် အမ္ဗသေစနဂရုသိနာနနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အသဒ္ဓါ အရ သဒ္ဓါတရားမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာပဥ္စက။

****

ပါကျစဉ် (၁၂၈)

(က) တတ္ထ **ဒွိဟိတိကာတိ** ဒွိဓာ ပဝတ္တဉှိဟိတိကာ။

(ခ) ဤဟိတံ နာမ ဣရိယာ။

(ဂ) ဒွိဓာ ပဝတ္တာ စိတ္တဣရိယာ စိတ္တဤဟာ။

(ဃ) ဧတ္ထ လဍ္ဍာမ နုခေါ ကိဉ္စိ ဘိက္ခမာနာ, န လဍ္ဍာမာတိ။

(င) ''ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ကိဿာမ နုခေါ နော''တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဒွိဓာ-နှစ်ပါးအပြားဖြင့်။ပဝတ္တဤဟိတိကာ-ဖြစ်သောအမူအရာရှိသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) စိတ္တကူရိယာ-စိတ်၏အမူအရာသည်။စိတ္တဉ္ဇုဟာ-စိတ်၏ကြောင်းကြ ဖျာပါရသည်။ အတ္ထိ။

(ဃ) တ္တေ-ဤဝေရဥ္ဇာမြို့၌။ကိဥ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုကို။ဘိက္ခမာနာ-တောင်းကုန်သည်ရှိသော်။(ဝါ) ကုန်သော။ [မယံ] လဗ္ဘာမနုခေါ-ရကုန်အံ့လော။

(င) ဝါ-တစ်နည်း။တ္တေ-၌။ဇီဝိတုံ-ငှာ။နောသက္ကဿာမနုခေါ၊စွမ်းနိုင်ါအံ့လော။ကူတိ ပဝတ္တာ စိတ္တကူရိယာ စိတ္တဉ္ဇုဟာ ဟောတိ၊ ဣတိအယံ-ပြီးကား။တ္တေ-ဤဒွိဟိတိကာ ဟူသောပါဌ်၌။အဓိပ္ပါယော-တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ တ္တောတိ ဒွိဟိတိကာတိ မဇ္ဈပဒလောပီဗဟုဗ္ဗီဟိရတ္တသမာသော ယမီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဒွိဓာ ပဝတ္တ ဤဟိတိကာ"**တိ။ ဤဟနံ ဤဟိတန္တိ ဤဟိတာသဒ္ဒေါယံ ဘာဝသာဓနောတိ အာဟ **"ဤဟိတံ နာမ ကူရိယာ"**တိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၆။]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် ဤဟိတမည်သည် အမူအရာ ကြိယာတည်းဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်၏ အမူအရာဖြစ်ပါသနည်း။ကိုယ်၏ အမူရာပင် ဖြစ်လေသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

ကား။ ။ ဤဟိတဟူသည် နှစ်ဖြာဖြာသော စိတ်၏အမူအရာကြိယာတည်းဟု ငါပြဆို၏ ဟူလို။

ကဿ ပနေသာ ကြိယာတိ အာဟ **"စိတ္တကူရိယာ"**တိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၆။]

(ဃ+င) သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် နှစ်ဖြာဖြာသောစိတ်၏ အမူအရာကြိယာသည် ဤဟိတမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဝေရဥ္ဇာမြို့၌ အဘယ်သို့လျှင် စိတ်၏အမူအရာနှစ်ဖြာ ဖြစ်သနည်း။ဝေရဥ္ဇာမြို့၌ စိတ်၏အမူ အရာနှစ်ဖြာ ဖြစ်ပုံအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ+င)မိန့်။

ကထံ ပနေတ္ထ ဤဟိတာဿ ဒွိဓာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ၊**"လဗ္ဘာမ နုခေါ"**တိ အာဒိ။

(င)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့(ဃ)ဖြင့် လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်အမူအရာ နှစ်ဖြာနှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍။ယခုအခါ၌ အစိုးရမင်းတို့၏ စိတ်အမူအရာ နှစ်ဖြာနှစ်ခွ ဖြစ်ပုံကို ပြလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င) မိန့်။

တတ္ထ **လဗ္ဘာမနုခေါတိ** ဣဒံ ဒုဂ္ဂတာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ဇီဝိတုံဝါ သက္ကဿာမ နုခေါ၊ နောတိ ဣဒံ ပန ဣဿရာနံ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ ဤဟိတပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှ အဘိဓေယျတ္ထကိုပြ။ (ဃ+င) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင်။ (င) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

ဒွိဟိတိကာ။ ။ **ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ တ္တောတိ ဒွိဟိတိကာ။**

ဒွိ+ဤဟိတ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီအရ ဆင်းရဲသူတို့၏ တောင်း၍ရအံ့လော၊မရအံ့လောဟု နှစ်ဖြာဖြစ်သော အမူအရာ၊အစိုးရသူ လူချမ်းသာတို့၏ သက်ဖိုးရှည်မှ ရှည်ပါ့မလားဟု နှစ်ဖြာဖြစ်သော အမူအရာသည်မှချ။ ထို-၏ တေအညပုဒ်အရ ဝေရဥ္ဇာမြို့နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ ဝေရဥ္ဇာမြို့ ရ၏။

ဤဟိတ ။ ။ **ဤဟနံ ဤဟိတံ။**

စိတ္တကူရိယာ။ ။ **စိတ္တဿ ကူရိယာ စိတ္တကူရိယာ။**

ဘိက္ခမာနာ ။ ။ **ဘိက္ခာမ ယာစာမာတိ ဘိက္ခမာနာ။**

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

ဤဟိတ။ ဤဟ+တ။ **နာမ**။ နမ+ဏ။ **ဣရိယာ**။ ဣရိယ+အ။ **လဥ္ဇာမ**။ လဘ+သ္မာမဝိဘတ်။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဒွိစ ပဝတ္တဤဟိတိကာဖြင့်** ဒွိဟိတိကာပုဒ်ကို ဒွိစ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒွိပဝတ္တဤဟိတိကဟု ဆိုလိုလျက် ပဝတ္တပုဒ်ကျေသည်ကိုလည်းကောင်း၊သမာသန္တ ကပစ္စည်း၊အ-ကို ဣ-ပြု၍ ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

တစ်နည်း- ဒွိစ ပဝတ္တံ ဤဟိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတံ၊ဒွိဟိတံဧဝ ဒွိဟိတိကာဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊ဣက ပစ္စည်း သွတ္ထအနက်၌ သက်သည်ကို သိစေ။

(ခ) **ဣရိယာဖြင့်** ဤဟိတံကို ဤဟနံ ဤဟိတံဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဣရိယာ-အရ ကာယ,ဝါစာ,စိတ္တ သုံးပါးတို့တွင် ဤဒြိစိတ်၏ အမူအရာ အားထုတ်ခြင်းဗျာပါရကို ယူရမည်ကို သိစေ။

(ဃ) ဖြင့် ယင်း ဒွိဟိတိကာပုဒ်၌ ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသွင်း အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဒွိဟိတိကာ/ ဒုဟိတိကာ...

ဒွိစပဝတ္တဤဟိတိကာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် "ဒုဟိတိကာ"တိပိ ပါဌော။တတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟူသော [သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။]ကို ထောက်၍ ဒွိဟိတိကာနှင့်ဒုဟိတိကာတို့ကား အနက်တူပင် ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

ပဝတ္တဤဟိတိကာ/ပဝတ္တာ ဤဟိတိကာ...

ပဝတ္တသည် ဤဟိတဌ်သာစပ်၏။ဏိက ပစ္စည်းနှင့် မစပ်သောကြောင့် ပဝတ္တဤဟိတိကာ-ဟု ရှိသော ပါဌ်သာသင့်။ ပဝတ္တာ ဤဟိတိကာဟု ဝါကျနှင့် ရှိသောပါဌ် မသင့်။ [မအူ။]

နံပါတ် (၈)

ဤဟိတံ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဣရိယာ၊စိတ္တဣရိယာတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တဣရိယာ၌ တင် ဧကဒေသူပစာ။

ရှင်းချက် ။။ (ဃ) ဝါကျသည် လူဆင်းရဲတို့အတွက်သာဖြစ်ပြီး၊ (င) ဝါကျသည်အစိုးရသူတို့ အတွက်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရသင့်သည် အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း ရနိုင်မည်ဖြစ်၏။

နံပါတ် (၁၀)

လဥ္ဇာမ အရ လူဆင်းရဲတို့၏ ခန္ဒာငါးပါး ရ၏။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၁၂၉)

(က) အထဝါ **ဒွိဟိတိကာတိ** ဒုဗ္ဗိဝိကာ။

(ခ) ဤဟိတံ ဤဟာ ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ၊ ဇီဝိတဝုတ္တိ အာဒီနိ ပဒါနိ ဧကတ္ထာနိ။

(ဂ) တသ္မာ ဒုက္ခေန ဤဟိတံ ဧတ္ထ ပဝတ္တတီတိ ဒွိဟိတိကာတိ အယမေတ္ထ ပဒတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သေတဋ္ဌိကာတိ သေတကာနိ အဋ္ဌီနိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဌိကာ။

(င) ဒိဝသမ္ပိ ယာစိတွာ ကိဉ္စိ အလဒ္ဓါ မတာနံ ကပဏမနုဿာနံ အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏေဟိ အဋ္ဌီဟိ တတြ တတြ ပရိကိဏ္ဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သေတဋ္ဌိကာတိပိ ပါဌော။

(ဆ) တဿတ္ထော-သေတာ အဋ္ဌိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဌိကာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃/၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဒုဗ္ဘိဝိကာ၊ ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းရှိသည်။ [ဟောတိ]

(ဂ) တဿာ၊ထိုဉ်ဟိတံနှင့်ဗီဝိတံပုဒ်တို့၏ တူသောအနက် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။တွေ့၊ဤဝေရဉ္ဇာမြို့၌။ဒုက္ခေန၊ဆင်းရဲသဖြင့်။ဤဟိတံ၊အသက်မွေးရခြင်းသည်။ပဝတ္တတိ၊ဣတိ၊ကြောင့်။ဒွိဟိတိကာ၊ မည်၏။ ဣတိအယံ၊ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤဒွိဟိတိကာပုဒ်၌။

(င) ကိဉ္စိ၊စိုးစဉ်းမျှကို။(ဝါ)အနည်းငယ်မျှကို။အလဒ္ဓါ၊မရကုန်သောကြောင့်။မတာနံ၊သေကြရကုန်သော။ ကပဏမနုဿာနံ၊အထီးကျန်မွဲလူဆင်းရဲတို့၏။အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏေဟိ၊မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်သော။ အဋ္ဌီဟိ၊တို့ဖြင့်။တတြတတြ၊ထိုထိုအရပ်၌။ပရိကိဏ္ဏာ၊ရောပြွမ်းသည်။ [ဟောတိ]

(ဆ) တဿ၊ထိုပါဌ်၏။အတ္ထော၊ကား။ဧတ္ထ၊ဤဝေရဉ္ဇာမြို့၌။သေတာ၊ဖြူသော။(ဝါ) ဖြူအောင်နိပ်စက်တတ်သော။အဋ္ဌိ၊ကောက်ရောဂါသည်။ [အတ္ထိ]

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ အပရာနုသန္ဓေ။ ။ဒု-သဒ္ဒေ ဝါ ဥကာရဿ ဝကာရံ ကတွာ ဒွိဟိတိကာတိ အယံနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ "အထဝါ"တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။၄၂၆။]

(ခ)သို့ ။။ ဆရာ (က) ဖြင့် ဒု-၏ ဒုက္ခဝါစက ဤဟိကာ၏ ဗီဝိတဝါစကအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဤဟိတိကာပုဒ်သည် အသက်မွေးခြင်း အနက်ကိုဟောက ဆရာ့စကားသင့်ရာ၏။မဟောက မသင့်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်ရာပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ) မိန့်။

(င)သို့ ။။ ဆရာ(ဃ)ဖြင့် ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိရာဖြစ်သောကြောင့် ဝေရဉ္ဇာမြို့သည် သေတဋ္ဌိကမည်သောဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ဝေရဉ္ဇာမြို့၌ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိပါသနည်း။ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိပုံ အကျယ်ကို မသိအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

(ဆ)သို့ ။ ။ ဆရာ (စ) ဖြင့် သေတဋ္ဌိကာ ဟူ၍လည်း ပါဌ်တစ်မျိုးရှိ၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထို သေတဋ္ဌိကာပုဒ်သည် အဘယ်ယုတ္တိရှိပါ၏လော။မရှိက သေတဋ္ဌိကာဟူ၍ ပါဌ်တစ်မျိုးကို ဆိုသော ဆရာ့စကား အဘယ်သို့ သင့်နိုင်အံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဆ] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။

(စ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ/ဒဋ္ဌီကရဏ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ဒွိဟိတိကာ ။ ။ ဒုက္ခေန ဤဟိတံ ဧတ္ထ ပဝတ္တတီတိ ဒွိဟိတိကာ။

ဒု+ဤဟိတ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ဆင်းရဲငြိုငြင်သဖြင့် အသက်မွေးခြင်းသည် မှုချ။ထို-၏ ကေ အညပုဒ်အရ ဝေရဉ္ဇာမြို့နှင့် ဌာနီ+ဌာနစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ ဆင်းရဲငြိုငြင်သဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရှိရာ ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာမြို့ရ၏။

အဟိဋ္ဌတ္တကဝဏ္ဏာနိ ။ ။ အဟိဋ္ဌတ္တကဿ ဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသန္တိ အဟိဋ္ဌတ္တကဝဏ္ဏာနိ။

အဟိဋ္ဌတ္တကဝဏ္ဏ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ မိုအဆင်းနှင်းတူသော အဆင်းသည် မှုချ။ထို-၏ အရိုးနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော အရိုးတို့ ရ၏။

ပရိကိဏ္ဏာ ။ ။ ပရိသမန္တတော ကိဏ္ဏာ ပရိကိဏ္ဏာ။

ကေတ္တာနိ ။ ။ ကော အတ္တော ဧတေသံ ပဒါနန္တိ ကေတ္တာနိ။

နံပါတ် (၅)

အဋ္ဌိ။ အသု+တိ။ (တစ်နည်း) အာ+ဌာ+က္က။ **သေတ**။ သိတ+ဏ။ (တစ်နည်း) သိ+ဏ။ **ကပဏ**။ ကု+ပဏ+အ။ (ကုစ္ဆိတော ပဏော ယဿာတိ ကပဏော။) တစ်နည်း။ ကပ+ယု။ **ဆတ္တ**။ ဆဒ+တ။ **အဟိ**။ အံဟ+က္က။

နံပါတ် (၆)

(က) ဒုဗ္ဘိဝိကာဖြင့် ဒွိဟိတိကာကို ဒု+ဤဟိတိကာဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒု-၏ ဒုက္ခဝါစကတ္တ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဤဟိတ၏-ဇီဝိတ(အသက်မွေးခြင်း)အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒု-၌ ဥကို ဝပြု၍ ဒွိဟိတိကာဟု ရုပ်ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒုက္ခေန ဤဟိတံ (ဇီဝိတံ) ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) ဖြင့် ဤဟိတံ, ဤဟာ, ဣရိယနံ, ဇီဝတံစသော ပုဒ်တို့တူသော အနက်ရှိသောကြောင့် ဒုဗ္ဘိဝိကာဟု ဖွင့်ရာ၌ ခိုင်လုံသော ယုတ္တိအဖြစ်ကို သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ဒွိဟိတိကာပုဒ်၌ ဒွသဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိတစသော အနက်ကိုမဟော၊ဒုက္ခအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းပုဒ်ကို ဒုက္ခေန ဤဟိတံ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည် ကို လည်းကောင်း၊ဤဟိတံဟူသော ကတ္တားကို ပဝတ္တတိ၌ စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သေတဋ္ဌိကာ/သေတဋ္ဌိကာ…

သေတဝဏ္ဏံ ကရဏဝသေန အဋ္ဌတိ ဟိံသတီတိ သေတဋ္ဌိကာ။သာဓေ သေတဋ္ဌိကာဟု [ဓာန်၊ ဋီ၊ ၄၅၄။]ကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ် သင့်။

အဟိဋ္ဌတ္တက/အဟိဆတ္တက…

ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ရဿ အက္ခရာနောက်ရှိ ဒုတိယက္ခရာသည် ဒွေဘော်ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် အဟိဋ္ဌတ္တက ဟု ဒွေတော်ဖြင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

သေတအင်္ဂ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော ဖြူနေသော သလေးနံ့မှုယောနံ့တို့၏ သေတအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကောက်ရောဂါ၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

သေတင်္ဂကာ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော ကောက်မှာရှိသော ကောက်ပင်တို့၏ သေတင်္ဂကာအမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဝေဠုဘာမြို့၌တင် ဌာနျူပစာ။

ဒွိဟိတိကာ ။ ။ နှစ်လုံးနှစ်ခွဖြစ်သော အမှုအရာရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်း ရှိ၏ဟူ၍လည်းကောင်း ဤသို့ သတ္တိပြားသဖြင့် နှစ်နက် ရကောင်းသောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေသနည်း။ သိလေသ။ပဒီပ။တန္တ။ ကေသေသ။

နံပါတ် (၁၀)

အင်္ဂအရ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ် (၈) ပါး။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၁)

(က) ဝပ္ပကာလေ သုဋ္ဌု အဘိသင်္ခရိတွာပိ ဝုတ္တသဿံ တတ္ထ သလာကာဓေ သမ္ပဒ္ဒတီတိ သလာကာဝုတ္တာ။

(ခ) သလာကာယ ဝါ တတ္ထ ဇီဝိ´ ပဝတ္တေန္တီတိ **သလာကာဝုတ္တာ။**

(ဂ) **န သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ** ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္ဆော တေန ယာပေတုံ န သုကရာ။

(ဃ) ပတ္တံ ဂဟေတွာ ယံ အရိယာ ဥဉ္ဆံ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ၊ တေန ဥဉ္ဆေန ယာပေတုံ န သုကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) တဒါ ကိရ တတ္ထ သတ္တဌ္ဌဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကေဒိဝသမ္ပိ ယာပနမတ္တံ န လဘန္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဝပ္ပကာလေ၊ စိုက်ပျိုးအပ်ရာအခါ၌။သုဋ္ဌု။စွာ။အဘိသင်္ခရိတွာပိ၊ပြုစီမံ၍လည်း။ဝုတ္တသဿံ၊ကြဲအပ်ပြီးသောကောက်သည်။(ဝါ) စိုက်ပျိုးအပ်ပြီးသောကောက်သည်။တတ္ထ၊ထိုဝေဠုဘာမြို့၌။သလာကာဓေ၊ ကောက်ရိုးမျှသည်သာလျှင်။သမ္ပဒ္ဒတိ၊ ပြည့်စုံ၏။

(ခ) ဝါ၊တစ်နည်း။ တတ္ထ၊ထိုဝေဠုဘာမြို့၌။သလာကာယ၊ဝါးနှီးထန်းရွက် စသည်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သောစာရေးတံဖြင့်။ဇီဝိကံ၊အသက်ကို။ပဝတ္တေန္တိ၊ ဖြစ်စေကြရကုန်၏။

(ဂ) ပဂ္ဂဟေန၊ကိုင်ယူအပ်သောသပိတ်ဖြင့်။(ဝါ)ဆွမ်းခံကြောင်းဖြစ်သော သပိတ်ဖြင့်။(ဝါ)သပိတ်ကို ကိုင်ယူခြင်းဖြင့်။ယော ဥဉ္ဆော၊အကြင်ဆွမ်းရှာခြင်းသည်။[အတ္ထိ]တေန၊ထိုရှာခြင်းဖြင့်။ယာပေတုံ၊ရှည်သောအခွန့်သို့ ရောက်စေခြင်းငှာ။(ဝါ) မျှတခြင်းငှာ။နသုကရာ၊မပြုလွယ်။ (ဝါ)ပြုလွယ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ။

(င) တဒါ၊ထိုဝေဠုဘာမြို့ဝယ် ဝါကပ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌။တတ္ထ၊ထိုမြို့၌။သတ္တဌ္ဌဂါမေ၊ခုနစ်ရွာ ရှစ်ရွာ

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို။ပိဏ္ဍာယ၊ဆွမ်းအလို့ငှာ။စရိတွာ၊လှည့်လည်ခြင်းကြောင့်။ကေဒိဝသမ္ဗိ၊တစ်နေ့မျှလည်း။ယာပနမတ္တံ၊ မျှတလောက်ရုံမျှကို။န လဘန္တိ ကိရ၊မရကုန်သတတ်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝုတ္တသဒ္ဒါ နိပ္ဖတ္တိအနက်၊သမ္ဗဒ္ဓတိအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း ပြဆိုတော်မူ၏။သလာကာဝုတ္တာပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် တစ်မျိုးသာ ပြုနိုင်ပါသလော။ဝုတ္တသဒ္ဒါသည်လည်း နိပ္ဖတ္တိအနက် တစ်မျိုးကိုသာဟောပါသလော။သလာကာဝုတ္တကို မည်သည့်ဝစနတ္ထ ပြုနိုင်ပါသနည်း။ဝုတ္တသဒ္ဒါ မည်သည့်အနက်ကို ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ ဘုရားရှင်သည် ပါဠိတော်၌ န သုကရာ စသည်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ထို၌ ပဂ္ဂဟေနကား ယာပေတုံ၏ ကရိဏ်း၊ဥဥ္ဆေနကား ပဂ္ဂဟေန၏ ကရိဏ်းဖြစ်လေသလော။အသို့မှတ်ရအံ့နည်း။. စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ဂ) ဖြင့် န သုကရာ ဥဥ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ ဟူသောပါဠိတော်၌ ပဂ္ဂဟေနသည် ဥဥ္ဆေန၏ကရိဏ်း၊ဥဥ္ဆေနသည် ယာပေတုံ၏ ကရိဏ်းဖြစ်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ယခုအခါ၌ယင်း၏ ပိဏ္ဍတ္ထကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ) မိန့်။

(င)သို့ ။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် သပိတ်လက်၌စွဲပိုက်၍ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် မျှတခြင်းငှာ မလွယ်ကူဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ ရှာပေါင်းရပ်ပေါင်း များစွာရှိသောကြောင့် ခုနစ်ရွာ ရှစ်ရွာလောက်ခံက မျှတနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် မမျှတနိုင်ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့ သောယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ ။ (င) ယုတ္တိဒဋ္ဌိ/ဝိတ္ထာရ။

စာစပ် ။။ စရိတွာ-ကား ကြောင့်ပေးသောကြောင့်၊ နလဘန္တိ၌ ဟိတ်/ ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

ပိဏ္ဍာယ စရိတွာတိ ပိဏ္ဍာယ စရဏဟေတု။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၇။]

နံပါတ် (၄)

ဝပ္ပကာလ။ ။ **ဝပ္ပန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝပ္ပေါ။ ဝပ္ပေါ ကာလော ဝပ္ပကာလော။**

သလာကာဝုတ္တာ ။ ။ **ဝတ္တတိ သမ္ဗဒ္ဓတီတိ ဝုတ္တံ။သလာကာမတ္တံ ဝုတ္တံ ဧတ္ထာတိ သလာကာဝုတ္တာ၊**

သလာကာဝုတ္တ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ကောက်ရိုးတံမျှသာ ပြည့်စုံးခြင်းသည် မှချ။ထို-၏ ဝေရဉ္ဇာမြို့နှင့် ဌာနီ+ဌာနစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ ကောင်ရိုးတံမျှသာ ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ဝေရဉ္ဇာမြို့ရ၏။

နသုကရာ ။ ။ **သုခေန ကရီယတေတိ သုကရာ။နတ္ထိ သုကရာ [သုကရဘာဝေါ] ဧတ္ထာတိ နသုကရာ။**

န+သုကရာ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ပြုလွယ်သည်၏အဖြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂဏ် သည် မှချ။ထို-၏ တေအညပုဒ်အရ ဝေရဉ္ဇာမြို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာန။တေ အညပုဒ်အရ ဝေရဉ္ဇာမြို့ရ၏။

ပဂ္ဂဟ။ ။ **ပဂ္ဂယှတီတိ ပဂ္ဂဟော။ [ပတ္တော]**

ပ ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ် ရ၏။ဂဟဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား သပိတ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ကိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိ,ဝီရိယ,ဉာဏ်ပြခြန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ-သပိတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလ္လ။အ ပစ္စည်းအရ သပိတ်ရ၏။

(တစ်နည်း) ။ **ပဂ္ဂယှတိ ဧတေန ဘိက္ခာတိ ပဂ္ဂဟော။(တစ်နည်း) ပဂ္ဂဟံဏ ပဂ္ဂဟော။**[ဝိမတိ]

သလာကာဝုတ္တာ ။ ။ **ဝဝီယိတ္တ္တာတိ ဝုတ္တံ။ဝုတ္တံ သလာကာဝေ ဟောတိ ဧတ္တောတိ သလာကာဝုတ္တာ။**

ယာပနမတ္တ ။ ။ **ယာပနံ မတ္တာ ဧတဿာတိ ယာပနမတ္တော။**

နံပါတ် (၅)

ဝပ္ပ။ ဝပ+ဏျ။ **သဿ**။ သသ+သ။ **ဉဥ္ဆ**။ ဥဆိ+အ။ (ဥဥ္ဆနံ ဥဥ္ဆော။)

ပတ္တ။ ပတ+တ။(**တစ်နည်း**) ပါသဒ္ဒူ+တာ+အ။

ပိဏ္ဍာယ။ ပိဏ္ဍ+အ။ (**တစ်နည်း**) ပိဒိ+က။ **ဒိဝသ**။ ဒိဝ+အသ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သမ္ပဒ္ဓတိဖြင့်** သလာကာဝုတ္တာ၌ ဝုတ္တကို ဝတ္တတိ သမ္ပဒ္ဓတိတိ ဝုတ္တံဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝုတ္တသဒ္ဒါသည် ကေသာရောပဏာ.အနက်ကိုမဟော၊သမ္ပဒ္ဓတိ၊နိပ္ဖတ္တိ အနက်ဟောသည်ကို သိစေ။**သလာကာဝေဖြင့်** သလာကာပုဒ်နောင် မတ္တပုဒ်ကျေနေသည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းကျေသော မတ္တသဒ္ဒါသည် ပဒပူရဏမဟုတ်၊အဝဓာရဏ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

တတ္တ-ဖြင့် သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ဝတ္တတိ သမ္ပဒ္ဓတိတိ ဝုတ္တံ၊ သလာကာမတ္တံ ဝုတ္တံ ဧတ္တောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ။ **ဝုတ္တသဿ-ဖြင့်** ပြည့်စုံ၏ဟူသည် စိုက်ပျိုးအပ်ရာအခါ၌ ကောင်းစွာပြု စီမံခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

(တစ်နည်း) ဝုတ္တသဿံ တတ္တ သလာကာဝေ သမ္ပဒ္ဓတိ-ဖြင့် ဝုတ္တံပုဒ်ကို ဝပီယိ ဘာတိ ဝုတ္တံဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ဝုတ္တအရ စိုက်ပျိုးအပ်ပြီးသောကောက်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊သလာကာဝုတ္တာပုဒ်ကို ဝုတ္တံ သလာကာဝေ ဟောတိ ဧတ္တောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဝိသေသန ပရနိပါတ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊သလာကာပုဒ်နောင် မတ္တပုဒ်ကျေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ[ဝိမတ်]

(ခ) ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ၌ ဝုတ္တသဒ္ဒါသည် ကေသာရောပဏာစသော အနက်ကို မဟော၊အသက်မွေးခြင်း ဇီဝိတအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊သလာကာဝုတ္တာကို သလာကာယ ဝုတ္တံ ဇီဝိကာ တေသုံ့ သလာကာဝုတ္တာဟု ဘိန္နာဓိကရဏ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ပဂ္ဂဟေနပုဒ်ကို ယာပေတုံ၌ သဒ္ဒက္ကမအားလျော်စွာ မစပ်အပ်၊အတ္ထက္ကမအားလျော်စွာ ဥဉ္ဆေန၌ ကရိဏ်းစပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း ဥဉ္ဆပုဒ်ကိုလည်း သဒ္ဒက္ကမအားလျော်စွာ ပဂ္ဂဟေန၌ မစပ်အပ်၊ အတ္ထက္ကမအားလျော်စွာ ယာပေတုံ၌ ကရိဏ်းစပ်အပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) **ပတ္တံ ဂဟေတွာဖြင့်** ပဂ္ဂဟဟူသည် ဆွမ်းရှာခြင်း၌ ကိုင်ယူအပ်ရကား သပိတ်ဟူသော အနက်ပြီး၏ဟု သိစေ။**ဘိက္ခာစရိယံဖြင့်** ဥဉ္ဆသဒ္ဒါသည် ဆွမ်းရှာခြင်း(ဝါ) ဆွမ်းအတွက် လှည့်လည်ခြင်း အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေ။**အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

(ပဂ္ဂဟေန-ပွေ့ပိုက်အပ်သော သပိတ်ဖြင့်။ဥဉ္ဆေန-အရိယာနည်း ဆွမ်းရှိမ်းသဖြင့်။ယာပေတုံ-ရှည်သော ဉာလသို့ ရောက်စေခြင်းငှါ။န သုကရာ၊မလွယ်ကူ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

(ခ) ဇီဝိကံ/ဇီဝိတံ...

ဒွိဟိတိကာတိ ဒုဇ္ဇီဝိကာ၊ဤဟိတံ၊ဤဟာ၊ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဇီဝိတံဟူ၍ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဇီဝိကနှင့် ဇီဝိတပုဒ်တို့ကို ပရိယာယ်အဖြစ် ဖွင့်ပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဇီဝိက+ဇီဝိတ နှစ်ပုဒ်လုံး အသက်မွေးခြင်းဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဇီဝ+ဏွု၊ဇီဝ+တ ပစ္စည်းဖြင့် အသီးသီးရုပ်ပြီးနိုင် သောကြောင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

ဥဋ္ဌေန/ဥဋ္ဌေန...

ဥဆိ-ဥဋ္ဌော ပရိယေသနံ-ဟု နီတိ၊-ဓာတု၊(၃၉) အရ ဥဆိဓာတ်၊အပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥဋ္ဌေန ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

သလာကာဝေ သမ္ဗဒ္ဓတိ ။ ။ ရိုးကံမျှသာ ပြီးစီး၏ဟု ဆိုသဖြင့် အသီးမသီးဟု အနက်ရောက်သော အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

တေနာဟ **"သလာကာဝေ သမ္ဗဒ္ဓတီ"**တိ။ယံ တတ္ထ ဝုတ္တံ ဝါဝိတံ၊ တံ သလာကာမတ္တမေဝ အဟောသိ၊ဖလံ န ဓာယတီတိ အတ္ထော။ [သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၆။]

ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ။ ။ ဘိက္ခစရိယ ဆွမ်းခံလှည့်ခြင်းနှင့် စရန္တိ၌ စရဓာတ်အရ လှည့်လည်ခြင်း ကြိယာ တစ်ခုတည်းဖြစ်၍ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဥဋ္ဌ ကရောန္တိအရ- ဝိရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****-0000-****

ပါကျစဉ် (၁၃၁)

(က) ပတ္တပတ္တပုလကန္တိ ကေမေကဿ ဘိက္ခုနော ပတ္တပတ္တပမာဏံ ပုလကံ။

(ခ) ပတ္တော နာမ နာဠိမတ္တံ ဟောတိ ဧကဿ ပုရိသဿ အလံ ယာပနာယ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ "ပတ္တောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္န"န္တိ။

(ဃ) ပုလကံ နာမ နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥဿေဒေတွာ ဂဟိတတဏ္ဍုလာ ဝုစ္စန္တိ။

(င) ယဒိ သထုသာ ဟောန္တိ၊ပါကာကာ ဝိဇ္ဈန္တိ၊အဒ္ဓါနက္ခမာ န ဟောန္တိ။ [ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၄၅။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပတ္တပတ္တပမာဏံ၊တစ်ကွမ်းစား တစ်ကွမ်းစား အတိုင်းအရှည်ရှိသော။(ဝါ) တစ်စလယ် တစ်စလယ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ပုလကံ၊မုယောဆန်သည်။

(ခ) နာဠိမတ္တံ၊တစ်ကွမ်းစား အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ဧကဿ၊သော။ပုရိသဿ၊အဖို့။ယာပနာယ၊ ရှည်သောအခွန့်သို့ ရောက်စေခြင်းငှာ။(ဝါ) မျှတခြင်းငှာ။အလံ၊စွမ်းနိုင်သည်။ဟောတိ။

(ဂ) အယံပတ္တောဒနော၊ ဤတစ်ကွမ်းစား ချက်အပ်သောထမင်းသည်။ဒုဝိန္န၊နှစ်ယောက်သောသူတို့အား။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ။ သဟ ထုသေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သထုသာ။

ပတ္တပတ္တပမဏာ ။ ။ ပတ္တောစ ပတ္တောစ ပတ္တပတ္တာ။ ပတ္တပတ္တာ ပမာဏာ ဧတေသာန္တိ ပတ္တပတ္တပမာဏာ။

ယဝဏ္ဏတဏ္ဍုလာ။ ။ ယဝါနံ တဏ္ဍုလာ ယဝတဏ္ဍုလာ။

အဒ္ဓါနက္ခမ ။ ။ အဒ္ဓါနံ ဒီဃကာလံ ပဝတ္တိတုံ ခမာ အဒ္ဓါနက္ခမာ။

နံပါတ် (၅)

ပတ္တ။ ပထ+တ (တစ်နည်း) ပ+ဋ္ဌာ+အ။ ပုလက။ ပုလ+က။

နာဠိ။ နလ+ဏှာဏ်။ ထုသ။ ထု+သက်။ (တစ်နည်း) ထုသ+အ။

တဏ္ဍုလ။ တမ+ဥလ။ [တမီယတိ ဝိယာရမာပါဒီယတီတိ တဏ္ဍုလော။]

နံပါတ် (၆)

(က) **ပတ္တပတ္တပမဏာ** ပုလက်-ဖြင့် ပတ္တပတ္တပုလက်ပုဒ်ကို ပတ္တပတ္တပမာဏာ ပုလက် ပတ္တပတ္တပုလက်ဟု ပမာဏအလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုသိစေ။**ဧကမေကသ္မ ဘိက္ခုနော**-ဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီအား တစ်စလယ် တစ်စလယ်လှူသည်ကို သိစေ။

(ခ) **နာဠိမတ္တံဖြင့်** ပတ္တသဒ္ဒါ တစ်စလယ်ဟော နာဠိသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကို သိစေ။**(တစ်နည်း)** ပတ္တအရ တစ်စလယ်ကို ယူရမည်ကိုသိစေ။ **(တစ်နည်း)** ပတ္တသဒ္ဒါသည် တောင်စဉ် တောင်တန်း (သာနု) အနက်ကိုမဟော၊တစ်စလယ် အတိုင်းအရှည်ဟူသော အနက်ဟောသည်ကို သိစေ။**တေသု ပုရိသသု အလံယာပနာ ယ**-ဖြင့် တစ်စလယ်သည် ယောကျ်ားတစ်ယောက်သာ မျှတလောက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။

(ဃ) **ယဝတဏ္ဍုလာဝုစ္စန္တိဖြင့်** ပုလကသဒ္ဒါ ဆန်သာမညကိုဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ ကေဒေသျူပစာ အားဖြင့် မုယောဆန်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။**နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥသောဒေတွာ**-ဖြင့် ဖွဲ့မရှိသည်ကိုပြု၍ ပေါင်း၍ယူအပ်သော မုယောဆန်တည်းဟု သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပတ္တပတ္တပုလက်/ ပတ္တပတ္တမူလက်...

ထောမနိတိ၌ နပုံလိင် ပုလကနှင့် ပုံလိင် ပုလကကို ဆန်ဟော ပရိယာယ် အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြကြသည်။ ယင်း အဘိဓာန်ဖွင့်ပြချက်သည် ပုလက်နာမ ယဝတဏ္ဍုလာဟု-ဆိုသော ဤအဋ္ဌကထာ စကားရပ်နှင့် တစ်ထပ်တည်းကျသည်။ထို့ကြောင့် ထောမနိတိအလို ပတ္တပတ္တပုလက် သင့်။

(''ပုလ-မဟတ္တေ'' ဓာတ်နောင် က ပစ္စည်း၊[ကံ အနုဗန်ရှိသော အပစ္စည်း]သက်၍ သွတ္တ၌ကန် ပစ္စည်း ထပ်သည်ဟု ဆိုသည်။မူလက်-ဟုရှိသော ပါဠ်ကား ပါဠ်ပျက် အနက်ပျက်ဖြစ်သည်။ဘာ+ဋီ။

ဂဏ္ဌိသစ်၌-မူလ ဘေ သန္တိကေ မူလ၊ မူလေ ဟေတုမှိ ပါဘဝေ-ဟူသော အဘိဓာန်အရ လောက၌ ဖွဲ့၊ဆန်ကွဲမရှိသော ဆန်သာမန်သည် ခိုင်ခန့်ရကား အရင်းမြစ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ဆန်ရင်းဟူသည် ဤ၌မြင်းကျွေးရန် ဖြစ်သောကြောင့် ဖွဲ့မရှိသော မုယောဆန်ကိုယူသည်။ထို့ကြောင့်မူလက် နာမ-စသည်မိန့်။ **နိတ္ထုသံ ကတွာ ဂဟိတံ**-ဖြင့် မူလံ ကတွာ ဂဟိတံ မူလက်ကို ပြသည်။ယင်းဂဏ္ဌိအလို ပတ္တပတ္တမူလက် ပါဠ် သင့်။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်။ ။ ဂဏ္ဍိသစ်အလို မူလသဒ္ဒါ အရင်းအမြစ်ဟော၊သဒ္ဒိသူပစာအားဖြင့် သန်ရင်းကို ဟောသည်ဟု မှတ်ပါ။

ပဏ္ဍောဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္နံ/ပဏ္ဍောဒနော နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ...

ဒွါဒသနိပါတ်၊သတ္တမ၊ကောသိယဇာတ်၊အသီတိနိပါတ်၊တတိယ၊သုဓာဘောဇနဇာတ်တော်များ၌ ပဏ္ဍောဒနော နာလံ မယံ-ဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဇာတ်သွား ဇာတ်လာအရ ဤ၌တကွမ်းစားချက် ထမင်းသည် သင်နှင့်ငါ နှစ်ယောက်အတွက် မလောက်၊(တစ်ယောက်အတွက်သာ ဖြစ်သည်)ဟူသော နာလံ=န+အလံ အနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊နာလံ မယံ ဒုဝိန္နံ ရှိသော ပါဌ်သင့်။

ပဏ္ဍောဒနော နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံဟု ရှိသော ပါဌ်ကား မူလဇာတ်ပါဠိနှင့် ဆန့်ကျင်ရုံမက ပဏ္ဍောဒနော ဟူသော ပုလ္လိင်နှင့်အရတူပုဒ်များကို "နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ" ဟု နပုံလိင်ထားခြင်းကစ၍ အားလုံး အမှားချည်း သာတည်း။ [ဘာ+ဋီ]

ဥဿေဒိတ္တာ/ဥဿေဒေတ္တာ...

ဥပုဗ္ဗ သိဒဓာတ်သည် ချက်ခြင်း၊ပြုတ်ခြင်း၊ပေါင်းတင်ခြင်း အနက်ဟောရာ၌ ဘုဝါဒိဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် ဥဿေဒိတ္တာ ပါဌ်သင့်၏။ [ဘာ+ဋီ]

ဂဟေတွာ၌ ဂဟ+တွာပစ္စည်း၊ယထာဂမမိကာရော သုတ်ဖြင့် လာသော ဣ-ကို ဧသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီး ဖြင့် ဧပြု၍၊ဂဟေတွာဟု ပြီးသကဲ့သို့ ဥဿေဒေတွာ၌လည်း ထို့အတူ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥဿေဒေတွာ ပါဌ်လည်းသင့်။

နံပါတ် (၈)

ပုလကံနာမ ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ဆန်သာမည၏ ပုလကအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မုယောဆန်အထူး၌တင် စကာဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(ဂ) **ဝုတ္တံ၌ ဝစဓာတ်အရ** မစ္ဆာရိယကောသိယသူဌေး၏ မစ္ဆရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၂)

(က) ပညတ္တန္တိ နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန ဌပိတံ။

(ခ) ဣဒါနိ **ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာတိ** အာဒီသု **ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ** ဒိဝသဿ ပုဗ္ဗဘာဂသမယံ။

(ဂ) ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော။

(ဃ) ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ သမယံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ။

(င) ပုဗ္ဗဏှေ ဧကံ ခဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) ဧဝံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ လဗ္ဘတိ။ [ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၆။]

နံပါတ် (၁)

(က) နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေန၊မြဲသောဆွမ်း၌ ထည့်သွင်းအပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။(ဝါ) နိစ္စဘတ် အ

http://www.dhammadownload.com

သွင်အားဖြင့်။

(ခ) ပုဗ္ဗဘာဂသမယံ၊ ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော အခါ၌။

(ဂ) ပုဗ္ဗဏှသမယေ၊ နေ့၏ရှေ့အဖို့ ဖြစ်သောအခါ၌။

(ဃ) ပုဗ္ဗဏှော၊နေ့၏ရှေ့အဖို့၌။(ဝါ)တွင်။သမယံ၊တစ်ခုသော အခါပတ်လုံး။

(င) ဓဝံ၊သို့။အစ္စန္တသံယောဂေ၊အနက်၌။ဥပယောဂဝစနံ၊ဒုတိယာဝိဘတ်ကို။

နံပါတ် (၂)

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ၌ အံဝိဘတ်သည် သတ္တမီ အနက်၌ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းအံဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထနက်၌သာ ဖြစ်ပါသလော။အဘယ်အနက်လည်း ဖြစ်ပါလေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ ဣဒံ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **''ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော''**တိ။ အစ္စန္တသံယောဂေ ဝါ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဒဿေတုံ ယထာ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ၊ တထာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ပုဗ္ဗဏှော ဝါ သမယ''** န္တိ အာဒိ။[သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၂၇။]

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယဟူသည် ညဉ့်၏ရှေ့အဖို့၌ တစ်ခုသော ခဏပတ်လုံးဟု ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သော အကျိုးရှိပါသနည်း။အကျိုးမရှိ နိရတ္ထက ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) လဒ္ဓဂုဏ။

နံပါတ် (၄)

ပုဗ္ဗဏှ။ ။ အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော။

အဟ-ဝိသေသနပုဒ်အရ နေ့ဒြဗ်သည် မုချ။ထို၏ ရှေ့အဖို့နှင့် အပေါင်း+အစိတ် စပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ နေ့၏ရှေ့အဖို့ ရ၏။

ပုဗ္ဗဏှသမယ။ ။ ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယော စာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော။ (ခ+ဂ) နှင့်အညီ။

ပုဗ္ဗဏှ-ဝိသေသနပုဒ်အရ နေ့၏ရှေ့အဖို့သည် မုချ။ထို-၏ အချိန်အခါနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ၊ ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ နေ့၏ရှေ့အဖို့ဖြစ်သော အချိန်အခါ ရ၏။

[တစ်နည်း] ပုဗ္ဗဏှေ သမယော ပုဗ္ဗဏှသမယော။ (ဃ+င) နှင့်အညီ။

နိဋ္ဌိတဘတ္တသခေ်ပ။ ။ နိဋ္ဌိံ ပဏ္ဍိတံ ဘတ္တံ နိဋ္ဌိတဘတ္တံ။နိဋ္ဌိတဘတ္တဿ သခေ်ပေါ နိဋ္ဌိတဘတ္တသခေ်ပေါ။

ပုဗ္ဗဘာဂသမယ။ ။ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တော သမယော ပုဗ္ဗဘာဂသမယော။

အစ္စန္တသံယောဂ။ ။ အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ အစ္စန္တသံယောဂေါ။

နံပါတ် (၅)

ပဏ္ဍိတ္တ။ ပ+ဥပ+တ။ **ဘတ္တ**။ ဘဇ+တ။ **ဘာဂ**။ ဘဇ+ဏ။

နိဋ္ဌ။ န+ဋ္ဌ+တ။ တကိုစ၊ စ ဒွေဘော်လာ။နာသဘာဝေန န ဣစ္ဆံ န ဂန္တဗ္ဗန္တိ နိဋ္ဌံ။

[ဓာန်+ဋီ၊ ၄၁။ ဂါထာ။] **သမယ**။ သံ+ဣ+ဏ။ [တစ်နည်း] သံ+အယ+အ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆)

(က) ဋ္ဌပိတံဖြင့် ပညတ္တိ၌ ပပုဗ္ဗ၊ဥပစာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ကမ္မသာနေ၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပစာတ်၏ ဌပနတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္တဝိသေသက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။နိစ္စဘတ္တသင်္ခေပေနဖြင့် ထားခြင်းဟူသည် နိစ္စဘတ်အသွင်အားဖြင့် ထားခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

(ခ) ဒိဝသဿဖြင့် ပုဗ္ဗဏှ၌ အဟသည် ဒိဝသ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော အဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုသည်းကောင်း၊အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှောဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဟကို အဏှပြု၍ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ပုဗ္ဗဘာဂသမယံဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ၌ ပုဗ္ဗသဒ္ဒါ ပြည့်သွေးစသော အနက်တို့ကိုမဟော။ဤ၌ရှေးဖြစ်သောဖို့ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပုဗ္ဗဏှောစ သောသမယောစာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌သက်သည်ကို သိစေ။ [ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ]

နံပါတ် (၇)

ပုဗ္ဗန္ဟ/ပုဗ္ဗဏှ...

အဟဿ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗန္ဟံ၊ဇဝေ သာယန္ဟံ၊တေသု ဝုဒ္ဓီတိအာဒိနာ အဟဿ အန္ဟာဒေသော-ဟူသော [ရူ၊၁၉၈။] ကိုထောက်၍ ပုဗ္ဗန္ဟသင့်။ပုဗ္ဗာပရဇ္ဈသာယမဇ္ဈေ ဟဿ ဏှော။[မောဂ်၊၃။၁၁၀။နှာ ၁၄၅။]ကိုထောက်၍ ပုဗ္ဗဏှ သင့်။

နံပါတ် (၈)

(ဃ)ပုဗ္ဗဏှသမယ။ နေ့၏ရှေ့အဖို့နှင့် အချိန်အခါတို့ မပြားဘဲ၊ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ပုဗ္ဗဏှ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော နေ့၏ရှေ့အဖို့ကာလအားလုံး၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်းခံဝင်ခါနီးအချိန်၌တင် ကေဒေသူပစာ။

အစ္စန္တသံယောဂေ။ အကြောင်းဖြစ်သော အစ္စန္တသံယောဂ၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အစ္စန္တသံယောဂနက်ကို ဟောသော ပုဗ္ဗဏှသမယသဒ္ဒါ၌ တင် ကာရဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ပညတ္တံ၌ ဓာတ်-အရ နိစ္စဘတ်ဝတ်ကို ဆောက်တည်သော မြင်းကုန်သည်တို့ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒါနစေတနာ ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၃)

(က) နိဝါသေတွာတိ ပရိဒဟိတွာ။
(ခ) ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနေတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
(ဂ) န ဟိ တေ တတော ပုဗ္ဗေ အနိဝတ္ထာ အဟေသုံ။
(ဃ) ပတ္တစီဝရမာဒါယာတိ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ စီဝရံ ကာယေန အာဒိယိတွာ။
(င) သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဓာရေတွာတိ အတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ယေန ဝါ တေန ဝါ ဟိ ပကာရေန ဂဏှန္တာ အာဒါယဂ္ဂဏ္ဍေ ဝုစ္စန္တိ ယထာ ''သမာဒါယေဝ ပက္ကမတီ''တိ။

(ဆ) ပိဏ္ဍာယ အလာဘမာနာတိ သကလမ္ပိ ဝေရဉ္ဇံ စရိတွာ တိဋ္ဌတု ပိဏ္ဍော, အန္တမသော ''အတိစ္ဆထာ''တိ ဝါစမ္ပိ အလာဘမာနာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဇတ်-ဤနိဝါသေတွာဟူသော ပုဒ်ကို။ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေန-ကျောင်း၌ ဝတ်ပြီးသော သင်းပိုင်ကိုပင် လှုပ်ရှား ပြင်ဆင်၍ ရှိသေစွာ ဝတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။

(ဂ) ဟိ-မှန်။တေ-ထို ရဟန်းတော်တို့သည်။တတော-ထိုဆွမ်းခံချိန်မှ။ပုဗ္ဗေ-၌။အနိဝတ္ထာ-ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင် မရှိကုန်သည်။န အဟေသုံ၊မဖြစ်ကုန်ပြီ။

(စ) ဟိ-မှန်။ယေနဝါ တေနဝါ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော။ပကာရေန-အပြားအားဖြင့်။ဂဏှန္တာ-ယူသူတို့ကို။အာဒါယဂ္ဂဏ္ဍေ-ဟူ၍သာ။ဝုစ္စန္တိ။ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား။''သမာဒါယေဝ ပက္ကမတီ''တိ ဟူရာ၌ ကဲ့သို့တည်း။[သမာဒါယေဝ-ပရိက္ခရာ(၈) ပါးတည်းဟူသောဝန်ကို ကောင်းစွာယူ၍သာလျှင်။ပက္ကမတိ-ဖဲသွားနိုင်၏။]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ ဥပါလိသည် ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာဟု ဆိုတော်မူအပ်၏။ကျောင်း၌နေကုန်စဉ် လည်း သင်းပိုင်ကို ဝတ်လျက်ပင် နေကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ-ဟု ဆိုတော်မူပါသနည်း။ဟိနတ္တဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [ခ]မိန့်။

နနု စ ဝိဟာရေ နိသီဒန္တာပိ အန္တရဝါသကံ နိဝါသေတွာဝ နိသီဒန္တိ၊တသ္မာ ''နိဝါသေတွာ''တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ ''ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနာ''တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၄၂၇။]

(တစ်နည်း) ဆရာ [က] ဖြင့် နိဝါသေတွာကို ပရိဒဟိတွာဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ပါဠိတော်၌ နိဝါသေတွာဟု သာမညရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာကို ပရိဒဟိတွာဟု ဖွင့်ဆိုအပ် ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။ [ဆရာတော် ဦးကေသဝ၊တောင်သမန်၊]

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ [ခ] ဖြင့် ကျောင်း၌ ဝတ်အပ်ပြီးသော သင်းပိုင်ကိုပင် ပြန်လှန်ဝတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသေတွာ-ဟူသောပုဒ်ကို သိအပ်၏-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ပါဠိတော်၌ နိဝါသေတွာဟု သာမညသာ ဟောသော ကြောင့် ကျောင်း၌ ဝတ်ပြီးသော သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင်၍ ဝတ်သည်ဆိုသော စကားသည် မသင့်ရာသည် မဟုတ်လော။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဂ] မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ (င) ဖြင့် အာဒါယပုဒ်သည် သမ္ပဋိစ္ဆန,ဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် အာဒါယဟူသောပုဒ်သည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သမ္ပဋိစ္ဆန,ဓာရဏဟု ကြိယာကို နှစ်မျိုး ထား၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသာ မသင့်ရာသည်မှတ်လော။သဒ္ဒါအနက်ဆန့်သော(ဝါ)သဒ္ဒါအနက်မတန်သော ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ရာ၏။အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။စုဒ်ကြောင့် [စ] မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာ ဘုရားရှင်သည် ပိဏ္ဍာယ အလာဘမာနာဟု ဟောတော်မူ၏။ဆွမ်းကိုသာ မရပါသလော။အ

http://www.dhammadownload.com

ဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဆ] မိန့်။

ကား။ ။ ဆွမ်းကိုသာ မရသည် မဟုတ်သေး။ပဋိသန္ထာရ စကားများကိုလည်း မရကြကုန်ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ကာရကာ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ကာရကာ/ဒဋ္ဌီကာရကာ။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဒဋ္ဌီကရကာ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ အာဒိယိတွာ-၍ ပေးသောကြောင့်၊ပဝိသိတွာဟူသော ပါဠိတော်၌ ကြိယာဝိသေသန/ဝိသေသျစပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေန။ ။ **ဝိဟာရေ နိဝတ္တံ နိဝါသနံ ဝိဟာရနိဝါသနံ။**

ဝိဟာရနိဝါသနဿ ပရိဝတ္တနံ ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနံ။

ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဿ ဝသော ဝိဟာရနိဝါသန ပရိဝတ္တနဝသော။ [တေန]

အနိဝတ္တာ ။ ။ **န နိဝါသေသုန္တိ အနိဝတ္ထာ။ နတ္ထိ ဝတ္ထံ ယေသန္တိ အနိဝတ္ထာ။**

စီဝရ ။ ။ **ဝတ္ထကမ္မေဟိ စီယတေတိ စီဝရံ။**

စီ ဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗ-အဝတိ အပိုင်းတို့ဖြင့် စီအပ်သော ပေါင်းစပ်သော အခြားအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ သက်န်းအဝတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ဤဝရ ပစ္စည်းအရ သင်္ကန်းအဝတ် ရ၏။

အာဒါယ ။ ။ **အာဒိယိတုန အာဒိယိတွာတိ အာဒါယ။**

အာ ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဗာဟကဘောဂဏ် ရ၏။ဒါဓာတ်အရ စေတနာ အဓိမောက္ခစသည် ပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ယောနိသောမနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ် ဖလူ။ဝတ်အကျင့်ကို ကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော နောက်နောက်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်စသော အကျိုး အဆက်ဆက်သည် ကာရဏူ။တွာ ပစ္စည်းအရ ရဟန်းဒြဗ်ရ၏။

ဝါစာ။ ။ **ဝုစ္စတေတိ ဝါစာ။**

ဝစဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗ ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရားဟု ပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝစီဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပစိတ္တုပ္ပါဒ် သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌ-စကားဒြဗ်၏ သဟဇာတာဒိ ပစ္စယသတ္တိသည် ကာရဏူ။ဏ ပစ္စည်းအရ စကားဒြပ်ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပရိဒဟိတွာ။ပရိ+ဓာ+တွာ။ ပရိဝတ္တန။ ပရိ+ဝတ္တ+ယု။ သကလ။ သက+အလ။

နံပါတ် (၆)

(ဃ) အာဒိယိတွာဖြင့် အာဒါယ၌ ယ သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေ။ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ **စီဝရံ ကာယေန**-ဖြင့် ပတ္တစီဝရမာဒါယ၌ အာဒါယ၏ကရိုဏ်းကို ပတ္တေဟိ-ဟု လည်းကောင်း၊စီဝရကိုငဲ့လျှင် ကာယေန-ဟုလည်းကောင်း ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကို သိစေ။

(င) သမ္ဗန္ဓိတ္တာဒေတွာဖြင့် အာဒါယ အာဒိယိတွာ၌ အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်သည် သမ္ဗန္ဓိတ္တာဒန ဖုံးလွှမ်းခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဓာရေတွာ-ဖြင့် အာဒါယ အာဒိယိတွာ၌ အာပုဗ္ဗဒါဓာတ်၏ ဓာရဏတ္ထကို ဟောသည်ကိုလည်း

http://www.dhammadownload.com

ကောင်း၊အာဉပသာရ၏ ဓာတွတ္တဗာဓကေ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ/သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ...

သံရှေး၊ပဋိရှေးရှိသော ဆေဓာတ်၊တွာပစ္စည်း၊ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထ=ခံယူ၍ အနက်ပေး၊သမ္ပဋိစ္ဆနံ့ကို တမေဝ ရူပံ. ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ ဝိယ။ [ဋီကာကျော်] ယင်းအလို သမ္ပဋိစ္ဆေတွာပါဌ် သင့်။

[ဆဒ+သံဝရဏ၊ပဋိစ္ဆာဒေတိ။နီတိ၊ဓာတု၊၁၂။ကိုထောက်၍]သံ+ပဋိ+ဆဒဓာတ်+ဏေပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်။ယင်းအလို သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ သင့်။ [ဖုံးလွှမ်း၍ဟု ပေး]

ယင်းနှစ်ပါဌ်လုံး သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသောကြောင့် သင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ပါရာ၊ဂံ၊သစ်၊၃၄၃။၌ သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာဟု ရှိသောပါဌ် မသင့်ဟု မှာထား၏။

သံ+ပဋိ+ဣသုဓာတ်၊တွာပစ္စည်း၊ဣ အာဂုံဖြင့်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ယင်း ပဋိ+သံ+ဣသုဓာတ်သည် သမ္ပဋိစ္ဆနအနက် ပေးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သင့်သည်ဟု ယူဆသည်။ [နယားဆရာတော်။]

နံပါတ် (၈)

(ဃ)၌နည်း။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ပတ္တစီဝရမာဒါယဟု သာမညဆိုသော်လည်း ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ အာဒါယ-သပိတ်ကို လက်ဖြင့် ယူ၍။စီဝရံ ကာယေန အာဒါယ-သင်္ကန်းကို ကိုယ်ဖြင့် ခံယူ၍-ဟု ရသင့်သည် အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။ယထာသမ္ဘဝနည်း

(ဃ+င) ၌နည်း။ ။ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိနှင့်သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ၊စီဝရံကာယေနနှင့်ဓာရေတွာဟု အစဉ်အတိုင်း ယူရကြောင့် ယထက္ကမနည်း။

သကလမ္ပိဝေဠုံ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ဝေဠုဉာမြို့၏အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဝေဠုဉာမြို့နှင့် ယင်း၏ ပတ်ဝန်းကျင် ဆွမ်းခံနိုင်လောက်ရာ တစ်ယူဇနာအရပ်၌ တင်စား ကေဒေသူပစာ။

တစ်နည်း- အပေါင်းဖြစ်သော ဝေဠုဉာတစ်မြို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်းခံရာအရပ်၌တင် ကေဒေသျူ။

ပိဏ္ဍာယ တိဋ္ဌတု။ ။ အစိတ်ဖြစ်သောဆွမ်းကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဆွမ်းနှင့်တကွ စားဖွယ်အားလုံး သာမိစိကမ္မ စသည်တို့၌လည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။ကေဒေသူပစာ။

ရှင်းချက်။ ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ မာရ်နတ်လှည့်စားရာ အဖွင့်ကို ရှု၍ တင်ပါသည်။

နံပါတ် (၁၀)

စီဝရံ၏ ဝေဝစနာဟာရ...

အရဟဒ္ဓဇောစ ကာသာယ၊ ကာသာဝါနိစ စီဝရံ။

****

ပါကျစဉ် (၁၃၅)

(က). ဓံ ပုစ္ဆန္တာပိ စ အတ္ထသဉ္ဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ။

(ခ) ယံ အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ တဒေဝ ပုစ္ဆန္တိ။

(ဂ). နော အနတ္ထသဉ္ဟိတံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ကသ္မာ? ယသ္မာ အနတ္တသဉ္ဉိတော သေတုဃာတော တထာဂတာနံ။

(င) သေတု ဝုစ္စတိ မဂ္ဂေါ။

(စ) မဂ္ဂေနေဝ တာဒိသဿ ဝစနဿ ဃာတော၊ သမုစ္ဆေဒေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စ၊ဆက်။ဇဝံ၊သို့။ပုစ္ဆိတ္ဘာပိ၊သော်လည်း။အတ္တသဉ္ဉိတံ၊အကျိုးကို မှီသောစကားကို။(ဝါ)အကျိုးကိုပြီးစေတတ်သော စကားကို။

(ခ) ယံ၊အကြင်စကားသည်။အတ္တနိဿိတံ၊အကျိုးကိုမှီ၏။တဒေဝ၊ထိုအကျိုးကိုမှီသော စကားကိုသာ။

(ဂ) အနတ္တသဉ္ဉိတံ၊အကျိုးနှင့်မစပ်ယှဉ်သော စကားကို။နေဝ ပုစ္ဆိ။

(ဃ) အနတ္တသဉ္ဉိတော၊အကျိုးမဲ့ကို မှီသောစကား၌။တထာဂတာနံ၊တို့၏။(ဝါ)တို့သည်။ဟေတုဃာတော၊ မဂ်ဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်းသည်။(တစ်နည်း)အနတ္တသဉ္ဉိတော၊၏။(ဝါ)ကို။တထာဂတာနံ၊တို့၏။(ဝါ)တို့သည်။သေတုဃာတော၊သည်။ [ဟောတိ]

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။ ။ ဆရာ (က)ဖြင့် အတ္တသဉ္ဉိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆိဟု ဆိုတော်မူ၏။အတ္တသဉ္ဉိတံ၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဘိဓေယျ၊ဝုဒ္ဓိ၊ဓန-စသော အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သဉ္ဉိတသဒ္ဒါသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် အကျိုးမဲ့ကိုမှီသော စကားကို ဘုရားရှင်တို့ မေးတော်မမူကုန်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အနတ္တသဉ္ဉိတ စကားမျိုးကို ဘုရားရှင်တို့ မေးတော်မမူအပ်ပါကုန်သနည်း။အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်မှု မရှိ၍သာ မမေးအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား ။ ။ အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်မှုမရှိ၍သာ မမေးအပ်သည်မဟုတ်၊ယင်းအနတ္တသဉ္ဉိတစကားတို့ကို ဘုရားရှင်တို့သည် မဂ်ဖြင့် ပယ်သတ်ထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် မမေးအပ်ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(က) ဝါကျာရမ္ဘ။ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို မှီသောစကားကိုလည်း မေးတော်မူကြသလောဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ ဆက်လက်အားထုတ်။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ကာရဏ။
ထိုတွင် ကသ္မာသည် ပုစ္ဆာ၊ ယသ္မာစသည် ဝိသဇ္ဇနာ။ (င)ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။

နံပါတ် (၄)

အတ္တနိဿိတ ။ ။ နိဿယတီတိ နိဿိတံ၊ အတ္တံ နိဿိတံ အတ္တနိဿိတံ။

အတ္တ-ဝိသေသနပုဒ်အရ အကျိုးသည် မှချ။ထို-၏ မှီတတ်သော စကားနှင့် နိဿယ+နိဿိတစပ် ဌာန။ ပုဒ်လုံးအရ အကျိုးကို မှီသော စကားရ၏။

အတ္တသဉ္ဉိတံ ။ ။ အတ္တေန သဉ္ဉိတံ အတ္တသဉ္ဉိတံ။ [ဘာ + ဋီ]

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း ။ ။ **အတ္တံ သဉ္စိတံ အတ္တသဉ္စိတံ။** [မအူ။]

သေတုဃာတ။ ။ **သေတုနာ ဃာတော သေတုဃာတော။**

သေတု-ဝိသေသနပုဒ်အရ အရဟတ္တမဂ်သည် မုချ။ထို၏ အနတ္တသဉ္စိတစကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တော်မူခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အနတ္တသဉ္စိတ စကားကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း ရ၏။ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အနတ္တသဉ္စိတေဟူသော ကံပုဒ်နှင့် ယင်းအနတ္တသဉ္စိတေ၏ အဖွင့် တာဒိသဝစနသပုဒ်သည် ဖလူပစာသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အနတ္တသဉ္စိတ စကားဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သဉ္စိတ။ သံ+စာ+တ။ **သေတု။** သိ+တု။ သေဝိယတိ ဇနေဟီတိ သေတု။

ဃာတ။ ဟန+ဏ။ ဟနတီတိ ဃာတော။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **အတ္တနိသီတံဖြင့်** အတ္တသဉ္စိတံ၌ သဉ္စိတသဒ္ဒါသည် နိဿိတ အနက်ဟောသည်ကို သိစေ။တစ်နည်း-အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်ခြင်းဟူသည် အကျိုးကို မှီခြင်းဖြစ်ပင်သည်ကို သိစေ။**ကာရဏနိဿိတံ-ဖြင့်** အတ္တသဉ္စိတံ၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် ဝုဓိနေအနက်ကို မဟော၊ကာရဏ အနက် ဟောသည်ကို သိစေ။

(င) **မဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိဖြင့်** သေတုသဒ္ဒါသည် တံတား၊အကြောင်းအနက်တို့ကို မဟော၊အရဟတ္တမဂ် ဟူသော အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။

(စ) **မဂ္ဂေနေဝဃာတောဖြင့်** သေတုဃာတောကို သေတုနာ ဃာတော သေတုဃာတောဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုအပ်သည်ကိုသိစေ၊**တာဒိသဿဝစနဿဖြင့်** အနတ္တသဉ္စိတေ၌ သို့ ဝိဘတ်သည် သာမိအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အနတ္တသဉ္စိတအရ စကားဒြပ်ကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**သမုပစ္ဆေဒါ-ဖြင့်** သတ်၏ ဟူသည် သမုစ္ဆေဒအကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။ **(တစ်နည်း)** ဃာတော၌ ဟန+ဏ။ဟနဓာတ် သမုစ္ဆေဒအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်းဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဟနနံ သမုစ္ဆေဒနံ ဃာတောဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အတ္တသဉ္စိတံ/အတ္တသံဟိတံ...

ဟောဉ် သုတ်၌ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါသည် အနိစ္စဝိဓိ အစီအရင်ဖြစ်သောကြောင့် ဟ-အက္ခရာ နှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြု/မပြု ရှိနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါ၌ သင့်။

နံပါတ် (၈)

အနတ္တသဉ္စိတေ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကား၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

တာဒိသဿ ဝစနဿ။။ အကျိုးဖြစ်သော ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အကျိုးမဲ့ စကားအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော အကျိုးမဲ့ စကားကို ဖြစ်စေတတ် ကိလေသာ၌တင် ဖလူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ (ပယ်ခြင်း) ၏ အနုတ္တသဥ္စိတ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကား(ပယ်ခြင်း) ၌တင် ကာရဏူပစာ။ [ဘာ+ဋီ]

သေတုဃာတ။ ။ အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကားကို ပယ်သတ်ခြင်း၏ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ခြင်း၌တင် ဖလူပစာ။

သေတု။ ။ အတူဖြစ်သော တံတား၏ အမည်ကို အတူရှိသော မဂ်၌တင် သဒိသူပစာ။ ..

တစ်နည်း။ ။ အပေါင်းဖြစ်သေ တံတား၊အကြောင်း၊မဂ်တို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောမဂ်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

မဂ္ဂေါ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်လေးပါး၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ [သမုစ္ဆေဒါကိုထောက်သည်။]

နံပါတ် (၁၀)

သေတုအရ- အရဟတ္တမဂ်ကို ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၅)

(က) ဣဒါနိ **အတ္တသဥ္စိတန္တိ** ဧတ္ထ ယံ အတ္တသန္နိဿိတံ ဝစနံ တထာဂတော ပုစ္ဆန္တိ၊တံ ဒဿေန္တော **"ဒွိဟာကာရေဟိ"**တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **အာကာရေဟီတိ** ကာရဏေဟိ။

(ဂ) **ဓမ္မံ ဝါ ဒေသေသီသာမာတိ** အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံဝါ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ ဇာတကံ ဝါ ကထယိဿာမ။

(ဃ) **သာဝကာနံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမာတိ** သာဝကာနံ ဝါ တာယ တာယ ဝီတိက္ကမံ ပါကဋ္ဋ ကတွာ ဂရုကံဝါ လဟုကံဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမ၊အာဏံ ဌပေဿာမာတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ယံ အတ္တသန္နိဿိတံ၊ အကြင်အကျိုးကိုမှီသော။

(ဂ) အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ၊ဓမ္မဒေသနာ စသောအကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့်ယှဉ်သော။ သုတ္တံဝါ၊ကိုသော်လည်းကောင်း။ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ၊ရှေး၌ကျင့်အပ်သော အကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော။

(ဃ) ဝီတိက္ကမံ၊လွန်ကျူးမှုကို။ပါကဋ္ဋ၊ထင်ရှားသည်ကို။ဂရုကံဝါ၊လေးသည်မှုလည်းဖြစ်သော။လဟုကံဝါ၊ သိက္ခာပဒံဝါ၊ကိုလည်း။ပညပေဿာမ။အာဏံ၊အာဏာတော်ကို။ဌပေဿာမ။ဣတိ၊ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်။ ပုစ္ဆန္တိ၊ဣတိ အယံ သမ္ဗန္ဓော-အကျဉ်းအဖွင့်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ ဥပါလိသည် ဒွိဟာကာရေဟိဟု ဟောတော်မူ၏။ဒွိဟာကာရေဟိ၌ အာကာရသဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန အင်္ဂ အနက်တို့ကို ဟောပါသလော။အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပကၠန္တရ။ (ဃ) ပကၠန္တရ။

စာစပ်။ ။ ဣတိကား ဤသို့ ပေးသောကြောင့်၊ဒွိဟာကာရေဟိဟူသော ပါဠိတော်၌ နိဒဿန+နိဒဿနဝန္တ စပ်။**တစ်နည်း။** ။ ဣတိကား ကြောင့် ပေးသောကြောင့်၊ပုစ္ဆာန္တိ၌ ဟိတ်/ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

နံပါတ် (၄)

အာကာရ။ ။ **အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သရိဇ္ဇေဒံ ဖလံ နိပ္ဖာဒေတီတိ အာကာရော။**

အာ ဥပသာရပုဒ်အရ မရိယာဒဘောဂုဏ် ရ၏။ကရဓာတ်အရ မိမိဟူသောအကြောင်းအားလျော်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ အကျိုးကိုပြုတတ် ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား၏ဥပါဒ်သည် မုချ။ဏ ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ယင်းအကျိုးကို ပြုတတ်ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားရ၏။

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။ ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထ ဒေသနာတိ ဥပ္ပတ္တိ။ အတ္ထဿ ဥပ္ပတ္တိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။**

အတ္ထ ဝိသေသနပုဒ်အရ တရားဟောခြင်း၏အကြောင်း(ဝါ)တရားဟောခြင်း တည်းဟူသောအကျိုးသည် မုချ။တိ-၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္တုနှင့် အကျိုး+အကြောင်းစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ တရားဟောခြင်းအကြောင်း၏ ဖြစ်ပေါ်ရာ(ဝါ) တရားဟောခြင်းတည်းဟူသော အကျိုး၏ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု ရ၏။

ပုစ္ဆာဝသိကာရဏယုတ္တ။ ။ **ပုစ္ဆေ စရိတံ ပုစ္ဆစရိတံ။ ပုစ္ဆစရိတံ ကာရဏံ ပုစ္ဆစရိတကာရဏံ။ ပုစ္ဆစရိတကာရဏေန ယုတ္တံ ပုစ္ဆစရိတကာရဏယုတ္တံ။**

နံပါတ် (၅)

ဥပ္ပတ္တိ။ ဥ+ပဒ+တိ။ **ယုတ္တိ။** ယုဇ+တ။ **ဇာတက။** ဇာတ သဒ္ဒူပပဒ+ကာ(ကေ)+အ။ [ဇာတဘူတံ ပုရာဝုတ္တံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗစရိတံ ကာယတိ ကထေတိ ပကာသေတီတိ ဇာတကံ]

လဟုက။ လဃ်+ဥ+သွတ္တ က။ **အာဏာ။** အာဏ+အ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **ကာရဏေဟိဖြင့်** အာကာရသဒ္ဒါ သဏ္ဌာန အင်္ဂါအနက်တို့ကို မဟော၊ကရဏအနက်ဟောသည်ကို သိစေ။

(ဂ) **ကထေယိဿာမဖြင့်** ဒေသေဿမိ-၌ ဒိသဓာတ်သည် ဥစ္စာရဏ(အသံပြုခြင်း)အနက် ဟောသည်ကို သိစေ။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံဝါ ပုစ္ဆစရိတကာရဏယုတ္တံ ဇာတကံဝါ ဖြင့်** ဓမ္မအရ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့်ယှဉ်သော သုတ်၊ရှေး၌ကျင့်အပ်ပြီးသော အကျင့်နှင့်ယှဉ်သောဇာတ်ကို ယူရမည်ကို သိစေ။

(ဃ) **ဌပေဿာမဖြင့်** ပညပေဿာမ-၌ ပပုဗ္ဗ+ဥပဓာတ်သည် ဌပန ထားခြင်းအနက် ဟောသည်ကိုသိစေ။ **ဂရုကံဝါ လဟုကံဝါ သိက္ခာပဒံ-ဖြင့်** သိက္ခာပဒအရ ဂရုက၊လဟုက သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို ယူရမည်ကို သိစေ။**အာဏံဖြင့်** ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်သည် အာဏာဒေသနာမည်၏ဟု သိစေ။

နံပါတ် (၇)

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ/အတ္ထုပ္ပတ္တိယုတ္တံ···

အရဏီယတော အဝဂန္တဗ္ဗတော အတ္ထော။ဝုစ္စတိ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု၊တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊

http://www.dhammadownload.com

သောဇေ၀ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ၊ ဋ္ဌကာရဿ ဌကာရံ ကတွာ-ဟူသော သီ၊ဋီ၊သစ်။၁။၂၁၆။ကိုထောက်၍ အဋ္ဌ+ဥပတ္တိပုဒ်၊ ဋ္ဌ ကို ဋ္ဌ ပြုလျှင် အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။မပြုလျှင် အတ္ထုပ္ပတ္တိဟု ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

ထပေဿာမ/ဌပေဿာမ…

ဿပ၊ထပ-ထပနေ။ဿပေတိ၊ဿပယတိ၊ထပေတိ၊ထပယတိ။[နိတိ၊ဓာတု၊၃၂၈။] ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ ၌လည်း ထပေါစ ထပနေ သီယာ၊ထပေတိ၊ထပယိတွာ-ဟု ပုံစံထုတ်ပြီး ပိဋကတ်ကျမ်းရန်တို့၌ ဌပေတိ၊ ဌပေတွာ၊ဓပေတွာ-ဟု ဌ၊ဓ-တို့နှင့်ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်ဟုမှာထားသည်။ထို့ကြောင့် ထပယိဿမ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

အာကာရ ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ကာရဏ သဏ္ဌာန အင်္ဂါတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏ၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ။ ။ ဆိုလတ္တံဖြစ်သော ရှေး၌ကျင့်အပ်သော အကြောင်းနှင့်ယှဉ်သော ဇာတကမှကြွင်းသော ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းကို မှီ၍ဖြစ်သော အကြောင်းအရာကို သုတ္တအရ ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(ဃ) မေတ္တာကရုဏာ ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၆)

(က) ဟေဋ္ဌိမတလံ **သမ္ပန္နံ** ပထဝိယာ ကိရ ဟေဋ္ဌိမတလေ ပထဝိမဏ္ဍော ပထဝေါဇော ပထဝိပပ္ပဋကော အတ္ထိ၊ တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

(ခ) တတ္ထ **သမ္ပန္နံ** မဓုရံ။

(ဂ) သာဒုရသန္တိ အတ္ထော။

(ဃ) ယထေ၀ ဟိ "တဩသ ရက္ခော သမ္ပန္နဖလောစ ဥပပန္နဖလောစာ"တိ ဧတ္ထ မဓုရဖလော တိ အတ္ထော၊ဧ၀မိဓာပိ သမ္ပန္နံ မဓုရံ သာဒုရသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) သေယျထာပိ **"ခုဒ္ဒမဓုံ အနီဠကံ"**န္တိ ဣဒံ ပနဿ မဓုရတာယ ဩပမ္မနိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

(စ) **ခုဒ္ဒမဓုန္တိ** ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ ကတမဓု၊**အနီဠကန္တိ** နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ ပရိသုဒ္ဓံ။

(ဆ) ဧတံ ကိရ မဓု သဗ္ဗမဓူတိ အဂ္ဂဉ္စ သေဋ္ဌဉ္စ သုရသဉ္စ ဩဇဝန္တဉ္စ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ပထဝိယာ၊၏။ဟေဋ္ဌိမတလေ၊အောက်အပြင်၌။ပထဝိမဏ္ဍော၊မြေ၏အရသာဦး အရသာညွန့်သည်။ ပထဝေါဇော၊မြေ၏မြေဩဇာသည်။ပထဝိပပ္ပဋကော၊မြေမှ မှိုကဲ့သို့ပေါက်သော မြေလွှာမြေဦးသည်။အတ္ထိကိရ၊ သတတ်။တံ၊ထိုမြေဆီ မြေလွှာ မြေဩဇာကို။

(ခ) တတ္ထ၊ထိုဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ ဟူသောပါဌ်၌။မဓုရံ၊ချို၏။

(ဂ) သာဒုရသံ၊ သာယာအပ်သော အရသာရှိ၏။(ဝါ) ချိုသောအရသာရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဟိ၊ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။တတြ၊ထိုအရပ်၌။သမ္ဗန္ဓဖလောစ၊ ချိုသောအသီးရှိသည်လည်းကောင်း။ဥပပန္နဖလောစ၊များသောအသီးရှိသည်လည်းကောင်း။ဒေသာ၊ဖြစ်ရာ၏။ဣတိဧတ္တော၊ဤပါဠိ၌။မဓုရဖလောတိ အတ္တော၊ဟူသောအနက်ကို။ဝေဒိတဗ္ဗောယထေဝ၊သို့။ဝေ၊တူ။ဣဓာပိ၊ဤအရာ၌လည်း။သမ္ဗန္ဓန္တိ ပဒဿ၊၏။မဓုရံ၏။သာဒုရသံ၏။ဣတိ အတ္ထဇာတံ၊ကို။ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) သေယျထာပိ ခုဒ္ဒမဓုံ အနီဠကံ ဣဒံ-ကံ-ဟူသော ဤစကားကို။အဿ၊ထိုမြေ၏ အောက်၌ဖြစ်သောအပြင်၏။မဓုရတာယ၊ချိုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။သြပမ္မနိဒဿနတ္ထံ၊တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဥပမာကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။(ဝါ)နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဖြစ်သော ဥပမာနကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။

(စ) ခုဒ္ဒမက္ခိကာဟိ၊ယင်ပျားငယ်တို့သည်။ကတံ၊သော။မဓု၊သည်။နိမ္မက္ခိကံ၊ပျားဒကောင်မရှိသော၊နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ၊ပျားတို့၏ အဉမရှိသော။ပရိသုဒ္ဓံ၊ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော။

(ဆ) ဧတံ မဓု၊ဤယင်ပျားတို့သည် ပြုအပ်သောပျားရည်သည်။သဗ္ဗမဓူဟိ၊ပျားကြီးပိတုန်း စသောပျားကောင်တို့သည် ပြုအပ်သော အလုံးစုံသော ပျားရည်တို့ထက်။အဂ္ဂဉ္စ၊ မြတ်သည်လည်းကောင်း။သေဋ္ဌဉ္စ၊အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်လည်းကောင်း။သုရသဉ္စ၊ကောင်းသောအရသာရှိသည်လည်းကောင်း။သြဇဝန္တဉ္စ၊သြဇာရှိသည်လည်းကောင်း။ဟောတိကိရ၊ ဖြစ်သတတ်။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့။ ။ ဆရာအရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံဟု လျှောက်တော်မူ၏။ယင်းသို့ဆိုသော် မြေ၏အထက်အပြင်သည် ထမင်းအဖျော်၊အဝတ်တန်ဆာ ဥယျာဉ်ဗိမာန်၊ပဒေသာပင်တို့နှင့် ယှဉ်သကဲ့သို့ ရည်၍ ဟေဋ္ဌိတမလံ သမ္ပန္နံဟု ဆိုပါသလော။အဘယ်ကိုရည်၍ ဆိုပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(က)သံဝဏ္ဏနာမိန့်။

(ခ)သို့ ။။ ဆရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံဟု လျှောက်တော်မူ၏။ယင်း၌ သမ္ပန္န သဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္န၊သမင်္ဂီသမ္ပန္န အနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော။အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

ကား။ ။ မဓုရ သမ္ပန္နအနက်ကို ဟောပါ၏ ဟူလို။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ (ခ+ဂ) ဖြင့် သမ္ပန္နသဒ္ဒါ မဓုရအနက်၊သာဒုရသ အနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ယင်းသို့ဆိုသော် သမ္ပန္န၏ မဓုရဘာဝသည် အဘယ်သို့သော ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားနိုင်ပါအံ့နည်း။သမ္ပန္န၏ မဓုရဘာဝ၌ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားစွာ မပြဆိုပြီလော. စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် သမ္ပန္န၏ မဓုရဘာဝဖြစ်ပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဥပမာအားဖြင့် ပျားကောင် ပျားဥမရှိသော ယင်းပျား၏ အရသာကဲ့သို့တည်းဟူသော အနက်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံဖြင့်ပင် ပြီးပြည့်စုံသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် သေယျထာပိ စသည်ကို အဘယ်အကျိုးငှာ ထပ်၍ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။(ဂ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) တပ္ပါကဋီကရ ဘ။

(င) အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ အဿ-၏ ပေးသောကြောင့်၊မဓုရတာယ-ဝယ် တာ-၌ သမ္ပန်+သမ္ပန္နီဂပ်။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း။ ။ သည့်ပေးသောကြောင့် မဇ္ဇရတာယဝယ် မဇ္ဇရဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ကတ္တား+ကတ္တိစပ်။

နံပါတ် (၄)

မဇ္ဇရ။ ။ မဇ္ဇ အဿ အတ္ထိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ မဇ္ဇရံ။

မဇ္ဇ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ချိုသော အရသာသည် မုချ။ထို-၏ ရ ပစ္စည်းအရ အောက်မြေအပြင်နှင့်ဂုဏ်+ဂုဏီစပ်။ရ ပစ္စည်းအရ ချိုသော အရသာရှိသော အောက်မြေအပြင် ရ၏။

သာဒုရသ ။ ။ သာဒီယတိ အဿာဒီယတီတိ သာဒု။ရသန္တိ တံ သတ္တာ အဿာဒေန္တီတိ ရသော။

သာဒု ရသော ဧတ္ထ ဟေဋ္ဌိမတလေတိ သာဒုရသံ။

သာဒုရသ-ဗဟုဗ္ဗီအရ သာယာအပ်သော(ဝါ)ချိုသော အရသာသည် မုချ။ထို-၏ မြေအောက်အပြင်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီစပ် ဌာန။ဧတ အညပုဒ်အရ သာယာအပ်သော အရသာ(ဝါ)ချိုသောအရသာရှိသော မြေအောက်အပြင် ရ၏။

သမ္ဗန္ဓ။ ။ သံ (သမ္ဗဒေဝ) ပန္ဓံ သမ္ဗန္ဓံ။

ဟေဋ္ဌိမတလ ။ ။ ဟေဋ္ဌာ ဇာတံ ဟေဋ္ဌိမံ။ ဟေဋ္ဌိမံ တလံ ဟေဋ္ဌိမတလံ။

ပထဝိမဏ္ဍ ။ ။ ပထဝိယာ မဏ္ဍော ပထဝိမဏ္ဍော။

သမ္ဗန္ဓဖလ ။ ။ သမ္ဗန္ဓာနိ မဇ္ဇရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ သမ္ဗန္ဓဖလော။

ဥပပန္နဖလ ။ ။ ဥပပန္နာနိ မဇ္ဇရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ ဥပပန္နဖလော။

မဇ္ဇရဖလ ။ ။ မဇ္ဇရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ မဇ္ဇရဖလော။

ခုဒ္ဒမဓု ။ ။ ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ မဓု ခုဒ္ဒမဓု။

ခုဒ္ဒ-ဝိသေသနပုဒ်အရ ငယ်သောပျားတို့သည် မုချ။ထို-၏ ပြုအပ်သောပျားရည်နှင့် သာဓက+သာချစပ် ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ပျားငယ်တို့သည် ပြုအပ်သောပျားရည် ရ၏။

အနီဠက ။ ။ နတ္ထိ ဋ္ဌလံ ဧတ္ထာတိ အနီဠကံ။

န+ဋ္ဌလ-ဗဟုဗ္ဗီအရ ပျားကောင်ပျားဥအပြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်မုချ။ထို-၏ ယအညပုဒ်အရ ယင်ပျားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီစပ် ဌာန။ ယ အညပုဒ်အရ အပြစ်မရှိသော ယင်ပျားရ၏။

နိမ္မက္ခိကဏ္ဍက။ ။ နတ္ထိ မက္ခိကာ ဧတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကံ၊ မက္ခိကာနံ အဏ္ဍာနိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ။

နတ္ထိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ ဧတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ။

သေဋ္ဌ။ ။ သေဋ္ဌာနံ ဝိသေသေန သေဋ္ဌန္တိ သေဋ္ဌံ။

သုရသ ။ ။ သုန္ဒရော ရသော တေသ္မိံ မဇ္ဇမှီတိ သုရသံ။

ဩဇဝန္တ ။ ။ ဩဇော တေသ္မိံ မဓုမှိ ဝိဇ္ဇတီတိ ဩဇဝန္တံ။

ဩပမ္မနိဒဿန။ ။ ဥပမီယတိ တောယာတိ ဩပမ္မံ၊ နိဒဿီယတေတိ နိဒဿနံ။

[ဥပမီယတိ တောယာတိ ဥပမာ၊ ဥပမာဧဝ ဩပမ္မံ] ဂဏ္ဌိသစ်။

နံပါတ် (၅)

တလ။ တလ+အ။ သမ္ဗန္ဓ။ သံ+ပဒ+တ။ ပထဝီ။ ပထ+ဝီ။ ဩဇ။ ဥ+ဇန+ကွိ။

မဏ္ဍ။ မန+ဍ ။[တစ်နည်း] မဏ္ဍ+အ။ မဓု။ မန+ဥ ။[တစ်နည်း] မဓု+ဥ။

http://www.dhammadownload.com

သာဒု။ သဒ+ဏု။ **ခုဒ္ဒ**။ ခု+ဒ။ **[တစ်နည်း]** ခုဒ+ဒ။ **မက္ခိက**။ မက္ခ+ဏ္ဍု။

ဩပမ္မ။ ဥပ+မာ+ဏျ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဖြင့် ပရိပုဏ္ဏသမ္ဗန္ဓ သမ်ဂီသမ္ဗန္ဓ မဓုရသမ္ဗန္ဓဟု သမ္ဗန္ဓ သုံးမျိုးတို့တွင် ဤ၌ သမ္ဗန္ဓအရ မဓုရသမ္ဗန္ဓကို ယူရမည်ကိုသိစေ။ **[တစ်နည်း]** သမ္ဗန္ဓ သဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏအနက် သမ္ဗန္ဓအနက်တို့ကို မဟော၊မဓုရအနက် ဟောသည်ကို သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် မဓုရသဒ္ဒါသည် ပိယအနက်ကိုမဟော၊သာဒု ချိုသောရသာဟူသောအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ **[တစ်နည်း]** မဓုရဟူသည် ချိုမြိန်သော အရသာရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

(စ) **ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ ကတမဓုဖြင့်** ခုဒ္ဒသဒ္ဒါသည် အဓမ,ကပဏ စသောအနက်တို့ကိုမဟော၊ပျား [မက္ခိကာဘေဒ]အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ခုဒ္ဒမဓုကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ မဓု ခုဒ္ဒမဓု ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။**[တစ်နည်း]** ခုဒ္ဒကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ ခုဒ္ဒံ ဟု ကတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဏ ပစ္စည်း ကတအနက်၌သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒနှင့်မဓုကို ခုဒ္ဒဥ္စ တံ မဓုစာတိ ခုဒ္ဒမဓု ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

နိမ္မက္ခိကံ-ဖြင့် အပြစ်မရှိဟူသည် ပျားရည်၌ ပျားကောင်မရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။**နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ဖြင့်** ပျားကောင်သာမရှိမဟုတ်၊ပျားဥအပြစ်တို့လည်း မရှိသော ပျားရည်တည်းဟု သိစေ။**ပရိသုဒ္ဓံဖြင့်** ထိုပျားကောင်၊ပျားဥဟူသော အပြစ်မရှိသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

နံပါတ် (၇)

သာဒုရသံ/သာဓုရသံ...

မဓုရပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်၍ 'သာဒုမှိ မဓုရော ပိယေ'ဟူသော အဘိဓာန် [၁၀၆၇]ကို ထောက်၍ 'သာဒု'သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ရသဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်တွဲနေသဖြင့် သုန္ဒရအနက်ဟော သာဓုကို ဤ၌ အလိုမရှိအပ်။သဒ-အဿာဒနေ သာဒီယတီတိ သာဒု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိ (၆၃၅) ကိုထောက်၍ သဒဓာတ် ဏုပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသော အရသာဟော သာဒုသဒ္ဒါသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း 'သာဒုရသံ'ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်။

အနီဠကံ/အနေဠကံ...

ဧဠာ ဝုစ္စတိ ဒေါသော-အပြစ်ကို 'ဧဠာ'ဟုဆိုအပ်၏။နတ္ထိ ဧဠာ ယဿာတိ အနေဠကံ [သမာသန္တ ကပစ္စည်းသက်]"နိဒ္ဒေါသံ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ထိုသို့ အပြစ်မရှိ၍ သန့်ရှင်းသောကြောင့် 'ပရိသုဒ္ဓံ'ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။ထိုအပြစ်ဟူသည် ပျားရည်၌ ပါတတ်သော 'ပျားကောင်း ပျားဥတည်း'ဟု သိစေလို၍ 'နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ'ဟု မိန့်သည်။ ဤပုဒ် ပြီးပုံအလိုအားဖြင့်'အနေဠကံ' ရှိလျှင်ကောင်း၏။ယခုစာအုပ်များ၌ 'အနီဠကံ'ဟု ရှိသောကြောင့် ဧကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဤပြု။[ဘာ+ဋီ] တစ်နည်း (နံပါတ် ၄-ဝိဂ္ဂဟရှု)

နံပါတ် (၈)

ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ ॥ ॥ ဌာနဖြစ်သော အောက်မြေအပြင်၏ အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပထဝီမဏ္ဍ၊ပထဝေါဇ၊ပထဝိပပ္ပဋက တို့၌တင် ဌာနူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)သမ္ဗန္ဓ ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ပရိပုဏ္ဏ၊မဓုရ၊သမ်ဂီတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဓုရ၌တင် ကေဒေသျှပစာ။

တိဝိဓဥ္စိ သမ္ဗန္ဓ ပရိပုဏ္ဏသမ်ဂီမဓုရဝသေန။တတ္ထ မဓုရသမ္ဗန္ဓ ဣတ္ထာဓိပ္ပေတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ။ [သာရတ္ထ၊] **မဓုရ။** ။ အပေါင်းဖြစ်သော သာဒု၊ပိယ တို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာဒု၌တင် ကေဒေသျှပစာ။ **နိမ္မက္ခိက။** ။ ဌာနဖြစ်သော ပျားကောင်မရှိခြင်း၏အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပျားဥမရှိခြင်း၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိက။မက္ခိကာသဒ္ဒေန စေတ္ထ မက္ခိကဏ္ဍကမ္ပိ သာမညတော ဂဟိတန္တိ ဝဒန္တိ။[သာရတ္ထ၊၁။၄၃၆။]

နံပါတ် (၁၀)

ဝဒတိ၌ ဝဒတာတ်အရ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏ ကရုဏာပညာပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၈)

(က) **အာယသ္မာတိ** ပိယဝစနမေတံ။

(ခ) ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစနမေတံ။

(ဂ) **မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောတိ** မဟာစ သော ဂုဏမဟန္တတာယ မောဂ္ဂလ္လာနောစ ဂေါတ္တေနာတိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော။

(ဃ) **ဧတဒဝေါစာတိ** ဧတံ အဝေါစ။

(င) ကသ္မာ အဝေါစ? ထေရော ကိရ ပဗ္ဗဇိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သာဝကပါရမီဉာဏဿ မတ္ထကံ ပတ္တော။

(စ) သတ္ထာရာပိ မဟိဒ္ဓိကတာယ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော။ [ဝိ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿ...ဝစန-အလေးပြုအပ်သူတို့၌ ရှိသေသောအားဖြင့် မှီရာနှင့်တကွဖြစ်သူ၏ ပြော ဆိုအပ်သောစကားတည်း။

(ဂ) ဂုဏမဟန္တတာယ-ဂုဏ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဂေါတ္တ-ဤနှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်။

(စ) သတ္ထာရာပိ-မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း။ထေရ်ဿ-ထေရ်၏။(ဝါ)သည်။မဟိဒ္ဓိကတာယ-ကြီးသော တန်ခိုးရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဧတဒဂ္ဂေ-ဧတဒဂ်အရာ၌။(ဝေါဟာရတ္ထ။)အမြတ်ဆုံးသော တန်ခိုးအရာ၌။ဌပိတော-ထားတော်မူအပ်ပြီ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ(က)ဖြင့် အာယသ္မာဟူသော စကားသည် ချစ်ဖွယ်စကားဖြစ်၏-ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ လာဘသက္ကာရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ပြောဆိုအပ်ပါသလော။အဘယ်သို့မှတ်သားအပ်ပါ သနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ယင်းပိယဝစနကို ဂါရဝသပ္ပတိဿ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်၏လော။(ဂဏ္ဌိသစ်) **အနုသန္ဓေတက်လိုသော်။** ။ (က)ဖြင့် အတက်တန်းအောက်တန်း မခွဲခြားမူ၍ "ချစ်ဖွယ်စကား" ဟူသာ

http://www.dhammadownload.com

သာမညအားဖြင့် ပြပြီး၍ယခုအခါ၌ တစ်ဖန် အထက်တန်းပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်ရာအတွက်သာ ဟု ပြလိုသောကြောင့် (ခ) မိန့်။[အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတံ္တ ဥစ္စနီစသာမညဝသေန ဝတ္တာ ပုန ဥစ္စဇနာဝေဏိကဝသေနေဝ ဒဿေန္တော-ဂရု။ပေ။ဓိဝစနန္တိ အာဟ။(ဝိမတိ)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနောဟု ဆိုအပ်၏။စူဠမောဂ္ဂလ္လာန်ကို ထောက်၍ မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် ဟု ဆိုအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာ့(င)ဖြင့် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ်သည် ရဟန်းပြုပြီး၍ (၇)ရက်မြောက်နေ့၌ သာဝကပါရမီဉာဏ်၏ အထွဋ်အထပ်သို့ရောက်၏ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သာဝကပါရမီဉာဏ်၏ အထွဋ်အထပ်သို့သာ ရောက်ပါသလော။အဘယ်၌လည်း ထားအပ်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ။(စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ ။ ထေရောကား သည်ပေး၊ပတ္တော၌ ကတ္တား/တုလျတ်/ကတ္တိ/လိင်္ဂတ်စပ်။

တစ်နည်း။ ။ ကိုးပေး၊၌ပိတော၌ ဝုတ္တကံ၊၌ပိတောကား ထိုက်ကိုဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက။

နံပါတ် (၄)

ပိယဝစန။ ။ **ပီဏ္ဏတိ တောသေတီတိ ဝစနံ။ ပိယေန ဝစနံ ပိယဝစနံ။**(ဂဏ္ဌိသစ်)

ပိယာယိတဗ္ဗန္တိ ပိယံ။ ပိယံ စ တံ ဝစနဉ္စာတိ ပိယဝစနံ။(ဘာဋီ)

ပိယအရ ချစ်ဖွယ်သောစကားသည်မှချ။ထို၏ ဆိုကြောင်းသဒ္ဒါနှင့် အကြောင်း/အကျိုးစပ် ဌာနူ။ ပုဒ်လုံးအရ ချစ်ဖွယ်သောစကားဖြင့် ပြောဆိုကြောင်းသဒ္ဒါ ရ၏။

သပ္ပတိဿ။ ။ **သဟ ပတိဿေန(နိဿယေန) ယော ဝတ္တတီတိ သပ္ပတိဿော။**(ဘာဋီ)

သဟ ပတိဿဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ အရ မိုရာအကြီးအကဲနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟတ္ထဘောဂုဏ် သည် မှချ။ထို၏ ယအညပုဒ်အရ ငယ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ မိုရာအကြီး အကဲနှင့်တကွဖြစ်သော ငယ်သောပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဂုဏမဟန္တတာယ။ ။ **မဟီယတေ ပူဇီယတေတိ မဟန္တော။ ဂုဏေန မဟန္တော ဂုဏမဟန္တော။ တဿ ဘာဝေါ ဂုဏမဟန္တတာ။**

မဟဒ္ဓိကတာ။ ။ **မဟတီ ဣဒ္ဓိ ယဿာတိ မဟိဒ္ဓိကော၊ တဿ ဘာဝေါ မဟဒ္ဓိကတာ။**

မောဂ္ဂလ္လာန။ ။ **မောဂ္ဂလ္လိယာ အပစ္စံ မောဂ္ဂလ္လာနော။**

နံပါတ် (၅)

ပိယ။ ပီ+ဏ။ ဂရု။ ဂရ/ဂိရ+ဥ။ **သပ္ပတိဿ။** သ+ပတိ+သိ+ဏျ။

ဂေါတ္တ။ ဂသဒ္ဒူပပဒ+တာ+တ။ **မတ္တက။** မသ+ထက။ **ဣဒ္ဓိ။** ဣသု+တိ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ပိယဝစနမေတံဖြင့်** အာယု အဿ အတ္ထီတိ အာယသ္မာ ဟု ဝစနတ္ထပြုလျက် အသက်ရှည်ခြင်းဂုဏ် သကတ်ကိုစွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုသုံးစွဲအပ်သော စကားမဟုတ်၊ချစ်ဖွယ်ဆိုကြောင်းစကား ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

(ဂ) **ဂုဏမဟန္တတာယဖြင့်** မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော၌ မဟာသဒ္ဒါသည် ပစုရအနက်၌မဖြစ်၊ပူဇာအနက်၌

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သည်ကို သိစေ။ **ဂေါတ္တေနဖြင့်** မောဂ္ဂလ္လာနသဒ္ဒါသည် နာမသဒ္ဒါမဟုတ်၊ ဂေါတ္တသဒ္ဒါ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။ **အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့်** မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော်ကို မဟန္တော စသော မောဂ္ဂလ္လာနောစာတိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္တပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဝစနတ္တ၏တုလျတ္တအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော/မဟာမောဂ္ဂလာနော...

ကောလိတဂါမေ မောဂ္ဂလိယာ နာမ ဗြာဟ္မဏိယာပိ(ဓမ္မပဒ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။)ကောလိတဂါမေ မောဂ္ဂလိ ဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှို။(အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။)တို့ကို ထောက်၍ မောဂ္ဂလိပုဒ်နောင် ဏာန ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် မဟာမောဂ္ဂလာန ပါဌ်သင့်။

ဝိမတိ၊၂။၁၀၀-၌ မောဂ္ဂလိဗြာဟ္မဏီ။သာရတ္ထ၊၃။၂၂၄-၌ မောဂ္ဂလ္လိဗြာဟ္မဏီ-ဟု ရှိကြသည် ဟု ပါဠိအဘိဓာန်၊အတွဲ၊၁၆။မောဂ္ဂလ္လာနပုဒ် အဖွင့်၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

သာဝကပါရမီဉာဏ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပကတိသာဝကပါရမီဉာဏ်၊မဟာသာဝကပါရမီဉာဏ်၊အဂ္ဂသာဝကပါရမီဉာဏ်တို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အဂ္ဂသာဝကပါရမီဉာဏ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍ အဂ္ဂသာဝကပါရမီဉာဏ်ကိုသာ အလွန်အားဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် အတိသယနည်း။

မတ္ထက။ ။ အတူဖြစ်သော ဦးခေါင်းထိပ်၏ မတ္ထကအမည်ကို အတူရှိသော အထွဋ်အထိပ် အဂ္ဂသာဝကပါရမီဉာဏ် တော်၌ တင် သဒိသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

သာဝကပါရမီဉာဏ အရ- မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်ရှိ ဉာဏ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၃၈)

(က) **သာဓာဟံ ဘန္တေတိ** သာဓု အဟံ ဘန္တေ။
(ခ) ထေရော **သာဓူတိ** အာယာစနဝစနမေတံ။
(ဂ) ပထဝိပရိဝတ္တနံ အာယာစန္တော ဟိ ထေရော ဘဂဝန္တံ ဧဝမာဟ။
(ဃ) **ပရိဝတ္တေဿာမှိ** ဥက္ကုဇ္ဇေဿာမိ၊ ဟေဋ္ဌိမတလံ ဥပရိမံ ကရေဿာမိ။
(င) ကသ္မာ?
(စ) ဧဝဉှိ ကတေ သုခေန ဘိက္ခူ ပပ္ပဋကောဇံ ပထဝိမဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တီတိ။
(ဆ) အထ ဘဂဝါ အနနုညာတုကာမောပိ ထေရံ သီဟနာဒံ နဒါပေတုံ ပုစ္ဆိ "ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလ္လာန ပထဝိနိဿိတာ ပါဏာ၊ တေ ကထံ ကရိဿသီ"တိ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။]

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဝတ္ထု၊ဤသာဓာဟံဘန္တေ ဟူသောစကားရပ်၌။သာဓုတိ ဝေါ၊ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။အာယာစန ဝစနံ၊တောင်းပန်ကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

(ဂ) ဟိ၊မှန်။ပထဝိပရိဝတ္တနံ၊မြေကိုပြောင်းပြန်လှန်ခြင်းကို။အာယာစန္တော၊ခွင့်တောင်းလိုသည်။ [ဟုတ္ဂာ] ဝေ၊ဤသို့ သာဓာဟံဘန္တေဟူ၍။

(ဃ) ဥက္ကုဇ္ဇေယျံ၊လှန်လိုပါ၏။(ဝါ)လှန်ပါရစေ။ဟေဋ္ဌိမတလံ၊အောက်အပြင်ကို။ဥပရိမံ၊အထက်၌ဖြစ်သည်ကို။(ဝါ)အောင်။ကရေယျံ၊ ပြုလိုပါ၏။(ဝါ) စေ။

(င) ကသ္မာ ဝေ အာဟ?

(စ) ဟိ ယသ္မာ။ဝေ၊ဤသို့ မြေလှန်မှုကို။ကတော၊သော်။သုခေန၊လွယ်ကူသဖြင့်။ပပ္ပဋကောဇံ၊ချိုသော အလွှာအထပ်ဟူသော မြေသြဇာကို။(ဝါ)မှိုကဲ့သို့မြေပေါ်မှာပေါက်သော အထပ်အလွှာဖြစ်သော မြေ၏အရသာ ညွှံသြဇာကို။ပထဝိမဏ္ဍံ၊မြေဆီကို။ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ၊လတ္တံ့။ဣတိ။ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ဝေ၊သို့။အာဟ၊

(ဆ) အထ၊လျှောက်ပြီးရာ ထိုအခါ၌။အနုညာတုကာမော၊ခွင့်ပြုတော်မမူလိုသည်။[သမာနော၀]သီဟနာဒံ၊ ခြင်္သေ့ဟောက်ဟန် ရဲရင့်သောအသံကို။နဒါပေတုံ၊မြည်စေခြင်းငှာ။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ(ခ)ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါသည် တောင်းပန်ခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။သမ္ပဋိစ္ဆန သမ္ပဟံသန အနက်ဟော သာဓုသဒ္ဒါလည်းရှိသည် မဟုတ်ပါလော။သဒ္ဒါခြင်း အတူတူဖြစ်လျက် အဘယ်ကို ဆ၍ သာဓုသဒ္ဒါ အာယစနဟောဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

တစ်နည်း ။။ သဒ္ဒါသာမည၊အနက်ဝိသေသဖြစ်၍ ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ဤသို့ အဘော် တစ်မျိုးထားနိုင်သည်။

(စ)သို့ ။။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင် ပြုခြင်းသည် ပရိဝတ္တေယျံ မည်၏ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင် ပြုရပါသနည်း။အကြောင်းမဲ့ အောက်မြေပြင်ကို အထက်၌ရှိအောင် ပြုအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

(ဆ)သို့ ။ ။ ဆရာ မြတ်ဘုရားသည် ပါဠိတော်ကို ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလ္လာန။ပ။ကရိဿသိ-ဟု မိန့်တော်မူ၏။မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုခြင်းငှာ မလိုမရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်အကျိုးငှာ ယေပန တေ မောဂ္ဂလ္လာန။ပ။ကရိဿသိ-ဟု မိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ။သမုဒါယတ္တမှ အဝယဝတ္တကိုပြ။ (ဂ) ဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။
ထိုတွင် ဟေဋ္ဌိမတလံ စသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ကာရဏပုစ္ဆာ။

(စ) ကာရဏဝိသဇ္ဇနာ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။

နံပါတ် (၄)

အာယာစနဝစန ။ ။ **အာယစတိ တေနာတိ အာယာစနံ။ အာယာစနံ ဝစနံ အာယာစနဝစနံ။**

ပထဝိပရိဝတ္တန ။ ။ **ပရိဝတ္တီယတေ ပရိဝတ္တနံ။ ပထဝိယာ ပရိဝတ္တနံ ပထဝိပရိဝတ္တနံ။**

http://www.dhammadownload.com

ပထဝီ-ဝိသေသနပုဒ်အရ မြေကြီးသည် မှချ။ထို၏ လှန်ခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ+ကမ္မီစပ်ဋ္ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ မြေကို ပြောင်းပြန်လှန်ခြင်း ရ၏။

ဥပရိမ ॥ ॥ ဥပရိ ဇာတံ ဥပရိမံ ॥

ဟေဋ္ဌိမ ॥ ॥ ဟေဋ္ဌာ ဇာတံ ဟေဋ္ဌိမံ။

ဥပရိအရ အထက်အရပ်သည် မှချ။ထို၏ ဇာတ ပစ္စည်းအရ အောက်အပြင်နှင့် ဋ္ဌာနီ+ဋ္ဌာနစပ်ဋ္ဌာန။ ဇာတ ပစ္စည်းအရ အထက်အရပ်၌ဖြစ်သော အောက်အပြင် ရ၏။

ပပ္ပဋကောဇ ॥ ॥ ပပ္ပဋကော စ သော ဩဇော စ ပပ္ပဋကောဇံ။

ပပ္ပဋကအရ အလွှာဟူသော ဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ ဩဇာနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဋ္ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ အလွှာဟူသော မြေဩဇာ ရ၏။

သီဟနာဒ ॥ ॥ သီဟဿ နာဒေါ ဝိယ နာဒေါ သီဟနာဒေါ။

သီဟနာဒ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ခြင်္သေ့၏ဟောက်ခြင်းသည် မှချ။ထို-၏ နာဒနောက်ပုဒ်အရ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ မြွက်ဆိုသံနှင့် သဒိသီ+သဒိသ စပ် ဋ္ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံခြင်းကဲ့သို့သော မြွက်ဆိုခြင်း ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သာဓု။ သာဓ+ဥ။ **ပရိဝတ္တန**။ ပရိ+ဝတ္တ+ယု။ **ထေရ**။ ဌာ+ဣရ။[တစ်နည်း]ထိရ+ဏ။ **ပပ္ပဋက**။ ပ+ပဋ+ဏွု။ **သီဟ**။ ဟိံသ+ဏ။[တစ်နည်း] သံ+ဤဟ+အ။[တစ်နည်း] သသု+ရီဟ။ [တစ်နည်း] သဟ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သာဓုအဟံ-ဖြင့်** သာဓာဟံ-ကို သာဓု+အဟံ ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါသည် သမ္ပဋိစ္ဆန သမ္ပဟံသန စသောအနက်တို့ကို မဟော၊တောင်းပန်ခြင်းအာယာစန အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။ [**အာယာစနမေတ္တ္ထ ကမ္မိနာ သမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပဟံသနာဒိ အတ္ထံ နိဝတ္တေတိ**]

(ဂ) **ဟေဋ္ဌိမတလံ ဥပရိမံ ကရေယျံဖြင့်** ဥက္ကုဋ္ဌေယျံ၌ဥ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ကုဋ္ဌဓာတ်သည် ဤ၌ အဓောမုခီကရဏ အနက်ကိုမဟော၊ဥဒ္ဓံမုခကရဏအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊လှန်၏ဟူသည် အောက်မြေအပြင်ကို အထက်မြေအပြင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ပထဝိပရိဝတ္တနံ/ပထဝီပရိဝတ္တနံ...

ပထဝိပုဒ်၊ပရိဝတ္တနပုဒ်တို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊သမာသ်အလယ်၌ ရောက်သော ဤ ကို ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပထဝိပရိဝတ္တနံပါဌ်သင့်။

ပထဝီပရိဝတ္တနန္တိပိ အတ္ထိ ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ပထဝီပရိဝတ္တနံပါဌ်သင့်။

ပထဝိနိဿိတာ/ပုထဝိနိဿိတာ...

ပထဝီ၊ပုထဝီပုဒ်တို့သည် မြေဟော ပရိယာယ်ပုဒ်များ ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ် သင့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

သီဟနာဒံ ။။ အတုဖြစ်သော ခြင်္သေ့ဟောက်သံ၏ သီဟနာဒအမည်ကို အတုရှိသော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏ မြွက်ဆိုသံ၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဋ္ဌီ။

ကေ အဟံ ဘန္တေ ဟတ္ထံ ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော လက်တစ်ခုလုံး၏ ဟတ္ထအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောလက်ဖဝါးပြင်၌တင် ကေဒေသူပစာ။**ကေ ဟတ္ထန္တိ** ဇကံ ပါဏိတလံ ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၆။]

နံပါတ် (၁၀)

ပဗ္ဗန္ဓကောဇံ။ ။ မြေဆီ မြေလွှာဟု ဆိုအပ်သော အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် (၈)ပါး။

****

ဓါကျခဉ် (၁၃၉)

(က) တတ္ထ **အလန္တိ** ပဋိက္ခေပဝစနံ။

(ခ) **ဝိပလ္လာသမ္ပိ သ ဿ ပဋိလဘေယျုန္တိ** ဝိပရီတဂါဟမ္ပိ သတ္တာ သမ္ပာပုဏေယျုံ။

(ဂ) ကထံ? အယံ နခေါ ပထဝီ, ဥဒါဟု န အယန္တိ။

(ဃ) အထ ဝါ အမှာကံ န ခေါ အယံ ဂါမော,ဥဒါဟု အညေသန္တိ။

(င) ဇဝံ နိဂမဇနပဒခေတ္တာရာမာဒီသု။

(စ) န ဝါ သော ဝိပလ္လာသော။

(ဆ) အစိန္တေယျော ဟိ ဣဒ္ဓိမတော ဣဒ္ဓိဝိသယော။ [ဝိ ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဝိပရီတဂါဟမ္ပိ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူခြင်းသို့လည်း။

(ဂ) အယံ-ဤမြေကြီးသည်။ပထဝီနခေါ-နဂိုမြေလေလော။ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်။နပထဝီနခေါ-နဂိုမြေမဟုတ်လေသလော။ဣတိ-သို့။သမ္ပာပုဏေယျုံ-ရောက်ကုန်ရာ၏။

(ဃ) အယံ-ဤရွာသည်။အညေသံ-အခြားလူတို့။ဂါမောနခေါ-ရွာလေလော။ဣတိ သမ္ပာပုဏေယျုံ။

(ဆ) ဝါ-တစ်နည်း။သောဝိပလ္လာသော-ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပလ္လာသသည်။န-မဖြစ်နိုင်။(ကသ္မာ?န-မဖြစ်နိုင်သနည်း။)ဟိ (ယသ္မာ)ကြောင့်။ဣဒ္ဓိမတော-တန်ခိုးရှင်၏။ဣဒ္ဓိဝိသယော-တန်ခိုး၏အရာကို။အစိန္တေယျော-မကြံအပ်မကြံနိုင်။တသ္မာ··။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် ဝိပလ္လာသကို ရကုန်၏ ဟူသည် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ယူခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဖြစ်၏-ဟုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသည်ကို ထင်ရှားစွာမပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာ (စ)ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပလ္လာသသည် မဖြစ်နိုင်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီး ဝိပလ္လာသ မဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။အယံ နခေါ ဂါမောစသဖြင့် သံသယကုက္ကုစ္စဖြစ်နိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပကတိရုပ်။ (ဂ+ဃ+င)ဝိဂ္ဂဟ။ ထို့တွင် (ဃ) နယတ္ထရုပကတိရုပ်။

(င) ဝါကျာရမ္ဘ။အတိဒေသ။ (စ) နယတ္ထရုပကတိရုပ်။ (ဆ) ဒဋ္ဌီ/ကာရကာ။

နံပါတ် (၄)

ပဋိက္ကူလပစ္စနီ။ ။ ပဋိက္ကူလံ ပတတိ ဓာတောနာတိ ပဋိက္ကူလံ။ ပဋိက္ကူလံ ဝစနံ ပဋိက္ကူလပစ္စနီ။

ပဋိက္ကူလအရ ပယ်မြစ်ခြင်း၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်မုချ။ထို ၏ စကားနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံး အရ ပယ်မြစ်ကြောင်း စကား ရ၏။

နိဂမ ။ ။ ဂသင်္ကိ တ္တောတိ ဂါမော။ ဝိပုလော(အတိရေကော) ဂါမော နိဂမော။(သာရတ္ထ)

နိအရ ဝိပုလ(ဘုသတ္ထ)ဘောဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ ရွာနှင့်ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံး အရ ထို သော နိဂုံး ရ၏။

နေပဒ ။ ။ နော ပဒ္ဒိ တ္တောတိ နေပဒေါ။

အစိန္တေယျ ။ ။ စိန္တိတဗ္ဗောတိ စိန္တေယျော။ န စိန္တေယျော အစိန္တေယျော။

န အရ ပဋိသေဓဘောဂုဏ် သည်မုချ။ထို ၏ မကြံစီအပ်သော ဣန္ဒိဝိသယနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ မကြံစီအပ်သော ဣန္ဒိဝိသယ ရ၏။

ဣန္ဒိမတော ။ ။ ဣန္ဒိ ယဿ အတ္ထီတိ ဣန္ဒိ (တဿ)

ဣန္ဒိ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ တန်ခိုးသည် မုချ။ထို ၏ တန်ခိုးရှင်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူ။မန္တု ပစ္စည်း အရ တန်ခိုးရှိသူ တန်ခိုးရှင် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိပလ္လာသ။ ဝိ+ပရိ+အာသ+အ။ **ဝိပရီတ။** ဝိ+ပရိ+ဣ+တ။ **ခေတ္တ။** ခိပ+တ။

ပထဝီ။ ပ+ထဝ(ထရ)+အ+ဣတ္ထီဇောတက ဣပစ္စည်း။ **ဝိသယ။** ဝိ+သိ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) ပဋိက္ကူလပစ္စနီဖြင့် အလံနိပါတ်သည် ဘူသန ပရိယတ္တိအနက်တို့မဖြစ်၊ဝါရဏအနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ။

(ခ) ဝိပရီတဂါဟမ္ပိဖြင့် ဝိပလ္လာသမ္ပိကို ဝိပလ္လာသဂါဟမ္ပိ-ဟု ဆိုလိုလျှက် ဂါဟ-ဟူသော နောက်ပုဒ် ကျေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိပရီတသဒ္ဒါသည် ဝိပလ္လာသသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

သမ္ပာပုဏေယျံဖြင့် ဝိပလ္လာသကို ရခြင်းဟူသည် ဝိပလ္လာသသို့ ရောက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဝိပလ္လာသ/ဝိပ္ပလ္လာသ...

ဝိ(ဝိရူပ) ပရိ(ပရိဝတ္တိတွာ)အာသော ဝိပလ္လာသော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဥပသာရ၏ အာဒိဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာန မဟုတ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဝိပလ္လာသ ပါဌ်သာသင့်။

နိဂမ/နိဂါမ...

http://www.dhammadownload.com

အတိရေကော ဂါမော နိဂမော၊ဘူသတ္တော နိ၊သညာသဒ္ဒတ္တာ ရသော-အဘိဓာန်ဋီကာ၊၂၂၅။ ဂါထာ၌ ဆိုသောကြောင့် ရသပြု၍ နိဂမ ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၉)

နိဂမ။ ။ ဂါမအရ ရွာငယ်မှကြွင်းသော အတိုးအပွားများစွာရှိသော ရွာကြီးကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ပထဝီ။ ။ အတူဖြစ်သော ပကတိမြေကြီး၏ အမည်ကို အတူရှိသော ဖန်ဆင်းအပ်သော မြေကြီး၌ သဒိသူ။

နံပါတ် (၁၀)

ဝိပလ္လာသ အရ - သံသယကုက္ကုစ္စ ကောက်။

****

ပါဠိကျဖြစ်စဉ် (၁၄၀)

(က) ဣဒါနိ အာယသ္မ ဥပါလိ ဝိနယပညတ္တိယာ မူလတော ပဘုတိ နိဒါနံ ဒဿေတုံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တံ ဝိတက္ကုပ္ပါဒံ ဒဿေန္တော **"အထခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿာ"** တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **ရဟောဂတဿာတိ** ရဟသိ ဂတဿ။ **ပဋိသလ္လီနဿာတိ** သလ္လီနဿ ဧကီဘာဝံ ဂတဿ။**ကတမေသာနန္တိ** အတီတေသု ဝိပဿီအာဒီသု ဗုဒ္ဓေသု ကတမေသံ။

(ဂ) စိရံ အဿ ဋ္ဌိတိ။

(ဃ) စိရာ ဝါ အဿ ဋ္ဌိတီတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ။** [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တတ္ထ -ထို အထခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌။ရဟသိ-လူတို့မှကင်းသော ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်သို့ ဂတဿ-ကပ်တော်မူသော။သလ္လီနဿ။စိတ်၏ အထူးထူးသော အာရုံမှ ဆုတ်နစ်ခြင်းဖြင့် ကောင်းမွာလျှင် အာရုံတစ်ခုတည်း၌ ကိန်းသော။ဧကီဘာဝံ-တစ်ယောက်တည်းအဖြစ်သို့။ဂတဿရောက်သော။အတီတေသု-ကုန်သော။ဝိပဿီအာဒီသု-ကုန်သော။ဗုဒ္ဓေသု-တို့တွင်။ကတမေသံ၊အဘယ်ဘုရားရှင်တို့၏။

(ဂ) အဿ-ထို ဗြဟ္မစရိယအား။စိရံ-မြင့်ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ဋ္ဌိတိ-တည်ခြင်းသည်။[အတ္ထိ]

(ဃ) ဝါ-တစ်နည်း။အဿ-အား။စိရာ-မြင့်ရှည်သော(ဝါ) မြင့်ရှည်သော ကာလရှိသော။ဋ္ဌိတိ-သည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အထခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿအစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် [ခ]မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ(ဂ) ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံ ပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ မြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။စိရဋ္ဌိတိတံ-ပုဒ်ကို ယင်းသမာသ်ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ပြုသင့်ပါသလော။အဘာယ်ဝစနတ္ထလည်း ပြုသင့်ပါသေးသနည်း။ ဓုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား ။ ။ တုလျာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထလည်း ပြနိုင်သေး၏ဟူလို။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ ။ (ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ ။

စာစပ်။ ။ စိရံ-ပတ်လုံး အနက်ပေးသောကြောင့်၊ဌိတိ၌ ကာလအစ္စန္တသံယောဂ၊ကာလအစ္စန္တသံယောဂဝဏ္ဏ။

[**စိရန္တိ** ကာလာပေက္ခံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။]

နံပါတ် (၄)

ဥပါလိ ။ ။ **ဥပ သမီပေ အလ္လီယတီတိ ဥပါလိ**။

ဥပ-ဥပသာရုပ်အရ သမီပဘောဂဏ်ရ၏။အာ+လီ ဓာတ်အရ ငြိကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဂေဟာသိတပေမ တဏှာပြဓာန်းသော လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်။**(တစ်နည်း)** ငြိကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် မုချ။ဣပစ္စည်းအရ ဥပါလိမထေရ် ရ၏။

သာရိပုတ္တ ။ ။ **သာရိယာ ပုတ္တော သာရိပုတ္တော**။

သာရီ ဝိသေသနပုဒ်အရ သာရီပုဏ္ဏေးမသည် မုချ။ထို၏ သားနှင့်ဇနက+ဇညစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ သာရီပုဏ္ဏေးမ၏သား အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရ၏။

ဝိနယပညတ္တိ ။ ။ **ပညာပနံ ပညတ္တိ။ဝိနယဿ ပညတ္တိ ဝိနယပညတ္တိ**။

သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တံ။ ။ **သိက္ခာပဒေန ပဋိသံယုတ္တော သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တော**။

ဝိတက္ကုပ္ပါဒ ။ ။ **ဝိတက္ကဿ ဥပ္ပါဒေါ ဝိတက္ကုပ္ပါဒေါ**။

သလ္လိန ။ ။ **သမ္မာ လီနော သလ္လီနော**။

ဇေဘာဝ ။ ။ **ဇေဿ ဘာဝေါ ဇေဘာဝေါ**။

စိရဋ္ဌိတိက ။ ။ **စိရံ ဋ္ဌိတိ အဿာတိ စိရဋ္ဌိတိကံ။ စိရာ ဋ္ဌိတိ အဿာတိ စိရဋ္ဌိတိကံ**။

စိရဋ္ဌိတိ ဗဟုဗ္ဗီအရ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းသည် မုချ။ထို၏ တ အညပုဒ်အရ ဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။တ အညပုဒ်အရ ကြာမြင့်စွာတည်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိနယ။ ဝိ+နီ+ဏ။ **ပညတ္တိ**။ ပ+ဉပ+တိ။ **နိဒါန**။ နိ+ဒါ+ယု။

ဝိတက္က။ ဝိ+တက္က+အ။ **ပဋိသလ္လိန**။ ပဋိ+သံ+လီ+တ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **ရဟာသိ ဂတဿဖြင့်** ရဟောဂတကို ရဟာသိ ဂတော ရဟောဂတောဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊မနောဂိုဏ်းအရာဖြစ်၍ သြ လာ၍ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

သလ္လိနဿဖြင့် ပဋိသလ္လီနဿ၌ ပဋိဥပသာရုပ်၏ အနတ္ထကအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊သံ ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကအဖြစ်ကို လည်းကောင်း လီဓာတ်၏ လေသနတ္ထအဖြစ်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။ **ဇေဘာဝံ ဂတဿဖြင့်** ကောင်းစွာကိန်းအောင်း၏ ဟူသည် တစ်ပါးတည်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။**ကတမေသံ-ဖြင့်** ကတမေသာနံသည် ကတမေသံ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေ။

(တစ်နည်း) ကတမေသံဖြင့် ကတမေသာနံ၌ သာနံသည် နံ ဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇)

ပဋိသလ္လီန/ပဋိသလ္လီဏာ...

ပဋိ+သံ+လီ+တ ပစ္စည်း။ဘိဒါဒိတော နော တ္တတ္တ ဝန္တျုနံ ဟူသော[မောက်၊၅။ ၅၀။နှာ၊၂၀၅။] သုတ်ဖြင့် တ ကို နပြု ပဋိသလ္လီနဟု ရုပ်ပြီးသည်။[နိရုတ္တိဒီပနီ၌လည်း ပဋိသလ္လီယိတ္တာတိ ပဋိသလ္လီနောဟု ပြသည်]ထို့ကြောင့် ဒန္တဇ-နနှင့် ရှိသော ပဋိသလ္လီန ပါဠ်သာသင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်။ (နှာ၊၁၄။) ၌ ပဋိသလ္လီဏော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိဟု မုဒ္ဓဇဏနှင့် တွေ့ရသည်။သို့ရာတွင် အထက်ပါ သဒ္ဒါသုတ် စည်းကမ်းနှင့်ကား မညီ။

နံပါတ် (၈)

ဝိနယပညတ္တိယာ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ပညတ္တသိက္ခာပဒ၊အပညတ္တသိက္ခာပဒတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အပညတ္တသိက္ခာပဒ၌ တင် စေဒေသျှပစာ။

ဝိနယပညတ္တိယာတိ ပုဗ္ဗေ အပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ [သာရတ္ထ၊၁။၄၃၈။]

စိရာ ဝါ အဿ ဌိတိ ။။ စိရာအရ ကြာမြင့်စွာသော ကာလနှင့်၊ဌိတိအရ တည်ခြင်း ကာလဝန္တတို့မကွဲပြား ဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

စိရာတိ စိရကာလယုတ္တာ ဌိတိ အဘေဒေန ဝုတ္တာ ။[သာရတ္ထ၊၁။၄၃၈။]

ရဟော ဂတဿ ။ ။ ဆိုလတ္တံ့သော ပဋိသလ္လီနဿအရ စိတ္တဝိဝေကမှ ကြွင်းသော ကာယဝိဝေကကို ရဟော ဂတဿအရ ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ပဋိသလ္လီနဿ အရ အရဟာတ္တဖိုလ် ဖလသမာပတ်ရ၏။

****

ပါကျစဉ် (၁၄၁)

(က) တတ္ထ **ကော နခေါ ဘန္တေတိ** ကာရဏပုစ္ဆာ။

(ခ) တဿ ကတမော နခေါ ဘန္တေတိ အတ္ထော။

(ဂ) **ဟေတု ပစ္စယောတိ** ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ။

(ဃ) ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊တသ္မာ ဟေတူတိဝုစ္စတိ။

(င) ယသ္မာ တံ ပဋိစ္စ ဧတိ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။

(စ) ဧဝံ အတ္ထတော ဧကမ္ပိ ဝေါဟာရဝသေန စ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ စ တတြ တတြ ဧတံ ဥဘယမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တဿ၊ ထို ကောနခေါ ဘန္တေ ဟူသော ပါဠ်၌။

(ဃ) ဟိ၊မှန်။[တစ်နည်း]ဟိ၊ယသ္မာ၊ကာရဏံ၊အကြောင်းကို။တေန၊ထိုအကြောင်းကြောင့်။တဿ၊ထိုအကြောင်း၏။ဖလံ၊အကျိုးသည်။ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(င) ယသ္မာ၊ကြောင့်။တံ၊ထိုအကြောင်းကို။ပဋိစ္စ၊၍။ [ဖလံ] ဇေတိ ပဝတ္တတိ။

(စ) ဝေါ၊သို့။အတ္တ၊တော၊လိုရင်းအနက်အားဖြင့်။တော်၊တစ်ခုတည်းသည်။သမာနံပိ၊သော်လည်း။ဝေါဟာရ ဝသေနစ၊ပြောဆိုရိုး၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း။ဝစနသိလိဋ္ဌတာယစ၊သဒ္ဒါ၏ ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း။တတြ တတြ၊ထိုထိုပါဠိရပ်၌။တော် ဥဘယမ္ပိ၊ဤနှစ်ပါးစုံကိုလည်း။ဝုစ္စတိ။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့ ။။ ဆရာသည် သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ကောနုခေါ ဘန္တေ ဟေတု၊ကော ပစ္စယော ဟု လျှောက်ထား၏။ပဋ္ဌာန်းပစ္စယုဒ္ဒေသပါဠိ၌ ဟေတုပစ္စယော၌ ဟေတုသဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏအကြောင်း၊ပစ္စယသဒ္ဒါသည် သာဓာရဏအကြောင်းကို ဟောသကဲ့သို့[ဥပမာလင်္ကာရ] ဤ၌လည်း ဟေတုသဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏ အကြောင်း ပစ္စယသဒ္ဒါသည် သာဓာရဏအကြောင်းကို ဟောပါသလော။ဟေတုသဒ္ဒါ၊ပစ္စယသဒ္ဒါ နှစ်ပါးကား အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့် ။

(ဃ+င) သို့ ။ ။ ဆရာ(ဂ)ဖြင့် ဟေတု၊ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ခုသည် အကြောင်းသာမညကို စွဲ၍ဖြစ်သော အနက်တူ သဒ္ဒါဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ဤအနက်အားဖြင့် အကြောင်းဟောသာဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ဆိုရသနည်း။ ဟေတု ဟူ၍လည်းကောင်း၊ပစ္စယဟူ၍လည်းကောင်း တစ်ပုဒ်ဆိုကလည်း ပြီးကောင်းရာသည် မဟုတ်လော။ သဒ္ဒါနှစ်ခု အနက်တစ်ခုဖြစ်၍ သဒ္ဒါအနက် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ+င)မိန့်။

(စ)သို့ ။။ ဆရာ (ဂ) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဟေတု၊ပစ္စယ သဒ္ဒါနှစ်ခု အပေါင်းသည် အကြောင်းအနက် ဟောဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဟေတုသဒ္ဒါ တစ်ခုဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးပြည့်စုံသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ပစ္စယသဒ္ဒါကို ထပ်၍ ဟောလေသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ-င) ဝိတ္ထာရ။
ထိုတွင် (င) ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (ဃ) တသ္မာ တေန စသည် **အနိယမ၊ကာရဏ**။
တသ္မာ ဟေတူတိ ဝုစ္စတိ **နိယမ၊ဖလ**။ (င) ယသ္မာ တံ စသည် **အနိယမ၊ကာရဏ**။
တသ္မာ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ ကား **နိယမ၊ဖလ**။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဟေတု ။ ။ **ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဇေတနာတိ ဟေတု**။

ဟိ-ဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား အကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ကရဏတ္တကား ထိုအကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မအားတပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။တုပစ္စည်းအရ ထို သော အကြောင်းတရား ရ၏။

[တစ်နည်း] ။ ။ **ဟိနောတိ ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဟေတု**။

ဟိဓာတ်အရ အကျိုး၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိသတ္တိလက္ခဏသဘာဝ ရ၏။တု-ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ၊လက္ခဏဝန္တ၊သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အကြောင်းတရား ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယ ။ ။ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ ပစ္စယော။

ပတိ ဥပသာရအရ အကြောင်းကို အစွဲပြုခြင်း ပဋိစ္စဘောဂတ် ရ၏။ဣဓာတ်အရ အကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယပုဒ်ဝမ္မ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။အဝုတ္တကမ္မဋ္ဌကြိယာအရ ထိုအားတပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတ္တာဒိသတ္တိသည် ဖလ္။ဏ ပစ္စည်းအရ ထိုသော အကြောင်းတရား ရ၏။

[တစ်နည်း] ။ ။ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေန ကာရဏေနာတိ ပစ္စယော။

ဝေါဟာရဝသေန ။ ။ ဝေါဟရီယတေတိ ဝေါဟာရော။ ဝေါဟာရဿ ဝသော ဝေါဟာရဝသော။

ဝစနသိလိဋ္ဌတာ ။ ။ သိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဝစနဿ သိလိဋ္ဌတာ ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။

နံပါတ် (၅)

ပဋိစ္စ။ ပဋိ+ဣ+တွာ။ **ဝေါဟာရ**။ ဝိ+အဝ+ဟရ+ဏ။ **သိလိဋ္ဌ**။ သိလိသ+တ။

တသ္မာ။ ကရဏတ္တနိပါတ်ပုဒ်။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ကောဋ္ဌ ကိံသဒ္ဒါကား အကြောင်းကို မေးခြင်း ကာရဏပုစ္ဆာ အနက်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဟေတု၊ အကြောင်းကား။ကောနခေါ၊အဘယ်နည်းဟု အနက်ယောဇနာရမည်ကို သိစေသည်။

(ဂ) ဖြင့် အသာဓာရဏော ဟေတု၊ သာဓာရဏော ပစ္စယောဟု ဆိုစေကာမူ ဤဋ္ဌ ဟေတု၊ပစ္စယသဒ္ဒါ နှစ်ပုဒ်လုံးပင် အကြောင်းသာမန်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။

(ဃ) **တေန ဟိနောတီဖြင့်** ဟေတုကို ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ အနေနာတိ ဟေတု-ဟု ကရဏသာဓန ဝစနတ္တပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊တုပစ္စည်း ကရဏသာဓနဋ္ဌ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ဟိဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ သည်။**ပဝတ္တတိဖြင့်** ဟိနောတိဋ္ဌ ဟိဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက် ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။**ကာရဏံဖြင့်** ဟေတုသဒ္ဒါ ကာရဏအနက်ဟောသည်ကို သိစေသည်။ .

(င) **တံ ပဋိစ္စ ဧတိဖြင့်** ပစ္စယောကို ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧတီတိ ပစ္စယောဟု အဝုတ္တကမ္မသာဓန ဝစနတ္တပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏ ပစ္စည်း အဝုတ္တကမ္မသာဓနဋ္ဌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ပစ္စယသဒ္ဒါ၏ ပတိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပတိဥပသာရ၏ ပဋိစ္စအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

ပဝတ္တတိဖြင့် ဧတိဋ္ဌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက် ဟောသတည်းဟု သိစေ သည်။

နံပါတ် (၇)

ကာရဏဥ္စ ယသ္မာ/ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ...

ဟိ နိပါတ်နောင်းရာဋ္ဌ နိဂ္ဂဟိတ်၏ ဉအပြုသည် အနိစ္စဝိဓိ ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဉ်သင့်။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄။]ဋ္ဌ ကာရဏဥ္စ ယသ္မာ ဟုရှိသည်။

ဟိနောက်ဋ္ဌ ယသ္မာ ဟု စာအုပ်များဋ္ဌ တွေ့ရ၏။ သို့သော် ဟိ နိပါတ်သည်ပင် ရှေ့ကိုထောက်လျှင် ဒဠှီဇောတက၊တသ္မာပါသော နောက်ဝါကျ ထောက်လျှင် ကာရဏဇောတက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ယသ္မာသည် အပိုဖြတ်ဟန် တူ၏။ [ဘာဋ္ဌီ]

နံပါတ် (၈)

(က)ဝါကျ ။ ။ အစိတ်ဖြစ်သော ကော နခေါ ဘန္တေ သဒ္ဒါ၏ ကာရဏ ပုစ္ဆာအမည်ကို၊အပေါင်းဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ကောနုခေါ ဘန္တေ ဟေတု။ကော ပစ္စယော ဟူသော သဒ္ဒါဋ္ဌိတင် ကေဒေသူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာ၊နိဒ္ဒေသနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(ခ) **ဝါကျအရ-** အရှင်သာရိပုတ္တရာသန္တာန် သိလိုသောဆန္ဒ ပြဋ္ဌာန်းသော ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၄၂)

(က) ဣဒါနိ တံ ဟောတူ ပစ္စယဥ္စ ဒဿေတုံ **"ဘဂဝါ စ သာရိပုတ္တ ဝိပဿီ"**တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ** န အာလသိယကိလာသုနော။

(ဂ) န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အာလသိယံ ဝါ ဩသန္နဝီရိယတာ ဝါ အတ္ထိ။

(ဃ) ဗုဒ္ဓါ ဟိ ဧကဿ ဝါ ဒွိန္နံ ဝါ သကလစက္ကဝါဠဿ ဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာ သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊န ပရိသာယ အပ္ပဘာဝံ ဒိသွာ ဩသန္နဝီရိယာ ဟောန္တိ၊ နာပိ မဟန္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿန္နဝီရိယာ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) အာလသိယကိလာသုနော၊ပျင်းရိသောသူ၏ အဖြစ်အားဖြင့် အားထုတ်တော်မမူကုန်သည်။န အဟေသုံ၊

(ဂ) ဟိ၊မှန်။ဗုဒ္ဓါ၊တို့သည်။ဧကဿဝါ၊တစ်ယောက်အားသော်လည်းကောင်း။ဒေသေန္တာ၊သော်။သမကေနေဝ။တူမျှသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ဥဿာဟေန၊အားထုတ်ခြင်းဖြင့်။ဥဿန္နဝီရိယာ၊လွန်သောဝီရိယ ရှိတော်မူကုန်သည်။ နာပိ ဟောန္တိ၊မဖြစ်ကုန်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလာသုနော အဟေသုံစသဖြင့် ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့သည် အားမထုတ်ကြကုန်ဟု ဟောတော်မူ၏။အဘယ့်ကြောင့် အားမထုတ်ကြပါသနည်း။ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ် ကြကုန်သလော။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

ကား ။ ။ ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြသည်မဟုတ်၊အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြ ဟူလို။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ)ဖြင့် ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့သည် ပျင်းရိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြကုန်သည်မဟုတ်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

အတ္ထကာရဏမာဟ **'န ဟိ'**တိ အာဒိ။ [သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၀။]

[တစ်နည်း] ဆရာ (ခ) ဝိပဿီ စသော ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယကိလာသု မဖြစ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယကိလာသု မဖြစ်ပါသနည်း။အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

(ဃ)သို့ ။။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ ဩသန္နဝီရိယမရှိဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။အာလသိယ မရှိသော်လည်း ဩသန္နဝီရိယ ရှိရာသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့လျှင် ဩသန္နဝီရိယမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိအပ်ပါသနည်း။ (ဝါ) အဘယ်သို့ ဩသန္နဝီရိယ မရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ/ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကာရဏာ/ဒဠှကရဏာ။[ဘာ+ဋ္ဌ] (ဃ) ဝိတ္ထာရ။

ထိုတွင် ဗုဒ္ဓါပဲ ။ပ။ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ ကား အနွယ။နပရိသာယ စသည်ကား **ဗျတိရေက။ တစပ်** ။ ။ ပရိသာယ ၏-ပေးသောကြောင့်၊အပ္ပဘာဝံ၌ သမ္ဗန်+သမ္ဗန္ဓိ စပ်။

နံပါတ် (၄)

ကိလာသုနော။ ။ အပ္ပံ လသန္တီတိ ကိလာသုနော။

ကိ ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ အပ္ပဂုဏ်ရ၏။လသ ဓာတ်အရ အနည်းငယ်ကို နှစ်သက်ကြကုန်သော ဝိပဿီ စသော ဘုရားရှင်တို့၏ အပွေါ်သုက္က နိရုဿာဟဖြစ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မှချ။ ရှေးရှေးဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဖလူ။နောက်နောင်ဖြစ်သော အာသယာနုသယဉာဏ် စသည်သည် ကာရဏူ။ဏာ ပစ္စည်းအရ ဝိပဿီ စသော ဘုရားရှင်တို့ရ၏။

အာလသိယ။ ။ န လသတီတိ အလသော။ [တစ်နည်း] အလီယတိ ဗန္ဓီယတီတိ အလသော။
အလသဿ ဘာဝေါ အာလသိယံ။

အလသ-တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ပျင်းရိသူဒြဗ်သည် မှချ။ထို-၏ ဏျပစ္စည်းအရ ထိနမိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်။ဏျပစ္စည်းအရ ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ရ၏။ဝါ ပျင်းရိခြင်းကြိယာ ရ၏။

ဩသန္နဝီရိယတာ။ ။ ဩသန္နံ ဝီရိယံ ယေသံတိ ဩသန္နဝီရိယာ။
ဩသန္နဝီရိယာနံ ဘာဝေါ ဩသန္နဝီရိယတာ။

ဥဿန္နဝီရိယ ။ ။ ဥဿန္နံ ဝီရိယံ တေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ ဥဿန္နဝီရိယာ။

နံပါတ် (၅)

အလသ။ န+လသ+အ။ [**တစ်နည်း**] အလ+အသ။ **ဩသန္န**။ အဝ+သဒ+တ။
ဥဿန္န။ ဥ+သဒ+တ။ **သကလ**။ သက+အလ။ **ဥဿာဟ**။ ဥ+သဟ+ဏ။
အပ္ပ။ အလ+ပ [**တစ်နည်း**] အပ+ပ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) ဖြင့် ကိလာသုနော အဟောသုံ၌ အားမထုတ်ဟူသည် ပျင်းရိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်သည် မဟုတ်၊အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ။

[**တစ်နည်း**] အပ္ပံ လသတီတိ ကိလာသု ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကိလာသုအရ ပျင်းရိသောကြောင့်အားမထုတ်သူကို မယူရ။အကျိုးမရှိသောကြောင့် အားမထုတ်သူကို ယူရမည်ကိုသိ။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

နံပါတ် (၇)

ဩသန္နဝီရိယတာ/ဩသတ္တဝီရိယတာ...

ဩသန္နဝီရိယာတိ ဩဟီနဝီရိယာ အပ္ပေါ်သုက္ကာတိ အတ္ထော။[သာရတ္ထ၊၁။၄၄၀။] ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဩသန္နဝီရိယတာ ပါဌ်သင့်။

http://www.dhammadownload.com

ဩသက္ကဝီရိယတာတိပိ အတ္ထိ၊ ဩသက္ကံ ဝီရိယံ ယေသံ၊တေ ဩသက္ကဝီရိယာ။ဩသက္ကဝီရိယာနံ ဘာဝေါ ဩသက္ကဝီရိယတာ ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဩသက္ကဝီရိယတာပါဌ် သင့်။

ကိလာသုနော/ဂိလာသုနော/ကိဋ္ဌာသုနော...

သက္ကတ အဘိဓာန်၌ "ဠါ သူ-မကျန်းမာသောပုဂ္ဂိုလ်"ဟူ၏ ဌ္ဃေဓာတ်၊သူ့ပစ္စည်း-ဟူ၏။ထိုကို ပါဠိပြန်လျှင် ဂိလေဓာတ် သူပစ္စည်းဖြင့်"ဂိလာသူ"ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။ဂိလေဓာတ်ကား"ကိလမ-ပင်ပန်းခြင်း" အနက်ဟောတည်း။ထို့ကြောင့် ကိလာသုနော၏ ဆိုင်ရာဓာတ်ပစ္စည်းကို မတွေ့ရကား "ဂိလာသုနော"ကိုသာ ပါဌ်ရင်းဟု ဆရာတို့ ယူဆတော်မူကြသည်။(ဘာဋီ)

လသ ကန္တိယံ၊"အပ္ပံ၊အနည်းငယ်ကို။လသတီတိ၊ကိလာသု၊ဏ္ဍု။" အဘိဓာန်ဋီကာ-ဟု ဂဏ္ဍိသစ်၌ဆိုသည်။ထိုအလို ကိလာသုနော ပါဌ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

သကလစက္ကဝါဠေသု။ ။ ဌာနဖြစ်သော အလုံးစုံသော စကြဝဠာ၏ အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော စကြဝဠာနေ သတ္တဝါများ၌တင် ဌာနူပစာ။[**တစ်နည်း**] စကြဝဠာ၌နေသူ သတ္တဝါအပေါင်းကို အဘေဒဘေဒူပစာအား ဖြင့် ဆိုသည်။ [ဘာ+ဋီ]**တစ်နည်း**-အနန္တစကြာဝဠာကို ယူအပ်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏာ/နိဒဿနနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အလသိယံအရ- ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။
အလသိယံ ဝါ ကုမိနာ ထိနမိဒ္ဓဝသပ္ပဝတ္တာနံ အကုသလာနံ အဘာဝမာဟ။[သာရတ္ထ၊၁။၄၄၀။]

****

ဝါကျစဉ် (၁၄၃)

(က) တံ ကိဿ ဟေတု? "မာ နော ဓမ္မဂရုတာ ပရိဟာယီ"တိ။

(ခ) ဓမ္မဂရုနော ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဓမ္မဂါရဝါတိ။

(ဂ) ယထာ ပန အမှာကံ ဘဂဝါ မဟာသမုဒ္ဒံ ပူရယမာနော ဝိယ ဝိတ္ထာရေနေ ဓမ္မံ ဒေသေ တိ၊ ဧဝံ တေ န ဒေသေသုံ။

(ဃ) ကသ္မာ? သတ္တာနံ အပ္ပရဇက္ခတာယ။

(င) တေသံ ကိရ ကာလေ ဒီဃာယုကာ သတ္တာ အပ္ပရဇက္ခာ အဟေသုံ။

(စ) တေ စတုသစ္စပဋိသံယုတ္တံ ဧကဂါထမ္ပိ သုတွာ ဓမ္မံ အဘိသမေန္တိ၊တသ္မာ န ဝိတ္ထာ ရေန ဓမ္မံ ဒေသေသုံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။သမကေနေဝ-တူမျှသည်သာဖြစ်သော။ဥဿာဟေန- အားထုတ်ခြင်းဖြင့်။တံဓမ္မံ-ကို။ဒေသေန္တိ-နည်း။နော-ငါတို့၏။ဓမ္မဂရုတာ-တရား၌လေးစားခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။မာပရိဟာယိ-မဆုတ်ယုတ်ပါစေလင့်။ဣတိ-ဤသို့ကြံတော်မူခြင်းကြောင့်။(သမကေနေဝ ဥဿာ ဟေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ)

http://www.dhammadownload.com

အတိရေကော ဂါမော နိဂမော၊ဘုသတ္တော နိ၊သညာသဒ္ဒတ္တာ ရသော-အဘိဓာန်ဋီကာ၊၂၂၅။ ဂါထာ၌ ဆိုသောကြောင့် ရသပြု၍ နိဂမ ပါဋ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

နိဂမ။ ။ ဂါမအရ ရွာငယ်မှကြွင်းသော အတိုးအပွားများစွာရှိသော ရွာကြီးကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိ သေသနည်း။

ပထဝီ။ ။ အတူဖြစ်သော ပကတိမြေကြီး၏ အမည်ကို အတူရှိသော ဖန်ဆင်းအပ်သော မြေကြီး၌ သဒိသူ။

နံပါတ် (၁၀)

ဝိပလ္လာသ အရ - သံသယကုက္ကုစ္စ ကောက်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၄၀)

(က) ဣဒါနိ အာယသ္မ ဥပါလိ ဝိနယပညတ္တိယာ မူလတော ပဘုတိ နိဒါနံ ဒဿေတုံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သိက္ခာပဒပညိသံယုတ္တံ ဝိတက္ကုပ္ပါဒံ ဒဿေန္တော **"အထခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿာ"** တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ **ရဟောဂတဿာတိ** ရဟသိ ဂတဿ။ **ပဋိသလ္လီနဿာတိ** သလ္လီနဿ ဧကီဘာဝံ ဂတဿ။**ကတမေသာနန္တိ** အတီတေသု ဝိပဿီအာဒီသု ဗုဒ္ဓေသု ကတမေသံ။

(ဂ) စိရံ အဿ ဋ္ဌိတိ။

(ဃ) စိရာ ဝါ အဿ ဋ္ဌိတီတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ။** [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) တတ္ထ -ထို အထခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌။ရဟသိ-လူတို့မှကင်းသော ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်သို့ ဂတဿ-ကပ်တော်မူသော။သလ္လီနဿ။စိတ်၏ အထူးထူးသော အာရုံမှ ဆုတ်နစ်ခြင်းဖြင့် ကောင်းမွာလျှင် အာရုံတစ်ခုတည်း၌ ကိန်းသော။ဧကီဘာဝံ-တစ်ယောက်တည်းအဖြစ်သို့။ဂတဿရောက်သော။အတီတေသု- ကုန်သော။ဝိပဿီအာဒီသု-ကုန်သော။ဗုဒ္ဓေသု-တို့တွင်။ကတမေသံ၊အဘယ်ဘုရားရှင်တို့၏။

(ဂ) အဿ-ထို ဗြဟ္မစရိယအား။စိရံ-မြင့်ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ဋ္ဌိတိ-တည်ခြင်းသည်။[အတ္ထိ]

(ဃ) ဝါ-တစ်နည်း။အဿ-အား။စိရာ-မြင့်ရှည်သော(ဝါ) မြင့်ရှည်သော ကာလရှိသော။ဋ္ဌိတိ-သည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အထခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿအစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍။ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် [ခ]မိန့်။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ(ဂ) ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံ ပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။စိရဋ္ဌိတိကံ-ပုဒ်ကို ယင်းသမာသ်ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ပြုသင့်ပါသလော။အဘယ်ဝစနတ္ထလည်း ပြုသင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အပ္ပရဇက္ခတာယ။ ။ အပ္ပေါ် ရဇော အပ္ပရဇော။အက္ခမှိ အပ္ပရဇော ယေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ။ **အပ္ပရဇက္ခာနံ ဘာဝေါ အပ္ပရဇက္ခတာ။**

အပ္ပရဇက္ခအရ ပညာမျက်စိ၌ ကိလေသာမြူနည်းခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ယ အညပုဒ်အရ သတ္တဝါတို့နှင့် ဌာန/ဌာနီစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ထိုသော ပညာမျက်စိ၌ နည်းသောကိလေသာမြူရှိကုန်သော သတ္တဝါ တို့ရ၏။

ဓမ္မဂါရဝါ။ ။ **ဓမ္မေ ဂါရဝါ ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂါရဝါ။**

မဟာသမုဒ္ဒ။ ။ သမ္မာ ဥန္နန္တိ ကိလေဒန္တိ စန္ဒောဒယေ အသ္မာ အာပါနီတိ သမုဒ္ဒေါ။မဟန္တော သမုဒ္ဒေါ-

ဒီဃာယုကာ။ ။ **ဒီဃံ အာယု ယေသန္တိ ဒီဃာယုကာ။**

နံပါတ် (၅)

ဟေတု။ ဟိ+တု။ **ဂရု။** ဂရ+ဥ။ **သမုဒ္ဒ။** သံ+ဥဒ+ဒက်။ **ဝိတ္ထာရ။** ဝိ+ထရ+ဏ။ **ရဇ။** ရဇ+အ။ **အက္ခ။** ဥခ+အ။ **ဒီဃ။** ဒီ(ဒု)+ဃ။ **အာယု။** အယ+ဏု။ **ဂါထ။** ဂါ+ထ။ **သစ္စ။** သတ+ဏျ။

နံပါတ် (၆)

နိက္ကုဇ္ဇိတန္တိ အဓောမုခဌပိတံ၊ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံ ဝါ။

အဓောမုခဌပိတံဖြင့် နိက္ကုဇ္ဇိတံ၌ နိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ကုဇ္ဇဓာတ်၏ အဓောမုခီကရဏတ္ထကိုလည်းကောင်း၊ပရပယောဂကိုလည်းကောင်း၊နိက္ကုဇ္ဇီယတေတိ နိက္ကုဇ္ဇိတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဟေဋ္ဌာမုခဇာတံဖြင့် ကုဇ္ဇဓာတ် ၏ ဟဋ္ဌမုခီမုခီကရဏတ္ထကိုလည်းကောင်း၊သကပယောဂကိုလည်းကောင်း၊နိကုဇ္ဇတီတိ နိကုဇ္ဇိတံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။

မှတ်ချက်။ ။ ဘာသာဋီကာ၌ နိဥပသာရသည် "နိရ်" မှ ဖြစ်သော နိမဟုတ်သောကြောင့် ထိုနောင် ဒွေဘော်မလာရ-ဟု ဆိုပါသည်။နိဥပသာရသည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ဓာတွတ္ထဗာဓက-ဟူ၍ အနက်ရှိပါက ဒွေဘော်လာ၏။နိကာယောကဲ့သို့ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အနက်မဲ့က ဒွေဘော်မလာအပ်-ဟု ဆရာများ မိန့်ဆိုပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(က)နော ဓမ္မဂရုတာ/နော ဓမ္မဂရုကာ...

နော ဓမ္မဂရုကာတိ အမှာကံ ဓမ္မေ ဂရုကရဏံ-ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် ထိုအလို ဓမ္မဂရုကာ-ပါဌ်သင့်။

ဓမ္မဂရုတာ-အလေးပြုအပ်သော တရားရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ဂရုကာတဗ္ဗော ဂရု၊ဓမ္မော ဂရု ဧတေသန္တိ ဓမ္မဂရုနော၊တေသံ ဘာဝေါ တထာ။ဂဏ္ဌိသစ်၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ထိုအလို ဓမ္မဂရုတာ ပါဌ်သင့်။

ဓမ္မဂရုတာပါဌ်သည် ပရိဟာယိ ကြိယာ၏ကတ္တား၊နော-ပုဒ်သည် ဓမ္မဂရုတာပုဒ်၏ တာသမ္ဗန် ပုဒ်ဖြစ်၏။ထို့ကြောင့် ဓမ္မဂရုတာ ပါဌ်သည် ယုတ္တတရဖြစ်၏။

နံပါတ် (၈)

အပ္ပရဇ။ ။ အတူဖြစ်သော ပကတိမြူမှုံနည်းခြင်း၏အမည်ကို အတူရှိသော ကိလေသာမြူနည်းခြင်း၌ တင်

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒိသူ။

တေသံ ကာလေ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ကာလပညတ်၏အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ထိုကာလတွင် ပွင့်တော်မူသော ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့၏ သက်တမ်း၌ တင် ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အာဘိသမေန္တိအရ- ပဋိဝေဓဉာဏ်။ (အရိယာမဂ်လေးပါး၌ရှိသော ဉာဏ်)

****

ပါကျစဉ် (၁၄၄)

(က) **အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒန္တိ** သာဝကာနံ နိဒ္ဒေါသတာယ ဒေါသာနုရူပတော ပညပေတဗ္ဗံ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓဝသေန အာဏာသိက္ခာပဒံ အပညတ္တံ။

(ခ) **အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခန္တိ** အန္ဝဒ္ဓမာသံ အာဏာပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဟောသိ။

(ဂ) ဩဝါဒပါတိမောက္ခမေဝ တေ ဥဒ္ဒိသိံသု။

(ဃ) တမ္ပိစ နော အန္ဝဒ္ဓမာသံ။

(င) တထာ ဟိ ဝိပဿီ ဘဂဝါ ဆန္နံ ဆန္နံ ဝဿာနံ သကိံ သကိံ ဩဝါဒပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။

(စ) တဉ္စ ခေါ သာမံယေဝ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) သာဝကာနံ၊တို့၏။နိဒ္ဒေါသတာယ၊ကျူးလွန်မှု အပြစ်မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဒေါသာနုရူပတော၊အပြစ်အား လျော်သောအားဖြင့်။

(ခ) ဩဝါဒပါတိမောက္ခမေဝ၊ကိုသာ။တေ၊ထိုဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည်။ဥဒ္ဒိသိံသု၊ဟောပြတော်မူကြကုန်ပြီ။

(ဃ) စ၊ဆက်။တမ္ပိ၊ထိုဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း။အန္ဝဒ္ဓမာသံ၊တိုင်း။(ဝါ)လခွဲ တစ်ကြိမ်။နော ဥဒ္ဒိသိံသု၊

(င) တထာဟိ၊ထိုစကားကိုချဲ့ဦးအံ့။ဝိပဿီ၊မည်တော်မူသော။ဘဂဝါ၊သည်။ဆန္နံ ဆန္နံ ဝဿာနံ၊ခြောက်နှစ် ခြောက်နှစ်တို့၏။(အစ္စယေန၊လွန်ရာအခါ၌။)(**တစ်နည်း**)ဆန္နံဆန္နံ ဝဿာနံ၊ခြောက်နှစ်ခြောက်နှစ်တို့၏ အဆုံး နေ့၌။သကိံသကိံ၊တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ်။ဩဝါဒပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။

(စ) တဉ္စ၊ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း။သာမံယေဝ၊ကိုယ်တော်တိုင်သာ။ဥဒ္ဒိသိ၊ပြီ။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ လိနန္တိရ။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ အပညတ္တံ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံဟု ဟောတော်မူ၏။အဘယ်ကြောင့် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကို မပညတ်အပ်သနည်း။ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ-စသဖြင့် ဓမ္မဒေသနာအစွမ်းဖြင့် ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပညတ်တော်မူပြီး မဟုတ်လော။(သာရတ္ထ) (**တစ်နည်း**) ပါဏံ န ဟနေ နစထေယျမာဒိယေ စသည်ဖြင့် ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်တို့ ရှိကုန်၏မဟုတ်လော။ [ဝိမတိ] စုဒ်ကြောင့် (က) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

ကား ။ ။ ယင်းသို့သော ဝီတိက္ကမကြောင့် ဤမည်သောအာပတ်ဟု အာဏာသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မမူ ဟူလို။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ) ဖြင့် အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံ၌ ပါတိမောက္ခအရ အာဏာပါတိမောက်ကို ယူအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊မရွတ်ပြအပ်ဟူသည် အစဉ်အားဖြင့် လခွဲတိုင်း မရွတ်ပြအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆို၏။ ပါဠိတော်၌ အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံဟု သာမန်ဆိုသောကြောင့် မည်သည့်ပါတိမောက်ကိုမျှ မရွတ်ဆိုဟုဖွင့်ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အာဏာပါတိမောက်ကို မရွတ်ဆိုဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်၏။

(ဃ)သို့ ။ ။ ဆရာ (ဂ) ဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုသာ ဘုရားရှင်တို့ ရွတ်ဆို ကြကုန်ပြီဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ ထို ဩဝါဒပါတိမောက်ကို လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း ရွတ်ဆိုကြပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(င)သို့ ။ ။ ဆရာ (ဃ) ဖြင့် ထိုဩဝါဒပါတိမောက်ကိုလည်း လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း မရွတ်ဆိုကြကုန်ဟုဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် အဘယ်သို့လျှင် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုကြကုန်သနည်း။ရွတ်ဆိုပုံအကျယ်ကို ကာလနှင့်တကွ မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် [င]မိန့်။

(စ)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ခြောက်နှစ်တို့၏ လွန်ရာအခါ၌ တစ်ကြိမ် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုပြီဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။သာဝကတို့ကိုလည်း ရွတ်ပြစေတော်မူပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [စ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပဌမန္တရ။ (ခ) ပဌမန္တရ။ (ဂ) ကာရဏာ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ(င)ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ် ။ ။ နိဒ္ဒေါသတာယ ကား ကြောင့်ပေး၊အပညတ္တံ၌ ဟိတ်/ဟိတ်ဖိုလ် စပ်။

နံပါတ် (၄)

အာဏာသိက္ခာပဒ။ ။ **အာဏာပီယတိ ထပီယတီတိ အာဏာ။အာဏာစ သိက္ခာပဒံ အာဏာသိက္ခာပဒံ။**

အာဏာ ဝိသေသနအရ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်၏ အာဏာတော်၏ အဖြစ်ဟူသော အဝဓာရဏ ဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ထို၏ သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော အာဏာ သိက္ခာပုဒ်ရ၏။

အာဏာပါတိမောက္ခံ ။ ။ **အာဏာယ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခံ အာဏာပါတိမောက္ခံ။**

အာဏာသိက္ခာပဒံ ။ ။ **အာဏာယ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ အာဏာသိက္ခာပဒံ**

နိဒ္ဒေါသတာ ။ ။ **နတ္ထိ ဒေါသော ဧတေသံ သာဝကာနန္တိ နိဒ္ဒေါသာ။ဧတေသံ ဘာဝေါ နိဒ္ဒေါသတာ။**

နိဒ္ဒေါသ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ဝီတိက္ကမ ဒေါသမရှိသော သာဝကတို့သည် မှုချ။ ထို၏ ဝီတိက္ကမဒေါသ မရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်။တာပစ္စည်းအရ ထိုသော ဝီတိက္ကမဒေါသ မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ် ရ၏။

အန္တရမာသ ။ ။ **မာသဿ အန္တော် အန္တမာသော။အန္တ အန္တ အန္တမာသော အန္တရမာသံ။**

အန္တ-ဝိသေသနအရ ဝိစ္ဆတ္ထဘောဂုဏ်သည် မှုချ။ထို၏ တစ်လထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်နှင့်

http://www.dhammadownload.com

ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း ရ၏။
အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ॥ ॥ န ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ။

နံပါတ် (၅)

ဒေါသ။ ဒုသ+ဏ။ **အာဏာ**။ အာဏ+အ။ဣတ္ထိလိင် အာ။ **အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ**။ န+ဥ+ဒိသ+တ
မာသ။ မသိ+ဏ။ မိနသဒ္ဒါပြုပဒ သိ+ဏ။ မာသဒ္ဒါပြုပဒ အသ+အ။ မသ+ဏ
အဒ္ဓ။ အသု+ ဘ။ [အသတိ ခေပေတီ သမုဒါယန္တိ အဒ္ဓါ]

နံပါတ် (၆)

(က) **နိဒ္ဒေါသတာယဖြင့်** မပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေသည်။**သတ္တာပတ္တိကွန္ဓဝသေန အာဏာ သိက္ခာပဒ်ဖြင့်** ဓမ္မဒေသနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဩဝါဒသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုသာ ပညတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်အာပတ် ခုနစ်ပုံ၏အစွမ်းဖြင့် အာဏာသိက္ခာပုဒ်ကို သိက္ခာပဒအရ ယူအပ်သည်ကို သိစေသည်။
(ခ) ဖြင့် ပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဟောသိဟု အဟောသိပါဌသေသ ဖြည့်စွက်၍ ယောဇနာရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ပါတိမောက္ခံအရ အာဏာပါတိမောက်ကို ယူရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊လခွဲတိုင်း အာဏာပါတိမောက် မပြသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

နံပါတ် (၇)

နိဒ္ဒေါသတာယ/နိဒ္ဒေါသတာယ...

ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ နိဒ္ဒေါသတာယ-ဟု ရှိသော်လည်း **နိဒ္ဒေါသတာယာတိ** ဝီတိက္ကမဒေါသဿ အဘာဝ တော[သာရတ္ထ၊၁။၄၄၀။]ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊နိပုဒ်နောင် ဒေါသသဒ္ဒါ၏ ဒွေဘော်ဌာန ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း နိဒ္ဒေါသတာယ ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပါတိမောက္ခံ။ ॥ အပေါင်းဖြစ်သော အာဏာပါတိမောက် ဩဝါဒပါတိမောက်တို့၏ အမည်ကို၊အစိတ်ဖြစ် သော အာဏာပါတိမောက်၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ ရှုဋ္ဌိနည်း။
ဆန္နံ ဆန္နံ ဝဿာနံ ॥ ॥ ဌာနဖြစ်သော ခြောက်နှစ်လုံး၏အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ခြောက်နှစ်တို့၏ နောက် ဆုံးရက်၌တင် ဌာနူပစာ။ **(တစ်နည်း)** ကေဒေသျူတင်။

နံပါတ် (၁၀)

ဥဒ္ဒိသီသု။ ॥ ဉာဏ်ဝီရိယမေတ္တာကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောင်း။

****

ပါဌ်ကျစဉ် (၁၄၅)

(က) ခန္တီပရမံ တပေါ တီတိက္ခာ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
(ခ) န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ။
(ဂ) န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။
(ဃ) သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ၊သစိတ္တပရိယောဒပနံ။
(င) အနူပဝါဒေါ အနူပဃာတော၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။

http://www.dhammadownload.com

မတ္တညုတာစ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ။
အဓိစိတ္တေစ အာယောဂေါ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနန္တိ။ [ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၄/၅။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တိတိက္ခာ၊အရာရာဝယ် အနာခံခြင်းဟူသော။ခန္တီ၊အဓိဝါသနခန္တီသည်။ပရမံ၊မွန်မြတ်သော။တပေါ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ်သောအကျင့်တည်း။ဗုဒ္ဓါ၊တို့သည်။နိဗ္ဗာနံ၊ကို။ပရမံ၊အမြတ်ဆုံးဟူ၍။

(ခ) ပရူပဃာတီ၊ သူတစ်ပါးကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ပဗ္ဗဇိတော၊နှင်ထုတ်အပ်သော မကောင်းမှုကို နှင်ထုတ်တတ်သော ရဟန်းမည်သည်။န ဟောတိ။

(ဂ) ပရံ၊သူတစ်ပါးကို။ဝိဟေဌယန္တော၊ညှဉ်းဆဲနှိပ်စပ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။သာမဏော၊မကောင်းမှုကို ငြိမ်းစေတတ်သော ရဟန်းမည်သည်။ န ဟောတိ။

(ဃ) အနူပဝါဒေါ၊နှုတ်ဖြင့် မစွပ်စွဲခြင်းလည်းကောင်း။အနူပဃာတော၊ကိုယ်စိတ်တို့ဖြင့် မညှဉ်းဆဲ မနှိပ်စက်ခြင်း လည်းကောင်း။ပါတိမောက္ခေ၊အလွန်အပြားအားဖြင့် သီလတို့၌ပြဋ္ဌာန်းသော။(ဝါ)မြတ်သော ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌။သံဝရော၊စောင့်စည်းခြင်းသည်လည်းကောင်း။ဘတ္တသ္မိံ၊ဆွမ်း၌။မတ္တညုတာစ၊ခံယူ သုံးဆောင်ခြင်း၌ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိသူ၏အဖြစ်သည် လည်းကောင်း။ပန္တံ၊အစွန်အဖျားကျ၍ ဆိတ်ငြိမ်သော။သယနာသနံစ၊အိပ်ရာနေရာ ကျောင်းသည်လည်းကောင်း။(ဝါ)အိပ်ရာနေရာကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းခြင်းသည် လည်းကောင်း။အဓိစိတ္တေ၊ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော လွန်ကဲသော သမာပတ်စိတ်၌။(ဝါ)မဂ်ဖိုလ် စိတ်၌။အာယောဂေါစ၊လွန်စွာကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ဧတံ၊ဤငါးမျိုးသည်။ဗုဒ္ဓါနံ၊ တို့၏။သာသနံ၊ အဆုံးအမတော်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ အနုသန္ဓေ။ ။ ဤသို့ (က)ဖြင့် အကြောင်းကို အရင်းမူ၍ အန္ဓယအားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြပြီး၍။ယခုအခါ ဗျတိရေကအားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြလိုသော ဘုရားရှင်သည် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့ စောဒနာ ။ ။ ဆရာ ဘုရားရှင်သည် ခန္တီပရမံ စသော ပထမဂါထာဖြင့်(ဝါ)ဝက်တ္တအားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။ထိုသို့ ပြတော်မူချေသော် ဝက်တ္တသည် ဥဇုကတ္တနှင့် မကင်းကောင်းရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဥဇုကတ္တကို ပြတော်မမူက အပရိပုဏ္ဏ၊အဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ၏စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

(ဂ)သို့ ။ ။ ဆရာ ဘုရားရှင်သည် န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီဖြင့် ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကို ပြတော်မူ၏။ သမဏလက္ခဏာကား အဘယ်ပါနည်း။သမဏ၏လက္ခဏာကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

[တစ်နည်း] ။ ဆရာ ဘုရားရှင်သည် န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီဖြင့် ဗျတိရေကအားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို (ဝါ) ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကို ပြတော်မူ၏။ထို၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကား အဘယ်မှာနည်း။ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) အန္ဓယဝါကျ ။(ခ-ဂ) ဗျတိရေကဒဋ္ဌိ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ခန္တိ ။ ။ ခမတိ သဟာတိ အဓိဝါသေတီတိ ခန္တိ။ (ခမု+တိ) **တစ်နည်း** ခမနံ အန္တိ

ခမုဓာတ်အရ အဒေါသ သတိ,ဝီရိယ,ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်ကြိယာ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရစသော ပုညညာဏသမ္ဘာရ စသည်သည် ဖလူ။နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ခန္တီနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် အဓိဝါသနခန္တီလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော သီလသမ္ပတ္တိ အဝိပ္ပဋိသာရ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးသည် ကာရကဏှုပစာ။အန္တပစ္စည်းအရကို ထို-သော အဓိဝါသနာ ခန္တီနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းဒြဗ် ရ၏။

ပါတိမောက္ခ။ ။ မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟီတိ မောက္ခံ။ယော နံ ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါတိ။
ပါတိ စ သာ မောက္ခံ စာတိ ပါတိမောက္ခံ။ပါတိံ မောက္ခေတီတိ ပါတိမောက္ခံ။

တပေါ ။ ။ သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝိသေသံ တပတီတိ တပေါ။

ပရူပဃာတီ ။ ။ ပရံ ဥပဃာ...တီတိ ပရူပဃာတီ။

ပရံ ဝိသေသနအရ တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (ဝါ) မြတ်သောသီလသည်မုချ။ထို၏ သတ်တတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်းနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ်ဌာနူပစာ။ဟနဓာတ်အရ ဝကေစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် [**တစ်နည်း**]ဝီတိက္ကမစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ရှေးရှေးသော အယောနိသောမနသိကာရ စသည်သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော ဝိပ္ပဋိသာရစသော အကျိုးတရားသည် ကာရကဏှူ။ဏီ ပစ္စည်းအရနှင့် သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော သူတစ်ပါးကို(ဝါ)မြတ်သောသီလကို သတ်တတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်း ရ၏။

နံပါတ် (၅)

တိတိက္ခာ။ တိဇ+ခ။ ဣတ္တိဇောတက အာပစ္စည်း။ **သံဝရ**။ သံ+ဝရ+အ။
ဘတ္တ။ ဘဇ+တ။ **ပန္တ**။ ပ+အမ+တ။ **သယန**။ သီ+ယု။ **အာသန**။ အာသ+ယု
ပရိယောဒပန။ ပရိ+အဝ+ဒါ+ဏာပေ+ယု။ **ပရူပဃာတီ**။ ပရ+ဥပ+ဟန+ဏီ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သမဏောဖြင့်** ပဗ္ဗဇိတသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တည်းဟု သိစေ။**ပရံ ဝိဟေဌယန္တောဖြင့်** ပရူပဃာတီပုဒ်ကို ပရံ ဥပဟနတိ သီလေနာတိ ပရူပဃာတီဟု ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဟနဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို မဟောဟော်သအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝိဟေဌယန္တော/ဝိဟေဝယန္တော...

နီတိ၊ဓာ။၅၇-၌ ဧဌ ဟေဌ ဝိဗာဓာယံဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဤ၌လည်း ဝိပုဗ္ဗဟေဌဓာတ် ဏာယပစ္စည်း၊အန္တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း ဝိဟေဌယန္တော ပါဌ်သာသင့်။

ဗုဒ္ဓါန သာသနံ/ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ...

ဆန္ဒာနုရက္ခဏ အကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍ ပြီးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓါန သာသနံ ပါဌ်သင့်။[အစ လေး

http://www.dhammadownload.com

လုံးနှောင် ဖဂိုဏ်းဖြစ်စေလိုသောကြောင့်]

ပရိယောဒပန်/ပရိယောဒါပန် ...

ပရိပုဗ္ဗ+အဝပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်+ဏာပေ ပစ္စည်း၊ယုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ပရိယောဒါပန်ဟု ရှိသင့်၏။သို့သော် တတိယပါဒ၌ ဘဂိုဏ်းရှိစေလိုသောကြောင့် ဒါ၌ အာကို ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှာ အ-ရဿပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပရိယောဒပန်-ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၇)

အနုပဝါဒေါ ။ ။ ဆိုလတ့်သော အနုပဃာတောအရ ကာယမနဖြင့် ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ကြဉ်းသော နှုတ်ဖြင့် စောင့်စည်းခြင်းကို ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

ခန္တိပရမံတပေါတိတိက္ခာ။ ။ အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်းစသော အကျိုးသည်သာ ပါတိမောက် မည်သည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ခန္တိစသည်တို့ကို ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ထားသောကြောင့် ဖလူပစာ၊အဝိနာဘာဝနည်း။ (တစ်နည်း) အကြောင်းဖြင့် အကျိုးကို ညွှန်ပြရကား ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

ပရူပဃာတီ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။ ။ သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော အစိတ်ကို ဆိုသဖြင့် သူတစ်ပါး ဥစ္စာကို ခိုးခြင်း၊ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ စသည်ကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏ၊နိဒဿနနည်း။

မတ္တညုတာစ။ပ။**သယနာသနံ**။ ။ ပိဏ္ဍပါတ သေန ာနကိုသာ ပြသော်လည်း၊ပစ္စည်းလေးပါးလုံးကို ယူရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

မတ္တညုတာစ ။ပ။ သယနာသနံ ပုဒ်တို့၏ အရ ....လက္ခဏာဟာရနေတ္တိ။

ပစ္စယသန္တောသဖြစ်သော ကုသိုလ်အဗျာကတစေတနာကို ယူခြင်းကြောင့် ဆွမ်းစသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိခြင်းစသော လက္ခဏ၊လောဘ စသည်ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ယောနိသောမနသိကာရ စသောအကြောင်းဟေတု၊သီလသမ္ပတ္တိစသော အကျိုးဖလ-စသောအားဖြင့် ထိုစေတနာနှင့်တူသော သဟာစရဏစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၁၄၆)

(က) ဓောနေ့ ဥပါယေန ဣတရေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဣမာ တိဿော ဩဝါဒပါတိမောက္ခဂါထာယော ဟောန္တိ။

(ဂ) တာ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါနံ ယာဝ သာသနပရိယန္တာ ဥဒ္ဒေသမာဂစ္ဆန္တိ၊ အပ္ပါယုကဗုဒ္ဓါနံ ပဌမဗောဓိယံယေဝ။

(ဃ) သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော ပန ပဘုတိ အာဏာပါတိမောက္ခမေဝ ဥဒ္ဒိသီယတိ။

(င) တဉ္စ ခေါ ဘိက္ခူဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ၊ န ဗုဒ္ဓါ။

(စ) တသ္မာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိဝဿမတ္တမေဝ ဣဒံ ဩဝါဒ ါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ [ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၅။]

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဣတရေသမ္ပိ-ဝိပဿီဘုရားမှ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။

(ခ) ဟိ-မှန်။တိသော၀-သုံးဂါထာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။

(ဂ) တာ-ထိုဂါထာတို့သည်။ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါနံ-ရှည်သောသက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏။ယာဝသာသနပရိယန္တာ-ဆုံးမတော် ဆုံးသည့်တိုင်အောင်။ဥဒ္ဒေသံ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့။ပဌမဗောဓိယံယေဝ-ပထမဗောဓိ၌သာ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တိ။

(င) တဋ္ဌ-ထိုအာဏာပါတိမောက်ကိုလည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဤနည်းဖြင့်ပင် ဝိပဿီဘုရားမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကို သိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ပွင့်ရာကာလ,အာယုပရိစ္ဆေဒ မတူကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော" စုကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ) ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ သုံးဂါထာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော ဤဩဝါဒ ပါတိမောက်ဂါထာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပါတိမောက်ပြပုံခြင်း အတူတူဟု မှတ်ရမည်လော။အသို့ မှတ်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့ ။။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် နည်းသော[တိုသော] သက်တော်ရှိသော ဘုရားရှင်တို့သည် ပဌမဗောဓိ၌သာ ဩဝါဒဂါထာတို့ကို ရွတ်ပြကုန်သည်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်း၌ ဧဝဖြင့် နစ်စေအပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗကား အဘယ်ပါနည်း။နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။

(င)သို့ ။။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပြီးရာအခါမှစ၍ အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ ရွတ်ပြအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းအာဏာပါတိမောက်ကိုလည်း ဘုရားရှင်တို့သည် ပြတော်မူပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [င] မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဒဠှီ/ကာရဏ။ (ဂ) ဝိသေသဝါကျ။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) လဒ္ဓဝုဏ။

နံပါတ် (၄)

ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါ ။ ။ ဒီဃံ အာယု ဧတေသံ ဗုဒ္ဓါနန္တိ ဒီဃာယုကာ။ဒီဃာယုကာ ဗုဒ္ဓါ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါ။

ဒီဃာယုက အရ ရှည်သော သက်တော်ရှည်ခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီ စပ်ဋ္ဌာန။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ရှည်သောသက်တော်ရှိကုန်သော ဝိပဿီအစရှိသော ဘုရားရှင်တို့ ရ၏။

သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလ ။ ။ ပညပေန္တိ ဧတ္တကာလေတိ ပညတ္တိ။သိက္ခာပဒဿ ပညတ္တိ သိက္ခာပဒပညတ္တိ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိ စ သာ ကာလော စာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလော။

ဝီသတိဝဿမတ္တ။ ။ ဝီသတိ ဝဿာနိ ဝီသတိဝဿံ။ဝီသတိ ဝဿံ မတ္တံ ဝီသတိဝဿမတ္တံ။

ပဌမဗောဓိ။ ။ ပဌမာ စ သာ ဗောဓိစာတိ ပဌမဗောဓိ။

http://www.dhammadownload.com

ပဌမ ဝိသေသနအရ အာဒိဘောဂဏ်သည် မုချ။ထို-၏ ဗောဓိနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ပဌမဗောဓိ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဥပါယ။ ဥပ+အယ+အ။ **ပရိယန္တ**။ ပရိ+အမ+တ။

အပ္ပ။ အပ+ပ။အလ+ပ။ **ဗောဓိ**။ ဗုဓ+ဏ္ဏ။ဣတ္ထိလိင်။ **ဂါထာ**။ ဂါ+ထ။

နံပါတ် (၇)

ယာဝ သာသနပရိယန္တာ/ယာဝ သာသနပရိယန္တံ...

ယာဝ သာသနပရိယန္တာကား အပဿာလာယ အာယန္တိကဲ့သို့ ဝါကျသာ၊ယာဝဇီဝံကဲ့သို့ သမာသ် မဟုတ်၊အဝဓိအနက်ရှိသော အာ, ယာဝအယှဉ်၌ ပဉ္စမျန္တဝိဘတ်။သမာသ်ကား အရအားလျော်စွာ သဗ္ဗဝိဘတျန္တ။ [တစ်နည်း]'နိဂ္ဂဟီတန္တ။ ဤ၌ ဝါကျဖြစ်၍ ပဉ္စမျန္တဖြစ်သော ယာဝ သာသနပရိယန္တာ ပါဌ် သင့်။

ပုဗ္ဗာရာမေ/ပုပ္ဖာရာမေ...

ပုဗ္ဗ-သာဝတ္ထိမြို့၏ အရှေ့ဘက်၌၊ [ကတ-ဆောက်လုပ်ထားသော]အာရာမ-အာရာမ်ကျောင်းတိုက်ဟု ဆိုလိုသည်။ထို့ကြောင့် ပုဗ္ဗာရာမေ ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်။**ပုဗ္ဗာရာမေတိ** သာဝတ္ထိယာ ပါစီနဒိသာဘာဂေ ကတတ္တာ ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရေ မဟာဝိဟာရေ ။ [သာရတ္ထ၊၁။၄၄၅။]

နံပါတ် (၈)

ယာဝ သာသနပရိယန္တ ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော သာသနာတော်၏အဆုံး သာသနပရိယန္တ အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်၏သက်တော် အဆုံး၌တင် ဌာနျူပစာ။

တစ်နည်း-အပေါင်းဖြစ်သော သာသနာတော်အဆုံး၏ သာသနပရိယန္တအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်၏ အနုသာသနအဆုံး၌ တင် ဧကဒေသျူ။

သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလတော။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော ခွင့်ပြုအပ်ပြီး,ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်၊ခွင့်မပြုအပ်သေးသော ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်တို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခွင့်ပြုအပ်ပြီး,ပညတ်ပြီး သိက္ခာပုဒ်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဘိက္ခူ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိအရ။ ။ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၄၈)

(က) **အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ** အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(ခ) တေသံ ဟိ စိတ္တာနိ ယေဟိ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံသု။

(ဂ) န တေ တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(ဃ) အနုပ္ပါဒနိရောဓေန ပန နိရုဇ္ဈမာနာ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(င) တေန ဝုတ္တံ **"အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူ"** တိ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၆။]

****

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက် ....

(ခ)နှင့်အညီ ။ ။ အာသဝေဟိ၊အာသဝေါ တရားတို့သည်။အနုပါဒါယ၊အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မယူမူ၍။ စိတ္တာနိ၊တို့ကို။ဝိမုစ္စိံသု၊လွတ်အပ်ကုန်ပြီ။

(ဂ)နှင့်အညီ ။ ။ အာသဝေဟိ၊တို့သည်။စိတ္တာနိ၊တို့ကို။အနုပါဒါယ၊၍။ဝိမုစ္စိံသု၊လွတ်ကုန်ပြီ။

[တစ်နည်း] အာသဝေဟိ၊တို့မှ။အနုပါဒါယ၊တဏှာစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မယူမူ၍။စိတ္တာနိ၊တို့သည်။ဝိမုစ္စိံသု၊ လွတ်ကုန်ပြီ။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ လိနတ္ထရ ။။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု- ဟု ဟောတော်မူအပ်၏။အနုပါဒါယ၌ ဥပ+အာ+ဥပသာရပုဒ်တို့သည် အနက်ရှိ၍ ဒါဓာတ်သည် ပေးခြင်း ဒါနတ္တ၊အာယသည် နာ-စသော ကေဝစ်ဝိဘတ် ၅-လုံးတို့၏ ကာရိယဖြစ်ပါသလော။အဘယ်သို့ မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

ကား ။ ။ ဥပ-သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊အာ-သည် ဓာတွတ္ထဗာဓက၊ ဒါဓာတ်သည် ဂဟဏတ္ထ၊ အာယသည် တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်၏ ဟူလို။

(ခ)သို့ ။။ ဆရာ (က)ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသုကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု ဟု ဝိသေသန+ဝိသေယျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းအနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသု ကြိယာနှစ်ပုဒ်၏ ကတ္တား ကံတို့ကား အသို့ဖြစ်ပါသနည်း။ကြိယာ ကတ္တား ကံ-တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

(ဂ)သို့ အနုသန္ဓေ ။ ။ ဤသို့ (ခ)ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု ၌ အာသဝေဟိကား အဝုတ္တကတ္တား၊ စိတ္တာနိကား ဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိံသုကား ကမ္မဝါစကဟု ဖွင့်ပြပြီး၍။ယခုအခါ၌ အာသဝေဟိကား ဝုတ္တကတ္တား၊ [အာသဝါဟုဆိုဟုဆိုလျက်၊ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် အာသဝေဟိဟု ရှိနေခြင်းသာ]စိတ္တာနိကား အဝုတ္တ ကံ၊ဝိမုစ္စိံသု-ကား ကတ္တုဝါစကဟု ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)သို့ ။။ ဆရာ (က) ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသုကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသုဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ရံခါ အာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသုဟု ဆိုပါသလော။အဘယ်သို့ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဟု ဆိုပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။ [ဂဏ္ဌိသစ်]

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) လဒ္ဓဂုဏ/နိဂုံး။

စာစပ် ။ ။ (ခ) စိတ္တာနိ-တို့ကို ပေးသောကြောင့်၊ ဝိမုစ္စိံသု၌ ဝုတ္တကံ/ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ။

(ဂ) စိတ္တာနံ-တို့ကို ပေးသောကြောင့်၊အနုပါဒါယ၌ အဝုတ္တကံ/အဝုတ္တကံ၏ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

အနုပါဒါယ ။ ။ **ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါယ။ ဥပါဒိယန် ဥပါဒါယ။**

ဥပါဒိယိတွာ ဥပါဒါယ။ န ဥပါဒါယ အနုပါဒါယ။

အာသဝ ။ ။ **ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ အာသဝါ။**

http://www.dhammadownload.com

အာ ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသက(ဝါ)အဘိဝိဓိဘောဂုဏ်ရ၏။သုဓာတ်အရ ဓမ္မအားဖြင့် ဝေါဟာရ၊ ဖြစ်ရာအရပ်ဒေသအားဖြင့် ဘဝဂ် တိုင်အောင် ဖြစ်တတ်သော ကမာသဝ စသည်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။သဟဇာတာဒိဖြစ်သော အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ဖလူ။အယောနိသောမနသိကာရစသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။အပါယ်သို့လားရောက်ခြင်း စသည်သည် ကာရဏူ။ဏပစ္စည်းအရ ထို သော ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ကာမာသဝစသော အာသဝေါတရားတို့ ရ၏။

အနုပ္ပါဒနိရောဓ ။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ။ န ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ။

အနုပ္ပါဒသင်္ခါတော နိရောဓော အနုပ္ပါဒနိရောဓော။[သာရတ္ထ.]

အနုပ္ပါဒ ဝိသေသနပုဒ်အရ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းသည် မုချ။ထို-၏ချုပ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ချုပ်ခြင်းရ၏။

[တစ်နည်း] **အနုပ္ပါဒေန နိရောဓော အနုပ္ပါဒနိရောဓော။** [မဏိ]

[တစ်နည်း] **ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ။ နတ္ထိ ဥပ္ပါဒေါ ဧတသ္မာတိ အနုပ္ပါဒေါ။**

အနုပ္ပါဒေါ နိရောဓော အနုပ္ပါဒနိရောဓော ။[ဘာ+ဋီ]

နံပါတ် (၅)

အာသဝ။ အာ+သု+ဏ။**နိရောဓ**။ နိ+ရုဓ+ဏ။ **နိရုဇ္ဈမာနာ**။ နိ+ရုဓ+ဒိဝါဒိယ+မာန။

ဝိမုစ္စိံသု။ ဝိ+မုစ+ဥံ ဝိဘတ်။**တစ်နည်း**-ဦဝိဘတ်။

နံပါတ် (၆)

(က) အဂ္ဂဟေတွာဝိမုစ္စိံသု-ဖြင့် အနုပါဒါယဉ္ဈ[န+ဥပ+အာ+ဒါ+တွာ]န-၏ ပဋိသေဓအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ဥပ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အာ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယ-သည် တွာ ပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဒါဓာတ်၏ ဂဟဏတ္ထဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊န ဥပါဒါယ အနုပါဒါယဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အနုပါဒါယကို ဝိမုစ္စိံသုဥ္ဒ ကြိယာဝိသေသန+ ကြိယာဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသုဥ္ဒ အာသဝေဟိကား ကတ္တားအနက်၌ တတိယာဝိဘတ်ဖြစ်၍၊ စိတ္တာနိကား အဝုတ္တကမ္မတ္တ၌ ပထမာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ် ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိမုစ္စိံသုဥ္ဒ ဝိ+မုစ+ကံဟော ယ+ဦဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းဦဝိဘတ်သည် ကမ္မဝါစကဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသုဥ္ဒ အာသဝေဟိကား လိင်္ဂတ္ထ၌ ပထမာဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အာသဝါ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် အာသဝေဟိ-ဟု ရှိနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊စိတ္တာနိကား ကံအနက်၌ ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိမုစ္စိံသုဥ္ဒ ဥံဝိဘတ်၏ ကတ္တုဝါစကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ) ဖြင့် အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဟူသည် ရံခါအာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ လွတ်သည်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်းဖြင့် လွတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

နံပါတ် (၇)

(ဂ) န တာနိ တေ/ န တေ တာနိ…

http://www.dhammadownload.com

ဝိမုစ္စိသုတိ တေ အာသဝါ တာနိ စိတ္တာနိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန န ဂဟေတ္တာ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊တေသည် ဂဟေတွာ၏ကတ္တား၊တာနိသည် ဂဟေတွာ၏ ကံ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း န တေ တာနိ ပါဌ်သာသင့်။

န တာနိ တေ-ဟု ယူဆသော် တာနိသည် ကတ္တား၊တေသည် ကံပုဒ်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိနိုင်သော ကြောင့် အတ္ထယုတ္တိမရှိနိုင်ရကား န တာနိ တေ ပါဌ် မသင့်။

နိရုဇ္ဈမာနာ/နိရုဇ္ဈမာနေ...

အနုပ္ပါဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာတိ အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန နိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနာ အာသဝါ-ဟု သာရတ္ထ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် နိရုဇ္ဈမာနာ ပါဌ်သင့်။

နိရုဇ္ဈမာနေ-ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသော်လည်း ပါဌ်ပျက်မသင့်-ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၌ ပယ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊(ဂ)ဝါကျ တေအရနှင့်တူ၍ ပဌမန္တသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဒုတိယန္တ နိရုဇ္ဈမာနေ ပါဌ်မသင့်။

နံပါတ် (၉)

အာသဝေဟိ။ အစိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောကိလေသာ၊ အကုသိုလ်၌ တင် စေဒေသူပစာ။ပဓာနနည်း။ဥပလက္ခဏနည်း။**တစ်နည်း**-အကြောင်းဖြစ်သော အာသဝေါတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားအားလုံးမှ လွတ်မြောက်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် နာန္တရိကနည်း၊ကာရဏူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဝိမုစ္စိသု အရ- အရဟတ္တဖိုလ်ကောက်။

ပါကျစဉ် (၁၄၈)

(က) **တတြာတိ** ပုရိမပေက္ခဝစနံ။**သုဒန္တိ** ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော။**သာရိပုတ္တာတိ** အာလပနံ။

(ခ) အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ- **တတြာတိ** ယံ ဝုတ္တံ " အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေ "တိ၊

(ဂ) တတြ ယော သော "ဘိံသနကော" တိ ဝနသဏ္ဍော ဝုတ္တော၊တဿ ဘိံသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိ။

(ဃ) ဘိံသနကကိရိယာယ ဟောတီတိ အတ္ထော။

(င) ကိံ ဟောတိ? ဣဒံ ဟောတိ၊ယောကောစိ အဝီတရာဂေါ။ပ။လောမာနိ ဟံသန္တီတိ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၅၇။]

****

ပါဠိတော်နိသျ။ ။ တတြ-ထို အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေ ဟူသောပါဌ်၌။ဘိံသနကဿ-ကြောက် ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။(ဝါ)ကြောက်မက်ဖွယ်သော။ဝနသဏ္ဍဿ၊တောအုပ်၏။ဘိံသနကတသ္မိံ၊ ကြောက် ခြင်းကိုပြုခြင်းကြောင့်။ဣဒံ-ဤစကားရပ်သည်။ဟောတိ။

(င) ကိံ၊အဘယ်သည်။ဟောတိ၊နည်း။ဣဒံ၊ဤပြောစမှတ်စကားရပ်သည်၊ဟောတိ၏။(ကိံ၊သို့။ဟောတိ၊ နည်း)ယောကောစိ၊အကြင်အမှတ်မရှိတစ်စုံ တစ်ယောက်သော။အဝီတရာဂေါ၊မကင်းသော ရာဂရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်

http://www.dhammadownload.com

သည်။တံဝနသဏ္ဍံ၊သို့။ပဝိသတိ၊ဝင်အံ့။(တဿ၊ထိုအဝိတရာဂပုဂ္ဂိုလ်၏။)ယေဘုယျေန၊အားဖြင့်။လောမာနိ၊ အမွေးတို့သည်။ဟံသန္တိ၊ ရွှင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ဖြစ်၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့ ။။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် တတြ သုဒ် သာရိပုတ္တပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယကို ပြဆိုတော်မူအပ်၏။ ယင်းပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယသာ ရှိပါသလော။အတ္တယောဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ]မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)၌ ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိဟုဆို၏။ယင်း၌ ကတပုဒ်ကို ကမ္မသာခနေ ဝစနတ္ထ ပြုရမည်လော။မည်သည့် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။ဘိံသနနှင့်ကတပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရ မည်လော။မည်သည့်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်နည်း။စုဒ်ကြောင့် [ဂ]မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝိဂ္ဂဟ။ (ဃ) ဝိဂ္ဂဟ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဘိံသနကတ ။ ။ ဘိံသီယတေ ဘိံသနံ။ကရဏံ ကတံ။ဘိံသနဿ ကတံ ဘိံသနကတံ။

ဘိံသန-အံ့ရ ကြောက်ခြင်းသည် မှချ။ထို၏ ပြုခြင်းနှင့် ကမ္မ/ကမ္မိစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ကြောက်ခြင်းကို ပြုခြင်း ရ၏။

ပုရိမဝစနာပေက္ခံ ။ ။ ပုရေ ဇာတံ ပုရိမံ။ပုရိမံ ဝစနံ ပုရိမဝစနံ။ အပေက္ခတီတိ အပေက္ခံ။

ပုရိမဝစနံ အပေက္ခံ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ။

အာလယနံ ။ ။ အာ အဘိမုခံ ကတွာ လယနံ အာလယနံ။

နံပါတ် (၅)

ဝန။ ဝန+အ။ သဏ္ဍ။ သဏ္ဍ+ဍ (တစ်နည်း) သမု+ဍ။ **လောမာ**။ လူ+မ။

ဘိံသနက။ ဘီ+ယု (တစ်နည်း) ရိံသန-ပစ္စည်း ရ အနုဗန်ချေ။

[ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘိံသနံ။ဘိံသနံယေဝ ဘိံသနကော။]

နံပါတ် (၆)

(က) ပုရိမဝစနာပေက္ခံဖြင့် တတြ၌ တ-သဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသ ဏ္ဍေ ဟူသော စကားကိုစွဲသော ပက္ခန္တရိသယ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။**ပဒပူရဏတ္ထေ နိပါတောဖြင့်** သုဒ် ပုဒ်သည် ပဒပူရဏတ္ထနိပါတ်ဖြစ်သည်ကိုသိစေ။**အာလယနံဖြင့်** သာရိပုတ္တသဒ္ဒါသည် အာလုပ်ပုဒ်တည်းဟုသိစေ။

(ခ) **တတြာတိ ယံ ဝုတ္တံ စသည်ဖြင့်** တတြ၌ တ-သည် အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေကို စွဲယူသုံးသပ် ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊တြပစ္စည်း သတ္တမီအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ဘိံသနကတသ္မိံ၌ ဘိံသနပုဒ်၊ကတပုဒ်၊ဘာသီယတေ ဘိံသနံ။ကရဏံ ကတံဟု ဘာဝသာခနေ ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဘိံသနကတ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်ကို ဘိံသနဿ ကတံ ဘိံသနကတံဟု ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိ၌ ဘိံသနာကာရ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ်(၇)

ဘိသနကတသို/ဘိသနကတ္တသို…

ဘိသနကတသိုပုဒ်သည်(ဃ)ဝါကျကိုထောက်က ဘိသနပုဒ်၊ကတပုဒ်၊သို ဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဘိသနကတသို ပါဠိသာသင့်။(**ကတန္တိ** ဘာဝသာဓနေဝါစိ ဋ္ဌဒ် ပဒန္တိ အာဟ '**ဘိသနကတသို ဟောတိ၊ ဘိသနကိရိယာယာ**'တိ၊ ဘိသနဿ ကရဏံ ကိရိယာ ဘိသနကတံ၊တသို ဘိသနကတသို။)

မှတ်ချက် ။။ ဤ (ဃ) ဝါကျကိုရှု၍ဟု မေးသော် ဤသို့ တစ်ပါဠိသာ သင့်သည်။နှစ်ပါဠိသင့်ကို နောက်ဝါကျ၌ရှု။

နံပါတ် (၈)

လောမာနိ ဟံသန္တိ ။ ။ ထင်ရှားရှိသော လူအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပြုံးရွှင် ခြင်းကြိယာ၏ ဟံသန္တိ အမည်ကို၊ ထင်ရှားမရှိသော အမွေးတို့၏ ရွှင်ခြင်း၌တင် တဒ္ဓမ္မူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဘိသနကတသိုအရ ။။ ဒေါသ (**တစ်နည်း**) ဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူဇိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ပါဏျစဉ် (၁၄၉)

(က) အထဝါ **တတြာတိ** သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မံ။

(ခ) **သုဏ္ဏတိ** နိပါတော''ကိံသုနာမ တေ ဘောန္တော သမဏာဗြာဟ္မဏော''တိအာဒိသုဂိယ။

(ဂ) **ဏ္ဏဒန္တိ** အဓိပ္ပေတမတ္ထံ ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ ဒဿနဝစနံ။

(ဃ) သုဏ္ဏဒန္တိ **သုဒံ**။

(င) သန္တိဝသေန ဏ္ဏကာရလောပေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) **ဘိသနကတသိုန္တိ** ဘိသနကဘာဝေတိ အတ္ထော။

(ဆ) ဧကေဿ တကာရဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။]

****

နံပါတ် (၁)

ဝဏ္ဏနာများရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗအနက်။

ဘာရိပုတ္တ၊သာရိပုတ္တရာ။ဘိသနကဿ၊သော။တတြတဿဝနသဏ္ဍာဿ။ထိုတောအုပ်၏။ဘိသနကတသို၊ကြောက်မက်ဖွယ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ဏ္ဏဒံလောမဟံသနံ၊ဤအမွေးဘို့၏ ရွှင်ခြင်းသည်။ဟောတိ၊ဖြစ်၏။

(ဂ) ဏ္ဏဒန္တိ၊ဏ္ဏဒံသဒ္ဒါသည်။အဓိပ္ပေတမတ္ထံ၊အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို။ပစ္စက္ခံဝိယ၊မျက်မှောက်ကဲ့သို့။ကတွာ၊၍။ဒဿနဝစနံ၊ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

နံပါတ် (၂)

(က)သို့ **အပရာနုသန္ဓေ**။ ။ ဏ္ဏဒါနိ အညထာပိ အတ္ထယောဇနံ ဒဿေန္တော အာဟ '**အထဝါ**'တိ အာဒိ။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ (ဂ)ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဏ္ဏဒံသဒ္ဒါသည် အာသန္နပစ္စက္ခအနက်ဟောဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်း သို့ဆိုသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ဏ္ဏဒံပုဒ်မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့ဖြစ်၍ ဏ္ဏဒံပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်

http://www.dhammadownload.com

ပါသနည်း။သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ/သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် [ဃ]မိန့်။
(င)သို့။ ။ ဆရာ (ဃ)ဖြင့် သုဒ်ကို သု+ဣဒ်ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။**(တစ်နည်း)**သုဣဒံ ဟူသည့် သုဒ်တည်းဟု ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။သုဣဒံသည် သုဣဒံသာ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်လော။ အဘယ်သို့လျှင် သုဒံ ဖြစ်ရာသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။
(ဆ)သို့ ။ ။ ဆရာ (စ)ဖြင့် ဘိံသနကတသ္မိံ ဘိံသနကပုဒ်နောင် တ္တပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်သည်ကို ဖွင့်ပြအပ်၏။ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ တ္တပစ္စည်းသည် ဏျတ္တတာ ဘာဝေသု-သုတ်နှင့်အညီ ဒွေဘော်တ္တ ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ်ကြောင့် ဘိံသနကတသ္မိံဟု တ-တစ်လုံးဖြင့် ရှိနေရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ဆ]မိန့်။**(တစ်နည်း)** ဘိံသနကတသ္မိံကို ဘိံသနကဘာဝေဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဘော အနက်၌ တ္တပစ္စည်းသည် ဏျတ္တတာ ဘာဝေတုသုတ်နှင့်အညီ ဒွေဘော်တ္တဖြစ်လျက် ဘာဝေဟု ဖွင့်သောအရာသည် သုတ်နှင့် မဆန့်ကျင် ပြီလော။ [ဂဏ္ဌိပေါင်း။]အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) နယတ္ထရုပက္ခတ္ထရ။ (ခ) ပက္ခတ္ထရ။ (ဂ) ပက္ခတ္ထရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။
(င) ကာရဏ/ဒဠှီ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ) ပက္ခတ္ထရ၊ (ဆ) ကာရဏ/ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဘိံသနက ။ ။ **ဘိံသယတီတိ ဘိံသနော။ဘိံသနော ဧဝ ဘိံသနကော။**

ဘိံသစာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဒွကား ကြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တပ္ပါဒ်သည် မုချ။ဟေတုကတ္တုဒွကား ထို အားတပ်သော တောအုပ်၏ အာရုမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ယုပစ္စည်းအရ ထို သော ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော တောအုပ် ရ၏။

ဘိံသနကတံ ။ ။ **ဘိံသနကဿ ဘာဝေါ ဘိံသနကတံ**။ [တ တစ်လုံးချေ]

ဘိံသနက တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော တောအုပ်သည် မုချ။ထို၏ ကြောက်မက်ဖွယ်အခြင်းအရာနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဠာနူပစာ။တ္တပစ္စည်းအရ ထိုသော ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော တောအုပ်၏ ကြောက်မက်ဖွယ်အခြင်းအရာရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဘူမ္မ။ ဘူ+မိ။(ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ။ဘူမိဝိယာတိ ဘူမ္မံ။ဘူမိ+ဏျ)
ဘောန္တော။ ဘူ+အန္တ။ **ပစ္စက္ခ**။ ပတိ+အက္ခ+အ။ **တစ်နည်း-**ဥခ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံဖြင့်** တတြ၌ တြပစ္စည်းသည် သာမျတ္ထ၌ သတ္တမီ၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဝနသဏ္ဍာသနှင့် တလျာဓိကရဏ အဖြစ်ကို ?ည်းကောင်း သိစေပါသည်။
(ခ) သုဇ-တိ ?ါဝေဟဖြင့် သုသဒ္ဒါ နိပါတ်တည်းဟု သိစေ?ါသည်။
(ဂ) ဣဒန္တိ အဓိပ္ပေတမဂ္ဂံ ။ပ။ ဒဿနဝစနံဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဣဒံ၏ အာသန္နပစ္စက္ခ ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ယင်းအရ လောမဟံသနသည် ကိုးဆယ့်တစ်ကမ္ဘာ အဆက်၌ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသောကြောင့် ဒူရဖြစ်သော်လည်းဉာဏ်အားဖြင့် တပြောင်းပြန်ပြန် ထင်ရကား ယင်းလောမဟံသနကို မျက်မှောက်ကဲ့သို့ ဤ၌

http://www.dhammadownload.com

ဣဒံသဒ္ဒါဖြင့် စွဲယူသုံးသပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(စ) **ဘိသနကဘာဝေဖြင့် ဘိသနကတသ္မိ ပုဒ်ကို ဘိသယတီတိ ဘိသနောါဘိသနော ဧဝ ဘိသနကော၊ ဘိသနကဿ ဘာဝေါ ဘိသနကတ္တံ။တသ္မိ ဘိသနကတသ္မိ** ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဘိံသန/ဘီသန...

နိဂ္ဂဟိတ်လာလျှင် ဘိံသနပါဠ်သင့်။ မလာလျှင် ဘီသနပါဠ်သင့်။

ဘိံသနကတသ္မိ/ဘိံသနကတ္တသ္မိ...

ဘိံသနကတသ္မိံ ဘိံသနကဘာဝေတိ အတ္ထော။ကေဿ တကာရဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ဘိံသနကတ္တသ္မိံယေဝ ဝါ ပါဌော-ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

ဘိံသနကတသ္မိ ။။ ဘိံသနကတာယဟု ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသင့်လျက် ဘိံသနကတသ္မိဟု နပုလ္လိင်သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။ဘိံသနကတ္တသ္မိ ဟု ဆိုလိုလျက် ဘိံသနကတသ္မိဟု တ-တစ်လုံးကျေသောကြောင့် အက္ခရာဝိပလ္လာသနည်း။

(က)ဝါကျ ။။ အတူဖြစ်သော သတ္တမီဝိဘတ်၏ အမည်ကို အတူရှိသော တြပစ္စည်း၌တင် သဒ္ဒါသူပစာ။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၈)

(က) ဣဒါနိ **အယံ ခေါ သာရိပုတ္တ ဟောတူတိ** အာဒိ နိဂမနံ။

(ခ) ယဒ္ဓေတ္ထ အန္တရန္တရာ န ဝုတ္တံ၊တံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

(ဂ) တသ္မာ ပါဠိက္ကမေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) ယံ ပန ဝုတ္တံ **န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီတိ**၊တံ ပုရိသယုဂဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) ဝဿဂဏနာယ ဟိ ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော အသီတိဝဿသဟဿာနိ အာယု၊သမ္မုခ သာဝကာနမ္ပိဿ တတ္တကမေဝ၊ဧဝမဿ ယွာယံ သဗ္ဗပစ္ဆိမကော သာဝကော၊တေန သဟ ဃဋ္ဋေတွာ သတသဟဿံ သဋ္ဌိမတ္တာနိ စ ဝဿသဟဿာနိ ဖြဟ္မစရိယံ အဋ္ဌာသိ။

(စ) ပုရိသယုဂဝသေန ပန ယုဂပရမ္ပရာယ အာဂန္တွာ ဒွေယေဝ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌာသိ။

(ဃ) တသ္မာ န စိရဋ္ဌိတိကန္တိ ဝုတ္တံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) စ၊ဆက်။တွေ၊ဤဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ဝိပဿီ အစရှိသော ဝါကျ၌။ယံ၊အကြင်ပုဒ်ကို။အန္တရန္တရာ၊ အကြားအကြား၌။န ဝုတ္တံ၊မဖွင့်ဆိုအပ်။တံ၊ထိုပုဒ်သည်။ဥတ္တာနတ္ထမဝ၊ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိ၏။

(ဃ) ပန၊ဆက်။န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသီတိ၊ဟူသော။ယံ၊အကြင်စကားကို။ဝုတ္တံ၊တံ၊ထိုစကားကို။ပုရိသယုဂဝသေန၊ယောကျ်ားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ဝုတ္တံ။

(င) ဟိ၊ချဲ့။ဟိယုတ္တံသင့်၏။ဝဿဂဏနာယ၊နှစ်အရေအတွက်အားဖြင့်၊အဿ၊ထိုဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာနမ္ပိ၊မျက်မှောက်သာဝကတို့၏လည်း။တတ္ထကမေဝ၊ထိုမျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာ လျှင်ဖြစ်သော။[အာယု၊ အသက်တည်း။(ဝါ) အသက်ရှည်ရာကာလတည်း။]ဇဝံ၊ သို့လျှင်။(ဝါ)ဤနည်းအား ဖြင့်။အဿ၊ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။သဗ္ဗပစ္ဆိမကော၊အလုံးစုံသော သာဝကတို့၏ နောက်၌ဖြစ်သော။ယွာယံ သာဝ ကော၊သည်။အတ္ထိ၊ ၏။

(စ) ပန၊ထိုသို့ပင် အနှစ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်း ပတ်လုံးတည်ပါသော်လည်း။ပုရိသယုဂဝသေန၊ယော ကျ်ားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလ၏အစွမ်းဖြင့်။ယုဂပရမ္ပရာယ၊ယုဂအဆက်ဆက်ဖြင့်။အာဂန္တွာ၊မသွားမူ၍။ဒွေယေဝ၊ နှစ်ဆက်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ပုရိသယုဂါနိ၊ယောကျ်ားတို့၏ ဖြစ်ရာကာလတို့ပတ်လုံး။အဋ္ဌာသိ၊ပြီ။ပုရိသ ယုဂဝသေန-ယောကျ်ားတို့၏အစုံ အစွမ်းအားဖြင့်။ယောကျ်ားတို့၏ ကာလအစွမ်းအားဖြင့်။(ဝါ)ယောကျ်ားတို့၏ အသက်အတိုင်းအရှည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် အယံခေါ စသော စကားသည် နိဂုံးဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် အကြားအကြား၌ မဖွင့်ဆိုခဲ့သော ပါဠိတို့ကား အနက်မရှိသောကြောင့် မဖွင့်ဆိုလေသလော။အသို့ဖြစ်၍ မဖွင့်ဆိုလေသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိကို ပုရိသယုဂ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်သော ဟုဆိုပြီ၊ယင်းသို့ဆိုသော် နှစ်အရေအတွက် အစွမ်းဖြင့်သာ ယင်း န စိရဋ္ဌိတိကံ အဟောသိ-ကို ဟောသင့် ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ပုရိသယုဂ၏အစွမ်းအားဖြင့် န စိရဋ္ဌိတိကံကို ဟော၏ဟုဆိုသော စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သိနိုင်ပါအံ့နည်း။လောကဝိရောဓိ သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။ (ဆ) ဝါကျအထိမျှော်

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် (င) ဖြင့် ဝိပဿီဘုရားရှင်၏ သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယသည် အနှစ်တစ်သိန်းခြောက် သောင်းတည်သောဟုဆိုပြီ။ယင်းတို့ဆိုသော် ထိုအနှစ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်းကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံဟု ဟောသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် န စိရဋ္ဌိတိကံ-ဟု ဟောဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (င) ဒဠှီ/ဝိတ္ထာရ။

(စ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ် ။ ။ အဿ-ကား ၏ပေး၊ယွာယံ သာဝကော၌ သာမိ/သံ။

ပုရိသယုဂဝသေန-ကား အားဖြင့်ပေး၊အာဂန္တွာ အဋ္ဌာသိ-နှစ်ပုဒ်တို့၌ တတိယာဝိသေသန/ ဝိသေသျစပ်။

သတသဟဿံ-ကား ပတ်လုံးပေး၊အဋ္ဌာသိ၌ အစ္စန္တသံယောဂ/အစ္စန္တသံယောဂဝန္တ။

နံပါတ် (၄)

ဗြဟ္မစရိယံ။ ။ **ဗြူဟေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ ဗြဟ္မံ။စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။ဗြဟ္မဉ္စ တံ စရိယဉ္စာတိ ဗြဟ္မစရိယံ။**

ဗြဟ္မ ရှေ့ပိုဒ်အရ မြတ်သောဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ သာသနာတော်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော သာသနာ(အကျင့်)ရ၏။

ပုရိသယုဂ။ ။ ပုရိသာနံ ယုဂံ ပုရိသယုဂံ။

ပုရိသ ဝိသေသနအရ ယောကျ်ားတို့သည် မှချ။ထို၏ အသက်ရှည်ရာကာလနှင့် ကာလဝန္တ ကာလ စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ယောကျ်ားတို့၏ အသက်ရှည်ရာ ကာလ ရ၏။

သမ္မုခါ။ ။ သန္နိသိန္နာနံ မုခံ ယေသန္တိ သမ္မုခါ။

သမ္မုခသာဝကာ။ ။ သမ္မုခါစ တေ သာဝကာစာတိ သမ္မုခသာဝကာ။

စိရဋ္ဌိတိက ။ ။ စိရံ ဋ္ဌိတိ ယဿာတိ စိရဋ္ဌိတိကံ။

စိရဋ္ဌိတိပုဒ်အရ ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်းသည် မှချ။ထို၏ သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယနှင့် နိဿယ/နိဿိတ စပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို-သော ကြာမြင့်စွာတည်ခြင်းရှိသော သာသနာ့ဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ယုဂပရမ္ပရာ။ ။ ပရာစ ပရာစ ပရမ္ပရာ။ ယုဂါနံ ပရမ္ပရာ ယုဂပရမ္ပရာ။

သဗ္ဗပစ္ဆိမကော။ ။ ပစ္ဆာ ဇာတော ပစ္ဆိမော။ ပစ္ဆိမောဧဝ ပစ္ဆိမကော။

သဗ္ဗေသံ သာဝကာနံ ပစ္ဆိမကော သဗ္ဗပစ္ဆိမကော။

နံပါတ် (၅)

အန္တရန္တရ။ ဝိစ္ဆာပုဒ် အန္တရတည် ဝိစ္ဆာဘက္ခညေသုဒွေသုတ်ဖြင့် ဒွိရုပ်ပြု။ **ပါဠိ**။ ပါ+ဠိ။ [အတ္ထံ ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါဠိ] **ယုဂ**။ ယုဇ+အ။ **သဋ္ဌိ**။ ဣတ္ထိလိင်၊ကေဝုစ်။ **ဝိပဿီ**။ ဝိ+ဒိသ+ဏီ။ **အာယု**။ အာ+အယ+ဥ။ **သာဝက**။ သု+ဏွု။

နံပါတ် (၇)

တေန သဟာ ဃဋ္ဋေတွာ/ ဃဋ္ဋေတွာ...

ဃဋ္ဋော ဘူ စ၊ စေတာယံ စုတ့ ဟိံသန၊ဒိတ္တိသု သင်္ဃာတေ။

ဃဋ္ဋော စ တာဠနီဟာသု။ ဓာတ်ကျမ်းအရ ပေါင်းစပ်ခြင်းအနက်ကို ဃဋ္ဋဓာတ်သာ ဟော၏။ထို့ကြောင့် ဃဋ္ဋေတွာ-ဟု သံယုဂ်မဲ့ ပါဠ်သာ သင့်။

အာဂန္တွာ/ အဂန္တွာ...

ဒွေယေဝ ယုဂါနိ ထောက်လျှင် အာဂန္တွာ မရှိသင့်။အဂန္တွာ ဟု ရှိသင့်၏။[ဘာ+ဋ္ဌိ] ယောဇနာ၌ ပုရိသေနာဘိ ပဒံ အာဂန္တွာ အဋ္ဌာသီတိပဒေ အစ္စန္တသံယောဂေါ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အာဂန္တွာ ပါဠ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ပုရိသယုဂံ။။ ပုရိသနှင့်ယုဂကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ားအားလုံးတို့၏ အသက်ရှည်ရာကာလ၏ ပုရိသယုဂအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်နှင့် သဗ္ဗပစ္ဆိမသာဝကတို့၏ အသက်ရှည်ရာကာလ နှစ်ဆက်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

(ခ) ဝုတ္တံ-၌ ဓာတ်အရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖွင့်ဆိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်၊ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

(ဃ) ဝုတ္တံ-၌ ဓာတ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၁)

(က) တတ္ထ **အာဂမေဟိ တွန္တိ** တိဋ္ဌ တာဝ တွံ။

(ခ) အဓိဝါသေဟိ တာဝ တွန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) အာဒရတ္ထဝသေနေဝေတ္ထ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ၊

(ဃ) တေန ဘဂဝါ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သာဝကာနံ ဝိသယဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတွာ''ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိ''တိ အာဝိကရောန္တော''တထာဂတောဝ''တိ အာဒိမာဟ။

(င) ဧတ္ထ စ **တတ္ထာတိ** သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ။[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၉။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) တတ္ထ၊ထို အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ အစရှိသောဝါကျ၌။အာဂမေဟိ တွန္တိ၊ကား။တွံ၊သည်။တာဝ၊ တိဋ္ဌတု၊ရပ်တည်ဦးလော့။(ဝါ)ဆိုင်းငံ့ဦးလော့။

(ခ) တွံ၊သည်။တာဝ အဓိဝါသေဟိ၊သည်းခံဦးလော့။

(ဂ) စ၊ဆက်။ဧတ်၊ဤအာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟူသောစကားကို။အာဒရတ္ထဝသေန၊လေးစားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ။

(ဃ) တေန။ဤအာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။

(င) စ၊ဆက်။ဧတ္ထ-ဤတထာဂတော ဝ တတ္ထကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟူသော ဝါကျ၌။တတ္ထာတိ၊တတ္ထ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ၊တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းကို ရှုငဲ့သော။ ဘုမ္မဝစနံ၊သတ္တမီဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အာဂမေဟိ၌ အာပုဗ္ဗ၊ဂမုဓာတ်၏ လာခြင်းဟူသည် တခဏမျှတည်ဦးလော့ ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။တစ်ခဏမျှ ရပ်တည်ခြင်းဟူသည်ကို ထင်ရှားစွာမသိအပ် သေးသည်မဟုတ်လော။တစ်ခဏမျှ ရပ်တည်ခြင်းကို အဘယ်သို့သိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

ကား။ ။ တခဏမျှ ရပ်တည်ခြင်းဟူသည် သည်းခံခြင်းပင် ဖြစ်ရကား အာပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်၏ အဓိဝါသနကို ငါပြဆိုပါ၏ ဟူလို။ [ဂမုဂတျံ အာပုဗ္ဗောစွာဓိဝါသနေ] ဓာတွတ္ထ။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟု နှစ်ကြိမ်မိန့် တော်မူ၏။ယင်း အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တကို အာမေဍိတ်လက္ခဏာတွင် အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် နှစ်ကြိမ် မိန့်တော်မူပါသနည်း။ကောဓ ဘယစသည် အစွမ်းဖြင့် နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာ ပါဠိတော်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် တထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ ဟု ဟော တော်မူ၏။တောင်းပန်သည်နှင့်လျော်ညီစွာ အာဂမေဟိ တွံ ဟု မိန့်တော်မူက လိုအပ်သော အနက်ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။[ဂဏ္ဍိဟောင်း]ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြော[illegible]ထာဂတော တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ

http://www.dhammadownload.com

ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ဝိတ္ထာရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)(က) စသည်ထောက်က ပက္ခန္တရ။

[တစ်နည်း] ပါဠိတော်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။(င) ဝါကျာရမ္ဘ။ **စာစပ်**။ ။ တတ္ထ ကား ၌ ပေး၊ဇာနိဿတိ၌ အာခါရ/အာခ္ခာရယ် စပ်။

နံပါတ် (၄)

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခ။ ။ **ယာစီယတေတိ ယာစနာ**။

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာဝ ယာစနာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာ။

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ အပေက္ခတီတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ။

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစန ဝိသေသန-အရ တောင်းပန်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းသည် မုချ။ထို-၏ သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထဟူသော ပုဒ်နှင့် ဝါစ္စ/ဝါစက စပ် ဌာနူပစာ။အပ ဥပသာရအရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဘောဂဏ်ရ၏။ဣ က္ခဓာတ်အရ ရှုငဲ့တတ်သော တတ္ထပုဒ်၏ ဝါစကသတ္တိ ရ၏။အ ပစ္စည်းအရနှင့် သမာပုဒ်လုံးအရ သတ္တိမန္တ ဖြစ်သော သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထ ဟူသော ပုဒ်ရ၏။

ဒွိက္ခတ္တုံ။ ။ **ဒွိ ဝါရေ ဒွိက္ခတ္တုံ**။

ဒွိ-အရ နှစ်ခုသချာသည် မုချ။ထို-၏ အကြိမ်နှင့် သချာ/သင်္ချေယျ စပ်ဌာနူ။က္ခတ္တုံ ပစ္စည်းအရ ထို-သော နှစ်ကြိမ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ပညတ္တိ။ ပ+ဉ ပ+တိ။ **ဝိသယ**။ ဝိ+သိ+အ [ဝိသယတိ ပဝတ္တတီတိ ဝိသယော။]

နံပါတ် (၆)

(က) တိဋ္ဌဖြင့် အာဂမေဟိ၌ အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဂမုဓာတ် သည် ဂတိအနက်ကိုမဟော၊ရပ်ခြင်း တိဋ္ဌ၊(ဝါ) ဂတိနိဝတ္တိ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) ဖြင့် အာဂမေဟိ တွဲ သာရိပုတ္တ ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ဆိုခြင်းသည် အာမေဍိတ်လက္ခဏာတို့တွင် ပသာဒ လက္ခဏာ၏အစွမ်းဖြင့် (ဝါ) အာဒရလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

(င) **သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံဖြင့်** တတ္ထ၌ တ-၏ ပက္ခန္တဝိသယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ တ္ထပစ္စည်း၏ သတ္တမီအနက်၌ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ-ဟု ကာလ်၏သမ္ဗန်ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုလည်းကောင်း၊[**တစ်နည်း**]တ-ဖြင့် တောင်းပန်ခြင်းဖြင့် အထူးပြုအပ်သော သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

နံပါတ် (၇)

အာဒရတ္ထဝသေနေဝေတ္ထ/အာဒရဝသေနစေတံ...

အာဒရဏံ အာဒရော၊ အာဒရဿ ဝသော အာဒရဝသော၊တေန [မအူ၊]

အာဂမေဟိ တွဲ နှစ်ကြိမ်မိန့်ရကား-အာဒရဝသေန စေတံ-မိန့်။[ဂဏ္ဌိပေါင်း။]

အာမေဍိတ်လက္ခဏာတွင် အဘယ်ဖြင့် နှစ်ကြိမ်ဆိုသနည်း စုဒ်ကြောင့် 'အာဒရဝသေန' စသည်မိန့်၊

http://www.dhammadownload.com

[ဂဏ္ဌိသစ်]တို့၌ ဖွင့်ဆိုရကား အာဒရဝသေနစေတ်-ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။မှန်၏။နှစ်ကြိမ်ဆိုသော အာမေဍိတ်အရာတို့တွင် "ပသာဒဝသေန,ပသံသဝသေန စာယံ" ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၉။ဟူ၍သာ စာသွားရှိသောကြောင့် ထိုတို့နှင့်အညီ အာဒရဝသေနစေတ်-ပါဌ်သာအမှန်ဟူ၍ ဆိုရပေမည်း။နိသျတို့၌လည်း ယင်းပါဌ်ကိုသာ အတ္ထယောဇနာတော် မူကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝိသယော/ဗုဒ္ဓဝိသယော၀...

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် " တထာဂတာ၀"၌ ဝေသဒ္ဒါဖြင့်ဆိုသောကြောင့် ယင်း၏သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝိသယော၌လည်း ဝေပါမှ သင့်မည် ဖြစ်၏။သာဝကအရာကို တားမြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓအရာကို ခိုင်မြဲစွာဆိုရကား အဝဓာရဏ"ဝေ"ပါရှိသော "ဗုဒ္ဓဝိသယော၀" ပါဌ်သာသင့်။

အာဝိကရောန္တော/အာဝိကရောန္တော...

"ယထာရဟမိဝဏ္ဏာဂမော ဘူကရေသု"သုတ်အရ ကရဓာတ်အယှဉ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "အာဝိ" နိပါတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း အာဝိကရောန္တော-ပါဌ်သင့်။သောအာဝိကရောယျ၊အာဝိကကာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ၊ ပါဌ် တို့ကိုလည်း ထောက်။

နံပါတ် (၉)

သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ။ ။ သိက္ခာပုဒ်နှင့် ပညတ်ခြင်းကို မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

ဗုဒ္ဓဝိသယော၀။ ။ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အရာသာ-ဟုဆိုသဖြင့် သာဝကတို့ အရာမဟုတ်ဟု ပြန်သောအားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း မည်၏။

အပေါင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၏အမည်ကို အစိတ်သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၌ တင် ဧကဒေသူ။

တစ်နည်း။ ။ ဌာနဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏အရာကို ဆိုသဖြင့် ဌာနီဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်အရာကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် နာန္တရိကနည်း၊ဌာနူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အာဝိကရောန္တာအရ-ဆန္ဒရှေးရှိသော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၂)

(က) တတ္ထ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ တေသူတိ **အာသဝဋ္ဌာနီယာ။**

(ခ) ယေသု ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ ဒုက္ခာသဝါ,ကိလေသာသဝါစ ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓ ဗန္ဓနာဒယော စေဝ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာစ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေဝ။

(ဂ) ယသ္မာ နေသံ တေ ကာရဏံ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

(ဃ) တေ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဝီတိက္ကမဓမ္မာ ယာဝ န သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ၊န တာဝ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ အဓိပ္ပါယော ယောဇနာ။

(င) ယဒိ ဟိ ပညပေယျ၊ ပရူပဝါဒါ ပရူပါရမ္ဘာ ဂရဟာဒေါသာ န ပရိမုစ္စေယျ။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၉။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) တတ္ထ၊ထို န တာ၀ သာရိပုတ္တ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။[အတ္တော ဧဝံ၊ဝေဒိတဗ္ဗော]ဓာတေသု၊ဤ ကျူးလွန်မှုတို့၌။အာသဝါ၊ဘေးရန်တို့သည်။တိဋ္ဌန္တိ၊ကုတိ၊ကြောင့်။[တော၊ထိုကျူးလွန်မှုတို့သည်။]အာသဝဋ္ဌာနီယာ။

(ခ) ယေသု၊အကြင် ကျူးလွန်မှုတို့၌။[ဝါ]တို့ကြောင့်။ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ၊မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ဖြစ်ကုန်,တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ဒုက္ခသဝါ၊ဒုက္ခဟူသော အာသဝတို့သည်လည်းကောင်း၊ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓနာဒယော၊သူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်း နှလုံးမသာမယာဖြစ်ခြင်း ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ချုပ်နှောင်ခြင်းအစရှိကုန်သော။အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ၊အပါယ်ဆင်းရဲ အထူးဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။အာသဝါစ၊ တိဋ္ဌန္တိယေဝ၊ တည်ကုန်သည်သာ။

(ဂ) နေသံ၊ထိုအာသဝတို့၏။တော၊ထို ကျူးလွန်မှုတို့သည်။ကာရဏံ၊သည်။[တသ္မာ၊ကြောင့်။အာသဝဋ္ဌာနီယာ။တို့မည်၏။]

(င) ဟိ၊ဆက်။ယဒိပညပေယျ ...။[ဧဝံသတိ]ပရူပဝါဒါ၊သူတစ်ပါး မျက်ကွယ် စွပ်စွဲခြင်းမှ လည်းကောင်း။ ပရူပါရမ္ဘာ၊ပြောအပ်သမျှ စကားတို့၌ သူတစ်ပါးတို့၏ အပြစ်တင်ခြင်းမှလည်းကောင်း။ဂရဟာဒေါသာ၊ မျက်မှောက်ကဲ့ရဲ့ခြင်း အပြစ်မှလည်းကောင်း။ နပရိမုစ္စေယျုံ၊ မလွတ်ရာ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယာ၌ အနီယပစ္စည်းသည် အဓိကရဏတ္တ၌သက်သည်ကိုဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်း၌ အာသဝအရ အဘာယ်ကို ယူရမည်နည်း။သုရာသဝ စသည်တို့ကို ယူရမည်လော။ ဓာတေသု အရ အဘာယ်တရားတို့ကို ယူရမည်နည်း။စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ သံဃာ၌ ထင်ရှား မဖြစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သိက္ခာပုဒ် မပညတ်သေးဟု ဆိုတော်မူအပ်၏။အာသဝဋ္ဌာနီယဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မ ထင်ရှားမရှိဘဲ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း၌ အဘာယ်အပြစ်ရှိပါသနည်း။ဝီတိက္ကဒေါသတို့ ထင်ရှားမရှိသော်လည်း ပညတ်က တစ်ခုတစ်ရာသောအပြစ် မရှိနိုင်ကောင်းရာသည် မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် [င]မိန့်။

နံပါတ်(၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ ။ ယေသုကား တို့၌ပေး၊ တိဋ္ဌန္တိယေ၀၌ အာဓာရ/အာဓာရယ် စပ်။

(တစ်နည်း) ယေသုကား တို့ကြောင့်ပေး၊ တိဋ္ဌန္တိယေဝ၌ နိမိတ္တ/နိမိတ္တဝန္တစပ်။

ယေသု ဝီတိက္ကမဓမ္မေသု တိဋ္ဌန္တိယေဝါတိ ပဒေ အာဓာရေ၊ နိမိတ္တံဝါ။ [ယောဇနာ]

နံပါတ် (၄)

အာသဝါ။ ။ **အာသဝန္တိ ဓာတေန ဓာတေန ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အာသဝါ။** [သာရတ္ထ]

အာရှေးရှိသော သုဓာတ်အရ ထိုထိုအကြောင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်တတ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိက ဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝ,သမ္ပရာယိကဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝ,ကိလေသာသဝတို့ ဥပါဒ်သည် မုချ။ထိုထိုဝီတိက္ကမတို့၏ ကမ္မ၊ ဥပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ၊အပါယ်သို့ ကျရောက်ခြင်း၊သံသရာ၌နစ်မွန်းခြင်း စသည်သည် ကာရဏူပစာ။ ဏ ပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝ,ကိလေသာသဝတို့ တို့ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

အာသဝဋ္ဌာနိယာ။ ။ **တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ ဌာနိယာ။ အာသဝါနံ ဌာနိယာ အာသဝဋ္ဌာနိယာ။**

အာသဝအရ ဒုက္ခာသဝ၊ကိလေသာသဝတို့သည် မုချ။ထို၏ ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့နှင့် အကျိုး/အကြောင်းစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရကား ထို သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိကဖြစ်သော ဘေးရန်တို့၏ တည်ရာ အကြောင်း ဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ ရ၏။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိက။ ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ။သမ္ပရာယေ ပဝတ္တာ သမ္ပရာယိကာ။**

ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာစ သမ္ပရာယိကာစ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ။

ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓနာဒယော။ ။ **ပရေသံ ဥပဝါဒေါ ပရူပဝါဒေါ။**

ပရူပဝါဒေါစ ဝိပ္ပဋိသာရောစ ဝဓောစ ဗန္ဓနဥ္စ ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓနာနိ။

ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓနာနိ အာဒိ ယေသန္တိ ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရဝဓဗန္ဓနာဒယော။

အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ။ ။ **အပါယေသု ဒုက္ခံ အပါယဒုက္ခံ။ အပါယဒုက္ခသ္သ ဝိသေသာ**

အပါယဒုက္ခဝိသေသာ။အပါယဒုက္ခဝိသေသာ ဟုတွာ ဘူတာ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ။

နံပါတ် (၅)

ဝိပ္ပဋိသာရ။ ဝိ+ပတိ+သရ+အ။ **ဝဓ**။ ဟန+ဏ။ **ဗန္ဓန**။ ဗန္ဓ+ယု။ **ဝီတိက္ကမ**။ ဝိ+အတိ+ကမု+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနိယာပုဒ်၏ အာသဝသဒ္ဒါပု[illegible] ဌာဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ အာသဝဋ္ဌာနိယာဟု [လဟုကနည်း] ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊[**တစ်နည်း**]တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ ဌာနိယာဟု ဝစနတ္ထပြု၍၊အနီယပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း။ အာသဝနှင့်ဋ္ဌာနိယကို အာသဝါနံ ဋ္ဌာနိယာ အာသဝဋ္ဌာနိယာဟု [ဂရုကနည်း]ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ ဒုက္ခာသဝါ ကိလေသာသဝါစဖြင့်** အာသဝအရကို သိစေပါသည်။

ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရ ဝဓဗန္ဓနာဒယောဖြင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအရကို သိစေပါသည်။**အပါယဒုက္ခဝိသေသ ဘူတာဖြင့်** သမ္ပရာယိကအရကို သိစေပါသည်။

(ဂ) **ကာရဏံဖြင့်** ဌာနိယသဒ္ဒါကို အဓိကရဏသာဓနပြုသော်လည်း တည်ရာသာမညမဟုတ်၊တည်ရာ အကြောင်းတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဃ) **ဝီတိက္ကမဓမ္မာဖြင့်** အာသဝဋ္ဌာနိယအရ ဝီတိက္ကမဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ဂ) **ကာရဏံ/ ကာရဏာ...**

[illegible]တေ ဟူသော ပကတိကတ္တားနှင့် [illegible]ဟာန္တိ ဟူသော ဝါ[illegible]ကကြိယာတို့ ဗဟုဝုစ်ခြင်းတူရမည်။ ကာရဏံဟူသော ဝိကတိကတ္တားကား ကြိယာနှင့် တူစ[illegible]မသို။ထို့ကြောင့် ကာရဏံဟုရှိသော ပါဠ်သင့်သည်။

တေ ဟူသော ပကတိကတ္တားနှင့်အညီ ကာရဏာဟုရှိလျှင်လည်း သဒ္ဒါရေးအားဖြင့် မဆန့်ကျင်သော ကြောင့် ကာရဏာဟုရှိသော ပါဠ်လည်း သင့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဘာ-ဋီ ၌ ကာရဏာဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့်ပေးသည်။မအူ၌ကား တေ၏လိင်ဝုစ်သို့ လိုက်၍

http://www.dhammadownload.com

ကာရဏာဟု မရှိသင့်ဟု မှာထားသည်။

ပရိမုစ္စေယျံ/ပရိမုစ္စေယျ...

မုစော ဒိ မောက္ခေ-လွတ်ခြင်းအနက် အဗျာပါရ။မုစော ရ စာဂေ-လွတ်ခြင်းအနက် ဗျာပါရကြိယာကို ဟောသည်။ဤ၌ နိဗျာပါရဖြစ်သော မောက္ခတ္ထကိုသာ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ပရိမုစ္စေယျ-ဟူသော သဒ္ဒိသဒ္ဒဘော်နှင့်ရှိသော ပါဠ်သာ သင့် ။

နံပါတ် (၈)

အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယောဝ။။ အပေါင်းဖြစ်သော သေအရက် ဘေးရန် အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ အာသဝ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘေးရန်၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

(ဃ)ဝါကျ ဥပစာ။။ အပေါင်းဖြစ်သော သံဃအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဒေါသ မဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌ တင် ကေဒေသျူပစာ။

[တစ်နည်း] အကြောင်းဖြစ်သော ဝီ၊ ဂိက္ကမဒေါသ မဖြစ်သည်ကို ဆိုသဖြင့်၊အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝ ကိလေသာသဝတို့ကိုလည်း သိအပ်သောကြောင့် ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

ဝီတိက္ကမမ္ဘော။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကျူးမှု၏ ဝီတိက္ကမအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘေးရန် [အာသဝ]၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ဝီတိက္ကမမ္ဘေအရ။ ။ မေထုန်မှီဝဲခြင်းစသော လွန်ကျူးမှုဖြစ်၍ ဝီတိက္ကမ စေတနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၁၅၃)

(က) တတ္ထ **ယတောတိ** ယဒါ၊ ယသ္မိံ ကာလေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ခ) သေယံ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) အယံ ဝါ ဟေတ္ထ သခေ်ပတ္ထော။

(ဃ) ယသ္မိံ သမယေ "အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ချံ ဂတာ ဝီတိက္ကမဒေါသာ သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ၊တဒါ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ ဥဒ္ဒိသတိ ပါတိမောက္ခံ။

(င) ကသ္မာ ? တေသံယေဝ " အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ"တိ သင်္ချံ ဂတာနံ ဝီတိက္ကမဒေါသာနံ ပဋိဃာတာယ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) သေသံ၊ယတောမှကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်း၏ ပဒယောဇနာပြခြင်းကို။

(ဂ) ဟိ၊ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။တွေ့၊ဤယတောစခေါ် အစရှိသော ဝါကျ၌။အယံဝါ၊ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော အနက်သည်သာလျှင်။**[တစ်နည်း]**ဟိ၊သစ္စံ။တွေ့၊ဤယတောစခေါ်-အစရှိသောဝါကျ၌။အယံဝါ၊သည်သာလျှင်။ **[တစ်နည်း]**ဝါ၊တစ်နည်းကား။အယံ၊သည်။[ဟိသဒ္ဒါ အနက်မဲ့]**[တစ်နည်း]**ဟိ၊ဆက်၍ဆိုအံ့။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ပါတိမောက္ခံ၊အာဏာပါတိမောက်ကို။ဥဒ္ဒိသတိ၊ဟောပြတော်မူ၏။

(င) အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာတိ။သချိုးရေတွက်ခြင်းသို့။ဂတာနံ၊ကုန်သော။တေသံယေဝ ဝီတိက္ကမဓေါသာနံ၊ ထိုလွန်ကျူးမှုအပြစ်တို့ကိုပင်။ပဋိဃာတာတက၊ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှာတည်း။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အစိတ်အစိတ်သော အနက်ကို ဆိုအပ်သောနည်းကို အစဉ်မှီးသဖြင့်သာ သိအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဆိုသော် ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော အနက်ကိုလည်း ယင်းဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ သိအပ်မည်လော။အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ဣဒါနိ အတ္ထုပယောဇနံ ဒဿေန္တော "အာဟ အယံ ဝါ ဟေတ္ထာ"တိ အာဒိ။[ဝိမတိ၊၁။၉၅။]

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် (ဃ)ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမဓေါသတို့သည် သံဃာ၌ ထင်ရှားဖြစ်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၏။ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆို၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၊ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုရပါသနည်း။အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော ဝီတိက္ကမဓေါသတို့မှ တစ်ပါးသော အကုသိုလ် တရားတို့ကြောင့်လည်း သိက္ခပုဒ်ကိုပညတ်၊ပါတိမောက်ကို ရွတ်ဆိုအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ တေသံယေဝ၌ ဧဝကိုရှုသည်။ "မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့သည် သံဃာ၌ အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မ ဝီတိက္ကမဓေါသတို့ မပေါ်ပေါက်သော်လည်း သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၊ပါတိမောက်ကို ရွတ်ပြသည် သာမဟုတ်လော။ဤသို့လည်း အာဘော်ထားနိုင်၏။

နံပါတ် (၃)

(က) ယသ္မိံ ကာလေ စသည် **ဝိတ္ထာရ**။

(ခ) **ပက္ခန္တရ** ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်။

(ဂ) **စသည် နယန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ/ဒဋ္ဌိ။ထိုတွင် (ဂ) စကားမျိုးသခေ်ပ။**

(ဃ) **ဝိတ္ထာရ**။ ထိုတွင် ယသ္မိံ သမယေ စသည် **အနိယမ**။တဒါစသည် **နိယမ**။
[တစ်နည်း] ပက္ခန္တရ။ အထ သတ္ထာတိ အဖွင့်အဖို့ တစ်ပါးပြသောကြောင့်။
[**အထ သတ္ထာတိ** ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ "**တဒါ သတ္ထာ**" တိ]

(င) ကသ္မာ **ကရဏပုစ္ဆာ**။တေသံယေဝ **ကရဏဝိသဇ္ဇနာ**။

ခာစပ်။ ။ ပဋိဃာတာယ ငှာပေးသောကြောင့်၊ပညပေတိ၊ ဥဒ္ဒိသတိ ပုဒ်တို့၌ သမ္ပဒါန်/ကြိယာစပ်။

နံပါတ် (၄)

ဝီတိက္ကမဓေါသာ။ ။ **ဝိရူပါ အတိက္ကမာ ဝီတိက္ကမာ။ဝီတိက္ကမာ ဧဝ သင်္ခါတာ ဒေါသာ ဝီတိက္ကမဓေါသာ။**

ဝီတိက္ကမ ဝိသေသနအရ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် လွန်ကျူးခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ ထို-၏ အပြစ်တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏီးစပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် လွန်ကျူးခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အပြစ်တို့ ရ၏။

သချိုး။ ။ **သင်္ခါနံ ဘာဝေါ သချိုး။**

သင်္ခအရ ရေတွက်အပ်သော ဝီတိက္ကမဓေါသတို့သည် မုချ။ထို၏ ယပစ္စည်းအရ ရေတွက်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာနှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာနူပစာ။ ယ ပစ္စည်းအရ ရေတွက်ခြင်းကြိယာရ၏။

နံပါတ် (၅)

ကာလ။ ကလ(ကရ)+ဏ။ **သေသ**။ သိသ+ဏ။ **ပါတိမောက္ခ**။ ပ+အတိ+မုစ+အ။
ပဋိယ။ ပဋိ+ဟန+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ယဒါဖြင့် ယတော၌ တောပစ္စည်းသည် ပဉ္စမျတ္ထ၌မသက်၊သတ္တမျတ္ထ၌သက်သည်ကို သိစေသည်။ **ယသ္မိံ ကာလေဖြင့်** ဒါပစ္စည်း၏ သတ္တမျတ္ထ၌ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ယသဒ္ဒါဖြင့် ကာလကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း။[**တစ်နည်း**] တောပစ္စည်း ကာလတ္ထသတ္တမျတ္ထ၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဃ) **ယသ္မိံ သမယေဖြင့်** ယတော၌ တောသည် သတ္တမျတ္ထဖြစ်၍၊ယင်းဖြင့် သမယကို စွဲယူသုံးသပ်အပ်သည်ကို သိစေသည်။**ဝီတိက္ကမဒေါသာဖြင့်** အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာအရ ဝီတိက္ကမဒေါသကို ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေသည်။တဒါဖြင့် အထ၏ ကာလတ္ထ သတ္တမျတ္ထနိပါတ်ဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။

နံပါတ် (၇)

အယံဝါတွေ/အယံဝါဟောတ္ထ...

ဝါတိ အပရော နယော။တွောတိ ယတောတိ အာဒိဝစနံ-ဟူသော ယောဇနာကို ထောက်၍ ယင်းအလို ဟိနိပါတ် မပါသော အယံ ဝါ တွေ ပါဠ်သင့်။

တတ္ထ ဝါ သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏော။ဟိ သဒ္ဒေါ ပသိဒ္ဓိယံ၊ အယမေဝ ဟောတ္ထာတိ အတ္တော-ဟု ဝိမတိ၌ ဖွင့်၍ ယင်းအလို ဟိနိပါတ်ပါသော အယံ ဝါ ဟောတ္ထ ပါဠ်သင့်။

နံပါတ် (၈)

ဝီတိက္ကမဒေါသာနံ ပဋိဃာတာယ။ ။ ဌာနီဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဒေါသတို့ကို ပယ်မြစ်ခြင်း၏အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်လွန်ကျူးသော ရဟန်းတို့ကို တားမြစ်ခြင်း၌တင် ဌာနျူပစာ၊အဝိနာဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(ခ) **ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဓာတ်အရ**-ပညာရှိသန္တာန်၌ သတိ,ဝီရိယ,ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဓါကျစဉ် (၁၅၄)

(က) ရတ္တိယော ဓာနန္တိတိ ရတ္တညူ။

(ခ) အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဗဟုကာ ရတ္တိယော ဓာနန္တိ၊ စိရပဗ္ဗဇိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ရတ္တညူဟိ မဟတ္တံ ရတ္တညုမဟတ္တံ။

(ဃ) စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ မဟန္တဘာဝန္တိ အတ္တော။

(င) တတြ ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တေ သံဃေ ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ အာရဗ္ဘ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) သော ဟာယသ္မာ ဦနဒသဝဿေ ဘိက္ခူ ဥပသမ္ပာဒေန္တေ ဒိသွာ ဧကဝဿော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ [ဝိ၊ ၃၊ ၁။ ၁၆၁။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဓိရပဗ္ဗဇိတာ၊ရဟန်းပြုသောသူတို့အား မြင့်ရှည်သော ကာလရှိကုန်သော ရဟန်းတို့။[သဒ္ဒတ္ထ] [ဝါ] ရဟန်းပြု၍ ကြာမြင့်ကုန်သောရဟန်းတို့။[အဓိပ္ပါယတ္ထ][ဝါ]ထေရ်ကြီးဝါကြီးဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့။[ဝေါဟာရ]

(ဂ) ရတ္တညူဟိ၊များစွာသော ညဉ့်တို့ကို သိသောရဟန်းတို့ဖြင့်။။မဟတ္တံ၊သံဃာ၏ များသည်၏ အဖြစ်သို့။

(င) တတြ၊ထို န တာဝ သာရိပုတ္တ အစရှိသောဝါကျ၌။သံဃေ၊သည်။ရတ္တညူမဟတ္တံ။များစွာကုန်သော ညဉ့်တို့ကို သိကုန်သော ရဟန်းတို့ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်သို့။

(စ) ဟိ၊ချဲ့။သောအာယသ္မာ၊ထိုအရှင်ဥပသေနသည်။ဦနဒသဝဿေ၊ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါရှိကုန်သော [ဝါ]ဆယ်ဝါမရသေးကုန်သော။ဘိက္ခူ၊တို့ကို။ဥပသမ္ပာဒေန္တေ၊မြင့်မြတ်သော ဦးပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေသည်တို့ကို။[ဝါ]ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ပဉ္စင်းခံပေးသည်တို့ကို။ဒိသွာ၊၍။ဧကဝဿော၊တစ်ဝါသာရှိသည်။[ဟုတ္ွာ၊ လျက်]သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ၊ အတူနေတပည့် သာမဏေကို။ဥပသမ္ပာဒေသိ၊ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည်[က]ဖြင့် ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သိအပ်သော ညဉ့်သာမညဖြစ်၍ အနီးအဝေး အရှည်အတို အလုံးစုံကို ရနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့အဘယ်သို့ သော ညဉ့်ကို သိသည်ကို ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [ခ] မိန့်။ [မွေးဖွားလာသော ကာလမှစ၍ရှည် သောညဉ့် တို့ကို သိပါသလော]

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် [ဂ] ဖြင့် ရတ္တညူမဟတ္တံ၌ တတိယာတပ္ပုရိသ်ကိုလည်းကောင်း၊တွပစ္စည်း ဘာဝတ္ထ၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ရတ္တညူမဟတ္တဟူသည် ဓိရပဗ္ဗဇိတတို့၏ များသည်၏အဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။ပညတ်ခြင်း၏ ဥပ္ပတ္တိကာလ ဆိုသည်နှင့်အညီ ပညတ်ရသည်ကို မပြပြီလော။ အဘယ်သို့ မည်သူကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်ရပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် [င] မိန့်။

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် (င)ဖြင့် သံဃာသည် ရတ္တညူမဟတ္တသို့ ရောက်သော် ဝက္ကလိပုတ္တ ဥပသေနကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်အပ်သည်ကို သိအပ်၏ဟု ဖွင့်ဆို၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်အပ်သည်ဟု မဆိုအပ်သည် မဟုတ် ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ဥပသေနကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သည်ဟု ဆိုသော ဆရာစကား အဘယ်သို့သောယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိဂ္ဂဟရတက်လိုသော်-ဥပသေနသည် ဤမည်သော ဝီတိက္ကမဒေါသကို လွန်ကျူးသောကြောင့် ဤမည်သော သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၏ ဟူသော အကျယ်ဝိဂ္ဂဟရကိုလည်း ဆိုသင့်ရာသည် မဟုတ်လော-

ကာရကတက်လိုသော်-သံဃာသည် ရတ္တညူမဟတ္တသို့ရောက်သော်(ဝါ)သောကြောင့်၊(ဝါ)ရောက် မှုဖြင့်ပင် သိက္ခာပုဒ်ကို မပညတ်သည် မဟုတ်ပါလော-

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။
(င) ဝိတ္ထာရ။ (စ) ဒဠှီကာရဏ/ဝိတ္ထာရ။

စာစပ်။ ။ တတြ-ကား တို့တွင် ပေး၊ရတ္တညုမဟတ္တံ၌ နိဒ္ဓါရဏသမ္ဗန္ဓါယ/ နိဒ္ဓါရဏီယ။

နံပါတ် (၄)

စိရပဗ္ဗဇိတ။ ။ **စိရံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ စိရပဗ္ဗဇိတာ။**

စိရပဗ္ဗဇိတ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အရ ရဟန်းပြုသူတို့၏ ကြာမြင့်သော ကာလသည်မုခ္ခ။ထို ၏ ဧတအညပုဒ်အရ ရဟန်းတို့နှင့် ကာလ/ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။ဧတအညပုဒ်အရ ရဟန်းပြု၍ ကြမြင့်သောကာလရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ ရ၏။

ဥိနဒသဝသံ။ ။ **ဒသ ဝဿာနိ ဒသဝဿံ။**
ဥိနံ ဒသဝဿံ ယေသန္တိ ဥိနဒသဝဿာ။

ဥိနဒသဝဿ ဗဟုဗ္ဗီအရ ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါသည်မုချ။ထို ၏ ယအညပုဒ်အရ ရဟန်းတို့နှင့် ဌာနီ/ဌာနစပ် ဌာနူ။ယ အညပုဒ်အရ ယုတ်လျော့သော ဆယ်ဝါရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ ရ၏။

ကေဝဿ။ ။ **ကေ ဝဿံ ယဿာတိ ကေဝဿော။**

သဒ္ဓိဝိဟာရိက။ ။ **သဒ္ဓိံ ဝိဟာရတီတိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော။**

နံပါတ် (၅)

ဒိဝသ။ ဒိဝ+သ။ **ရတ္တိ။** ရန္စ+တိ။ **ဗဟုက။** ဗဟ+ဥ။
(ဗဟတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတီတိ ဗဟု၊ဗဟုယေဝ ဗဟုကာ။) **ဥိန။** ဥိဟ+နက်။

နံပါတ် (၆)

(က) **ရတ္တိယော ဓာနန္တိဖြင့်** ရတ္တညူပုဒ်ကို ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ-ရတ္တညူ ဟု ကတ္တုသာဓနေ ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ် ဝိဓနတ္တပြု၍။ ရူပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။
(ခ) **အတ္တနာ။ပ။ ဓာနန္တိဖြင့်** မေးဖွားသောအခါမှစ၍ ညဉ့်တို့ကိုသာ သိစေသည်၏အဖြစ်ကို နှစ်စေသည်။
(ဂ) **ရတ္တညူဟိ မဟတ္တံဖြင့်** ရတ္တညုမဟတ္တံကို ရတ္တညူဟိ မဟတ္တံ ရတ္တညုမဟတ္တံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဓနတ္တပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။
(ဃ) **မဟန္တဘာဝံဖြင့်** မဟတ္တံပုဒ်ကို မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဝိဓနတ္တပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊တ္တပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊မဟာသဒ္ဒါသည် မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

(ခ) ဗဟုကာ/ဗဟုတာ···

အများအနက်ဟော ဗဟုပုဒ်နောင် သွတ္ထ က ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောကြောင့် ဗဟုကာပါဠ်သင့်။ **ဗဟုတာ**တိပိ ပါဌော ဟု ယောဇနာ၌ဆိုသောကြောင့် ယင်းအလို ဗဟုတာ ပါဠ်လည်းသင့်။သို့သော် ပါဠိ အဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ အများအနက်ဟော ဗဟုတာ ပုဒ်ကို မတွေ့ရသောကြောင့် ဗဟုကာပါဠ်သာ ယုတ္တတရ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၈)

ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ။ ။ ဌာနဖြစ်သော ဥပသေနအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဝိတက္ကမဒေါသ၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ရတ္တိ၏ ဝေဝစနာဟာရ။ ။ နိသာ စ ရဇနီ ရတ္တိ၊ တိယာမာ သံဝရီ။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၅)

(က) ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ ဝိပုလဘာဝေန မဟတ္တံ။

(ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ ဝသေန ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ။

(ဂ) သာသနေ ကေစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဃ) ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပန ပတ္တေ တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(င) အထ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ဟိ၊ချဲ့။ဟိသဒ္ဒါ၊သံဃော၊သည်။ယာဝ၊လောက်။ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ၊တို့၏။ဝသေန၊ဖြင့်။ဝေပုလ္လမဟတ္တံ၊ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်သို့။ပတ္တော၊နဟောတိ။တာဝ၊ထိုဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။

(ဃ) ၁န၊အနွယ်ကား။ဝေပုလ္လမဟတ္တံ၊သို့။ပတ္တေ၊သော်။တေ၊ထိုအာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့သည်။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ဝေပုလ္လမဟတ္တံကို ဝိပုလဿ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ။ဝေပုလ္လန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သံဃာသည် ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်သောအခါ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အကျဉ်းမျှဖြစ်သော အနက်ကိုသာ သိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်း၏ အကျယ်ဖြစ်သော အနက်ကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(တစ်နည်း) ဆရာသည်(က)ဖြင့် ဌပနာတူ။ယင်းသို့ဆိုသော် သံဃာသည် ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်ခါမျှဖြင့်ပင် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်သည်ဟူသော အနက်သည်ရောက်၏။စင်စစ်ကား ဝေပုလ္လမဟတ္တကြောင့် အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ဖြစ်၏။ယင်းကြောင့်သာ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် သံဃာသည် ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်ခါမျှဖြင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်သည်ဟူသောစကားသည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။အကြောင်းအကျိုးဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဃ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ-ဂ) တို့ဖြင့် သံဃာသည် ထေရနဝမဇ္ဈိမတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့မရောက်သေးသမျှ ကျောင်းအိပ်ရာနေရာတို့သည် လောက်ကုန်၏၊ထို့ကြောင့် သာသနာ၌ အချို့သော အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့သည် မဖြစ်ကုန်ဟုဖွင့်ပြအပ်၏။သံဃာ၏ ဝေပုလ္လမဟတ္တသို့ ရောက်သော်ကား အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်

http://www.dhammadownload.com

ပါသနည်း။သာသနာ၌ အချို့ အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့ မဖြစ်ဟုပင် မှတ်သားအပ်ပါသလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဒဠှီ/ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် ယာဝ န ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ စသည် **အနိယမ၊**

တာဝ သေနာသနာနိ ဟောန္တိကား **နိယမဝါကျ။ (ဂ) ဗျတိရေက။**

(ဃ) အနွယ၊ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ/ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ သံဃေ ကား သည်ပေး၊ ပတ္တေ၌ လက္ခဏာဝန္တ၊ပတ္တေကား လက္ခဏာ။

ပတ္တေ ကား လတ်သော် ပေး၊ဥပ္ပန္နေ၌ လက္ခဏာ၊ လက္ခ။

နံပါတ် (၄)

သေနာသနာနိ။ ။ **သေန္တိ ဧတ္ထာတိ သေနာနိ။ အစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသနာနိ။**

သေနာနိစ တာနိ အာသနာနိစာတိ သေနာသနာနိ။ [ဝိသေသနေဘာယကမ္မဓာရည်း]

သေနာနိ ဝိသေသနအရ အိပ်ရာဟူသောဂုဏ်သည် မုချ။အာသနာနိ ဝိသေသနအရ နေရာဟူသော ဂုဏ်သည် မုချ။ထို ၏ ကျောင်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏော စပ် ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ကျောင်းရ၏။

ထေရနဝမဇ္ဈိမ။ ။ **ထေရာစ နဝါစ မဇ္ဈိမာ စ ထေရနဝမဇ္ဈိမာ။**

ထေရရှေ့ပုဒ်အရ ထေရ်သည် မုချ။ထို၏ နဝမဇ္ဈိမတို့နှင့် ပြန့်ပြောများပြားခြင်းဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညပေက္ခသမ္ဗန္ဓသည် ဌာနူ။ပုဒ်လုံးအရ ထို-သော ထေရနဝမဇ္ဈိမတို့ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဝိပုလ။ ဝိ+ပုလ+အ။ **ထေရ။** ဌာ+က္ကုရ။ **နဝ။** နု+အ။ **မဇ္ဈ။** မဇ+ဈ။ **ပတ္တ။** ပ+အပ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဝိပုလဘာဝေန မဟတ္တံဖြင့် ဝေပုလ္လံ၌ ဝိပုလပုဒ်၊ဏျပစ္စည်း၊ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ-ဟု ဘာဝ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏျပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း။ဝေပုလ္လ မဟတ္တံပုဒ်ကို ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

အာသဝဋ္ဌာနိယာ/အာသဝဋ္ဌာနီယာ...

ဌာဓာတ် အနီယ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊အာသဝဟူသော ရဿသရနောင် ဌာ၏ အသဒိသဒွေဘော်ဌာန ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊**အာသဝဋ္ဌာနီယာ**တိ ဧတ္ထ အဓိကရဏေ အနီယ သဒ္ဒေါတိ အာဟ-ကို ထောက်၍ အာသဝဋ္ဌာနီယာဟု ဒီဃ၊ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ပါဠိသာအသင့်။

ဂဏ္ဌိဟောင်း၌ အာသဝဋ္ဌာနိယာဟု ရှိ၏။အနီယ၌ ဤကို ရဿပြု-ဟု ကြံပါ။

နံပါတ် (၈)

ဝေပုလ္လမဟတ္တံ။ ။ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်နှင့် များသည်၏အဖြစ်ကို ကွဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။**(တစ်နည်း)**အစိတ်ဖြစ်သော ဘိက္ခုသံဃာ၏ များသည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဝေပုလ္လ မဟတ္တ အမည်ကို၊အပေါင်းဖြစ်သော ဘိက္ခုသံဃာ၏များသည်၏အဖြစ် ဘိက္ခုနီသံဃာ၏ များသည်၏

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်၌တင် ဧကဒေသူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ထေရုန္နဝမ္ပြီမာန်အရ-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ကောက်။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ,တဏှာ,ဥပါဒါန်,ကံ,အာဟာရတည်း။ထိုခန္ဓာငါးပါးကား ပုညာပုည၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း။ထိုပုညကား ကုသလဝိပါက်ဣဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။အပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ဝိပါက်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုညာပုညတည်း။ထို ဝိပါက်ကား နာမ်ရုပ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ဤသို့အောက်သက် ဩရုယှောရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်အပ်၏။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၆)

(က) လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ။

(ခ) ယော လာဘဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ၊တံ ပတ္တော ဟောတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) လာဘေန ဝါ အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ။

(ဃ) လာဘေန သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တတ္တဉ္စ ပတ္တောတိ အတ္ထော။

(င) သံဃော ဟိ ယာဝ န လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊တာဝ န လာဘံ ပဋိစ္စ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ပတ္တေ ပန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၁/၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) လာဘဿ၊၏။အဂ္ဂေါဥတ္တမော၊ကောင်းမြတ်သော။ယောမဟန္တဘာဝေါ၊အကြင်မဟန္တ၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊၏။တံ၊ထို ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏အဖြစ်သို့။ပတ္တော။ ဟောတိ။

(ဂ) ဝါ၊တစ်နည်း။လာဘေန။သက်နိုးစသော လာဘ်အားဖြင့်။အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ။မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။

(င) ဟိ၊ချဲ့။ဟိ၊သစ္စံ။သံဃော၊သည်။ယာဝ၊လောက်။တာဝ၊ထိုလာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။ဓမ္မာ၊ဣဿာမစ္ဆရိယ အရင်းခံသော ကျူးလွန်မှုတရားတို့သည်။နဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊မဖြစ်ကုန်သေး။ပန၊အနွယကား။ပတ္တေ၊သော်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

နံပါတ် (၂)

(င)သို့။ ။ ဆရာသည် [က] စသည်ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟူသောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ သမ္ဗန္ဓတ္ထကို ပြဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့သာဆိုသော် သံဃာသည် လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ ရောက်သော်[ဝါ]ရောက်သောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်၏ဟူသော အကျိုးဖြစ်သော အနက်ကိုသာ သိအပ်၏၊အကျယ်ဖြစ်သော အနက်ကို မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်း သခေံပ၏အကျယ် ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။စုဒ်ကြောင့် [င] မိန့်။ [တစ်နည်း]။ ဋ္ဌပနာတူ။ယင်းသို့ဆိုသော် ပါဠိတော်၌ သံဃာသည် လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ ရောက်သော်၊[ဝါ] ရောက်သောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အနက်သည် ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။စင်စစ်ကား သံဃာသည်။

http://www.dhammadownload.com

လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ ရောက်ကာမျှဖြင့်ပင် သိက္ခာပုဒ်ကို မပညတ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် သံဃာသည် လာဘဂ္ဂမဟတ္တသို့ ရောက်သော် [ဝါ] ရောက်သောကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ ဟူသော စကားသည် အဘယ်သို့သော သဘာဝယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) ဝိတ္ထာရ/ဒဠှီ ။

ထိုတွင် သံဃော။ပ။ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီကား ဗျတိရေက။ ပဌ္ဌော ပန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီကား အန္ဝယ။

နံပါတ် (၄)

လာဘဂ္ဂမဟတ္တ ။ ။ **လဘိတဗ္ဗောတိ လာဘော။** [သက်နီးစသော ရထိုက်သော ပစ္စည်း]

(က+ခ) သံဝဏ္ဏနာအလို။ **မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ။ အဂ္ဂဉ္စ မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တံ။ လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ။**[လာဘ်၏ ကောင်းသော အများ၏အဖြစ်သို့(ဝါ)လာဘ်၏ ကောင်းမွန်သည်၏ အဖြစ်သို့]

(ဂ+ဃ) သံဝဏ္ဏနာအလို။ ။ **အဂ္ဂေါ စ မဟန္တော စ အဂ္ဂမဟန္တံ။ အဂ္ဂမဟန္တဿ ဘာဝေါ အဂ္ဂမဟတ္တံ။ လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ။**[လာဘ်အားဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏ အဖြစ်]

လာဘ ဓာတ် ကတ္တုပြုကား ရဟန်း၏ ပီတိသောမနဿ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မပြုကား ထိုအားတပ်သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖလူ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထိုသော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း ရ၏။

လာဘအရ သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းသည် မုချ။ထို၏ မြတ်သည်၏ အဖြစ် များသည်၏အဖြစ်နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ် ဌာန္။ပုဒ်လုံးအရ လာဘ်တို့၏ မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

ဥတ္တမ။ ဥ+တမ+အ။ **သံဃ**။ သံ+ဟန+ရ။ **ပဋိစ္စ**။ ပဋိ+ဣ+တွာ။

နံပါတ် (၆)

(ခ) **ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါဖြင့်** လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ၌ အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် ဥတ္တမ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊မဟတ္တံ၌ မဟန္တပုဒ်၊တ္တပစ္စည်း၊ယင်းတ္တပစ္စည်း ဘာဝအနက်၌သက်၍ မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊မဟ-သည် မဟန္တ၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ အဂ္ဂဉ္စ မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တံဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ [သမာနဝိဘတ္တိ ဖွင့်၍ပြု ကမ္မဓာရယ ကြံစရာ]

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ။**တံ ပတ္တောဖြင့်** လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ၌ ဒုတိယကေဝုစ်ဝိဘတ် အဆုံးရှိသည်ကို လည်းကောင်း၊ပတ္တော၌ စပ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) **သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟတ္တဉ္စဖြင့်** အဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊အဂ္ဂေါ စ မဟန္တော စ အဂ္ဂမဟန္တံဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်ကိုလည်းကောင်း၊အဂ္ဂမဟန္တဿ ဘာဝေါ အဂ္ဂမဟတ္တံဟု ဘာဝ

http://www.dhammadownload.com

တဒ္ဒိတ် ဝစနတ္တပြုရသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။[သမာနဝိဘတ္တိက စဒ္ဒယနှင့် ဖွင့်၍ပြ ဒွန္ဒသမာသာ] **မှတ်ချက်။** ။ ယောဓနာ၌ အဂ္ဂတ္တဥ္စ မဟတ္တဥ္စ အဂ္ဂမဟတ္တံဟု ဆို၏။

နံပါတ် (၇)

အဂ္ဂမဟန္တမှိ/အဂ္ဂမဟတ္တမှိ...

အဂ္ဂတ္တဥ္စ မဟတ္တဥ္စ အဂ္ဂမဟတ္တံဟု ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္တပြု၍ ပြီးသောကြောင့် အဂ္ဂမဟတ္တမှိ ပါဌ်သာသင့်။ ယင်းသို့ဝစနတ္တ ပြုနိုင်သည်ကို သေဋ္ဌတ္တဥ္စ မဟတ္တဥ္စ သံဝဏ္ဏနာဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့်တည်း။

နံပါတ် (၈)

လာဘ။ ။ အပေါင်း ရထိုက်သော ပစ္စည်းအားလုံးတို့၏ လာဘအမည်ကို၊အစိတ်ဖြစ်သော ရဟာန်းနှင့်သက်ဆိုင်သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းလေးပါး၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ ရဋ္ဌီနည်း။

(ခ)သံဝဏ္ဏနာရှ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော လာဘ်၏ကောင်းသည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကိုဆိုသဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော အချို့အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ...သောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာအရ=ဣဿာမစ္ဆရိယ အရင်းခံသော ကျူးလွန်မှု အကုသိုလ်တရားတို့ကိုကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၈)

(က) **ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တိ** ဗာဟုသစ္စဿ မဟန္တဘာဝံ။

(ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊တာဝ န အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဂ) ဗဟုဿစ္စံ မဟတ္တံ ပတ္တေ ပန ယသ္မာ ဧကစ္စေ နိကာယံ ဒွေပိ။ပ။ပဉ္စပိနိကာယေ ဥဂ္ဂဟေတွာ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ပုဂ္ဂလာ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေန္တိ။

(ဃ) အထ သတ္ထာ "ယော ပန ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယျ တထာဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ။ပ။သမဏုဒ္ဒေသောပိ စေ ဧဝံ ဝဒေယျာ" ... အာဒိနာ နယေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဗာဟုသစ္စဿ၊များသောသုတရှိသော သံဃာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များစွာတတ်ကျွမ်းမှု၏။မဟန္တဘာဝံ၊ကြီးကျယ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ပတ္တော နဟောတိ။

(ဂ) ပန-အနွယ။အယောနိသော၊မသင့်သောအားဖြင့်။ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ၊ငုပ်၍နှလုံးသွင်းကုန်သော။ပုဂ္ဂလာတို့သည်။ရသေန၊အနဝဇ္ဇသဘော(အနုပါဒိဏ္ဏဖဿ)ဖြင့်။ရသံ၊သာဝဇ္ဇသဘော(ဥပါဒိဏ္ဏဖဿ)ကို။သံသန္ဒိတွာ နှီးနှော၍။(ဝါ)ရောရ၍။သတ္ထုသာသနံ၊မြတ်စွာဘုရား၏သာသနာကို။ဥဒ္ဓမ္မံ၊ဓမ္မမဟုတ်သည်ကို။ဥဗ္ဗိနယံ၊ဝိနည်းမဟုတ်သည်ကို။[ကတွာ]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာ (က) ဖြင့် မဟာဗ္ဗသ ဘာဝေါ မဟတ္တံ။ဗာဟုသစ္စဿ မဟတ္တံ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ-ဟု ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်သော်(ဝါ)ကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်၏ဟူသော အကျိုးဖြစ်သော အနက်ကိုသာ သိအပ်၏၊အကျယ်ဖြစ်သောအနက်ကို မသိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော-ယင်းသခ်ေပ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ (ခ)ဖြင့် သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး အာသဝဋ္ဌာနီယဓမ္မတို့ မဖြစ်ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ ရောက်သော်ကား အဘယ်သို့ မှတ်သား အပ်ပါသနည်း။မိမိတို့၏ ဗဟုသုတဖြင့် ဓမ္မဝိယနှင့်ညီညွတ်အောင် သာသနာတော်ကို ထွန်းပြကြကုန်သလော၊ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(ခ) ဝိတ္ထာရ/ဒဠှီ။ (ဂ) အန္တယ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) လဒ္ဓဂုဏ။

နံပါတ် (၄)

ဗာဟုသစ္စ။ ။ ဗဟု သုတံ ယဿာတိ ဗဟုသုတော။ ဗဟုဿုတဿ ဘာဝေါ ဗာဟုသစ္စံ။

ဗဟုဿုတ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ များသောသုတရှိသော သံဃာသည် မုချ။ထို၏ ဏျပစ္စည်းအရ သုတ များခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿ+နိဿိတစပ် ဌာနူ။ဏျ အရ များသောသုတရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သုကများခြင်း ဂုဏ် ရ၏။

ဥမ္မုဒ္ဓမာန။ ။ ဥမ္မုဒ္ဓန္တီတိ ဥမ္မုဒ္ဓမာနာ။ [ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် သိကုန်သော]

ဥ-ဥပသာရပုဒ်အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။မုဒ္ဓဓာတ်အရ မသင့်သောအားဖြင့် ဖောက်ပြန်စွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။အယောနိသော မနသိကာရ စသော ရှေးရှေးသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။နောက်နောက်သော သာသနာတော်ကို ဓမ္မဝိနယမဟုတ်သည်ကိုပြု၍ ဟောပြောပို့ချခြင်းသည် ကာရဏူ။မာန ပစ္စည်းအရ ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် သိကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

ဥဒ္ဓမ္မ ။ ။ ဓမ္မဿ ပဋိပက္ခော ဥဒ္ဓမ္မော။

နံပါတ် (၅)

နိကာယ။ နိ+စိ+ဏ။ [နိဝိဿသေန စိနောတိ အဝယဝေတီတိ နိကာယော။]

အယောနိသော။ န+ယု+နိ+နာဝိဘတ်။ ရဿ။ ရဿ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် မဟတ္တံပုဒ်ကို မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊တ္တပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ဗာဟုသစ္စဿ မဟတ္တံ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

နံပါတ် (၇)

ဥမ္မုဒ္ဓမာနာ/ဥပ္ပုဒ္ဓမာနာ...

ဥ-ပုဗ္ဗ+မုဒ္ဓဓာတ်+မာနပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊အယောနိသော ဥမ္မုဒ္ဓမာနာတိ

http://www.dhammadownload.com

အနုပါယေန အဘိနိဝိသမာနာဟု [သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၀။] ၌ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း ဥမ္မုဒ္ဒမာနာ ပါဠ်သာ သင့်။

ဗာဟုသစ္စံ/ဗာဟုသစ္စံ…

ဗဟုဿုတဿ ဘာဝေါ ဗာဟုသစ္စံ၊တေသုဝုဒ္ဓိတိ အာဒိနာ ဥကာရဿ အကာရော။[ရူ၊၂၃၇။] ၌ဆိုသောကြောင့် ဒွေဘော်ဖြင့်ရှိသော ဗာဟုသစ္စံပါဠ် သင့်။

ဒွေဘော်သည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်၍ ဒွေဘော်မဲ့ ဗာဟုသစ္စံပါဠ်လည်းသင့်။

သံသန္ဒိတွာ/သမ္ပိဿေတွာ…

သဘာဝေန သံသန္ဒိတွာတိ သဘာဝေန သဘာဝံ သံသန္ဒိတွာ၊ သမာနဘာဝံ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော-ကိုထောက်၍ သံသန္ဒိတွာပါဠ် သင့်။

နံပါတ် (၈)

သမဏုဒ္ဒေသ။ ။ အတူဖြစ်သောရဟန်း၏ သမဏအမည်ကို အတူရှိသော ကိုရင်ကြီး၌တင် သဒ္ဒါယူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

ဒီပေန္တိ အရ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၅၈)

(က) တတ္ထ **နိရုဗ္ဗုဒေါတိ** အဗ္ဗုဒဝိရဟိတော။

(ခ) အဗ္ဗုဒ ဝုစ္စန္တိ စောရာ၊ နိစ္စောရောတိ အတ္ထော။

(ဂ) စောရာတိ စ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဒုဿီလာဝ အဓိပ္ပေတာ။

(ဃ) တေ ဟိ အဿမဏာဝ ဟုတွာ သမဏပဋိညတာယ ပရေသံ ပစ္စယေ စောရေန္တိ။

(င) တသ္မာ နိရုဗ္ဗုဒေါတိ နိစ္စောရော၊နိဒ္ဒုဿီလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(ဂ) စ၊ဆက်။ဣမသ္မိံအတ္ထေ၊ဤ၌နိရုဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံဃော-ဟု ဆိုအပ်သော ဘိက္ခုသံဃာ ဟူသော အနက်၌။

(ဃ) ဟိ၊မှန်။[တစ်နည်း]ဟိယသ္မာ၊ကြောင့်။တေ၊ထိုဒုဿီလရဟန်းတို့သည်။အဿမဏာဝ၊ရဟန်းအစစ်မဟုတ်ကုန်သည်သာလျှင်။ဟုတွာ။သမဏပဋိညတာယ၊ရဟန်းဟု ဝန်ခံခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ပရေသံ၊ အခြားသော လှူဒါယကာတို့၏။ပစ္စယေ၊တို့ကို။စောရေန္တိ၊ ခိုးရာရောက်ကုန်၏။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည်(က)ဖြင့် နိရုဗ္ဗုဒေါကို အဗ္ဗုဒဝိရဟိတောဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။နိရုဗ္ဗုဒေါ၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ ကလလံ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ-ကဲ့သို့ အမြှုပ်ဟူသောအနက်။သကနာမေဟိ သုတ်၌လာသော အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါကဲ့သို့ အဗ္ဗုဒသချာ-ဟူသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ဤ၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (ခ)ဖြင့် ခိုးသူတို့ကို အဗ္ဗုဒဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် သူခိုးသာမည-ဖြစ်သော ခိုးသူတို့ကို အဗ္ဗုဒဟု ဆိုအပ်ပါကုန်သလော။အဘယ်တို့ကို အဗ္ဗုဒဟု ဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဃ)သို့။။ ဆရာသည် (ဂ)ဖြင့် ဤ ဘိက္ခုသံဃေ ဟူသောအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာလျှင် စောရတို့ဟူ၍ အလိုရှိကုန်၏ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် ဒုဿီလဖြစ်ခါမျှဖြင့် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရတို့ဟူ၍ မလိုအပ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် ယင်းဒုဿီလတို့ကို စောရတို့ဟူ၍ လိုအပ်၏ဟူသော စကားည် အဘယ်သို့သော ယုတ္တိဖြင့် သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ ယင်း၌ နိဒ္ဓါရဏတိ အတ္ထောကား ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ယုတ္တိဒဋ္ဌီကရဏ/ကာရဏ။ (င) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

နံပါတ် (၄)

နိဒ္ဓါရ ။ ။ စောရေဟိ ဝိရဟိတော နိဒ္ဓါရော။

(တစ်နည်း) နတ္ထိ စောရာ ဧတ္ထမသ္မိ ဘိက္ခုသံဃသ္မာတိ နိဒ္ဓါရော။

ဒုဿီလာ။ ။ နတ္ထိ သီလံ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ ဒုဿီလာ။

သမဏပဋိညာ။ ။ ပဋိဇာနနံ ပဋိညာ။သမဏော အဟန္တိ ပဋိညာ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ သမဏပဋိညာ။

သမဏပဋိညာ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ရဟန်းစစ်တို့ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် နိဿယ/နိဿိတစပ်၌ဥာနူပစာ။တေ အညပုဒ်အရ ထို-သော ရဟန်းစစ်တို့ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းရှိသော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

သမဏပဋိညတာ။ ။ သမဏပဋိညာနံ ဘာဝေါ သမဏပဋိညတာ။(တာပစ္စည်းကြောင့် အာကို ရဿပြု)

နိရဗ္ဗုဒ။ ။ အဗ္ဗုဒ္ဒန္တိ ဟိံသန္တီတိ အဗ္ဗုဒါ။ အဗ္ဗုဒါဝိယာတိ အဗ္ဗုဒါ။

နတ္ထိ အဗ္ဗုဒါဧတသ္မ ဘိက္ခုသံဃသ္မာတိ နိရဗ္ဗုဒါ။

နိ-အဗ္ဗုဒ ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးယူမရှိခြင်းဂုဏ်သည် မုချ။ထို၏ ရဟန်းအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဥာနူပစာ။တေ အညပုဒ်အရ ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူမရှိသော ရဟန်းအပေါင်း ရ၏။

စောရ။ ။ စောရေန္တီတိ စောရာ။

စုရဓာတ်အရ ရဟန်းအစစ်မဟုတ်ဘဲ ရဟန်းစစ်ဟုဝန်ခံ၍ ရဟန်းစစ်တို့အတွက် ရည်စူး၍ လှူဒါန်းမည့် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ခိုးယူတတ်[အလှူခံတတ်]သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မယာသာဝေယျစသည် ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရစသည်သည် ဖလူပစာ။နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အနိဋ္ဌဖလ မှန်သမျှတို့သည် ကာရဏူပစာ။ဏ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သမဏ။ သမု+ယု။ ပစ္စယ။ ပဋိ+ဉာ+ဏ။ သီလ။ သီလ+အ။

http://www.dhammadownload.com

အဗ္ဗုဒ။ အဗ္ဗ+ဒ [**တစ်နည်း**] အဗ္ဗုသဒ္ဒူပပဒ ဒါ+အ [**တစ်နည်း**] အဗ္ဗ+ဥဒ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါကို နိ+အဗ္ဗုဒေါဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ ရအာဂုံလာ၍ ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း။ နိ ဥပသာရ၏ ဝိရဟအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း။ အဗ္ဗုဒေဟိ ဝိရဟိတော နိရဗ္ဗုဒေါဟု ပဉ္စမီ အဗျယိဘောသမာသ် [**တစ်နည်း**] နတ္ထိ အဗ္ဗုဒေါ ဧတေသ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရဗ္ဗုဒေါဟု ဧတုတ္တိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ အမြုပ်၊ သချိုးစသောအနက်တို့ကို မဟော၍ ခိုးသူအနက်ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။ **နိစ္စောရော်ဖြင့်** ခိုးသူမှကင်းခြင်းဟူသည် ခိုးသူမရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ဤဘိက္ခုသံဃအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ သဒိသူပစာအားဖြင့် စောရဟု အလိုရှိအပ်သည် ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) **စောရေန္တိဖြင့်** စောရာ၌ စုရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်သည် ကိုလည်းကောင်း။ စောရေန္တီတိ စောရာဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) **တစ်ဝါကျလုံးဖြင့်** ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရဟုခေါ်ဆိုခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဒုဿီလာဝ/ဒုဿီလာဝ...

ဥဒုနိ ဥပသဂ္ဂတော နိစ္စံ ဒွိတ္တံ ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ န ဥပသာရနောက်ရှိ သီလ၏ သ သည် ဒွေဘော်ရောက်ရမည့် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒုဿီလာဝ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

အဗ္ဗုဒ/အဗ္ဗုဒ...

အဗ္ဗ ဟိံသာဂတိမှိ ဒေါ အာဂမသု [သူစိ] အဗ္ဗဓာတ်၊ ဒပစ္စည်း၊ ခာတွန့်ကျေပြီးမှလာသော အ-ကို ဥပြု၍ အဗ္ဗုဒဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗု ဝုစ္စတိ ဥပဒ္ဒဝံ၊ တံ ဒေတီတိ အဗ္ဗုဒံ။ [သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၉။] ၌-အဗ္ဗုသဒ္ဒူပပဒ ဒါဓာတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ ၌လည်း အဗ္ဗဓာတ်+ဥဒ ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း အဗ္ဗုဒဟု ရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

အဗ္ဗုဒ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်၊ အဗ္ဗုဒသချိုး၊ ခိုးသူအနက်တို့၏ အဗ္ဗုဒအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးသူ၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ခိုးသူ၏ အဗ္ဗုဒအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင် သဒိသူပစာ။

နိရဗ္ဗုဒ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်၊ အဗ္ဗုဒသချိုး၊ ခိုးသူမရှိခြင်း၏ နိရဗ္ဗုဒအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးသူ မရှိခြင်း၌တင် ဧကဒေသူပစာ၊ ရုဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ခိုးသူမရှိခြင်း၏ နိရဗ္ဗုဒ အမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိခြင်း၌တင် သဒိသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ပစ္စယေ **စောရေန္တိ** အရ- ဝိတိက္ကမစေတနာ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျမ်း (၁၅၉)

(က) **နိရာဒီနဝေါတိ** နိရုပဒ္ဒဝေါ နိရုပသဂ္ဂေါ၊ဒုဿီလာဒီနဝရဟိတောယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ခ) **အပဂတကာဠကောတိ** ကာဠကာ ဝုစ္စန္တိ ဒုဿီလာယေဝ။

(ဂ) တေ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ သမာနာ ကာဠကမ္မယောဂါ ကာဠကာတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) တေသံ အဘာဝါ အပဂတကာဠကော။

(င) **အပဟာတကာဠကောတိပိ** ပါဌော။ [ဝိ၊ ဠ၊ ၁။ ၁၆၂။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) နိရုပဒ္ဒဝေါ၊ဘေးရန်တို့မှကင်း၏။[ဝါ]ဘေးရန်တို့မရှိ။နိရုပသဂ္ဂေါ၊ဘေးရန်တို့မှကင်း၏။[ဝါ] ဘေးရန်တို့မရှိ။ဒုဿီလာဒီနဝရဟိတောယေဝ၊သီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုသောကုန်သော အပြစ်တို့မှ ကင်းသည် သာလျှင်တည်း။

(ဂ) ဟိမှန်၏။တေ၊ထိုဒုဿီလရဟန်းတို့ကို။သုဝဏ္ဏာ၊ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်သည်။သမာနာပိ၊ကုန်သော်လည်း။ကာဠကမ္မယောဂေါ၊ဒုဿီလအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော မည်းညစ်သော မကောင်းမှုတရားနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။

(ဃ) တေသံ၊ထို ဒုဿီလဟူ မည်းညစ်သူတို့၏။အဘာဝါ၊မရှိခြင်းကြောင့်။

နံပါတ် (၂)

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည်[ခ]ဖြင့် ကာဠကသဒ္ဒါသည် သဒိသူပစာအား ဖြင့် ဒုဿီလအနက်ကို ဟော၏ဟုဖွင့် ဆိုပြီး။ယင်းသို့ဆိုသော် ဒုဿီလတို့သည် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ကာဠကသဒ္ဒါသည် သဒိသူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလအနက်ဟောဟု ဆိုအပ်သော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် သင့်ပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ထိုတွင် ဒုဿီလာဒီ နဝရဟိတော ယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိကား **ဝိဝရဏ**။

(ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဠှီ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) နယန္တရပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

အာဒီနဝ ။ ။ **အာဒီနံ ဝါတိ ပါပုဏာတိ ဧတေနာတိ အာဒီနဝေါ**။

အာဒီနအရ ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းရ၏။ဝါဓာတ်အရ ကတ္တုဠ္ဌကား ဆင်းရဲပင်ပန်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်သော ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကရဏဋ္ဌကား ထို အားတပ်သော အပြစ်ဘေးရန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။အပစ္စည်းအရ အပြစ်ဘေးရန်ရ၏။

နိရာဒီနဝ။ ။ **နတ္ထိ အာဒီနဝေါ ယဿာတိ နိရာဒီနဝေါ**။

နိ+အာဒီနဝပုဒ်အရ ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဒေါသ မရှိခြင်းသည် မုချ။ထို၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဒေါသမရှိသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။

နိရုပဒ္ဒဝ။ ။ **ဥပဒ္ဒဝေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပဒ္ဒဝေါ**။

http://www.dhammadownload.com

နတ္ထိ ဥပဒ္ဒဝေါ ဣမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပဒ္ဒဝေါ။

နိရုပသဂ္ဂ။ ။ ဥပသဂ္ဂေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပသဂ္ဂေါ။

နတ္ထိ ဥပသဂ္ဂေါ ဣမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပသဂ္ဂေါ။

အပဂတကာဠက။ ။ အပဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော။

အပဂတကာဠက ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ဒုဿီလတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။ထို၏ သံဃာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဌာနူပစာ။တေ အညပုဒ်အရ ထိုသော ဒုဿီလမှကင်းသော သံဃာရ၏။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ ။ ။ သုဝဏ္ဏဿ ဝဏ္ဏော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ။

နံပါတ် (၅)

ဥပဒ္ဒဝ။ ဥပ+ဒု+အ။ ဥပသဂ္ဂ။ ဥပ+သဇ+ဏ။ ဝဏ္ဏ။ ဝဏ္ဏ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **နိရုပဒ္ဒဝါဖြင့်** နိရာဒီနဝေါ၌ အာဒီနဝသဒ္ဒါ အပြစ်ဒေါသအနက်ကိုမဟော၊ဘေးရန်အနက်ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။**နိရုပသဂ္ဂေါဖြင့်** နိရုပဒ္ဒဝသည် နိရုပသဂ္ဂ၏ ပရိယာယတည်းဟု သိစေပါသည်။

ဒုဿီလာဒီနဝရဟိတောယေဝဖြင့် နိရာဒီနဝေါ၌ နိဥပသာရ၏ ဝိရဟအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊နတ္ထိ အာဒီနဝေါ ဧတဿဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရာဒီနဝေါဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် အပဂကာဠကာ၌ ကာဠကသဒ္ဒါသည် စင်စစ် ဒုဿီလအနက်ကို မဟောသော်လည်း ဤ၌ သဒိသူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလအနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။

(ဂ) **ကာဠက ဓမ္မယောဂါဖြင့်** ဒုဿီလ၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကာဠကဟူ၍ သိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် အပဂတကာဠကပုဒ်ကို အပဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော-ဟု ပဉ္စမီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။**(တစ်နည်း)**ကာဠကေဟိ အပဂတော အပဂတကာဠကော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်ပြု**[တစ်နည်း]**အပဂတာ ကာဠကာ ဣမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ အပဂတကာဠကောဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

နိရာဒီနဝ/နိရာဒီနဝ...

အာဒီနသဒ္ဒါူပပဒ ဝါ ဓာတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နိရာဒီနဝ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

နံပါတ် (၈)

ကာဠာ။ ။ အတူဖြစ်သော အမည်း၏ ကာဠကဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌ တင် သဒိသူပစာ။ရှဋ္ဌီနည်း။**(တစ်နည်း)**အကုသိုလ်ဓမ္မ၏ မည်းနက်ခြင်း ဂုဏ်၏ ကာဠကအမည်ကိုဂုဏေးဖြစ်သော ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဂုဏူပစာ။သဟစရဏနည်း။

ဌာနအကြောင်းဖြစ်သော ညစ်ညူးသော အကုသလဓမ္မ၏ ကာဠကအမည်ကို ဌာနီ အကျိုးဖြစ်သော

http://www.dhammadowhload.com

ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဌာန္ဒပစာ။သဟာစရဏနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ကာဠွာကမ္မေအရ ။ ။ အကုသိုလ်တရား ကောက်။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၆၈)

(က) **သုဗ္ဗေါတိ** အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ သုဗ္ဗေါ ပရိယောဒါတော ပဘဿရော။

(ခ) **သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ** သာရော ဝုစ္စတိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏာ၊ တသ္မိံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ 'သာရေ ပတိဋ္ဌိတော။

(ဂ) ဇဝံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဝတ္ဂာ ပုန သော စဿ သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ ဇတံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **''ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တာ''**တိ အာဒိမာဟ။

(ဃ) **သောတာပန္နောကိ** သောတံ အာပန္နော။

(င) **သောတောတိ** စ မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ။

(စ) **သောတာပန္နောတိ** တေန သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂/၃။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ၊ကင်းသောမည်းညစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။သုဗ္ဗေါ၊စင်ကြယ်၏။ ပရိယောဒါတော၊ထက်ဝန်းကျင်ဖြူစင်၏။ပဘဿရော၊ပြိုးပြိုးပြက်ထွက်သော သီလရောင်ရှိ၏။(ဝါ) အရောင် ထွန်းပလေ့ရှိ၏။[ဝိမတိ]

(ခ) သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏာ၊တို့ကို။သာရောတိ၊ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊ကုန်၏။ကသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။သာသနဗြဟ္မစရိယဿ၊၏။သာရဘူတတ္တာ၊အနှစ်သဖွယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(ဂ) အဿ၊ ထိုဘိက္ခုသံဃာ၏။

(ဃ) သောတံ၊အရိယာမဂ်သို့။အာပန္နော၊ရောက်သူတည်း။

(င) စ၊ဆက်။သောတောတိဧတံ၊ သောတဟူသော ဤအမည်သည်။မဂ္ဂဿ၊အရိယာမဂ်၏။အဓိဝစနံ။

(စ) တေန၊ထိုအရိယာမဂ်နှင့်။

နံပါတ် (၂)

င)သို့ ။ ။ ဆရာသည် (ဃ) ဖြင့် သောတာပန္နောပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းသို့ဆိုသော် သောတာပန္နော၌ သောတအရကို မံသသောတ၊ဝိညာဏသောတ စသည် တို့တွင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော သောတကို ယူရမည်လော။အဘယ်သောတကို ယူရမည်နည်း။စုဒ် ကြောင့် (င) မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ ဝတ္ဂာ ကား ၍ပေး၊ ဒဿေန္တော၌ ပုဗ္ဗကာလကြိယာ ဝိသေသန/ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသျ။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၄)

ပဘာဿရ ။ ။ ပဘာ သရတိ နိစ္ဆရတိ ဧတသ္မာ သီလမှာတိ ပဘာဿရော။

[တစ်နည်း]။ ။ ပဘာဿရော ပဘာယန္တံ သီလံ ယဿာတိ ပဘာဿရော။

ပရိယောဒါတ။ ။ အဝဒါယတိ သဗ္ဗဝဏ္ဏေဟီတိ ဩဒါတော။ ပရိတော ဩဒါတော ပရိယောဒါတော။

သောတ ။ ။ ပဋိပက္ခမ္မေ့ အနဝသေသတော သဝတိ ပေလ္လတီတိ သော:တော။

သုတတ်အရ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှားတတ်သော သတ္တိ/လက္ခဏာ/သဘာဝ ရ၏။တပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အရိယာမဂ်ရ၏။

အပဂတကာဠကတ္တာ။ ။ အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော။

အပဂတကာဠကဿ ဘာဝေါ အပဂတကာဠကတ္တံ။ တသ္မာ။

အပဂတတာဠကအရ ကာဠကတို့မှကင်းသော သံဃာသည် မုချ။ထို၏ တ္တ ပစ္စည်းအရ ကာဠကတို့မှ ကင်းသော သံဃာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုဿီလဟူသော အညစ်အကြေးမရှိခြင်းဂုဏ်နှင့် နိဿယ/နိတိတစပ် ဌာနူပစာ။တ္တ ပစ္စည်းအရ ထိုသော ကာဠကတို့မှကင်းသော သံဃာ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုဿီလဟူသော အညစ်အကြေးမရှိခြင်းဂုဏ် ရ၏။

နံပါတ် (၅)

သာရ။ သရ+ဏ။ **သုဒ္ဓ**။ သုဓ+တ။ **သီလ**။ သီလ+အ။**[တစ်နည်း]** သိ+လ။

အာပန္န။ အာ+ပဒ+တ။ **မဂ္ဂ**။ မဂ္ဂ+အ။ **ကာဠက**။ ကလ+ဏွု။

[တစ်နည်း] ကာ+ဠ+သွတ္ထကပစ္စည်း။ **ဩဒါတ**။ အဝ+ဒါ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) **အပဂတကာဠကတ္တာယေဝဖြင့်** စင်ကြယ်ခြင်းကား အညစ်အကြေးကင်းခြင်းကြောင့်တည်းဟု သိစေ။ **ပရိယောဒါတောဖြင့်** သုဒ္ဓသဒ္ဒါသည် ကေဝလအနက်ကိုမဟော၊ပရိယောဒါတ အနက်ကို ဟောသည်ကို သိစေ။**ပဘာဿရောဖြင့်** စင်ကြယ်၏ဟူသည် အရောင် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

(ခ) **သာရော ဝုစ္စတိ ။ပ။ ဝုဏ္ဏာဖြင့်** သာရအရ သဒိသူပစာအားဖြင့် သီလ,သမာဓိ စသောဂုဏ်တို့ကိုယူရမည်ကို သိစေပါသည်။**တသ္မိံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ သာရေ ပတိဋ္ဌိတောဖြင့်** သီလစသောအနှစ်သာရ၌ တည်သောကြောင့် ဘိက္ခုသံဃာသည် သာရေ ပတိဋ္ဌိတ မည်သတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် အာပန္နေ၌ တပစ္စည်း၊ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နောဟု ကတ္တုသာဓန၌ ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊သောတံ အာပန္နော သောတာပန္နောဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် သောတသဒ္ဒါ မံသသောတ ဉာဏသောတ စသောအနက်ကို မဟော၊အရိယာမဂ်အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။

(စ) ဖြင့် သောတာပန္နအရ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

အပဂတကာဠက/အပဟတကာဠက···

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိရာဇိကဏ်ယောဇနန္၌ အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော ဟု ဆိုသောကြောင့် အပဂတကာဠကပါဠ် သင့်။

အဋ္ဌကထာ၌ **အပဟာတကာဠကောတိပိ** ပါဌော ဟု ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဟာနဓာတ်သည် ဂတိအနက်ရှိ၍ အပဟာတနှင့် အပဂတအနက်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ သော ဒုဋ္ဌ ပါဌော။ တံ န သုန္ဒရံ-စသဖြင့် ယင်းအပဟာတပါဌ်ကို မပယ်သောကြောင့်လည်းကောင်း အပဟာတကာဠက ဟု ရှိသောပါဌ်လည်း သင့်။

နံပါတ် (၉)

သာရေပတိဋ္ဌိတော ။ ။ အတူဖြစ်သော သစ်ပင်အနှစ်၏ သာရဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော သီလ, သမာဓိ စသော ဂုဏ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

သောတ။ ။ အကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ သောတဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သောတ ပတ္တိဖိုလ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

[တစ်နည်း]။။ အတူဖြစ်သော အင်္ဂါကြံ၊သတ္တင်္ဂါကြံမဂ်၏ သောတဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အင်္ဂါကြံ၊ သတ္တ င်္ဂါကြံဖိုလ်၌တင် သဒိသူပစာ။ရုဠ္ဟီနည်း။

[တစ်နည်း]။။ အပေါင်းဖြစ်သော မံသ၊ဝိညာဏ၊ဉာဏ၊တဏှာ၊ဓရာ၊အရိယာမဂ္ဂ၊စိတ္တသန္တတိတို့၏ သောတ ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရိယာမဂ်၌တင် ဧကဒေသျူပစာ၊ရုဠ္ဟီနည်း။

သောတာပန္န။။ အကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန္နဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိကနည်း။

[တစ်နည်း] အတူဖြစ်သော အင်္ဂါကြံ သတ္တင်္ဂါကြံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန္နအမည်ကို အတူရှိသော အင်္ဂါကြံ သတ္တင်္ဂါကြံ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ရုဠ္ဟီနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနအရ ။ ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုကောက်။

****

ပါဠိစဉ် (၁၆၁)

(က) **အဝိနိပါတဓမ္မောတိ** ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

(ခ) န အတ္တာနံ အပါယေသုံ ဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊

(ဂ) ကသ္မာ? ယေ ဓမ္မာ အပါယဂမနီယာ၊ တေသံ ပရိက္ခယာ။

(ဃ) ဝိနိပတနံ ဝါ ဝိနိပါတော၊ နဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

(င) အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါ အဿ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သမ္မောဓိ ပရံ အယနံ ပရာ ဂတိ အဿာတိ **သမ္မောဓိပရာယဏော**။

(ဆ) ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ပာပကောတိ အတ္ထော။

(ဇ) ကသ္မာ? ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာတိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁)

(က) ဝိနိပါတေတိ၊ဒုက္ခနှင့်တကွ ဥပါယာသနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိသည်ကိုပြု၍ ကျစေတတ်၏။အဿ၊ထိုရဟန်း၏။အဿ သောတာပန္နဿ၊အား။ဝိနိပါတော၊ကျစေတတ်သော။ဓမ္မော၊သဘောသည်။(ဝါ) ဒိဋ္ဌိအစရှိသော အကုသိုလ်တရားသည်။နှ၊မရှိ။

(ဂ) ယေဓမ္မာ၊အကြင်ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်။အပါယဂမနီယာ၊ အပါယ်သို့ရောက်စေတတ်ကုန်၏။တေသံ၊ထိုအကုသိုလ်တရားတို့၏။

(ဃ) ဝါ၊ တစ်နည်း၊အဿ၊ထိုသောတာပန်ရဟာန်း၏။

(င) ဝိနိပါတနသဘာဝေါ၊ကျခြင်းသဘောသည်။(ဝါ) ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။

(ဆ) ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ၊ အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်းသို့။အဝဿံ၊မချွတ်။သမ္ပာယကော၊ ရောက်တတ်သူတည်း။

(ဇ) ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာ၊ရအပ်ပြီးသော ပဌမမဂ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မော၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်းဓမ္မသည် အချင်းခပ်သိမ်း ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သောတာပန်အား မရှိသည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ်သို့လျှင်သောတာပန်အား အပါယ်သို့ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျရောက်သော သဘောမရှိဟု ဖွင့်ပြအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာ(ခ)ဖြင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို ကျစေတတ်သော သဘောရှိသူ မဟုတ်ဟု ဖွင့်ပြအပ်ပါ၏။ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒေါသမာနစသော အကုသိုလ်ဓမ္မရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အပါယ်၌ ကျစေခြင်းသဘောမရှိ-ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

(ဆ)သို့။ ။ ဆရာသည် (စ) ဖြင့် သမ္ဗောဓိ ပရာယဏောပုဒ်ကို စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။ယင်း၌ သမ္ဗောဓိအရ မဂ်လေးပါးလုံးကို အရကောက်ရမည်လော။အဘယ်မဂ်ကို အရကောက်ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ) မိန့်။

(ဇ)သို့။ ။ ဆရာသည်(ဆ)ဖြင့် အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်းသို့ ကောင်းစွာရောက်တတ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်မူအပ်၏။အဘယ်ကြောင့် အထက်မဂ် သုံးပါးအပေါင်းသို့ ကောင်းစွာ ရောက်တတ်ပါသနည်း။အန္တရာယ်တစ်မျိုးမျိုးရှိနေက မရောက်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့် (ဇ)မိန့်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ကာရဏ။ (ဃ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။
(စ) ပက္ခန္တရ။ (ဆ) ဝိတ္ထာရ။ (ဇ) ကာရဏ။

(ဇ)စာစပ်။ ။ ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာကြောင့်-ပေး၊ သမ္ပာယကော၌ အကြောင်းဟိတ်+အကျိုးဖိုလ်စပ်။
စာစပ် ။။ (ခ) အတ္တာနံကား ကို-ပေး၊ ဝိနိပါတနသဘာဝေါဝယ် ဝိနိပါတ၌ ကမ္မ/ကမ္မိစပ်။

နံပါတ် (၄)

အပါယဂမနီယ ။ ။ အပါယံ ဂမေန္တီတိ အပါယဂမနီယာ။

http://www.dhammadownload.com

အပါယဝိသေသနအရ အပါယ်လေးပါးဖြစ်သည် မှချ။ထို၏လားရောက်စေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားနှင့် အကျိုး/အကြောင်းစပ် ဌာန္။ဂမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကား အပါယ်လေးပါးဖြစ်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကား ထိုအပါယ်လေးပါး၌ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏ဥပါဒ်အားတပ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဇနကသတ္တိသည် ဖလူ။သမာသ်ပုဒ်လုံးအရနှင့် အနီယပစ္စည်းအရ ထို သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား ရ၏။

(တစ်နည်း) ။ ။ **ဂမေန္တီတိ ဂမနီယာ။ အပါယဿ ဂမနီယာ အပါယဂမနီယာ။**

ဝိနိပါတ ။ ။ **ဝိရူပံ သဒုက္ခံ သဥပါယာသံ နိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော။**

နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

အဝိနိပါတဓမ္မ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ် ပစ်ချတတ်သော သဘော(ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား၏မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာန္။တ-အညပုဒ်အရ ထိုသော မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်ပစ်ချတတ်သော သဘော (ဝါ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားမရှိသော သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သမ္ဗောဓိ။ ။ **သမ္ဗုဇ္ဈတီတိ သမ္ဗောဓိ။ သမ္ဗုဇ္ဈိယတီတိ သမ္ဗောဓိ။**

သံ-ဗုဓ ဓာတ်အရ အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း၏ ကောင်းစွာသိတတ်သော အထက်မဂ်သုံးပါး၏ဥပါဒ် ရ၏။ဣပစ္စည်းအရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း ရ၏။

ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ ။ ။ **တိဏ္ဏံ သမူဟော တယံ။ ဥပရိမဂ္ဂါနံ တယံ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ။**

ဥပရိမဂ္ဂပုဒ်အရ အထက်မဂ်တို့သည် မှချ။ထို၏သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သဧ္ဓျယျ/သချာအဖြစ်ဖြင့်စပ် ဌာန္။ပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော အထက်မဂ်သုံးပါးအပေါင်း ရ၏။

သမ္ဗောပက ။ ။ **ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ဗာပုဏာတီတိ သမ္ဗောပကော။** (ဘာရတ္တ)

(တစ်နည်း) ။ ။ **သမ္ဗာပါပုဏာတီတိ သမ္ဗောပကော။** (မအူ)

ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂ ။ ။ **ပဋိလဘီယိတ္ထာတိ ပဋိလဒ္ဓေါ။ပဌမော မဂ္ဂေါ ပဌမမဂ္ဂေါ။**

ပဋိလဒ္ဓေါ ပဌမမဂ္ဂေါ အနေန ဘိက္ခုနာတိ ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂေါ။

သမ္ဗောဓိပရာယဏ ။ ။ **ပရံ အယနံ ပရာယဏံ။ သမ္ဗောဓိ ပရာယဏော ယဿာတိ**

သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

နံပါတ် (၅)

ပရိက္ခယ။ ပရိ+ခီ+ဏ။ **အယန။** အယ+ယု။ **ပဋိလဒ္ဓ။** ပဋိ+လဘ+တ။ **သမ္ဗောပက။** သံ+ပ+အပ+ဏ။

နံပါတ် (၆)

(က) **ဝိနိပါတေတီတိဖြင့်** ဝိနိပါတောကို ဝိနိပါတေတိ ဝိနိပါတောဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထပြုရမ ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနေ၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မောကို နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါ ဓမ္မောဟု တိပဒစတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊(**တစ်နည်း**) ဝိနိပါတော ဓ

http://www.dhammadownload.com

ဝိနိပါတစမ္မော-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။နတ္ထိ ဝိနိပါတဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မောဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုမည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိစသော အနက်တို့ကိုမဟော၊သဘာဝအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း။ ၌မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေခြင်း သဘောမရှိသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် အပါယ်သို့ ကျရောက်လားရောက်စေတတ်ကုန်သော သဘော(ဝါ)သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ် တရားတို့၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျရောက်စေတတ်သော သဘောတရားမရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) ဝိနိပတနံဖြင့် ဝိနိပါတောကို ဝိနိပတနံ ဝိနိပါတောဟု ဘာဝသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း။ ဏပစ္စည်း၊ဘာဝသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။နဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောကို အထက် (က) ဝါကျအတိုင်းဖော်။

(င) ဖြင့် သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်အား အပါယ်သို့ကျခြင်းသဘော မရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ။

(စ) ဂတိဖြင့် အယနံ၌ ဣဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ယုပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အယိတဗ္ဗန္တိ အယနံဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

သမ္ဗောဓိ ပရံ အယနံ အဿဖြင့် ပရာယနံကို ပရံ အယနံ ပရာယနံဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊သမ္ဗောဓိ ပရာယနံ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယဏောဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဆ) **ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံဖြင့်** သမ္ဗောဓိ ပရာယဏော၌ သမ္ဗောဓိအရ အရိယာမဂ် **သာမန်ကို ဟောသော်လည်း** သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် အထက်မဂ် သုံးခုကို ယူရမည်ကို **သိစေပါသည်။**

သမ္ဘာပကောဖြင့် အယနံ၌ ရောက်အပ်ဟူသည် ရောက်စေတတ်သည်ပင်တည်းဟု **သိစေပါသည်။**

နံပါတ် (၇)

သမ္ဗတ္တနိယာမေန/သမ္မတ္တနိယာမေန...

သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေနာတိ သမ္မာ ဘဝနိယာမကေန ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေန-ဟု**(သာရတ္ထ၊၁။၄၅၁/၂၈)ဆိုသော** ကြောင့်လည်းကောင်း၊ပါရာဂဏ္ဍိသိ၌ သမ္မာ ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ။**(တစ်နည်း)**သမ္မာ **အတ္တာ သဘာဝေါ အဿာ** တိ သမ္မတ္တော-ဟု သမ္မာပုဒ်ဖြင့်ပင် ဝစနတ္ထ ပြုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊**သမ္မတ္တနိယာမေနဟုရှိသော** ပါဠ်သာ သင့်။

ပရာယနံ/ပရာယဏံ...

အယိတဗ္ဗံ ပါပုဏိတဗ္ဗန္တိ အယနံ (ဣ+ယု) ပရံ+အယနံ ပရာယဏံ-(ရကြောင့် အန-၏ နကို ဏ ပြန်၍ပြီးသောကြောင့်) ပရာယဏံ-ပါဠ်သာသင့်။(ယောဇနာ၌ ပရာယနံ-ပါဠ်ကိုတွေ့ရ၏)**ဝါကျတွင်၌** ပရံ အယနံ ရှိရပြီး သမာသ်၌ ပရာယဏံ-ပါဠ် ရှိရမည်။

နံပါတ် (၈)

သမ္ဗောဓိ။ ။ အပေါင်းဖြစ်သော မဂ်လေးပါး၏ သမ္ဗောဓိဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော **အထက်မဂ်** သုံးပါး၌တင်၊ဧကသေ့သျှပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဆိုခဲ့ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းသော အထက်မဂ်သုံးပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရှိသေသနည်း။

သမ္မုဉ္စယတိ ဟိ သမ္ဗောဓိ၊ အရိယမဂ္ဂေါ၊သောစ ဣဓ ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဋ္ဌော ဝေ အဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၅၂။)

နံပါတ် (၁၀)

သမ္ဗောဓိအရ။ ။ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်လေးပါ။ဥပစာအားဖြင့် အထက်မဂ်သုံးပါးကောတည်း။

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၆၂)

(က) **အာစိဏ္ဏတ္တံ့** စရိတံ ဝတ္တံ အနုဓမ္မတာ။

(ခ) တံ ခေါ ပနေတံ အာစိဏ္ဏံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ, သာဝကာစိဏ္ဏန္တိ။

(ဂ) ကတမံ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ? ဣဒံ တာဝ ဧကံ-ယေဟိ နိမန္တိတာ ဝဿံ ဝသန္တိ၊န တေ အနပလောကေတွာ အနာပုစ္ဆိတွာ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ။

(ဃ) သာဝကာ ပန အပလောကေတွာ ဝါ အနပလောကေတွာဝါ ယထာသုခံ ပက္ကမန္တိ။

(င) အပရမ္ပိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ-ဝုတ္ထဝဿာ ပဝါရေတွာ ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိယေဝ။

(စ) ဇနပဒစာရိကံ စရန္တာစ မဟာမဏ္ဍလံ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ အန္တိမမဏ္ဍလန္တိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ မဏ္ဍလာနံ အညတရသ္မိံ မဏ္ဍလေ စရန္တိ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃/၄။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) စရိတံ၊ကျင့်အပ်သော အကျင့်တည်း။ဝတ္တံ၊ကျင့်ဝတ်တည်း။အနုဓမ္မတာ၊လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်တက်သော သဘောတည်း။

(ခ) ပန၊ ဆက်။ [တစ်နည်း] ချဲ့။တံ ခေါ အာစိဏ္ဏံ၊ထိုလေ့ကျက်အပ်သော အလေ့အကျင့်သည်။

(ဂ) တာဝ၊သာဝကာစိဏ္ဏမှရှေးဦးစွာ။ဣဒံ၊ဤ ဆိုလတံ့သည်ကား။ဧကံ၊တစ်မျိုးသော ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏတည်း။ ယေဟိ၊အကြင်ဒါယကာတို့သည်။ဇနပဒစာရိကံ၊ဇနပုဒ်၌ ဒေသစာရီကို။[ဝါ]ဇနပုဒ်တို့၌ သွားခြင်းကို။

(င) ဝုတ္ထဝဿာ၊မိုးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပြီးကုန်သည်။[ဟုတွာ] ပဝါရေတွာ၊ပဝါရဏာပြုတော်မူပြီး၍။ဇနသင်္ဂဟတ္ထာယ၊လူအပေါင်းကို ချီးမြှင့်ခြင်းအကျိုးငှာ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် [က] ဖြင့် အာစိဏ္ဏံ၌ အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ယင်းတပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနနှင့် သက်၍ အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အာစိဏ္ဏံအရ လောကုတ္တရာတရား သို့ အစဉ်လိုက်သော ကျင့်ဝတ်ကို အရကောက်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြအပ်၏။ယင်းအာစိဏ္ဏ၌ သရုပ်ကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီးလော။အာစိဏ္ဏံသရုပ်၏ အကျယ်ကား အဘယ်နည်း။ဟုဒ်ကြောင့်[ခ]မိန့်

(စ)သို့။ ။ ဆရာသည် [င] ဖြင့် ဝါကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးသော ဘုရားရှင်တို့သည် လူအပေါင်းကိုချီးမြှောက် ခြင်း အကျိုးငှာ ဒေသစာရီ ကြွတော်မူကြကုန်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူပုံအ

http://www.dhammadownload.com

အစဉ်ကို မပြဆိုပြီးလော။အဘယ်သို့သော အစီအစဉ်ဖြင့် ဒေသစာရီကြွချီတော်မူပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်[စ]မိန့်။

"**ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ**"တိ ဧတ္ထ ဋ္ဌတွာ ဘဂဝတော စာရိကာပက္ကမနဝိဓိံ ဒဿေန္တော အာဟ "**ဇနပဒစာရိကံ စရန္တောစာ**"တိ အာဒိ။[သာရတ္ထ၊၁။၄၅၂။]

နံပါတ် (၃)

(ခ) စသည် ဝိတ္ထာရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ/ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။

(င) နယန္တရ ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။

နံပါတ် (၄)

ဇနပဒစာရိကာ။ ။ စရဏံ စာရိကာ။စရဏံ စာရော။စာရောဧဝ စာရိကာ။

ဇနပဒေသု စာရိကာ ဇနပဒစာရိကာ။

ဇနပဒအရ ဇနပုဒ်တို့သည် မှချ။ထို၏ ဒေသစာရီလှည့်ခြင်းနှင့် ဋ္ဌာန/ဋ္ဌာနီစပ် ဋ္ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထိုသော ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်း ရ၏။

အနုဓမ္မတာ ။ ။ အနုဂတော ဓမ္မော အနုဓမ္မော။ အနုဓမ္မောယေဝ အနုဓမ္မတာ။

အန္တိမမဏ္ဍလ။ ။ အန္တော ဇာတံ အန္တိမံ။ အန္တိမံ မဏ္ဍလံ အန္တိမမဏ္ဍလံ။

[တစ်နည်း] **မဏ္ဍလာနံ အန္တိမံ အန္တိမမဏ္ဍလံ**" [မဟာမဏ္ဍလ မဇ္ဈိမမဏ္ဍလတို့၏အတွင်းဖြစ်သော မဏ္ဍလ]

အန္တိမ ဝိသေသနအရ အဆုံးစွန်ဖြစ်ခြင်း ဂုဏ်သည် မှချ။ထို၏ အဝန်းအဝိုင်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဋ္ဌာနူပစာ။ပုဒ်လုံးအရ ထို သော ငယ်သော အဝန်းအဝိုင်း ရ၏။

ယထာသုခံ ။ ။ သုခဿ အနုရူပံ ယထာသုခံ။- [တစ်နည်း] ယံယံ သုခံ ယထာသုခံ။

ဝုတ္တဝဿာ ။ ။ ဝသီယတိ ဝုတ္တာ။ ဝဿံ ဝုတ္တာ ဝုတ္တဝဿာ။ဝုတ္ထံ ဝဿံ ယေသန္တိ ဝုတ္တဝဿာ။

နံပါတ် (၅)

နိမန္တိတ။ နိ+မန္တ+တ။ **ဇနပဒ**။ ဇန+ပဒ+အ။ [ဇနာ ပဇ္ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ဇနပဒေါ]

သင်္ဂဟ။ သံ+ဂဟ+အ။ **မဏ္ဍလ**။ မဍိ+အလ။ မဏ္ဍ+လာ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) **စရိတံဖြင့်** အာစိဏ္ဏံ၌ အာပုဗ္ဗ+စရဓာတ်+တပစ္စည်း၊အာ ဥပသာရ ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊တ ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို လည်းတောင်း၊အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံဟု ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ကိုလည်းကောင်း၊တပစ္စည်းကို ဏ္ဏဏ္ဏပြု၍ရုပ်ပြီးသည်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

ဝတ္တံ အနုဓမ္မတာဖြင့် အာစိဏ္ဏံအရ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်ကို ခရ ကောက်ယူအပ်သည်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

အာစိဏ္ဏံ/အာစိန္နံ...

အာပုဗ္ဗ-စရဓာတ်+တပစ္စည်း။တရာဒီဟိ ဏ္ဏဏ္ဏောသုတ်ဖြင့် ရကာရန္တဓာတ် နောက်၌ တ ပစ္စည်းကို ဏ္ဏပြု၍ ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊အာစရိယီတွာတိ အာစိဏ္ဏော၊ဏကာရာဒေသော-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့်-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အာစိဏ္ဏ ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

ပဋ္ဌမန္တိ/ပဋ္ဌမန္တိတိ...

ဣတိက္ကဒ် တာဝ ဓော်ဟု ပြန်စပ်ရန်အတွက် ဣတိသဒ္ဒါနှင့် ပဋ္ဌမန္တိတိဟု ရှိသင့်၏။သို့သော် ဣတိသဒ္ဒါ မပါဘဲ သိလောက်သောကြောင့်[ဝါ] ဣတိသဒ္ဒါ ဂမျမာန် ဖြစ်သောကြောင့် ပဋ္ဌမန္တိဟုဣတိသဒ္ဒါ မပါသော ပါဌ်သာ သင့်။ ဣတိသဒ္ဒေါ ဂမျမာနတာယ န ဝုတ္တော။(သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၂။)

စရန္တော/စရန္တော...

စရဓာတ်+အန္တပစ္စည်း ယောဝိဘတ်ကို အာပြုပြီးသောကြောင့် စရန္တာပါဌ်သင့်။န္တပစ္စည်းကို န္တုကိုကဲ့သို့ ငဲ့၍ ယော်ဝိဘတ်နှင့်တကွ န္တုကို န္တောပြု ပြီးသောကြောင့် စရန္တောပါဌ်လည်း သင့်။

စရန္တောတိပိ အတ္ထိ၊ယောဝစနဿ ဩ ။ (ယောဇနာ)

နံပါတ် (၉)

ဓနပဒစာရိကံ ပဋ္ဌမန္တိ ။ ။ ဓနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဖဲသွားခြင်း ပဋ္ဌမန္တိ ကြိယာတို့ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဓနပဒစာရိကံ ပဋ္ဌမန္တိ-ဟုဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

နံပါတ် (၁၀)

အာစိဏ္ဏ၌ စရဓာတ်အရ = မဟာကရုဏာစိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

ပါကျစဉ် (၁၆၃)

(က) **တဒ္ဓခေါ် နော အသန္တိ** တွေ့ ပန လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) သောစ ခေါ် ဒေယျမ္ဗော အမှာကံ နော အသန္တောတိ အယံ ဟေတ္တ အတ္တော။

(ဂ) အထဝါ ယံ ဒါနဝတ္တုံ မယံ တုမှာကံ ဒဒေယျာမ။

(ဃ) တဒ္ဓခေါ် နော အသန္တိ ဝေမေတ္တ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) **နောပိ အဒါတုကာမျတာတိ** အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ ယထာ ပဟူတဝိတ္တုပြကရဏာနံ မန္တရိနံ။ [ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅/၆။]

****

နံပါတ် (၁)

(က-ခ) နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်ကို လိဂ်ဝိပ္ပလ္လာသကြံ၍ အနက်။

တဒ္ဓခေါ်-သော စခေါ်ဒေယျမ္ဗော၊ထိုလှူခြင်းငှာထိုက်သော ဝတ္ထုသည်လည်း။ (အမှာကံ၊တို့အ **အသန္တံ**-အသန္တော၊ထင်ရှားမရှိသည်။နော-မဟုတ်ပါ။နော အသန္တော၊ထင်ရှားရှိပါ၏။

(ဂ-ဃ) နှင့်အညီ ဝိပလ္လာသ မကြံမူ၍ အနက်။

ယံ ဒါနဝတ္တုံ-ကို။မယံ-တို့သည်။တုမှာကံ၊အရှင်ဘုရားတို့အား။ဒဒေယျာမ၊လှူကုန်ရာ၌။တ **ဒါနဝတ္တုံ**၊သည်လည်း။(အမှာကံ၊တို့အား) အသန္တံ၊သည်။နော၊မဟုတ်ပါ။

(င) အဒါတုကမျတာပိ၊ လှူခြင်းငှာ အလိုမရှိကုန်သည်တို့၏အဖြစ်သည်လည်း။(အမှာကံ၊တို့အား **နတ္ထိ၊မရှိပါ။(တစ်နည်း)** အဒါတုကမျတာပိ၊သည်လည်း။နော၊အကျွန်ုပ်တို့အား။(နတ္ထိ၊မရှိပါ။) ထ

http://www.dhammadownload.com

ပဟူတစိတ္တူပကရဏာနံ၊များစွာသော နှစ်သိမ့်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဆန်စပါး ရွှေငွေ အထူးထူးသော တန်ဆာ ရွှေအိုးရွှေခွက် စသည်ရှိကုန်သော။မစ္ဆရီနံ၊ဝန်တိုသောသူတို့အား။အဒါတုကာမတာ၊သည်။အတ္တိယ ထာ၊သို့။နတ္ထိ၊မရှိ။

နံပါတ် (၂)

(ခ) သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် တဠခေါ နော အသန္တိ ဟူသော သဒ္ဒါ၌ ပုလ္လိင်ကို နပုလ္လိင် ပြန်ထားခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိကို ထောက်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါသနည်း။ တ-သဒ္ဒါသည် လိင်သုံးပါးနှင့် ဆက်ဆံသည် မဟုတ်ပါလော။အသန္တသဒ္ဒါသည် တိလိင်္ဂိက နာမ်ပုဒ်မဟုတ် ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

(ဂ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က) ဖြင့် တဠခေါ နော အသန္တိ ဟူသောသဒ္ဒါ၌ ပုလ္လိင်ကို နပုလ္လိင် ပြန်ထားခြင်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို သိအပ်သောဟုဆို၏။လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို ကြည့်၍ အခြားဖြစ်သင့်သော နည်းတစ်ပါးကိုမပြ ဆိုပြီလော။ အခြားနည်း တစ်မျိုးကား အဘယ်နည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဂ) မိန့်။

ဝိနာ ဝါ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေနေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ **"အထဝါ"** တိ အာဒိ။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိ။ (ဂ) နယန္တရပက္ခန္တရ။ (ဃ) နိယမဝါကျ။ (င) ပက္ခန္တရ။

စာစပ်။ ။ မစ္ဆရီနံ ကားတို့အား ပေး၊အတ္တိယထာဟူသော ပါဌသေသဝယ် သမ္ပဒါန်/သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ။

နံပါတ် (၄)

ဒေယျဓမ္မ။ ။ **ဒါတုံ အရဟတီတိ ဒေယျော (တစ်နည်း) ဒါတဗ္ဗောတိ ဒေယျော။**

ဒေယျော ဓမ္မော ဒေယျဓမ္မော။(တစ်နည်း)ဒေယျော ဓမ္မော ယဿာတိ ဒေယျဓမ္မော။

ဒေယျဓမ္မ-အရ ပေးလှူထိုက်သော သဘောသည်မှချ။ထို၏ လှူဖွယ်ပစ္စည်းနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ်၊ ဋ္ဌာနူပစာ။ယ အညပုဒ်အရ ထို-သော ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းရ၏။

ဒါနဝတ္ထု ။ ။ **ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါနံ။ ဒါနဉ္စ တံ ဝတ္ထုစာတိ ဒါနဝတ္ထု။**

ပဟူတစိတ္တူပကရဏ။ ။ **စိတ္တိယာ ဥပကရဏံ စိတ္တူပကရဏံ။**

(တစ်နည်း) **စိတ္တဿ ပီတိပါမောဇ္ဇဿ ဥပကရဏံ စိတ္တူပကရဏံ။**

ပဟူတံ စိတ္တူပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပဟူတစိတ္တူပကရဏာ။

ပဟူတစိတ္တူပကရဏာအရ များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဆောက်အဦးသည် မှချ။ ထို၏ မစ္ဆရီပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဋ္ဌာနူပစာ။ဧ အညပုဒ်အရ ထို-သော များသော နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဆောက်အဦးရှိသော မစ္ဆရီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။ [မဒ္ဒု။]

အဒါတုကာမတာ ။ ။ **ဒါတုံ ကာမေန္တီတိ ဒါတုကာမာ။ န ဒါတုကာမာ အဒါတုကာမာ။**

အဒါတုကာမာနံ ဘာဝေါ အဒါတုကာမတာ။

မစ္ဆရီနံ ။ ။ **တဿာယ ပရာမသနံ မစ္ဆရံ။ မစ္ဆရံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ မစ္ဆရီနော။** [ဧတေသံ မစ္ဆရီနံ]

မစ္ဆရ-ပုဒ်အရ ဝန်တိုခြင်းသည် မှချ။ထို၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေး စပ် ဋ္ဌာနူပစာ။ဤ ပစ္စည်းအရ ထို-သော ဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅)

ဝိပလ္လာသ။ ဝိ+ပရိ+အသု+ဏ။ **ဒေယျ**။ ဒါ+ဏျ။ **ဒါန**။ ဒါ+ယု။ **မစ္ဆရ**။ မသု+ဆရ။ [တစ်နည်း] မသ+ဆရ။ **သန္တ**။ အသ+အန္တ။ **ပဟူတ**။ ပဟု+တ [တစ်နည်း] ပ ပုဗ္ဗ ဟူ+တ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် သော အသန္တော ဟူသော ပုလ္လိင်ကို တံ အသန္တံဟု နပုလ္လိင်ပြန် ဆိုထားသည်ကို သိစေပါသည်။

(ခ) ဖြင့် တံ အသန္တံဟု နပုလ္လိင်ဖြင့်ဆိုသော်လည်း သော အသန္တောဟု ပုလ္လိင်အနက်ကို သိရမည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။တ သဒ္ဒါ၏ ဒေယျဒမ္မကို စွဲယူသုံး သပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်းသိစေ။

(ဂ) ဖြင့် တဒ္ဓခေါ်ဒ္ဓ တံ ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယံ ဒါနဝတ္ထုံ မယံ ကုမှာကံ ဒဒေယျာမ-ဟု ဖြည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကို လည်းကောင်း၊တံ သဒ္ဒါ ဒါနဝတ္ထုကို စွဲယူသုံးသပ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့်သာ အနက်ကို သိအပ်သည် မဟုတ်သေး၊လိင်္ဂဝိပလ္လာသကိုကြည့်၍လည်း အနက်ကို သိအပ်၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

(င) ဖြင့် နောသည် သဗ္ဗနာမ် နောမဟုတ်၊ပဋိသေဓဇောတက နိပါတ် နော၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နောပိဒ္ဓ အပိသဒ္ဒါကို အဒါတုကမျှတာပုဒ်ဒ္ဓ ထိုင်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုလည်းကောင်း၊အဒါတုကမျှတာဒ္ဓ ဏျပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်ဒ္ဓ သက်၍ အဒါတုကာမာနံ ဘာဝေါ အဒါတုကာမျံ-ဟု ဝစနတ္ထပြုအပ်သည်ကို လည်းကောင်း၊တာပစ္စည်း သွဗ္ဘတဒ္ဓိတ်အနက်ဒ္ဓ သက်၍။အဒါတုကာမျံဧဝ အဒါတုကာမျတာ-ဟု သွဗ္ဘတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ယထာ ပဟူတဝိတ္ထုပကရဏာနံ မစ္ဆရီနံဖြင့် ဝိသဒိသူပမာကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ဝိပလ္လာသော/ဝိပ္ပလ္လာသော...

ဝိပရိပုဗ္ဗော အသု-ခေပနေ၊ဏော။ဝိပလ္လာသော ဟူသော[ဓာန်၊ငြိ၊သူစိ]တို့ကိုထောက်၍ဝိ+ပရိ+အသု+ဏ ပစ္စည်း၊ဝိပရိ+အာသ-ဟု ဆိုလိုလျှက် ရကိုလပြု၊ဣကို ယပြု၊ယဝတံသုတ်ဖြင့် လျကို လပြု၊လဒွေ ဘော်လာ၍ ဝိပလ္လာသဟု ရုပ်ပြီးသည်။

လယျာနံ လ္လယုဂံ။ဝိပရိ အာသော ဝိပလ္လာသော ဟူသော [နီတိ၊ သုတ္တ၊၁၁၀] ကို ထောက်လျှင်လည်း ဝိပရိအာသဟုဆိုလိုလျှက် ရကို လပြု၊ ဣကိုယပြု၊လျကို လ္လပြု၍ ဝိပလ္လာသဟု ပြီးသည်။ထို့ကြောင့် ဝိပလ္လာသဟုရှိသော ပါဌ်သာသင့်။

နံပါတ် (၈)

တဒ္ဓခေါ် နော အသန္တံ။ ။ ဤတဒ္ဓ ခေါ် နော အသန္တံ ဟူသော နည်းသည် သော စ ခေါ် အသန္တောဟု ဆိုအပ်သော ပုလ္လိင်ကို တဒ္ဓ ခေါ်နော အသန္တံဟု နပုလ္လိင်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း၊ **လိင်္ဂဝိပလ္လာသ**။။ အပေါင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိလိင်၏ ပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း၊ဣတ္ထိလိင်၏ နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း၊ပုလ္လိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း၊ပုလ္လိင်၏ နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်း၊နပုလ္လိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း၊နပုလ္လိင်၏ ပုလ္လိင်ပြန်ခြင်းဟူသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ခြောက်မျိုးတို့၏အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုလ္လိင်၏ နပုလ္လိင်ပြန်ခြင်းဒ္ဓတင် ဧကဒေသျူပစာ

http://www.dhammadownload.com

မဋ္ဌရိန် ။။ အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာရှိ၍ ဝန့်တိုတတ်သူ၊ပစ္စည်းဥစ္စာမရှိဘဲ ဝန့်တိုတတ်သူတို့၏ မဋ္ဌရိန် အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ များစွာရှိ၍ ဝန့်တိုတတ်သူ၌တင် ကေဒေသျှုပစာ၊ရှုဋ္ဌိနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

ဒဒေယျာမဋ္ဌ ဒါတတ်အရ-ဒါနစေတနာကိုကောက်။

****

ဝါကျစဉ် (၁၆၄)

(က) **ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ** ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ။

(ခ) ဗုဒ္ဓံ သံဃတ္ထေရံ ကတွာ နိသိန္နန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) **ပဏီတေနာတိ** ဉတ္တမေန။ **သဟတ္ထာတိ** သဟတ္ထေန။ **သန္တပ္ပေတွာတိ** သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ။ **သမ္ပဝါရေတွာတိ** သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာ။

(ဃ) **အလန္တိ** ဟတ္ထသညာယ မုခသညာယ ဝစီဘေဒေနစ ပဋိက္ခိပါပေ တွာ။

(င) **ဘုတ္တာဝိန္တိ** ဘုတ္တဝန္တံ။

(စ) **ဩနီတပတ္တပါဏိန္တိ** ပတ္တတော ဩနီတပါဏိံ။

(ဆ) အပနီတဟတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(က) ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ၊သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ဟူသော အကြီးအမှူး ဦးကိုင်ရှိသော။

(ဂ) သုဟိတံ၊ရောင့်ရဲသည်ကို။(ဝါ) ဝပြောသည်ကို။ယာဝဒတ္ထံ၊အလိုရှိတိုင်းကို။ကတွာ၊၍။

(ဃ) အလန္တိ၊အလုံဟူ၍။(ဝါ)တော်ပြီဟူ၍။ဟတ္ထသညာယ၊လက်အမှတ်အသားဖြင့်လည်းကောင်း။ မုခသညာယ၊မျက်နှာအမှတ်အသားဖြင့်လည်းကောင်း။ဝစီဘေဒေနစ၊နှုတ်မြွက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ပဋိက္ခိပါပေတွာ။ပယ်မြစ်ပြီးစေ၍။

(စ) ပတ္တတော၊သပိတ်မှ။ဩဏီတပါဏိံ၊ပယ်အပ်ပြီးသော လက်တော်ရှိသော။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် ပမုခသဒ္ဒါသည် ပရိဏာယက အနက်၌ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓပမုခအရ ဘုရားအမှူး ရှိသော ဘိက္ခုသံဃာကို ကောက်ယူအပ်၏ဟု ဖွင့်ပြအပ်၏။ထိုသို့ဖွင့်ပြအပ်သော် ဗုဒ္ဓပမုခံကို ဘိက္ခုသံဃံ၌ တုလျတ်လိင်္ဂတ္ထ ဝိသေသန ဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်မည်လော။အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

ကား။ ။ ဗုဒ္ဓပမုခံနှောင် ကတွာ နိသိန္နံ ထည့်စပ်၍ ဘိက္ခုသံဃံ၌ စပ်အပ်၏ဟူလို။

(ဃ)သို့။ ။ဆရာသည် (ဂ) ဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာကို သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာဟုဖွင့်ပြအပ်၏။ပဝါရေတွာ၌ ပဝါရဏ အရ သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ-စသည်၌ကဲ့သို့ နိမန္တနပဝါရဏာကို အလိုရှိအပ်ပါသလော။အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ) မိန့်။

ကား။ ။ ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော စသည်၌ကဲ့သို့ ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာကို အလိုရှိအပ်၏ဟူလို။[ဂဏ္ဌိသစ်]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ကန္တရ။ (ခ) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထ/ဝိဂ္ဂဟ်ရ။ (ဂ) ပက္ကန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။
(င) ပက္ကန္တရ။ (စ) ပက္ကန္တရ။ (ဆ) ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထ/ဝိဂ္ဂဟရ။

နံပါတ် (၃)

ဗုဒ္ဓပရိဏာယက။ ။ ဗုဒ္ဓေါ ပရိဏာယကော ဧတဿာတိ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကော။

ဗုဒ္ဓပရိဏာယက ပုဒ်အရ ဘုရားရှင်ဟူသော အကြီးအမှူးဦးကိုင် ပဓာန်သည် မှချ။ထို၏ ဧတအညပုဒ်အရ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် ဂုဏ်/ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။ဧတ အညပုဒ်အရ ထိုသော ဘုရားရှင်ဟူသောအကြီးအမှူးဦးကိုင်ရှိသော ဘိက္ခုသံဃာ ရ၏။

ယာဝဒတ္တံ ။ ။ အတ္တနော ယတ္တကံ ပရိမာဏံ ယာဝဒတ္တံ။

သြန္နီတပတ္တပါဏိ။ ။ သြန္နီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ သြန္နီတပတ္တပါဏိ။

(တစ်နည်း) ။ ။ သြန္နီတော ပတ္တတော ပါဏိနော ဧတေန ဘဂဝတာတိ သြန္နီတပတ္တပါဏိ။

သြန္နီတပတ္တပါဏိ-ပုဒ်အရ သပိတ်တော်မှ ပယ်အပ်ပြီးသော လက်ဖြပ်သည် မှချ။ထို၏ ဧတအည ပုဒ်အရ ဘုရားရှင်နှင့် အစိတ်/အပေါင်းစပ် ဌာနူပစာ။ဧတ အညပုဒ်အရ ထိုသော ဘုရားရှင်ရ၏။

သြန္နီတပါဏိ ။ ။ အပနီယိတ္ထ အဝနီယိတ္ထာတိ သြန္နီတော။

သြန္နီတာ ပါဏိယော ဧတေန ဘဂဝတာတိ သြန္နီတပါဏိ။

အပနီတဟတ္ထ ။ ။ အပနီတော ဟတ္ထော ဧတေန ဘဂဝတာတိ အနီတဟတ္ထော။

နံပါတ် (၅)

ပမုခ ။ ပပုဗ္ဗ+မုခ+အ။ **ပဏီတ**။ ပပုဗ္ဗ+နီ+တ။ **သုဟိတ**။ သုပုဗ္ဗ+ဓာ+တ။

ဟတ္ထ။ ဟန+ထ **(တစ်နည်း)** ဟသ+ထ **(တစ်နည်း)** ဟရ+ထ။

မုခ။ မု+ခ **(တစ်နည်း)** မုန+ခ **(တစ်နည်း)** မုခ+အ။

နံပါတ် (၆)

(က) ဖြင့် ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဉ္စ ပမုခသဒ္ဒါသည် အာဒိအနက်ကို မဟော၊ပဓာန [ဇေဋ္ဌက]အနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။အာဒေါ ပဓာနေ ပဋ္ဌမံ၊ပမုခဥ္စ တီလိ ဂိက်။ [ဓာန်။၉၃၂။]

(ခ) ဖြင့် ဗုဒ္ဓပရိဏာယကဟူသည် ဘုရားကို သံဃထေရ်ပြု၍နေသော ဘိက္ခုသံဃာပင်တည်းဟု ဥဇု ကတ္တကို သိစေပါသည်။

(ဂ) ဖြင့် ပဏီတသဒ္ဒါသည် မဓုရ အနက်ကို မဟော၊ဥတ္တမအနက်ကို ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။
ပဏီတော တီသု မဓုရေ၊ ဥတ္တမေ ဝိဟိတေပျတ [ဓာန်။၉၄၀။]

သဟတ္ထေနဖြင့် သဟတ္ထာဒ္ဒ ပဋ္ဌမီဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း အနက်၌ သက်သည်ကို သိစေပါသည်။ **သုဋ္ဌုတပ္ပေတွာဖြင့်** သံသဒ္ဒါ ပေါင်းခြင်းဟူသော အနက်တို့တွင် ဤ၌ ကောင်းစွာဟူသော အနက်ကိုဟောသည်ကို သိစေပါသည်။**ပရိပုဏ္ဏံဖြင့်** သန္တပေတွာ၌ တပဓာတ်၏ တောက်ပခြင်းအနက် စသည်တို့တွင် ဤ၌ပြည့်စုံ ခြင်း၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။**သုဟိတံဖြင့်** ပရိပုဏ္ဏအရ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည် ရောင့်ရဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။**ယာဝဒတ္တံ ကတွာဖြင့်** သုဟိတံအရ ရောင့်ရဲခြင်းဟူသည် အလိုရှိတိုင်း ပြုပြီးခြင်းဟုသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာ၌ သံ၏ သုဋ္ဌုအနက် ဟောသည်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ) ဖြင့် ပဝါရဏာဟူသည် နိမန္တနပဋိက္ခေပ နှစ်ပါးတို့တွင် ဤ၌ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း ပဋိက္ခေပသည်လည်း လက်၏အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊နှုတ်၏အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်မြွက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(င) **ဘုတ္တဝန္တဲ့ဖြင့်** ဘုတ္တာဝီ၌ တာဝီပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အဘုဉ္ဇီတိ ဘုတ္တာဝီ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(စ) **ပတ္တတော သြနီတပါဏိဖြင့်** သြနီတပတ္တပါဏိကို သြနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတေသာတိ သြနီတပတ္တပါဏိဟု ဘိန္နာဓိကရဏ တိပဒ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမကိုလည်းကောင်း၊[တစ်နည်း] ပတ္တတော သြနီတာ ပါဏယော ဧတေနာတိ သြနီတပတ္တပါဏိဟု တိပဒဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ပတ္တနှင့် သြနီတ ရှေ့နောက်ပြန်နေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဆ) ဖြင့် သြနီတသဒ္ဒါ အဝပုဗ္ဗ နီဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ပါဏိသဒ္ဒါသည် သတ္တဝါ အနက်ကို မဟော၊လက်ဟူသောအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

သြနီတပတ္တပါဏိ/သြဏီတပတ္တပါဏိ/သြနိတ္တပတ္တပါဏိ...

အဝပုဗ္ဗနီဓာတ် တပစ္စည်း အဝကို သြပြုသောကြောင့် သြနီတ။သြ၏နောက်၌ နကို ဏပြုလျှင် သြဏီတသင့်သည်။[သာရတ္ထ၊၁။၄၅၈။] ၌ သြနိတ္တံ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ အာမိသာပနယနေန ဝါ သုစိကတံ ပတ္တံ ပါဏိတော အဿာတိ သြနိတ္တပတ္တပါဏိဟု ဆိုသောကြောင့် သြနိတ္တလည်းသင့်။ထို့ကြောင့် သုံးပါး၌ လုံးသင့်။

ပရိဏာယက/ပရိန္နာယက...

ပရိပုဗ္ဗ နီဓာတ်+ဏွုပစ္စည်း၊ပရိဥပသာရနောင် နီ၌ ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏပြု၊ဤကို ဧ၊ဧကိုအယပြု၊ဏွုကိုအကပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပရိဏာယက ပါဌ်သာ သင့်။

ပဏီတ/ပနီတ...

ပပုဗ္ဗ၊ နီဓာတ်+တ ပစ္စည်း ပဥပသာရနောက်၌ ဒန္တဇ နကို မုဒ္ဓဇ ဏ-ပြန်၍ ပြီးသောကြောင့် ပဏီတရှိသော ပါဌ်သာ သင့်။

ပ ပရိနှင့်၊နီ ဥ သြ နောက်၊နငယ်ရောက်၊မဖောက် ဏကြီး ပြန်ပါလေ၊ [ဘုရားကြီး]

နံပါတ် (၈)

ဟတ္ထသညာယ။ ။ လက်အမှတ်အသားတည်း ဟူသော အထင်ကိုဆိုသဖြင့် အခြားသော မျက်နှာအမူအရာစသဖြင့် ပယ်ခြင်းစသော အလုံးစုံကိုလည်းရသောကြောင့် နိဒဿနနည်း။ကေဒေသူပစာ [ဟတ္ထသညာယာတိ နိဒဿနမတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၈]

သဟတ္ထာ။ ။ သဟတ္ထာဟူသော နည်းသည် သဟတ္ထေနဟု ဆိုအပ်သော ကရိဏ်းဝိဘတ်ကို သဟတ္ထာဟု ၁ဋ္ဌမီ ဝိဘတ်ဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀)

သုဟိတံ အရ- သုခဝေဒနာကိုကောင်း [အဋ္ဌကထာအရ]

****

ပါဠိကျမ်းစဉ် (၁၆၅)

(က) **တိစီဝရေန အဋ္ဌာဒေသိတိ** တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ။

(ခ) ဣဒံ ပန ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ ဟောတိ "**တိစီဝရေန အဋ္ဌာဒေသိ**"တိ။

(ဂ) တသ္မိံ စ တိစီဝရေ ကေမေကော သာဋကော သဟဿံ အဂ္ဃတိ။

(ဃ) ဣတိ ဖြာဟ္မဏော ဘဂဝတော တိသဟဿဂ္ဃနကံ တိစီဝရမဒါသိ ဥတ္တမံ ကာသိက ဝတ္ထန္တိ ဒိသံ။

(င) **ကေမေကဿ ဘိက္ခုံ ကေမေကေန ဒုဿယုဂေနာတိ** ကေမေကေန ဒုဿယုဂဋ္ဌေန။

[ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။]

****

နံပါတ် (၁)

(ခ) ပန၊ဆက်။ဣဒံ၊ ဤတိစီဝရေန အဋ္ဌာဒေသိ-ဟူသော စကားသည်။

(ဂ) စ၊ဆက်။တသ္မိံ တိစီဝရေ၊ထိုသင်္ကန်း သုံးထည်တို့တွင်။

(ဃ) တိသဟဿဂ္ဃနကံ၊သုံးထောင်ထိုက်တန်သော။ဥတ္တမံ၊ကောင်းမြတ်သော။ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ၊ ကာသိတိုင်း၌ဖြစ်သော အဝတ်နှင့်တူသော။တိစီဝရံ။

နံပါတ် (၂)

(ခ)သို့။ ။ ဆရာသည် (က)ဖြင့် တိစီဝရေန အဋ္ဌာဒေသိကို တိစီရံ ဘဂဝတော အဒါသိဟု ဖွင့်ပြအပ်၏ ပါဠိ၌ အဋ္ဌာဒေသိဟုရှိ၍ ဘုရားရှင်အား သင်္ကန်းသုံးထည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသော အနက်သာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူအပ်ပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ) မိန့်။

မှတ်ချက်။ ။တိစီဝရိတ်ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်ကိုပင် ကိုယ်တိုင်ဖုံးလွှမ်းသည် မဟုတ်လော- ဤသို့ ဂဏ္ဌိသစ်၌ အာဘော်ထားသည်။

နံပါတ် (၃)

(က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျရမ္ဘ/ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) နိဂုမ်း။ (င) ပက္ခန္တရ။

ဇာစပ် ။ ။ တသ္မိံ တိစီဝရေကား တွင်ပေး၊ကေမေကော သာဋကော၌ နိဒ္ဓါရဏသမ္ဗန္ဓ/နိဒ္ဓါရဏာဓိ။

နံပါတ် (၄)

ဆဝါဟာရော: ။ **ဝေါဟာရီယတီတိ ဝေါဟာရော။**

ဝိ+အဝ+ဟရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ခေါ်ဝေါ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝိရိယ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။ကမ္မဋ္ဌကား ထိုအားတပ်သော စကား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ/ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။ဏ-ပစ္စည်းအရ ထို သော စကား(သဒ္ဒရုပ်)ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝေါဟာရဝစနံ ။ ။ ဝေါဟာရော‌ဝေ ဝစနံ ဝေါဟာရဝစနံ။
ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ ။ ။ ဝေါဟာရဝစနမေဝ မတ္တံ ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ
ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ။ ။ ကာသိယံ ဇာတံ ကာသိကံ။ကာသိကံ ဝတ္ထံ ကာသိကဝတ္ထံ။
ကာသိကဝတ္ထေန သဒိသံ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ။
ဒုဿယုဂဋ္ဌ။ ။ ဒုဿာနံ ယုဂဋ္ဌံ ဒုဿယုဂဋ္ဌံ။

နံပါတ် (၅)

သာဋကာ။ သဋ္ဌ+ဏွု။ ဝတ္ထ။ ဝသ(ဂု)+ထ။ ဒုဿ။ ဒု+အသ+အ။ ယုဂဋ္ဌ။ ယုဇ+အလ။
စီဝရ။ စီ+ဤဝရ။

နံပါတ် (၆)

(က) တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိဖြင့် တိစီဝရေနေ အစ္ဆာဒေသိ၌ သင်္ကန်း သုံးထည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသည် ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို သင်္ကန်းသုံးထည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသည်မဟုတ်၊ဘုရားရှင်အား သင်္ကန်းသုံးထည်ကို ပေးလှူခြင်းပင် ဖြစ်သည်ကို သိစေပါသည်။

(င) ဒုဿယုဂဋ္ဌေနဖြင့် ဒုဿယုဂေန၌ ယုဂသဒ္ဒါသည် ယုဂဋ္ဌသဒ္ဒ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

နံပါတ် (၇)

ယုဂဋ္ဌ/ယုဂလ…

ယုဇ ယောဂေ ။အ၊ယုဂံ။အလပ္ပစ္စယေ ယုဂဋ္ဌံ။ဋ္ဌတ္တံ။ယုဂလမ္ပိ ဟူသော [ဓာန်-ဋီ-၆၂၈]ဂါထာကို ထောက်၍ နှစ်ပါဋ္ဌလုံးသင့်။

နံပါတ် (၈)

တိစီဝရေန ။။ အစိတ်ဖြစ်သော သင်္ကန်းသုံးထည်၏ တိစီဝရေန အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းလေးပါး၌ တင်၊ ဧကဒေသူပစာ၊ဥပကွဏနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော သင်္ကန်းသုံးထည်၏ တိစီဝရေနအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သင်္ကန်းလျာ ပုဆိုးသုံးထည်၌တင် ဖလူပစာ၊အဝိနဘာဝနည်း။

နံပါတ် (၁၀)

(က) အဒါသိအရ =-ဒါန ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်။

****

၈/၆/၂၀၀၃-တနင်္ဂနွေနေ့။
ညနေ-(၃း၂၀)ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com